Germánský sem. MUB
8225
VYŘAZENO

SBÍRKA PRAMENŮ
KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA V ČECHÁCH,
NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

SKUPINA I. ŘADA I. ČÍSLO 6.

SBORNÍK
HRABĚTE BAWOROWSKÉHO.

PŘEPSAL A K TISKU UPRAVIL

JAN LORIŠ.

V PRAZE.
NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.
1903.

PUBLIKACE

III. TŘÍDY ČESKÉ AKADEMIE POSUD VYDANÉ.

ROZPRAVY.

ROČNÍK I.

Čís. 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Nové kritické a exegetické příspěvky k Vergiliově Aeneidě. . . . . Cena 3 K — h
» 2. *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského korrespondence. Cena 3 » 60 »
» 3. *J. Truhlář.* Počátky humanismu v Čechách. . . . Cena — » 80 »
» 4. *Robert Novák,* Grammatická, lexikální a kritická pozorování u Velleja Paterkula. . . . . Cena 1 » 80 »
» 5. Dr. *Jiří Polívka.* Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře. . . . . Cena 2 » 80 »

ROČNÍK II.

» 1. Dr. *V. Mourek.* Syntaxis složených vět v gotštině. Cena 6 » 40 »

ROČNÍK III.

» 1. Dr. *Jan Kvíčala.* Bádání v oboru skladby jazykův indoevropských. Část I. . . . . Cena 4 » 80 »
» 2. *Robert Novák.* Mluvnicko-kritická studia k Liviovi. Cena 4 » — »
» 3. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. I. Část: Consonantismus. . . . . Cena 1 » — »
» 4. *Josef Truhlář.* Humanismus a humanisté v Čechách za krále Vladislava II. . . . . Cena 3 » 20 »

ROČNÍK IV.

» 1. *Ferdinand Menčík.* Příspěvky k dějinám českého divadla. Cena 2 » 60 »

ROČNÍK V.

1. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. I. Faidros, Gorgias. . . . . Cena 7 » — »

ROČNÍK VI.

» 1. *Josef Zahradník.* O skladbě veršů v Iliadě a Odyssei. Cena 2 » 80 »
» 2. *Vavřinec Josef Dušek.* Hláskosloví nářečí jihočeských. II. Část: Vokalismus. . . . . Cena 1 » —
» 3. Dr. *Jan Kvíčala.* Kritické a exegetické příspěvky k Platonovým rozmluvám. II. Protagoras. Symposion. . . Cena 6 » 40 »
» 4. *Ignác Hošek.* O poměru jazyka písní národních k místnímu nářečí. . . . . Cena — » 40 »

ROČNÍK VII.

» 1. *Jan Loriš.* Rozbor podřečí Hornoostravského ve Slezsku Cena 1 » 50 »

ROČNÍK VIII.

» 1. *Ignác Hošek.* Nářečí českomoravské. Díl I. Podřečí polenské. Cena 2 » 60 »

ROČNÍK IX.

» 1. *Vavř. Jos. Dušek.* Kmenosloví nářečí jihočeských. Cena 1 » 50 »
» 20. *Dr. Václav Vondrák.* Studie z oboru církevněslovanského písemnictví . . . . . Cena 3 » 20 »

VYŘAZENO

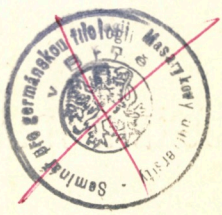

304 3418
20

SBÍRKA PRAMENŮV

KU POZNÁNÍ LITERÁRNÍHO ŽIVOTA

V ČECHÁCH, NA MORAVĚ A V SLEZSKU.

VYDÁVÁ

III. TŘÍDA ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA

PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

SKUPINA I.

PAMÁTKY ŘEČI A LITERATURY ČESKÉ.

ŘADA I. ČÍSLO 6.

SBORNÍK HRABĚTE BAWOROWSKÉHO.

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1903.

8225

SBORNÍK

HRABĚTE BAWOROWSKÉHO.

PŘEPSAL A K TISKU UPRAVIL

JAN LORIŠ.

VYŘAZENO

V PRAZE.

NÁKLADEM ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘE FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

1903.

VYŘAZENO
22 - 1758 - 57
FILOSOFICKÁ FAKULTA
knihovní středisko
Brno, Gorkého čís. 7.

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze,
knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa
pro vědy, slovesnost a umění.

ÚVOD.

Nalezení kodexu, jejž podle posledního majetníka jeho nazýváme sborníkem hraběte Baworowského a jenž nyní se chová v ústavě Ossolińských ve Lvově (č. 421), učiněné r. 1887, způsobilo mezi filology českými důvodné vzrušení. Objevenyť tu mezi jiným tři rozsáhlé skladby, o nichž literární historikové čeští do té doby neměli ani tušení. Sborník byl také hned nálezcem jeho professorem A. Brücknerem v Archivu f. slav. Philol. sv. XI.—XIII. vydán. Vydání toto však jest valnou měrou pouze prozatímní. Vydavatel vynechal totiž kroniku o Bruncvíkovi, skládání o Tandariášovi a román o Apollonovi Tyrském a přijal do vydání svého četné konjektury, arci mnohdy samozřejmé, aniž udal čtení rukopisné. Konečně se do vydání toho vloudily některé chyby, dílem tiskovým omylem, dílem odchylným čtením rukopisu. I byla již dlouho cítěna potřeba vydání nového, jež tuto veřejnosti předkládáme.[1])

I.

Rukopis náš jest kodex papírový malého kvartu a pochází, jak z data na listě 66[a] vysvítá, z r. 1472. Asi v XVIII. století byl svázán v desky lepenkové s koženým hřbetem. Při vazbě byly kraje silně ořezány, takže kustody, připsané na spodním kraji posledního listu každé složky, skoro vesměs zmizely. Šířka vázaného rukopisu obnáší nyní 15 *cm*, délka 20 *cm*. Na hořejším řezu napsal kdosi v nové době inkoustem jakýsi znak složený z písmen ℳ𝒟. Knihař přivázal v předu tři listy, v zadu sedm listů, jež jsou tedy nepopsány. Papír vlastního rukopisu liší se od těchto listů i jakostí svou i vodotiskem. Všemi složkami jest na něm patrný kříž. Kodex skládá se z devatenácti složek po šesti arších neboli po 12 listech a obsahuje tudíž, ježto dva listy jsou vytrženy, celkem 226 listů. Listy jsou nyní tužkou znamenány číslicemi od 1—226.[2])

[1]) Odchylky Brücknerovy uvádím pod čarou (Br.)

[2]) Prof. Brückner nalezl listy nečíslované.

Rukopis byl kdysi bez vazby. To se dá souditi z toho, že první list jest víc ohmatán než ostatní listy a že se v poslední složce jeví účinky vlhka. Zejména tři poslední listy jsou prosáklé vlhkem. Kraje některých listů byly roztrhány a jsou, patrně při vazbě, přelepeny papírem. Tak spodní roh prvního listu, vrchní a spodní kraj listu 226. a vrchní kraje několika listů předcházejících, ač trhliny zde nesahají do psaného textu. Jak již dotčeno, dva listy jsou z rukopisu patrně již vázaného vytrženy, a to: list sledující za listem nynějšího číslování 36. a za listem 199.

Na vnitřní straně přední desky jest v nejnovější době tužkou napsáno: »rękopis z r. 1472. cf. o niem Brückner A., Böhmische Studien w Archiw f. slav. Philologie t. XI. str. 81 sqq.« Za rukopisem na prvním přivázaném listě touž rukou: »NB! W tym rękopisie kart liczonych i zapisanych 226 (dwieście dwadzieścia sześć) a 7 białych«. Pisatel zapomněl na tři bílé listy v předu.

Rukopis jest o jednom sloupci. Na každém listě jest vylinkován čtverhran 16—17 *cm* výšky a 9·5 *cm* šířky, do něhož jest zpravidla vepsáno 29 řádek, řidčeji 28 řádek; napočítal jsem však také 27 (l. 180^b, 181^a) a 31 řádek (l. 183^a). Písař, než počal psáti, každý sloupec napřed vylinkoval černým inkoustem podle bodův ostrou rafií vypíchaných, jež na mnohých listech u pravého řezu jest ještě znáti. Iniciálky jednotlivých skladeb jsou barvami pečlivě provedeny, iniciálky jednotlivých oddílů (kapitol) jsou červené a vyplňují co do výšky 3—4 řádky, zřídka kdy pouze dvě řádky, jako na počátku Ar. kap. XXXIIII. a na poč. Ar. kap. 44. Červené jsou také všeliké nadpisy a přípisky a latinské verše, jež se vyskytují v Ezopu. Písmo rukopisu jest úhledné a pečlivé, nahodilé chyby jsou vyškrtány. Jen v poslední složce jeví se jistý spěch, takže z rukopisu, jak Brückner poznamenal, již asi mnoho nechybí.

Písař trochu skrblil místem, takže málokde najdeš kus prázdného řádku nebo dokonce celý prázdný řádek. Prázdná mezera tří řádků jest mezi kronikou o Bruncvíkovi a Ezopem na l. 15^b. Vytknouti sluší také tu zvláštnost, že písař části červeně psaných nadpisův a veršův, kdykoli se mu nevešly na řádek, psal na konec řádku následujícího. Tak na př. hned na začátku rukopisu červeně psaný nadpis Pocina ſe řeč piekna o Bruncwikowi nevešel se celý na první řádek; proto písař slabiku *wi* napsal na konec řádku druhého. Na zbylou část tohoto řádku pak teprve napsal slova Kdyż bieſe poſmrti. Vypadají tedy první dva řádky takto:

Pocina ſe řeč piekna o Bruncwiko
Kdyż bieſe poſmrti wi

Přes kolmou čáru na pravém kraji psal písař málokdy, a to nejčastěji jen jednotivé litery, řidčeji celé slabiky, jen v několika případech celá slova. Ve skladbách veršovaných na začátku jednotlivých veršů jsou psána veliká písmena, jež jsou vždy rubrikována. To jest velmi důležité, neboť tam,

kde jsou psána malá písmena, obyčejně lze také konstatovati porušení původního textu. Tak na př. v písni o Tand. v. 1210—1213 lze z velikého písmene *S* poznati, že slovo *Swada* původně patřilo do verše následujícího. Předloha totiž, z níž písař kodexu našeho vypisoval, měla také na počátku verše velká písmena. Když opisovatel text nějak porušil, nechal často veliké písmeno u slova, které se porušením se začátku verše dostalo do prostřed verše. Podobně lze zpravidla vyložiti malá písmena na počátku veršů. — Rubrikované litery nenalézají se však pouze na začátku veršů, ale také zhusta uprostřed veršů Jména vlastní bývají označena velikými počátečními písmeny, nezřídka však jsou psána písmeny malými. Velká písmena *h, l, n, p, z, y* se nehrubě liší od malých. Verše jsou napořád psány, ale odděleny od sebe šikmými, tu černými, tu červenými čárkami, zřídka kdy tečkou. Šikmá černá čárka na konci řádku bývá často znaménkem nedopsaného slova. Jiných rozdělovacích znamének v rukopise není.

Pravopis rukopisu jest v podstatě Husův, s některými modifikacemi. Měkkost souhlásek označuje se tečkami. Tečka vypadá buď jako malý čtvereček »▪«, buď jako slabá čárka téže délky jako strana onoho čtverečku»ˊ«,[1]) a to dle toho, jak písař více nebo méně pérem přitlačil. Nad *i* tečka někdy bývá, někdy nebývá. Zřídka kdy jest *í* čárkováno; čárky jsou nad míru dlouhé, obloukovité a vyskytají se pouze nahodile. Nejčastěji schází tečka nad *i* ve slabikách *si, ši, ti,* zřídka kdy ve slabikách *mi, ni, mie, nie.*

Co do jednotlivostí budiž poznamenáno toto:

Měkkost souhlásek označuje se tečkou. Tečka bývá často vynechána. Tečka nebývá vždy přesně nad souhláskou, nýbrž někdy trochu na pravo, někdy na levo. Vždy poněkud na levo bývá u *ſ*; poněkud na pravo zpravidla ve slabikách *ři,ře, ři, či, če, ča.* Písař totiž píše tyto slabiky spřežkami a klade tečku nad ně do prostřed. Porůznu se také některé souhlásky označují spřežkami. Někdy i nad tvrdou souhláskou jest napsána tečka. Předložky jednoslabičné se vždy píší se svými slovy dohromady,[2]) rovněž i jiná jednoslabičná slůvka, jako spojka *i* (y).

A. Sykavky se označují:

1. *s* se píše:

a) nejčastěji *ſ* na začátku i uprostřed slov: poſmrti, ſyn, ſe, mieſiciech B. 1[a], paſu B. 9[b], ſtebu B. 3[a].

b) na konci slov *s*: nas B. 2[b], podnes B. 8[a] atd. Tak se také píše předložka *s* před následující sykavkou *ſ, z*: sſebu E. 323, sſwym E. 149, sſtrachem E. 636, szemany Ar. 143, sſtupa E. 8 atd.

c) nezřídka *ſſ*: hlaſſy B. 4[a], paſſow B. 7[b], leſſy B. 5[b], maſſo E. 408, roſſu E. 208 atd.

---

[1]) Brückner ve vydání svém tyto čárečky transskribuje tu tečkou, tu čárkou.

[2]) Způsob ten zachován z vážných příčin i v tomto vydání.

d) řidčeji *ſ* na počátku slov: ſtrci B. 11[b], ſtawil Ar. 1027, Straſt E. 1097, Straſtne E. 424, E. 3090, Straſtna E. 317, Stkwoſt E. 1601.

e) někdy také *z*: zſani B. 5[a], ztraſti E. 2865, wzklepie J. 1671 a jinde.

f) porůznu *ſ́* nebo *ś* (na konci slov): caſ́ow B. 11[b], ocaſ́ow B. 10[b], Sſ́ebu T. 57, ſ́am T. 265, weſ́el J. 1719, wſ́edſ́e Ar. 1410, byſ́te Ar. 780, braſ́ta ſe E. 2307, ċaś E. 807.

2. *š* se označuje

a) zpravidla *ſ́* nebo *ś* (na konci slov): ſ́kodu E. 409, ſ́pilu E. 914, vſlyſ́ewſ́i B. 12[a], naſ́i B. 1[a]; raciš B. 3[b], budeš B. 13[b], rozkoš E. 714, nezadaš E. 1608, maš T. 70 atd.

b) velmi často *ſſ* nebo *ſs* (na konci slov): pieſſi B. 4[a], wſſie B. 15[a], ſedſſi T. 668, tieſſieſe E. 990, ſſkoden E. 3105, ſſibennice E. 2970, ſſtebty E. 990, ſſpalek E. 1055 atd.; rozkoſs E. 703, myſs E. 317, weſs E. 364, maſs B. 10[a], nechceſs B. 9[b], widiſs E. 708 atd.

c) řidčeji *sſ* (na počátku slov): sſkody E. 983, Sſkoda E. 356, Sſlechetnoſt E. 77, Sſtieſtie E. 692, Sſpeheře Ar. 1098 atd.

d) dosti často *ſ* nebo *s* (na konci slov): neſluſie B. 1[a], priſiti E. 335, Awſak B. 12[a], pokuſeni E. 1093, ſpilu E. 917, poſle B. 15[a], Dopuſtie Ar. 2289, neſtieſtie B. 2[b], geſtierow B. 10[a] atd.; Kleofas B. 14[b], wies B. 11[a], chces B. 1[b], welis Ar. 1302, Slys E. 1441, hodis E. 246 atd.

e) v jednotlivých případech *ſſ*, *Sſ*, *ſś*: towariſſi Ar. 3909, bieſſe T. 1408, Sſipowe Ar. 3534, chodiſs E. 2287.

3. *s* se píše

a) zpravidla *z*: rozkazanie: B 1[a], zemiech ib., rozpomenuw ib., střez E. 471 atd.

b) často také *ż*: Střeż E. 329, woż E. 2139, wiż E. 1079, 3142, B. 9[b], hroż B. 10[a], noże B. 7[a], oswobożena Ar. 4374, wżeli Ar. 2250, żed Ar. 2355, mrżkoſti E. 624, Skrże E. 311, żemie J. 103, żetie J. 878 atd.

c) zřídka kdy *ſ* nebo *s*: ſſlibu T. 1734 (vedle zſlibu ib. 1740), mrſky E. 931.

d) jednou *zſ*: rozſetniechu Ar. 3459.

4. *š* se píše

a) obyčejně *ż*: když, vważe, knieże, protož B. 1[a] atd.

b) často také *z*: zbozie, kazdeho B. 1[a], ziw B. 1[b], lezel Ar. 1099, zen Ar. 1735, nozy J. 1654, muzow J. 1827, awſakz E. 693, kazi B. 13[b], zaſluzil ib., gednezt ib., wiezyz B. 11[b], zadna B. 12[a], znieſe E. 993, druzko E. 667, wyrazy E. 344 atd.

c) velmi zřídka *ſ* nebo *s* (na konci slov): ſecy Ar. 687, 1023, 1050, nedrzis E. 2330, yakehos B. 10[a], nes B. 3[b].

d) jednou *zs*: genzs E. 2051.

5. *c* se píše

a) zpravidla *c*, jež jest velmi podobno k *t*: Bruncwik B. 1ª, wſecko ib., otce ib. atd.

b) nezřídka *ć*: Arkuć Ar. 407, dćeri B. 11ᵇ, wſećka B. 14ª, J. 814, obećnie Ar. 1946, wſićkni J. 1368, wzaćno E. 2803 atd.

6. *č* se píše

a) zpravidla *ć*: wiećnu peći E. 704, mraći Ar. 3657, raćí Ar. 3658, řeći Ar. 1216 atd.

b) často *c*: vcinil B. 1ª, řeci B. 15ᵇ, ctwrt B. 2ª, caſu E. 135, mlcal E. 1249, hubence E. 1696, pannice T. 415, ctieſe T. 1419.

c) na dvou místech *cz*: cztiti Ar. 5056, wecz J. 1956.

B. Měkkost souhlásek *d, t, n* označuje se tečkou na konci slov a uprostřed slov před souhláskou. Třeba však podotknouti, že u *ď* a *ť* tečka ve většině případů schází, kdežto u *ň* zpravidla se nevynechává. Tečka nad *ď* a *ť* jest: toť E. 403, Ar. 463, 470, 1365, 2346, 3143, 3369, anať Ar. 3164, anoť Ar. 1604, 4012, coť E. 2786, tuť E. 1549, Ar. 1086, 2536, 3131, 5243, hyňť Ar. 3481, 3643, nerod̀ E. 914, bud̀ E. 1372, ať J. 1654, puť Ar. 1949 (ale put Ar. 1939). Měkkost u *ď* a *ť* není označena: hrad E. 837, neblud E. 1412, bud E. 1430, nat B. 9ᵇ, żet B. 1ᵇ, 13ᵇ, iat B. 1ª, ont B. 1ᵇ, cot B. 1ᵇ, tohot B. 1ᵇ, bycht B 1ᵇ, tit Ar. 1093, ondet Ar. 1112, weceſtat Ar. 5380, Sſed T. 71, ged T. 1092 atd. Naproti tomu je na dvou místech tečka nad tvrdým *t*: Arnoſt Ar. 774, ſtit J. 642.

Měkké *ň* s tečkou jsem nalezl: haňba E. 3088, 2781 (tak pravidelně i na mnohých jiných místech), kuoň E. 2110 a jinde, koňmi Ar. 2138, oheň Ar. 3970, 3998, naň B. 11ᵇ, T. 1580, zaň Ar 1327, předeň T. 752, weň T. 317, Ar. 186, poň Ar. 399, proň Ar. 716, braň Ar. 2427, nehoň J. 503, zahyň E. 1891, promieň E. 1081. Označení měkkosti schází: nadra B. 5ª, nadricko Ar. 3059, kuon B. 14ª, E. 2070 a jinde, ohen J. 775, wiezen Ar. 4702, hanba E. 1214, J. 596, konmi Ar. 97, hneteś E. 1738, ſtan T. 1803, wſtante E. 3199, zen E. 239, priklon E. 629, poden Ar. 4012, ſkrzenż Ar. 4650, nan Ar. 105, 2067, pron Ar. 1095, T. 1664, pronż Ar. 1472, wen Ar. 1645, J. 685, naden E. 853. Nad tvrdým *n* je tečka: hyň Ar. 2322, weň T. 137, aň T. 145, zakoň E. 1022.

Měkkost souhlásek *ď, ť, ň* před *i* se neoznačuje; přece však nalezli jsme na dvou místech: matı E. 638, ctı Ar. 2117. Měkkost týchže souhlásek před *e, a, o, u* značí se písmenem *i*: dobrodienie B. 1ª, tie B. 1ᵇ, luniak E. 349, wiezniow Ar. 1126. Vyjímky jsem nalezl: přetieſe E. 94, komniate Ar. 3328, cteni Ar. 3463, poctenie Ar. 5425, ſtyſte J. 1679; priteze E. 48, te E. 1428, wta E. 293, medenicy Ar. 3126, obleńuge Ar. 5601, wieznow Ar. 1705.

C. V některých slovích k *t* se přidává *h*: leth B. 12ª, 14ª, E. 284, 290, T. 821, ſeth Ar. 675, 983, 1068, 1117, 1120, 3537, 3545, katha

Ar. 3218 kathu Ar. 1139 a jinde; ale také: let Ar. 1850, leta Ar. 4844, 5456, lety B. 14[b], ſet Ar. 1950, 3577 atd.

D a *t* se matou na dvou místech: hnet E. 156, dkan J. 309.

D. Po retnicích *b, p, v, f, m* se za nynější *ě* píše *ie (ıe)*: Bieda B. 1[b], opiet E. 357, wieru E. 360, offierowal Ar. 5469, mienim B. 1[a] atd. Zřídka kdy jest *i* vynecháno: medenicy Ar. 3126, kropeřow Ar. 1979, vwezenie T. 1169, Meſtſka E. 653. — Ojedinělý je případ, kde *ě* po retnici se píše *ye*: nemiloſtıwye Ap. 222 .

E. Po *l* jotace někdy označena bývá, někdy nebývá: ſyle E. 839, naſyle E. 726, kwiele Ar. 2226, ſtelie E. 2151, milie E. 725, kratochwilıe J. 1195, weſelıe Ar. 2092 atd.

F. Měkké *ř* se označuje:

a) pravidelně *ŕ*: wepŕ E. 621, řkuce B. 11[b], oř T. 1031 atd. Ve spřežce *ři* píše se někdy tečka nad *ř* i nad *i* (srov. str. 3.): přigetı B. 6[b], Přigide B. 12[b], přibıeže E. 1962, Přikaza Ar. 960, třiſta B. 7[b], přielıs E. 1457, křiweho Ar. 1221, kteřizto Ar. 4229, dařil T. 1784, twaři J. 1741 a jinde. Častěji však je pouze jedna tečka psána, a to asi uprostřed mezi *ř* a *i*, řidčeji nad *ř*. Někdy však je tečka teprve nad druhou částí spřežky.[1]) Podobně se děje i ve spřežkách *ře, řa*; tečka je na druhé části spřežky ve slovích: vzŕéchu J. 1475, Trébali J. 1404, prédhoru J. 1405, Prála Ar. 917.

b) na dvou místech *ř̀*: přigel Ar. 1656, bratřı Ar. 5038.

c) na několika místech *rz, rż*: weprz B. 6[b], Orz Ar. 4223, T. 1464, J. 938 (jinde oř), orze J. 935, zwierz J. 465, hoſpodarz Ar. 5011, lekarzı Ap. 218[a], ctirzı Ar. 5439, Trzı J. 1865, mierze T. 1071, horze J. 203, berz J. 412, berze Ap. 220[a]; Orż T. 929, orże J. 202, paſtyrż E. 2308, lekarż T. 1254.

d) na třech místech *rs, ṙs, rſ*: Weprs E. 617, wepŕs E. 614, trſpaſlkem T. 920.

e) často bez tečky *r*: wier E. 773, a rka B. 2[b], tretıe E. 455, wecere E. 1574, wıere E. 1830, wetrech B. 4[a], prege Ar. 1531, zetreſta T. 1059, whore J. 1825 atd. Naopak jest na několika místech *ŕ* místo *r*: hořky E. 833, řekowe Ar. 2464, Arnoſt Ar. 4893, řwati E. 2455.

G. Samohlasné *r* se označuje všady tak jako nyní. Zaznamenati sluší pouze: PRrwu E. 219, črweny B. 7[a] vedle cirweny Ar. 2458.

H. Hrdelné *h* a *ch* se někdy matou: netruhlıž E. 3095, truhlıe T. 611, prichod Ap. 225[a], lechka E. 2794, lechce Ar. 5128, T. 1161, E. 1036. 3130, polechcitı Ar. 2878.

---

[1]) V přepise svém vždy spřežku tuto píši s tečkou nad *i*.

I. j se píše

a) nejčastěji *y*: yazyku B. 1[a], yako B. 4[b], E. 892, yakz B. 2[b], yakehos B. 10[a], yuz J. 1320, boy Ar. 1160, gey B. 1[b], kleyt Ar. 5339, twoy Ap. 218[b], taynie T. 214, ſeyda B. 6[a], woynu E. 20, woyſko Ar. 1106, priyal Ar. 5916, naymileyſi B. 1[a], Biehay E. 430, kay ſe E. 881, day E. 1286, nemeſkayz B. 9[b], znamenayz B. 1[b], nedbayme Ar. 3276 atd.

b) velmi často *g*: gey B. 1[b], Ge B. 1[b], gehoz E. 1100, meg E. 863, mog, twog Ap. 218[b], klegt Ar. 5368, kwogſku Ar. 1097, wognu E. 27, ſogka E. 1663, nepřeg E. 1565, znamenag E. 1285, nemeſkagme Ar. 3279, wogſka B. 13[b], pohledagme Ar. 3816, nepřegteż Ar. 45 atd. Na třech místech *ġ*: ġey B. 11[a], ġede Ar. 2157, taġe E. 1413.

c) řidčeji *i (ı)*: ia, ıat B. 1[b], iat B. 1[a], ıakz B. 12[b], Jakzt B. 1[b], iazykem E. 925, boıowatı Ar. 1885, přıiaw Ar. 5013, poia T. 88, poial T. 994 atd.

K. Samohlásky *i* a *y* se celkem tak rozeznávají a označují jako v jazyce novém, jen že se po *c*, *z*, *s* vždy píše *y* kromě dvou slov: tiſic Ar. 1597, tiſicow Ar. 621, tiẛicow B. 12[b], tiſice Ar. 3547, mieſiciech B. 1[a], v nichž je vždycky *i*; dále ſeci E. 3136.

Dvojhláska *ie* se ovšem píše i po *c*, *z*, *ſ*: prichazieſe B. 3[a], wzietı B. 4[a], třeſieſe B. 5[b], mieſiecow B. 7[b], cieſař Ar. 181 atd.

Samohláska ***i*** se tedy píše

a) zpravidla *i* nebo *ı* (to nejčastěji po *ſ* a *t*): prigıde, gedni, welıke, diwatı, ſnami, wida, ẛkoci B. 12[b] atd.

b) na některých místech *y*, a to: byl J. 667, bytı E. 1706, dobytı Ar. 4700, J. 1885, hoſpodynie Ar. 602, pakoſty E. 729, 1020, bohaty E. 3013, whlemyzdy E. 775, ty E. 866, prykryta T. 1242, wyrazy E. 344, koly J. 1833, ſmyſly Ar. 2867, myſlyš Ar. 2882, tmy E. 1634, zeſtlany Ar. 2717. Jsou to vesměs patrné omyly a vnikly do našeho kodexu z předlohy, již písař měl před sebou. Spojku *i* však písař úmyslně psal všady *y*.

c) někdy *ie (ıe)*: wiezıe (gen. pl.), Ar. 2364, panie (dat.) B. 1[a], wneſtieſtıe (lok.) Ap. 216[b], poſtieſtıe T. 1552, ſtieſtıe twemu E. 2105, tie (dat.) E. 1112, gie (akk.) Ar. 130, o nie (fem. akk.) Ar. 3193, dietıe (pl. akk.) J. 1665, biezie (rým lezi) J. 1919, matie (rým ptatı) Ar. 421 atd. Z příkladův těch a podobných lze souditi, že i na jiných místech, kde je psáno *ie*, čísti jest *í (i)*, to jest, že úžení dlouhého *ie* v *í* v té době, když kodex náš byl psán, aspoň z velké části již bylo provedeno.

d) Dlouhé *í* psáno jest na několika místech *ij*: panij Ar. 1182, T. 1202, J. 1478, zemij Ar. 4075, Lidij J. 2035, mužij T. 779, o nij Ar. 5453, prawij J. 1281.

Tvrdé *y* se označuje jako v novém pravopise; jen na několika místech jest místo něho *i*: ſliſte J. 994, bylı Ar. 3563, T. 1304, byli

Ar. 3414, prirodili Ar. 806, narodili Ar. 807, ſkakali B. 12ª, biti J. 1016, zbili T. 645, Ar. 3770, ſwimi T. 1787, prawi Ar. 2151, lſtiwi Ar. 976, mužowi E. 2454, znowi E. 2423, wybrani J. 1603, wynimani Ar. 82, zbaweni E. 874, ſkodi Ar. 4297, nikdi J. 324, T. 2, Ar. 4975, ti Ar. 2111, neoſtawimi Ar. 4527, Miſſie E. 322, dceri Ap. 209ª, ſtrice T. 1690. — Zvláště uvésti třeba, že číslovka čtyři vždy se píše jen ċtiri B. 14ª, E. 436 atd.

L. Samohláska ***u*** se píše

a) na počátku slova pravidelně *v*: vzris B. 1ᵇ, vda B. 6ᵇ, vdatne B. 8ª, bezvrazu B. 14ª, vzrie E. 1816, vwelike B. 6ᵇ atd. Vyjímkou *u*: kuſyli T. 1107, wumyſl T. 124, wuſtech B. 11ª; někdy také *w*: whoni B. 5ᵇ, Wbohy E. 3089, Wkrutny E. 2242, Wchopichu E. 952, Wrozomieg E. 1844, Wzře E. 2882;

b) jinde ve slově všady *u*, jen na dvou místech *v*: mvſym J. 1857, Tomv E. 1387.

M. Dlouhé *ó* zpravidla se zachovává, jen v některých kmenech se někdy rozvádí; to jsou: buoh Ar. 3392, 3845, 3906, 3965, 4015, 4881, J. 1803, Ap. 212ᵇ a jinde; buoſti E. 1538, Ar. 4227 a jinde; duom B. 13ª, Ap. 226ª; dwuor T. 87, 229, 1527; huoře J. 1909; hruozu J. 1557; kuoň B. 4ª, 8ª, 13ᵇ, 14ª, E. 2056 a jinde; kuoże E. 2138, 2662, kuozi B. 4ª, E. 2312, Ar. 1819, J. 1653 a jinde; naluonu B. 5ᵇ; muož J. 2029, muoże E. 2823; puol B. 3ª, 10ª, Ar. 1105, 2635, 2771, 3883, 4844, 4899, T. 455, J. 979; pruochod Ar. 2817; ruoże J. 176, ruozi J. 130, 138, 201, 207, 1535, ruožene Ar. 3058 a jinde; ſkuoro J. 1519, 1615, Ar. 2341; ſtuol E. 1577, 1733, 2678, 3042, Ar. 667; wuol E. 2845, 2902; wuole J. 1520, wuoli J. 857; wuoz E. 1686, Ar. 629, 5085, T. 1344.

V příponách ohýbacích jest *ó* pouze dvakráte rozvedeno: bohuom Ar. 4842, ziwotuow Ar. 4154.

N. Délka samohlásky označuje se zdvojením pouze ve slově Balaad B. 3ª, a tak všude. Čárku nad dlouhým *á* našel jsem ve slově meſ́kánie Ar. 5725. Čárka ta jest ovšem nahodilá.

O. Dvojení souhlásek vyskýtá se dosti hojně, a to buď na počátku neb uprostřed slova:

a) Abbatyſi Ap. 219ª; radda Ar. 428, 471, J. 417, raddie T. 897, 1258, 1671 a jinde (vedle rada, radu B. 3ᵇ, rady J. 511 a j.), paddeſate B. 2ᵇ, paddeſat Ar. 2833, dewaddeſata Ar. kap. 90; Teoffil Ap. 220ᵇ, Effezu Ap. 217ª, zaffir J. 270, zuffa E. 2597, zuffati E. 3089, dovffamt B. 13ᵇ (vedle dovfam B. 13ᵇ, Vfag T. 1010), offierowal Ar. 5469, offierowat Ar. 5620, Rozſaffnoſt E. 2550, Wolffarta J. 587; cinilli Ar. 1675; pannu Ar. 3052 (a tak vždy), pānic T. 222, pannice T. 148, zapānice T. 670, ku pannicy T. 361 (vedle panic T. 983, 409, 358, 157 a j.) a jinde, Bu-

benniky B. 13[b], Ar. 5105, pſennice Ap. 211[a], puſtennika Ar. 5730, puſtennicie B. 14[b], winna E. 872, winnu E. 298, 2639, winny E. 2190, wīnu T. 671, wīny Ar. 1275, newinna E. 1828, winnie E. 870, 900, wīnil E. 1265, zawinni E. 1310, dowinniś E. 876, winniechu E. 2724 a jinde, ſibennice E. 2428, 2970, 2457; oppony Ar. 2532, Appollon, Appolon Ap. 212[b] (vedle Apolon Ap. 209[b]); Sarracenom Ar. 5456 (vedle Saracenom Ar. 5053), tyrran T. 951; platta J. 2035, zlatto E. 2923, zlatta B. 9[a], zlattıe T. 1717, zlatty E. 122, zlattu J. 656, zlattych B. 9[b] a jinde, wratta B. 7[b] a jinde (vedle wrata B. 7[b] a jinde), getti T. 1145, Attenagor Ap. 220[b]. Naopak písař jednou napsal jednoduché *l* místo dvojího: ſlychalıs Ar. 2955.

b) ffilomachya Ap. 220[a], fflorybella T. 74, kfflorybele T. 1405 a jinde (vedle Florybella T. 1572), ffrankreych Ar. 5629, 109, ffranſku Ar. 1172, ffuntow Ap. 210[b]; lleć T. 594, Llepe Ar. 1479, llew E. 1215, 1233, Lluniakowym E. 1126, Lliſka E. 709, Llabut E. 819, Llucıſtıe T. 1305, Llankrabie Ar. 1308, Llawryn J. 379, Llawrynek J. 727.

P. Skratek v kodexu není mnoho, a to obyčejně na konci řádků. Nejčastěji bývá vynecháno *m* na konci slova, jako: piē E. 1735, ſowocē E. 196, Kleofaſſē B. 14[b], wlkō E. 2593; ale také na jiných místech slova: odēne B. 1[b], ſēnu T. 930, předēnu J. 690, kēnie J. 1592, pōſtıl J. 1539, pōni T. 1596, dōnienie T. 1710, kōniaty B. 12[a], zlowıdōcy B. 13[b] vkōniatıe Ap. 208[b].

Velmi často se také *n* označuje pouhou skratkou, a to zpravidla uprostřed slova: mēſieho E. 2801, nekūſtug E. 627, hawrāku E. 817, slūce E. 481, ſtıēce E. 551, ſpelūce B. 10[a], pāna B. 11[a], pſēnice Ap. 211[a], Brūcwik B. 3[a], ſlıcēſtwıe Ar. 4811, Gīdrich Ar. 926, Tādaryaſs T. 940, 1133, 1180, podobēſtwim T. 1499, bezhāby J. 480, Hilbrāt J. 728, Berūſkemu J. 870, milosrdēſtwıe Ar. 5306, Seſtrēce Ar. 1487; ale také na konci slova: panē T. 1202, priezē E. 2975, hubē E. 2170, prſtē B. 14[b], J. 1563, tē B. 1[b], Ar. 5233, T. 648, plamē Ar. 4011, pā Ar. 4764, Apollō Ap. 210[a], gedē Ap. 224[a] a j.

Koncovka *-mu* se označuje povýšením samohlásky ve slovích: to[v] Ar. 42, 1213, 2123, 2538, J. 63, 1806, 2032, 2052, ſwe[v] Ar. 1478, ge[v] T. 728, 1168, 1666, wietſie[v] E. 2585. Podobně koncovka *-na* ve slově Lawry[a] J. 964 a koncovka *-ho*: ge[o] J. 117, 682 Ar. 1389, E. 1522, ſwe[o] E. 1721. Koncovka *-us* = [9]: Aſtryoll[9] B. 14[a].

Zcela ojedinělé jsou skratky n[b] = neb J. 1426, Ar. 3041 a Tandaīaś T. 1447.

Silněji krácena jsou slova: jest = ḡt B. 1[a], 7[b], E. 2652 a na mnohých jiných místech; pro = ꝓ Ar. 32, 21, 25, 580, 728, 3261 a jinde[1]); právo = p̄wo Ap. 224[b]; praviti = p̄witi T. 554; panna = pā T. 1025; devátá =

[1]) Skratku ꝓ v tomto vydání jsem všady rozvedl.

dewã Ar. kap. 49; dwadcã E. kap. 20; vzhledávati = wſhledãti Ar. 2692 kapitola = Capito[a] E. kap. 52 (v registru), J. kap. 42, Ar. kap. 118, Kapi[a] E. kap. 51, Kapı J. kap. 44, E. kap. 24; Amen = Am̃ Ar. 3600.

II.

Kodex hraběte Baworowského obsahuje: kroniku o Bruncvíkovi Ezopa, píseň o Arnoštovi, píseň o Tandariášovi a Florybelle, píseň o Jetřichovi Berúnském a román o Apollonovi, králi Tyrském.

I. Kronika o Bruncvíkovi na listech 1[a]—15[b], nadepsaná slovy Počíná se řeč pěkná o Bruncvíkovi. O původci a pramenech skladby této přes důkladné práce Menčíkovy [1]) a Prusíkovy [2]) ještě nic není na jisto postaveno. Dle mínění Menčíkova jest to erbovní pověst česká, podobně jako kronika o Štilfridovi, jsouc několika a rozličnými pověstmi západními proniknuta. Zejména se přibližuje k německé písni o Arnoštovi a známé západní pověsti o rytíři se lvem, již Michal Wyssenhere zpracoval v básni Heinrich der Löwe (v XV. stol.). Bruncvíka nesestavil český skladatel teprv na základě různých pověstí, nýbrž na základě nějaké hotové básně německé, nikoli však dle Reinfrieda z Brunšvíku. Ale skladatel náš aspoň na některých místech něco sám ze sebe přidal nebo všelijak změnil.

Prusík klade složení Bruncvíka v dobu krále Přemysla II., kdy jiné básně o podobných dobrodružstvích, jako Alexandreis, vznik braly, přidávaje se k mínění, že český Bruncvík spočívá na německé skladbě Reinfrit von Brûnsvîc. Ale český skladatel nespokojil prý se pouze touto básní, nýbrž sahal i k jiným skladbám; možná, že použil i Arnošta samého.

Přes tato zcela rozdílná mínění o původu Bruncvíka to jisto jest, že skladatel měl cizí, německou předlohu před sebou, ač žádnou z příslušných básní nyní známých. Česká skladba nejvíce se blíží básni Wyssenherově, v rkp. z r. 1474 dochované, ale původu staršího. Báseň tato se s Bruncvíkem celkem shoduje, až na to, že v ní není zmínky o sedmileté lhůtě, kterou odjíždějící Bruncvík dává své choti, ani o hoře Jakštýnu. Také tendence vlastenecká, jež v české skladbě tak znamenitě vyniká, u Wyssenhera schází, jakož i v jiných známých skladbách německých. Moment tento byl patrně teprve v Čechách přibásněn. I dalo by se mysliti, že český skladatel užil nějaké starší skladby o rytíři se lvem, jež sloužila i Wyssenherovi za předlohu, a že látku rozhojnil živlem patriotickým. Také boj Bruncvíkův s drakem Baziliškem o pannu Afriku byl asi teprve v Čechách do naší kroniky vložen, protože žádné známé německé zpracování pověsti

---

[1]) F. Menčík, Kronika o Štilfridovi a Bruncvíkovi. Krok 1889, str. 195—198, 235 - 240, 282—286, 322—325.

[2]) Fr. Prusík, Kronika o Bruncvíkovi. Krok 1890, str. 88—94. Příspěvky ku kritice textové, Krok 1890.

o rytíři se lvem episody této nezná. Episoda ta je vzata z německé pověsti o Rohovém Siegfriedovi, jež v době, kdy Bruncvík byl skládán, v Čechách byla dobře známa. Dá se tak souditi z míst u Dalimila, kde básník poukazuje na Dětřicha Berúnského a z překladů velké a malé Růžené zahrady a vévody Arnošta.

Mimo sborník hraběte Baworowského text Bruncvíka dochovaly nám:

1. Papírový rukopis univ. knihovny v Praze ve velkém kvartu, obsahující latinský Nový Zákon na 197 listech, psaný Zikmundem z Husince, jak svědčí přípis na konci rukopisu: Explicit novum teſtamentum per manus Sigiſmundi Dehuſſynecz Anno Domini mileſimo Quadringenteſimo Octavo ini[a] ſillā be. Na některých místech vidí se meziřádkové překlady české. Na l. 197[a] počíná za Apokalypsou sv. Jana Kronica o Stilffridowy, po ní následuje Kronica o Brunczwikowi na l. 203[a]—208[b], za ní ještě Kronika welmi piekna a przykladna o Jovianovi na l. 208[b]—210[a]. České skladby jsou později a jinou rukou psány než Nový Zákon, nikoli však tak pozdě, aby bylo oprávněno tvrzení prof. Prusíka,[1]) že ve sborníku hrab. Baworowského zachován jest nejstarší rukopis Bruncvíka dosud známý. Že české skladby rukopisu univ. knihovny dlužno klásti ještě do první polovice 15. století, soudím z toho důvodu, že písmo jejich se skoro na vlas podobá písmu Žižkova listu bratřím Bartošovi a Bernartovi ze dne 26. března 1423 (v museu král. Českého).

Rkp. universitní vydán jest V. Hankou v Praze nákladem J. Pospíšila 1827, 16⁰. 72 jazykem obnoveným. Ježto i druhé vydání ve Výboru II. 55—74 jest málo věrné, ba namnoze chybné, někdy s opravami pod textem nevyznačenými, podávajíc někdy špatné i smyslu odporné čtení, a ježto i Prusíkovy opravy v Kroku 1890 nejsou přehledné, uvádím text rukopisu universitního vedle textu kodexu hrab. Baworowského. Z toho postavení vedle sebe vyjde hned také na jevo, že oba texty se hrubě neliší. Rukopis Baworowského má pouze nepatrné přídavky a změny od písaře pocházející; zejména sluší vytknouti manýru, že se praeteritum přečasto vyjadřuje futurem historickým. Teprve v poslední části skladby rkp. univ. jest na některých místech obšírnější. Oba texty se také liší doslovem.

2. Rukopis musejní z nové doby, o němž Jungmann v Hist. lit. III. 96. činí zmínku.

Kromě těchto rukopisů uvádějí se mnohé tisky, zejména:

3. Editio princeps, již neznámá, ale ještě před Cestou Oldřicha Prefáta z Vlkanova r. 1563 pořízená.[2])

4. Vydání Jana Guntera v Olomouci z r. 1565 v 8⁰.

5. Vydání Evy Polyxeny Michálkové v Praze z r. 1691 pod titulem Kronyky dvě I. O Stylffrýdovi statečném rytíři, knížeti a pánu českém. II. O Bruncvíkovi, synu jeho, též knížeti a pánu českém; m. 8⁰ C 7[b] (od nedávna v majetku Č. Musea).

[1]) Krok 1890.

[2]) Fr. Prusík, Kronika o Bruncvíkovi, Krok 1890.

6. Vydání z r. 1716 (bez místa), nyní v Č. Museu: Dvě kroniky, první o Štylfrydovi, druhá o synu jeho Bruncvíkovi, knížetech českých. 8°.

7. Vydání jindřichohradecké Fr. Pet. Hilgartena z r. 1733, 8°.

8. Vydání uherskoskalické z konce 18. stol. (1779?), věrný otisk vydání z r. 1716.

9. Vydání asi z 2. čtvrti 19. stol. (bez místa) s titulem: Dvě kronyky: První: o Štylfrýdovi knížeti pánu českém. Druhá: o jeho, též knížeti a pánu Bruncvíkovi, synu českém (sic) 8°, 48. Jest to otisk vydání jindřichohradeckého; Landfras v Jindřichově Hradci z něho později učinil opětné výtisky.

10. Vydání královéhradecké (bez roku) 8° pod titulem: Dvě kroniky o knížatech českých: Štylfrýda a druhého Bruncvíka (sic). Vydání to asi z počátku 19. stol. valně se liší od tiskův právě uvedených, shodujíc se v některých přídavcích s ruským Bruncvíkem.[1])

Text Bruncvíka ze sborníku hraběte Baworowského vydal Dr. Jiří Polívka r. 1892 v Rozpravách České Akademie, třída III. ročník I. č. 5. v příloze ke spisu Kronika o Bruncvíkovi v ruské literatuře. Jak byl Bruncvík na Rusi oblíben, o tom svědčí hojné rukopisy v Polívkově spise uvedené. To, že kronika o Bruncvíkovi ve sborníku hrab. Baworowského se nachází bez Štilfrida, dalo podnět k domněnce, že Bruncvík přešel z tohoto sborníku do ruské literatury. Domněnka tato však není podstatná, jak Dr. Polívka dokazuje.[2])

II. Druhá skladba našeho sborníku jest veršovaný Ezopus na l. 15[b] až 66[a] o 3242 verších, počínající slovy: »Počíná se knieha velmi pěkná a užitečná, kteráž slove Ezopus«, a zakončená rejstříkem, po němž následují slova již nahoře vzpomenutá: A tak jest konec registrum na Ezopa Anno Domini MCCCCLXXII ten čtvrtek ante Margarete.

Bajky Ezopovy zůstaly po celý středověk neznámy a jako ztraceny. O polomythickém básníku řeckém zachovaly se jen zmatené tradice nesoucí se nikoli ke znalosti bájek jeho, nýbrž k bajkám Augustova propuštěnce Phaedra, a to nikoli k jeho iambickým veršům, nýbrž k pozdějším převodům v prosu, zejména k parafrasím Romulovým, jich nejstarší text znám jest z 10. století,[3]) obsahující 84 bajek rozdělených na 4 knihy po 20 bajkách (čtvrtá se 24 bajkami). Tato recense Romulova stala se zase základem nepřehledné řady nových sbírek, jsouc pozdějšími opisovači a skladateli všelijak měněna a doplňována.

Mezi nejdůležitější přímé parafrase Romula patří skladba tak zvaného Anonyma, nazvaná Anonymus Neveletův dle Neveletova otisku z r. 1610 pořízeného ve Frankfurtě v díle Mythologia Aesopica na str. 486—530.

[1]) Viz Fr. Prusík na udaném místě.

[2]) Vydání Polívkovo se celkem shoduje s naším. Kde se přece ve čtení různíme, poznamenávám to pod čarou.

[3]) Hermann Österley, Romulus. Berlín 1870, str. X.

Skladba Anonymova jest zpracování prvních tří knih Romulových [1]) latinským dvojverším elegickým, jež po dlouhou dobu velice jsouc oblíbeno a rozšířeno, opět se stalo pramenem četných jiných skladeb. Kdo je skladatelem tohoto veršovaného zpracování bajek Romulových, není známo. Také kdy skladba vznikla, není na jisto postaveno; nikoli však po 12. století. V různých rukopisích skladby samé i také jinde uvádějí se různá jména. Leopold Hervieux [2]) se domnívá, že našel pravé jméno skladatele těchto veršů elegických v jistém rukopise. Byl prý to Walter Anglický (Waltherus Anglicus), kaplan Jindřicha II, krále anglického (* 1133, † 1189), jenž později jmenován byl arcibiskupem palermským. Jindřich II., než provdal svou dceru Johannu za Viléma mladšího, krále obou Sicilií, uložil mu, aby šel k jeho budoucímu zeti a vyučoval jej krásným uměnám. Jest k víře podobno, že ony básně v rozměrech elegických byly plodem toho vyučování; že byly mladým princem dle Romula složeny a Walterem potom opraveny. Tomu by dle Hervieuxa nasvědčovalo i to, že básně tyto jsou vadné i co do formy, i co do obsahu. Nejen veršování jest barbarské, ale i původní myšlenka jest v nich skoro veskrze chlapeckým způsobem travestována.

O oblíbenosti Anonyma svědčí nejen přečetné rukopisy a tisky, [3]) jež nám skladbu tu zachovaly, ale také hojné překlady do jiných jazyků, tak zejména do jazyka italského, francouzského, nizozemského, anglického a českého.

Překlad český podává nám právě kodex hrab. Baworowského, a to překlad všech 60 bajek Anonymových, ač jich v českém rukopise napočteno jen 59, což se stalo tím omylem, že písař na l. 36[b] napsal O pſu ſtarem Capitola dwadcata ſeſta místo ſedma, což v rejstříku na l. 66[a] novým omylem hleděl srovnati tak, že kapitolu o psu starém a následující kapitolu o zajících napsal pod jedno číslo (27): O pſu ſtarem a o zagiciech Capitola XXVII. Tak se stalo, že i v rejstříku napočteno celkem 59 bajek. Pořádek bajek jest celkem týž, jako skoro ve všech latinských rukopisích, kromě bajek 16—25. Tu totiž český překlad podává bajky latinského textu Steinhöwlova v pořádku 16, 19, 17, 20, 21, 22, 24, 18, 23, 25, textu Hervieuxova v pořádku 16, 18, 23, 17, 19, 20, 21, 24, 22, 25.

---

[1]) Vlastně 58 bajek Romulových, neboť 59. a 60. bajka Anonymova jsou povídky odjinud vzaté.

[2]) Les fabulistes latins depuis le siècle d'Auguste jusqu' à la fin du moyen âge. Paříž, ve třech dílech, 2. vydání z r. 1893 a 1894.

[3]) První vydání Anonyma bylo v Římě r. 1473. V Německu byl Anonymus tiskem vydán Steinhöwlem mezi r. 1472—1482. Mimo Anonyma obsahuje vydání to také recensi bajek Romulových ve starších rukopisích nikde nedoloženou a její německý překlad Steinhöwlův. Latinský text byl předlohou českého překladu vydaného ke konci XV. stol. v Praze, nepochybně r. 1488; z němčiny pochází pozdější překlad v tak zvaném sborníku Prostějovském r. 1556. Srv. Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky, vydal Ant. Truhlář ve Sbírce pramenův ku poznání lit. života v Čechách, na Moravě a v Slezsku, skupina I. řada II. čís. 3.

Překlad jest věrný, ale samostatnými přídavky českého básníka rozšířený. Málo co není z toho přeloženo, co jest v textu Anonymově; tak na př. český překladatel vynechal v kap. 23. Anonymovy v. 11—12: Si tamen hoc decus est et laus sic vincere, laus est Et decus hoc minimo fiet ab hoste minus — a poslední dvojverší skladby Anonymovy: Fine fruor, uersu gemino, quod cogitat omnis Fabula declarat, datque quod intus habet.

Přídavky se jeví předně v celém úvodě, obsahujícím 188 veršův a líčícím boj ctnosti s lakomstvím, a v závěru celé skladby (v. 3228—3242), jenž se obsahem těsně přimyká k úvodu. Jiné přídavky českého skladatele jsou v úvodech k jednotlivým bajkám o 4 až 18 verších, jichž ve skladbě Anonymově není. Tyto úvody však již nejsou jedině majetkem českého skladatele. Ač totiž Anonymus podobných promythií nemá, nýbrž pouze epimythia, má je za to skoro každý rukopis Romula, a to buď v nadpise neb v úvodě, připínaje je k bajce samé slovy: de hoc talem audite fabulam; de quo sic testatur fabula; de talibus sic narrat; ut haec fabula narrat; de hac re talem auctor posuit fabulam a p. Mnohá promythia Romulových rukopisů pak obsahem částečně se shodují s úvody českého překladu Anonyma. Stačí uvésti dva příklady:

v bajce III. (v. 309—313):

Také to pravi tobě:
neměj i jedné lsti v sobě,
neb ktož družci osidlo pokládá,
častokrát sám v ňe upadá.
Skrze žábu nám dává znáti.

Qui aliis fodit foueam, ipse sepius incidit in eam. Aliter: Qui de salute alterius adversa cogitat, non effugiet ea (Romulus v rkp. vídeňském, Hervieux II. str. 417—454).

V bajce V. (v. 399—400):

neb ktož zbožie žádá cizieho,
strach, aby nezbyl vlastnieho.

Qui cupit alienum, hic sepe amittit proprium (rkp. víd.).

Shody ty a mnohé jiné dají se jen tím vyložiti, že český překladatel při práci své upotřebil nejen Anonyma, ale také Romula. To bylo tím spíše možno, ježto prosa Romulova s verši Anonymovými se často nacházejí psány v témž rukopise.[1]) Že český překladatel vedle Anonyma i Romula měl za předlohu, dá se souditi i z míst, jako v bajce 23. (v. 1187—1194):

jedna tovařiška zblúdi,
vběhši na lva jeho ubudi.
Přichváti myš lev svú nohú,
chtieše zabiti ubohú
Poče myš lva velmi prositi,
aby ji ráčil propustiti:
»Nevědomě sem tě ubudila,
proč bych toho neužila?«

Romulus:
Unus ex illis super leonem non voluntarie transiit. Expergefactus leo celeri manu miserum murem arripuit. Rogabat ille ueniam sibi dari, quia non uoluntarie fecerat.

[1]) Z takového rukopisu asi Steinhöwel vydal bajky Ezopovy, přidav k nim svůj německý překlad.

Anonymus tu krátce praví: Pressus mure leo, murem rapit; ille precatur.

Také v. 681—682 bajky 12.:

klíčník do pivnice seže,
aby potřebu vzal tudieže

nemají obdoby v Anonymově versi: Ecce sere clauis immurmurat, ostia latrant (dle Herv. laxat). Za to v Romulovi čteme: Cumque multis cibariis uterentur, uenit cellarius festinans et ostium cellarii impulit.

V téže bajce českého překladu v. 691. a na příslušném místě Romula jest klíčník výslovně jmenován, v Anonymově zpracování nikoliv.

Klíčník pivnici zatvoři,
štěstie se jima pokoři.

Romulus:
At ubi exiit cellarius et domum clausit, sic mus urbanus agrario dixit.

Anon.: Blanda penu clauso parcit fortuna timenti (Herv. timori).

Také verš 1632 v bajce 33.: »mozku nenie v této hlavě« nemá obdoby v Anonymovi, ale v Romulovi (II. 15): O quanta species, ait, et cerebrum non habet!

Konečně budiž poukázáno k v. 589—590 bajky 10.:

netěže had k síle přijíti,
poče hned vešken dóm jedem pržniti

srovnávají se s textem Romulovým: Refectusque ad tempus cepit esse iniuriosus et feneno multa fedare.

Český básník měl tedy také Romula za předlohu, a to zejména v promythiích, ale sluší dodati, že je zpravidla značně rozšiřoval, jak se na př. vidí v bajce 6. v. 427—437:

Tato básnice praví tobě,
aby rovně hledal sobě.
Střez se společstvie mocného,
běhaj tovařišstvie zlého.
Kdež nerovna voly budú,
nedobře ta s vozem pojedú.
Takéž ač co s mocnějším dobudeš,
nerovný s ním diel mieti budeš

Romulus:
Dicitur nvmquam esse fidelis cvm potente divisio. Videamus, qvid haec fabula narrat.

V epimythiu užil překladatel Romula vedle Anonyma na př. v bajce 7. v. 491—492:

Tato pověst brání tobě
řkúc: zlých lidí neviň k sobě,
zlého se střez jakžto meče,
ač chceš silné zbýti péče.

Anon.: Hic prohibet sermo letum
prebere fauorem,
Qui mala fecerunt uel mala
facta parant.
Rom.: Admonet haec locutio
malis hominibus non gratulari.

Další přídavky shledáváme u českého básníka v bajkách samých. Kde se překladatel věrně drží předlohy, tam zpravidla jeden verš Anonymův podává dvěma osmislabičnými verši, rýmem sdruženými, tedy elegické dvojverší latinské čtyřmi verši českými, na př. v bajce 2. v. 265—268[1]):

Jěhně pije zdola stáše,
vlk nad ním vodu loktáše;
beránek se báti poče,
když vlk mluvi se zatoče.

In summo bibit amne lupus, bibit
agnus in imo.
Hunc timor impugnat, uerba mouente
lupo.

Často však překladatel čtyřmi verši českými nedovede lat. dvojverší vystihnouti, dodávaje pouze rýmující doplňkové verše, v nichž jen to jinými slovy podává, co již dříve jinak řekl. Na př. v prologu v. 189—194:

Protož aby nám probylo
a v kochání srdce bylo,
tato knieha nás k tomu učí:
kdežto zpurnost se polúčí,
snáze se zasměje tehdy,
když špilú se ozdobí vezdy.

Ut iuuet, ut prosit, conatur pagina
praesens:
Dulcius arrident seria picta iocis.

Verše prologu 214—218 podávají podrobnější výklad veršů 195—199 a nemají v Anonymovi obdoby.

Zejména rád rozšiřuje překladatel úvodní verše jednotlivých bajek, vyličuje situaci podrobněji, ovšem často zbytečně, ba nevhodně. Rozšíření takové vidíme na počátku 41. bajky v. 1936—1945:

Kdyžto lev po lesu běháše,
zvieřátek zde i onde seháše,
aby měl pokrm v lačném času
a užíval svého kvasu,
když se běhav silně ztrudi,
až i po lese zablúdi.
Což se pak lvu sta ubohu.
trn mu rani silně nohu,
i dojide k strastné núzi,
když se mu trn v nohu vrazi.

Sollicitus prede currit leo,

spina leonem
Vulnerat, offendit in pede mersa
pedem.

[1]) Zřídka kdy stačí jeden verš latinský přeložiti jedním veršem českým, na př. v bajce 26. v. 1320: vlk je lstivú řečí chváti — jest u Anon.: Tendit in hunc menti dissona verba lupus.

Podobně jest rozšířen začátek 1. bajky v. 227—236 (u Anon. dva verše), bajky 3. v. 314—324 (u Anon. dva verše), bajky 9. v. 537—546 (u Anon. dva verše), bajky 12. v. 646—660 (u Anon. dva verše), bajky 23. v. 1174—1181 u Anon. není obdoby) a jinde.

Ale také uprostřed ve vypravování samém jsou všeliké přídavky: podrobnější provedení příliš stručného textu Anonymova, dialogy, reflexe a sentence. Tak v bajce 4. v. 381—384 překladatel, chtě znázorniti pravidelný soud, dává ovci hrdličku za obhájce, čehož u Anonyma není. V téže bajce provedena ještě jiná změna tím, že vlk jest soudcem, kdežto u Anon. jest pouhým svědkem spolu s luňákem a supem. V bajce 8. v. 508—517 českým překladatelem vylíčeno jest vyjednávání jeřábovo s vlkem, než mu kost vytáhne z hrdla, proti čemuž jest v Anonymovi pouze jeden verš: Grus promissa petit de faucibus osse refulso. V bajce 9. v. 537—546 distichon latinské předlohy:

De partu querulam, uerborum nectare plenum,
Pro cane mota, canis suscipit ede canem

rozvedeno jest v rozmluvu obou psů. Zajímavá pak jest v téže bajce v. 565—568 vložená reflexe o poměru přistěhovalých Němcův k Čechům. V bajce o žabách v. 1088—1098 uvedená reflexe nemá u Anonyma obdoby. Atd.

Ze všeho toho dá se skoro jistě souditi, že český skladatel měl před sebou předlohu, v níž vedle veršovaného Anonyma byl také prosaický text Romula. Dle Brücknera [1]) pak blížila se předloha ta nikoli rukopisům ve Francii, nýbrž v Německu psaným.

Sborník hrab. Baworowského nezachoval nám originál překladu, nýbrž jeho opis. Zajímavo jest, že písař do textu českého vepsal některá disticha, totiž skoro všecky sentence latinské předlohy. Disticha vložena jsou před jejich český překlad. Často však bývají na místě nenáležitém, od českého překladu vzdáleném. V bajce 3. písař dokonce celý 12. verš Anonymův »Naufragio: uires suggerit ipse (v rkp. illo) timor« vzal za sentenci, kdežto slovo naufragio patří ku předcházející větě: sed mus emergit et obstat n a u f r a g i o; ba na jednom místě v bajce 35. vepsal distichon, jež ani není přeloženo a jehož jsem v textech Anonymových u Hervieuxa a Steinhöwla nenalezl, totiž:

Qui plus esse putat suo quam natura ministrat
Posse suum, superans se minor esse putet.

To vše by se nedalo vyložiti, kdyby překladatel sám již byl všecky sentence Anonymovy do svého překladu vpisoval, dá se však snadno vyložiti tak, že teprve některý pozdější opisovatel latinské sentence do če-

[1]) Archiv f. slav. Phil. XI. str. 94.

FILOSOFICKÁ FAKULTA
knihovní středisko
Brno, Grohova čís. 7.

ského textu vkládal. A tu se dá mysliti, že je vybíral ze zvláštního rukopisu Anonyma, anebo z rukopisu, v němž byl před českým překladem každé bajky napsán latinský text Anonyma. Pro druhou možnost svědčí dle Brücknera první verš bajky 52. Slova »svrchní básni« nemohou prý se vztahovati k bajce 51., nýbrž ku předcházejícímu latinskému textu bajky 52. Není to jisté. V bajce 51. ovce, učinivše s vlky příměří, vydaly jim své ochrance psy za rukojmí a dostaly od vlků mladé vlčky v zástavu. Mladí vlci počnou výti, staří udeří na ovce a spožírají je. Není zcela nemožné, aby se na tuto bajku nevztahovaly počáteční verše bajky následující:

Svrchní básni svěda tato,
aby ty zpomínaje na to,
i nesílil vraha svého,
jenž by rád zhubenie tvého.

Ať jest jakkoli, to jisto jest, že latinské sentence do textu českého vpisoval některý pozdější písař, nikoli překladatel sám.

Český Anonymus rozdělen jest na dvě nestejné části (knihy), první o 19, druhá o 41 bajkách. Bajka dvacátá má totiž nadpis: Počínají se druhé kniehy. O svobodě Athenských. Kapitola XX. Latinské rukopisy Anonyma mívají rozdělení na tři knihy. Byl-li také český překlad původně rozdělen na tři knihy, Brückner nechává nerozhodnuto; poukazuje však ku pařížskému rukopisu tak zvaného Romula Nilantova, jenž má podobné rozdělení jako český Anonymus.

Kdo byl český překladatel, o tom nelze nic určitého říci. Ježto ve skladbě jeho bouře náboženské, jež na počátku 15. stol. v Čechách myslemi hýbaly, nenalezly ohlasu, žil patrně dříve. Přes některé starobylé tvary skladba jazykem se hlásí do druhé polovice 14. století.[1])

III. Třetí místo v našem kodexu zaujímá Píseň o Arnoštovi na l. 66[b]—150[a], počínající slovy: »Tuto se počíná o Arnoštovi takto« a obsahující 5968 veršů.

Jest to překlad střhn. recence pověsti o Arnoštovi, knížeti švábském, jež byla ve středověku po celém Německu velmi oblíbena, jak souditi lze ze skladeb poměrně velmi četných, v nichž tato pověst od poslední čtvrti 12. stol. až do konce 15. stol. byla zpracována. Jsou to:

1. Báseň dolnorýnská, Bartschem (Herzog Ernst. Wien 1869) znamenaná literou A, v pěti nevalných zlomcích vesměs v Praze nalezených, pocházející z doby mezi r. 1173—1180. Otisk v Hofmannových Fundgruben I. 228—230; Pfeiffer, Germania VI. 350—357; Bartsch, Herzog Ernst 1—8.

2. Báseň středohornoněmecká ve dvou opisích z 15. stol. v Norimberce a ve Vídni zachovaná (u Bartsche B), dle jmenované starší dolnorýnské básně ještě ve 12. stol. okolo r. 1190 zpracovaná. Otisk u Bartsche str. 13—126.

[1]) Ostatně viz Brücknerovo pojednání na u. m. str. 99 sll.

3. Latinská prosa (u Bartsche C) ve třech rukopisích zachovaná: v strassburském pergamenovém z konce 14. stol. a ve dvou mnichovských papírových z 2. polovice 15. stol. Zpracování toto povstalo asi ve 13. stol. přímo z básně dolnorýnské. Otisk v Hauptově Zeitschrift VII. 193—252.

4. Báseň středohornoněmecká (u Bartsche D) v Gotě chovaná, jejíž původ se klade na rozhraní 13. a 14. stol. Otištěna v Hagenových Deutsche Gedichte des Mittelalters I. Berlín 1808.

5. Latinská báseň kněze Ody z doby mezi r. 1206—1233, zpracovaná dle básně dolnorýnské, jak všechny ostatní dříve jmenované. Otiskl Martene v Thesaurus novus anecdotorum 3, 307—366 v Toursu.

6. Prosaické zpracování pro lid dle lat. prosy (C) v papírovém rkp. mnichovském a 4 tiscích zachované.

7. Jarmareční píseň o 89 slohách a jiná kratší o 54 slohách. Viz Bartsch str. LXXIX. sl.

Český vzdělavatel zpracoval střhn. recensi té pověsti, již Bartsch označil literou D; předloha jeho však byla jiná než rukopis v Gotě dochovaný a Hagenem vydaný, což vysvítá ze dvou mezer rukopisu gothajského, jichž v českém překladě není. Mezery ty vyplňují v českém vzdělání verše 173—276 a 605—689. Vzdělání české jest pouhý překlad, ku předloze těsně se přimykající a jen v nepatrných věcech od ní se odchylující. Odchylky, někdy dosti nejapné, učiněny většinou jen pro rým. Překladatel totiž touž věc často jen jinými slovy opakuje, aby mezeru mezi první a druhou částí rýmu vyplnil. Tak povstal valný počet nepatrnějších odchylek, a tak český překlad se stal na mnohých místech rozvláčnějším a vodnatějším. Nejpatrněji snad se to vidí v modlitbě Adletině ku P. Marii ve v. 5494—5506, jimž v něm. předloze D odpovídají v. 5139—5146:

Maria, milá matko,
uslyš mě, by mé děťátko
ve zdraví se ke mně vrátil.
Maria plná milosti,
slyš pro tvých sedm radostí,
jimižs ty obradována
a synem svým obdařena,
račiž mě obdarovati
a tiem darem darovati,
bych uzřěla syna svého,
jedináčka jediného,
dřieve než se má dušička
rozdělí z mého srdečka.

Maria, vrouwe mîn,
maget, muoter, durch die freude dîn,
die dir dîn kint hât gegeben,
gedenke an mîn betrüebtes leben
und lâz mir, vrouwe, daz geschehen,
daz ich mîn kint müeze sehen,
ehir daz mîn sêle wende
von dem lîbe ûz disem ellende.

Tak se stalo, že česká báseň má o celých 400 veršů víc než německá, ač ovšem dvě valnější mezery v D obsažené tento rozdíl v počtu veršů poněkud zmenšují.

Na některých místech český překladatel však předlohu nejen rozsahem, ale také obsahem rozhojnil. Tak na příklad vyznačuje se rytířskou dvorností ještě úzkostlivější než D. Jde to hlavně z oněch reflexí na jevo, kde básník rozjímá o poměru mužův k ženám, zejména ve v. 44—52. Udávaje čas a čísla, miluje překladatel větší určitost než D. V líčení slavností a bitev vede si namnoze podrobněji, ač ne plastičtěji. Také sestrojení splavu na skále Magnes popisuje obšírněji. Zejména pak přirovnání některá přidává ze své zásoby, z nichž nejkrásnější jsou přirovnání indické panny k luně v. 3054—3058 a ke zvonu, jemuž hlasu neubývá v. 3202 až 3204. Také tím dal překladatel značnou míru básnického umění na jevo, že osobní poznámky v D dosti hojné buď vynechal anebo ve všeobecné gnomické propovědi proměnil, ustupuje tak epicky správně do pozadí, takže skladba jeho nejlepší básně staré literatury české nám uvádí na mysl.

Kdo český překladatel byl, nedá se z básně stanoviti. Z obeznalosti jeho s dvornými způsoby a rytířským smýšlením a ze zvláštní záliby v líčení bitev a slavností dalo by se souditi na rytíře. Ačkoli germanismů v díle jeho jest hojně, vládl češtinou dokonale. Ale jeho nevědomost zeměpisná až zaráží. Neměl ponětí ani o nejbližším sousedstvu své vlasti. Tak na př. mu patrně nebylo jasno, je-li Rýn řeka nebo země nebo město, a z území, jež obývají Frankové, učinil Frankrejch. Jiných známek pro autorství není.

Český překlad Arnošta jest mnohem starší než opis jeho v rkp. hrab. Baworowského. Tomu nasvědčují tyto věci: V rýmech na mnohých místech nic tomu nebrání, abychom neměli za to, že tam původně bylo nepřehlasované *u*. Na čtyřech místech rým *u* přímo vymáhá, a to: v. 657 sl. bělejúce — ruče, v. 2271 sl. obkľúči — rozlúči, v. 2596 sl. jedúce — vzdávajúce, v. 3745 sl. čěkajúce — nemohúce. Proti těmto případům jest pouze jedna jistá přehláska v. 3111 sl. vida — lida. Za druhé přehláska *a—ě* jest naskrze náležitá a pravidelná. V rýmech jsem našel jen dva tvary analogií utvořené, totiž: v. 3301 sl. slyšěli — kázali, kde rým žádá slyšali, a v. 4905 sl. vsedú — pojedú. Za třetí počítáme proti přehojným případům nesúženého *ie* jen několik míst, kde rým nasvědčuje úžení již provedenému, totiž: v. 297 sl. vítánie — poslaný, v. 311 sl. bez meškánie — paní, v. 1979 sl. od oděnie — připraveni. Za čtvrté rýmy vykazují u sloves jen samohláskové zakončení 1. os. sg., jako v. 205 sl., 2345 sl., 2973 sl., 3639 sl., 3863 sl., 4152 sl., 4522 sl. (k tomu srv. v. 4576 sl, 4798 sl., 4823 sl., 4985 sl., 5878 sl.), 4817 sl., 4843 sl., 5541 sl., 5559 sl., 5917 sl. Kde se vyskytá zakončení na *-m*, tam všady můžeme se domnívati, že bylo původně zakončení samohláskové. Jen v. 5687 sl. tomu odporuje. Dále sem počítáme archaismy: pronom. instr. sobú v. 4336, 2179, 4189, 5037, 5204, 5441, 5547, 5625; užívání zájmena sen v. 119, 1087, 1860, 3288 a j.; pronom. akk. pl. *ny* v. 1040, 1041, 2408, 2487, 2573, 3711, 3713, 3928 a j.; užívání starobylého slova tále v. 2119, 2977, 5328. Konečně sem klademe důvod palaeografický. Ve v. 987, 1023, 1050 jest psáno ſecy

m. ž é c i (německá předloha tu má v. 719, 757, 784 brant, brande, branten). Písař sborníku hrab. Baworowského opisoval patrně z předlohy, která hlásku *ž* označovala písmenem *ſ*. Tento způsob psaní vyskýtá se jen v rukopisích starších, jako Alex. B. (v 1. pol. 14. stol.).

Shrneme-li všecko to dohromady a považíme-li, že od časů krále Janových geografické vědomosti o sousedních zemích mezi rytířstvem kdekoli v Čechách asi dokonalejší byly, než jaké nám překladatel Arnošta prozrazuje, nechybíme, položíme-li překlad do druhé čtvrti 14. stol.

Verš Arnošta jest obvyklá řádka osmislabičná. Rým se nehonosí velikou rozmanitostí. Dobrých rýmů jest ve skladbě asi čtvrtina celku; některé opakují se velmi často, jako toho — mnoho, tomu — domu a j. Pravidelně rýmují se slabiky dvě, zřídka jedna. Velmi oblíben jest pohodlný tak zvaný rým grammatický nebo planý, zakládající se na stejném znění ohýbacích přípon -ého, -úti, -iti atd.; takové rýmy má skoro polovina všech veršů. Také rýmů slovných, jako bude — zbude, tomu — k tomu a p. jest dosti hojně. I pouhých assonancí a rýmů nesprávných vůbec jest hojně (asi šestina celku).[1])

IV. Na listech 150[b]—175[b] následuje romantická báseň T a n d a r i á š a F l o r i b e l l a, nadepsaná slovy: Tuto se počíná řeč velmi pěkná o králi Artušovi a o Tandariášovi. Báseň tato složena byla, jak prof. Dr. V. E. Mourek[2]) a prof. Dr. Arnošt Kraus[3]) dokázali, dle Pleierovy básně Tandarius und Flordibel z druhé polovice 13. století. Kdy česká skladba vznikla, není ještě zjištěno. Šembera v Dějinách literatury české (I. 84) soudí na dobu posledních dvou Přemyslovcův a dobrodružného krále Jana mezi lety 1280—1350, prof. Mourek ve spise vzpomenutém na dobu mez r. 1270—1330, prof. Gebauer (Filologické Listy 1879 str. 139) z důvodů jazykových na první polovici 15. století. Proti tomu prof. Mourek správně namítá, že důvody jazykové zde nemají váhy, ježto rukopisy Tandariuše ukazují neomylně, že tradici v nich obsaženou nelze najisto prohlásiti za prvotnou podobu skladby. Dále sluší také považiti, že by za tak krátkou dobu (od první do druhé polovice 15. století) sotva byly vznikly tak porušené opisy, jaké se nám dochovaly v rukopise stockholmském a v kodexu našem. Dejme tomu, že se v pohnutých dobách první polovice 15. století někdo nalezl, kdo by byl měl dosti klidné mysli na přepracování látky k myšlenkám té doby nijak se nehodící, tož sotva lze pochopiti, že by se bylo tolik lidí našlo, kteří skladbu opisovali. A porušenost textů dochovaných předpokládá opis několikonásobný. Báseň tedy jistě patří ještě do století čtrnáctého.

---

[1]) Viz mé pojednání: Staročeská píseň o Arnoštovi ve výroční zprávě hradecké reálky z r. 1892.

[2]) Tandariuš a Floribella. V Pojednáních Král. české společnosti nauk, VII. řada 1. sv. V Praze 1887.

[3]) Tandarois a Tandariuš, v ČČM. r. 1887.

Český básník zkrátil německou předlohu značně, při čemž dal dosti značnou rozvahu básnickou na jevo. Z toho, jakož i z některých odchylek, jež česká skladba proti předloze vykazuje, soudili někteří, mezi nimi Arn. Kraus, že český básník pracoval nějaký čas po přečtení originálu po paměti, německého vzoru před sebou nemaje. Proti tomu prof. Mourek [1]) právem uvádí, že české verše i slovným zněním na tolika místech s německými se sbíhají, že toho prací pouze po paměti vysvětliti nelze.

Tandariuš český zachoval se mimo kodex hrab. Baworowského také ještě ve sbírce Zebererově, kodexu papírovém ve čtverci v knihovně Č. Musea 4. D. 4, psaném Janem Pinvičkou z Domažlic r. 1463, a v rukopise papírovém malé osmerky, psané mistrem Janem řečeným Jebsou r. 1483. Druhý rukopis býval ve Stockholmě a nyní se nalézá v zemském archivu v Brně. Dle něho Hanka Tandariuše vydal ve Starobylých skládání díle V. Všecky tři rukopisy jsou zcela samostatné kopie na sobě nezávislé, nejsouce opsány jeden ze druhého ani ze společné předlohy třetí. Z nich rukopis stockholmský podává text nejhorší, rukopis musejní nejlepší.[2])

V. Dále obsahuje kodex náš na listech 176[a]—206[b] píseň o Jetřichovi Berúnském o 2052 verších, nazvanou také Laurin nebo také Malá růžená zahrada. I tato skladba vznikla z německé předlohy, a to v druhé polovici 14. stol. Německá báseň složena byla dle pověsti tyrolské původně asi ve 12. stol., byla později přepracována, a jak veliké množství zachovaných rukopisů svědčí, velmi oblíbena. V patnáctém století byla nově zpracována a ještě se třemi jinými básněmi (Ortnitem, Wolfdietrichem a Velkou růžovou zahradou) ve sborníku Der Helden Buch často vydávána.

Kritické vydání Laurina s upotřebením všech rukopisův a tiskův vyšlo v Deutsches Heldenbuch, díl I., vydáním Oskara Jänicke v Berlíně 1866, a bylo opět otištěno Kellerem ve Stuttgartě r. 1867 (Litter. Verein, 87. publikace). Zvláštní vydání Laurina pořídil Karel Müllenhoff v Berlíně 1874 pod názvem Laurin, ein historisches Heldenmärchen aus dem Anfange des XIII. Jahrhunderts.

České zpracování přimyká se volně k recensi zachované v rukopisích skupiny B (t. j. skupiny bavorsko-rakouské, vyjímajíc rukopis kodaňský), ale liší se ode všech známých textův německých na jedné straně úsečností, na druhé straně všelikými přídavky, zejména pěknými příměry. Podrobné srovnání českého překladu s německými recensemi provedl Karel J. Černý v pojednání Staročeská báseň o Laurînovi a její orginál, v Pardubicích

---

[1]) Tandariuš a Floribella, str. 72.

[2]) Varianty rkp. musejního uvádím pod čarou dle citetů Mourkových (M) ve spise Tandariuš a Floribella. Rukopisu stockholmského dbám jen tam, kde jsou v Mourkových citatech mezery, a uvádím jej dle vydání Hankova (H).

1893. O ceně českého vzdělání vyjadřuje se spisovatel takto: Vzdělavatel český libuje si v rozvláčnosti a nedovede vždy zmoci svého originálu, dopouští se leckdy všelikých nedopatření co do smyslu, nerozumí někdy své předloze, ale celkem vyrovná se jiným vzdělavatelům souvěkým, maje všecky jejich přednosti i vady.[1])

VI. Poslední skladba kodexu hrab. Baworowského jest prosaický román o Apollonovi králi Tyrském, jehož konec však (asi 7 stránek) v rkp. schází. Skladba tato byla původně řecky napsána, ale již ve 3. nebo 4. století po Kr. do latiny přeložena, za středověku hojně čítána, přešedši do všech literatur evropských. Tak známe kromě 4 latinských rukopisů překlad anglosaský, anglický, španělský, francouzský, dva vlašské a jeden novořecký. V německé literatuře známe četné rukopisy a tisky této skladby. Předně zaznamenati sluší veršované zpracování od Jindřicha von der Neuenstadt z počátku 14. stol. dle neznámé latinské předlohy[2]) a dva prosaické texty, jeden středoněmecký, druhý hornoněmecký, oba vydané Karlem Schröderem v knize Griseldis, Apollonius von Tyrus, v Lipsku 1873, kde také o ostatních hojných rukopisích a tiscích pojednáno.

Český Apollon zachoval se nám kromě rukopisu hrab. Baworowského: 1. v rkp. Zebererském z r. 1463 (v Nár. Museu 4. D. 4.), 2. v rkp. lvovském, r. 1537 vázaném (v ústavě Ossolińských č. 1172), jehož facsimilovaný opis nachází se v bibliothece musejní (3. F. 31), 3. v několika tiscích, z nichž známe *a)* tisk jindřichohradecký z r. 1733, *b)* tři pražské tisky z let 1761, 1793, 1799, *c)* tisk olomoucký z r. 1769, vesměs v musejní knihovně v Praze. Mimo to máme vědomost o tisku, jehož prodej biskup olomoucký r. 1567 povoluje; toto snad nejstarší vydání Apollona však posud neobjeveno. Kritické vydání českého Apollona pořídil v Časopise Č. Musea r. 1863 A. Jarosl. Vrťátko dle rkp. Zebererského, udávaje varianty i z jiných textů. Skladba tato přešla z Čech překladem do literatury polské a z polské do ruské.[3])

Pramen českého vzdělání není posud znám. Dle svědectví Vrťátkova se naše skladba ode všech skladeb německých i latinských velmi podstatně liší, takže by představovala jaksi samostatné zpracování. V nejnovější době srovnal p. prof. Fr. Autrata český text s recensí středoněmeckou a hornoněmeckou v práci podané v germanistickém semináři české university r. 1896.[4]) Ze srovnání toho poznáváme, že má česká skladba s recensí středoněmeckou dosti hojně míst společných (méně jich jest v recensi hornoněmecké). Ale jsou také místa, kde jest český text proti německému

---

[1]) Str. 32.

[2]) Vydal Jos. Strobl ve Vídni 1875.

[3]) J. Polívka, Román o Apollonovi, králi Tyrském, v české, polské i ruské literatuře. Filol. Listy r. 1899.

[4]) Práci tu mi pan autor laskavě zaslal k použití, začež mu zde srdečně děkuji.

velmi stručný; ba leccos vzdělavatel český úplně vynechal. Za to má zase česká skladba některé věci, jichž v německém textu není. Z toho všeho autor soudí: Česká skladba není samostatné zpracování, ale pošla z téže (neznámé) předlohy, která byla pramenem německých recensí. Pramen tento byl asi latinský, považíme-li některé latinismy české skladby.

Ve vydání tomto uvádíme pod čarou varianty Vrťátkova vydání dle rkp. Zebererského (V).

KDyż bieſe poſmrti | Stylfrydowie,
Tehdy | Bruncwik ſyn geho v|waże ſe
wewſecko zbo|zie otce ſweho. I poče|
to zprawowati ſwelıku | pılnoſtı, Do-
kladage | ſe ſtarſich raddy podle nau-
čenie a | rozkazanie otce ſweho. vmiel
kazde|ho podle geho řadu vctiti:
ſwietſke, | duchowni, ſyrotky, wdowy,

panny, pa|nie. A tak bieſe poctıwe
knieże; we | wſech zemiech oniem
dobre wıecy | prawiechu. A kdyż bieſe
podwu le|tu a po třech mieſıcıech

otce geho ſmr|tı, Bruncwik rozpo-

menuw ſe nage|ho dobrodienie, co
geſtı on dobreho | ſwe zemi vcinil

a dobyl ſwym zıwo|tem, I wece kſwe
panie řka: »Naymiley ſi pani ma Neo-
nymia, tot dawam | wiedietı, zet mie-
nim getı a ohleda tı ctı yazyku
ſwemu čeſkemu; Neb|ot neflufie zad-
nemu dobremu tak | vmrieti, aby
nic pamatneho poſobie | neoſtawıl.
A protož Otec mog to mi | geſt radıl
y předkowe naſi, Abychō | kdež mohuc

gmena dobreho dobywa|lı. Otec mog
ten gt Orla ſwym ziwo|tem dobyl,

(Dle rkp. univ. knihovny.)

KDyz bieſſe poſmrti Sſtılffrıdowıe,
Thedy brunczwik ſyn geho vwazal | ſe
(we) wſſeczko zbozie y pocze
to ſprawowati s welıku pılnoſtıj, do-
kla|dage ſe ſtarſſich radỳ podle rozka-
zanie a nauczenie otcze ſweho. Vmiel
kaz|deho podle rzadu geho vcztiti:
ſwıetſke y duchownye, ſyrotky,
wdowıe, |
panny y panie. Nebo bieſſe potcziwie
knieze a welmi ſſlechetne, ze | po wſſech
ginych zemech oniem prawiechū dobru
powieſt. A kdyz | bylo po dwū letu
a potrzech
mieſyczıech po ſmrti otcze geho,
rozpome-
nūwſe Brunczwık na dobrodinie otcze
ſweho, Czo geſt dobreho on Czeſ|ke
zemie vczi-
nil a dobyl ſwȳ zywotem, y rzekl geſt k
ſwe pany: | »Ma Neomenia, Tot wiedıeti
dawā, zet ıa myenym geti a hledati |
czti yazyku ſwe[v]; Nebot neſluſſy
zıadne[v] dobre[v]
tak vmrzıti, Aby
nicz | pamatneho po ſobie neuczinil.
A protoz otecz mŭog to mı radıl
y | przedkowe naſſy, abychom kdez
mohūcz
dobreho gmena dobywaly. | otecz mug
ten geſt orla ſwym zywotem dobyl,

1b A iat bohda lwa mien(im)[1] || dobytı. A tot prſten na ſwiedomie | dawam A twog ztweho prſtu beru, |

Protoz aby zadnemu newierila, leč tē | prſten ſama vzris. Znamenayz gey | welmi dobŕe. Geſtlı ze geho wſedmi | letech nevzriš, wiez,[2] zet ziw nebudu. | A cot ſem namu myſl vložil, toh|ot gınak nevcinim, bycht miel hr|dlo ztratitı«. Kralowna[3] | Neomenyna Ge ſe frdečnie plaka|tı rkuc: »Bieda mnie nebozce! kom|už pak mie chceš oſtawitı, mog | mily pane? A ıat giž mileyſieho | nemam nez tıe. Otec mog y mat|ka ma odēne gſu pŕedaleko. S kȳz | ia ſe ſmutna vtieſim?«

Bruncwık | wece: »Kralowno mila, nemni ſobie, | Bych tebe tak odgel, Jakzt ſe zda. | Chcyt potweho otce poſlatı, Atby | namem mieſtıe zprawowal zbozie | me a tobie pomocen a raden byl. Gı|nemut tebe neporuciem nezlı otcy | twemu; A wiez to zagıſte, Geſtlı žet to|bie zel, Mniet geſt y bude zelegı. A|le gız ginak bytı nemož«. Kralowna we|ce: Byt tobie zel bylo, Miel by ſpra|wem[4] daleko kemnie prigıtı a mie v|tıeſitı. Ale giz pohriechu wızy, že | mne chces zapomenutı ty a pryč getı. Bied|a mnie toho 2a docekawſi!« A obchytıw||ſi[5] geho

[1]) Konec slova utržen. — [2]) *e* napsáno nad *i*. — [3]) Za slovem tím napsáno *Kralov* a škrtnuto červeně. — [4]) *ſp* zalito a opraveno červeně; Pol. *prawem*. — [5]) Pol. obchytıewſi; v rkp. obchytıeyſi.

a iat buohda myenȳ | lwa dobyti. A tot prſten naſwıedomıe dawā a twúg perſten z | tweho prſtu beru, protoz aby ziadne[v] newıerzıla, lecz ten prſten ſama vzrzıſs. | znamenayz gey przewelmı dobrze. geſtli ze geho w ſedmi letech neurzıſs, | wıez zet zyw negſem. A Czo ſem naſwe myſly vmyſlil, ginak toho ne|uczynım, bycht mıel hrdlo ztratiti.« Neomenia pocze frdecznıe plakatı | rzkucz: »bıedayz mne nebożcze! komůz mne oſtawıſs, mug naymılegſſy pa[e] | ? Otecz mŭg y matka ma gſu odēne welmi daleko. komůoz ıa ſe ſmutna | vtıeſſym?« brunczwık wecze: »kralowna mila! Neodgedu tebe tak lehcze, | ıako ſe tobıe zda. Chczyt po tweho otcze poſlati, at by na mem myeſtıe | zprawowal zbozıe me a tobıe pomoczen a raden byl. Gynemu te|be neporuczym nezly otczy twe[v]; a wıez to gıſtotnie, geſtlı tobie żel, | ze ya gedu prycz od tebe, Mniet geſt daleko[1] wıetſſy żel. Ale tot | gyz gınacze bytı nemuoze.«[2] kralowna Neomenia wecze: »byt tobie żel bylo, | mıel by ſprawem z daleka kemnie przygeti a mne vtıeſſytı. A gyz po|hrzıechu wıdym, że mne chczeſs zapomenutı. bıeda mne toho doczekawſſy!|« a obchytıwſſe ho

[1]) *k* zalito. — [2]) *o* jest nadepsáno.

ſplačem welikym, Y bude geho | pykati a proſyti, aby ſe rozpomenul a | ſni zoſtal. Bruncwik wece zaplak|aw: »Neplač, naymileyſi pani ma! Gizt | ſweho ſlowa nepromienim, Neb knie|zecy ſlowo nikdy nema ſpiet giti, ani | bohda zaſe pogde, což ſem řekl.« A tak | tu chwili obeſla otce gegieho, aby k | niemu prigel. A on kaza tridceti koni | ſedlati, wſede y pogede dorozlicnych ze|mi, gmena dobreho ſobie hledage tak | daleko, ze pro wody nemohl dale geti. | A kdyz namoře prigide, Bude gezdi|ti pobřehu, myſle, co tomu vcinitи. A | tak dobude ſobie korabu y wſede s | ſwu čeledi y pogede. A kdyz bieſe ct|wrt leta namori gezdie, Tehdy ged|ne nocy ztrze ſe wietr welıky namo|ri, Y ſeyhra ſe moře a wlny ſe zdwi|hnu y budu korabem metati, ze druh|dy natri lokty podwodu bude bywa|ti. Brūcwik v welike nebezpečnoſti b|ieſe, ze tak ſe oniem piſe: kdyz wtom | welikem buřeni namori bieſe, hluk ſyl-| ny a zwuk morſky ſwelikym wietrem | wrže korabem daleko zaſe, ze ſe giž | k hoře Akſtienowe blizieſe. Maryna|ri to znamenawſe, Tu tepruw odnich | plač a krik gdieſe welıky, y maryna|ri prawiechu řkuce: »Giz tepruw ne|ſtieſtie nadneſtieſti nas potka!« A tak | ſe geſti pohriechu ſtalo. Když padde|ſate mil biechu Odte hory, zarazy | ge welmi welıky bleſk a wonie ſyl|na z Akſtienowe hory, Ze wokamže ni pritrze ge kſobie. Neb ta hora ma |

s placzem welıkym, y pykaſſe geho
A pocze pro|ſyti, aby ſe rozpomenul 203b
a s ny oſtal. Brunczwik wecze, zarzwa:
»Neplacz, naymıley|ſſy pany ma!
Gizt ſweho ſlibu nepromeni,
Neb kniezeczye ſlowa nemagy | nykdy
zpiet giti, anız buohda zaſe puogdu.«
A za tiem
obeſla otczie gegy°, | Aby kniemů
przygel. a przykazal trzyczeti kony
ſedlati, y gel geſt dorozlicz|-
nych zemij gmena dobreho
dobywage ſobie, a to tak deleko, ze pro-
wody | dale nemohl geti. A
kdyz na morze przygeli, gezdie
pobrzehu, myſſle, czo to|mů
vcziniti, a dobyw ſobie korabu
y gel s ſwu czeledij.
A kdyz byeſſe | ctwrt letha
na morze gezdie, Thedy gedne noczy
ſtřze ſe wietř welıky | na morzi,
y zehra ſe morze, welmi ſe zdwiżechu
wlny y metachu ko|rabem, az
druhdy natrzy lokty podwodu
bieſſe. Brunczwik v welıkem |
nebezpeczenſtwie byeſſe, że tak ſe
onię piſſe, ze kdyz wtom welıkem
bu rzenym bieſſe, hluk a ſwuk
morſky [1]) s welıkem
wietrem wrże korabē | daleko
za ſe, że ſe giž khorze yakſſtynowe
blizıſſe. Marzınarzi to vz|rzewſſe,
Tu tepruw odnich placz a zwuk a krzyk
bieſſe welıky, a pra|wychu rzkucze:
»Gyz tepru neſſtieſtie nas
potka!« a tak ſe
geſt po|hrziechu ſtalo. Kdyz padeſat
mil biechu od te hory, zarazy ge
prze|welmi welykij bleſk a wuonie ſylna
z yakſſtynowe hory, że w okā|zenie
k [2]) ſobie przytrze ge wſeczky. A ta
hora ma

[1]) V rkp. *y* velmi nejasné, spíše e. — [2]) Zalito inkoustem.

tu moc, coz geſti vpaddeſati milech | ſe wſech ſtran, Okamżenie kſobie p|ritrhne, Budto lidi, ryby, ptaky, drie|wie y wſecky wiecy a twaře morſke | y zwieřata. A tomu nelze neż wiečnie | pritom Akſtienu wieky wiekoma | oſtati. Gineho podtu horu nenie n|ez geden oſtrow welmi kraſny, Ten | zelator ſlowe, yako by řekl rado|ſtny. Nakteremzto Bruncwik wida | ſe s ſwu čeledi a koňmi, poče ſobie | přewelmi ſtyſkati. Tu vzře natom o|ſtrowie mnozſtwie ſtarych zetlelych | korabow a lidſkych i ginych koſti | hromady welike. Wida to Bruncwik, | Poče ſobie přewelmi ſtyſkati a ge|dnak weselıti arka: »Ktoz doma naſ|wem pokogi ſedi, Ten ſe zle priho|dy ſchodi, A tak onicemz prawiti ne|wie; Ale ktoz prihody zwie, ten po|tom ge ginym prawi. A dokawadz m|ieli ſtrawu, dotawad weſeli byli; A|le yakz ſtrawy neſtawalo, Tak ſe | gim přewelmi ſtyſkalo. Tu ſe 3ª roz||ličnie pokuſeli miſtrowſtwim welikỹ, | chtiece odgeti. Ale to miſtrowſtwie ma|lo gim pomocno bylo: Kdyz giz ſe p|uol mile odpluli, Ihned okamżeni na | tom oſtrowie podhoru ſe widieli. Te|hdy newieduc, co tomu doſti vciniti, S|trawy gim neſtawalo, Počechu ſwe | wlaſtnie konie gieſti, A wzdy čekagice | ſmilowanie bozieho. A kdyz gednu ch|wili vda ſe Bruncwikowi pote hoře | ſamemu gezditi gedinemu a procha|zeti ſe, vzře gednu panenſku hlawu | a ruce, y oſtatek wſecko

tu mocz, czoz geſt | v padeſate milech ſewſſech ſtran, w okamſſenye k ſobie przytahneć (!) |, budto lydi, ptaky, rybij y drzywy y twarzy morzke. a tomu nelze nez | wiecznie przytom iakſſtijnu zuoſtati. Gyneho podtu horu nenye nez ge|den oſtrow welmi kraſny a ſlowe zelator, Iakoby rzekl radoſtny ne|bo milowny. Nakteremzto wida ſe Brunczwik s ſwu czeledij, pocze ſobie | welmi ſtyſkati, a tu vzrze na tom oſtrowie mnoho zetlelych korabuow a | take lidſkych koſtij y gynich hromady welyke. Wida to Brunczwik, | pocze ſobie przewelmi ſtyſkati a gednak ſe weſelıti rzka: »kto doma | wſwem pokogi ſedy, ten ſe zle przyhody ſchody, a tak o nieczemż żad|ny mluviti neſmye, lecz przyhody zwie; ten potō ge gynym zprawy. | A dokawadz m̄eli ztrawu, dotud wzdy weſele bili; ale iakz ſe ztra|wy nedoſtane, tak ſe gim przewelmi ſtyſka. tu ſe rozlicznie pokuſſeli mi|ſtrowſtwi (!) welikem, chticze odgeti. Ale to miſtrowſtwie malo gim | platno bylo: kdyz ſu gyz puol mile odpluli, hnedky wokamſſenij | natom oſtrowie ſe widieli. Thedỳ newieducz tomu czo vczyniti, | a giz ſe gim nedoſtawalo ztrawy, poczechu ſwe wlaſtnye konie | giſti, a wzdy czekagicze ſmilowanie bozieho. A Kdyz gednu vda | ſe gemu ſame^{v} pote horze gezditi a prochazeti ſe, Vzrze gednu panenſkú | hlawu a rucze, a oſtatek wſſeczko

ryba. Ta ge|ſti ſlula Europa. I
promluwi knie a | wece: »Dobrelis
cili zle? mluw ſemnu!« | A ona
gemu wece: »Bruncwice, gſemt | tak,
yakz mie widis, ani dobre ani
zle.« | - »Powiez mi, mohuli ſtebu kte-

re vtieſe|nie mieti?« Ona gemu
wece: »Caſem mo|zeš, a caſem ne-
možes.« Slyſe to Brū|cwik, prigme
ſe gie a bude ſni preby|wati
A to za vtieſenie mieti. A kdyż |
potom koní neſtalo, Počechu
ſe ſami | gieſti, wzdy čekagice
ſmilowanie bozie|ho. Třetie
leto giż prichazieſe, Brun|cwik
giż gedine ſam třeti bieſe ſged- |
niem ſtarym rytieřem, gemuzto
rie|kachu Balaad. die k Brun-
cwikowi: »Pa|ne mily! Tot teto[1]) twe
zle prihody ne|wie twa mila
3[b] kralowa[2]) neonymia || ani
twogi zemane, co ſe geſti nam
při|hodilo.« Slyſew to Bruncwik,
zbudi | ſobie weliku žaloſt. Tehdy
Balaad we|ce: »Neſtyſkay ſobie,
mog mily pane! Ge|ſtli ze mne
chceš poſlechnuti, Chcyt tu | ra-
du dati, ze geſtie odſud wygdes.
Ale | newiem, bliželi odſwych wlaſti
cili da|le budes. Iat giz ſtary ne-
dbam oſe; M|niet geſti giż zde
oſtati. neb[3]) ty prigde|ſli kdy k-
ſtieſti, Proſym, rozpomen ſe | namu
wiernu ſluzbu.« Bruncwik wece: |
»Wierny rytieri mog! kterak by to
moh|lo byti, Bych ia odſud wyſel?
A ia ge|ſtie dietietem gſa ſlychal-
ſem, Ze coż | prigde khoře Akſtie-
nowe, to wiečnie | prinie oſtati
muſy.« Balaad wece: »Pa|ne mily!
geſt geden ptak, ten ſlowe | noh,

[1]) Pol. *toto.* — [2]) Pol. *kralowna.* — [3]) Jest možno čísti také *nes.*

ryba. Ta gt ſlula Europa. y
pro|mluwi kny arzka: »zleeli gſy
czili dobre? mluw ſemnú!« A ona
gemú | wecze: »Brunczwicze, gſem tak,
iakz mie widiſs, ani zle ani
dobree.« | Wecze Brunczwik: »Mohuli
s tebu
yake vtieſſenie myeti?« Ona wecze: |
»czaſem muozeſs,a cziaſem nemuzeſs.«
Slyſſe to Brunczwik, y przyial |
ſe gy a przebywal s ny
a to za vtieſſeny miel. A kdyz ſe
potom || Konie Nedoſtalo, poczechu 204[a]
ſe ſami gyeſti, czekagice wzdy
ſmilowany Bozi°. Trze|tye
leto giz przichazyſſe, Brunczwik
giz gediny[1]) byeſſe s gednym
ſtarem ryti|rzem gmenem
Balaad. y Rzekl gt Brunczwikowy:
»Pane mily! Teto twe
przy|hody newie pany twa mila
ani
twogi zemane, czo ſe gt nam
przyhodilo.« | Slyſſe to Brunczwik
y byl welmi zialoſtiw. Thedy
Balaad wecze: »Neſtiſkay ſo|bie,
muog mili pane! Geſtli ze ty mne
chczeſs poſluchati, chczyt tu raddu
dati, | ze od ſud wygdeſs.
ale newym blizeli czili dale budeſs.
Iat gyz ſtary net|bam;
Mniet geſt giz zde
oſtati. Nes przideſsli kdy kſſtieſti,
rozpomenſe na | mu
wiernu ſluzbu.« Brunczwik wiecze:
»wierny Rytierzi müg! kterak | by to
mohlo byti, bych ya odſud wyſſel?
Neb ſem ſlychal,
kto kyak|ſſtynowe horze przigde,
ten tu wiecznie oſtati
muſy.« Wecze ba|laad:
»gt ptak geden, noh ſlowe.

[1]) V rkp. *gedinn.*

A mat obyċeg ten, ze na kazdy r|ok wgednu chwili prileti natu horu; | A coz mrchy zoſtane, wokamżeni pochy|ti y leti pryċ. A tu hodinu on dobŕe w|ie, kdy ma priletieti. Ten tie ma wywe|ſti, geſtli że tomu raciš. Ale dalet pak | newiem, Kterakt ſe dieti bude.« Brūc- | wik wece: »wierny Balaade mog! Y ow|ſem dobra to rada geſt. Bych gedine | mohl ztohoto wiezenie wygiti, Neby|lo by mi żel vmrieti. A ſnad by mi ſe | geſtie niekdy vdalo, ze bych kſwym | wlaſtem mohl dogiti.« Tehdy Bala|ad[1]) wezma konſku kuozi, I zmaza gi kr|wi dobŕe welmi y wſadi Bruncwika do | nie, wloże meċ Kniemu, Y zaſige dobŕe | remenem y polozi gey natu horu. w | dewaty den noh prileti wſwem caſu, | okamżeni pochytiw gey y prileti[2]) ſnim | daleko napuſte hory, ze by ledwa pie|ſſi wetrech letech mohl tan dogiti od | te hory. A noh wtŕetim dni prineſa g|ey, y powrże gey mezy ſwe dieti, aby | gedli. A powrha y leti ſam naginu | wnadu. Tu owſem Brūcwik bieſe o|piet vwelike nebezpeċnoſti, Kdyz p|tacy mladi trhachu tu koži mezy ſe|bu, hniewiwie Kricice hlaſſy ſwymi, | neb hladowiti biechu. A kdyz tu kuo|zi okolo nieho ztrhachu, Brūcwik ne|wiedie gine rady A dobuda meċe, wy|ſkoci a ſruba gim hlawy. Tu ſe owſē | Brūcwik vdatnie gmie-

A mat obyczeg, ze gſem nakazdy | rok geden przyleti, a czoz mrchy oſtane, wokamzeny pochiti y lety | precz. a tu on hody[v] dobrze wye, kdy ma przyletiti. Ten tie ma wy|weſti, geſtli ze raczıſs. ale dale pak newym, kterak ſe bude dyeti.« | wiecze Brunczwik: »wierny Balade! y owſſem dobra geſt to radda. bycht | gedine mohl z toho wiezenie wigiti, neb[1]) byloby mi zel vmrzieti! | a ſnad by mi ſe geſſtie nyekdy vdalo, ze bych k ſwym wlaſtem | mohl przygiti.« Thedy Balaad wzaw konſku kuozi, y zmazal gy krwi | welmi dobrze y wſadi donye Brunczwika, mecz knie[v] wlozyw, y za|ſſyl ge dobrze rzemenē, a wlozyw ho na tu horu. W dewaty den noh | przyletie w czaſu ſwē, wokamzeny pochytiw gey y przyletie s nym | daleko na puſte hory, ze by gedwa pieſſy wetrzech letech mohl tam | dogiti odte hory. a noh trzeti den przyneſe gey a vwrze mezy ſwe dieti, aby | gedli; a tu ge[o] powrna y letiel ſam na ginū wnadu. Tu owſſem bie|ſſe Brunczwik v welikem nebezpeczenſtwie, kdyz ptaczy trhachu | tu kuozie mezy ſebau, hniewiwie krziczycze hlaſy ſwymi, nebo hla|dowiti biechu. A kdyz tu kuozie okolo neho trhachu, Brunczwik ne- | wieda gine rady, dobyw mecze a wyſſkoczyw, y ſruba gim hlawy. | Tu ſe owſſem Brunczwik ſtatecznie mie-

[1]) Pol. Baalaad. — [2]) V rkp. *e* napsáno nad *i* červeně.

[1]) V rkp. *b* zalito.

gieſe, neb ſe | otiech ptaciech w-
ginych kniehach pi|ſe, że geſti
Kazdy tak ſylen, ze nakaz|dy
paznecht moz kuoń naywietſi
w|zieti. A gt tak weliky, ze ſged-
ne hory | nadruhu kroci; A ma
nakazde noze tri | paznehty.
Tiech ptakow nenie mno|ho, neb
ſe ſami ztepu a zgedie. A kdyż |
to Brūcwik vcinil a Boh gemu
pom|ohl, ze ge zbil, Pozdwihna ſe
ztoho | mieſta y ge ſe vwelikem
4[b] ſtrachu bie|żeti potiech puſtych
horach; neb ani | ptaka ani
zwieřete nebieſe, Neb ten p|tak
to wſecko pogedl bieſe. A kdyzto |
Brūcwik odtawad dewiet dni a
dew|iet nocy bieziesse, A wzdycky
dowiet|ſich a puſtych hor gdieſe,
A kdyz ſe | gemu vda nagednu
debeř hluboku | giti, Zaſlyſe
zwuk a hřmot wte debři | weli-
ky, y zaſtawi ſe poſluchage, ano
z|wuk wzdy wietči. I vda ſe
gemu Nah|ledati, priſtupi bliże
y vzře, ano lew a | Saň přeprudce
ſe tepu. Tehdy Brūc|wik ſtoge
poče myſliti ařka takto: »Nuż, |
mily boże, Kteremuz pomocy? pro-
toto | zwieře, Prolwa ſem zſwe ze-
mie wyg|el a welike ſtrachy miel
y mam, A ge|ſtie newiem, Kterak
mi ſe ſtane. Protoż | nelzet geſt
ginak, nez lwowi geſtit | pomocy,
dieg ſe iakz ſe dieg.« A dobu|da
ſweho meče, priſkoci kſani y
poče | ſe ſni biti, lwa zaſtupiw;
Neb giz bieſe | lwowi welmi
tiezko. A ten drak mie|gieſe
hlaw dewiet, A z kazde oheň

giſſe, nebo mu toho potrzieby | bieſſe.
A piſſeſe
otiech ptacziech wginych knyhach, że
kazdy ten ptak | geſt tak ſylny, ze
nakazdy
paznecht muoz geden kuon
wzieti; a tak | geſt weliky, ze zgedne
hory na druhu kroczy. A ma
nakazde noze | trzy paznechty.
Tiech ptakuow nenie mnoho, neb
ſe ſami ztepu a | ſniedie. A kdyz
to Brunczwik vczini a pan buoh gemu
pomuze, ze gt | ge zbyl, podiwiſe tomú y
pozdwihl ſe z toho myeſta a pocze
v we|likem
ſtrachu biezieti po tiech puſtych
horach, neb ani ptaka ani |
zwierzata tu byeſſe.
A kdyz
Brunczwik odtad dewied dny a
dewiet | noczy bieziſſe a wdyczky
do wieċſſich a puſtſſych hor gdyeſſe
y | vda ſe gemu do gednoho
vdole hluboke° wgiti. tu zaſliſſy zwuk
a hrzmot weliky,
zaſtawiſe poſluchage, ano
hrzmot wzdy wietſſy.
A | przſtupiw blize
y vzrze, ano lew a ſan przeprudcze
ſe tepu. Thedy | Brunczwik ſtoge y
pocze myſliti rzka takto: »Nuz,
mily buozie, kteremuz || Pomoczy? pro 204[b]
to zwierzie, pro lwa wygel ſem z ſwe
zemie y weliky ſtrach mā, |
a geſſcze newiem, kterak
mi ſe ſtane. protoz Nelzet geſt
ginak nez lwu po|moczy,
diejs ſe, yak ſe diege.« y dobyw
ſweho mecze, przyſkoczy k ſani y
pocze (ſe) ſny | biti,[1]) lwa zaſtupiw;
Neb bieſſe lwowi Welmi
tieſſko. A ten drak gmiegiſſe
de|wiet hlaw; z kazde ohen

[1]) V rkp. *b* zalito.

ya|ko zwyhnie wychazieſe.
Opiet Brūc|wik welıku nebez-
pečnoſt gmiegıeſe. | Sanie gey
welmi paleſſe, A zdruhe | ſtra-
ny lwa ſe take baſe. Takz oba-
pol|nie ſebu nebezpečen bieſe;
Awſak | ſe ſani muzſky bra-
nieſe. Wida lew || wieru weli-
ku Brūcwikowu, padna na |
zemi y bude odpociwatı, neb
gey ſań | welmi bieſe vbila.
a Brūcwik wzdy ſe | z ſani
tepieſe A giż ſnie ſeſt hlaw |
obrubal bieſe. Tuť ſe tepruw ſań |
prawie rozhniewa, y poče Brū-
cwika p|rewelmi opalowatı a k
zemi plamenē | mnohokrat po-
rażetı, Tak ze gey bie|ſe prewel-
mi vmdlila, ze gız ſwelıku nu|-
zy ſe branil. Tehdy lew wida
take,[1]) | ano gemu tieżko, Roz-
biehna ſe hniewy | welıkymi
y roztrhne gı napoly A na |
male fleky a nakuſy gı roz-
mece. wieda | Brūcwik ſylu
donieho tak welıku, po|če ſe
lwa prewelmi batı, aby gemu
też | nevcinil; Y pogde pryč,
chtıe lwa rad | zbytı. Ale lew
pronic geho nechtıel o|ſtatı,
neb kamz ſe kolıwiek Bruncwık |
obratıl, wzdy zaſebu lwa wı-
diel, A k|dez kolıwiek niekolıko
dni ſel wedne | y wnocy, zdalıby
mohl odbytı geho. na|braw ſebu

żaludow a Bukwe wnadra, |
Genżto ztrawy gine nemiegieſe,
I | wſtupi nawyſoke drewo, zdaby

wte ch|wilı lew kam odſel,
aby on ſegda do|low y ſel pryč.

[1]) Pol. *tako.*

ıako zwyhnıe wychazyſſe.
Opıet Brunczwık we|lıku nebez-
pecznoſt mıegıſſe, Nebo ſan ge
welmi paleſſe. A z druhe ſtrany |
take lwa ſe baſſe, a tak dwıenaſob
wyecze ſebu nebezpeczen bieſſe.

wı|da lew welıku wıeru
Brunczwıkowu, padl nazemi
y odpoczynul ſobie, | Neb
ge ſan welmi byeſſe vbila.
A Brunczwık ſe wzdy ſany
tepiſſe, ze gyz | Sſeſt hlaw zny
obrubal byeſſe. Tu ſe tepru ſan
rozhnıewa, y pocze | Brunczwıka
az
k zemıe mnokrat (!) plamenem po-
razeti, że gey byla przewel|mi
vmdlıla, że gız s welıku nuzy
ſe branıl. y wıda to lew,

rozbıeh ſe | y roztrże
gy welıkem hnıewem napoly, y na
male kuſy gy roz-
meta. | wyda Brunczwık ſylu
do nieho tak welıku, pocze (ſe)
lwa welmi bati, aby | gemu
tez neuczınıl; y ſſel geſt precz,
chtıe lwa rad zbıtı. Ale lew
pro | nicz nechtıel oſtatı,
Nebo kamz kolwıek brunczwık
ſe obratıl, za ſe|bu wzdy lwa wı-
dıel. A nıekolıko dny ſſel
wzdıczky wedne y w noczy, | zdalıby
kde mohl odbyti toho lwa. y Nabraw
s ſebu
zıaluduow a bu|kwıe w nadra,
Neb ſtrawy tu gine zadne nemıegıſſe,
y wſtupıl g̃t | na welmi wyſoke drzewo,
zdaby
wtee chwıle lew kam odſſel,
aby on | ſeyda doluow przycz odſſel.

Tu natom dřewie ſe|dieſe tri dni a tri nocy; A lew wzdycky | ſedieſe potiem dřewem nanohach, | hledaſe wzhoru. Tomu lwu toho pře|welmi żel bieſe, ze gemu Brūcwik | newieriese. A wte zaloſti lew zařwa | tak ſylnie, aż ſe wſecka zemie třeſieſe. | A Brūcwik welikymi ſtrachy dolow v|pade y ztluče ſe welmi, ze ſebu hnuti | nemohl. Wida to lew, Odbiehna ry- | chlie y nakopa kořenie, yakoz on wie|diel, prineſe wuſtech, rozzige y obkla|de Brūcwika, Tak że vmale chwili | zhogi ſe. Tu opiet Brūcwika zle by|lo potkalo, neb zwyſokeho dřewa do|low vpadl. Ale iakz gemu lew do|pomohl, Tak lwa přewelmi milowal; | Ale geſtie gemu wzdy prawie nev|wieril. A kdyz bieſe potom vrazu, | Sedie Brūcwik vwelike mdlobie | odhladu, nemage co gieſti. A wida | lew hlad naniem, Bieżaw y whoni | ſrnu, Prineſa y roztrhne napoly a | wlozi wuſta. I poče tak horce tu ſr|nu pecy yako wnayhorčeyſi pecy; | A wygma y polozi předen. Wida giz | Bruncwik welıku wieru lwowu, Bude | geho přewelmi milowati. A lew poc|tiwie zpolehna, polozi gemu hlawu | naluonu, A Brūcwik bude gey hla|diti a krotiti. A potom poſylıw ſe B|runcwik, wſtana y pogide mezy le|ſſy doleſſa,[1])

Tu natom wyſokem drzewie ſediel
gt trzy |
dny a trzy noczy; a lew wzdiczky
ſedieſſe podtiem drzewem na nohach,|
hledie na huoru. Tomu
lwu welmi toho żel byeſſe,
ze gemu Brunczw[k] | newierzıſſe.
y zarzwa wte zialoſti lew tak
ſylnie, ze ſe podnym zemie | welmi zatrzaſla. A brunczwik welikem
ſtrachem zdrzewa doluow vpadl, |
ſtlukl
ſe welmi.
wida to lew, odbiehl rychle
y Narzypa korzenie,
przy|neſl geſt wuſtech
a obkladal gt brunczwika,
tak ze wmale chwily ſe | zhogi.
Tu opiet brunczwika zlee bylo potkalo, Neb geſt z wyſokeho | drzewa doluow vpadl. ale iakz gemu
lew pomohl, tak ho welmi milowal;
A geſſce gemu prawie
nikdy nedowierzil. A kdyz
byeſſe po tō vrazu, | ſede
brunczwik v welike mdlobie
odhladu, nemage czo giſti. a
wida | lew nanie hlad, biezew
y vhony ſrnu a przyneſe y roztżne (!) gi na | poli y wlozy wuſta.
pocze ſrnu tu tak horcze peczy,
iako w nayhor|czegſſie peczy; a
wyniaw y polozy przeden. Wida
giz brunczwik we|liku
wieru lwowu, y milowawſſe (!) gei
opiet przewelmi; a lew
pocz|tiwie przileżna, hlawu ſwu
gemu nalono polozy. tu
brunczwik | pocze geho hladiti
a krotiti. a potom poſylniw
ſe Brunczwik, w|ſtaw y
gyde mezy welyke leſy,

[1]) Není škrtnuto.

ſhory nahoru. A tak [1]) |
opıet bude bludıtı plna tri
6[a] leta || potıech puſtych horach
wyſokych, A | lew wzdycky za-
nim, ſtrawu gemu ob|myſluge.
A kdyz ſe [2]) gemu vda naged-
nu | horu prewelmi wyſoku
wgıtı, Weg|de nadrewo, zdaby
kde mohl hrad ane|bo mieſto
widietı. A patre nawſe ſtra- |
ny, y vzre geden hrad wmorı
prewelmi | daleko. A ſeyda,
klekna nakolena, Y bu|de
proſytı pana boha,[3]) |
aby mu racil pomocnik
ztoho bludu bytı.[4]) | neb gineho
newidıel, nez kamż gey o|ci neſli
a myſl wedla, tam ſel. y vmie|niw
ſobie ceſtu ktomu hradu, y gıde.
A | kdyz patnadſte dni chodil, y
wygıde z | tıech puſtych hor k-
mori puſtemu. A | ſtoge nadmo-
rem, poce myſlıtı, kterak | by
ktomu hradu mohl dogıtı. A
newie|da gine myſli, poce mecem

kole [5]) a pru|tıe rubatı; A lew
poce nahromadu | ſmykatı. A
tak vpleta ſobie leſu ſiroku, |
wlozi nawodu y ſede. A lew
wte chwilı | ztrawu honie ob-
metka ſe malo. Te|hda Brūcwik,
chtıe lwa zbytı, y odſtr|ci ſe od-
brehu. A wtu chwilı lew, neſa |
wepr diwoky wuſtech, Rozhniewa
ſe | y wſkoci po Brūcwikowı; drże
weprz | wuſtech, ledwy ze pred-
nima nohama | doſkoci. A tak
lew dwiema nohama dr|ze ſe
leſy, y plowe dobru chwili. Brūc- |

zhory na horu. a Tak
opıet pocze | bludıtı plnee trzy
letha po tıech wyſokych a puſtych
horach, a | lew wzdıczky zanym,
ſtrawu geho obmyſſluge.
A kdyz ſe gemu vda | na gednu
horu przewelmi wyſoku
gıtı, wſſed na drzewo, zdalıby
kde || Hrad a Nebo mieſto vzrzıeti 205[a]
mohl, A patrze na wſſe ſtrany,
y vzrze | geden hrad w morzı
welmi daleko. a zſſed dolu,
poklek na ſwa kolena | y
proſyl pana buoha, aby gemu
raczıl pomocznık
bytı z toho blu|zeny. nebo gineho nicz
newiedıe, nez kam gey oczy nelli
a myſl we|dla, tam ſſel. y vmieniw
ſobıe czeſtu k tomu hradu, y gıde tam.
A kdyz | patnaczte dny gıde, y
wyſſed gt z tıech puſtich hor k
morzi puſte[v]. | A ſtoge nadmorzem,
pocze myſlıtı, kterak by
ktomu hradu mohl przi|gıtı. A
newıeda gineho wymılıtı, y pocze
meczem [1])
kuolye a prutye | rubatı a lew
nahromadu ſmykatı. y
vpletl geſt ſobıe leſu ſſyro|ku, a
wlozy gy nawodu y wſede. A wtu
chwılı lew ſtrawu honie | ob-
meſſka ſe malo. Thedy brunczwık
chtıe lwa zbytı, odſtrczy ſe od |
brzeha. a wtu chwılı lew, neſa
weprz dıwoky wuſtech, rozhnıewa |
ſe y wſſkoczy po brunczwıkowi; neſa
weprz wuſtech, ledwy ze prze|d-
nima nohama doſkoczi. A tak
lew dwıema nohama drze ſe
leſy, | y plul dobru chwılı. wıda opıet

[1]) Písař připsal *bu* a škrtnul černě. — [2]) Napsáno nad řádkem. — [3]) Písař připsal *aby gemu racil* a škrtnul černě. — [4]) *bytı* napsáno již na kraji. — [5]) Pol. *hole.*

[1]) První *m* napsáno nad pův. *p*.

wik opiet wida, ze wzdy lew
6b poniem || oſtati nechce, I poče
gemu pomahati | ſweliku ne-
ſnadnoſti, Aż gemu y nale|ſu
pomoz. Tu opiet Brūcwik we-
li|ku nebezpečnoſt gmiegieſe,
że ledwa | nate leſe ſe obdrżal,
że domoře nevpa|de. A iakz
koli ſe obdrzal, że domoře ne|v-
padl, Wſak wzdycky vwodie
gednak | dohrdla a gednak do-
paſu ſedieſe. A | tak wte wodie
oſmnadſte dni tak plo|wieſe.
lew ſ gednoho konce a on ſdru- |
heho konce ſedieſe, A tak geden
dru|hemu vtonuti nedadieſe.
Dewiet d|ni a dewiet nocy
moře ſnimi poſwiet|lie hraſe,
A druhych dewiet dni a nocy |
vwelike tmie mezy horami
ſe widieſe. | A kdyz ſe gemu vda
kgedne hoře při|geti, zdaleka
vzře, ano ta hora ſwieti | iako
plamen. Dobuda meče, podgeda |
podni, I vderi ſylnu ranu,
ze gie vt|ne iako hlawu. A
ta hora Karbunku|likus přе-
welmi ciſta bieſe; A to ſw|ietlo
odte hory gim ſwítieſe, Az
ztiech | hor a ztiech tmawych
mieſt wygeli. | A kdyz ſe kto-
mu hradu bliziеſe, Poče | ſe
diwiti, Ano rozlične promie-
ny mor|ſke okolo nieho biechu.
hrad přewelmi | kraſny bieſe,
Ale naniem potwory | morſke
wſecko biechu. I wece kſo|bie
7a Bruncwik: »Bud zlie nebo dobře, ||
mniet geſti natom hradie byti,
Bycht | miel newiem co trpieti.« A
kdyz bieſe | natom hradie, Tu gey
opiet weliky | ſtrach podgide. Vzře,

Brunczwik, ze ho wzdy lew
oſtati | nechcze, y pocze
mu pomahati s weliku ne-
ſnadnoſti, aż gemu na | leſu
pomuze. Tu opiet Brunczwik we-
liku nebeſpecznoſt miegiſſe, | tak
ze ſe gedwa na te leſe obdrzal,
ze domorze neupadl. a yakz
ko|li ſe obdrziel, wſſak
wzdy v wodie
gednak do hrdla gednak do-
pa|ſu ſediſſe. A tak wte wodie
oſmnaczte dny pluwal geſt.
lew z gedno° | koncze a on z druhe°
ſediel, a tak geden
druhemu vtonuti nedal.
de|wiet dny a dewiet noczy
morze s nimi hraſſe,
A druhich dewiet ! dny a noczy
v welike tmie mezy horami
ſe wiedieli. kdyz
przyge|de kgedne horze, z daleka
vzrze, ano ſe ta hora ſwiti iako
plamen. | y dobyw mecze a podplynuw
podny, vderzi ſylnu ranu,
ze gevtie|kus yako czlowieczy hlawa. A
ta hora karbunculus prze-
welmi | cziſta byeſſe; a to ſwietlo
od tee hory gt ſwietiſſe, az
z tiech hor a | mieſt tmawich
wigely. A kdyz ſe ktomu
hradu bliziſſe, pocze ſe
di|witi, ano rozliczne promieny
morſke okolo nieho byechu.
Hrad prewel|mi kraſny bieſſe,
ale nanym potwory morſke
wſſeczko biechu. y | wecze ſam k ſobie
Brunczwik: »bud zle nebo dobre,
mnet geſt na | tom hradie byti,
bych miel newiem czo trpieti.« A
kdyz giz byeſſe | natom hradie, tu
opiet gey weliky ſtrach podgide. y
vzrze,

ano kral toho h|radu gmenem
Olıbryus miegıeſe d|woge vſta
a dwoge oci nazad y napřed, |
a prſtow nanohach nakazde
ofmnad|ſte a wruku tolıkeż.
A okolo nieho rozlıċ|nych lıdi
mnoho wıdieſe, Gedny oged|nom
oce A druhe ogedne noże, A
mno|zy orozych nadoċima
rohate,[1]) Mnohe | odwu hlawu,
Mnohe ſepſyma hlawa|ma, Mno-
he polowice ẛedıwe a polo|wicy[2])
biele, Mnohe hrbowate[3]) yako
wel|bludowe, A niektere yako lıſ-
ka ċrwene. | A tak Brūcwık
wida ſe mezy tiemi roz|lıċnymi
potworami, Bude gey ſtrach we-
lıky podchazetı, Ano krik a
zwuk odnich | welıky, Ano gedni
wygı, druzy wrcie, | třetie ſku-
cie iako pſy, ſwemu kralı | tıem
ſłużıec. Y bude opaċkem po-
ſtupa|ti, chtıe ztoho hradu ſgiti.
Wida to kral | Olibryus, Każe ge-
mu předſe a pro|mluwi arka
takto: »Ty Bruncwiċe, t|we gmeno
dobře wiem. diwnieyſı | wiecy (ſe)
nepridalo mezy nami nikdy
w | naſich wlaſtech, Geſto by ta-
ky ċlowıek | mezy nami mohl
wıdıen bytı. A pro|to powolılı
7[b] ſy ſem priſel cilı ponuzy, || to
mi powıez.« Brūcwik wece: »I
owſem | prwe ſem powolı z ſwe
wlaſtı wyſel, | Ale giż mi ſe po-
hriechu ponuzy diege.« | A on:

»wıezyz, ze ſnami muſyś wnu-

zy | přebywatı. Awſak chceſlı

ano kral[1]) toho m̃eſta
Olıbrıus mıegıſſe Otczı
naprzed y nazat,
a przſtuow na | kazdey Noze
XVIII y na rukú tolıkes.
A okolo neho mnoho rozlıcznich | lıdi
wıdıel, Gedny o gednom oczy
a gıne o[2]) gedne nozıe a |
mnozẏ rohati nadoczıma,
Gıne odwu hlawu,
Gıne s ſpıma hlawa|ma, Gıne
polowicze ſſedıwe a polowıcze
byle, Gıne herbowate | ıako
welbludowe, Gıne ıako lıſſky
Czerwe. Thedy pocze Bruncz|wika

ſtrach
podgımati, ano krzık a zwuk
odnich welyky; Nebo gedni ||
wygẏ, druzy wrczye, trzety ſkuczye, 205[b]
tak ſwe[v] krali
fluzycz. y pocze Brunczwik z|piet
poſtupati, chtie z toho hradu ſgıti.
wıda to olibrius,
promluwy k̃ne[v]: |
»Brunczwıcze, twe gmēo
dobrze ẇyem, Acz toho ſe
wnaſſych wlaſtech nıkdy ne- |
przıhodılo,[3]) By ta-
kowy czlowıek mohl mezy nami
wıeden byti. A protoz z wuole|lı
gſy ſem[4]) przıſſel czıli z nuze?«
Brunczwık wecze: »kraly mıly! y
owſſem po | wuolı gſem zſwe
wlaſtı wen wygel, a gız mi ſe po-
hrzıechu tato ma neſſtı|aſſna przy-
hoda z
welyke nuze dıege.« y wecze kral
Olıbrius:
»Brunczwicze, wıe|zız to, ze s nami
muſyſs

[1]) Pol. *rohate y.* — [2]) Pol. *polowice.* — [3]) Pol. *hrdlowate.*

[1]) *Kr* zalito. — [2]) V rkp. *o dwu; dwu* škrtnuto. — [3]) V rkp. *prze|przıhodılo.* — [4]) V rkp. *ſey.*

ſe wgednu w|iec vwazatı A
me dcery Affryky doby|tı, kte-
raż mi g̃t wzata gıż trętıe
leto od | draka Bazylıſka na-
hrad, gemuż rieka|gı Arabia,
napuſte moře odēne tři ſta |
mil: Wiez, żet chcy dopomocy
ktwe ze|mi a puſtitı tıe ſkrze
zelezna wrata. neb | předtıem
hradem bıechu zelezna wra|ta,
Kterychzto mocen bıeſe ten
Kral O|lıbryus. A ginudy ne-
bylo lze Brunc|wikowi gıtı
nez ſkrze ta wratta. Teh|dy fly-
ſe to Brūcwik, y wece krali: »To|to
mi geſt prwe diwno, ze newıdaw |
mne y gmenugeś mie. A to, iakoz
od|ceri mluwıś, wneſnadne wıe-
cy mne | poddawaś. Awſak chceſ-
li mi to ſplni|ti, co mi ſlıbugeś,
chcyt ſe oto pokuſytı, | Wezma
napomoc pana boha ſweho.« | A
kral poče gemu wiec ſlıbowatı
a B|runcwıka welıce ctitı. A
trętıe den ka|za Brūcwik pri-
prawitı korabec, Nak|teryzto
ſtrawy pobraw, geſto by piet | mie-
ſiecow trwala, A wſeda ſelwem |
y pogede. A kdyz prigıde podten
8a h‖rad welmi kraſny, priwazaw
Korab y po|gde a lew zanim.
A kdyz bıechu vprwn|ich wrat,
Tu vzře dwe hroznych a vkru|t-
nych zwieřat, Ani naſtrieber-
nych ře|tıezech leziechu, ſtře-
huc toho hradu. Ta | zwieřata
ſlula Monetrus. Owſem we|lıke
potwory bıechu, Nebo kazde
miegıe|ſe hlawu yako člowiek,
Tıelo iako kuoň | a ocas iako

w nuzy przebywatı. a wſſak chczeſsli
ſe w
gednu wı|ecz vwazatı a me dczery
affryky
dobytı, kteraz mi geſt wzata trzıetıho
letha od | draka bazylıſſka nahrad,
gemuz Rzıkagy arabıa,
napuſtem morzi odēne trzyſta |
mil: wıezyſs, żet chczy pomoczy
k twe zemie a puſtıtı tie ſkrze
zelezna | wrata,

gıchz to bıeſſe moczen ten
kral Olıbrıus. a ginudij nebylo
lze Brū|czwıkowı gıtı
neż ſkrze ta wrata. Theda
wıeczy Brunczwık krali: »toto
mı g̃t nay|prwe dıwno, ze newıdawſſe
mn̄e, gmenúgeſs mıe. A to, yakoz
o dczerzi mluwıſs, | wneznadne mie
wıeczy poddawaſs. a wſſak chczeſs lı
to plnıtı, czoz mi ſlı|bugeſs,
chczyt ſe o to pokuſyti, wezma
napomocz pana buoha ſweho«. a
kral | pocze[1]) ge[v] ſlıbowatı
a geho welıcze cztıtı. Brunczwık
kaza trzetı den przy- |
prawiti korabecz, na ktery nabraw
ſtrawy, aby mu za pyet mıe-
ſyczuow | trwala, wſed ſelwem
y gel geſt. A kdyz przıgel pod ten
hrad welmı kraſny, | przywazaw
korab y ſſel a lew za nym.
A kdyz Bıechu v prwnich wrat, |
tu vzrzy vkrutnich dwie
zwıerzat, any na ſtrzybernych
rzetızých lezıchu, | ſtrzehucz
toho hradu. Ta zwıerzıata
ſlula Monetrus. welyke
potwory Bıechu, | Nebo kazda
miegıſſe hlawu ıako czlo[k],
tıelo yako kuon, oczas yako

[1]) V rkp. napsáno dvakrát.

ſwinie. Ta prewelmi ſylna | biechu. Ta vzrewſe Brūcwika ſelwem, | hniewy ſe zatrěſiechu, aż ſe weſken hrad | hybaſe. Wida to Brūcwik, dobuda ſweho | meče, Muzſky ſe ſnimi ota wrata tepie|ſe. Wida to lew, ze pan geho mdly, Roz|biehna ſe, roztrhne gedno napoly hnie|wy welikymi A potom y druhe. A tak | prwa wratta [1]) obdrżewſe, y pogdu dale. | A kdyz vdruhych wrat biechu, Opiet | vzřechu dwe ſylnych zwieřat; tiem rie- | kachu Glato. Kazde mielo dwa rohy | dluha nadwa loky, oſtra yako Britwa. | To zwieře y podnes, kdyz ſe ſkym ſwa|di,[2]) Tehdy gedniem rohem ſeče A dru|hy[3]) nachřbet polozi. kdyz gemu ten | vſtane, Tehdy ten polozi a druhym ſe | brani. To zwieře nebogi ſe nic gineho, | gedine čerwene barwy, A geſtit tak | vdatne nawodie iako nazemi.

8[b] S kterȳz|to Bruncwik opiet pracy welıku m|iegieſe. Awſak dobyw meče, I poče ſe | ſnimi opiet biti zawelıku chwıli Tak | prudce, az ſe hrad třeſieſe. Tu owſem | lew wdiecen bieſe, Nebo ge opiet h|niewem roztrhaſſe a domoře vmieta|ſe. A tak dluha (!) wratta obdrżew-ſe, gi|dechu ktřetiem wratom. Tu vzřechu | tepruw ſtrafliwych zwieřat a welik|ych, genż ſlowiechu lıkforaowe. Ta | zwieřata takych ſrſti biechu yako ne|dwied. Ti rohy iako

ſwinie. A ta | welmi ſylna byechu. vzrzewſſy Brunczwika zelwem, hniewiwe ſe trzeſechu, az ſe | weſſkern hrad hybaſſe. wyda to Brunczwik, dobuda ſweho mecze, muſky ſe | s nima oty wrata tepyſſe. Wyda to lew, ze pan geho mdleſſe, rozbiehna | ſe, gedno naprawa pole hńewy welikymi roztrze a potō y druhe. tak | prwny wrata obdrzawſſe, y gidechu dale. a kdyz v druhych vrat bie|chu, Opiet vzrze dwie ſylneyſſy, a tiem Rziekachu Glato. kazde mielo | dwa rohy nadwa lokty dluha, oſtra iako brzytwa. Ta zwierz y podnes, | kdyz (ſe) z kym ſwady, gednym rohem ſecze a druhy nahrzbet polozy. | A[1]) kdyz gemu geden vſtane, theda ten polozy a druhem ſe | Brany. To zwierze nebogiſe mcz gine° nez czerwene barwy, A geſtit | tak vdatne na wodie iako na zemie. s tiemi opiet Brunczwik pra|ce miegiſſe. Awſſak dobyw mecze, pocze ſe opiet ſ nimi bytı welıku | chwıli tak prudcze, ze ſe hrad trzieſyſſe. Tu owſſē lew gemú wdieczen Byeſſe, | Nebo ge opiet hniewem roztrhal.[2]) a tak druha wrata obdrzawſſe, a giedechu | k trzietym wratom. Tu vzrzechu [3]) tepru ſtrafflıwa zwierziata a welika, | Genz ſlowu Sidfforowe.[4]) Ta zwierziata takowich ſrſty Byechu iako nedwied, | A rohy yako

[1]) Pol. *wrata*. — [2]) Pův. psáno *y* a opraveno; Pol. *ſwady*. — [3]) V rkp. *druhym*.

[1]) V rkp. *A druhym*. — [2]) V rkp. *ruztrhal*. — [3]) V rkp. *vzrzewchu*. — [4]) V rkp. *Sidfforawe*.

diablowe miegie|chu, A zuby
ćerne yako konſti hnato|we
biechu vnich. A kazde znich
vſta | prewelika miegieſe, ze
pogednu ge|den pohltieſe
A preſmoře plowieſe. | Tiech
zwieřat wſech zwieřata mor- |
ſka y zemſka ſe gich bachu;
Snimizto [1]) | opiet vbohy Brū-
cwik ciniti miegie|ſe. wſak
bohu ſe poruciw, y bude ſe |
ſnimi biti tak prudce, że
zwuk vmor|ſkych zatokach
flyſiechu. Ale poh|riechu! by
lwa nebylo a boha napřed, |
Byloby giz namale zdrawie
Brūc|wikowa. Tu ſwu wſecku
ſylu ſebraw | lew, Y poće ſe
ſnimi prudce biti a ge | rozno
trhati, tak że gim boh pomoz,
ze | wſecky lew roztrhaſe. A tak
9[a] dobyw|ſe wſech wrat, Gidechu
dopraweho h|radu. Tu owſem
kraſy mnoho widie|chu, Ale
żadneho ćlowieka naniem |
nebieſe. Striebra, zlatta doſti
naniem | bieſe, Ale gineho nic
naniem newi|dieſe. A kdyz
prigidechu nageden palac, |
vzře Brūcwik pannu pře-
welmi kraſ|nu. hlawa gegie
a ruce aż popas, A | oſtatek
hadowi dwa ocaſowe vnie |
biechu. Ta vzřewſi Brūcwi-
ka y wece: | »Mladenecku
mily! Tu [2]) ſe diw naddiwy |
ſtal! Powiez, kterak ſy ſe ſem
doſtal? | Brūcwik wece: »Affry-
ko panno mila! | Otec twog
Olibryus ten mie poſ|lal a fli-
bil mie ſkrze wratta zelezna
pu|ſtiti, geſtli ze tebe budu

[1]) V rkp. *Snínizto.* — [2]) Pol. *to.*

dyablowe miegichu a zuby
czerne iako konſke.
A kazde znich vſta [1])
przewelika mielo, ze
pogednu czlowieka pohltilo.
Tiech |
zwierziat wſeczka gina zwierziata zem-
ſka y morſka ſe Bachu;
s nimizto | ſe Brunczwik miegiſſe
byti. Wſſak bohu ſe
poruczyw, y byl ſe geſt
s nimi | Tak prudcze, ze
zwuk v morſkych zatokach
flyſſechu. ale pohrziechu! || By 206[a]
Buoha Naprzed a lwa Nebylo,
Byloby giz na male zdrawie
Bruncz|wikowa. tu lew wſſeczku ſwu
ſylu ſebraw, y pocze ſe
s nimi welmi | byti a ge ruzno
trhati, tak ze gim buoh pomoz,
ze wſſeczky lew | roztrha. A tak
dobywſſe wſſech wrat, Gydechu
dopraweho hradu. | Tu kraſy
mnoho wiediechu, ale
ziadneho Czlowieka naniem
nebyeſſe. | Strziebra a zlata tu doſti
Byeſſe, a Gineho nicz
Newiedieſſi. A kdyz |
przigidechu Na ten pallacz,
vzrze Brunczwik pannu welmi
kraſnu. | gegy hlawa a
Rucze az do paſu, a oczaſowe
hadowy dwa myeſto noh | v nye
Byechu. Ona vzrzewſſy Brunczwika
y wecze: »Mladeneczku |
mily! tu ſe diw nad dywij
ſtal! powiez mi, kterak gſy ſe ſem
do|ſtal, Brunczwicze?« »Affryko,[2])
panno mila! Otecz twug
Olibrius | ten mie gt ſem poſlal a fly-
bil mi ſkrze wrata zelezna po-
puſti|ti, geſtly ze tebe budu

[1]) V rkp. *vſta | kazda znich vſta.* — [2]) *Ko* zalito.

mocy dobyti.« | Affryka pan-
na wece: »O mily Brūcwi|ce!
neſnadnat geſt to wiec. By ty
miel | ſylu tifice mużow, Ge-
hoz toho byti ne|może, Geſtiet
bych radiegi ſe kazala | ſtie-
mi ſewſemi biti nez ſtiemi
rozlič|nymi potworami. A pro-
toz, mily Brun|cwiče, powiez
mi, Spieli ta zwieřata | vpřed-
nich trogich wrat, Zes ſem
p|ro mie tak ſnadnie wſel?« Brū-
cwik we|ce: »Affryko pāno
mila! y owſem ſpie | a ſpatit
budu.« Pāna wece: »Kdyzt ſ|pie,
Brūcwiče mily, beřiž ſe ſhradu ||
9b a powiez otcy memu zdrawie
me. A k|terak mie geſti chowal,
tak gemu die|kugi.« Brūcwik
wece: »Affryko, panno | mila!
Bud ia ziw nebo mrtew,
Stań ſe | wole bozie, zlie neb dobře,
Beztebet zto|hoto hradu ne-
pogedu.« Slyſewſi to | panna,
hledziecy nan I poče geho |
welmi milowati. A poſadiwſi
gey po|dle ſebe, Obgewſi gey ſ-
plačem we|ce: »Bruncwice mi-
ly! Kdyz nechceſs be|zemne
giti, Nat prſten mog; A pro- |
ſym tebe, pomni nato, kdyz tie
bude | ktery ſtrach podgimati
a natie počnu | biti, neme-
ſkayz geho naprawy pa|lec
wziети. Ten prſten ma ctiř-
miedcyt|ma muzow ſyly. Ale
nic toho nenie! | By miel tako-
wych ſto prſtenow na | każdem
prſtu, Nict neſpomož proti | ta-
kowe ſylie; nebot geſti otec mog |
nato niekoliko tificow nalozil,

moczy dobyti.« affrica panna
wiecze: | »O mily Brunczwicze!
Neſnadnat[1]) geſt wiecz to. by
miel ſylu ty|ficze muozuow, ge-
ſſcziet bych ſe kazala s nimi
ſewſſemi radiege | byti
nezli s tiemito
rozlicznymi a morſkymi[2]) potworami.
A pro|toz, mily Brunczwicze, powiez
mi, Spy ly ta zwierzata v prwnich |
trogich wrat, ze ſy ſem
pronie (!) tak ſnadno przyſſel?« Wiecze
Brū|czwik: »Affrico panno
mila! owſſemt ſpye a ſpati
budu.« Panna we|cze: »kdyz ſpye,
brunczwicze mily, berziſſe z hradu
a otczy memu po|wiez, ze ſem zdrawa,
a kterak mne chowal, tak
gemu diekugi.« | brunczwik
wecze: »Affrico panno mila!
Bud ia ziw nebo mrtew, |
ſtan ſe wuole buozy, zle nebo dobre,
Bez tebe z tohoto hradu ne- |
pogedu.« a kdyz geſt to ſſlyſſala panna,
hledziecze nań y pocze ge |
welmi milowati. a pozadiwſſe
gey wedle ſebe, s placzem | gey ob-
gewſſe y wecze: »Mily Brunczwicze!
kdyz nechczeſs bez|emne
giti, Nat prſten muog; a proſim
tebe pōni nato, kdyz | tie
bude kdery ſtrach podgimati
a na tie pocznu[3]) biti, nemeſſkay |
geho na prawy palecz
wzeti. Ten prſten ma XXIIII
muzuw | ſylů. Ale
nicz proti to[v] neny! by takowich
mel ſto prſtenuw | Nakazdem
prſtu, nicz neſpomuz proti ta-
kowe ſyle. Nebo otecz můg | Nato
nyekoliko tyſiczuow nalozyl,

[1]) V rkp. *Neſnadnatnat.* — [2]) V rkp. morſkynni. — [3]) V rkp. *poczmu.*

chtie m|ne zaſe dobyti, nic tomu
nemohl vci|niti. Kterak ty pak
ſam [1]) gediny ch|ceš mne dobyti?
zly newieiny Ot|če! mohls mie
temeř ſam naſwem | hradie
zahubiti, než ſy mi tu weli-
ku | zaloſt obnowil! Nebo hled
a wiž, m|og mily Brūcwiče,
tiechto mych zla|ttych paſſow.
Ted dwa hadowa o|caſy me
nohy obklicili az dopaſu. ||
10[a] Tot nakazdy den odpoledne
az do | wečera mog pan Bazy-
liſkus tiemi | hady obklićuge
mie, A pak celu noc | až dopo-
ledne opiet ciſta panna a
k|raſna Beztiech hadow ſem.
A tot ma | zaobyceg, zet pri-
wali ſe kemnie ſ | poledne tri
hodiny y lezi namem | lonie
až doneſporow. Gineho nic nez |
ſēnu to vtieſenie ma. a přeſ-
puol ho|diny, neboztiku! ne-
pogdeſli pryc, twe | ſe hoře a
twa bieda počne.« Wſtaw B|rū-
cwik poče ſe panu bohu modliti, |
aby gemu ztiech hrož racil ſpo-
mocnik | byti. A kdyz prichaziefe
ktomu čaſu, | Drak Bazyliſkus
hne ſe wſwe ſpe|lūce, Až ſe we-
ſkeren hrad třeſieſe. Te|hdy
Affryka panna wece: »Pomni |
ſe, nepoſtupay! giž maſs wtako-
wem | nebezpecenſtwi byti, ya-
kehos ſy ni|kdy neflychal ani
widal.« A wtu do|bu krik, ſkok
a piſk odhadow wzen|de, ze
kdyzby ctiri trubaci naram-
nie | trubili, proten krik a
piſk hadow | trubenie by ne-
flyſel. A kdyz powa|li ſe ſe-
wſech ſtran mnozſtwie hadow |

chtie mie zaſe dobyti, Nycz to[v] |
nemoh vcziniti. Kterak ty pak,
gſa ſam gediny, chczeſs mie dobyti? |
O zly newierny otcze! mohl ſy mie
temierz ſam na ſwem hradie |
zahubyti nez ſy mi tu weliku
zaloſt obnowil! Nebo pohled
a | wiez, mug mily brunczwicze,
Tiech mych zlatych paſuow.
Ted | dwa oczaſy hadowe me
nohy obkliczyli az do paſu.
a Nakaz|dy den odpoledne 206[b]
az do weczera Muog pan Baſi-
liſcus tiemi | Hady obkliczuge
mie, a pak czelu nocz az do po-
ledne cziſta panna | a
kraſna bez tiech haduow gſem
A tot ma za obyczeg, ze ſe | przy-
wali kemne ſpoledne trzy
hodyni y lezy az do neſſporuow |
namem luonie. Gineho nicz nez
ſemnu to vtieſſenie ma. a przes |
puol hodyni, nebozcziczku! ne-
puogdeſs ly przycz, twe ſe horze a |
twa Bieda poczne.« Wſta Brunczwik
y pocze (ſe) panu modliti,
aby | gemu z tiech hruoz raczil ſpo-
moczy. A kdyz przychazyeſſe
kto[v] | Czaſu, drak Baſiliſcus
hne ſe wte ſwe geſkynie, az ſe we-
ſſk|ern hrad trzeſyſſe. Thedy
panna affrica wecze: »pomni
ſe a | nepoſtupay! gyz maſs wtakem
nebeſpeczenſtwie byti, ia|kehoz
gſy nikdy neflychal ani
wyediel.« A w tu chwile wzeyde | krzik,
pyſkanie, zwuk od hadow, ze
kdy by cztyrzy trubaczy welmi |
ſylnie trubili, pro ten piſk a zwuk
bylby gych neflychal. A |
kdyz [1]) ſe powali ſewſſech
ſtran mnoſtwie haduow

[1]) U Pol. schází.

[1]) *Kd* zalito.

a geſtierow welikych a ginych
potw|or gedowatych, Chtiece
Brūcwika v|biti, Tu ſe gim
Brūcwik poće ſwym | mećem
muzſky branitı, ze podeſie-
10[b] tı || gednu ranu poće pretinatı.
A ciem to | gich wiece bígieſe,
Tiem gich wiece | pribywaſe. A
druzy tluſti yakożto | brewna
biechu, A druzy [1]) diabel|ſky-
mi hlaſſy kriciechu. Bruncwik |
nato nic nedbaſe, Ale muzſky ſe
ſ | nimi poſtihaſe, A dopaſu
wgedu b|rodieſe; Awſak gemu
nic neſkodie|ſe. Lew ge prewel-
mi trhaſe, Okny | ſhradu do-
low metaſe. wida to Ba|zyli-
ſkus, ze geho ſluhy zmordowa- |
chu, Tepruw ſe ſam hne hnie-
wy we|likymi, chtie gich po-
mſtiti. Podzla|ttu korunu po-
wali ſe tluſty yako | drelink,
A miegieſe oſmnadſte oca|ſow
a obnozi hadowych, a to tak
o|ſtrych a gedowatych, ze gednu
ranu | brewno tluſte premrſko-
wal. Tut | owſem tepruw vbohy
Brūcwik ſtiē | welike hoře
miegieſe. Sylnie gey | drak ra-
nieſe, Az kzemi caſtokrat |
naſwu twaŕ padaſe, a lew gey |
zaſtupowaſe. Tu ſe ſnim ſylnie

te|pieſe. Brūcwik wzhoru wſta,

lwowi | pomoże, A tak geden
druhemu w|iernie pomahaſe.
Odneſporow | celu noc aż dopo-
ledne ſnim ſe tepie|chu, Ale
zdrakē doſti ciniti miegie|chu.
Brūcwik giz weſken krwaw ||

a Geſſcierow | welikych a ginych
potwor Gedowatych, chtycze
Brunczwika vbiti, | tu ſe gim
Brunczwik pocze Braniti ſwym
meczem, ze po padeſati
pocze | Gednu ranu przetinati.
A czim gych wiecze byl,
tiem gich wiecze przybywa|lo, a
drzuzy tluſty yakzto brzewno,
a druzy diabelſkymi
hlaſy krziczechu. Brū|nczwik
nato nicz netbaſſe, ale ſe muſky
s nimi po(tyk)aſſe [1]) a az do paſu
w | gedu prodiſſe, a
lew ge przewelmi
trhaſſe a okni z hradu
methaſſe. wyda | To drak Bazilıſcus,
ze ſluhy geho mordowaſſe,
tepru ſe ſam hniewy
we|likimi chtie gich po-
mſtiti, podzlatu [2]) korunu ſe
powali Tluſty yako dre|ling.[3])
a miegiſſe oſmnaczte oczaſuow
a obnozy hadowych, a to tak |
oſtrzych, ze gednu ranu
welike brzewno przeſekawaſſe.
Tu tepra | v bogy
Brunczwik welike horze
miegiſſe. Silnie gei drak ra-
niſſe, | Az [4]) k zemi czaſtokrat
na ſwu twarz padaſſe, a lew gey
zaſtupo|waſſe. Tut ſe s tiem drakem
Bazyli-
ſſkem ſylnie tepyſſe. Brūc|wik z huru
wſta,
k lwowi pobiezie, a tak geden
druhemū wier|nie pomahaſſe.
Od neſſporuw czelu nocz az do po-
ledne snim ſe te|pyechu.

Brunczwik giz weſſken krwawy a

[8]) Písař napsal *druhzy* a *h* škrtnul.

[1]) Část v závorkách nečitelná. — [2]) V rkp. *podzlata*. — [3]) V rkp. je tečka nad druhým sloupečkem písmene *n*. — [4]) V rkp. *A*.

11ª bieſe, welıku mdlobu nazemi
letıeſe. | Wıda to lew, że pan
lezıeſe, zaloſtıemi | welikymi
zaŕwaſe welıce, I poce ſe | z-
drakem prudce bitı A ocaſy
okolo | ıieho rubatı a hniewie
trhati. wſec|ky obnoże zdra-
ka obtrhal bieſe.[1]) B|rūcwik
ſwelıkymi boleſtmi Awſak |
wzhoru wſkocıeſe, y budeta ſe
tepruw | oba vdatnie ſ drakem
bitı, neb gich | giz nemiel cim
ranitı. A nakuſy gey | roztrha-
chu,[2]) Az znieho pramenowe[3]) |
yako zdrylınka gedu ſhra-
du pla|wachu. A kdyz drak za-
bıt bieſe, B|rūcwik odwelıkych
ran kzemi le|tıeſe. Tri dni a
tri nocy ſlowa nepro|mluwıeſe,[4])
A lew wzdycky | nadniem[4]) za-
loſtiwıe ſtaſe. Affryka | panna
welmi geho żeleſe a ſmut|nie
nadnim ſtala y ſediela. Newie- |
da lew, co tomu vcinitı, nemeſka
ſh|radu pokoŕeni[5]) bieżetı.
Nakopaw | koŕenie, wuſtech
prineſe panu ſwe|mu. Tu pāna
lekarſtwie vcini ge|mu. Wde-
wietı dnech ġey hogıeſe a | po-
tom pŕewelmi zdraw bieſe. A
k|dyz Brūcwik te panny pŕe-
welmi ne|ſnadnie dobyl, I wece:
»Nuże, Affry|ko panno mila!
Wies, zet ſem miel | protıe welı-
11ᵇ ke neſnaze. Protoż nemeſ|kayz
Kotcy ſwemu radoſtnie gıtı.« A
o|na obgemſı Bruncwika wece:
»Tıem | dobŕe gıſt bud, naymıley-
ſı mog B|runcwiće! zet ſtebu

welıku mdlobu na | zemi
letyeſſe. Wyda to lew, ze pan giz
lezıſſe, zaloſſtıemi we|lıkımi
zarzwa welmi, y pocze ſe s
drakem prudcze bıtı a oca|ſy
okolo neho rubati a hnewy
trhal, z vſſeczky obnozye z draka |
obtrhal Byeſſe.[1]) Brunczwık
s welıkymı boleſtmi a wſſak z |
huoru ſkoczy, y tu (ſe)
tepru vdatnie s drakem
tepıechu, Nb gich giz | nemohl czim
ranıtı. a Na kuſy gey roztrhachu,
az znieho prameno|we
ıako potokowe teczyechu.
A kdyz drak zabıt
Bieſſe, od welıkych ran | Brunczwık
k zemi letiſſe. Trzy dny a
trzy noczy ſlowa nepromluwil, ||
A lew nad nım wzdy zıalo- 207ª
ſtıwie ſtaſſe. Affrıka panna
welmi geho żeleſſe | a ſmutnie
nad nim ſtaſſe. Newıeda
lew, czo tomu vcziniti, nemeſſka
z | hradu po korzenie bıezıeti.
Narzyw korzenie, wuſtech
przyneſe, a pā|na affrica
lekarzſtwıe vczını[2]) gemu, ze gey w
dewyetı dnech zho|gi. A potom
Brunczwık k tee pānie wecze:

»Nuze, afryko pāno mila! |
Mielt ſem protıe welıke
neſnaze. protoz nemeſſkay
k otczy ſwe[v] | radoſtme geti.« A
ona obgewſſe Brunczwıka wecze:
o Naymileyſſy | muog
Brunczwicze! Chczy

[1]) V rkp. *bieſa*. — [2]) Druhé *r* nadepsáno. — [3]) V rkp. *pramenonowe*. — [4]) V rkp. nepro|(mieneſe)mluwieſe; část v závorkách škrtnuta. — [5]) *d* nadepsáno; Pol. *na niem*. — [6]) Za slovem tím jest *w*; škrtnuto.

[1]) V rkp. napsáno dvakrát. — [2]) V rkp. *uczınıtı*.

chcy weſelıe ge|ti.« A tak na-
brawſe ſtriebra, zlatta, d|raheho
kamenie a klenotow zanie|ko-
lıko tiſicow, y pogedu kkralı
ŕkuce: | »Kralı mily! Brūcwık y
ſtwu [1]) drahu d|ceru prigel a
ſtogıt ṕredhradem.« K|ral welı-
kymi radoſtıemi dolow po|bie-
że protı Brūcwıkowi a protı
ſwe | dċeri, Da gim miloſtıwe
witanie a ŕ|ka: »Zdraw bud,
Brūcwiċe ſynu mily! | dıekugit.
wiezyz, zet chcy ſwu dceru | y
wſecko ſwe zbozie datı.« Tu Brū-
c|wik, aċ nerad, wſak priwoli.
A k|dyz ſnı bieſe niekolıko
ċaſow, wzdy | oto myſlıl, kte-
rakby mohl kſwe ze|mi prigı-
tı. Tehdy vda ſe gemu ge|dnu
chwilı ſtu pannu nanocleh |
wgıtı. I nahledne dogednoho
ſta|reho ſklepu, Vzri geden
meċ wel|mi ſtary bezgılce, wy-
gma gey bu|de ohledowatı, a-
no naramnie oſt|ry, y ſlıbi ſe
gemu. A ſegma gılce | zſweho
meċe, y ſſtrci nań a wdie|ge
gey ḋofwych nożnic a ſwog
doſk|lepu polozi y lehne. A
kdyz bude | te panny ptatı, Ya-
12[a] ky by to meċ byl || wtom ſklepu,
A ona vſlyſewſı, że o | meci
mluwi, wſtawſı welmi rano
y za|mkne ſklep nadewiet
zamkow y le|hne podle nieho

y wece: »Diwna to | opiet wiec,
Kterak ſy ten meċ wıd|iel, Ano
niekolıko ſet leth zadna |
muzſka hlawa toho meċe newi-
diela. | Aby ty wiediel, co ten
meċ mocy ma, | tomu by ſe po-

weſele s tebu getı.« A tak na-
brawſſe ſtrz|iebra a zlata a drahe°
kamenye a klenotow za nykolıko
tıſyczuow, | y ſſly ſu k kraly. A kdyz
gſu przygely k hradu, kral welıkymi

radoſſcıemi pobı|eſſe doluow
protı Brunczwıkowy a protı
ſwe dczerzy y da ge[v] mıloſtıwe
wytanie ¸ rzka: »zdraw bud,
Brunczwıcze ſynu mily!
Wıezız, żet chczy ſwu dczeru dati y |
wſſeczko ſwe zbozie.« A ktomu Brun-
czwık, acz nerad, przywoli.
A kdyz sni bieſſe | nyekolıko
czaſuow, wzdy o to myſlıl, kterak
by do ſwe zemıe mohl przıgıti.
y vda | ſe gemu gednu
chwılı s tu pannu na noczleh
gıti. y Nahledl do gednoho
ſta|reho ſklepu y vzrze [1]) geden
mecz welmi ſtary bez gılczuow, a wy-
nıaw gey pocze | ohledowatı, ano
oſtry narānie, y ſlıbi ſe
gemu. A on ſeyma gılcze z ſweho
mecze | y ſtrczy nań a doſwıch
noznıecz gey wenda [2]) a ſwog
do ſklepu.

Ona to vſſ|lyſſawſſe, ze on omecze
mluwy, wſta welmi rano,
zamkla ſklep Nadewied |
zamkuow y lehla zaſe podle
Brunczwıka
y wecze: »Dywno mi ḡt ta | wiecz,
kterak ſy ty ten meċz wiediel, ano
nyekolıko leth zadna
muſka hlawa ge° | newıdıela.
kdy by ty wiediel, czo ten
mecz mnoho moczy ma, tomú by ſe

[1]) Pol. *ſ ſwu.*

[1]) V rkp. *vrze.* — [2]) V rkp. *wonda.*

diwil.« Brūcwık wece: | »Panno
mila! możes mi dobře powie- |
dieti; wſak gey [1]) maſs wſwe
mocy.« A|ffryka wece: »Kdyz to
chceś zwiedieti, | Ten meć ma

ty mocy, kdyz by geho | znoznic
potrhl a řekl: »»Hlawa ged|na,
deſet, dwadceti, tridceti, Ti- |
ſic hl|aw dolow ſkakayte!««
hned by okam|żeni wſecky
hlawy dolow ſkakali.« | Brū-
cwık poće ſe tomu ſmieti,
Aw|ſak ſobıe to namyſl we-
zme. A kdyz | gednu ty po-
twory morſke prigdu [2]) do |
kōniaty, Brūcwik doſah
meće chtıe | prawdu zwie-
dieti, yako by meć oh|ledowal,
I wece potrhna geho znoz- |
nic: »Nuż, tıemto mećem
prwnim pot|woram hlawy
dolow!« A yhned okam|żeni
wſem hlawy ſkakagı, coż
gich | tu bieſe. A on wrychlo-
ſti domoře ge | vmetal, y bu-
de tepruw prawdu wie|dieti.
A poniekoliko dnech, kdy Kral ||

12[b] Olıbryus [3]) zaſtolem ſewſemi ſe-
dieſe, | Přıſtupil Brūcwík, wy-
trhna meć y we|ce: »Nuż, mily
meći! Tıemto potworam | y kralı
ſepany hlawy dolow ſkakay|te!«

A yhned okamżeni wſecky
hlawy | gim ſkakachu. Tu Brun-
cwık nabera | Tlumokow nieko-
liko Striebra, zlat|ta, draheho
kamenie zaniekolikonad|ſte
Tıſicow, Odemkna zelezna wrat|ta,
ſeda ſelwem a ſbozım nakorab

[1]) *y* nad řádkou. — [2]) Pol. *prigedu*. —
[3]) Pol. *Olıberyus*.

podi|wıl.« Brunczwık wecze: »Panno
mıla! muozeſs mi powıedıeti;
wſſak gey | maſs w ſwe moczy.«
Panna affrıca wecze: »kdyz
chczeſs zwıedıeti, powymt. | Ten
mecz ma
tyto moczy, kdyz by geho z noznicz
potrhal a Rzecl: [1]) »»hlawa | gedna,
deſet, dwadczeti, trzıczeti, ſto tiſicz
hlaw doluow!«« hnedky
by doluow hlawy | ſkakaly.«
Brunczwık
ſe pocze tomu ſmieti,
A to ſobıe na myſl wze.
potō geden | Czas ty potwory
morſke przyſſly bıly dokō-
nıatky. Doſah Brunczwık
mecze, | Chtıe prawdu zwıedıeti,
ıako by mecz ohledal,
a potrna geho z noznicz |
rzekl: »Nuz, tıemto meczem
prwnym potworā hlawy
doluow!« a hnedky bıe|ſſe: wokamſſeny
hlawy ſkakaly, czoz
gich tu bieſſe. A on ge rychle
domorze v|metal
a tak zwiedıe prawdu.
Potom po malē czaſu, kdyz kral ſe
wſſemi |
za ſtolem ſedıeſſe,
Wytrze Brunczwik
mecz y wecze: »Nuż, mıly
meczı müoy! | Tıemto potworam y krali
ſe pany wſſem hlawy duoluow
ſkakayte!« |
A hnedky wokamſſenıe wſſem hlawy
doluow ſkakachu. Tu Bruncz (!)
nabr|aw tlumokuow zlata
a draheho
kamenie za nykolıko mnoho
tıſiczuow, | y odmekl zelezna wrata,
wſed ſelwem a s tıem zbozim na korab

[1]) *l* opraveno z *k*.

y | pogede. A kdyż opiet pomori daleko | gezdieſe, Vda ſe gemu mimo geden | oſtrow geti. A ten oſtrow ſlul Try|partita. Vſlyſe Trubenie, Bubnowa|nie a rozlićne zpiewanie. A chtie to z|wiedieti, co by to bylo, Gide naten o|ſtrow. A kdyż tam prigide, Tu vzřel | mnoho zaſtupow nakoniech, Ano ge|dni kole, druzy tancugi a welike we|ſele magi mezy ſebu. Bruncwik ſto|ge poće ſe tomu diwati. Přigide geden | znich y wece: »O, Bruncwiće! kterak ſy | ſem přiſel mezy nas? A iakz ſy pak | kolwiek priſel, Tobiet geſt ſnami | tancowati a wiećnie ſnami zde přeby|wati.« y poda Brūcwikowi

ruky y ſ|pali gey welice. A wida giz opiet, ze | dobře nenie, I potrhna meće y die: »Nuż, | tomuto prwniemu hlawa dolow ge|mu ſkoci!« A yhned ſe tak ſta-
13ª lo. Widu|ce to zaſtupowe, że hlawa dolie, I wece|chu mnozy: »Obruncwiće! Tiem na|ſich ruku nevgdeś! Tobiet geſti ſna|mi tancowati A ſnami natiechto konich | gezditi.« Neb to biechu Azmodeowe dia|belſti a tu ſe mućiechu. Wida Brunc|wik, ano gey nutie, Dobude opiet me|će y wece: »Nuż, tiemto wſem diablom | hlawy dolow!« Tu opiet wſem dia|blom hlawy ſkakagi dolow. A on o|piet ſelwem wſeda wkorab y pogede |. A kdyz opiet namori bude bluditi, wz|dy će-
kage, zdaby mohl kſwym wlaſt|em kdy prigeti, Patnadſte nedieli |

y gel | prycz. A kdyz opiet po morzi daleko gezdiſſe, y vda ſe gemu mimo geden || Oſtrow geti, genz ſlul Trypatrita. y vſliſſe trubenye, Bubnowanie y rozliczne | zpywanie. y chtie zwiedieti, czo by to by!o, gide [1]) na ten oſtrow. A kdyz tam przi|gide, tu vzrze mnoho zaſtupuow na konych, ano gedni kolý, druzy tanczugi | a welika weſelee magy s ſebu. Stoge Bruncwik y pocze ſe to[v] diwati. Theda | przida geden z nich wecze gemů: O brunczwicze! y kterak ſy ſém przíſſel mezy | nas? a yakz ſy pak kolwiek przyſſel, tobiet geſt tanczowati a zde s nami | przebywati.« a podawſſe Brunczwikowy rucze y ſpali gei welmi. Wida to Brū|czwik, zie opiet dobrze neny, potrna mecze y dye: »Nuz, tomuto prwnemu | hlawa doluow ſkocz!« a hnedky ſe tak ſtalo. Widucz to zaſtupowe, ze | hlawa dole, Mnozy z nich weczechu: »O brunczwicze! tiem naſſych ruku | neugdefs! tobiet ḡt znami Tanczowati [2]) a s nami natiechto konich gezditi.« | A to biechu azmodeowee diabli a tu ſe mucziechu. Wyda to Brūczwik, | ano gey nůti, dobyw mecze y wecze: »Nuz, tiemto wſſem diablom hla|wy doluow!« Tu opiet tiem wſſem diablom ſkakali hlawy doluow. a on opiet wſede w korab s ſelwem a gel geſt prycz. A opiet geſt | namorze bludil patnaſte [3])

nediely. tu ſe gemu opiet

207ᵇ

[1]) V rkp. *gida*. — [2]) *cz* zalito. — [3]) V rkp. *patnaſtne*.

bludieſe. Tu ſe opiet gemu prewel-|
mi bude ſtyſkati, A wtom ſtyſka-
ni vz|re mieſto welmi Kraſne,
ano ſe ſwie|ti odzlatta a draheho
kamenie, Ze za|re odnieho de-
ſet mil namori pochazie|ſe. Tu
Bruncwik priplowe Kniemu |
I wgide domieſta. A kdyż wmie-
ſtie | bieſe, genz ſlulo Egbatanys,
Pře|kraſni domowe wtom mieſtie
biechu, | Ale żadneho ćlowieka
wniem ne bieſe. Y bude choditi
duom oddomu, | Ano wſſudy gie-
ſti, piti doſti; Stolo we kryti
ſtachu a giedla wkuchyn'ch |
doſti nachyſtano. Tomu ſe Brū-
13[b] cwik || prewelmi diwieſe, że żad-
neho wtom | mieſtie newidieſe.
Gednezt poma|le chwili vſlyſe
trubaće, Bubenniky,[1]) | ano na-
ramnie trubie, A wogſka po |
wogſku dotoho mieſta gediechu.
neb | to biechu Aſtryolowe, to-
tizto zlowidō cy, kterizto wtom
mieſtie prebywachu. | Tu opiet
Bruncwik znamenaw, ze | do-
bře nenie, Wſakz mezy nimi
poće | choditi. Tehdy gedni k-
niemu wece|chu: »Brūcwiku
neboztiku! powiez, kte|rak ſy ſe
ſem doſtal?« A on wece: »Iakz | ſem
koli priſel, wiem, żet ſe was | nebo-
gim.« A oni vchytiwſe gey y po- |
wedu predſweho pana Aſtryolla. |
Tehdy Aſtryollus wece: »Bruncwi-
će! | nebo mi ſlib zde ſnami byti
wiećnie, | neb tie Kazi naohni-
wy kuoń wſa|diti, A tak wieć-
nie budeś naniem ho|reti.« Brū-
cwik wece: »Newierny Aſt|ryolle!

welmi
ſtyſkaſſe. y
vz|rzy mieſto welmi kraſne,
ano ſe ſwyeti od zlata a od draheho
kamenie, ze | zarzi od neho po morze
deſeth mil wzchaziſſe. Tu
Brūcwik przyplul y wgide |
do mieſta.
Mieſto to ſlulo Egbatanis.
przekraſne domowe wtō mieſtie
bie|chu, ale zadneho czlowieka
wnem nebylo. y chodiſſe
duom od domŭ, ano w|ſſudy gyeſti
a piti doſti; Stolowe kryti
byechu a gydla w kuchynich
doſti | nachyſtano. tomu ſe Brūcwik
welmi diwiſſe, ze zadneho
wtom mieſtie ne|widiel.
Gednoſt pomale chwili vſlyſſe
trubacze, bŭbeniky, ano naramne[1]) |
welmi trubye, a woyſko
do toho mieſta gelo.
A to biechu aſtryolowe, to gt |
newidōczy, genz w tom
mieſtie przebywali. znamenaw
opiet Brūcwik, | ze dobrze
neny, a proto mezy nimi
pocze choditi. Oni weczechu
gemu: | »Brunczwiku
nebozcziku! powiez, kerak gſy ſe
ſem doſtal?« a on wecze: »wyem, |
ze ſe was nebogim, iakz ſem kolwiek
mezy
was prziſſel.« Thedy ony vchiti|wſſe
gey y
wedli przed ſweho pana Aſtryola,
kteryzto wecze:
»Nebo nam ſlib | zde s nami byti
wiecznie, nebo tie kazi na ohniewy
kuon wſaditi, a tak | wiecznie
naniem budeſs horzeti.« Wecze
Brunczwik: »Newierny aſtryole!

[1]) Pol. *Bubeniky.*

[1]) V rkp. *narawne.*

Twet ſe hrozy nebogim; do|vffamt ia ſwemu bohu, poniewadż | mi ſwelikych ſtrachow a ſnebezpeċ- | noſti racil pomocy. Geſtıet geho ſ|wate miloſti dovfam, zet mi odtudto | take pomoż. A ty zlý Aſtryolle, tys | toho zafluzil, Ty mafs tu bytı a | budeś.« Tehdy Aſtryollus wece: »Hr|des myſli! Awſak twe hrdoſtı poku|ſym.« I kaza kuoń ohniwy priweſtı. A | Brūcwika, priſkociwſe ċtiřı, budu ſe ſ | nim trhatı, chtıece gey nateń kuon w|ıaditı. Tehda Brun-

cwik nemoha de|le meſkatı, Potrhne meċ y wece: »Nuż, | tıemto ċtiřom hlawy dolow!« A yhned | hlawy ſkocie. A priſkociw lew yhned ge roztrha. To wıda Aſtryollus, ze | nenie klam, Pokrikne nagedno wo|gſko. Tu gey welikymi kriky obſuchu | niekolıko tiſic. Opıet Brūcwik we|ce: »Nuż, dwadcet mużow, nuż

tridcet, nuż | ſto tıſic hlawy dolow!« A yhned taky | hřmot odhlaw wznide, aż ſe wſeċ|ka zemie třeſieſe. Wida to Aſtryollus, | ano zlıe, y wece: »Pomni ſe, mıly Bruc|wiċe! Pomni ſe proſweho boha a ſ|choway meċ! Slıbugıt tıe dotwe zemie | doneſtı, Gedine nemordug wiece!« Te|hdy Brūcwık wece: »y owſem Tot pro | ſweho Boha vcinim, ale ne protıe, Ge|ſtlı że mi to ſplnis, co ſlıbuges, bezew|ſeho ſtrachu y bezvrazu ſtıem ſewſı, | coż mam y ſelwem dome zemie pri|neſtı.« A on gemu wiece ſlıbi. A tak | ſe ſtalo, że wectwrtek prwy ſu-

twet | ſe hruze nebogim; doufamt ıa ſwe^{v} buohu, poniewadz mi z welykych ſtrachuow | pomohl a z nebezpeczenſtwie, ze mi

odtawad take pomuoz. A ty zly aſtry|ole, tys toho zafluzyl, ty mafs tu byti a budefs.« wecze aſtryolus: »hrdes myſli! | a wſſak twe hrdoſti pokuſſym.« y kazal kuon ohnıwy przyweſti, a przyſ|koczywſſe cztırze poczechu ſe s Brunczwıkem trhati, chtycze geho naten kuon | wſadıti. Nemoha Brunczwık dele meſſkati, potrna mecze y wecze: »Nuz, tıem | cżtyrzem hlawy doluow!« a hnedky hlawy ſkakachu. y przyſkoczy lew hnedky | ge roztrha. Wyda to aſtrıolus, ze neny klamu, pokrzykne na gedno woy|ſko. tu gey s welykymi krzyky obklyczẏchu nyekolıko tıſyczuow. Opiet | Brunczwık wecze: »Nuz XX mużom, Nuz XXX, Nuz ſto, Nuz tyſycze hlaw | doluow!« a hnedky takowy hrzmot od hlaw wzeyde, aż ſe wſſeczka || zeme rzeſyeſſe. Wyda to aſtrıolus 208a y wecze: »pōnı ſe Brunczwicze! pōnı ſe pro | ſweho buoha a zchoway mecz! ſlıbugi tıe do twe zemie doweſti, gedno | nemorduy wyecze!« Thedy Brunczwık wecze: »Owſſemt tot pro ſweho | Boha vczynym, ale ne pro tıe, geſtly ze my ſplnyſs to, czo ſlybugefs, | bezewſſeho ſtrachu a vrazu s tıem ſewſſym, czoz mam, y ſelwem | do me zemie przyneſtı.« On gemu wiecze ſlıbi. y ſtalo ſe, ze wecz|twrtek w prwny ſumrak

mrak | Poſadi Bruncwika na-
rozhrani ſtiem | ſewſim zboziem
y ſelwem. A kdyz | ſe Bruncwik
14b vzře předprahu, wez|ma naſe
ſaty puſtennicie aneb put|ni-
cie, I pogde ſelwem. A w te chwi-|
li Kral Aſtronomus teſt geho
wda|wal ſwu dceru Neonymi
a geho żenu | zagedno knieże
Afyrſke Kleofas | gmenem,
neb giż ſedm let minulo | bieſe,
iakz Bruncwika newidiela. |
Zwieda [1]) to Brūcwik y pogide
nahrad | a lew ſnim. A kdyz vzře
ſwu kralo|wu, ana ſtiem knie-
zetem Kleofaſſē | ſedi, Bylo ge-
mu toho přewelmi lito; Awſak
čaſu čekaſe. kdyz bieſe | po-
ſtole, poneſu [2]) pitie wſtrieber-
ni ciech a wzlatniciech, po-
dachu ge|mu take. A Brūcwik

ſegma prſtē | ſruky y wlozi
doſtribernice. A yhn|ed ſhra-

du gide a napiſe nadwraty, |

ze ten, genz předſedmi lety

wygel, b|yl nahradie. Y po-

čechu otom ſobie | prawiti,

kto by to byl. A kralowa ſ- |

chowawagic ſtriebernicy

y nagide | prſten a pozna
gey, ze geſti gegieho | mileho
Bruncwika, y powie otcy
ſ|wemu. A tu oniem welike

Poſadi Brunczwika na
rozhrany | s tiem ſewſſym zbozym [1])
y ſelwem. kdyz ſe vzrze Brunczwik |
przed prahu, Wzaw naſe
ſſaty puſteniczye
y pogyde ſelwem. | Wty czaſy
kral aſtronomus wdawal ſwu
dczeru a geho manzel|ku Neomeny
za gedno knieze Afyrſke gmenem
kleofaſs, Neb giz ſedm [2]) |
leth minulo byeſſe,
iak Brunczwika newidiela.
zwidiew to brūc (!) | y ſſel geſt
na hrad a lew s nim. A kdyz vzrzew
ſwu kralownu, | ana s tiem kniezetem
kleofaſem ſedy, y Bylo gemu
to welmi lito; a | wſſak
czekaſſe czaſu. a kdyz bylo po
ſtole, przineſechu pitye w |
ſtrziebernyczich y w zlatniczech. y
hlediewſſe na Brunczwika o ſobú, |
podachu
mu pity z zlatnicze, z nyzto pyl Knezie
Kleofaſs s knieznu | Neomeny. a
Brunczwik
ſniaw prſten z ruky, y wlozy gey do
zlat- |
nycze a hnedky z hradu gide,
vczinie gim
pocztiwoſt. y da z hradu, | Napſal
nadwratý,
ze ten, kterez przed ſedmi lety
wyſſel byeſſe,
byl | geſt na hradie. y poczechu
otom ſobie
prawiti, kto by to byl. A kra|lowna
ſchowa-
wagycz zlatniczy nalezla prſten, pozna
gey, ze geſt | Gegiho mileho
Brunczwika, y powiediela to otcze
ſwemu, a tepru | oniem welike

[1]) Pol. *I vieda.* — [2]) V rkp. *poneſe*; nad koncovým *e* jest červeně napsáno *v*.

[1]) V rkp. *z Bozym.* — [2]) V rkp. *ſe dni.*

powieſti | pogdu. A knieze
ten Kleofas, kteryz | to miel
geho manżelku pogimati, |
poċel proto naramnie welmi
ſmu|ten byti. wſeda natridceti
koni y bu|de honiti Bruncwi-
15[a] ka; A kdyz geho v|honi, Bude

gey chtieti zabiti. Brūcwik |
wida to, potrhna meċe y wece:
»Nuż, to|muto żenichowi hla-
wa dolow y ſge|ho ſluhami!«
A tak ſewſech hlawy | ſkaka-
chu, A lew oſtatek roztrhaſe. |
A koniowe domieſta bieżechu.
Brun|cwik nageden hrad
gide A tu poze|many taynie
poſle. Tehdy pani | a zemane
ſweliku radoſti yakożto | Ku
panu ſwemu milemu prigi
dechu |. A priprawiw ſe y po-
tieże ſe ſepany. | A kral ſedceri
zwieda prawdu, ſwe|liku ra-
doſti daleko proti niemu
wy|gide, Stari y mladi take.

Tu ſe radoſt | welika ſtala wſſie

zemi, że lwa pri|neſl, A kterak

miel pracy weliku. | A zwlaſtie
Kralowna, Te ſe naywiet|ſi ra-

doſt ſtala. Tu każe powſech

mie|ſtech wolati A lwa na-

branach pſa|ti A nazemſke

koruhwi ſgedne ſt|rany lwa

ſereho wċerwenem poli. | Geho
otec Stylfryd mnoho dobre|ho

powieſti pogidechu. A knieze
kleofaſs pocze tiem |

naramne ſmuten byti.
y wſedal g̃t ſam trzyczaty na
konie y hony|ſſe Brunczwika;
a kdyz geho vhony, gemſſe[1])
Brunczwika,
ze chcze ge° | zahubiti. Wyda to
Brunczwik, potrhna mecze y wecze:
»Nuz, tomuto | zenichowy hlawa
doluow y s geho ſluzebniky!«
a tak zewſſech hla|wy ſkakachu,
a lew oſtatek roztrhal.
a koni do mieſta biezeli. | potom ſſel
Brunczwik na geden hrad
a tu po pany zemſke | taynie
poſlal. Thedy pani a zemane
s radoſti weliku iako k
panŭ | ſwemu milemu przigeli
gſu a doprahy s nym geli.
Thedy kdyz | geſt kral aſtronomus
s dczeru ſwu Neomeny prawdu zwie-
diely, | s weliku radoſti proti niemu
daleko wygely. Mnoho take ginych |
zprahy,
ſtarych y take mladech, wygelo geſt
proti
niem̃. Tu ſe | radoſt welyka ſtala
wſſy zemy,
ze knieze gegich lwa przy || Neſl. 208[b]
A kterak geſt miel weliku praczy,
wſſem geſt
to zwieſtowal. z|wlaſſce geho mila
kralowna
Neomenia tat geſt naywietſſy ra|doſt
miela.
Potom kazal Brunczwik po wſſech
mieſtech wo-
lati a | lwa na Branach malowati A na
zemſke koruhwi s gedne ſtrany | lwa
ſſere-
ho w czernem poli.

[1]) V rkp. *zemſſe*.

zemi ſwe ċeske vcinil, A Brunc|wík ſyn geho owſem dobru pamiet | oſtawil. Piet a ctiridceti leth ziw g|ſa, Potom ſyna gedineho s ſwu kra|lownu gmiegieſe. Tomu kazal řeka|ti ladiſlaw. A potom wdobre ſtaroſti | ſkonal. A lew weliku wieru a teſkno|ſtiemi nechtíel poniem ziw zoſtati; | Welikymi zaloſtiemi zařwal, az y | vmřel.

A tak geſt konec řeci w|elmi piekne o Bruncwikowi, kte|rak geſti welike neſnaze a nebez|pečnoſti trpiel natomto ſwietie, | A pan boh gemu ztoho zewſeho po|mohl; A kterak gemu lew wier|nie pomahal wgeho neſnazech | az dogeho ſmrti; A kterak Ċechō [1]) | lwa ſwu ſtatecnoſti dobyl, Aby ċe|chowe [2]) noſyli lwa naſwe koruhwi. | [3])

Cztyrzyeczeti a pieth leth ziw gſa, po|tom gedineho ſyna s ſwu kralownu gmiegiſſe a tomu przezdiel | ladiſlaw. A pak w dobre ſtaroſti dni ſwe dokonal. A lew weliku | wieru a kneſknoſtmi nechtiel geſt. Chwala Bud buohu na wyſoſtech. |

[1]) Pol. *ċechō*. — [2]) Pol. *Ċechowe*. — [3]) Následují tři prázdné řádky. Na druhé z nich připsán rukou asi ze XVI. stol. polský povzdech.

Panie Boze wſzechmogocy!

Pocina ſe knieha welmi piekna a vzitečna, kteraz ſlowe Ezopus.

PLatno nenie giz prawenie,
Neb giz tak poſluſno nenie
Iakoz to za dawneho wieka,
Kdaz ſkladanie byla dieka.
Giz lide nic gineho nedbagi,
Gedinet bohatſtwie hledagi,
Genż geſti ctnym mrawom potupa
A do pekla nahla ſſtupa;
Giz ten, ktož peniez ma dosti,
Ten geſti doſtogē ctnoſti.
Lakomſtwie giz ctnoſt pobi lo 16a
a gi w ſwu moc porobilo
Bogem ſylnym. prawi tobie,
że ctnoſt giz lezi yako w hrobie.
O tom bogi wam powiedie
Malo, coz ſwym ſmyſlem wiedie. —
Lakomſtwie ſe rozplodilo,
Genż ctnoſti podrobeno bylo.
Srdcy geho hniew odola; [1])
Tuż hned na woynu zawola,
Proti ctnoſti walku wzbudi,
Poſla po ſwe wſecky lidi.
Kriwda k niemu [2]) ſe pritoci,
Po wſech zemiech liſt potoci
Prawiecy, ze by w gednom ſlowie
Wſicek ge byl lid whotowie.

---

[1]) Za tímto v. napsáno *Tuż hned na woynu odola*, ale škrtnuto červeným inkoustem. — [2]) V rkp. *khniewu*; Br. *k nemu*.

To řekſi na wognu ſe zbudi,
ſwu chudinu berni ztrudi.
Pomoc ſ naſylim ſe [1]) ſniaſta,
Coz ona newza, to pobraſta.
Tak wſecek ſwiet ochudichu,
Tuż ſe k niemu pripudichu.[2])
Leſt kriwdie take pritieze,
Hned ſknieni [3]) tu ſe ſpřeże,
Sladku řeči ſe obleče,
Wnitř [4]) horſi ostreho meče;
Prielis mnoho ſtřelcow gmieſe,
Vnich chytroſt w tulech bieſe.
Newiera gie ſe prikaza,
Leſt k nie twrdie ſe přiwaza,
Geſto zagiſte ſlibieſe,
Sto wier daduc, wſak ſkriwieſe.
Kriwda knieni ſ oniem ſborem
Před lakomſtwi pade dworem.
Yhned take peſka zloba,
Naduwſi ſe yako koba,
Swe wlaſſy wzdraſtiw ſi [5]) wzhoru, 16[b]
Take priteze k tomu dworu;
Na přechwalu ſe wyklidi,
genżto bez čiſla by ſ ni lidi.
Nečeſt take by v nieho
S mnohymi reky dwora ſweho.
Skupoſt podkoni geho bieſe,
S mocnym wogſkem tam gedieſe.
Peče wradie ſni ſedala,
Genz geho tagemſtwie wiediela. —
Kdyz giz ſebra moc wſeliku,
wzkaza ctnoſti moc weliku
Arkuč: »ſtřez ſe wteto dobie,
Giż wſi mocy tahnu ktobie!«
Ctnoſt, negſucy giz bezpeče,
Ktey řeči ſe welmi leče,
Poſla kfluham poſel nahly,
Aby welmi brzo přitahli,
Ze lakomſtwie, zpleniw krage,
Lezi boge giż čekage.
Prawda kdyz ge poſla zoči,

---

[1]) Napsáno dvakrát; druhé *ſe* není škrtnuto. — [2]) Na konci verše červená tečka. — [3]) V rkp. *ſknínieni.* — [4]) V rkp. *Zewnitř.* — [5]) Br. *rozdrastiwši.*

Welmi brzo na oř ſkoċi,
Shoni malo doſti [1]) lidi.
Tuż ſe wiera knie pripudi,
Snizto ſkrowny lid přitieze;
Tuz ſe kprawdie pak připřeze.
Zpořidiwſi wſicku ſwu drahu,
yhned k tomu dworu přitahu,
Priprawi ſe welmi hrdie.
Knim pritieże doſti twrdie
Sſlechetnoſt, witieze take
Gmagic, lidi wſelikake;
Pritazechu take kbogi,
Magic s ſebu kraſnu zbrogi.
Stiedroſt take ſe priprawi,
Kbogi twrdie ſe poſtawi
Sſwymi ſe wſemi ry||tieri. 17[a]
A gich oři pod kropieri.
Swobodenſtwie tu take bieſe,
we [2]) ctnoſti wradie ſedieſe.
Biechu truchlie tu mluwiece
A ſwu ſtraſtnu wiec [3]) ſudiece. —
Kriwda ſe priprawi k bogi,
Poriedi wſichnu ſwu zbrogi;
Takz wgich zemicy pritieże,
Wſicku wlaſt [4]) lidmi [5]) obleże.
Newiera naſpicy bieſe,
Leſt pak zaſtup giny přetieſe;
Kriwda ſe naſtranu zboci.
Kdyz ten zaſtup prawda [6]) zoci,
Stogieſe tak ſmutna gſucy,
Tak mnoho lida widucy.
Ozře ſe naſtranu prawu,
Nalit wiera ſſwu zaſtawu
Ku prawdie poſpieſi ſebu.
Tehdy yhned wtu dobu
Prawda kwrahom ſe připudi;
Aċ y ſmalem welmi lidi,
Hrdinnie ſe tam porazy,[7])
Bezmal kriwdy ſoře neſrazy.
Leſtny ſtřelec giz bez ċiſla
Strielechu gi bezrozmyſla.

[1]) V rkp. *doſta*. — [2]) Písař *e* nadepsal. — [3]) V rkp. *wiece*. — [4]) V rkp. *wlaſt wzemi*. — [5]) Jest na kraji menším písmem, ale touž rukou připsáno. — [6]) V rkp. *prawdu*. — [7]) V rkp. *prazy*.

Newiera ſe tam oboři,
Kdezto wiera naſwem oři
Brani ſe, yakż może koli,
Zdaby mohla ſtati naſwem poli.
Leſt wieru [1]) ſylnie zarmuti,
Oſtiepem gi ſwym otruti;
Takż gi ſ pole pryč odpudi,
Zgimawſi gi wſecky lidi.
Kdyzto vzře miloſrdie,
prihna tam wbog welmi twrdie;
Chtiecy tam prawdie pomocy,
Poče ſecy || ſe wſie ſwe mocy. 17b
Welmi drahy helm miegieſe,
Stit zlatty narami drzieſe.
Zloba kdyz tu ſwadu zoči,
K bogi s ſwymi ſe pritoči.
Wynikſi tam kmiloſrdi,
Potoči nani ſwu zerdi;
Y zbi ge welmi zla hoſti,
Ztrupa wnich poſlednie koſti.
Slechetnoſt ten bog widucy,
Smutka ſobie pridaducy,
We wſe ſe odienie priprawi,
Preſtkwucy helm nahlawu wſtawi.
Miloſrdie by gie lito,
Yakz hned vkaza tuto.
Tam kbogi hna caſu natem,
Zlobu ſylnie pobi mlatem.
Wtuz dobu beznie bieſe,
Leč by nečeſt nepriſla ſpieſe;
Y pomože peſke zloſti,
Dawſi ranu ſlechetnoſti.
Tam pak bliže knie pritieže,
Az gi wſwu moc y doſieže.
Stiedroſt widucy to hoře,
Nepotiehſi ſweho oře,
Tam ſe nanečeſt obori,
Bezmala gie nevmori;
Sſwym mlatem knie přiteče.
Doſiehſi pak ſkupoſt meče,
Tam ſe sſwym zaſtupem pudi,
Stiedroſt ſečbu welmi ſtrudi,

[1]) V rkp *wiera*.

za obogek gie doſeże
A za wrch gi ſoře ſtieże.
Swobodenſtwie ſe welmi ſmuti,
Nechtie ſe y ſmiesta hnuti,
Az y prihna tam naſwem oři,
Tuż hnet wſkupoſt mlat oboři. || 18a
Ihned peće, geho radce,
By hniewiwa iako zradce,
Naſwobodu tā ſe ſnazi,
Az [1]) gegieho gi odienie obnazi.
Prawda tu żaloſt widucy,
Sylnie giż raniena gſucy,
Prihna nahlie tam kectnoſtí
Rkucy: »krali! ztwe miloſti
Beřme ſe pryć ſpole toho!
Giż nam zbili hrdin mnoho.«
Ctnoſt, newiduc ſiřſi rady,
Poſtupi natwrde hrady,
Aby byla wrahem neznama
A tam přebywala sama.

Giź teto řeći vkracy
A wdřewni vmyſl ſe nawracy.
Giz platno nenie prawenie,
Neb giz tak poſluſno nenie;
Neb ctnoſt welmi geſt ponikla,
Wſickna temeř wlakomſtwie wnikla.
Ztey koże mi řemen ſkrogi,
z niezto y wnecney zbrogi
Wſak nieco dobreho ſlozi,
Založe ſe wmiloſt bozi.
Nadřewni ſe bog napaći,
Prikladcy gey lepe zraći,
Kdezto rka, że by wlk neb owce
Nebo kohut mluwil ſlowce.
To geſt wtiechto kniehach pſano
A napriklad geſt nam dano,
Abychom ſe ſtřiecy vmieli
A tak wſtraſtech nehlupieli.

Giz ſe tuto pocina Prolog, A to takto:

PRotoz aby nam probylo
A wkochani ſrdce bylo,

[1]) Br. *a z gegieho.*

Tato || knieha nas ktomu vċi: 18b
Kdezto zpurnoſt ſe polucċi,
Snaze ſe zaſmiege tehdy,
Kdyż ſpilu ſe ozdobi wezdi.
Tatot zahradka wſobie plodi
Kwiet ſowocē priezen ċiniecy;
Ono wonie, ono ſwieti.[1])
Coz ſe tobie libi koli,
Owoce aneb kwiet, to woli;
paklı obe libe tobie,
Kwiet ſowocem, ċeſs ge ſobie.
Az by[2]) mu myſi gednoſtaynu
Nezadſila mrzkoſt nocy[3]) taynu,
Toto dielo geſt zpacila,
Aby wmudroſti byla cila.
Mzdu znież[4]) by vtiezala[5]) ſobie
Plana rolice na tobie,
Boze, roſſu ſweho ducha
Skropiz ſlowce tato ſucha.
Sproſtnoſt ſlownie[6]) neſe take
Mrawow ctne briemie wſake,
Y[7]) ſkeripka welmi twrda
Zatopuge yaderce hrda.

Baſeń[8]) ſkeripku ſe nacita,
Yaderce geſt mudroſt wni ſkryta;
Knieha zahradkut ſe nazywa,
Baſnice za kwiet wzata bywa,
Mudroſt owocem ſe nazywa.

De Gallo et Iaſpide.
Okohutu a o Iaſpidu kamenu drahem.

In gallo ſtolidum, In Iaſpide dona zofie pulcre notes. ſtolido nil ſapit iſta ſeges.[9]) Capitolum primum ſequitur.

PRrwu baſnicy dawa znatı,
ze mudroſtı blaznom neſluſie || datı 19a

[1]) V rkp. *gine wiecy;* lat. hic sapit, ille nitet. — [2]) Místo *az by* má Br. *aby*. — [3]) V rkp. *mocy*. — [4]) Br. *znie*. — [5]) V rkp. *vtiezal*. — [6]) V rkp. *slawnie*. — [7]) Br. vynechal. — [8]) V rkp. *bażeń*. — [9]) Br. latinské verše položil za verš 250. a opravil: Tu gallo stolidum, tu iaspide dona sofie pulchra notes. stolido nil sapit ista seges.

Genż gie ctitı nerozomiegı
Anız gie vziwatı vmiegı;
Neb tak by wezlē mieſtie padla
A wſwe mocy by zawadla.
A tot Iaſpis kamen drahy vkazuge
A kohut toho dobċuge.

Zřadu ſletıew wſmetech ſedi(e),
Kohut, ſotnie hladem hledie,
Twrdym noſem poċe hnog hryzſtı,
zdaby żrace [1]) mohl tu nalezti,
Gimż by hlad zahnal odſebe.
Nohami hnog ſem y tam hrabal
Y naleze drahy kamen,
An ſe blſtı ıako plamen.
Użaſe ſe prielıš ſylnie,
Awſak promluwi doſtı pilnie
Rka: »draha wiecy, leziſs whnogı,
Genz gt pritmil kraſu twogi,
Zen ma ztebe oprſela,
żaloſt mi geſt gi pożala.
Ey by byl nalezytel tobie,
Tot by tie wzchwatıl ſobie!
Gehoz zemie geſt pokryla,
Skwoſtnoſt chytroſtı by ſwietıla.
Tebe [2]) hoden ſem nikake,
Aniz mnie ſe hodis take,
Ani ia tobie co proſpiegı
Aniz ty mnie, kam ſe diegı.
Milegıt bych zrnko [3]) zchytıl,
Gīz [4]) bych ſwe wole naſytıl.«

Iaſpis mudroſt znamenawa,
Kohut blazna nam wyznawa.

Sequitur de lupo et agno.

O wlku a o beranu Tuto ſe pocina Kapitola druha. || 19b

TOmuto tie vċı baſnice druha,
Aby ty nemſtıl ſweho druha,
A naywiece newinneho;

[1]) Br. zrnce; lat. dum queritat *escam* — [2]) V rkp. *take.* — [3]) V rkp. *zruky;* Br. *zrnek.* — [4]) Br. *gmiż.*

Nezahubug [1]) drużce ſweho.
Gizt geſt mnoho tiech naſwietie,
Ze promalu koriſt zabigi tie,
Iakoz to giehnie wlćie zloba.

Kdyz giz ſyta bieſta oba,
Vda ſe gim kupotoku
Pritecy gednoho roku.
Obat tehdy negednu ceſtu
Pritećeſta k tomu mieſtu.
Giehnie pige zdola ſtaſe,
Wlk nad nim wodu loktaſe.
Beranek ſe batı poće,
Kdyz wlk mluwı ſe zatoće:
»Berane! pitı ś [2]) mi ſkalıl,
Ciſtotu wodnu kalem wzplazyl.«
Smyſlnu ŕeci ſe hradieſe,
Seho y [3]) onoho pyciſſe [4]):
»Neb negſem tobie nićehoz kſkodie
Aniż pitie anı wodie;
Woda ceſty opak newie
A ciſtotu woda ſe ſtkwie.«
Wlk ſe hniewiwie naň obrte
Arka: »geſtie hrozyś mi, ty ćerte?«
Giehnie pokornie odpowiedie:
»Yat y gedne hrozy newiedie.«
Oſupiw oći, poće wlk bleſtı:
»Y chceſs mie zwiery wyweſtı?
Nenie to wed diw memu neſtieſtie!
Twog otec zly leth pŕed ſeſtı
Tez mi cinieſe bezprawa!
Kdyz ſe drzis geho mrawa, [5])
Muſyś wgeho zlobie || ſniti.« 20a
Beran wlku poće mluwiti
Rka: »naſylniće, nemluw toho!
Nebyl ſem ziw leth tak mnoho!«
»Geſtie mluwiś?« wlk tak bleće,
»Ty rohatće!« tuż pŕiteće
Y wta zuby wmaſſo geho,
Tak y ſeżra newinneho.

Takeż zly prawemu ſkodi,

[1]) Slabika *hu* jest nadepsána. — [2]) Pův. psáno *pít s;* opraveno červeným inkoustem touž rukou. — [3]) V rkp. *sebe y;* lat. agnus utrumque negat. — [4]) Patrně m. přieše. — [5]) V rkp. *wraha.*

Oniemż wedne wnocy chodi,
Klada rozlićnu pŕićinu,
Zdaby mohl mieti kteru winnu;
Iakż ſe kolıwiek newinnie poſtawi,
wſak gey zly geho cti zbawi.
Tıech wlkow geſt geſtıe mnoho
Wkażdem mieſtie; ſtŕez ſe toho!

De mure et Rana. O myſſi a o zabie kapitola třetı.[1])

Sic nocet innocuo nocuus,[2]) causamque[3]) nocendi
Invenit. hij regnant qualibet vrbe lupi.[4])
Omne genus peſtis ſuperat mens diſſona uerbis.[5])
Sic pereant, qui ſe prodeſſe fatentur et obsſunt.
Diſcat in auctorem[6]) pena redire ſuum.[7])

GEſtıe wiece ia powiedie,
Coz tweho lepſieho wiedie:
Sladke ŕeći lıdi bıehay,
Gich lſtı ſladke ſe wyſtriehay,
Genz ſwu ŕeć ſtrdi pomazugı,
Pod kteruz pak natıe ged wypuſtıegı.
Take to prawi tobie:
Ne|mıeg[8]) y gedne lſtı wſobie, 20[b]
Neb ktoz druzcy oſydlo poklada,
Ćaſtokrat ſā wnie vpada.
Skrże zabu nam dawa znatı.

Kdyz gezero zbrieha[9]) chwatı,
Na cyzie pole wytıeże,
Wſecky ſkuly myſſie oſeże.
Sſtraſtna myſs ſmutnie ſtogieſe,
Ze kſwym bydłom přes wodu nemozieſe.
Swıetomluwna żaba prigıde,
Tu kdez truchlu myſs nadgıde,
I promluwı ŕkucy takto:
»Netruchlız, myſko, nikako!«
Rkuc: »ia tıe přeplawim ſsebu,«
Magıc wſrdcy leſtnu zlobu.

---

[1]) V rukopise následuje prázdný řádek. — [2]) V rkp. *nocius*. — [3]) V rkp. *causam*. — [4]) Dvojverší toto položil Br. za v. 294. Slovo *nocendi* písař napsal na konec předcházejícího prázdného řádku. — [5]) Verš tento Br. položil za verš 324. — [6]) V rkp. *actorem*. — [7]) Toto dvojverší Br. položil za v. 352. — [8]) Br. *nemeg*. — [9]) V rkp. *bricha*.

Kdez ſlowa ſmyſlı neſpata,
Każdu nemoc przemahata,
Kdyz ſladky yazyk ofladı
trnie myſlne y ohladi.
Takez mohu rzecy tu to:
leſt wſladkoſtı lecie puto.
Tuz żaba nitı doſieże,
Miſſie nohu kſobie pritieże.
O hubena zabo lſtiwa!
proć twa myſl geſt tak kriwa?
Smieś [1]) ſwu nohu kgegie prifitı
A ſmieś lſtı wieru zruſſitı!
Onot powodie [2]) plowiechu —
Slyś boge podobna kſmiechu!
Zaba ſe pohrizi wzlobie,
Chtıecy myſs wludıtı k ſobie;
prietele potopu lapa,
Ach, giż mila wiera tapa!
Zaba ſe ku potopie ſnazi,
Myſka ſe wen zwody || wyrazy, 21a
Potopie ſe welmi zprıeci;
Zaba tahne a myſs wzkrıći.
Neb ſe to po mnoho ſtawa,
Caſto ſtrach ſyly pridawa.
Tuż ſe pak luniak knie primieři,
Oney neſtatečneg zbieři,
Oſtrym nechtem ten bog pobi,
Obie hroznu ſmrtı zabí. [3])

Naufragium amico faciens naufragat ipſa fides. [4])
Naufragio. vires ſuggerit illo [5]) timor. [6])

Ktoż koho pomoći [7]) kogı,
Poniewadz geho zahubitı ſtrogı,
Takez to wſwe newieře
ſnażſie Sſkoda wtez rozmieře
Kſwemu ſtroycy opíet prigitı
a [8]) ſam muſy wſtraſtí ſnitı.
Sprawedlnie takuż wezmeś mieru,
Iakuż wſwietıe ſeges wieru.

---

[1]) Za slovem tím písař napsal *lſtı* a přetrhl červeně. — [2]) V rkp. *powiedie*. — [3]) Konec řádku jest prázdný. — [4]) Br. opravil: *Amico naufragium* . . . a položil za v. 340. — [5]) V rkp. *ille*. — [6]) Br. opravil: *(Naufragio). vires suggerit ipse timor* a položil za v. 346. — [7]) V rkp. *pomori*. — [8]) V rkp. *aby*.

De oue, Cane et lupo.
O owcy, pſu a wlku Capitola Ctwrta.

WIz, kterak ſwiet tento bludi,
Ze giz kazdy kriwdu ſudí.
Kde ſy prawdo ſe ſkryla?
Kriwda weſs ſwiet oſlepila;
Promaly dar ſud prewratı,
Iakoz ſe tuto dawa znatı.

Kdez pes owcy kſudu pudi,
A wlk ſedieſe zaſudy;
Newīnu owcicku wzrudi,
Kdyz protı nieg tu řeč wzbudi
Rka: || »tys vmne chleb zaıala, 21b
Oplatıtıs mi nedbala.«
Poče owce řečı te přietı
Rkuc: »nynie chcy tak přıſiecy.«
Podle pſa lunıak ſtaſe,
Sup take wlku pomahaſe.
Wlk ſe na owcy oboři
Rka: »nahle ſe pſu pokoři!
Chleb, genżtos pſu byla ſlıbıla,
Aby gemu odplatıla!«
hrdlicka ſowčicku bieſe
a tak tomu zboru prawieſe:
»Owčička vpſa nic nezaiala,
Aniz ma co, genz by dala.«
Wſickni owcy powīnichu
A gi wzaplatu porobıchu.
Iakz horucy zyma koli,
Wſak ſwu wlnu s ſebe ſholi.
Ač y ſprawedlıwie nevmie datı,
Prodawſi pak wlnu y zaplatı.
Vkrutnie gı zyma ſmutı,
Sweho runce naha gſucy.

Sepe fidem falſo mendicat inhercia teſte,
Sepe folet[1]) pietas criminis[2]) arte capi.

Čaſto křıwy prawo drzı,
Kriwym ſwiedkem geż obdrzi;

[1]) Br. *dolet.* — [2]) V rkp. *crie.*

Čaſto dobrota ponikne,
Kdyz wzlobna oſydla wznikne.

Opſu a Omaſſu Kapitola pata.

NEmilug negiſte wiecy,
Zagiſte nerod gie wzieti,
Neb ktoż zbożie zada cyzieho,
Strach, aby nezbyl wlaſtnieho.
Platnieyſit geſt wrabec wruce || 22a
Nezli ſto řeřabow naluce.
Toť tie vċi wkratkem ſlowie.

Kdezto pes po wodie plowe,
vkruch maſſa wuſtech gmiegieſe,
Gehoż ſtien vwodie bieſe.
Y zdaſe ſe wietċie tamo
Nezli prawe maſſo ſamo.
Zly pes, wida zřegmu ſkodu,
Chtieſe hltati onu wodu,
Zadage nadiege onoho
wiece nezli maſſa ſameho;
znamenċe[1]) maſne miluge
Wiece nez zyſk, genżto tu ge.
Vſta ſwoge y otwořı,
Maſſo ſe gemu zuſt wynořı.
Takż podwodu maſſo zhynu,
Stiemż nadiege geho minu.

Non ergo debent pro vanis certa relinqui.
Non ſua quiſquis amet, mox caret ipſe[2]) ſuis.

Protoż wſudy giſte wiecy
Sluſie ſe wiece drżeti,
Nezli geſto kdes bludi,
Geſto ċaſto tie obludi.
Ktoz ſwych wiecy nemiluge,
Straſtne ſkody nani ſſtige;
A ktoz cyzie miluge,
ten ċaſto y ſwe ztracuge.

[1]) V rkp. *znamevċe.* — [2]) V rkp. *careat ipſa.*

Owlku (!), krawie, koze a o owcy Capitola ſeſta.

TAto baſnice prawi tobie,
Aby rownie hledal ſobie.
Střeż ſe ſpolecſtwie mocneho,
Biehay towařiſtie [1]) zleho. || 22b
Kdeż nerowna woly budu,
Nedobre ta ſwozem pogedu;
Takeż ać co ſmocnieyſim dobudeš,
Nerowny ſ nim diel mieti budeš.
Iakoz ſe ſta teto řiſſi.

Biechu ctiri towariſſie —
O kterak geſt nerowne doſti,
kdyz ſylny mdleyſim pakoſti [2])! —
lew, krawa, koza, owce
pritwrdichu tato ſlowce
Rkuc: »co bychom vhonili,
Abychom rownie rozdielili.«
Kdyż tak mluwie mezy ſebu,
Ihned gelen wtu dobu
vkaza ſe gim napoli.
Nepomeſkawſe nikoli,
Nahlym ſkokem tam pudichu
A gey wſwu moc porazychu.
Powiedie lew nadnim ſtoge:
»Nayprwni ċeſt ta geſt moge!
Woleni mi prawo dawa,
ze ſem mezy wami hlawa.
Proċ by ma druha nebyla?
Nade wſecky ma geſt ſyla!
Ktoz by mie tretie odſudil,
A ia ſe naywiece trudil?
Ktoz pak ċtwrtu ċeſt chce wzieti,
Mut nepriezen bude mieti!«

Ne forti ſociet fragilis, wlt pagina preſens;
Nam fragili fidus neſciet [3]) eſſe potens.
Publica ſolus habet forcior, yma premens.[4])

Obecnie mocny ſobie oſobuge
A nizſim [5]) kriwdu vkazuge.

[1]) Br. *towariſtwie.* — [2]) Verše 437—438 Br. položil za v. 434. — [3]) V rkp *neſcit.* — [4]) V rkp. *prebens.* Poslední lat. verš položil Br. napřed. — [5]) V rkp. *nizſi.*

Baſen tato, řku, tie vċi,
At mdly k mocnemu ſe neprilučı;
Nebo mocny wſwe hrdoſtı || 23a
Čini mdlemu kriwdy doſtı.

O żenie a ozlodiegı Capitola ſedma.

TAto baſen ktomu trudı,
Aby neplodıl zlych lıdi;
neb kdyz ſe lſtıwi rozplodie,
Twe zbozie ſobie zdıedie.
Genż tobie bylı poddani,
Tıt pak budu twogı paní.
Střez ſe tehoż nadpaſtı,
Iakz ſe ſtalo [1]) wgedne wlaſtı.

Hic fermo prohibet [2]) letum prebere fauorem,
Qui mala fecerunt uel mala facta parant.[3])

Kdyz żena zlodiege poge,
Radoſtni bıechu wſickni gegıe ſuſede,[4])
ze by giż nekradl, to mniece;
An poče kraſti geſtie wiece.
Geden mudry muż to wıda,
khlupemu lıdu přıda
Y powiedie gım powieſt tu
Rka: »Slūce poialo newieſtu.
Wſecka ſe zemie ſtrachem ſtrudi,[5])
Swu żalobu boha wzbudi,
I zaluge gemu ſweho hoře
A řkuc: ‚Slūce gedno geſt mnie moře.
Co mi pak potom vſkodi,
Ač ſe druhe ſlūce vrodi!
Co vċini wedro horucie,
Kdyz tak budu ſlūce wrucie!‘«

Tato powieſt brani tobıe
Rkuc: zlych lıdi newin kſobie;
Zleho ſe ſtřez iakżto meče,
Ač chceſs [6]) ſylne zbytı peče.

[1]) V rkp. *ſtalo nadpaſti*; druhé slovo škrtnuto. — [2]) Br. *Hic prohibet sermo.* — [3]) V rkp. *parunt*; Br. položil tyto verše za v. 488. — [4]) Místo pokažené. Jak opraviti, ukazuje rým *zlodiege: gegıe* nebo *poge: gegie*. Lat. text: Femina dum nubit furi, vicinia gaudet. — [5]) Br. *ztrudi*. — [6]) Br. *chcess*. V rkp. *ch|chceſs*.

Sol genuit ſolem et omnis natura imgemuit dicens: || 23b
Unicus ſol erat nobis, et vix prae calore viuere potuimus;
Nunc autem multiplicatus tollet vitam noſtram.

O wlku a o Reřabu Capitola Oſma.

TUto nam geſt znamenatı:
zlemu geſt nepomahatı,
neb což gemu ty včinıſs dobreho,
Ont vcinı tolıkez zleho.
Kdyz zleho wytahneš znuze,
An tıe proſtřed nie pohrize,
Yakoz ſe ſta řeřabowi.

Kdyzto ſe vda wlkowi
Tak lakotnie mrchu hltatı,
Zniezto koſtı poče [1]) wymietatı,
Koſtka mu ſe whrdle ſtawi.[2])
Hubeny wlk ſem y tam ſe zdawı,[3])
lekařnie zadage pomocy,
Zda by mohl zbytı te nemocy,
A ſlibuge daru mnoho.
Když řeřab zaſlyſe toho,
Ruče ſe kwlku přıpudi,
Protı niemu tuto řeč wzbudi
Rka: »chceſs mi tento ſlıb zprawiti,
Chcy tıe te boleſtı zbawiti.«
Wlk wece: »což zadaſs kolı,
To mieg odēne kſwe wolı.«
Ihned Řeřab ſwu ſigı ſtıeže,
Koſt wlku zhrdla wytıeže.
Reřab wlka zſlıbu znutı,
wlk tak mluwie poče ſe dutı:
»wſaks żıw! wezmi ten dar ſobie,
Zadar bud twog żıwot tobie.
Możech [4]) zuby hlawu ſtıetı,
Rać ſwu hlawu za dar wzieti.[5])«

Protoz řku: nazlem neproſpie||geſs, 24a
Aż [6]) mu co dobreho zdıegeſs.
dobrodienie lſtiwa hlawa
Zapomina, genż ſe ſtawa.

[1]) V rkp. *po | poče.* — [2]) Br. *zdawi.* — [3]) Br. *stawi.* — [4]) V rkp. *Możet.* — [5]) Br. sem položil lat. verše: Nil prodest prodesse malis. mens praua malorum immemor accepti non timet esse boni. — [6]) Br. *ač.*

Otſtie tiehotne Kapī dewata.

KToż rad to chce znamenatı,
Me uċenie chcy mu datı,
Aby ſe ſtriehl pochlebne řeċi,
Wſie mudroſt[1]) odnie ſe ſpřieci.[2])
Budiż dobr druzcy, prawi tobie,
Wſak naylepſi bywag ſobie.
Gehoz ſy byl ſwȳ zbozim plodie,
Tent pak tobie bude kſkodie.
To ſe gız pohriechu ſtawa,
Yakoz ſe tuto znatı dawa,

że gedna tiſtka tiezka bieſe
A giż ſwog plod gmietı chtieſe.
Sem tam bieha wſwe napaſtı,
hledagic, kde by ſtience mohla zklaſtı.
Tuz přiteċe kſwe ſuſedie,
Proſecy gie tak powiedie:
»Wtwem domku, ſuſedko mila,
Popřeg mi, abych ſe oſtienila!«
Welmi mile vſlyſe gı,
wece gı: »tohot rada přegı.«
Pod gegie pokog hned zabieże,
Tiezka pak oſta tudieże.
Wſakz pokogı přigide konec,
Kdyż porodi ctwero ſtienec.
Tuż to ony ſtiēce ſchowa.[3])
Pak pribiehſi ona znowa,
Proſbu wſi nutieſe ktomu,
Aby gie poſtupila zdomu.
Netolik tu ſwoy ſluch zatře,
Yakożto dom twrdie zapře;
Wſwe hrozy welmi vſaſe,
Protoz proſbu zamietaſe.
Onomu plodu ſe || kogecy, 24[b]
Chtieſe ſonu gız bog mietı.
Teto ſe żaloſt wſrdce wſadi,
Ona ſe ſnimi[4]) ohradi;
Sama pak před ſtadem zabieże.
Takż zloſt prawdu giż wieże.
Takeż niemcy cinie nam,

[1]) V rkp. *mudroſti.* — [2]) *ſ* nadepsáno. — [3]) V rkp. *wſchowa; w* přetrženo červeně. — [4]) V rkp. *ſni.*

Kdyż ge zmek prineſe knam,
Zet ċechy zdomu wyſazugi
A ſami ſe wnie vwazugi.

Protoż nenie giż bezpeċne doſti,
Sladke wieriti Chytroſti.
Z ſladkych ſlow newiera wzchodi,
Genz dobremu prieliš ſkodi.

Non ſatis eſt tutum mellitis credere uerbis;
Ex hoc melle ſolet peſtis amara ſequi.[1])

Pocina ſe Kapitola deſata ohadu a muzi.

TAto baſnice ten lid hanie,
Geſto geſt kym ſchowany,
Wpamieti toho nemagi
Ani gemu odplatiti dbagi[2]);
Nebrż radugit ſe zlobie,
Kdyżto zleho zdiegi tobie.
Iakoż ſe ſta gednomu ċlowieku,
Gemuz had da ged za dieku.

Giz ſe zemie ſniehem ſtkwieſe
A mraz wody vſpil bieſe;
Zyma wrucy hada pobi,
Geho ſrdce mrazem znobi.
Muż geden gim ſe ſlitowa,
Wzem ten had wſwem domie chowa.
Tut[3]) gemu teplotu howieſe,
Miloſtiwie gey wzkrmieſe.[4])
Netieże had kſyle || přigiti, 25[a]
Poċe hned weſken dom gedem prżniti.
Hoſpodař poċe gemu lati
Rka: »gdi pryc a zaſe ſe knam newratí!«
leto ſteplem ſe pribralo,
Straſtnu zymu giż zahnalo,
Slunce znogem zże napoli,
Had nechce zdomu nikoli,
Ale muże ſe ochwati,
Poċe vkrutnie nań ſypati.

[1]) Verše lat. Br. položil za v. 568. — [2]) V rkp. *dadie.* — [3]) Písmeno *t* připsáno červeně. — [4]) V rkp. *wzkrmuge.*

Takez ſe zly ċlowiek raduge,
Kdyz ged zaſtred nawracuge,
Za vzitek muku dawá,
Za dobrotu zlobiwoſt rozdawá.[1])

Reddere gaudet homo nequam pro melle venenum,
pro fructu penam, pro pietate donum.[2])

Capitola gedenadſta okancy a oſlu.

POwieſt tato takto piege:
Mdleyſiemu bud wzdy howiege.
Hańba pobiti menſieho,
Ale ċeſt geſt ſylnieyſieho.
A blaznowym ſmiechem take
Mudreho neznob nikake,
Neb ać ſe toho neſtřeześ,
Sam ſe ſwym blaznowſtwim ſwiezes.
Tohot tato powieſt dotyka.

Kdyz Kanec ſtřete oſlika,
Pyſnym ſmiechem wepře ſmutí;
Wepŕs naoſla poċe ſe duti.
Y ſmie oſlik řecy gemu[3]):
»Dobre gitro bratru memu!«
Weprs mieſto ſlow wzdwiże hlawu,
nepromluwi pychu prawu.
Hniewy[4]) oſtry zub ſotnie ſta||wi, 25[b]
że oſlika nevnawi.
Wſakz wece wepř: »zuba ſweho
Neoprżnim maſſem geho,
Aniż geho lenu[5]) koſti.
Jsy bezpeċen ſwu mrżkoſti!«

Y ſproſtnym ſmiechem, prawi tobie,
Mudřeyſieho nebud[6]) znobie.
Aniz kazdy mudry take
Sblaznē nekūſtug nikake.

Non debet ſtolido riſu prudentia ledi,[7])
Nec ſtolidus doctum[8]) debet adire[9]) iocis.

[1]) Br. *wzdawa.* — [2]) Br. opravil *dolum*, polożiv dvojverší to za v. 598. — [3]) V rkp. *gemu řecy.* — [4]) Br. *hniew.* — [5]) V rkp. *lenych.* — [6]) V rkp. *nebude.* — [7]) Br. vyměnil slova *riſu* a *ledi.* — [8]) Br. *ſtolidum doctus.* — [9]) V rkp. *odire.*

Non menſe cultum, sed dantis reſpice vultum;
dat bene, dat multum, qui dat cum munere vultum.
In tenui mensa[1]) fatis eſt ſincera voluntas;
nobilitat viles frons generosa dapes.[2])

Omyſſi ſedlſke a mieſtſke Kapitola dwanadſta.

PRiklon ſwogi vſſi bliże,
Tato ſlowa pilnie klize,
Znichzto mudroſti dobudeś,
Ać ge w myſlí mieti budeś.
Tato ſlowa takto zwućie
A wſi mudroſti tie vćie:
lepe bezpeće malo mieti
Než s ſtrachem mnoho obſecy.
Bezpećenſtwie ctna poſtaty
Geſtit wſie rozkoſſi mati.
Rozkoś ćiſta nenie, wiez to,
Strach gi poſkwrnuge kdyzto.
Ta krmie mi nic neſladne,
kteraz ſ peći wuſtech padne.
Wbezpećny ziwot ſe poſtawi,
Chcyli byti wćilem z||drawi; 26[a]
Bezpećenſtwie zaſtrach woli.

Iakzto kdyz by myſka wpoli,
Priprawiwſi krmi mnoho,
Bieze do mieſta gednoho,
Zwawſi drużku, pryć ſe pudi.
za tiem wdomku ſtuol priklidi,
Aby vctila onu hoſti,
přielis přemożenu ctnoſti.
Meſtſka[3]) myſs pomale chwili
w oney domku ſe pochyli.
Hoſpodynie, kdyz onu zoći,
Yhned gi k ſtolu pritoći.
Poće naſylnie druzku ctiti
Rkuc: »rać gieſti nebo piti!«
Każ na ſtole mnoho ſtalo,
Wſak hoſpodie zda ſe malo.

Emendat conditque cibos clemencia vultus;
conviuam faciat[4]) plus dape frontis honor.[5])

[1]) Br. *mensa tenui.* — [2]) Br. první dva lat. verše položil za v. 624, ostatní za v. 660. — [3]) Br. *mieſtska.* — [4]) V rkp. *facias.* — [5]) Br. lat. verše položil za v. 674.

Takez geſt prichudem ſtole,
kdyż hoſpodynie dobra wole;
Sproſtne krmi wkazde dobie
Ochotenſtwie gt kozdobie.
hoſti wece pogedeni:
»vćin take pomem chtieni;
Proſſi tebe, druzko mila,
Aby take ma hoſti byla.«
hned ſni tam domieſta bieże.
Pak ſe ſni w piwnicy tieze,
Na ony hody pomniecy,
Snażnie gi bieſe ſłużecy.
prſedſe kſtiedremu [1]) dworu,
Tuz pak y gideſta kſtolu,
Genz ſe ochotnie poſtawuge;
Krmie chytroſt oprawuge.
Neb weſela myſl hoſtie wiece ſyti
Neż krmie [2]) neb pitie.
Wiz, onot || klič wzamce zkřechta, 26[b]
Obie ſe welmi leceſta.
klićnik do piwnice ſeże,
Aby potřebu wzal tudieże.
Obie ſe wbieh vdeřiſta,
Ale ne obie ſe ſkryſta.
Hoſpodynie ſe pokry wſklepie.
Hoſti [3]) biehagic nelepie,
Temnych kutow poće hledati;
Tuz ſe pak y zdi prichwati,
Powi ſe myſie břemiecko,
Stociw ſe iakzto klubećko.
Klićnik piwnicy zatwořı,
Sſtieſtie [4]) ſe gima pokořı.
Awſakz hoſti ſe třeſieſe
Oniem ſtrachem, genz tu bieſe.
Kdyz hoſpodynie zdupce klonu
Poće tieſiti ſtraſtnu onu
Rkuc: »drużko, prawi tobie,
Sladku krmi wezmí ſobie!«
»Smutna,« wece, »tato krmie!
Geſt plna oſtreho trnie!
kteraz geſt peći zhorćena,
Sladka rozkoſs ne řećena.
Wiece żadam bob hlodati

[1]) Br. *stiedromu.* — [2]) V rkp. *lanie.* — [3]) V rkp. *hoſte.* — [4]) Br. *stiestie.*

Nezli wiecnu pecı lkatı.
Nayſlazſı krmi ohawi,
Kdyż ſe peće wſrdcy ſtawi.
To zbozie bud ſame tobıe,
ze rada wıdiſs ſmutek w ſobie.
Bud bohatie [1]) mu chudobu
Hoyny pokog wkazdu dobu.
Nechat twa myſl ſama wpadne
Wto zbozie, gēz ſame [2]) ſladne.
Bezpećenſtwıe mzda bud moge,
Rozkoš wiećneho pokoge.
Kdyz giż wſicku řeć dokona,
zabieże wſwa bydla ona,
Bezpećenſtwıe za ſtrach wzchytı,
Poće wſwem polı bez||peće bytı; 27a
Aneb ſe ſylneho bogı,
Bezpećniegı mdlemu ſtogı

Kdez chudoba geſt wradoſtı,
Bezpećna wiec geſtıt předoſtı.
naywiec ſe [3]) zbozie ochudi,[4])
Kdez vzitek truchloſt ztrudi.

Paupertas ſi leta venit, tutiſſima res eſt;
Pauperat immenſas triſtior vsus opes.[5])

O liſce a Orlu Kapitola Trinadſta.

POſluchay tu ſedie milie:
Nızſiemu nećın naſyle,
Aniz gemu ruſeg bydla,
Chceſlı zbytı geho oſydla.
Caſto mdly cini pakoſty
Mocnieyſiemu prielıš doſtı,
Yakoż ſe tuto dawa znatı.

Kdyż orel líſence wzchwatı
I neſe ge kplodu ſwemu,
Aby byl ſladky pokrm gemu.
Kdyżto zwiedie liſka ſmucena,

[1]) V rkp. *bohatci;* lat. pauperiem ditat pax opulenta mihi. — [2]) V rkp. *famo.* — [3]) Tak v rkp.; Br. *naywiecse;* v lat. textu: tristior immensas pauperat usus opes. — [4]) V rkp. *vchodi.* — [5]) Br. *tristior immensas pauperat...* Br. položil lat. dvojverší za v. 720.

Ze ſwych dietek giż zbawena,
Tam kdřewu ſmutnie pribieże,
Orla ſwu proſbu doleze,
Sſtrednu [1]) proſbu geho proſecy,
Aby giey orel wratıl dietı.
Orel gegıe proſbu wzhrdie.
Iıſatka kwielechu twrdie,
Orlıćenec [2]) ſe bogiechu,
Neb gich krmie bytı gmiechu.
Liſka, mudra gſucy matı,
Chytroſtı dietky wyplati.
Beruc zſtrniſtıe y prutıe,
Okolo dřewa okutıe
Hlawni hromadu oſwieti.
Weliky ſe oheň rozniti;
Orlıćencom vćini wzdoru
Dym, kdyż || huſty gdieſe wzhoru. 27b
Ptak vtieſi liſku tehdy,
dietky gıe nawratı kehdy.[3])

Non ſit qui ſtudeat maior[4]) obeſſe minori,
Cum bene maiori poſſet obeſſe minor.

Protoz radim mocnieyſiemu:
Nepakoſt ſebe menſiemu,
Kdyz mdly moż ćinitı tobie
Mnoho zleho wkażde dobie.

O hlemyżdu a O orlicy Kapıto[a] Ctrnadſta.

COz tobie neprirozeno,
To ztwe myſlı bud ſlozeno.
Neſahay doſtogne wiecy,
Gież nemoześ ty doſiecy.
Ktoz wyſſieho wzchodu żada,
Ćaſto tıezce ſnieho ſpada.

Střezyz ſe hlemyzdowy ſtraſtı,
Genz leze wpıeſku rohy zdraſtı.
Tuz gey Orel nohu wztrże,
Podoblaky ſe ſním wrże.

[1]) V rkp. *Sſtředmu;* v lat. aquilam pro rapta prole perungit melle precum. — V rkp. *orlíſenec.* — [3]) V rkp. *keydy.* — [4]) Br. *quia maior.*

Wplazy hlemyzd tıelo y nohy,
Stıemż zatagı dluhe rohy.
Wrana wece neſmyſlnemu
Orlowi, take lačnemu:
»Wier mi, ze neſes briemie,
Ty poziwes[1]) toho zregmie.
Genz ſe geſt tu whlemyzdy ſkrylo,
Proč by twu krmi nebylo,
Ta koſtka genż kryge wſobie?
Zbi hlemyzd! krmie bude tobie.
Ač gey chceſs rozbıti,[2]) wıez to,
Smyſla poziw ſyly[3]) mieſto.

Sic ſublatus homo ſubuerſo turbine lingit
Corruit et fortes iſta || Procella rapit.[4]) 28a

Zwyſoſtı gey wſkalu ſnoři,
Yhned gey kamen y rozbori.«
Prigem Orel wrani radu,
Ihned wſta wzhoru ſtaru wnadu;
Střelı wzhoru až podnebe,
Tuz pak hlemyzd puſti od ſebe.
Hlemyzd letıenim tıezkym doſti
Oſkalu zbı twrde koſtı.

Kdez pokog geſt wemdle ſyle,
Kochay ſe ſnim bez vſyle;
Bud wzdy proſpiecha hledage,
Genzt ſe hodi, pokog mage.
Blazniwy člowiek tudieze
Nectnym iazykē ſe ſwieže.
Ta napaſt, prawicy take,
Znobi y mocnieyſi wſſake.

Oliſce a ohawranu Kapitola patnadſta.

KDyz tıe počne kto chwalıtı,
Pomni ſam ſwog ſudce bytı.
Nerod wıeritı gınemu
wiece nezlı ſwıedomie ſwemu.
Kazdy mudry znamenawa,

[1]) Br. *poziwess.* — [2]) V rkp. *rozbı.* — [3]) V rkp. *gſylı.* — [4]) Br. opravil *De se stultus homo subversus turbine lingue corruit* ... a položil za v. 792.

Proċ gemu kto chwalu wzdawa.
Genz tıe lſtıwu chwalu kogı,
Twemu zbozí oſydlo ſtrogı.

Iakz kdes hawran krmi drże
Wuſtech, ſniż ſe nadub wrże,
Aby tu naċaś odpocíwal,
A ſwe krmie tam poziwal.
Llıſ́ka welmi hladowita
Popolı ſe ſem y tam mkyta,
Atby mohla mrchu nadgitı,
Gız by mohla ſyta bytı.
Vzře, nalıt gegıe doba,
Vwrchu ſedi || ſkrmi koba. 28b
Poce mu řeċ podmietatı,
Hawran poċe poſluchatı,
Rkuc: »hawrāku! kteraks kraſen
A wewſie lepotıe iaſen!
Llabut přemahas wbıeloſtı,
Nadewſ́e ptaky kraſens doſtı!
Ey! by zpiewal hawran taky,
Byl by mil nadewſ́e ptaky!«
Wıeriw hawran ſladke reċi,
Onot nemudry koba ſkřeci;
ze by ſe ſlıbil, poċe krkatı,
Lıſ́ka ſyra poċe ċkatı.
Syr ſe gemu [1]) zuſt [2]) wynořı.
Popadſ́ı gey lıſka ſmořı,
Y zabıeże ona do luha;
Hawrankowi by poſyrcy tuha.
Střed boleſtı hańba [3]) ſedi
A ſ́kodu oſtrotu gedi.
Hořky ſmiech trpietı bude,
Kohoz chwale, kdyz ctí zbude.
Lſtıwa chwala chlubu plodi,
Genz ſproſtnemu přewelmi ſ́kodi.

Ffellitum patitur riſum, quem mellit inanis
Gloria; nam [4]) parit tedia falſus honor. [5])

Olwu a Obyku Capitola XVI.

HRad ſe přately, kdez możes,
Kdyz ſe wktere cti rozmożes.

[1]) V rkp. *gemı.* — [2]) Br. *s ust.* — [3]) V rkp. *hańbu.* — [4]) Br. *vera.* — [5]) Br. lat. verše položil za v. 832.

Ać kdy budeš wemdle ſyle,[1])
Prietelce přigmi kſobie milie.
Naymenſiemu bud howiege,
Aniz kómu żaloſti diege.
Tot geſt tuto znamenati.

Kdyz ſe lwa ſta||roſt prichwati, 29a
Geyż tiezkoſt ſtaroſtna ſmuti,
że ſebu może ſotnie hnuti,
Zmrazy ſtaroſt geho tielo
A ſrdce gemu giż zle dielo.
Takz leże lenoſti ſtydne.
Přibieh kanec pieny nań kydne;
Na dawne rany pomnieſe,
Sylne rany lwu ſećieſe.
Byk naden take priteće,[2])
Rohami lwowi bok proſeće.
Mrzky oſlik ſe ſrdieſe,
Nohu lwa wćelo tepieſe.
Lew kwiel zapoprawu mage,
poće mluwiti odlikage:
»Gehoz byl ſem driewe přemoha,
Toho mie giz tlaći noha.
Wſecka moc ma giż vſnula,
Wſelika ma ćeſt wſen ſe hnula.
Vſnuli ſkutcy meg ctnoſti,
Giż mam hoře prielis doſti.
Gimżto ſem byl driewe ſkodie,
Ty mie giż wſicku nuzy plodie.
Mnohym ſem odpuſtiel take,
Giż mi rany cinie wſake;
Za dobrotu rany cinie
Newieduce, cim mie winnie.«

Genz ſe priezni neopina,
Natom lwowa lezi winna.
wiec muſy fluti[3]) hubeny,
Genż geſt wſie priezni zbaweni.

Hunc timeat caſum, qui ſe non ſubit[4]) amico.
Nec dare vult felix, quam miſer optat opem.[5])

O luniakowi nemocnē Kapī XVII.

KDyz koli co zleho ciniš,
Bozie pomſty ſe dowinniš.

[1]) Br. *sylie.* — [2]) V rkp. *pribieże.* — [3]) Br. *sluty.* — [4]) Br. *fulsit.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 870.

Nenie tak || male ſhřeſenie, 29b
By geho nebylo pomſtienie
Tobie prawí nynie take
Bez odplaty dobre wſake:
Kay ſe hriecha, dokadz wſylie,
At tie twořec prigme milie.
Pozdie wrzeš kbohu oci,
Kdyz tie giz nemoc ſločı.

Iako kdas luniak byl nemocen
A tiezku bolesti ſkrocen.
Powiedie Luniak ſwe materi:
»Nahlie ſe wprosbu vdeři,
Wzday bohom obiet a modlenie,
At by zdrawie bylo prodlenie.«
Matie wece: »ty vbohy!
Hniewals lidi yako bohy.
Zpominagic ſkutka zleho,
Bohowet mſtie hniewu ſweho,
Genz ſe ku pomſtie ſnazie,
Rownie muku zahriech wazie.
Kdyzto kuřence ty braſe,
Čemu ſe muky nebaſe?
Zkuřenec obiet bohom ciníe,
Protoz tie giz ſmrtı winnie.
Swatoſt bohom geſt zobieta,
Protoz tobie pomſta geſt ta.«

Qui maculat vitam, mundas cur recolit[1]) aras?
Quem ſua facta premunt, cur aliena leuat[2])?

Genz ſwog ziwot whrieſiech kaſı,
Proč ſe wcıſtu ſwatoſt wali?
Ktoż ſe ſwym ſkutkem zdawuge,
Proč cyzie hriech oprawuge?

Opſu a Owoſlu Kapitola XVIII.

NEfluſie te ſluzby zadatı,
Giezto člowiek nemoz do||ſtatı; 30a
Nebo ty wtu ſłużbu wzkluzna,
Geſto tobie geſt nepřiſluſna,

[1]) Br. *incolit.* — [2]) Br. *leuant*

Ta tobie ſmiech y hańbu plodi,
Caſto y ſkodu priwodi.
Take tobie to chcy řecy:
Nerod tu ſpilu ſpileti,
Geſtot ſluſna nenie tobie,
Chceſli ſwog ſtud mieti ſobie.
Kdyz ſe mnis ſpilu ozdobie,
Nenawiſt pak wezmes ſobie.

Iakzto pſyček geden bieſe,
Genzto ſlibiti ſe chtieſe
Swemu panu hričku mnohu.
Gednak gey drapaſe nohu,
Načas ſkomlie, chwoſtkem klapa,
Opiet geho zarucho lapa,
Chwili geho iazykem liže,
Priſkakuge kupanu bliže.
Pan pſykow tiem[1]) weſel bieſe
A ruku pſyka hladieſe.
Krmí pſu dawage
A čaſto ſnim ſpolu hrage.
Oſlik mrſky to wiedieſe
A tak ſam prawieſe,
Zadage tuz krmi wzieti
A ſweho dwora priezen mieti:
»Wſak ſem kſłużbie podobnieyſi,
Swym chrbetem vzitečnieyſi.
Ia ſem panu dielem mily,
Pſyk ſe libi gedno ſpili.
Protoz,« wece, »budu hrati,
Dam ſe ſwu hru panu znati.«
Tuż poče hrati, čas ſwog wida,
Aby ſe ſlibil, kupanu prigda;
Mni, że by geho vſmieſil řwanim
A vſylim ſwym ſkakanim.
Vplwa gey ſlinami ſwymi,
Wſkoci nań nohami přednimi
Y rani vboha muže, || 30b
Mnie ſe welmi dworna iuže.[2])
Pan k ſwym ſluham krikem wznahlí,
By gemu pomoc pritahli.
Pribieze panoſi mnoho,
Wchopichu oſla toho,

[1]) V rkp. *tiech.* — [2]) V rkp. *niže.* Br. *giže.* —

Sylnie zbichu hubeneho,
Ze vrazyl pana ſweho.
Rzemdihy,[1]) kygi gey tepiechu,
Sem y tam gim obratiechu.

Quod natura negat, nemo feliciter audet.
Diſplicet inprudens, vnde placere putet.[2])

Ćehozt prirozenie nechce prieti,
Wſwe vdatenſtwie nerod wzieti.
Blazen tiem nenawiſtnieyſi,
Odniażto ſe mni libieyſi.

Owlaſtowicy a o Semenu lnienem Kapi XIX.

NEpohrday proſpieſne rady,
Ać chces zbyti ſkody tady;
Neb ktozt mudru ŕeć potupi,
Sprawnie geho ſkoda ceſt lupi.
A coz ſmudru radu cinis,
Wſwe ſe ſkodie menie winiſs.

Kdyz iakz ſiemie lniene krmi zemie,
Chtiecy ſploditi plemie.
Wlaſtowice to widucy,
prielis welmi ſmutna gſucy,
Wſecky welmi wzhrozy ptaky
Rkucy: »ſiemie toto take
Vcini nam mnoho zleho,
Dočekali čaſu ſweho.
Nahlie plewmy[3]) zle ſiemie to,
Genz geſt nanaſi ſkodu wſieto!«
Zdrawe rady biezie ptacy,
Počechu ſproſtne hrozy lati.
Kdyz || ſe poce len z zemie zkyſti, 31[a]
Wzelenoſti ſteblce kwieſti,
Wlaſtowice gim wece druhe:
»Giż nam roſtu ſtraſti tuhe!
Ać chcē ſkody te vtecy,
Sluſie nam ten len wypleti.«
Zaſmiechu[4]) ſe opiet ptacy
Rkuc: »nechcem ſe toho bati!«

[1]) V rkp. *Vzem dihy.* Br. *vzem dlhy.* — [2]) Br. *putat.* — [3]) V rkp. *plewiny* — [4]) Br. *rasmiechu.*

Wlaſtowice, mudra gſucy,
Yhned ſe poče klıdem winutı;
Prěbywagıc wdomiech ſnimi,
Tieſſieſe ge ſſtebty ſwymí.

Namque[1]) preuiſa nimis[2]) ledere tela ſolent.
Vtile conſilium qui ſpernit, invtile ſvmit.
Qui nimis[3]) tutus, recia iure ſubit.[4])

Neb předwiediene ſtřely Kdyzto,
Menie tıe zaſtřele,[5]) wiez to.
Gıż ſe len wzraloſtı znieſe,
Gız ſe ſiet nanie činieſe,
Gıż muz ptaky ſietı lſtıeſe,
Gıż ſe trefkcy ſtraſtni ptacy,
ze rady nechtıelı chowatı.

Genz ſtatecne rady bıeha
A nezyſtnu ſobıe ſeha,
Kdyz ſe bezpečen wnie prawıš,
Sprawnie ſe wte ſietı ſtawıš.

Pocinagi ſe druhe kniehy. oſwobodie Athenſkych Kapitola dwadcā.

KDyz ſwoboden možes bytı,
Nerodiz ſwobodſtwie zbytı.
Sedız radce zapan ſobie,
Nezlı wſłużbıe, ktomu robie.
Nerod wcyzy moc podlecy,
Ač chceš wſie ſtraſtı vtecy.

Tato baſnice vci takto,
Ozdobil || by ziwot kako, 31[b]
Neb ktere by ceſty ſahal,
ktere by take bıehal.

Athene by mieſto hrde,
Wſı oprawu welmi twrde,
Ale krale nemiegıeſe,
Neb geho potřebno nebıeſe.

---

[1]) Br. *nam.* — [2]) Br. *minus.* — [3]) Br. *nimis est.* — [4]) Br. druhý a třetí lat. verš položil za v. 997. — [5]) Za slovem *zaſtřele* jest *K* červeně škrtnuté.

Zakon gmieſe bezzakona,
Bez tiezkoſti, bez promiena;
Ale ſamo wſobie kraluge
A naſyle nic nećige.
Swobodno gſuc bez pakoſty,
Wniće woſydlo tiezke doſti,
Ze prozakoń [1]) hańba, peće
Oſtřeyſi by oſtra meće.
Aby neplnil wlaſtni woli,
Blazniwy lid krale zwoli.
Prawa, genz ſmutnie noſiechu,
Giz gich ſwrcy nemozechu.
Kral poće dobre milowati,
Zlym zlu odplatu dawati.
Takz [2]) powyſi doſtoynieyſi
A wrobotu da ſproſtnieyſi.
Wzakonie Krale noweho
Trpiechu giz mnoho zleho.

Vrbem triſte iugum querula [3]) ceruice gerentem
Ezopus tetigit, conſona uerba mouens [4])

O [5]) mieſtiane přehubeni,
Taku ſtraſti obtieżeni!
Genż prwe lechce ſpiechu,
Sotnie giz ſneſti mozechu.
Wieda mieſto wſtraſtnem ſmutce,
Ze leżi w blaznowem ſmutce,
Miſtr Ezopus ogich biedie
Tuto powieſt gim powiedie:

Baſen.

ZAby, kdyz ſe ſmoćidla brachu || 32a
A bez ſtrachu na břehu Hrachu,
Wzechu ſproſtnu radu ſobie,
że ſkřićechu ote dobie,
Od Iupitera proſiece,
Bez krale byti nechtiece.
Pripudichu boha kſmiechu

[1]) Br. *pro zakon.* — [2]) Br. *taky.* — [3]) V rkp. *querela.* — [4]) Br. latinské to dvojverší položil za v. 1037. — [5]) Br. *a.*

Onu proſbu, kteruz ćiniechu.
Boh gim dobreho dohodi,
Krale gim dati nerodi.
Zkričechu zaby take,[1])
Vcinichu proſby take dluhe.
Tuź vſlyſechu zwuk protiwny,
Nalit leti ſſpalek diwny
Znebes, gēz w Gezero pade,
Wodu nabřehy wyklade.
Zaba ſe leće wſelika,
Neb bazen gi trapi welika.
Kdyz ſe woda vpokogi,
Tuz zdwihawſe oći ſwogi,
Onu kladu y zoćichu,
Kniez ſe bliże pritoćichu;
Podal ſtogiece odnieho,
Bogiechu ſe krale ſweho.
Pak znamenawſe wtu dobu,
ze ſſpalek newladne ſebu,
Třetie proſbu bohu dachu,
Gineho krale zadachu.
Rozhniewachu boha ſweho,
Y da gim krale gineho.
Da gim hada[2]) wgich oprawu,
Genż vkrutnu ſwu wzdwih hlawu,
Okolo gezera plzaſe
A hubene żaby hltaſſe.
Tehdy ta ſbieř zkřiće kbohu,
Naſtrogiwſſi proſbu mnohu,
Rkuć: »Sezri knam, hoſpodine!
Wiz, kterak twe ſtwořenie hyne!
Vſlyſe tak trudne hlaſſy,
Promień || naſe ſmutne ćaſy! 32b
Rać nam ſwu ſwatu pomoc ſeſlati
A račiż nam dřewni pokog dati!
Giż ſme krmie wraha ſweho,
Giz nas zżeře hrdlo geho.
Rać ohyzdnu ſmrt odgieti,
Pokogika nam poprieti!«
Tak kdyz ćlowiek ſtieſtie ſaha,
Caſto on zſtieſtie pobieha,

[1]) Místo porušeno. Verš končil patrně slovem *druhé*. Lat. text: Iupiter huic voto risum dedit, ausa *secundas* Rana preces, subito sensit in amne sonum. Srov. v. 981. — [2]) V lat. originale *ydrus*.

Pak padne wſtraſtne oſydlo.
A komuz ſe da co dobreho,
Wdluhem čaſe mrzy geho.
Pozlem pokuſeni take
Slazſie bywa ſladke wſake.
Takeż zaby, prazdnoſt magic,
Biechu[1]) dıela ſobie zadagıc;
Sſtraſt za pokog y prigechu,
Kdyz wſwu ſkodu krale wzechu.
Boh ſboru[2]) wece vbohu:
»Krale, gehoz ſte proſbu mnohu
Priyalı wſwu ſtraſt ſobie,
Ten geſt hoden waſie zlobıe.
Wıečna bazen bud pomſta moge,
Neb ſte nechtıelı pokoge.«

Aċ kto ma, genż ſluſie gmietı,
Rać v weſelı to drzetı.
Kdyżto mozes ſam ſwog bytı,
Nerod ginemu ſłużıtı.

Si quis habet, quod habere decet, ſit letus habendo.
Alterius non ſit, qui ſuus eſſe poteſt.[3])

Oholubiech a o Geſtŕabowi Capitola dwadcata I.

KDyz ty mezy dwym zlym lezıš
A nebezpečna ſe wıdıš,
Sluſiet menſie zle wolıtı,
Kdyż tıe || nelze toho zbytı. 33a

Ne yakz kdaſy holube,
Mniec vtecy ſtraſtı hrube,
Za kral wzelı geſtŕab ſobie,
Chtiec ſtatı luniakowie zlobie.
Kral poče priciny hledatı,
Kterak by mohl holuby zgimatı.
Vſkodi gım wiece
nezlı ktery wrah na ſwietıe.
Počechu holubie pykatı,
Sami naſe żalowatı,
Ze krale wolılı toho,

[1]) V rkp. *biehu.* — [2]) Br. *zboru.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 104.

Genz gim cini kriwdy mncho.
»Lepe bylo«, wecechu, »ptacy,
Lluniakowym boiom ſtatı,
Nezlı bezſmrtı vmrietı
A ſtraſtne ċaſy trpietı.«

Quidquid agis, prudenter agas et reſpice finem.
fferre minora volo, ne grauiora feram.

A coż kdy cinis, cin mudŕe,
Wzdy konec bud ſmyflnie vzŕe.
Sluſiet menſie zle trpietı,
Nechceſlı tıezſieho trpietı.

Owlku a Oſwini Capitola XXII.

Iız pohŕıechu znamename
I napiſmie nalezame,
Ze mluwi giż kriwdu mnohy.
Wıż,[1]) kterak bludi ſwiet vbohy!
Giż tıe kraſnu ŕeċı kogı,
Neb tuż twu ċeſt lupitı ſtrogı.
Iakzto kdyz wlk s[2]) ſwını gdieſe,
Genż ſe opraſytı chtıeſe:
»Opras ſe, ſwinko, bezbazni!
Iat ſem wlċek gız wtwe kažni.
Budu ſtraże twemu plodu
A ſlıbugit za || wſi ſkodu.« 33b
Swinie wlku poċe prawitı:
»Rać ſe te prace zbawitı!
Nechcy, by mi poſluhowal,
Ani mych praſatek chowal;
Mog ſe plod twe ſtraże bogı.
Protoz dalek odnas ſtogı,
Abych bezpečnie předtebu byla
A ſwe praſce porodila.
Ać mie chceš wċem vtıeſitı,
Tehdyt ſluſie pryċ odgitı.[3])

Pro natis natura iubet timuiſſe parentem.

Kazdu mateŕ wſtraſtneg wolı
proſwe dietky ſrdce boli.«

---

[1]) Br. *wiz.* — [2]) U Br. schází. — [3]) V rkp. *odgetı.*

Kdyź giż wſichnu řeč dokona,
Opraſſy ſe ſwinie ona
A wlka zahna pryc doleſa,
Zyſku nic ſſebu neneſa.

Newier wſeho, prawi tobie,
Kazdemu ne wkazdeg dobie.
Genż hubenemu wieři [1]) komu,
Prielis diegi huben tomu.

Tempore non omni non [2]) omnibus omnia credas.
Qui miſero credit, creditur eſſe miſer.[3])

Olwu a Myſſi Kapitola Trimiedcytma.

ODpuſt nepřieteli ſwemu,
Kdyz ſe wzmodli hniewu twemu.
Tak wietcie priezni dobudes
A geho ſluzbu mieti budeš.
Zhniewu nenawiſt wychodi,
Ale přiezen wzdy miloſt plodi.
Kdyz tie kto ſwu proſbu kwieli,
Miloſrdnie gie vdieli.
To tie || vci bez obluda. 34a

Iako kdy ſe lwowi vda
Trpieti hlad přewelıky,
wpolí zhleda kut wſeliky,
Aby mohl ſobie krmí wzíeti,
Wniemż nemoze lap [4]) proſpieti.
A ſlunce ſe chce aż vzżecy,
Ze ſe chce lew znogem wztecy.
Sem y tam bieha wpoli,
Studeny mu les powoli;
Podchladne ſe dřewo ſklade,
Welmi wtiezky ſen vpade.
Myſſi zaſtup tu biehaſe
A okolo [5]) geho hraſſe.
Gedna towařiſka zbludi,
Wzbiehſi na lwa geho vbudí.
Přichwati myś lew ſwu nohu,

[1]) Br. *wieře.* — [2]) V rkp. *Tempore non.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1160. — [4]) V rkp. *lep.* — [5]) V rkp. *okogí.*

Chtieſe zabiti vbohu.
Poče myſs lwa welmi proſyti,
Aby gi račil propuſtiti:
»Newiedomie ſem tie vbudila,
Proč bych toho nevzila?«
lew giey kprofbie wahu ſtrogi,
Proſba hniew modlenim kogi.

Si vincat minimum[1]) ſummus, ſic vincere vinci eſt.
Vincere poſſe decet,[2]) vincere crimen habet.[3])

Sam wſobie lew poče myſliti:
»Vdali ſe myſs zabiti,
Co dobudeš chwaly ztoho?
Gedno wezmeš hańby mnoho!
Hańba mnoho mocnieyſieho,
Kdyz chce přemocy mdleyſieho.
Ač lew myſku ſmrti pobie,
Mnoho hańby wezme ſobie.
Kdez ſylny potepe mdleho,
Mala chwala bude geho.
Ale || myſka čeſt podegme, 34b
Když gíe lew żiwot odegme.
Čeſt wniekterem přemahani,
přemahanie[4]) take hanie.[5])«

De precio victi pendet victoria. victor
Tantus erit,[6]) victi gloria quanta fuit.

Wítiezſtwie wpobitem[7]) ſtogi.
Iakehoz přemozeš wbogi,
Tehoz chwalu wezmeš ſobie,
Hanba neb čeſt přigde tobie.
llew propuſti myſs vbohu,
(myſs) Wzda lwowi dieku mnohu:
Poče lwu pomoc ſlibowati,
Ačby ge[8]) mohla doſtati.
Wmale chwili čaſu toho
Tenato gie lwa onoho,
Kdez nemož ſylu proſpieti
Nez ſproſtnie ſwu ſkodu vpieti.

---

[1]) V rkp. *inimicum.* — [2]) V rkp. *licet.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1206. — [4]) V rkp. *přemahage.* — [5]) Br. opravil pořádek veršů takto: 2004, 2007, 2008, 2005 2006, 2009, 2010. — [6]) V rkp. *est.* — [7]) V rkp. *wpobitem bogi.* — [8]) Červená tečka.

Mdlym wrċenim ſwu ſtraſt prawi.
hned ſe myſ́ka vlwa ſtawi,
I naleze lwa ſmutneho
A ſtraſti obtieżeneho.
Hledagic ſkodneho mieſta,
Teneta hryzti nepřeſta;
wzpominagic napriezen geho,
Zbawí lwa oſydla ſtraſtneho.
Chytroſti maleho zuba
Zruſſi ſe tak napaſt hruba.
llew gie welmi diekowaſe
A wgegie ſe moc poddawaſ́e.

Tu qui summa potes, non[1]) deſpice parua potentem;
Nam[2]) prodeſſe poteſt, ſi quis obeſſe nequit.

Genz ſwu mocy nadewſ́e wſtupil,
Aby menſ́ieho nepotupil!
Ċaſto tobie ten ſpomoże,
Genzt vſkoditi ne|może. 35[a]

Ozlodiegi a pſu Kapi XXIIII.

NEſtale wiecy nezaday mieti,
Zawieċnu nerod gie wzieti.
Neſtala wiec[3]) brzo mine,
Iakzto ſniezna woda ſplyne.
Caſto prorozkoſs gedinu
ſtratis zíwot y diedinu.
Nehlupie wtom prawim tobie.

Iakż kdys zlodieg pozwa kſobie
Gednoho pſa, chleb mu mece,
Pohrdaw chlebem pes tak wece:
»Abych ia mlcal, twog dar żada,
A ty bezpeċ byl pak krada.
Aċ poziwu daru tweho,
Ty poziwes zbozie wſ́eho.

Ffert mea dampna tuum munus, latet hamus in eſca.
Me[4]) priuare cibo cogitat[5]) iſte cibus.

---

[1]) Br. *ne.* — [2]) V rkp. *Non.* — [3]) Br. *wec.* — [4]) V rkp. *Mea.* — [5]) V rkp. *rogitat.*

Wieru,« wece, »mu ſtraſt ſylnu
Twog dar neſe, ſkodu mylnu.
Vdicy mi ſtrogis wchlebie;
Neſkyt mi ſe,« proſym tebe.
»Myſli mie krmie zbawiti
Tato krmie, ac moz byti.«
Geſtie wiece pes mluwieſe:
»Nemilugi nocnie,« dieſe,
»Krmie, nez dnowu milugi,
Wniemzto rozkoſs prawu ćigi.
Negſem geſtie tak neſmieren,
Abych byl pro vkruch newieren.
Čim bych pana ſweho winil,
Genz mí gt wſe dobre činil?
Nez bych mu priel ſkody geho,
Neſcedi ziwota ſweho.
Milugit pana znameho
Wiece než || tie, wraha ſweho. 35b
Nebeſiz mi gedne nocy
Tiſic dnow rozkoſney mocy!
Nechcy byti wzdy wchudobie,
A ſyt byti wgedne dobie.
Nechceſli zdwora poſpieſiti,
Stiekanim tie dam wiediti.
Nez bych ſtrpiel ſtraſtnu ranu,
Stiekanim tie oznamim panu.«
Donidz gedno pes mlcieſe,
Zlodieg rad vkraſti chtieſe;
A yakz gedno pes zaſtieka,
Zlodieg ſe by pak preč wleka.

Si tibi quid detur, cur detur, reſpice; si des,[1])
Cui des, ipſe nota, teque gulose doma.[2])

Ač kto darem kogi koho,
Proč to dawa, hledag toho.
Gemuż co daś, rad znamenag,[3])
Genz co da, tomu take day.

Onadymani zemie a Myſi Kapitola dwadcata V.

NErod ſe te hrozy bati,
Gēz wſwe mocy nemoz ſtati.

[1]) V rkp. *respice finem.* — [2]) V rkp. *te glorioſe dona.* — [3]) Br. *znamenay.*

Riedko tie ten pes vgieda,
Genz ſe natie ſtiekem geda.
Mlčedliwy [1]) pes ſwu zlobu
Welmi ſpieſe trhne tebu.

Na poly ſe zemie dmieſe
A wzhoru ſe welmi ſpieſe.
Ono dutie poče kwielıti,
Ze chce ſwog plod poroditi.
Wſtraſichu ſe żeny, mużie,
Mnice zahynuti iuże.[2])
Nato ſe ta zemie dmieſe,
Ze ſwietu diwy dati chtieſe.
On lid hlupy po||ce ſe bati 36[a]
A bliż tu neſmieſe ſtati.
Zemie myſs malu wywrże,
wſemu lidu ſmiech ſe wztrże.
Geſto driewe zaſtrach miegiechu,
Tomu ſe giz wſichni ſmiechu.

Sepe minus[3]) faciunt homines, qui multa locuntur.
Sepe gerit[4]) nimios cauſa puſilla metus.

Caſto ten naymenie ſkodi,
Genz rad mnoho ręci plodi;
Často prielıſny ſtrach cini
Mala wiec, ktyz kto zawinni.

Owlku a o Berankowi Capitola dwadcata ſeſta.

STrez ſe wſady lſtiwe rady,
Ač chceš zbyti ſtraſti tady.
zly tie lſtiwu radu chopi,
Giz prielıſnu ſkodu ſkropi.
Genz mluwi tobie ſladce,[5])
Ten geſt[6]) twe wſecky ſkody ſkladce.

Iakzto kdys wkoziem ſtadie Stoge[7])
gehniatko a gim ſe koge,
Poče mezy kozami hrati.
Wlk ge lſtiwu ręci chwati,

[1]) V rkp. *mučedliwy.* — [2]) V rkp. *niże.* Br. *giże.* — [3]) V rkp. *munus.* — [4]) V rkp. *gemit.* — [5]) V rkp. *ſladce tobie.* — [6]) Br. *iest.* — [7]) V rkp. *Stogi*

Rka: »moge gehniatko mile,
Cot geſti [1]) zde biehati pile
Skozly ſmrdutymi takto?
Matku ċiſtu [2]) maſs ty wſako.
Tu bliź ſtogi twoge mati,
Slażſi mleko chcet tobie dati.
Hledayz gie, poſpieſe ſebu,
Iat tam knie poteku ſtebu.
Tam tebe naluce ċeka,
Aby pozilo gegieho mleka.
Zdrżetí ge vſylno
neb v wymeni geſt [3]) mleka plno.«
Wece giehnie geho zloſti || 36[b]
Wpromluweni mudře doſti:
»Kozycka mie ſwym mlekem kogi, [4])
Miloſtiwa genz ted ſtogi.
Mie mieſto matky wykrmuge,
Mieſto matky mie miluge.
Wieru wiece prawi tobie:
Negſem ziwo ſamo ſobie,
Ale kmeho pana woli,
Genz mnoho run [5]) ſemne holi.
ziwu kozie mleko radſi,
Nad materino mi ſlazſi,
I geſt mi to zde milo,
Nez bych twog hrtan naplnilo.«

Omnes vincit opes ſecuram ducere vitam.
Pauperius [6]) nichil eſt, quam miſer uſus [7]) opum.

Wſecko zbozie to [8]) přemoze,
Genz bezpečen [9]) bytí może.
Welike zbozie ochudí,
Kdez pozitek biedny ztrudi. [10])
Naſwietie nenie tak zleho
Iako rada muze leſtneho.
Giſta ſkoda wleſney radie,
Kdyz ſe budes ſam wni wſadie.

Nil melius ſano monitu, nil peius iniquo.
Conſilium ſequitur certa ruina malum. [11])

---

[1]) Br. *geſt.* — [2]) V rkp. *matko ċiſta.* — [3]) Br. vložil *geſt* do předcházejícího verše za slovo *ge.* — [4]) V rkp. *krmí.* — [5]) V rkp. *ran.* — [6]) V rkp. *Pauperibus.* — [7]) V rkp. *riſus.* — [8]) Br. vynechal. — [9]) V rkp. *bepečen.* — [10]) V rkp. *ztratí.* — [11]) Br. lat. verše připojil k veršům před v. 1347.

Opſu ſtarem Capitola dwadcata ſeſta (!)

GEnz tobie geſt zmladi ſluzil,
Aby naſtaroſt toho [1]) vzil.
Zpomena geho ſluzbu milie,
Neciniz gemu nic naſyle,
Genz ſe pohriechu ſtawa.
Kdyz giz ſluze ſegde hlawa,
Gemuz treba giz odplaty,
Stog [2]) . . . .
(poče)chu ſlib myſli wazíti, 37 [a]
Slibichu ſe pohrizíti.
Tehdy zdwihſe ſwe ſtraſtne oči,
Wſelikaky gich to zoči,
Nalit zaba, kdez by ktera,
Strachy ſkače do Gezera.
I powiedie zoniech geden,
Genż mudroſtí nadewſe wzweden·
»Račte wſichni to ſlyſeti!
Bud nam lze nadiegi mieti.

---

[1]) Br. *teho.* — [2]) Následující list vytržen. Na kraji dole v kustodě připsáno: *cy diegi*, ale při ořezávání knihy polovička písmen byla odříznuta. Obsaų vytrženého listu jest dle lat. originalu:

De cane vigoroso.

Armavit natura canem pede, dente, iuventa,
Hinc levis, hinc mordax, fortis et inde fuit.
Tot bona furatur senium, nam robore privat
Corpus, dente genas et levitate pedes.
Hic leporem prendit, fauces lepus exit inermes,
Elumbem domini verberat ira canem.
Reddit verba canis: Dum me pia protulit etas,
Nulla meos potuit fallere preda pedes.
Defendit senii culpam laus ampla iuvente,
Pro sene qui cecidit, facta priora vigent.
Nullus amor durat, nisi fructus servet amorem,
Quilibet est tantus, munera quanta facit.
Magnus eram, cum magna dedi, nunc muscidus annis
Vileo, fit veteris mentio nulla boni.
Si laudas, quod eram, quod sum damnare protervum est,
Si iuvenem recipis, pellere turpe senem est.
Se misere servire sciat, qui servit iniquo,
Parcere subiectis nescit iniquus homo.

De leporibus.

Silva sonat, fugiunt lepores, palus obviant, herent,
Fit mora, respiciunt ante retroque, timent.
Dum librant . . . .

Negſme ſami ſtrachu dani,
I zaba geſt take wbazní.«

Wſaky nadıegı wzſchyt [1]) ſobie,
Prwat geſt (ceſta) [2]) zdrawie tobie.

Speret, qui metuit; morituros viuere vidi
Spe duce, victuros ſpe moriente mori.

Ċaſto ſtrach welı ſe batı,
Kakz wſwe hroze nemoż ſtatı.
Nevſtawićne tıelo naſe
To nas wzdy kſtrachu prinaſe,[3])
A bazen mrzkoſt myſlna [4]) ċını:
Tiem ta dwoge wiec nas winni.

Sic metuat, quicunque timet, ne mole timoris
Spe careat.[5]) grauis eſt ſpe fugiente timor.
Spem decet amplecti, ſpes eſt via [6]) prima ſalutis.
Sepe facit metui non metuenda metus.[7])

Tak ſe bog, genz ſe bogı koli,
Aby tu tıezkoſtı nikoli
Nadiegi ty ztratıl ſobıe.
Tiezky ſtrach geſt wkazde dobie
Tomv, genż wzdy wbazni ſtogı
A nadiegı ſe nehogı.[8])
Ia tobie to ŕecy ſmiegı:
wſtraſti mietı geſt nadiegi. || 37
Genżto nadiege poziwa,
Vmrly lıd wnie oziwa.
Mnohe take geſt widatı
Bez nadiege vmieratı.

Okozlıku a okoze Kapitola dwadcata VIII.

BVd poſluſen otce y matky,
Aċ chceś zbytı zle prewratky:
To ſalomun mudry prawi.

---

[1]) Br. *wzsthyt.* — [2]) V rkp. *geſt;* v lat. orig. spem decet amplecti, spes est *prıma via* salutis; Br. *prwat cesta.* — [3]) V rkp. *prineſe.* — [4]) V rkp. *mylnu.* V lat. orig.: Corporis est lenitas et *mentis inertia* nobis, Ista fugae causam suggerit, illa necem. — [5]) V rkp. *terreat.* — [6]) V rkp. *vita.* — [7]) Br. obě disticha vyměnil; připojiv dvojverší nahoře uvedené, položil je za v. 1374. — [8]) Br. *nekogi.*

Chceẛlı bytı wdluhē zdrawí,
Y chceſs wẛıe ſtraſtı zbytı,
Tehdyt ſluẛıe ſtaroſty ctitı.
Tak ṙku, aċt radıe kdobremu
A nenutie kſkutku zlemu.

Iakożto kdyz koza kozelce zuċı,
Tehdy gey owcincy poruċı,
Chtıec ſobie krmie hledatı,
Aby mohla mleko ſebratı,
Gimż by ſyna pokrmila,
Sama take ſyta byla.
Zawṙewẛı gey wchlewie hrdie,
I zamkem gey zawṙe twrdie.
»Mıly ſynu!« wece takto,
»Wſwu ẛkodu neblud nikako,
Ale bud ſe wchlewie taġe,[1])
I bezpeċ bud tudıez hrage.«
Poċe tu kozlec taynie bytı.
Wlk chtıeẛe kniemu prigitı,
Poċe tlucy nachlewne dweṙy,
Rka: »otewri ſwe materi!«
Otewṙenie żada pokornie,
Promieniw ſwe hrdlo dwornie.
Kozlec wece kṙecı geho:
»Iat neżadam priſtıe tweho!
Negſy kme materi podoben.
Stog da||leko! negſy mne hoden. 38ª
Kriwy hlas twog dawa znatı,
Ze ty negſy moge mati.
Skulka, gıż tie wizy hrdie,
Znamena te wlka twrdie«

Inſyta natorum cordi doctrina parentum
Cum pariat[2]) fructum, ſpreta nocere ſolet.

Kdyz ſtaroſty dobṙe radie,
Tu radu bud (w) pamiet wſadie.
Gıch radu ty wzwrżeś kehdy,
Mnoho ẛkody wezmeſs tehdy.

Oſedlaku a hadu Kapitola dewataadwadcata.

SYnaċku, newieṙ mnohemu,
Naywiec muzi newiernemu.

---

[1]) Nad *g* červená tečka. — [2]) V rkp. *pareat.*

Ktoz gednu ſlıb zruſſi komu,
Poſtu letech newıeř tomu.
Genź tıe gednu proradi
Neb tıe w kteru ſkodu wſadi,
Kak ſe ſmieš nań wiece ſpuſtitı
nebo gemu wiece wieritı?
Slys tu powieſt, tuto ſeda.

Ieden ſedlak krmil hada
Dluhe cáſſy[1]) ſſweho ſtolu,
I bydleſta wdomie ſpolu.
Had kgeho ruce chodıeſe,
Kdyz pitı aneb gieſtı chtıeſe.
Dluha miloſt ſe přewratı,
Kdyz ſe wukrutny hniew obratı.
Muż wzem oſtru bradatıcy,
Rani hada pogeho lıcy.
Iakz brzo to hadu vcini,
Chudoba geho welmı ſkloní,
Ze tak || přielıs giż chud bıeſe, 38b
Ze chleba mieti nemozıeſe.
Domyſlı ſe muzik ſmutny,
ze by pro onen ſkutek geſitny[2])
Chudoby miel přielıs mnoho.
Domyſlı ſe take toho,
Zdaby powzate miloſtı
Opiet by miel prielıš doſtı.
Tut hada pocė proſytı,
Aby gemu miloſt raćil datı.
had wece tomu ćlowıeku:
»negſem bezpeć wſemu wieku;
Kdyz ty maſs oſtru ſekyru,
Nevfagı twemu mieru.
Ktoz ſwe ſkody giſte widi,
Darmo ſe gıch ſtriecy neſtydi.
Nelze tobie wiece wieřıtı,
Nı ſe nam vwieře ſnitı.

Qui me leſit, idem ledet, ſi ledere poſſit.
Expedit infido[3]) non iterare fidem.[4])

To ma hlawa napacuge
Onu ranu, genz to tu ge.

[1]) Br. *ćassy*. — [2]) V rkp. *negeſitny*. — [3]) V rkp. *in fide*. — [4]) Br. lat. dvojverši položil za v. 1472.

Sluſie wieru newiernemu
neopaćiti muzi ctnemu;
Awſak kdyz mi ſe prekladaś
A me miloſti zadaś,
Y kdyz żeles zleho ćina,
Budiz ſłożena wſe twa wīna.
Nebo boleſt ſrdce tweho
Miloſt bere vraza ſweho.

Qui primo nocuit, vult poſſe nocere[1]) ſecundo.
Qui dedit infidus mella venena puto. || 39a

Genz geſt komu prwe ſkodie
A ſwu mocy nadeń wzchodie,
Druhe ſe geſt geho bati,
Aniż geho wiere ḡt vfati.
Strednu[2]) řeći giz tie kogi,
Pod tu pak ged giz tobie ſtrogi.

Ogelenu a Oowcy Capitola tridcata.

TOho neſluſie plniti,
Coż hrozu muſyl ſlibiti.
Kdyz ſy poddan leſtney hrozy,
Yakz możeſs, tak gi ſpomozy.
Aby mohl ſwog ziwot odgieti,
Neſtyd ſe tu y priſiecy.
Kudyz możes, zbywag zleho,
lituge ziwota ſweho.

Iakoz kdyz wlk wſudie ſedieſe
A řeć přeſlyſeti chtieſe,[3])
Kdyzto gelen owcy ſmuſſi,
Ze ſnim wſudie ſtati muſſi.
Poće gelen żalowati:
»Owce mi geſt dluzna dati
Pſenice ſud přewelıky,
Aniz mi dala wſelıky.«
Rozhniewa ſe nani ſudi
A gi kzaplatie pripudi.
Owcicka ſe welmi baſe,

[1]) V rkp. *nocere posse.* — [2]) V rkp. *Stredmu.* — [3]) Verš tento napsán dvakrát; poprvé škrtnut.

Pogeho řeči poſtupaſe.
Wzemſi ſobie rok zagiſte,
Slibi gemu pſenice ciſte,
yakz by nayſpieš mohla dati,
Rkuc: »driewe muſy prodati
Swe runce ſholecy ſsebe.
Tiem gelenku zbudu te|be.« 39b
Kdyz přigide rok ſlibu tomu,
Gelen přibieh kgegiemu domu,
Z [1]) ſlibu gi ſweho trudieſe,
Kakz newinna gemu bieſe.
Owce řkucy řeč naſtrogi:
»Slibeny wbazni [2]) ſlib neſtogi.
Připuzena gſuc ſem ſlibila.
Proč bych toho nevzila?
Coz gedno wlk dieſe koli,
To ia mluwiech po ge° woli.

Cum timor in pacto ſedeat,[3]) promiſſa timoris Arent. nil fidei uerba timoris[4]) habent.[5]).

Iſtí leſt ſluſie zapudíti,
Wieře wiernu ſluſie byti.«

Kdež koli bazen w ſlužbie ſedi,
Slib ſtraſliwy Kriwie hledi.
Bazliwy ſlib nema wiery,
Ani ſlib nu ny giſte miery.

O Muſſe a liſſem Capitola XXXI.

BVd miloſtiw wſehkemu,
Nebud ſkoden nizadnemu.
Kdyzs nadkoho wietči wzweden,
Nebud nizſiemu nezbeden.
Genz ſe wemdle ſylie poſtawi,
Čaſto ſe zwota zbawi.

Iakzto Kdys mucha wzloſtnem čnie
Sedſi lyſcy nalyſynie,
Y by geho welmi zla hoſti,

[1]) Opraveno z *I.* — [2]) V rkp. *wkazni.* — [3]) V rkp. *in pactu federat.* — [4]) V rkp. *timoris uerba* — [5]) Br. položil lat. dvojverší za v. 1524.

Poće geho ſwym żahadlem buoſti.
Lyſec ruku whlawu wpeŕi,
Chtıe gı chopiti, ſe vdeŕi.
Mu||cha ſe tomu poće ſmieti, 40a
Sſtíeny na ſtíenu letieti.
Lyſec oney tak poće ŕecy:
»Blıżnie ſmrt welıt ſpileti.
Smiech twog geſt, ać ſe vrazy;
Pakli tie ranu porazy,
Hned zahyneś,[1]) twaŕi licha!
Pohubi tıe twa pycha,
A tuť pak nebude tobie doſmiecha.
Ać ia deſet ran dam ſobie,
Wſak zdraw budu, prawi tobie;
A gedinuli tebe doſahnu,
Ohyzdnu tıe ſmrti ztahnu.
Mnie polechći moge ruka,
Ale tobiet bude muka.«

Iure poteſt ledi ledens,[2]) ut ledat. in illum,
Unde breuis cepit, leſio magna redit.[3])

Genż vrazem znobi koho,
Sprawnie vraz ſtıha toho.
Odkadz prigde ranka mala,
Nawrati ſe ſtraſtna wzpala.

Oćapu a Oliſće Kapitola XXXII.

COz bywa protıwno tobie,
nebud drużce tıem zlym znobie.
Iakoż druzcy ſtrogiś oſydlo,
Ćaſto ſpadaś wtıeyſi bydlo.
Mılug drużce zſrdce wſeho,
Nepŕeg gemu nicehoż zleho!
To geſt prikazanie bozie.
Bud nadruzce wzdy ćeſt wloże.

Ne iakozto liſka ſkutı,
Kdyzto ćapa kſobie nuti,
Rkucy: »mog mily ſatane,
Wſet ſe dobŕe vm||ne ſtane, 40b

[1]) Br. *zahineš.* — [2]) Br. *ludens.* — [3]) V rkp *ledit.*

Kdyz prigdes kmemu obiedu:
Zażenes ſwu laćnu b'edu.«
Cap ſe wecere nadıege,
Yhned ſebu klıſće poſpiege.
Zıdka krmie gey omylı,
Kdyz gı lıſ́ka naſtuol wylı.
Lıſ́ka krmi ſama lzaſ́e,
Cap gedno ſlıny pozieraſ́e,
Ze nemoz gıe noſem pożıtı
Ani zktere ſtrany pitı,
Nez ſtoge tu wzaloſtı,
Myſle zaplat geho zloſtı.
Pochwilı caſu onoho
Ćap wece: »mame mnoho
Sladke krmie, lıſſo mila!
Prosym tebe, aby ma hoſtı byla.«
Nezameſ́ka lıſka prigitı,
Nadiegic ſe ſyta bytı.
Cap krmie wonne priprawi,
Wuſticy ge wſklennu wſtawı,
A ta vzku ſ́igı miegıeſ́e.
Cap gıe, lıſka nemozieſe.
Krmie by weſkle ſe ſtkwiecy
A welmi ſe dobra mniecy;
Ze lıſ́ka nemoż wni vſt wrcy.
To ſe gıe rownaſ́e ſmrtı.
Y by welmi laćna gſucy,
Tak żadnu krmi wıdiecy.
To wıducy ſmutna ſtogı,
Sſtkwoſt y kraſa hlad gı dwogı.
Radoſt ſe gi wſmutek obratı,
Kdyz ſe domow laćna wratı.

Sic fallitur audens
fallere, ſic telo leditur ipta[1]) ſuo.
Fallere fallentem nulla arte prohibetur.[2])
Quod tibi non vis, alijs feciſſe caueto; || 41a
Wulnera ne[3]) facias, que nequis ipſe pati.

Kdyzs druźce tak lſtitı ſmiela,
Proć by leſt lſtı nepomſtıla?
W ſe ſwu ſtrelu ſama wſtřeli,
Kdyzto ſwu lſtı druzce wzkwielı.

[1]) V rkp. *ipſe*. — [2]) Br. dal řádek ten do závorek. — [3]) V rkp. *Wlnera non*.

Coz ſobie nezadaś mieti,
Nerod druzcy toho cinitı;
Nerod bratrcy rany wtieti
Te, kterezto ſam nechceś trpieti.

Owlku a hlawie Capitola Tridcata třetie.

Chcy ia rozum powſem caſu
Neb mudroſt wzieti za kraſu;
Smudroſtit geſt dogiti wſeho,
I take kralowſtwie nebeſkeho.
Mudroſt geſt za ſylu wzieti,
Sluſiet y zazbozie gi přigiti.
Clowiek mudry lepſit bywa
nezli ten, genż hradow dobywa.
To ſe tuto dawa znati.

Kdes wlk poće wleſſe biehati,
I naleze pyſnu hlawu,
Přewelmi kraſnu priprawu
Lidſku ruku ozdobenu,
Drahu maſti położenu,
Gegiz kraſa yako oheń niti
A iaſnu ſe twari ſwieti.
Walege gi ſem y tam nohu,
Wece: »buď tebe żel bohu,
O liċko bezřeci wſake,
O hlawo bezſmyſla take!
Mozku nenie w teto hlawie,
Kdezto ſe wſecka mudroſt ſtawie.«

Fuſcat et extinguit || cordis caligo nitorem 41b
Corporis; eſt animi ſolus in orbe nitor.

Smutne ſrdce tmy y [1]) haſſy [1])
tieleſtny ſmyſl po wſem [2]) ċaſſy.
drazſie nenie natom ſwietie,
Nez kdez rozum wſmyſle ſwiti.

O Soyce Capi ola Tridcata IIII.

NEprigimag toho mrawu,
Genz nehoden tweho ſtawu.

[1]) V rkp. *vhaſſy*. — [2]) Br. *wše*.

Genzto wiece chce pychatı,
Nezli pychy moż doſtatı,
Strach geſt, aby ſmiechu nezyſkal
I w[1]) leſtne[1]) lſtı ſobıe ſtyſkal.
Genż ſie[2]) wcyzıe pychu wıeze,
Ten ſwe mrawy ſkodu ſwieże.

Iakzto kdyz perce nalezſı ſoge
Pawowe, genż tıelce ſwoge
Ozdobiwſı y poće letatı
A ſwych druzıček pohrdatı.
Perce prekraſneho pawa
Pawem[3]) gı bytı wyznawa.
Prilučıtı ſe neſtydı
Kgınym pawom,[4]) neb ſe wıdi
Tak hrda, mnieg, ze by naſwietıe
Kraſſie gız nebylo wiece.
Paw znamenaw kraſu kriwu,
Poće treſktatı pychu lſtıwu:
Mnohu gı ranu vderi,
Obnazi gı wſeho perie.
Naha taynie poce bywatı,
Onu hańbu ſe ſtydieſe,
Kſwym drużkam prigitı neſmieſe.
Poće gı ſogka treſktatı
A twrdymı ſlowy latı,
Ze cyzy kraſu naſe wzdıewſı,
By || druzkami ſe ſtydıewſı. 42[a]

Aſcenſor nimius nimium ruit, aptus in ymis
Eſt locus. hic[5]) leuis eſt, illa ruina grauis.

Genz wyſoſtı prielıſne zada . . .[6])
Nızky wzchod lep ſe hodı,
Poniemż člowıek wolnie chodi.
Kdyz ty nawyſoſtı ſedis,
Smnohym ſtrachem dolow hledis.
Ey, by byla ſama ſe znala,
Wſwe ctı byla by zoſtala,
Aniz by byla tak chuda,
Aniz tak byla by licheho vda.
Geſtıe by ſwe ruſče miela,
Ze by drużkami nehrdiela.

[1]) Br. *wlastnie.* — [2]) V rkp. *tie.* — [3]) V rkp. *Prawem.* — [4]) V rkp. *prawom.* — [5]) Br. *hec.* — [6]) Zde schází verš.

Cui ſua non ſapiunt, alieni ſedulus[1]) auceps
Quod non eſt cupiens, deſinit eſſe, quod eſt.

Genz ſe ſwym mrawem ſtydi
A pyſſen ſe ginym cini,
Gimżto nenie, tiem ſe cinie,
Strach, aby nezhynul wſwe winnie.

Omezku a Muſe Capitola Tridcata pata.

SYlnieyſieho nebud ſkoden,
Chceſli ſkodie bytı nehoden.
Mocnieyſiemu nehroz take,
Ać chceš zbytı kraſy (?) wſake.

Iakżto kdyz mezek wuoz tahnieſe,
neb gey wozatag bodieſe,
I přiletie muſka kwozu,
Trudieſe mezka ranu, hrozu.[2])
Ciniecy mu hrozy doſti,
Poče gey ſwȳ żahadlem buoſti
A řkuc: »proč leniwie bieziš?
Swemu panu malo tie|żiš 42[b]
A čas trawiš lenie takto!
Oſtiem ia tie dawi wſako,
Aby, hubence, ruče bieżel
A wlenoſti tak nedriezel.«
Mezek gi wece: »mnoho zwucis,
Tiem ſe hrozna bytı vcis.
Twa mi ſlowa, ſkutky take,
Skoditı mohu nikake.
Aniz tebe trpim zawlas mnoho,
Genż woz weze, gedno toho,
Gēzto mu vzdu oprawie
A genżto mog chrbet geſt dawie.«

Qui plus eſſe putat, ſua quam natura miniſtrat
Poſſe, ſuum ſuperans, ſe minor eſſe putet.[3])

Moz mdly ſilnieyſieho bytı[4]),
Kdyz vidı čas, y hrozytı.
Sylny kdyz newladne ſebu,
Mdly gey čaſto trudı zlobu.

---

[1]) V rkp *ſedula.* — [2]) V rkp. *hroznu.* — [3]) Br. dvojverší toto vynechal a nahradil dvojverším, jež následuje za v. 1709. — [4]) Br. *biti.*

Audet in audacem timidus fortique minatur
Debilis, audendi dum videt esse locum.

Omrawency a muſe Capitola Tridcata ſeſta.

POmni ſam ſebe nechwalıtı
Ani drużce cim winnitı.
Wlaſtnı chwalu ſe ohawiš,
Proſtřed hańby gı ſe ſtawis.
Poſkwrni mie ma bezciſla
chwala, Geſto zmych vſt wyſla.
Genz ſem řekl, geſtıe chcy řecy:
Drużce nerod oprawietı.
Nenie gız naſwıetıe toho,
Genż by poſkwrny nemiel mnoho.
Zpominage na ſwe winny,
nezprawug druzce ſwe° || ciny. 43ª

Kdes mucha ſwar hrozny wzbudi
Mrawence ſwu řeci wzrudi;
Sdobiecy ſe chwalu lıſſe,
Wece mrawency wſwe pyſe:
»Hnigeš wzemſke ſkule pohriżen,
Ze ſy mnohu robotu ſużen.
Me perce mie neſe wzhoru,
Gſem lepſı ptačıeho ſboru.
Iamka ſe twog domek wzywa,
kralowa ſien mog dom bywa.
Zrnce rozkos tobie zda ſe,
Mie pak kralow ſtuol čaſto paſſe.
Tobıe pitıe dawa hlına,
Ia gedno pıē dobra draha wina.
Co pıeš gedno, to pieš zblata,
Mie napagı cieſſe zlatta.
Sebu pieſek oſtry hnetes,
Kdyz popıeſku ſem tam meteš;
Ia hnetu tkanky [1]) kralowe
I gegie ſlogıeře [2]) nowe.
Geſtıet wiece tobie prawi:
Kolıkrat chcy, ſwa vſta wdawi
(w) Kralowe ličko přektwucie
Neb wgegie retky horucie.«

[1]) V rkp. *tlanky*. — [2]) Br. *slogeře*.

Nic nemenie tam potoci
Plamēnych ſtřel, kdyzto zoci
Mrawenec, zhoričiw ſlowa,
A wſrdcy ſwar mu ſe ſkowa:
»Bezpečnie hram, pohrizen wſkule;
Twe ſe pero ſtraſi wtule.[1])
Ać mam malo, wſak mam doſti,
Ty maſs mnoho wneſytoſti.
Mie dupiegka ma weſeli,
Pyſna ſien tobie truchlıtı weli.
Zrnce mie wiece ſytı
nezlı tie Kralowo pitie.
dielo mnie krmie dobywa, || 43[b]
Kradeż pak twa krmie bywa.
Pokog ſtrdi mu krmi howi,
Strach twe Krmie pak ged ſtrogı.
Ćiſtych zrnec[2]) ıat poziwam,
Zaduciemu ſkoden bywam;
Kdez ſe hubenice gedno ſtawiś,
Swym dotknutim wſe ohawiś.
Nenawıdi tebe wſelıky,
Tez maly iako welıky.
Mog ziwot geſt priklad tomu,
Aby neſkodıl zadny komu;[3])
Twog zıwot priklad pakoſti,
Take wſie neſlechetnoſti.
Iat poziwam zbozie ſweho,
Kradez zeŕes, nic gineho.
Aby[4]) żrala, proto ſy ziwa,
Abych ziw byl, ma krmie bywa.
Negſem ſkoden nikomemu,
A ty ſkodiś wſelıkemu.
Odkadż zadaś ziwa bytı,
Tobie to twog ziwot wzchytı.

Dulcia pro dulci, pro turpi turpia reddi
Verba folent; odium lingwa fidemque parit.[5])

Sladka wina ty pieś Kdyzto,
hoŕke ſmrtı zlutci pieś, wiez to.

---

[1]) Písař psal původně *ſt* m. *t*, pak to vyškrábal a přepsal červeným inkoustem *t*. — [2]) V rkp. *ſrdcy;* v lat. orig.: mundo farre utor. — [3]) V rkp. následuje: *Twog ziwot priklad tomu aby neſkodıl zadny komu;* škrtnuto není. — [4]) Br. *abych*. — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 1789.

Kridlo twe nic tobie neſpomože,
Kdyz tie vhoniec přemože;
Neb duſe[1]) lezis ſkowana,
Nebo ſmrtedlnie vtlučena.
Ač giż letie mozes trwati,
Darem letnim wteplie hrati,
Ač giż wſechno ſhowie tobie,
Wſak || mraz ſzymu geſt tie znobie.«[2]) 44a

Sladku řeč zaſladku dati,
Zla řeč wzdyckyt ſe zlym odplati.
Iazyk priezeň y nepřiezen zplodi,
Zyſk y ztratu tobie hodi.

Owlku, owcy (!)[3]) a Oopicy Kapi XXXVII.

IAkżto ſwinie neb wepř koli
Niekde howna[4]) ma powoli,
Wieč prielazu neoſtane,
Az y prawie z ſwieta ſkane:
Iſtiwy ſwe zloby takeze
Neoſtane nikakeże.
Protoz choway ſe iſtiweho,
Iakżto hada kryg ſe geho.
Iakozto[5]) kdes wlk liſku chwati,
kdyz nani Kradez obrati.
Pripudi gi kſudu proto,
Chtie ſe ſni ſuditi oto.
Wece wlk, předſudem ſtoge:
»Tys wzdy byla ſudce moge!«
Tak poče wſudie zalowati,
Zřegmy kradeż nani cpati:
»Nawrat kradeż, prawi tobie,
Ač chceš ſwu ċeſt mieti ſobie!«
Newinna liſka ſtogecy,
Poče te řeci twrdie prieti.
Giż pohriechu to widamy,
Takych wlkow mnoho zname.
Kdyz wierneho vzrie koho,
Iſtiwu řeci chopie toho;
Radi by geho mieli whrobie,

[1]) Br. *dyſe;* lat. orig. aut nece vinceris, aut semiviva iaces. [2]) V rkp. *zobie.* — [3]) Br. *liśce.* — [4]) V rkp. *hawrana.* — [5]) Br. *Iakezto.*

Aby ćeſt geho wzchytili ſobie.
Opice [1]) tu ſedi zaſudy,
Swym rozomem nepobludi.
Vchopi leſt taynu geho,
Nevćini nic gineho,
Než tak wlkowi powiedie:
»Hledaš prawa, lſti wa hlawo, 44[b]
A tobiet ſe brani prawo.
liſſo, dobře přieš [2]) kradeže,
Newinna tie zbawi wieže.«

Simplicitas veri, fraus eſtque puerpera [3]) falſi.
Eſſe ſolent vite conſona uerba ſue.[4])

Protoz wam geſt znamenati:
Sproſtnoſt wiere bywa matie,
Leſt newieře ſe prichwatie.
Ktery ziwot geſt yakyże,
Toho [5]) hlahol geſt takyze.
Ctny ſlechetnu řeč wzdy plodi,
Zly nectnu řeči [6]) wewodi.
Giz ſu naplnieni zloſti,
Nemohut gie zſebe zboſti.
Genž ſe welzi winna cige,
wzdy drużce lſtiti miluge.

Okolćawie a muzi Capitola Tridcata Oſma.

WOle ſkutek wzdy přewazi,
Kdež ſe wole kſkutku ſnazi.
Ochotna myſl wazi wiece
Nez ktery ſkutek naſwietie.
Wrozomieg [7]) take ſobie,
Zlemu neſluż, prawi tobie;
Což gemu činiš dobreho,
nedoſahneš nic gineho
Nez kriwdy, żadaw,[8]) peće, ſmutka.
To tie wgeho ſkutku vtka.[9])

[1]) V rkp. *opiet;* v lat. orig.: Simius et iudex. — [2]) Písař *e* červeně napsal nad řádkou; rovněž tečka nad *s* jest červená. — [3]) V rkp. *eſt paupera.* — [4]) Br. přidal verše: Sordibus imbuti nequeant dimittere sordes. Fallere qui didicit, fallere semper amat. — [5]) Br. *teho.* — [6]) V rkp. *řeć.* — [7]) V rkp. *Wrozomneg.* — [8]) To jest zádav. Br. *zadawu.* — [9]) V rkp. *vpta vtka.*

Iakoz ſe kdy kolčawie vda,
Kdyz pogmiewſi mnoho truda,
Zlowi myſſi prielis mnoho
Wdomie muże vgednoho,
Milugicy ono bydlo,
Tu vpade y wge|ho oſydlo. 45a
Chopi muż kolčawu vbohu.
naſtrogi [1]) přednim proſbu mnohu,
Mezy proſbu poče mluwiti
A řkuc: »Sprawnie maš mie propuſtiti.
Wyprawie mie z teto nuze,
Dayz miloſt ſwemu ſluze!
Nepřately twe ſem zbi a,
Twog ſem domek vćiſtila.
Tut me bydlo. proſi tebe,
Aby mie puſtil odſebe.
Wſwu ſłużbu mie opiet wratie,
Budiż mi ſluzby odplatie.
Zadar nechcyt nic gineho
nezli zdrawie ziwota meho.«
Onen muzik wece takto:
»Sluzila ſy, wiedie kako.
Miloſt ſluſie myſli ciſte,
Skutečne ſłużbie take giſte.

Nemo licet profit, nisi vult prodeſſe, meretur.
Nam prodeſſe poteſt hoſtis obesse volens.

Nema odplaty y geden,
Iakz koli geſt wſłużbie zbeden,
Kromie neż wſkutečnem chtieni,
Kdeżto zſrdce ſłużbu mieni.
Możet wrah proſpieti tomu,
Kdyz chtiel ſkoden byti Komu.
Kdyz mi ty proſpiech činieſe,
Sama prospiech mieti chtieſe;
hubieſe me wrahy wſake,
Gſuc wrahynie moge take.
Potworne twari gſy hubila,
Aby ſwog tiem pokrm miela. || 45b
Mohlas tako mog chleb gieſti,
Protoz tie chcy s ſwieta ſweſti.
Dayz mi tluſtoſt tiela ſweho,

[1]) Br. *na strogi.*

Genz geſt tluſto z chleba meho!
Chcy ſmrt s ſkodu na wahy wrcy:
zahyń! nebs doſtoyna ſmrti.«

Nil decorat factum niſi facti ſola voluntas.
Non operis fructum, ſed noto mentis opus.[1])

Nić tak ſkutka neoſwieti,
nez kdez ſkutek wole[2]) roznieti.
Ne ſkutecne vcinienie
mieni, gedno ſkutka mnienie.[3])

Ozabie nadute Kapitola Tridcata dewata.

RAdu mogi day menſiemu,
Aby ſe newrownal wietćiemu,
Tociz wſtrawie, w mocy, ruſe
I tiem, coż kmocnemu ſluſie.
Ać chceſs zbyti hrube ſtraſti,
Střezyz ſe żabie napaſti.[4])

Zaba widuc přetluſteho
Wola, take welikeho,
Chtiec ſe kniemu prirownati,
Poće ſe welmi nadymati.
Syn gie wece: »rać přeſtati!
Nemożes ſe ſnim ſgednati.«
Zaba tiem zaloſtna gſucy,
Poće ſe wiece duti.
Opiet gie ſyn wece tako:
»nepřemożeś geho nikako.
Budeſli ſe přeſmoc[5]) duti,
Snad ſe mozeſs rozpuknuti.«
Třetie hniewnu boleſt || ztrudi, 46[a]
Swym vmyſlem nepobludi;
nakřepkoſt ſe duti poce.
Az mnozſtwo dutie ſe zatoće
Rozdieli ſe ceſty natri.
Gegie droby wſaky opatri.

Cum maiore minor contendere[6]) deſinat et ſe
Conſulat et vires temperet ipſe ſuas.

[1]) V rkp. *opes.* — [2]) V rkp. *woli.* — [3]) V rkp. *nenie.* — [4]) V rkp. *nepasti.* — [5]) V rkp. *přeſnoc.* — [6]) V rkp. *condere.*

Protoz menſi ſe vſkrownie
hleday ſobie wſudy rownie.
nezli ſe ſwietcim nikoli,
Chceſli bytı zıw powolı.

Ovrazu lwa a opaſtyři Kapitola Ctiridcata.

GEnż vcini dobře tobie,
Snaż ſe nato wkazde dobie,
Aby gemu odplatil tez,
Gemu potřebno bude kdez.
Dawno ty ſy mohl to ſlychatı,
W nuzyt geſt prietele poznatı.
Sprawnie ctitı toho mame,
Gehoż w nuzy potřebna zname.
Tomu nas powieſt vci tato,
Abychom ſpominagıce na to,
Dobrodieyce wſrdcy mieli
A odplatitı gim vmieli.

Kdyzto lew po leſu biehaſe,
Zwieřatek zde y onde ſehaſe,
Aby miel pokrm[1]) wlačnem čaſu
A vziwal ſweho kwaſſu.
Kdyz ſe biehaw ſylnie ztrudi,
Aż y poleſe zabludı,
Coz ſe pak lwu ſta vbohu:
Trn[2]) mu rani ſylnie nohu,
I do||gıde k ſtraſtne nuzy, 46b
Kdyz ſe mu trn w nohu wrazy.
I odpociwanie boleſt čaka,
Čaſto natri nohy kleka;
Geſt boleſtnu nohu hoge,
Čaſto natřech nohach ſtoge.
Boleſt ztrudi geho vtrobu,
Sotnie gız pogıde mdlobu,
A talow gey wnoze lepce,
A geho boleſt wzdy geſt wıetčıe.
Boleſt ranna take bolı;
Zaloſtıwie naboh wſkuci.

[1]) Písař pův. napsal *pokogı*, škrtl *gı* červeným inkoustem, změnil *o* v *r* a nadepsal černým inkoustem *m*. — [2]) V rkp. *Ten*.

Cum ledit miſeros fortuna, medetur eiſdem.
Hinc eſt, cur medicum plaga leonis habet.

Pomnohu ſe ſtawa toho,
Kdez neſtieſtie rani koho,
Tehoz ſtieſtie [1]) vlečuge.
Protoz rana lwowa čige,
Sobie hleda giż lekaře.
Vbohy lew zleſſa ſe beře,
Tuz přibieže ku paſtyři,
Genż paſieſe ſwogi zwieři.
Paſtyř ſe přewelmi leče,
Wzchytiw owcy přednim kleče,
A mnie, ze by chtiel krmi wzieti.
Lew krmi pohrda prigieti,
nez pokloni gemu ſwu hlawicy,
Wzdwihna boleſtnu nozicy,
Rany poče vkazowati,
Aby gemu pomoc racil dati.
Muż boleſtnu nohu wida,
Ohrozyw ſe, kniemu prigda,
wyniem gehlu prodie rany,
Puſti ſe hnog nawſe ſtrany.
Taż boleſt ſhnogē wyteče,
Tiem geho zbawi ſtraſtne peče. 47a
Slys, co vciní lew vbohy,
Kdyz wze zdrawie ſmutne nohy.
Kupaſtyri ſe priblіže,
Swogi lekařnicy wzliže,
Tociż ruku muze toho.
Nemohat [2]) řecy tak mnoho,
Coz gemu wzdawati chwaly,
Klekne přednim čas nemaly,
Opiet mu pokloni hlawu,
Vkazuge miloſt prawu.

Tempore deleri gracia firma nequit.[3])

Pak bieže pryč, zdrawie wzaw,
Geho ſłużbu wſrdce wzloziw.
Prawa miloſt nezahyne,
Ač y dluhy čas pomine.
Sta ſe čaſu nepodluhem,

[1]) V rkp. *ſtietie.* — [2]) V rkp. *nemohut.* — [3]) Br. lat. verš položil za v. 1989.

Gechu lwa naleſſe puhem.
Rımene gey oſobıchu
A gey wzwierinec puſtıchu;
Neb zwierinec gmiechu taky,
Wnıēz bieſe zwieř wſelıky.
Wıź,[1]) neminu ćaſu mnoho,
Winna paſtyře onoho
Poda ſmrtı podle prawa.
Tehdy ten, genź prawo dawa,
Kaza paſtyře wzwierinec puſtıtı,
Aby mohl gim zwieř naſytıtı.[2])
A kdyz paſtyře ſtraſtneho
Zwierinec prige ſmutneho,
Poznaw geho, lew kniemu teće,
Paſtyrik ſe welmi vleće.
Ochotnie ſe lew poſtawi,
Tiem gey wſake bazni zbawi;
Wza nadiegı lepſı ſobie,
Kdyz geho pozna wſmutne dobie.
Poće ſe gemu lew radowati, || 47[b]
Weſelıe ocaſem hratı;
Nemage nic wſobie zloſtı,
Vkaza gemu priezni doſtı.

Cum[3]) fera manſueſcit, ſe negat ęeſſe feram.

Nebo kdyzto zwieř opitomie,
Geſt wſſe diwie zloſtı kromie.
Wſwe ſtrazı ma ſmutneho
I ıazykem liże geho.
Swe zdrawie protı geho wazı,
Kzdrawi geho wzdy ſe ſnazi.
Kteraz ſe zwieř kniemu zboci,
Prigmuc ranu pryć odſkoci.
Kdyz ktera zwieř vraz wzkropi,
Toho lew yhned vchopi
I brani geho wſſeho zwieře,
Chtıe gemu ſtatı lew wſwe wieře.
Rimenine ſe powzdiwichu,[4])
Proten dıw[5]) oba puſtıchu.
Lew zabieże preć doleſa
A muż domow, zdrawie neſa.

[1]) Červená čárka. — [2]) V rkp. *naſytı.* — [3]) Br. *Dum.* — [4]) V rkp. *pozdwiżechu;* at orig.: Roma stupet. — [5]) V rkp. *daw.*

Non debet[1]) meritum turpis delere vetuſtas.
Accepti memores nos decet eſſe boni.[2])

Wiżte wiery zwieřete toho!
Giz pohriechu lidi mnoho
Geſt horſich zwieřat naſwietie;
Neb wzwieri gt wiery wiece.
Nakoho ſe geſt wzpuſtiti?
Giz nelze wiery vżiti!
Tobie lwowi priklad wzieti,
Sluſie ſłużbu wiernu wpamieti mieti.
Cos dobreho wzal odkoho,
Nikoli nezapominay toho.

Olwu a okoni Capitola Ctiridcata a prwa ſe piſe. ||

PRoč ſe naten ſkutek tahneš, 48[a]
Gehoż ſwym ſmyſlem nedoſahnes?
Proto beřes čaſte ſkody
I vpadaš wſtraſtne prihody.
Genz chce ſmyſla wiece mieti,
Nezli geho moze doſiecy,
Sam ſe ſwym blaznowſtwim wieze
I beře ſkodu tudieze.

Stawa ſe iakożto lwowi Kdaſy,[3])
genzs prohlad ſwe wzdraſtil wlaſſy.
Popoli ſem y tam bieha,
Sweho zyſku wſudy ſtřeha,
Aby ſe gemu co zocilo,
Geſto by gey naſytilo.
Onożt kuoň gie, trawu chodie,
Poluce zde y onde brodie.
Vzřew geho, kniemu poteče,
A to bieſe geho peče,
Aby mohl mieti krmi w koni.
pribieh[4]) hlawy gemu pokloni,
Rka: »dobry den bratru mieti!
Tobie, mog bratře, geſt wiedieti,
Zet ſem lekař welmi vmny,[5])
Kewſem ranam y rozomny.

[1]) V rkp. *decet.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2037. — [3]) V rkp. *Kde ſy.* — [4]) V rkp. *pribieh kuoň.* — [5]) V rkp. *winny.*

Wtowariſtwı ſtebu chodie,
Chcyt to mietı wſwem prowodie.«
Kuoń pochlebi ŕeci geho,
Rka: »nebıeham ſpolku tweho.«
Kuon leſt lwowu znati poče,
Bieſe myſlı ſem tam toče,
Čım by mohl dogitı toho,
Aby mohl zbytı cti onoho.
Polekl gemu tez teneto,
Rka: »ptal ſem ſe daw||no nato. 48b
Zadnies mi přiſel y lıbie;
Giż bych tie byl dawno ſnubie.
O niemzto ſem dluho chodıl,
Toho mi geſt giż čas dohodıl.
Ze mi g̃t trn ranil nohu,
protoz tak ſylnie[1]) nemohu.
Proſſi tebe, zbaw mie toho!«
Vſlyſaw reč lew onoho,
Skloni ſwu hlawu vbohu.
Kuon gey paril w čelo nohu,
Sylnu ranu gemu wzbudi,
Az mu wztrnuchu wſecky vdy.
Sotnie ztrnoſt ona minu,
Sotnie mu ſyla priplynu,
Sotnie ſigı wzhoru wztıeżı,
Vzře, ano wrah pryč bıezi.
Sam ſe poče lew w niem klaſtı:
»Sprawnie prozloſt trpim ſtraſtı.
neb ia, mieru lıce mage,
Bych nadruzce oſydlo tkage.«

Quod non es, non eſſe velis; quod[2]) es, eſſe fateris.[3])
Eſt male quod non eſt, qui negat eſſe[4]) quod eſt.

Gimzto negſy, tıem nebywag,
A gımż gſy, tymz ſe wzywag.
Welmi zle geſt, gīz to nenie,
Genz pri ſweho prirozenie.

O Koni a o oſlu Capitola XLII.

POfluchayz ſnaznie toho
Kdyz chuzſieho vzris koho,

[1]) Písmeno *l* nadepsáno. — [2]) V rkp. *quod tu.* — [3]) V rkp. *faſſe videris.* — [4]) V rkp. schází.

nepohrday gim nikoli,
Chceſlı gey mietı poſwe wolı.
Kdyz ſy ochoten kſproſtnemu, || 49a
Raduget ſe ſtieſtıe twemu,
Powieda druh druhu wſady,
plodiet twu ċeſt (zde) onady.
Paklı mogı radu mineś,
Sā wſwe pyſſe wzdy zahynes.

Kdaſy kuoń pyſny teċieſe,
nakteremz Kropieř [1]) zdekem bieſe,
Sedlo, vzda ſtkwucie take,
Gız drazſieho wiec nikake.
Wſe odienie zlattem hori,
Geſto bieſe natom ori.
Oflık ſtřete konie toho
Wvlıċce přetıeſne [2]) mnoho,
Gehoz trudieſe hrozne břiemie.[3])
dielem tıezkym gde iako driemie,
Tak gemu ceſtu zawrże ſebu.
Skriċe kuon naoſla zlobu,
Poċe řecy, podnim ſtana:
»Pſotniċe! ſtrietaſs ſweho pana!
Sotnies hoden me [4]) miloſtı
Prowīnu take hrdoſtı.
Ia ſem byl doſtogen toho,
Abych wte ceſtıe neſtřetl koho.«
Oflık tıech hroz nepoflechna,
Onu hrozu yako oddechna,
Bezpeċniegı on ſtrach minu,
Zatkaw vſſı preċ ſebu ſſinu.
Konie toho přemnożena
Zahyne ċeſt přemożena [5]):
Nabiehu [6]) ſe kuoń přeſadi,
Toz geho te cti y odſadi.[7])
Sedla, vzdy geho zbawichu,
Kropieř, dek ſnieho ſlozichu.
Kuoże mu kkoſtem priſwadne,
Tıezky woż nawſak den tahne,
Lıbiwoſt mu chrbet oboſtri. || 49b
Tam kniemu bliże prigda,

[1]) V rkp. *Kopieř.* — [2]) V rkp. *přetıezke.* — [3]) V rkp. *zwieře.* — [4]) V rkp. *nıc.* — [5]) V rkp. *přemnożena.* — [6]) V rkp. *nabřehu.* — [7]) Za tímto v. následuje v rkp.: *Se dla wzdy geho zbawi.*

Oflık geho biedu wida,
Smie klam, ſmiech znieho [1]) cınıtı
A takto gemu mluwiti:
»Towariſko, powıez mi to,
Kde gt ſedlo lſtiawe ſkryto?
Kde geſt vzda kraſna twoge?
Proč gſy wlıbiwoſtı ſtoge?
proč zabıehla ſtkwoſt odıenie,
Giez gız natwē tıele nenie?
Proč taka ſe žaloſt ſtelıe?
Proč odplula pycha wele?
Pomſtı ſtraſtı one pychy,
Aby doſmrtı oſtal lıchy.
Nic naſwietie wıečno nenie,
Ziwot, kraſa ni ſtawenie;
Moc, čeſt giž w powietri plawa,
Wſecko hyne podle ſweho prawa.
Kuoni, dluho ziw prebyway [2])
A wzdy te bıedy poziway [3])!
Nauč ſe ctitı take
Menſie towariſky wſake!
Kudyz kolı budes chodie,
Twog ziwot mi bud ſmiech plodie!« [4])
Newieř zbozi welıkemu,
Bud wzdy mocen ſmyſlu ſwemu.
Nadiegı mocneho ſtatka
nepotupug chudeho nebozatka.
Kdyzt geſt wrtko zbožıe wſake,
Mozes bytı hubē take.

Onetopyri Capitola XLIII.

Sluſıe wiece prietı tomu,
Pribuznieyſı gſy ty komu.
Maš znameho milowati,
Gehoz odmladoſtı miel ſy || znati, 50ª
Než cyzozemce ktereho
Nebo neprietele ſweho.
Poſluchayž tu ſedie mılıe,
Přikladcem dam znatı w čile.

[1]) Br. *s nieho.* — [2]) V rkp. *kuon dluho ziw prebywa.* Lat. orig.: Vive diu, sed vive miser. — [3]) V rkp. *poziwa.* — [4]) Br. vložil sem násl. verše, jichž v rkp. není: *Pennatis ne crede bonis, te nulla potestas in miseros armet. Nam miser esse potes.*

Sebralo ſe ćtweronohe
A ptacſtwo proti nim mnohe;
Kbogi mieniec [1]) welmi twrdie,
Priprawichu ſe tak hrdie.
Chtiece ſpolu giż bog brati,
ptacſtwo poće ſe welmi bati.
Netopyr ptacſtwo potupie,
Kprotiwnie ſtranie priſtupie,
Poće gim pomoc ſlibowati,
Wiernie ſnimi wbogi ſtati.
Cyzozemcom pomoc cini,
Tupie zemany bezwinny.
Orel k ptacſtwu wrże ſebu,
Poće tieſiti gich vtrobu,
Dobre ſrdce gim dawage,
Kudatenſtwi napominage.
Prewefeli ptacy biechu.
Kdyż ge bogem porazychu,
Sletichu [2]) ſe nagednu luku,
Netopyr wza zaćeſt muku.
Zklibachu gey na wſſe ſtrany,
Zapericko braſe rany,
Zſebe gey wypowiediechu:
»Nemieg żadne wedne mocy,
neletag gedine wnocy!«

Non bonus eſt ciuis, qui prefert ciuibus hoſtem.
Vtiliter ſeruit nemo duobus heris.[3])

Sufedom ſe ten nehodi,
Genz giz wraha nad nie plodi.
Kteryz panoma fluzi dwiema,
Strach, aby nepromrzal obiema. || 50b

Oſlawiku a o Geſtrabu Kapi XLIIII.

ACh ſwiete, tot gſy bezprawa,
Kdez giż ſlib porećе plawa [4])!
Wſaky geſt kniewiere twrdy,
neb giż wiera kdes bludi.
Riedky giz wſwem ſlibu ſtogi,

[1]) V rkp. *nemieniec.* — [2]) V rkp. *Slechtichu.* — [3]) V rkp. *horis.* — [4]) V rkp *ſlowa.*

Než odrużcy wſe zle ſtrogi.
Ktoż geſt druzcy oſydlo klada,
Přečaſto wteż ſam vpada.
Poſluchayz [1]) teto powieſti,
Tu předemnu račiz ſieſti.

Kdes ſlawiček ſwe zpiewanie
Takeż weċer iakoz ranie [2])
Prielıš rozkoſnie notieſe,
Až iako ohluſiti [3]) chtieſe,
Snimiż ſwe hniezce poċe tieſiti,
Sam ſe take weſelıti.
Knim přiletıe geſtřab wybogce,
Genz gich ſmutka bieſe ſtrogce [4]);
Chtieſe to hniezce zhubıti,
Gim ſwe wole naſytiti.
Slawiček proſytı poċe,
Swe hniezce ſmutne okroċe,
Aby mohl ſwe dietky ziwiti.
Geſtřab gemu tak poċe mluwiti:
»Wiece nadproſbu twe pienie ważie.[5])
Nı kproſbie, ni kemzdie ſe ſnażı! [6])
Miloſtı me nelze mietı,
Gedne [7]) budeš ſladce pietı.«
Slawik wſtrogi nowe pienie,
Chtıe zruſitı geho chtıenie;
Vſty piege, ſrdcem ſtonie,
Geho myſlenie w tuhach tone,
Z gehozto vſt pochazie Strdi || tekucıe, 51[a]
pienie take přeżaducíe.
Wkrutny ptak tak powiedie: [8])
Dietek ſnieſtı ſe neſtydie,
Ano gich ſmrt matka widi.
Zaloſt ſwu matka wıducy,
Až nemoż vmřıetı mrucy,
Ale zıwot ſwog tak ztaha,
Ze gız iako ſmrt přemaha.
Ma wſrdcy wiece boleſtı,
nezlı gie ſmrt może přemocy.[9])
O matko! ċemus naſwietıe,
Genż boleſtı welmi wiece

[1]) V rkp. *poſluchaytez.* — [2]) V rkp. *iako z Araranie;* Br. *zaranie.* — [3]) Br. *zahlušiti.* — [4]) V rkp. *ſtogce.* — [5]) Br. *waże.* — [6]) V rkp. *ſnaże.* — [7]) Br. *gedno.* — [8]) Zde schází verš; v lat. orig. *sordet iste modus canendi.* — [9]) Rým žádá: *ſneſti.*

Twe ſrdecko geſt trpielo,
Nez twych wlaſtnich dietek tielo!
By tielce ptak vſty klige,
Twe ſrdečko boleſt cige,
Horſi welmi oſtra meče
Twe ſrdce brzo proteče.
Geſtřab ſwog hriech poſtize,
Kdyz geg ptačnik ſelpu zdwiže.

Zleho konce geſt zaſluze
Zly ziwot leſtneho muže.
Gēz newinneho lſti lapa,
Přečaſto ſam wtez vpada.

Ffine malo claudi mala vita meretur...[1])
Qua capit[2]) inſontes, ſe dolet arte capi.[3])

Owlku a liſce Kapitola XLV.

GEnż rad bywa zyſku ſwemu,
Ten klade oſydlo zlemu.
Přečaſto cyzieho żadage,
Gſy čaſte priſahy mage.
Genż geſt drużcy cinie iamu,
Čaſto pada wtuze[4]) ſamu.
Tato powieſt to dawa znati.

Kdyż || plen wlka obohati, 51[b]
Gimż wzwede mnoho prazdnoſti,
I by liſſka geho hoſti.
Geho ſtieſtie zawidiecy,
Poče kniemu takto řecy:
»Dobre gitro bratru memu!
Radugit ſe ſtieſti twemu.
Diw mie drżi welmi tuhy,
ze ſy ſemnu nebyl giz čas dluhy.
Nelze tebe zapomnieti,
Mam tie wzdycky wſwe pamieti.«
Wlk liſce powiedie takto:
»Nehřeſiš toho níkako,
Rač boha zamie proſyti,

[1]) Br. *meretur iniquis.* — [2]) V rkp. *rapit.* — [3]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2260. — [4]) Br. *w tuže.*

Atby mych dnow racil prodliti.
Wſak wzdy ſelſti kemnie chodiſs
Giż mi mnoho ſſkody plodiś,
Pod ſtrdi ged dluhy nosecy,
Memu mnoſtwi zawidiecy.
Wydrieti giz nieco zadaś,
Kdyz ty namie kradez wzkladaś
Vſta ma, to wſichni wiedie,
Kradeneho nic negedie.«
Kdyż liſ̀ku wlk giż pohrze,
Smutna by prewelmi twrdie.
Boleſt gí mrchu wzbudi,
Ku paſtyrowi gi pripudi.
Rkuc: »ſluſ̀ie wiedieti tobie,
Chceſli ſwu ceſt mieti ſobie,
Chcy twu miloſt zadar wzieti
A chcyt wlka powiedieti.
Zahub ſweho wrażedlnika,[1])
Twym owcem protiwnika!
Ondet lezi giż bezpece,
Wonomno dupieti kleče.«
I braſ̀ta ſe kone chraſti,
Paſtyrż wlka cepem ſ||chlaſti. 52[a]
Prikaza ſe liſ̀ka k mrſe;
Zamaly čas wſwe lſti frſe,
Kdeżto ſe wteneto wrazy
A lowec gi kuożi ſplazy.
Wſ̀ak wtenetie giż wiezecy,
Sama naſe poče vpieti,
Rkuč: »Bieda mnie hubenicy!
Sprawedliwie mi wte ſ̀kodie byti.
Giz ſem ſ̀kodu byla ſ̀kodna,
Taż mne ſ̀koda giż geſt hodna.
Iakoż geſtí wlk zhynul ſtraſti,
Sprawnie zhynu tuz napaſti.«

Viuere de rapto vitam rapit. invidus[2]) inſtans
Alterius damnis,[3]) in ſua dampna[4]) redit.

Genż kradežem ſe obchodi,
Ten wzdy wſwem ſkutce ſ̀kodi.
Zawiſtiwy ſkodu klada,
Čaſto tieże wſamu pada.[5])

[1]) Br. *wrażedlnyka.* — [2]) V rkp. *invida.* — [3]) Br. *dampnis.* — [4]) Br. *damna.* — [5]) Br. *wpada.*

O Gelenu, genz ſe vwodu nahledal
Capitola XLVI.

KToz kteru wiec tak miluge,
Ze ſkrze ni ſkodu cige,
Snaď zahyne wte miloſti,
Nebot wezme ſkody doſti.
Geſtli ktera wiec mila tobie
A ſkodna, nedrziz gie ſobie.

Iakoz ſe gelenowi vda.
Pogmiew giż prěmnoho truda,
Priteče kgedne ſtudnicy,
Ano mu ſe chce welmi piti;
A ta ſtudnice giſta
Iako ſtriebro bieſe ciſta.
Napi ſe gie, okolo chodie
Ohleda ſe wone wodie;
Vzře || rozſochate rohy 52b
A nanich[1]) parożek mnohy.
Tuż ſe onu kraſu rozpale,
Bieſe ſe gi welmi chwale.
Kdyż giż ſpatri ony rohy,
Ohleda take y nohy,
Vzře, nalit chodi take,
hbiwieyſie wiec niekake;
I poče tiem welmi ſmuten byti
A ony[2]) nohy hyzditi.
Dluho tu ſtaw doſwe wole,
Vflyſe, nalit pſy ſkucie,
hniewiwie popoli biehagice
A zwieri ſnażnie hledagice.
Probazeń neſmie dale ſtati,
Bazliwy ſe biehu chwati,
Poče noh ſwych pomocy żadati,
Gimż driewe ſmieſe láti.
Doleſowych priebytkow teče,
Ano podgima gey peče.
A kdyz gey wzdy zdrżowachu
A bieh gemu ztracowachu,
Nohy preč odſmrti teku,
Rohowe gey kſmrti wleku.

[1]) V rkp. *naniem.* — [2]) Br. *one.*

Spernere, quod[1]) profit, et amare, quod obſit,[2]) ineptum eſt. Prodeſt, quod fugimus, et quod amamus, obeſt.

Newzhrday tiem, genż geſt hodne,
A nemilug, genż gt ſkodne.
Sam ſobie teneto ſtrogiś,
Ać wmiloſti ſkodne ſtogiś.
Proſpiechu wſudy biehame,
Milugic to, gehoz ſkodu mame.

Omuzi a ożenie Kapitola XLVII.

NEvfag dozeny mnoho,
Prawi tobie, ſtřez ſe toho.
Wſwem vmyſlie nenie wiečna,
Gegie miloſt nebez||pečna. 53a
Neb iakożto ſnieh od ſlunce ſplyne,
Takeż zenſka miloſt mine.
Tato powieſt tomu tie vči.

Kdyz ſe muż kżenie priluci,
Wtwrde wieře přebywaſta,
horliwieyſi milowaſta,
Kdyż lita zwieř ſmrt ſe ſtawi,
A gie mileho muze zbawi.
Kterakż gi ſmrt zbawi koli,
Obgemſi hrob ona żena
Sweho muże, ta ſmucena,
Biele ličko nechty ſchudi,
Kraſne oci plačem ztrudi.
Plačem ſrdce poče gektati,
Ze by kamen mohl zplakati.
Tuha boleſt gi pomaha,
Ze odhrobu nepobieha.
Nemoże gie odhrozyti,
Aby odhrobu chtiela (giti),
Ani buře, ani tma lita,
ni proſba, ani hroza kruta.[3])
Wtemż caſu wybogce pochopichu
A gey ſſige odſudichu.
Poprawa gey poda ſmrti

[1]) V rkp. *quid.* — [2]) V rkp. *obeſt.* — [3]) V rkp *tma kruta; tma* škrtnuto. Předcházející *hroza* připsáno na pravý kraj.

Y kaza nadřewo wzwrcy.
Prikaza kral primiloſti
Rytieřowi twrdie doſti,
By wnocy toho ſtriehl muże.
Kdyz dobře by wnocy guże,[1])
Tu ſe vwiſelce ſklada,
Piti ſe gemu welmi zzada.
Zaſlyſe krik a oheň widi
A tam giti ſe neſtydi.
Zadar wody poče proſyti,
Pani da a rytieř poče piti.
Poče tieſiti přeſladkymi
Smutne ſrdce ſlowy ſwymi,
Rka: »netruchleg, żadna, take!
Stati ſe nemoż ginake.«
Wiſelce gey peče ſhriewa,
By || ho niekto neſnial ſdřewa. 53b
Obezřew zaſe ſe wrati,
Sladku řeci ſmutnu chwati.
Vtiešenie gie ſrdce ſchladi,
Wſmutne ſrdce ſwu miloſt wſadi.
Bazeň, peče podge rytieře.
Sam ſobie giż nedowieře,
Opiet kwiſelcowi teče,
Ano gey giż miloſt peče
Přehoruciey oney wdowy.
Nawrati ſe kſmutne znowi,
Miloſtneho daru żada,
Nemeſkagic yhned gemu da.
I by mala chwilie toho,
Rodina muże onoho
Sſibennice gey ſtrzechu
A kleſſu ſe ſnim wrzechu.
Rytieř zwieda, ze ho nenie,
By gemu boleſti kwielenie;
Wece: »zadna pani moge!
Ktera ktomu rada twoge,
Ze zlodiege mi nelze mieti,
Gehoz mi kral prikazal ſtriecy?
Kralow mie meč welmi rmuti
A ktomu mie ta bazen nuti,
By byl ſbiehem, prawi tobie.

[1]) V rkp. *gże.*

Giż newiē, co zdieti ſobie.«
Obgemſi gey, wece gemu:
»Odtuſs, pane, ſrdcy ſwemu!
Nalezla ſem chytroſt taku,
że knadiegi giz mieg čaku.
Wyhřebuge muže meho,
Obieſmez ho mieſto nieho!«
Wykopawſi gey z hrobu, gim trže,
Hużwi mu ohrdlo zadrze.
Rytieř wece: »ztwe miloſti
Neproſpiege wte chytroſti,
Nebot zlu mame pricinu.
Zlodieg ſe ſtkwieſe lyſſynu,
Muz twog ma nakſtıcy w||laſſy.« 54a
Zena ſe khlawie pritaſſy,
Mużowi ſe kſtice chwati,
Ruku, zuby poče řwati.
Tiem gemu lyſſynu prokwieti,
Sibēnicy gim oſwieti.
Rytieř wmiloſt gegie wpade,
Nowa miloſt gi podkrade;
Miloſtny gi pramen ſwaza,
Kdyz druh druhu ſe prikaza.
Wetcha miloſt ſkoro minu,
Kdyż nowa miloſt priplynu.
Zenſka myſl nema wiery
Neb geſt nevſtawične miery.

Sola premit viros metuque pena ſepltes(l)hec agit que ſpecies gerat artem.[1])

Sama wſakym mużem[2]) ludi,
Mrtwe take mući lidi.
Takż żena diela zenſkeho
Dobře neſkona wſſakeho.

Ochytroſti zle zeny a omladency, Kteražto żena ſlula Tayda[3]) Kapī XLVIII.

Tayda[4]) ſi quis amat, ſua, non ſe credat amari.
Tays amore caret, munus amantis amat.[5])

---

[1]) Br. opravil: *Sola premit vivosque metu penaque sepultos femina; femineum nil bene finit opus (hec agit que species gerat artem).* — [2]) V rkp. *mukžem; k* škrtnuto červeně. — [3]) Br. *O chytrosti zle żeny, kteražto żena slula Tayda, a o mladency.* — [4]) V rkp. *Taydam.* — [5]) V rkp. *nam munus amat amantis.* — Br. dvojverší lat. položil za v. 2505.

Zlych żen chytroſti wzdy biehay,
Tiech miloſti ſe oſtriehay.
Wiez, ciſta miloſt to nenie,
Kdezto bywa darow chtienie.

Kdyz zla żena ſwu chytroſti
Wieże mlade ſwu miloſti,
A ta lſtiwa miloſt bieſe,
Genżto mnoho darow gmiegieſe.
Odſnubakow beře darow mnoho,
Wywolı s ſebe[1]) zewſech gednoho,
Genż by bohatieyſi || poſtawu; 54b
Tomu ſlibowaſe miloſt prawu,
Rkucy: »bud mog, ia twa budu,
Nebos ty mnie mil zewſeho lidu.
Zawſe dary chcy tie mieti
A twych darow nechcy mieti.«
On pozna miloſt boleſtnu,
Poda gie take řeč leſtnu,
Iakuż odnie vchytil bieſe;
One żenie tak mluwieſe:
»Iat ſem twog a tys ma ſama,
Miloſt rowna ſluſie nama.
Nechcy ziw byti te chwile,
Kdyz nebudeś ſemnu milie.
Sama tys me zdrawie wiečne,
Tys me odpociwanie wdiečne.
Wſſak ſe bogim twe lſti wſſake,
Neb twog iazyk lſtil[2]) mie take.
Rozum minule giz wiecy
Buducie wiec weli widieti.«
Ptak bieha toho dřewa,
Gehos horkoſti čaſto ziwa;[3])
Genż geſt geho hrdlu[4]) znamo,
Giz neleti druhe tamo.
Zena dnes chce lſtiti toho,
Kteraz[5]) wčera lſtila koho.

Kteryz zlu żenu miluge,
Ana vtebe co cige,
Wiez, zet zada twog dar gmieti

[1]) Patrně m. *z nich.* — [2]) Br. *Istie.* — [3]) Lat. orig. *Vitat avis taxum, quam gustu sepe probavit.* — [4]) V rkp. *hrdlo.* — [5]) V rkp. *kterez.*

Wiece, nez tie wmiloſt wzietı.
Zla żena mılоſtı ſtrada,
Smilnikowa [1]) daru zada.[2])

O ſynu nemudrem Kapi XLIX.

GEnz ma ſyna nezbedneho,
Kteru ceſtu zwede geho,
Aby byl kazan, krotek take,
Vmiel ctitı lıdi || wſake, 55[a]
Tu powieſtı dam wiedietı,
Giż chcy nynie powiedietı.

Non placet, ut ſudes,[3]) ſed des exempla minori.
A maiori boue[4]) diſcat arare minor.[5])

OTec geden ſyna gmiegieſe
A ten gemu nezbeden bieſe;
Coż ſluſne gemu to cinitı,
Tomu ſe ial protıwiti,
A coż gemu biehatı bylo,
Tomu [6]) bieſe welmí milo.
Bludna myſl w zabylſtwi plawa
A zroſt myſli ſe ſrownawa;
Wzabylſtwı ſmyſla a wzroſta
Kazni bieha. tehda ſtaroſta
W hniewie bití ſluhy poće
Prohriech ſynow. tehdy to zoće [7])
Ćlowiek mudry y by vće
Staroſtu,[8]) tuto baſen zwuce:
»Mudra ruka telce ſwolkem [9])
Vpřeże ge wpluh oba ſpolkem.
Hniew ſtareho wola ztıha,
że mlady nechce neſtı giha.[10])
Orać wece: ‚ſtary wole,
Weſelıt ſe, oř, mog buwole!
Neb zucitı chcy od ſtareho
Oratı wola mladeho.
Aby ſe [11]) potıl, nechcy tomu,

[1]) V rkp. *smilnikowu; u* jest nadepsáno — [2]) Pův. napsáno *dawa* a opraveno v *zada.* — [3]) V rkp. *ſtudeas.* — [4]) V rkp. *oue.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2537. — [6]) Čti: *to mu.* — [7]) V rkp. *zboće.* — [8]) V rkp. *ſtarosta.* — [9]) V rkp. *ſpolkem.* — [10]) V rkp. *diela.* — [11]) V rkp. *ſa.*

Gedno aby priklad dal gemu,
Genż wpluhu ſkodi mnohem,
Tak nohami yako rohem.'
Takez tiem ſkroti nezbedneho
Wolem krotkym y placheho.

Proficit exempli merito[1]) cautela docendi,
Maiorique ſua credat in arte minor.[2]) ||

TAkz mlady ſtarce doſpiele 55[b]
Naſleduge wgeho diele.«
Tiem otec by ſyna zkazaw,
Starſiemu geho prikazaw.[3])

Rozſaffnoſt vċenie wſeho
Geſt odpriklada dobreho.
Wżemeſlu ſwem, żku, ſtarſiemu[4])
Vwież wſſudy mudżeyſiemu.

O pilniku a o Hadu Kapitola paddeſata.

DObże ſluſie to menſiemu,
Nebyti ſkodnu wietciemu.
Vſylno ſe wzhoru brati,
Proti lwowi krawie ſtati;
Mdly ſylnemu takeż
Neodola nikakeż.

Yako kdes zmie hladowita
Powyhni ſe ſem tam ſkyta,
Aby mohla co tu należti,
Gimż by mohla hlad odweſti.
Wzemſi pilnik, poċe hlodati,
Pila na zmi[5]) poċe wolati:
»Blazniwa zmie! zda newieš toho,
Ze mam chwaly, mocy mnoho?
Wiece tie ſwym zubem krpi,
Neż odtweho zuba trpi.
Předmym zubem ocel ſrſſi,
Kdyz z nie iaka muka mielna prſſi.

[1]) V rkp. *exemplo veterum.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2549. — [3]) V rkp. *prikazal.* — [4]) Br. *mladsiemu.* — [5]) V rkp. *zemi.*

Zelezny wrch [1]) mog zub ſrazy,
Kdyz ſe ponıem mocnie plazy;
A oſtrotu hladim tuhu,
Take rubam ocel dluhu,
A coz nenie dıerawito,
Muſy mnu bytı probito.
Protoz, hade, wtom ty bludis,
Kdyz mie [2]) ſwym mdlym zubem trudis. [3]
Smiecht bywa vrazu meho,
Pak plaċeś vra||zu ſweho. 56[a]

Ffortis fortem amat, nam fortem fortior [4]) angit.
Maiori timeat obvius ire minor.

Sylny ſylnemu ſe lıbi,
Sylnieyſi ſylneho [5]) hubi.
Zdrawu radu dā menſiemu,
Neprotıw ſe nikda wietſie[v].

O owcyech a wlcych Kapı[a] paddeſata prwa.

PRawimt tobie toto take:
Nehleday přıezni nikake
Vwraha neb neprietele,
Nebot ſe zlie wgıch priezni ſtele.
Kdyż mu podal [6]) nadſebu mocy,
Chcet ſkoditı wedne wnocy.

Iako kdys ſe [7]) w bog ſebrachu
Owce, proti wlkō ſtachu;
Pſy zberany branie owce,
Chtıec pobitı ducholowce.
Witıezſtwo ſpaſe nadluze,
Rziſſe wlcie zuffa tuże.
Tuż priemierie leſtne wzechu,
Pod nimz owce lſtiti chtıechu.
Pak priſahſe s ſtranu obu, [8])
Vlozichu mezy ſebu.
To priſahna [9]) wlk y owce,
Talı [10]) pritwrdıchu ſlowce.

---

[1]) V rkp. *wrah.* — [2]) V rkp. *ſwym mie.* — [3]) V rkp. *oſtris.* — [4]) V rkp. *amat, non fortior.* — [5]) V rkp. *ſylnie.* — [6]) V rkp. *podalo.* — [7]) V rkp. *kdy ſu ſe.* — [8]) V rkp. *onu.* — [9]) V rkp. *priſezna.* — [10]) V rkp. *Tak;* lat. orig: id simplex *obside* firmat ovis.

Owce yako bezvma gſucy,
Wlkom wtali ſwe pſy zmuci.
Wlkowe gim dachu take
Swoge dietky wſelikake.
Wlcie počechu powywati,
napriemieri nic nedbati.
Wlcie riſſe, gſuc diwoka,
Ruſſi ſwog ſlib wemżeni oka.
Protoz owcicy ſmucenu,
Gegiech obrancow zbawenu,
Wlcie wſwog brich pohriżichu,
Kriwomierce owcie biechu.
Sweho obrance [1]) naha gſucy,
Muſy owce || zahynuti. 56[b]

Tutorem retinere ſuum [2]) tutiſſima res eſt.
Nam ſi tutor abe t, hoſtis obeſſe poteſt.

Obrancy geſt drżeti ſweho,
Ktoż chce zdrawie bezpečneho.
Kdyż obrance nemaš priſobie,
Moz wrah byti ſkoden tobie.

O hagi a o Sekyře Kapitola paddeſata II.

SWrchni baſni ſwieda tato,
Aby ty zpominage na to,
I neſylil wraha ſweho,
Gēz by rad zhubenie tweho.
Panugeli geho wrah komu,
Gedina ſmrt hodna tomu.

Iako kdeżto ſekyra bieſe,
Ta toporiſtie negmiegieſe.
Nelze gie bylo co ſekati,
Poče ſe ſni [3]) muż kleſu brati,
A chtie onu naſaditi,
Poče toporiſtie proſyti.
Les gemu powoli drżadla.[4])
Ge ſe muż ſecy bezradla,
Wſelike dřewo ſrubi,

[1]) Br. *ohrance.* — [2]) V rkp. *tuum.* — [3]) V rkp. *kwie ſni; kwie* škrtnuto červeně. — [4]) V rkp. *drżela.*

Potŕe leſu powal hruby.
Les powiedie: »giż zahynu,
Sam ſobıe dawage winnu.
Giz mie ſmutı chlapie ruka,
Zmeho daru geſt mnie muka.«

Vnde perire queas, hoſtem munire caueto.
Qui dat, quo pereat, quem iuuat hoſte perit.[1])

Odkawadzt może nuze prigıtı,
Wraha tıem nerod hraditı.
Genz ſwemu wrahu pomoc dawa,
Sprawedlıwie ſe gemu doſtawa.

O wlku a opſu Kapitola Paddeſata třetı tuto.

SWobodenſtwie beŕ zarobotu, 57[a]
Ać chceš dobr byti na ziwotu;
Neb robota ziwot krpi,
Mnoho wraſk na celıe trpi.
Swobody nic drazſieho nenie,
Přemahat drahe kamenie.
Genż g̃t podroben kteru ſluzbu,
Obklıčen geſt ſylnu tużbu.

Dicior eſt liber mendicus diuite ſeruo;
Seruus habet nec ſe nec ſua, lıber habet.[2])

POſluchayz tu ſedie milıe,
Chcyt to dolıcitı čilıe.
Kdez to pes poleſſe bıezı
A wlk ſe tuz ceſtu zanim ſtıezi.
Kdyz ſe druh priluci kdruhu,
Počeſta gıtı ceſtu dluhu.
Wlk towariſi powiedıe:
»Tys wſytoſtı, gıſtıe wıedıe;[3])
Neb twa ſe koże kraſu leſkne.«
Pes ſobie tıem yakozto ſteſkne,
Slowa wlku zaſlowa da,
Rka: »krmit mie ma hoſpoda,
krmi mie dom pana meho,

[1]) V rkp. *hoſtem parit.* — [2]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2693. — [3]) V rkp. *wıdıe.*

Ze ſem wnocy ſtrażce geho.
Kdyz zlodiege wdomu cigi,
Stiekanim naň lidi ſtigi.
Strazce domu wmem [1]) ſe ſłoże,
Slamice mi dawa łoże.«
Wlk powiedie: »mieg mie s ſebu!
Zadam welmi bytı ſtebu.
Obecnu krmi wprazdnoſtı
Budem gieſtı y wradoſtı.«
Pes pak wece wlku tomu:
»Chcy rad bytı ſtebu wdomu.
Geden ſtuol y ruka ſama
Poda gedne krmie nama.«
Kdyz pes powoli onomu,
Poteče wlk zanim kdomu;
Vzře, ano || frſtı malo 57[b]
napſowie ſigi zoſtalo.
»Proč ſu ſpadli?« wlk tazaſe.
Pes gemu bieże powiedaſe,[2])
Rka: »aby nemohl kuſatı lidi,
Wedne mie okowy trudi,
Wnocy pak (ſem) ſem tam dlawie;
Wedne mie okowy dawie.«
Wlk pſowi tak odpowiedie:
»Toho zbozie ia newiedie,
Aby promiloſt bricha ſweho
Zadal bydla robotneho.
Bohatyt geſt zebrak ſwobodny
Nezli přebohaty robotny;[3])
Neb robotny ſam ſwog nenie,
Swobodny ma wſſe ſwe chtienie.

Libertas predulce bonum bona cetera condit.[4])
Qua[5]) niſi conditur,[6]) non[7]) ſapit eſca michi.[8])
Nolo velle meum pro turpi vendere lucro.
Has qui vendit opes, hoc agit ut ſit inops.
non bene pro toto libertas venditur auro;
Hoc celeſte bonum precellit orbis opes.

Zbozie přeſladke ſwoboda,
Chutnoſt wſelike krmi poda.
Kteraż ſpeci wuſta padne,

[1]) Br. *strazce w domu mem.* — [2]) V rkp. *podawaſe.* — [3]) V rkp. *rozkoſny.* — [4]) V rkp. *tondit.* — [5]) V rkp. *Qui.* — [6]) V rkp. *condatur.* — [7]) Br. *nil.* — [8]) Br. *mihi.*

Tat mi krmie nic nefladne.
Swobodenſtwie[6]) geſt tweho ſmyſla
Krmie i rozkoſs bezcıſla.
Genz ſe ſwobodu rozmoze,
Bohatıeyſi bytı nemoże.
Nezadam bydla robotneho
Pro lıchy zyſk bricha ſweho.
Genzto ſwobodſtwıe prodawa,
Vwiećne chudobie zoſtawa.

Swobodſtwie zawſ̀ecko zlatto
Nedobŕe ſe proda zato.
Nebeſ||ket geſt zbożıe take, 58a
Prěſaha ſwietſke zbozie wſ̀elıkake.

O Brichu, nohach a ruku Capitola LIIII.

POmahay prieteli znuze,
Kdyż potřeba geho pripuzie.
W nuzyt geſt prietele poznatı,
Swu pomoc geſt gemu datı.
A kdyż toho nevcinıſs,
Sam ſe ſwe chudobie winniš;
Neb genż ſe ſwu priezni nehradı,
K ſwe ſ̀kodie ſam ſe proradı.

Iakozto kde ruce y noze,
Gſuce lakome wemnoze,
Prazdnoſt brichowu winniechu
A takto brichu mluwiechu:
»W ſ̀ecko, coż kde mozem mietı,
Tobie ſamemu ſezritı.
Gednoho diela nemage,
Chodıš prazdnoſti pychage.
Hrube dielo g̃t nas hoge,
Tıe pak krmi mrzkoſt twoge;
Coz my wydielame koli,
To wſ̀e ſlepćes wprazdne woli.
A gız muſyš hlad trpietı,
Ze nechceš diela prigıetı.
A zdaby to hriech dohodıl,
Aby ty tak wzdy prazden chodil.

[1] V rkp. *Sbodenſtwie.*

Gmieyz ſam peci giż oſobie!
Giżt nedame krmie tobie.«
Vbohy bŕich, tu řeč zwieda,
Newie ſobie co powieda.
Kdyz gemu giż nedachu krmie,
Hlad zbode gey iakzto trnie.
Poče pomocy gich zadati,
Skupa ruka nechce dati.
Brich proſbu druhe opaci,
Ruka gemu nic dati neraci.
Wżaludku horkoſt[1]) mine,
Prirozenie wſwe mocy zhyne. || 58[b]
Zıezen hrdla ſuchotu ſużı,[2])
Dopudi żaludka nuzı.
Zwykle krmie nemoż ſneſtı,
Ani ſuchych rtow moż proleztı.
Hladem hrubym přemożena
Biechu ſuchotu ſużena.
Ruka krmi datı chtieſe,
A giż pozdie hodie bieſe,
nebo moc nemocneho tıela
Giż wſecka bieſe wywrżela.
Takż hubeny brich zahynu,
Kdyz gich pomoc geho minu.

Wſwem ſtatku nemas ty čaky;
Potřebie bude prietele wſudy.
Ač nechceš komu howietı,
Maš ſam ſobie wzdycky prieti.
Neb ktoz geſtı ſam ſobie zly,
Ten ginemu nebude dobry.

Nemo ſibi ſatis eſt, eget[3]) omnis amicus amico.
Si non vis alijs[4]) parcere, parce tibi.[5])

Oliſce a o Opıcy kapı̃ LV.

KDyz ty maš prielíſne zbozie,
Ze tıe daři mıloſt bozı,
Nebywayz ſkupcem takym,

[1]) V rkp. *hořkoſt;* lat. orig.: in stomachi fundo torpet obitque *calor.* — [2]) Lat. orig.: sitis arida *fauces* Obserat. — [3]) V rkp. *aget.* — [4]) Br. *alij.* — [5]) Br. lat. dvojverší položil za v. 2761.

Aby nevdielil chudym wſelikakym
A ſwym pribuznym naywiece,
Ač ſu chudi. tak mluwiece,
Swate piſmo vci tomu,
Neodpowiedayz zadnemu.

Iakož opice zalowaſe,
prizalobie liſka ſtaſe,
Ze nenie ſlična szadu,
Rkucy: »liſſo! day mi radu,
Kterak bych mohla ktomu prigiti,
Genž bych mohla hańbu ſkryti.
Malu čaſtku chwoſta tweho
Bych miela prewelikeho,
Bylo || by mi prielis doſti, 59a
Kdyz by mi gi dala ztwe miloſti.
Coť platno welikym chwoſtem,
Snim ſe popoli wlaciti iako ſmoſtem?
Proſpiege to me chudobie,
Genž geſt prielis tiezko tobie.«
Liſka proſbu prige vchem,
Aniz myſli, gedno ſluchem;
Die opicy: »ze ſe neſtydis,
Ze mog ocas tiezkoſti hyzdiš,
Gehoz kratka y lechka cigi?
Z tu dwu ſkodu iat zalugi.
Nechayzt radieyſi zemi plazy,
Nezliby byl ktwe[1]) kraſſi.[2])
Nezakryget tak wiec ciſta
Ohyzdna mieſta ta giſta.«

Genž by bylo prielis malo,
Menſi mẽſieho ſe zdalo,
Chudeho by bohatilo
I prielis gemu wzačno bylo,
Ay, ty[3]) ſkupče! chceſs zamnoho
Genz geſt[4]) malo menſi toho.

Ille[5]) necem ſperat nece promittente quietem,
Sed nece completa viuere pena poteſt.[6])

---

[1]) V rkp. *krwe.* — [2]) Br. *krasie.* — [3]) Br. *ty to.* — [4]) V rkp. *ſy.* — [5]) V rkp. *Eſt qui.* — [6]) Br. lat. verše položil do násl. kapitoly za v. 2818 a za v. 2799 vložil dvojverší: Id minimum minimoque minus ditaret egenum, Quod nimium minimo credis, avare, minus.

O kramaři a owlku Capi LVI.

Kdyż tie neſtieſtie poddieſſi,
newhaniey ſe proto wbieſſy.
Wſtraſti zaday lepe ſobie,
Wzdy ſe tieſſe w ſmutne dobie.
Newieś, ać wpokogi ſtaneſs,
Kdyż ztohoto ſwieta ſkaneś.

Ne iakożto oſlik cinieſe.
Kdyz kramař ktrhu poſpiechaſe,
Chtie hledati zyſku ſweho,
Nutie kbiehu robotneho,
Rka: »gdi ruće naſwe nohy!«
Samy gey da||wie oblohy, 59b
Sam kygem geho [1]) tepieſe.
Oſlik ſmrti ſe nadiegieſe,
Mnie [2]) poſmrti pokog mieti
A ran wiece giz netrpieti.
Ano kdyzto ſmrt přemoże,
Geſtie [3]) wiece muka muoże.
kramař vbi hubeneho,
Buben prige kuoži geho.
Geſtiet muka kuozi ztrudi,
Giz bubēnik kygem zchludi.[4])
Vſtala wiec ztrudi obu,
Buben zwukem, ruka zlobu.

Cui ſua vita nocet, caveat ſibi rumpere vitam.
Nec nece, ſed merito iure [5]) quieſcit homo.

Protoż gemużto ſwog ziwot ſkodi,
Zahubiti ſe ſam nerodi;
neb ne ſmrti, ale zaſluhu
Ćlowiek ſe pomigi ſtuhu.

O Gelenu a owolech Capitola paddeſata ſedma.

LEpe zekře wyhledati
Neż ſe wrahom wruce dati.
Gēż geſt kromie wraha ſweho,

[1]) V rkp. *samo kygem ge.* — [2]) V rkp. *mie.* — [3]) Br. *gesti.* — [4]) V rkp. *zchladi;* srov. E. v. 2913. — [5]) Br. *mere.*

Geſt nadiege dobra geho.
Wolniegı rak zbřehu hledi,
Než Kdyż giż weċbanie ſedi.

Kdyſy pſowym ſkuċenim wzbuzen [1])
Gelen, take hrozu popuzen,
Zpuſtı leſu bez ſwe wole
I odda ſe wcyzie pole.
Wchlew ſe mezy woly pudi,
Wuol protı niemu tuto řeċ wzbudi,
Rka: »bezpeċniegı byl by wleſſe,
Nez w || cyziem poli kdeſy! 60[a]
Zde iakz ſwazan budeš kolí,
Tam by biehal poſwe woli.
Prigdelı pan wteto dobie
Nebo otrok, bieda tobie!
Kteryz znich tıe gedno zoċi,
Ohyzdnu tıe ſmrti zboċí.«
Gelen řka poċe proſytı:
»Ey, bych mohl priezni waſie pozitı!
Mog zıwot geſt vwaſie ruce,
Prikryte mie wtemnem kutıe,
Nechayt tma mog ſtıen [2]) zacloni!«
Wwalıchu gey wſeno oni.
Tuż otrok ſe kgeſlem wrati,
Rozdie, ſena wgeſle chwatı,
Naklad wolom, preċ poſpieſſi.
Gelen weſelım ſe vſmieſı,
Wolom podıekowa take,
Mnie, ze by zbyl gız ztraſtı wſake.
Geden zwolow poċe mluwití:
»Snadno geſt ſlepeho zbitı,
Genz nedba zyſku ani ſkody!
Kromie zbudeſli hoſpody
A możeſli geho přelſtıtı,
Wıec wıtıezem muſys bytí.

Eſt leue vitare cecum, ſed veniet argus;
Argum ſi poteris fallere, victor eris.[3])

Hoſpodař ma naſto oci,
Gimiż wſake kuty zoci,
Gemuż poddan dom y ſluhy

[1]) Br. *zbuzen.* — [2]) Br. *sten.* — [3]) Br. lat. verše položil za v. 2866.

y chlewowe y dwor dluhy.
Twog tie roh gemu vkaże,
Genż wſech nas obezri ſnaze.
nebo drieme otrok tobie,
Hoſpodař wie bdieti ſobie.«
Sotnie řeci přeſtal bieſe,
Hoſ||podař knim ſſpicy gdieſe; 60b
Wzře,[1]) ani libiwieyſſí,
Whniewie ſluham ſylnie wzhrozy.
Wzhlede, ano dluzy rozy!
»Co to,« wece, »ſkryto taky?
Co ia wizy ſwymi zraky?«
Pozna zbieha hubeneho,
Naniemż wze dar ſtieſtie ſweho.[2])

Ćtweru wiec nam znati tuto.
Prwa geſt: zbiehowi kruto.
Wolen nawſe ſtrany nenie.
Nagelenu to znamenie.
Hoſpodnie[3]) geſt peće druha.
Genż wſwem mieni, geſt gey tuha;
Obezři ſnažnie wſelike,
Takeż male iako welike.
Třeti: otrocie dřemota
Nedba koni ani ſkota;
Genżto iako ſlepy chodi,
Obezrieti nic nerodi.
Ćtwrte: litoſtiwy člowiek
Chce pomocy iakzto koliwiek.[4])
Ać y s ſkodu prigde gemu,
Wſak chce pomocy kazdemu.

O ſſenku a o zidu Kapitola paddeſata VIII.

PRowſe zbozie ſwieta wſeho
nezabigey drużce ſweho.
Ać ſe giz weſken ſwiet doſtane,
Po tobie wſſe zde oſtane.
Kdyz chceš zbozie liſti dobyti,
Hrubu ſmrti muſyš ſniti.

[1]) Po slově *wzře* jest jakési velké písmeno červeně přetrženo. — [2]) Sem Br. vložil verše: Exulis est non esse suum, vigilare potentis, stertere servorum, velle iuvare pii. — [3]) V rkp. *Hoſpodynie.* — [4]) V rkp. *wuol koliwiek.*

Iakoz kdys zid zbozie neſieſe,
Wietcie briemie wprſech miegieſe,
Kdyz peče gey wſrdcy chludi
A zewnitř ceſta nohu trudij.[1])
Proſyl||ny ſtrach ſbozie toho 61a
Kralowi da darow mnoho,
By mu prowod racil dati,
Ze ſe gmiegieſe přeſles bratı.
Kral ſeńku prikaza,
Prowoditı zida kaza.
A kdyz giż poceſtıe gdieſta
A rozlıčnu reč mluwieſta,
Sſenka zlatto podnietí,
To zlatto żadaſe mietı;
Vkladaſe giż ſmrt zıdu.
Zatıem whluboky les wegdu.
Napřed kaza zidu gitı,
Zid ſe poče protiwitı.
Zıd pozna nageho wzezřeni,
Ze ſſenk zle giż oniem mieni.
Zıd die: »Nerod vcinitı,
Ale rać ſwog vmyſl zly ſtawitı!«
On wece, wyniem meč nahy:
»Muſyś datı ziwot drahy!
Newidit nas niżadny tuto!«
Zidowi giż bieſe kruto.
Zatıem bogıce ſe koruptwy prchnu,
Poletiechu k hoře wrchu.
»Tento ptak geſt ſwiedek tomu,
Zabıſli mie!« zıd die genıu.
»Twog tıezky hriech powie natıe!«
A ſenk gey whlawu zatıe.
Zemie pokry ſmrtedlneho;
Takz y wzchytı zlatto geho.
Sotnie zarok minu čaſe,
Tomu ſenkowi vda ſe
Koruptwy předkral poſtawitı,
Samemu pak vſtola ſtatı.
Wzezřew koruptwıcy naonu,
Zidowa ſlowa wzpomenu.
Poče ſe tak ſylnie ſmietı,
Ze mohl prieliś doſtı mietı.

[1]) Br. *trudy*.

Kral otaza: »ſmiech ten ċemu?«
Kaza po||wiedięti gemu. 61b
By mieſto, ſedeſta oba.
Kral wece: »ċemu ta zloba?
Proċ ſe ty tak marnie ſmiegieſe?«
Awſak to ztoho bieſe.
Odpoċatka gemu prawieſe,
Geſto gemu Onen zid prawieſe:
»Kdyżto gey chtiech zahubiti,
Ten ptak, wece, twog hriech bude prawiti!«
Kral ſe weſele poſtawi
A geho ſrdce boleſti nawi.
Kaza naſien zawolati
A ſud nań poċe wztazowati.
Tuż gey prawo poda ſmrti,
Kazachu gey nadřewo wzwrcy.
I wze ſmrt toho dle ſkutka,
Kdyzto geho ſſibennice potka.

Vt perimas quemquam, nullum tibi ſuadeat aurum.
Nam decus et vitam meſtam rapina rapit.

Prowſe zlatto ſwieta toho
Ty nezabigeg nikoho!
Kraſu, ziwot wſtraſtne dobie,
Wſe kradez odegme tobie

O mieſtieninu a Rytieri Kapitola padeſata dewata.

KDezto priezē přebywa ſama?
Giż nam ḡt owſem neznama.
Newieme gie kde hledati,
Aniz ſe gie kto moz doptati.
Nez gi tiem priludis kſobie,
Geſtli peniez mnozſtwie tobie.
Neb dotad tie priezen miluge,
Doniewadz zyſk vtebe cige;
A kdyz tie vzři wnuzy,
Kdeſy ſe wmori pohri||zi. 62a
Iakzto prawie zlatto wpecy,
Zkuſuge ſe, muſy żecy,
Takez wiera wnuzy ſwieti,
Potřebenſtwie giż roznieti.
Ach, pohriechu, giz ſe ſkrywa,

Riedko mezy nami bywa!
Tato powieſt da to znati,
Raciz gedno poſluchati.

Byl mieſtienin geden take,
Mage vřady ginake,
Ctneho krale vgednoho,
Genzto zbozie y cti miegieſe mnoho.
Mieſtienin byl Kralow ſtrogce,
Rytieř pak w bogich oſtogce.
Ten wmladoſti geſtie ktwieſe,
A mieſtienin giż ſtar bieſe.
Slyſs, co peſka zawiſt ſkuti!
Iakzto prawie giſkra gſucy.
Zawiſtiwymi vſty zduta,
Giſkřecy boleſti, kruta
Zawiſt rytieře ſuſieſe
Protu ċeſt, giz ſtařec miegieſe.
Kralowu vchu ċaſto ſeptaſe,
Oſociti ſtarce zadaſe
A řka: »Krali! ztwe miloſti
Giz ſem toho tagil doſti,
Tobie onen kmet oduty
Nenie paſtyř nez wlk lity.
Kradez bohaty ſtaroſtu,
Pokladowe kradezem roſtu
Coz koli ma ſbozie ſweho,
To gemu priſlo zplatu tweho.
Tu řec ſwu ruku oprawi,
Geho kradez bogem zprawi;
Sedanim ſe prawda zraci.«
Ta řeċ ſtarce yako omraci
A hańba gey welmi ſmuti.[1])
Wiece gey mdly wiek zarmuti,
Proſtaroſt gey || ſotnie widi. 62b
Ctny kmet[2]) tu ſe řeċi ſtydi.
Prawo gemu popře toho,
Aby miel mieſto ſebe niekoho,
Bud prietele neb gineho,
Genż by ſedal ſwrahem geho.
Zadna miloſt tu nebyla,
Genz by ho ſedanie zbawila.

[1]) Po tomto v. napsána a červeně škrtnuta slova: *Wiece gey welmi ſmuti.* — V rkp. *kwiet.*

Sedadlnika ptatı poče,
Mezy přately ſe toče;
Nenaleze tu gednoho,
Genż by podſtupıl onoho.

Dum fortuna tonat, fugitiuos terret amicos,
Et quis amet,[1]) quis non, ſola procella docet.[2])
Nam refugit viſo turbine falsus amor.[3])

Lſtiwa miloſt ſe netrudi,
Widucy nuzy, preč[4]) ſe pudi.
Neb kdyz prihoda poſtraſſi,
Brzy welmi priezen rozplaſſi.
Da prihoda znatı[5]) tobie
Priezen y nepriezen w ſmutne dobie.
hledaw domow ſe nawratı.
Stuol kweċeri poče geho zwatı,
Smuceneho mieſtıenina,
A mezy tıem noc gedina
Tomu ſedani pracnemu.
Staŕec ſteſkna ſrdcy ſwemu,
Az y kzemi wrze ſebu,
Zkwieli myſlıcy tu zalobu
A ŕka: »gıch ſem priezni dobyl
A wradoſti ſnimi pobyl
Zaſluzenim tiezkym doſti,
dluhym čaſem; tıech miloſtı
Zbawi mie kratka hodina.
Ktera knim g̃t || moge winna? 63[a]
Ztolık mnozſtwi me rodiny
Neobeŕe ſe gediny,
Genż by ſe ſlıtowal nademnu,
Tuto nuzy priyal ſemnu!
Gimż ſem dawal pomoc mnohu,
Nepoſtupie promie nohu.
Domniewach[6]) ſe giż wpokogı ſtoge,
Staroſt ma hleda pokoge.
Lıta zawiſt nawſtıewiwſ̀ı,
Mu radoſt geſt ſmutıwſ̀ı.
Witıezſtwie wſ̀e wrahu memu
Slıbuge pomocy gemu.
Iat ſem obtıezen ſtaroſti,

[1]) V rkp. *amat.* — [2]) V rkp. *tenet docet; tenet* škrtnuto černým inkoustem. — [3]) Br. poslední lat. verš položil napřed. — [4]) V rkp. *proč.* — [5]) Br. *znat.* — [6]) V rkp. *Domniewage.* Verš žádá *mniech.*

On geſtıe ktwe ſwu mladoſtı.
Mog ziwot gıż ſyly zbywa,
Gemu wzdy ſyly priplywa.
Mnie odienie znamo nenie,
On wzdy noſyl odienie.
Staroſti mi poẛle ocı,
Ten ſwymi yako ſokol toci.
Nic mi pomocy nevda
Nez miloſt[1]) praweho ſuda.«
Zaluget zemdleho prawa
Onen ſtary wierna hlawa.
Kakz koli ſrdce mużneho,
Nedoſtatkem tıela ſweho
Chodı ſobıe nevſage
A nadewẛe tu peci mage:
Neb mużna myſl ċaſto ſhřeſſi,
Mdlu ruku kdyż kbogı ſpieſſi.
Aċ lziwa ſoċba wierneho
Oſoci drużce ktereho,
Boh wie, geſt mala ċeſt tomu,
nez haṅba, hriech muzi ctnemu.
Wbohy kmet poċe zuffatı,
Sſtraſtne prihody plakatí.
Ratag pana wida whoṙı,
Smutkem aż plaċe vmori.
Ihned kniemu || wrha ſebu. 63b
Poċe tıeẛıtı geho vtrobu,
Rka: »netruhlıż, mily pane!
Aċ ſe gineho neſtane,
Mieſto tebe chcy ſe datı.[2])
Aċ mi ſtokrat vmieratı,
Protıe ma ruka hotowa
Kſedani gednoho ſlowa.«
Wiz, anot ſe den priſwietı,
Mieſto y ċas bogi wzietı.
Sedadlniky dwa ſtogita,
Ruku, myſli ſe ſylıta,
Chtıe bytı ſſkoden druh druhu,
Zato magıc peci tuhu.
Rytıeṙowi by protıwno,
By gemu take pṙewelmi diwno,
Ze Ratag ſnim ſe chce datı.[3])

---

[1]) Br. *ne z milost*, patrně tiskovou chybou. — [2] To jest *ſedati*. — [3]) Srov. pozn. 2.

Poče nadiegi dobru brati.
Vnahlíw ſe teče kniemu,
Dovfage vdatenſtwi ſwemu.
Secieſe nań ſewſi mocy,
Weſken ſwog ziwot mdlobu zpoti.
Prudce tepa, ſeka take,
Wzlozi newzyſk rany wſſake.
Sweho wraha ſečbu dlaže,
Vzře onoho ratage,
Genz bieſe ſwych ſyl wſobie tage,
Giz kwietcie potřebie chowa,
Nowu nepriezen gemu ſkowa,
Chtie gi ſtatečnie ztrawiti,
Kdyz bude potřebno byti.
Neb ſe chybi, ranu ſkyta,
Neb ſe chyti geho ſtita.
Než zrak ſwog neſe nawſſe ſtrany,
A chtie zbyti ſkodne[1]) rany.
Ze by on zdriemal, kazdy to mni,
An ſe welmi dobře pomni,
Tepa lechce y přeſtane,
Rany wymyſluge ſtane.
Geho || ruka nezmučena 64a
Slićnych priſtupow znamena.
Ono ſtanie pro bazen mniechu,
Ne chytroſti. wſichni[2]) diechu:
»Rytieře ſeci ſe ſtydi!«
An gſa chytr, ſproſten ſe widi.
Rytieř by weſel přemnoho,
Mnie, že by přemohl onoho.
Ratagem poče wzhrdati
A pot ſ čela vtieratı.
Wiž! rytieř mni ſe giz bezpeče.
Sezřew geho ratag priteče,
Rani gemu wrch loktowy
y odſtupi zaſe znowy.
Onu přeſmutnu poſkwrnu
Wſecko tielo naniē ztrnu,
Wſie ſyly zhynu tu ranu.
Rytieř poſtupiw naſtranu,
I letie iako dřewo wſake.
Ratagik tu ſede take.

---

[1]) Br. *sskodne.* — [2]) Napsáno dvakrát podruhé škrtnuto červeně.

Wiz one nowe ſproſtnoſti!
Moha dobře zbiti koſti
Rytieřowi, wſak kricieſe:
»Newſtanelí rytieř,« prawieſe,
»Ia ſe wſtati odpowiedam.
Čas geſt nama giż ſedati!«
Rytieř wece: »nechcy wſtati!«
A ſedie ratag powiedie:
»Take ſedie giſtie [1]) wiedie.«
Sbor ſe gima poče diwiti.[2])
Kral kſedani račı prigiti,
Rytieřowı kaza wſtati,
Neb ſe wpřemożení znati.
Coz koli kral mluwieſſe,
Rytieř wſtati nerodieſe.
Kral rytieri wece take:
»Nemeſkayz wſtati nikake!
Paklı nechceš wteto dobie,
Tehdy Ratag oſtal tobie.«
By kralowi ta po||prawa, 64[b]
Zgewi ſe giſtota prawa.
»Nechcy dlıti,« die kral ſtoge,
»Toho počateho boge.
Zgewtez bogem mezy ſebu,
Ten neb onen, leſtnu zlobu!«
Sſedanie ſe opiet wratı.
Rytieř ſedı, nechce wſtatı.
Ratag wece: »ač newſtaneš,
Wzhoru mie nıkakz newzkaneš.
Ale chceſlı wzhoru wſtatı,
Iat ſe nechcy zameſkatı.«
Kral powiedie Rataiowi:
»Nahlie beř ſe k Rytieřowi!«
Rytieř y Ratag ſediechu,
Pripudıchu weſken lıd kſmiechu.
»Sedanim obdrzis prawo,
Neb gemu poſtup, ſproſtna hlawo!«
Ratag wece: »nechayzt wſtane [3])!
Tot ſe gemu wzdy doſtane,[4])
Zet opiet zaſe leti.«
»Vnahlí ſe!« tak kral řeci;
»Seč rytieře, prawı tobie,

[1]) V rkp. *geſtie*. — [2]) V rkp. *diwatı*. — [3]) V rkp. *wſtanu*. — [4]) V rkp. *doſtanu*. Br. změnil pořádek veršů: 3182, 3185, 3186, 3183, 3184, 3187, 3188, 3189.

Seċenim gey wzwabiś kſobie.
Sluſie natıe neb nanieho
Wzietı gmie pŕemozeneho.«[1])
Ratag die: »wbozie nadiegı
To gmie ſobie ia newzdiegı.[2])
Wſtanut. wſtant,[3]) hubenċe, wzhoru!
Neb neſkutı me ctı nawzdoru,
Abych tıe ſekl, a ty ſediel.
Tez by ty hańbu nehlediel,
Aċ by chtıel ſedie vmrietı.
Muſyl by wiec zlu pamiet wzietı.«
Ta ſlowa Ratag mluwieſe,
Tıē bazlıwemu hrozieſe.
Kdyż ſe rytıeř mdlobu zkoſſı,
Snażnie ratagıka z||proſſi, 65[a]
Rka: »odpuſt mi, mog oſtogce,
Wſech mych ſyl y me ċtı zbogce!
Giż newiem co ŕecy ſobie,
Iat ſem giż poddany tobie.«
Slyſew kmet o te nowinie,
Koney radoſtney hodinie
Pozwa geho weſele ſceſtie.[4])
Tehdy yhned natemz mieſtie
Wze ratage mieſto ſyna.
Kdez ktery plat nebo diedina,
Kdez zazŕew kmet wieru naniem,
Pripıſa gey nadewſım panem.[5])

Ctwera wiec ſe tu wycita,
Genz wtey powieſtı geſt ſkryta.
Prawo mocy wzdy oſtawa,
Nuze prietele wyznawa.
Zawiſt bywa podmiloſtı,
Wıera geſt nadlſtiwu zloſtı.
Tato knieha prawi take.
Ale ıa gız ŕku ginake,
Kterak ſem prwe byl powiediel,
Zet ſem leſt ſwietſku lepe zwiediel
Moc prawo gız geſt podbıla,
Zawıſt mıloſt giż zkazyla.
Newiera nadprawdu ſchodı,

[1]) V rkp. *prirozeneho.* — [2]) V rkp. *nawzdiegı.* — [3]) V rkp. *wſtante.* — [4]) Br. *ſtestie.* — [5]) Br. sem položil verše: Ius superat vires, sors aspera monstrat amicum; plus confert odio gratia, fraude fides.

Naddobrotu zloſt wewodi.
Giżt tento ſwiet welmi bludi,
Nečeſt ctnoſt giż zſwieta pudi.
By lze bylo wſicku mudroſt mieti,
Giż ſe nelze lſti oſtriecy.

Skladatelí, matko bozi,
Dayż poſmrti rayſke zbozie.
At nas nezże wiečny plamen,
Vchowayz nas toho, pane Kryſte, Amē.

Expliciunt ffabule Magiſtri Ezopi. 65b

Pocina ſe Regiſtrum na Ezoppa.

DEgallo et Iaſpide.[1]) Okohutu a Aſpidu. Capitola prwa. De lupo et agno. Owlku a Beranu. Capī II. De Mure et Rana. Omyſſi a żabie. Capī III. De Oue, cane et lupo. Oowcy, pſu a wlku. Capī IIII. De Cane et carne. Opſu a maſſu. Capitola pata. De leone, vacca, capra et owe. Capitola VI. O lwu, krawie, koze a owcy. De ffemina et ffure. Ozenie a ozlodiegi. Capa VII. De Grue[2]) et lupo. O Reřabu a owulku.[3]) Capī VIII. Otiſtie tiehotne. Capī IX. O hadu a Muzi. Capī X. Okancy a opſu (!) XI. Omyſſi ſedlſke a mieſtſke. XII. Olſče a orlicy XIII. Ohlemyzdi a orlicy XIIII. O hawranu a olſce XV. O woflu, Byku a kancy XVI. O luniakowi nemocnem XVII. Opſyku, oflu a panu. Capī XVIII. Owlaſtowicy a ſemenu lnienem. Capī XIX. Oſwobodēſtwi Attenſkych a ozabach. Capī XX. Oholubiech a Ogeſtřabu. Capi XXI. Oſwini a wlku. Capī XXII. O lwu a Myſſi. Kapī XXIII. Ozlodiegi a pſu. Capī XXIIII. Onadymani zemie a myſſi. Capī XXV. Owlku a Berankowi. Capī XXVI. Opſu ſtarem a ozagiciech. Capitola
66a XXVII. Okozliku, koze a wlku. || Capī XXVIII. Oſedlaku a hadu. kapī XXIX. Ogelenu a owcy. Capī XXX. Omuſe a liſſem Capī XXXI. O czapu a Liſcze. Capī XXXII. Owlku a hlawie. Capī XXXIII. Oſogce. Capī XXXIIII. Omezku a Muſſe. Capī XXXV. Omrawency[4]) a muſe. Capa XXXVI. Owlku, liſce a Opicy. Capitola XXXVII. Okolčawie a Muzi. Capī XXXVIII. Ozabie nadute. Capī XXXIX. Olwu vražením. Capito XL. Olwu a koni. Capī XLI. Okoni a oflu. Capī XLII. Onetopyri. Capī XLIII. Oflawiku a geſtřabu. Capī XLIIII.[5]) Owlku a liſce. Capitola XL pata.[6]) O Gelenu, genz ſe vwodu nahledal.

---

[1]) Tak v rkp. napsáno černým inkoustem, pak přes slabiku *Ia* napsáno červené *A*. — [2]) V rkp. *Gruo*. — [3]) V rkp. *olwulku;* První *l* škrtnuto červeně; Br. *o wlku*. — [4]) Br. *o mrawenci*. — [5]) *Oflawiku* . . . napsáno na pravém kraji drobnějším písmem, ale téže ruky. — [6]) Slabika *ta* je nadepsána nad slabikou *pa*.

Capī XLVI. Omuzi a żenie. Capitola XLVII. Ochytroſtı zle żenie a mladency.[1]) Capī[2]) XLVIII. Oſynu nemudrē. Capı[a 3]) XLIX. Opılniku a hadu. Capī paddeſata. Owlciech a owciech. Capī paddeſata I. O hagı a ſekyŕe. Capıto[a] LII. Opſu a wlku. Capı[a] LIII. O Brichu, nohach a ruku. Capī LIIII. Olıſce a opicy. Capitola LV. Okramari a oflu. Capī LVI. Ogelenu a wolech. Capitola paddeſata VII. Oſenku a zidu. Capıtola LVIII. Omieſtieninu a o Rytıeri. Capıtola LIX.

A tak ḡt konec Regiſtrū na Ezopa.

Anno dnī M^{o} CCCCLXXII^{o} Tē ctwrtek aṅ Margarete.[4])

---

[1]) Br. vynechal slova: *Capitola XLVII Ochytroſtı zle żenie.* — [2]) Br. *Capi[a]* . — [3]) Br. *Capi.* — [4]) Dle Br. to bylo dne 9. července.

Tuto ſe počína o Arnoſſtowi takto:

GEzu Kryſte, ſynu mocny boże, 66ᵇ
Twa miloſt nadewſecko może.
Tys ſtworitel ſtworenie wſeho,
Genż ſy pogcil ſwieta ſweho
Każdemu, ale ne kwiećnoſti,
Wſak powiediel ſy z ſwe miloſti
Toto ſlowo, geſto ſtogi pſano
a wkniehach geſt wykladano
A ŕka: »kto koli mne poproſy,
Coż żada a wſrdcy noſy,
Ten vſlyſen giſtie bude
A ktomu wſie żaloſti zbude.«
Iakż każdy ſlowu tomu
Weſel y radoſten ktomu
Ma bytı, tieſſe ſe gemu,
Tomu ſlowu předrahemu.
Iakoz prawie gſu ſwieta wſeho
lide ſmyſla rozlićneho,
Dobri [1]) powieŕe wzdycky ſtogie
A poſkwrnienie ſe nebogie.
Protoz prawu ćaku magı,
Coz naboze wzdy zadagı;
Tit nawieky ſu napſani
A wewſi proſbie vſlyſani.
Protoz wierni pocti ſtogie
A tiem ſwu myſl wzdycky kogie,
ze radi ſlyſie prawiece.
Ale newierni, zli a lſtiwi,
dwoynicy a lide kriwi,
Kdez vzrie, ano ctnie cinie,

[1]) Br. *dobry*.

Toho yhned lſtiwie wīnie.
Prozloſt oniem počnu lhatı,
Ze ſe mu||ſy doſtati 67a
Ćaſto ctnym paniem gich zloſtı.
nemagıce nafwe kŕiwdie doſtı,
Počnu dobre zprawowatı.
Bieda, że kdy geho mati
Naſwiet gey prowodila!
neb ḡt tudy pohaniela
Swe loże ziwota ſweho,
Kdyz ſe zly narodıl znieho.
neb geſt hańba, prawim, to[v]
Muži zlemu y wſelıkemu,
Ktoz koli kteru zenſku twař hanie.
nepřegteż gemu żadne panie!
nebt ten geſt oblupen wſie ctnoſtı.
Tohot vzrie wzdy wtruchle żaloſtı
Myſle zloſt ſwȳ ſrdcem lſtiwym.
Rać[1]) gey boże pohanietı,
kewſem dobrym tak zgewıtı,
Aby ſe gich apřednimi vmieli ſkrytı!
Rać wſem wiernym toho poprietı!

Capitola druha tuto ſe piſe.

KTo chce odobrych ſlyſetı,
O nichz ia chcy powiedietı,
Iakoż ſem nalezl pſano
A rozomnie wykladano,
Ogich rozlićnych prihodach,
Ozyſku y ofkodach,
To muſym pořad powiedieti,
yakz mi ſe zdalo zwiedietı.
V Baworiech knieże bieſe,
Ten ſlowutne gmeno miegieſe,
neb byl zmladoſti wecti zchowan;
Wte přebywal, aż y pochowan.
Ten brzo ſkona ſwa leta.
Poniem zoſtala || ctna a poctiwa Adleta 67b
neb Adlicka, kraſna zena.
tiem byla naplniena:

[1]) V rkp. *Rań.*

wſie wiecy y lepoty take,
K tomu ctnoſti wſelikake,
nabozna a plna ſtudu
a bydlila bezewſeho bludu.
Protcż byla ucinila
a ſwu ctnoſti [1]) priprawila:
Wſichni lide y zemene,
Magice poctiwoſt zenſkeho gmene,
Wſichni poſluſni byli,
coz kazala, cinili.
To knieże oſtawilo [2]) bieſe
Syna, iakz gednoho gmiegieſe,
Onıemz tyto kniehy pſany
A zkronyky wynimani,
Ze ten geſtie zſwe mladoſti
Wzdycky przebywal wectnoſti,
Wlepotie, w knieżecy bazni.
Poſluchal ſwe matky wkażni,
Genz gey wzdy priprawowala,
Kecti a tak gey wzchowala.
Arnoſt to knieże ſlowieſe,
Pln ctnoſti y wiery bieſe.
Protoz hrabie y zemene
Toho kniezecieho kmene
Poſluchachu, an gim take
Cinieſe cti negednake.
Rozlicnie wſecky darieſe,
hoſti y coż ſwych miegieſe,
Ruchem, konmi y gedenim,
Striebrem, zlattē y drahym kamenim.
To obecnie wſſem dawaſe
A ſwu ſtiedroſt vkazowaſe.
Protoz każdy podle wiery
Milowaſe gey bezmiery.
Neb geho matka Adlicka,
Ta ſlowutna ſrdecnic||ka, 68[a]
nan geſt mnoho nalozila,
Kdyz doſkoly geho byla
Dala wrozlicne vcenie.
A tu doſiehl wſeho vmienie
Wffrankreychu a wſecke zemi,
Iakoz zkronyky prawímy.

[1]) V rkp. *ctnoſt.* — [2]) V rkp. *oſtawila.*

Tut ſe geſtı vcil ſlechetnoſtı,
Protoz prikniezecie ctnoſtı
Odmladoſtı wzdy přebywal.
Wſak ſe ſta, a ne vmale,
Ze potom od Rımſkeho krale
Miel nemiloſt a wyhnan potom,
Iakož vſlyſite otom,
Co geſt přemohl prihod mnoho
odſeho [1]) y odonoho.
na Oſtrowiech y namori,
Tu geſt mnoho přebyl whoři,
I wemnohych zemiech take
Gmiel prihody negednake.

Capitola třetie piſe ſe.

Znamenaytez, kterak ta żena,
We wſech ctnoſtech zriezena,
Swu lepotu y ſwu ctnoſtı
A ſwu předrahu ſlechetnoſtı
Byla geſtie vcinila
I ſwu ctnoſtı priprawila,
Ze Rımſky kral byl gie ſlıbil
A tak přewelmi oblıbıl,
Ze gi wzdy chtıel kżenie mietı,
Iakz ſe muſylo zdieti.
neb żena Cieſaře toho,
Oniez ctnoſti pſano mnoho,
Tak ze wzdy wkazane ctnoſtı
prebywala odmladoſtı,
Ta wzdy dobre ſlowo miela
A potō dobře vmřela.

IIII. ‖ 68b

ADlıčka, ſlowutna zena,
Bohē wecti potwrzena,
Swe wdowſtwie obznamenawſı
A szemany ſe potazawſı —
Neb ktomu čaſu bieſe,

[1]) V rkp. *ze odſweho.*

Ze gegie ſyn leta gmiegieſe,
A ten w Recſke zemi ſtaſe
A vcieſaře přebywaſe —
Wyprawi Rytierſtwa mnoho,
Ze gedu poknieże toho.
Gedu rytieri ſmiloſti,
Gmagic ſtriebra, zlatta doſti.
A kdyz do Recſke zemie prigedu
A ktomu knieżatku pogdu,
Nalezne gey whrozne ctnoſti,
An přebywa zdawne dawnoſti.
neb mu řecſky cieſař knieżetſtwie
Byl dal a Weclowi hrabſtwie,
Ze tu hrozna pany bieſta
A mnoho cti a panſtwie gmiegieſta.
Kdyz poſelſtwie vſlyſſechu,
Gdu předcieſaře ſweho,
Wrecſke řeci ſlowutneho;
Wzechu oba odpuſtienie
A preċ ſe brachu bezmeſkanie.
Odtud zbohem přeċ pogedu.
Kdyz wſwu zemi zdrawi wgedu,
Knieznie Adlicce wzkazachu
A gie wiedieti giſtie dachu,
Ze ſyn gegi Arnoſt gede
A ſſebu ſwe wierne wede,
Wecle a ktomu ginych mnoho.
Bieſe Knieżna weſela ztoho.
Príge ſyna welmi milie,
Neb gie bieſe toho pilie,
Neb || odtoho pana zemie 69a
Byla wſechna obdarowana welmie.
Poċel ſecti ſtiedry byti,
Poċe wſechny daritı,
Mier, pokog wzemi vcini
Tak że geho niżadny newinni.

Capitola Pata.

WTen ċas mocny cieſař bieſe,
Otta ſobie gmeno gmiegieſe.
Tomu kniezata y krali,
Welicy y take mali,

Poſluſni ſwu ſłużbu biechu,
Obecnie weń ſluſiechu.
Neb ſwe knieżetſtwie byl vkazał
A podſwu moc take [1]) priwazal,
Ze ſe geho wſichni bali
A kgeho kazani ſtalı.
Nebo mier a pokog wſudy plodil›
A ktoż kolı gemu vſkodil,
Nadnim kazal poprawitı
A tiem wſechny vmiel vhrozytı.
Neb to tak byl oſnowal,
Ze wſem ſtiedroſt vkazowal,
Ktoż mu ſe neprotiwili.
A kteri pak protiwni byli,
Takowe tahl bezmeſkanie,
hledage gich zahubenie.
Gehoż y dnes gmenem znagi,
Wewſem dobrē zpominagı.
Ten vſtawıl mieſto ſtiaſtné,
Wewſech prawiech owſſem wiehlaſne;
Tiemto ſlowem potwrditı ſmiegi,
Tomut mieſtu Maidburk [2]) diegi.
Tu geſtı vſtawıl klaſter kraſny,
Swatemu Maurycy ſtiaſtny
I || wſem towaŕiſſom geho, 69b
Tut pamatka geho.
ctne Kanonicſtwo wyprawi,
Biſkupa ſlawnie vſtawi,
Ktomu hradow, twrzy mnoho —
Y podnes gemu diekugı żtoho —
Dal y ſwymi liſty ſtwrdıl
A to nawiecnoſt potwrdil.
holdugı Biſkupu tomu,
Gemu ſluzie a nikomemu.
To Biſkupſtwie oſnowano
A tak ſtiedŕe [3]) geſt nadano; [4])
y zpominagıt cieſaŕe toho,
nebt geſt nadal zbozıe prielıs mnoho.

Kapitola Seſta tuto ſe piſſe.

MAly ċaſek prigide,
Tu mu zena ſwieta ſnide.

---

[1]) Br. *tako.* — [2]) Na kraji napsáno písmem novým *Magdeburg.* — [3]) Br. *ztiedŕe* — [4]) V rkp. *nadadano.*

Kraſnu żenu welmi miegieſſe
A ta dyana ſlowieſe.
Ta we cti byla ſchowana
A wnabozenſtwi ſwrchowana.
Wmaydburce wtō kanownicſtwi
Pochowana, wtom Biſkupſtwi,
Geſto cieſař ſam vkladal
A ge bohatſtwim byl nadal.
Tut prawie giſte nowiny,
ze boh diwne diwy cini
Skrze twarnoſt te zaducie
Cieſařowe, driewe kſtwucie.
Potom ſta ſe dne gednoho —
A newygide tomu čaſu mnoho —
Cieſař podle přirozenie
Vlozi ſwe wſechno myſlenie
Namiloſrdnu porobu,
Zadage pogieti robu,
Sniżby přebywal wra|doſti 70a
Doſkončeni primiloſti.
Wtom myſleni poče trwati,
Kaza ſlawny dwor wolati.
Tu kniezata y kralowe
Bohatie ſe prihotowie,
Mnozſtwie hrabie, mnoho zboru,
Take prigidechu ktomu dworu.
A kdyz ſe ſylnie ſgeli biechu
Wſichni cieſari navtiechu,
Zatiem kaza ſlużebnikom giti
A kſwemu dworu gich zawolati;
Kaza wſechny ſtiedře ctiti.
Poobiedie kaza byti
Knieżatom y wſem take,
Aby byli přednim wſake.
A kdyz tu wſichni přednim ſedu,
Poče odnich brati radu
Arka: »wiezte me myſlenie,
cot ſem pogmiel pokuſenie.
Ractez mi wſichni raditi,
Bych ſe ia mohl ozeniti
Tu, genż ſe gt wecti zachowala
A ſwe gmeno čtnoſti ſwrchowala.«
Paní ſe wſichni vradichu,
Te řeci odpowiediechu

A rkuce: »my wieme żenu
Wewſi ctnoſti vrozenu.
Wlepotie nadgine ſaha.
Tat ſwu ctnoſti wſecky přemaha,
neb tak kraſne my newieme
Ani tak wecti kteru zwieme.
Tat ſe tobie ma hoditi,
Tut ſe radime ożenitı.
Diegıt gie kraſna Adlicka,
Twat ma bytı ſrdečnicka.«
Cıeſař vſlyſe tu chwalu,
Genż gie wzdawachu nema||lu, 70b
Ztoho gım wſem dıekowaſe,
daritı ge ſlıbowaſe.
Počet zadobre mietı.
Tut ſwym ſrdcem poče wrietı,
A nemoha dočekatı,
Chtie knij [1]) liſt brzo poſlatı.
Sam ſwu ruku poče pſatı
A liſt ſwym ſmyſlem wykladatı,
A tu takto ſe gie poddawage,
Mile odpowiedı zadage.
Poſla wyprawı dobreho,
Kewſi ctnoſti rozomneho.
Ten ſe do Bawor ſbohem braſe.
Yakz prigitı gemu ſe vdaſe,
Předknieznu ſſtrachē pogıde.
Yakz brzo předni přigide,
Kniezna gemu da witanie
Arkuc: »odkudz ſem [2]) poſlany?
Tot chcy od tebe zwiedietı,
Podle ctnoſtı a vſlyſetı.«
Poſel podle mrawu ctneho,
Yakz poſlan odkrale ſweho,
Tut ſe ial poſelſtwie dietı,
Az gi poče wſrdcy wznietı,
Arka: »poſlalt mie Cıeſař ktobie,
Myſlıt wſechno dobre otobie.
Swu ſłużbu tobie wzkazuge
A tıemt ſe tobie zawazuge.«
Ktomu poſel kgegıe ctnoſti
Gmiegıeſe klenotow doſti.

[1]) Br. *k ny*. — [2]) Br. *sy*.

Tut prineſe bezmeſkanie,
Dawage to te ctne panie.
Odpowiedie ta kniezna żaducie,
Nadewſecky kniezny ſtkwucie
Arkuc: »mog pan y ma ho||ſpoda, 71a
neb ſem i ı nizſ eho roda,
Nemat mi tak wzkazowatı;
Mat, co chce, mnie rozkazatı.
neb ia mam natō doſtı,
zet nageho gſem miloſtı.«
Poſel tutǫ rec znamena,
Vzre, ano gt mudra żena;
Poce gi wyprawowatı,
Swe poſelſtwie wykladatı
Arka: wiezto, zadna pani!
Radılıt ſu wſichni pani,
Ac ia ſmiegı recy wiece,
Zdopuſtıenim tak mluwiece,
ze maſs geho zamuże mietı
A take knam prigetı.
Nebt ſu twu ctnoſt oſlawilı,
Tıe nadgine pochwalılı.
A to wſe twa ceſt, ctna zeno,
Cini, że gſy powyſena.«
Kniezna poce dıekowatı,
Chwalu wſem dobrym wzdawatí,
Rkuc: »diekugıt gıch miloſtı,
że podle cti y wſie ſlechetnoſtı
Mie ſu mielı napamietı.
Day gım boh odplatu mietı!«
Zatıem poſel lıſt vkaza.
Kniezna geho ſnaznie otaza,
Od koho geſt to poſlano,
Coz natomto lıſtıe pſano.
Samat geſt ſobie vkazala,
Oc geſt poſla tazala;
dobre kecti vmiela,
Tot promiloſt powiediela.
Tu rec dobre znamenaſe,
natom lıſtıe takto ſtaſe:
»Otta cieſar zſwe miloſtı
Wzkazuge Adlıdcze wectnoſtı
Swu ſłużbu y mi||lowanie, 71b
By racila prowſe panie

I pro [1]) ſwu ċeſt geyg, prigieti
A gey za prietele mieti,
Rka: nemohut żadati dele,
Neb mog ziwot y weſele
Tot pobohu poruċegi.
neb giſtie ŕecy ſmiegi:
Me ſrdce maś wſwe porobie.
Wiez, zet zarmuceno gt wtobie,
Nemoż ſe nikame hnuti.
Rać mie kſobie priwinuti,
Rać me ſrdce wſwem zawrieti!
Tot chcy zawſe dary wzieti.
nebot twa ċeſt to wſſe plodi,
Genż w mem ſrdcy rag vwodi,[2])
Genż mne ktomu wyprawuge
A tie kemnie oblibuge,
Ze ty, draha zwierinicko,
Meho ſrdce ſrdeċnicko,
Maś byti żena y pani
Aż donaſeho ſkonanie.[3])
Protoz, prežaducy holubiċko!
Proſwe drahe, mile liċko
Raciz tento liſt prigieti,
A coz geſt naniem pſano, wſrdcy mieti,
By mie wſwu miloſt priyala.
Coż by take pożadala,
Tot ſe wzdy ma ſtati tobie,
nebt ſem ia tie zwolil ſobie.
Tot ktwe priſluſie ctnoſti.
Rać mie mieti wſwe miloſti!
korunu maſs naſe wzieti,
Meho cieſarſtwie prigieti,
Neb ſy ktomu wywolena,
Adlicka zu ilitka żena.
Tot ſu pani radili
Y knieżata tie chwalili,
Bych tie zwolil nadewſe panie.
Wiez, zet || giſte me żadanie 72a
Tobiet ſe geſt porucilo.
Ach, by mnie ſlyſeti bylo
O tobie dobru nowinu,
Diekowalbych hoſpodinu!«

[1]) V rkp. *ro.* — [2]) V rkp. *v* jest červeně nadepsáno. — [3]) V rkp. */kończenie.*

A kdyz ten liſt přečetla bieſe,
Odtud podal ſyna gmiegieſe.
Poſla poň nemeſkagicy,
Geho priſtie żadagicy.
Zatiem poſſel gie mluwieſe,
Genż od Cieſaře tu bieſe,
Proſe, by odpowiediela,
Coż by pri ſwe ctnoſti chtiela.

Kapitola ſedma.

Zapyri ſe żena tato,
Neb gie bieſe hańba zato,
Arkuć: »newiē tomu co řecy,
Protoż toto chcy powiedieti [1]):
Mam ſyna welmi mileho,
khoſpodařſtwi gedineho.
K tomut ſem poſlala,
nebt ſem twog liſt ohledala.«
Kaza poſla welmi ctiti,
Za tiem geſtie ho proſyti,
Aby racil počekati
a gegieho ſyna poznati:
»Neb co mi ten bude raditi,
Tot chcy rada vcinitı.«
Panie rad ten poſel odpowiedie,
A zatiem gegie ſyn prigiede.
Gide tam, kdez bieſe matie,
I poče ſe nanowiny ptati.
Wyniemſi liſt, da gemu přečiſti.
A iakz mu ſe vda ciſti,
Poče ztoho weſel byti
I gel ſe materi raditi
Arka: »tys żena mlada,
Slyš mie, tot geſti ma radda:
Po|niewadż tak welike knieże 72b
Pta a na tie ſe tieże,
Chtie tie zazenu pogieti,
Smiegit wiernie powiedieti,
By ſe gemu nezdrahala
A kniemu ſtu řeci poſlala,

[1]) V rkp. *powiedřeti chcy.*

ze chceś geho poſluẛna bytı,
Wẛecko, coz każe, vcinitı,
Neb ſe tudy [1]) twa ċeſt zplodi;
Tot ſe mnie y wẛı zemi hodi,
Neb ty budes powyſena,
Gſucy Cıeſařowa żena.«
Pani wece: »mily ſynu!
Ne pro tıeleſtnu hodinu,
Ale tahnuc kdoſtogenſtwi,
Chcy bytı wtwem poſluſenſtwi.«
Syn gıde a nemeẛkage,
Kde ten poſel, naň [2]) ſe ptage
A kdyż vzře poſla ctneho
Odcieſařе ſlowutneho,
nalit poſel ḡt nezmateċny,
Knieże byl a welmi vdatny; [3])
Tu poċe gey welmi ċtıtı.
Poſel take poċel gemu mluwiti
Rka: »cieſař mie poſlal ktobie,
Tohoto zadage natobie:
Chceẛli geho zaprietele mietı,
Rać ſemnu poſelſtwıe zdietı
Před knieżnu, předſwu mateřı,
At ona odemne zwie.
A coż koli budu mluwitı,
Neday mi zlym poſlem bytí.«

Capitola oſma.

Arnoſt odpowiedie gemu,
Tomu poſlu ſtateċnemu,
Arka: || »toť rad chcy vcinitı 73[a]
A chcyt ſtebu předni gıtı.«
Tu ſe rukama obgeſta
A předknieznu pogideſta.
Kniezna vzře oba milıe,
Snad gıe [4]) bieẛe toho pıle.
Arnoſt poċe gı mluwitı
Rka: »toť nemoż ginak byti.
Kdyzt geſt radda priſla,
Poſluchayz tu meho ſmyſla.

[1]) Pův. *d* m. *t;* pak opraveno. — [2]) V rkp. *a nań* — [3]) Rým žádá: *ſtateċny.* — [4]) Br. *gi.*

Cieſařowi kdyz ſy zchwalena
A ty gſy ktomu mlada zena,
Smiem zato dobře ſlibiti,
Ze gey moześ dobre vtieſiti.
A to take ſmiegi řecy
A ne taynie powiedieti:
Tobiet ci mimo gine přege,
kdyzt natie korunu wzdiege.
Moześ gey pogieti rada,
Neb gſy żena geſtie mlada;
A mas gey rada zamuże mieti,
Kdyz tie chce zazenu wzieti.«
Kniezna odpowiedie ſynu [1])
Rkuc: »diekugit hoſpodinu,
Owſem ktomu panu memu,
Cieſařowi ſlowutnemu,
Ze geſti mnu neracil zhrdati.
Mily poſle, ſmieyz mu to powiedieti,
Że iakż raci, chcy bydliti,
A iakz każe, tak vcinili.
Coz mi mog ſyn ſmiel raditi,
Tot chcy rada naplniti.
Taket chcy nato liſt pſati,
Ten maś memu panu dati.«
Poſel odnie ſlyſel toto,
Byl naramnie weſel proto,
Ch||wale boha, tworce ſweho, 73[b]
Ztoho daru welikeho,
ze mu ſe powoli dalo,
Coz zadal, to ſe wſe ſtalo,
A řka: »tot weſele pogedu,
kudyzt napole wygedu.
Budut tepruw vmieti
Otwe kraſe powiedieti
A otwe ctnoſti y olepotie.
muſyt tepruw wrieti [2]) pro tie [3])
wſrdečne miloſti!
Sotniet dočeka te radoſti,
By tie widiel naſwem dwořе,
Wſwem pokogi I wſwe komořе.
a take wſickni zemene,
Genz ſu ſlawili otwem gmenie,

[1]) V rkp. *ſynu ſwemu.* — [2]) V rkp. *wieriti.* — [3]) Br. dal *pro tie* do násl. verše.

Wiemet, zet ſe budu ptatı
A mne přeſnažnie tazatı.
Wſemt vmiem odpowiedietı,
A tot budu radı ſlyſetı.«
Adlıčka, ta kraſna żena,
Nadgine ctnoſtı zwyſena,
kaza panom lıſt pſati
A gım welmi dıekowatı,
ze ſu wdobrem zpomenulı
A cieſarı mie zwieſtowalı.
Kaza poſlu lıſt datı
a gey welmi darowatı.
Poſel hrozne vtieſenie
gmiegieſe, a wzē odpuſtıenie,
Kſwemu panu giede.
A iakz ho brzy dogıde,
driewe nez lıſt vkaza,
Cieſař geho otaza:
»Poſle mily[1])! kterakt ſe geſt dalo?
Dobřelı ci zlıe ſe ſtalo?«
Poſel wece: »prawimt toto,
Maſs mi datı kolač zato!
Mat ſe potwe || wolı ſtatı, 74[a]
Cos zadal, to budes mietı
A tedt geſtı poſlan lıſt kſwiedecſtwi
ktwe cti, ktwemu doſtogenſtwi.
Taket lıſty magı pani,
Geſto gim odnie poſlani.«
By cieſař radoſten ztoho
Y gınych lıdi premnoho,
I bieſe weſele nawſe ſtrany
Mezy knieżaty a mezy pany.

Capitola IX.

Cieſař wzem lıſt poče cıſtı
A wſrdečne radoſtı kwieſtı,
Neb nalıſtie bieſe pſano
Tato řeč y wykladano:
»Ottowi Cieſařı wegmie
Adlıčka z Baworſke zemie.

[1]) Napsáno dvakrát.

Panu memu ia wzkazugi
A naywiece ztoho diekugi
Te hodinie y te chwili,
Kdyz geſt mog boh, twořec mily,
Tobie racil mie zgewiti
A mie tobie oblibiti.
Wtomt diekugi welmi tobie,
Zes mie chudu żenu ſobie
Zwolil bezmeho myſlenie
I bezmeho wſeho chtienie,
Ginet giż myſli nemagic,
Než wtobie ſe wzdycky kochagic.
Awſak ać ſe kde podřeknu
Aneb nemudře ſlowo řeknu,
Toho rać ſam ſudce byti,
Rać mi proboh odpuſtiti.
nebo oboze prawiece,
Podle me wiery mluwiece,
Ze chcy rada wſe vciniti,
Bezčehoz neraciš || byti. 74b
neb yakz [1]) ſem přezřela
A twog liſt otewřela,
Prwe ſem wtwe ſluzbie byla,
Ale gizt ſem ſe y poddala.
Mog ziwot y me myſlenie,
To maš podle ſweho chtienie.
neb ſem vmyſlila ſobie:
Protwu ctnoſt hotowa [1]) tobie
Chcyt byti, tot ſem myſlila.
Nebo bycht tiſic liſtow poſlala,
Nemohlat bych wyprawiti,
kterak mog ziwot počel tuziti
Pro twu miloſt y protwe ctnoſti.
Pritwe welike miloſti,
Twat ſem, kdyz ty koli każeš,
Iakz mi poſwem liſtie wzkazeš.
nebt mi moy ſyn to radil,
Genż ſe ktomu take poſadil,
Ze tobie chce rad ſluziti,
Wſechno, co kazeš, vciniti.«

[1]) Opraveno z *takz.* — [2]) V rkp. *hotowa ſem.*

Capĩ X.

Cieſař wzdy nalíſt hledaſe.
Iakz zwiedie, co na niem ſtaſe,
Poče bohu diekowati
A poſlu chwalu wzdawati.
Diekuge mu prewelmi ztoho,
Da mu ſtriebra, zlatta mnoho,
Zakolać mnoho da gemu,
Tomu poſlu předrahemu,
Rka: »chcyt prieti nadgine,
Tot ſlibugi tobie,[1]) hoſpodynie.«
A zatiem poſla pozemeny.
Když ſe ſgidechu, wece: »pani!
Proſymt || was a wam dowieře — 75[a]
Slibugi wam prime wieře,
Ze was wzdy chcy ploditi,
Kto mne chtiegi poſluſni byti —
Byſte wy y waſe zeny
Byli wſichni pripraweny
Poſwietiem petře wnedieli,
Abyſte pomu ženu geli
Do Bawor, genż ſem zohrady
Zwolil podle waſſie raddy.
Mluwtez druh druhu prawiece
A te ſwatby netagice.«
Slibichu to vciniti
A geho woli naplniti
A řkuć: »neniet to nikoli!«
Cieſař vſlyſew gich woli,
Rozda mezy nie mnoho tiſicow
Striebra, zlatta y wozow,
Sukna draheho předoſti,
Rozda wſem podle ſtiedroſti.
ktomu čaſu to giż bieſe,
Ze ſe kazdy hotow gmiegieſe.
Gedu ſpiſcy y z Bubnowanim,
Ktomu ſluſnym bnedowanim,
Wzechu nawuoz tu kraſnicku,
Drahu y lepu Adlicku,
Ktomu mnozſtwie ginych pani.
By hluk weliky nawſe ſtrany.

[1]) V rkp, *tobie pane; pane* škrtnuto.

A ktomu ſe take Arnoſt priprawi,
Sſwymi ſe take wyprawi
Wruſe, wſtriebre, ktomu wzlattie,
Draze a welmi bohatie.
A chtie byti pritom dworu,
Gede docieſarowa dworu.
Tut ſe mnozſtwie lidu ſgedu.
yakz || s tuto knieznu prigedu, 75b
Powedut gi whrozne ſyle.
Tut gi cieſar prige milie,
neb wtiech zemi(ech) nebieſe
Tak kraſna, tot kazdy prawieſe.
Poce cieſar wſech proſyti,
A chtie ſnimi weſel byti,
neb mu domow přiſla bieſe,
Genz wgeho ſrdcy wewodieſe.
Tut ſe ſtala welika ſlawa
Podle knieżecieho prawa.
Biſkupem ge oddachu,
To manżelſtwo ſwrchowachu.
A kdyz ſpat oba prowodichu,
Mnoho ſwiec rozſwietichu.
Polozit ſe ta kraſnicka,
Cieſarowa ſrdečnicka,
Anot iako ſnieh ſe bielegice.
Tut Cieſar lehne nagegie ruce,
Mage radoſt y weſele,
Oniemż nechcy mluwiti dele.
Nazaytrie ſta ſe dne toho,
Prigide panij [1]) přemnoho,
Panen, hrabij,[2]) kniezat ktomu,
Tak iakz wtom welikem domu
Mnoho ſet ſlowutnych bieſe.
A kdyz cieſar gieſti chtieſe,
Wſechniem zaſtuol ſieſti kazachu.
Tut gim wſem obecnie dachu
Rozličnych krmi prictnoſti,
Rozličneho pitie doſti.
Zatiem rytieri ſe brachu
A ſwe helmy priprawowachu,
Chtiec toho dne mieti klanie
Propanny y take propanie.

[1]) Br. *pany*. — [2]) Br. *hraby*.

Tu mnoho ſeth ten den klachu
A přehroznie burdowachu || 76a
Natom hradie y wtom [1]) mieſtie,
Oniemż y dnes prawie powieſti,
Ze nikdy nebylo toho,
By kdy tak rytierſtwa mnoho
Poſpolu bylo widano,
Aniż otom geſt kde pſano.
Potom v weċer by tanec.
A by tu rozlicny kramec [2])
Odſtriebra y odzlatta take,
I od perel a draheho kamenie,
Ondet ſe wzlattie zelenie,
Byl vzřel, ktoz chtiel hledati
A to prawie znamenati.
Tut bylo take hlaſſow mnoho.
Vflyſel by ċaſu toho,
Ondet piſti y bubnugi
A trubaci budeřugi, [3])
Ondet hudu, hyń zpiewagi,
Rozlicnu kratochwil magi.
Tut rozlicnu radoſt gmiegiechu
A druh druhu ſe ſmiegiechu,
Sweho mileho każda znagic,
Druzka druzce [4]) vkazugic,
Zhledanim očka ſweho
Proſtrelugic ſrdce geho.
Iakoz by mohlo y dnes bytı,
Kdez by ſe vdalo bytı
Tu, kdez by byli pāny y panie
A plodili tancowanie.
Takez by ſe tu wſe ſtalo,
Tak iakz ſe geſt tam dalo.
Kdyz dluho weſeli biechu,
Odtud ſe pak rozlucichu.
Wzechu wſickni odpuſtienie,
Magiċe ſwatby te [5]) chwalenie.
Arnoſt take tam prigide,
A iakż predcieſaře wnide,
Poċe odpuſtienie brati.
Cie||ſař ge ſe zaſlibowati 76b

[1]) Br. *a tom.* — [2]) V rkp. *kraniec.* — [3]) Br. *budečugi.* — [4]) V rkp. *druzice.* — [5]) Za slovem *te* písař počal psáti *k*, ale nedokončil a přestal.

Rka, że rad chce proń vcinitı,
Naniemż by ſmiel co pożadatı.
Arnoſt pokloni ſe gemu
Ztoho iako panu ſwemu
Rka: »diekugıt twe ctnoſtı!
Doſtıt mam namiloſtı.«
Wzem odobu odpuſtıenie,
Bra ſe pryč bezmeſkanie.
Zatıem Cıeſař s ſwu Adlicku,
Tu laſkawu gedinicku,
Welmi přemiloſtıwie bieſta,
K ſobie prawu wieru miegieſta.
Protoz promiloſt otaza ſe,
Nagegieho ſyna pta ſe,
Chtıe gey naſwu pracy wzieti
A gey zaſweho ſyna wzieti.

Capitola Gedenadſta.

POſla po Arnoſta ctneho,
W ten čas welmi ſlowutneho.
Ten vſlyſew to kazanie,
Prigede bezmeſkanie.
Protoz cieſar bez omyle
Prige geho welmi milıe.
Tak mile matı gemu
Da witanie, ſynu ſwemu.
Tut přednimi ſkazni ſtaſe
A obiema dıekowaſe.
I owſem hodno toto bieſe,
ze Cıeſař kniemu mluwieſe
Rka: »beztoho nechcy byti,
Ze wzdy muſyš vcinitı.
Chcy tıe iako ſyna mietı
A odemne[1]) mas přigietı,
ze mas wzemi mocen bytı
A wſicku zemi ſuditı.
Nebot ſu mnie to mili
Mogi zemane radili,
By || ſudıl podle gich raddy, 77[a]
Podle teto zemie wnady;

[1]) Za slovem tím v rkp. něco neurčitého škrtnuto.

By ſe mne take dotazal
A tudy kemnie ſe zawazal.
Nebt chcy mieti tie powinna
Tak yakozto wlaſtnieho ſyna.«

Capitola dwanadſta.

ARnoſt gemu odpowiedie
A ŕka: »pane! tot powiedie,
Ktomut ſem ia neprihoden
Ani kſudom take hoden.
Neniet čaſow me mladoſti,
A ty kniezat maś předoſti,
Gimzt geſt ſlićno porucitı.
Raciz mie toho zbawitı!«
Zemene ſe ſrazychu,
Arnoſtowi powiedıechu
Rkuc: »tatot ſe ŕeč tobie nehodi,
Neſpomahat, ale ſkodi.
Nebot ſme natom priſiehli
A otie ſe wſickni [1]) ſmluwili,
Ze maś naś obrance bytı
A wſicku zemi ſuditı.«
Arnoſt wece: »milı pani!
Protı tomu ia ſe nebrani,
Kdyz ſe wā zda wſe podobno
I memu cieſařowi hodno.
Wto ſe rad chcy vwazatı,
A mnie mate holdowatı,
Byſte wzdy ſemnu ſtalı
A mnie ſwieru pomahali.«
To oni hned vcinichu
A gemu wſickni ſlıbıchu.
Tut ſe poće mużnie mietı,
A nerodıeſet nikdiez peniez wzietı,
Peniez zadnych protı prawu;
Tudy miel odewſech ſlawu.
Dobri dobŕe mu ſudiechu,
Wſak geho zli nenawıdiechu. || 77b
A naty on nic nedbaſe,
Gedine te čtı hledaſe:

[1]) Br. *wsichni.*

Leċ bud mlady neb ginoſe,
Chudy, pan aneb panoſe,
Kazdehot poprawdie ſudil.
Protoz byl geſt wſecky zrudil,
Tak że geho wſichni poſluchali,
Welicy y take mali,
A dobre gemu diekowachu,
Kgeho kazani wſudy ſtachu.
Cieſař, prawiece to,
ten gey milowal Proto.
y wſem obecnie byl mily,
Tak że kniezata ſu byli
Wzdy poſluſni wewſem geho
Tez iakozto pana ſweho,
Genz by byl gich prirodili
Neb wte zemi narodili.

Capitola Trinadſta.

GEdno knieże bliż tu bieſe,
Gehoz prewelmi nerad ſlyſieſe
Otō [1]) ctnem a geho chwale,
Kterak gey nawſe ſtrany chwale,
Iak geſt wierny, iak [2]) geſt prawy,
Oniemz każdy ſlawnie prawi.
Tiem ſe ten welmi rmutieſe
A gemu ſkoditi chtieſe.
Wſak ſe wiernym zda podobne
I kazdemu gt to hodne,
By dobreho chwalili
A geho ċeſt wzdy wyſſili.
Znamenaytez, ktere geſt ctnieyſſie
A kazdemu podobnieyſi,
»Dobryt gt« kazdemu ſecy,
Cili »zly gt« powiedieti.
»Zly gt,« tot zlym hotowo,
Ċi »dobry gt,« tot dobrych ſlowo.
Protoz ktoż chce po || cti ſtati, 78a
Onizadnem nema dbati,
By ho kudy zprawowali
Neb geho ċti dotykali.

[1]) V rkp. *Wto.* — [2]) V rkp. *tak.*

Ale Arnoſt tento ſlawny,
Dobry, wierny y opatrny
Oprawu takez gt chtıel wzdy ctnie cinitı,
Awſak toho nemohl zbytı,
By ho zlí nezprawowali
A geho zahubitı żadalı.

Capitola Ctrnadſta.

STa ſe, że lankrabıe bieſe,
Gindrich od Ryna ſlowieſe
Naſwe ſrdce wze zlu wnadu,
Myſlıe vcinitı wadu
Arnoſtowi tomu ctnemu,
Wewſech ſkutciech prewiernemu.
Seſtrenec cıeſarow bieſe,
Protoż bezſtrachu mluwieſe
Cıeſarowi ſlowa tato,
Aby to miel gıſtıe zato,
Ze »wíem człowieka gednoho,
Odnieho ſe bogim toho,
Aby mv[1]) ſmrtı neodpuſtıl
A gemu nawieky vſſkodıl.
Tot ſe pro twu miloſt diege,
Genz ſe ktobie milıe ſmiege.
Protu ſnad budeś vnawen[2])
A ſweho ziwota zbawen.
Tudy mie wſak kſmutku zbudıs.
Ach! iak tıezce ty wykupiś
Tu wieru a tu miloſt prawu!
Strach, byt nedalı wtwu hlawu!«
Cıeſař iako pozbyw ſyly,
Wece: »praw, prieteli mily!
Komu by to mielo byti,
Genż by ſmiel to vcinitı?«
Gindrich odpowiedıe gemu:
»Tot bytı pa|ſtorku twemu, 78[b]
Genz tebe hleda wtwem domie,
A natot mam dobre ſwiedomie.«
Cıeſar Gindrichowi wece:
»Nechay teto řecı wiece!

---

[1]) Místo opravované. — [2]) V rkp. *vmrtwen.*

Mluwiś nań, gemu zawidie
A geho nenawidie.«
Gindřich ſhniewem odpowiedie
A potwařı pobledie,
Arka: »ktozt přegi co dobreho
A zadagi zdrawie tweho,
Tiem ty nechces dowieriti «
Cieſař wece: »Sluſiet pryc giti!
neb Arnoſta wiem wierneho,
Wewſem dobrem zachowaleho.«
A tak ſe oba rozluciſta
A druh druhu newieriſta.
Otom Arnoſt newiedieſe.[1])
Co zly odobrem mluwieſe.

Capitola patnadſta.

STa ſe, ze ten Gindrich wzloſti,
Pln newiery y chytroſti,
Wyprawi ċlowieka gednoho
Cieſařowi neznameho,
Iakoz by newiediel o to.
Ten poċe mluwiti toto,
Tak yakz Gindrich mluwil bieſe.
Cieſař nato nic nedbaſe.
Potom drahny ċas prigide,
Gindrich předcieſaře gide
A řka: »muſyt mi diwno byti,
Ze mi nechceš dowieriti,
A wieda mie ſobie wierneho,
Ke wſem lidem zachowaleho.
Nebot by me cti wadilo
A || nawieky vſkodilo, 79[a]
Bych ia kriwdu chtiel mluwiti.
Proċ mi wtom nechceš wieriti?
A wieris lepe newiernemu
Paſtorku, ċlowieku zlemu,
Genz tobie nic dobreho
Přege, gedno wſſeho zleho,
Genz tie myſli zahubiti,
Tu kdez by mohl tebe dogiti.«

[1]) V rkp. *die* nadepsáno červeně.

Capitola Seſtnadſta.[1])

A Kdyz ten tak lſtiwie mluwieſe,
Cieſař ſwym ſmyſlem bludieſſe,[2])
Newieda co powiedieti.
Wſak wece: »tot muſym řecy,
Tiem mie naywiec tuha wſobie,
Mage matku geho zazenu ſobie,
Ze mi ſe gt vnahlıti,
Gie a gemu newieriti.
Neb mi ſe zda vmē ſmyſle,
An celie zlie omnie Arnoſt myſli,
Ze by matie ſpieſe gemu
Prála ſmrti tak zlemu,
Nez by mi co mielo byti.
Wtom gi celie chcy wieriti.
Kromie kdyz geſt kto tak kriwy
Člowiek neprawy a lſtiwy,
Chcy ſe geho wzdy warowati,
Geho zleho wzdy ſe wyſtřehati.
Raciz prawie obmyſliti,
Kterak chceſs ſnim okolo giti.«
Gidrich odpowiedie gemu,
Cieſařo||wi y vgcy ſwemu, 79b
A řka: »myſlilt ſē takto ſobie,
Iakz ia nynie prawim tobie:
Priſiehli ſme tomu zlemu,
Twemu paſtorku kriwemu,
Ia y ginych kniezat mnoho.
Poſlіż po nie a nenechawag toho.
Iakz ſe ſgedu kdworu twemu,[3])
Rcyż znamenitie każdemu:
Wgedne zemi dwa rychtaře
Nechces mieti ani wladaře.[4])
Tudy my priſahy zbudem
A ſobie ſwobodni budem,
ze nań nebudeme dbati,
Gedine ſe tebe bati.
A taket mu vſkodi,
Arnoſtowi, Neb wſudy plodi
pozemiech turnage y klanie.

[1]) Br. *seſtnadcta.* — [2]) Napsáno dvakrát; poprvé škrtnuto. — [3]) V rkp. *ktwemu dworu* — [4]) *ře* na kraji připsáno červeně.

Wtomt ma wſecko ſwe zadanie.
Ak [1]) zſwe zemie wygede,
odtebe daleko odgede,
Tut ia wzemi vpadnu;
Kohoz kohiwiek popadnu,
Dalıt boh, přemohut geho.
A paklıby gich bylo mnoho,
Maś ſwe lıdi mi poſlatı,
Genż mi budu pomahatı.«
Oto ſe oba ſmluwiſta
A ſe ſlıbem vgıſtıſta.

Capitola Sedmnadſta.

KAza lıſty Cieſař pſatı
A knieżatom rozeſlatı;
Kaza, by brzo prigelı.
Iak [2]) ſe bıechu prwe ſnielı,
Přikaza wſem powıedıetı,
Ze wladaře nechce mietı
Arnoſta, a ze gey zbawuge
A ||- wladarſtwie odlućuge. 80[a]
A wty doby Arnoſt wſwe zemi bieſe.
Kdyz ty nowiny ſlyſieſe,
Poče nato nic nedbatı
I poče ſe na Turnege ptatı.
Cieſař knieżatom prikaza
A gim iakz dowieře kaza,
A by Gindricha poſluſni byli
A co każe, to vcinilı.
Slıbichu to vcinitı
Kniezata a poſluſni geho bytı.
Arnoſt podal turnieg zwiedıe
A ktomu welmi kraſnie gede.
Zatıē lankrabie lſtıwı,
Iakożto člowiek křiwy,[3])
Poſla Arnoſtowi ctnemu
A odpowiedage gemu
Odſebe y odſwe pomocy,
Od cieſařowy mocy.
Tut gemu wzemi tahnieſe,

[1]) Br. *jak*. — [2]) V rkp. *Tak*. — [3]) V rkp *ſmiely*.

Mnoho ſeth lidu branneho gmiegieſe.
Gich ſe nevmiegieſe wyſtrehati
Arnoſt ani ktomu prigieti.
Zatiem Gindřich y geho recy
Počechu wſe [1]) napořad ſecy.[2])
A kteriz ſe koliwiek braniechu,
Přemohuc yhned ſtepiechu.
Vffrankřeychu toto ſe diegieſe,
Ze napořad wſechno hubieſe.
V winčenburka pak kdyz biechu
A ten krag weſken hubiechu —
A tu Arnoſt oddal kraginu
Proſwe hriechy y proſwu winnu,
Biſkupowi tu dal bieſe,
A proto dieku odboha gmiegieſe.
Neb ten welmi mudře cini,
Ktoz zaſwe hrie||chy co vcini 80[b]
A Kkoſtelu oddawa zbozie
Proſtieſtie a progmeno bozi.
Gindrich nato nic nedbaſe,
Gedine pořad wſecko hubieſe.
Tu tri hradow dobrych doby
A dobrych klenotow naby;
Mnoho lidi nanich ſhladi
A ſwymi lidmi oſadi.
Swu koruhew kaza wzieti
A nahradiech rozproſtřieti.
Wolati pozemi kazal,
Yakz ſe ḡt s ſwymi byl vtazal,
Aby dele neſlyſeli
Ani Arnoſta zapana mieli;
Gedno aby weň ſluſeli
A cieſaře zapana gmieli.
Mnozy pak chtiece wieru gmieti
A wſwe kniezatko ſiuſeti,
Brachu ſe odzbozie kſwemu
Arnoſtowi ſlechetnemu.
Wiera gim mileyſſi bieſe
Nez gich zbozie, każdy prawieſe.
Potom Gindrich ſſwymi pany
Poce ſecy [3]) nawſe ſtrany.
Odtud před Nurmbergk pogede,

[1]) V rkp. *wſeckny*. — [2]) Čti *ždéci*. — [3]) V orig. něm. *brande*.

A kto namieſtie, kdyz to zwiedie,
Zkaza gim wſem lſtiwu raddu,
Mnie, by ſſtawil tudy ſwadu,
Chtieli ſe bezbitie datı,
Cı chtıe ſnimi boiowatı?
Aby to tak wiedieli:
Kdyz by ſe branitı chtıeli,
Muſyte ziwoty datı!
Tot chcem brzo okazatı.
Wtō mieſtıe dobře ſediechu,
Genż vteklı || take biechu, 81[a]
Wdobrodruzſtwı přewyborni,
Whrdinſtwi prawie poznalı
Wtwrdem mieſtıe ſe widuce,
Odpowiedıechu a rkuce:
»Chceſlı ny tuto oblecy,
Muſyś ny zapaty ſwlecy
Dřewe, nez ſe tobie dame
Aneb cieſari poddame!
nebt nam naś pan ginak kazal
A to nam poſwych liſtech wzkazal,
Zet nas wzdy chce retowati.
nedbame, co budeś pachatı!«
Gindrich diw ſe newzteće,
Kdyz mu tak odpowiedie brzce.
Kaza okolo wſeckno ſecy [1])
A druhym kmieſtu tecy.
Strielegıce ſobu ſtranu,
Tut mnohemu dadie ranu,
Ze ſe wiec domow newratil
A naydrazſi poklad ztratıl.
Tut ani ſedla ſlozıli
A wſechny ſtany rozbılı.
Tut bylo kraſne odıenie;
I na oriech prohonienie
Byl by widiel, kto chtıel hledatı [2])
Aneb toho pozorowatı.
Ondet ſſturmem kmieſtu teku;
Ondet obranu ſe ſeku;
Ondet přeſnaznie [3]) cetkugi,
Ktomu pıſti y bubnugı:
Ondet ſtrielegı wybornie,

[1]) V něm. orig. *branten* — [2]) V rkp. *hledíetı.* — [3]) Br. *přesnazie.*

Obracegic mnohe wzdornie,
Tak iakz gich mnoho ſeth leziechu,
Sobu ſtranu ranieni biechu.
Take mnohy naywiec ſtratıl,
Ze ſe wiece domow new||ratıl. 81b
Mnoho ċaſow tu leziechu
A nawſaky den pobitie miegiechu.
Na kazdy den cetkowachu
A ſobu ſtranu ſe gimachu.

Capitola Oſmnadſta.

YAkż to mieſto obehnal bieſe
Gindřich, s ſwymi leżieſe,
ktomu ſ Cieſařowu mocy,
Tak poſel hnal dnem y nocy.
K Arnoſtowi [1]) yakż prigide,
Zle mu nowiny powiedie,
Ze »mieſto ḡt obehnano
A tot ſe ſtalo wſtředu rano;
Tomut geſtı den paty.«
Arnoſt nedba nic te ztraty,
Tuť rozeſla poſlow mnoho
Poſeho [2]) y po onoho,
Coz gich mohl kde doſiecy,
Chtie do nurmberka getı,
Zda by mohl brzo wſtatı
A ſwe wierne retowatı.
Sebra ſtıtow dwa tiſice.
Tıt [3]) priſezechu ſlıbugice,
Podle nieho chtiece ſtatı,
Pron [4]) zıwoty y zbozie datı.
Odtud welmi taynie gedu,
A kdyz kwogſku bız prigedu,
Sſpeheře dobreho gmiegieſe,
Kde kto lezel, wſecko wiedieſe.
Zwiedie, kterak ponocugı
A wſtanech ſe obracugı
A welmi ſe honoſnie gmagice,
Nizadneho ſe nebogice.
By gednu pritemne nocy,

[1]) Br. *Arnoštowi.* — [2]) V rkp. *Poſweho;* Br. *sweho.* — [3]) Br. *tut.* — [4]) Br. *proň.*

Tak iakz bieſe opuol nocy,
Nawoyſko ſe bliż pribrachu.
Tak yakż po|nocni zaſpachu, 82a
Kŕıknu poŕad a wſecky tepiechu
A ſwe heſlo wolachu.
Niektery procytıl bieſe
A giz bezluku leziese.
Ondet bodu, ondet ſeku,
A niekteri nazy teku,
Ze by rad y nah vtekl,
Ant ſe zeſna iako wztekl.
hrozne rany gim dawachu,
Taket mnoho ſeth zgimachu.
Tut wyprawı ſwe zemany,
Genż driewe byli zgimani.
Mnoho ſeth gich tu leziechu,
Genż pohriechu zbıti biechu.
Tu gich konie y odienie,
Striebro, zlatto, pitie y gedenie,
Stiem ſe domieſta brachu
A to zbozie bitowachu.
Ktomu wiezniow miegiechu mnoho
A diekugic panu bohu ztoho.
Ale [1]) Gindrich ten lankrabie,
lſtiwy a newierny hrabie,
Ten vtekl flidmi malo.
Ach tot by ſe zlie ſtalo!
Neb mnohy hanebnie ſkonal,
Genż pronieho ziwotem ſwym pracowal.
Ti genz wmieſtie tu biechu,
Weſelec ſe welmi miegiechu,
Neb y zadne peće [2]) negmiegiechu
A Nalankrabi nic nedbachu,
Nageho hniew y naztratu.
Porucili ſu ho zlemu Kathu.
Tuto ſkodu wzem lankrabie,
Poſla polidi [3]) y pohrabie,
Coz gich mohl kde doſiecy,
A chtie bog ſArnoſtem || wzieti. 82b
Tu ſe ſgide lidu mnoho.
Arnoſt pak dopta ſe toho,
Poće myſli ſnażen byti,

---

[1]) Br. vynechal. — [2]) Br. *peci*. — [3]) V rkp. *polißy*.

Chtie gey bogem podſtupiti.
Hrabie napomoc gmiegieſe,
Ten ſobie gmeno Wecl gmiegieſe.
Wierna towariſe bieſta,
Oba toho boge żadaſta
A weſelie geho ċekaſta
A ktomu ſe priprawowaſta.
Neb oba ſta poznali,
Co ſu vbogi pokazowali.
Napole wygedu obogi,
ktomu diwu, ktomu bogi.
Tu wogſko bliż ſebe tieze,
A iakz ſe whromadu ſtrże
To wogſko a bog bera
Odgitra aż doweċera,
Tot dawachu hrozne rany
Obapolnie nawſe ſtrany.
Ze tu mnohy ċlowiek y rytieri
Podhelmy y pod kropieri
Swe hrdinſtwo vkazowali
A wtom mnozy ſu ſkonali,
Iakz prawim, ſobu ſtranu,
Diekowati zlemu panu.
Mnohy dobry byl vnawen,
Wtom bogi ziwota zbawen.
Arnoſt ffranſku rotu gmiegieſe,
Wecl ſdruhe ſtrany bieſe.
Kteryz znich wgel wnepřately,
Ti wiece brani ſu negmieli.
Neb ſu tak wiehlaſni byli,
Ze ge yhned rozrazyli.
Tudy ten bog obdrżechu [1])
A mnoho dobrych wiezniow gechu.
Arnoſt ztoho bohu diekowa|ſe. 83a
Iakz geſt byl praw, Wſak pykaſe [2])
Panen y panij [3]) od Ryna
A rka: »yakz nenie [4]) ma winna,
Wſſak mi ſmutku gich zel bude.
neb niektera nenabude
Toho ſmutku y żaloſti.
Tohot mi ge żel prime ctnoſti.«
Opiet lankrabie y s ſwymi

[1]) V rkp. *obdrżeli.* — [2]) V rkp. *toho pykaſe.* — [3]) Br. *pany* — [4]) V rkp. *geſt.*

Vtekl ſlidmi malymi,
Tak iakz tu wzal ſkodu
Natom bogi, natom brodu.
Vwircenburga to ſe ſtalo,
Geſto [1]) pobitie ſe dalo.

Capĩ XIX.

ARnoſt, coz tu biechu wzeli,
To wſe mezy ſwe rozdieli
A raniene ſhledati kaza.
Tudy ſwu ſtiedroſt vkaza:
leċ byl ſwog, leċ byl wiezen,
Nawoze domieſta priwezen.
Kaza wſem potřebu dati
A dobrych lekařow ptati,
Aby gim pohodle cinili
A ge brzo vlecili.

Capitola XX.

Zatiem Arnoſt taynie poſla
K ſwe materi mudreho poſla,
By racila iako matie geho
na [2]) cieſařowi zwiedieti toho,
Proċ ſe geſt tak ſylnie odwratil.
»Ċim ſem geho miloſt ztratil?«
Aby toho ſnażna byla
A gey kmiloſti namluwila,
Ze gie raci to zgewiti:
»Proċ bylo to[v] byti,
Ze hleda meho zahubenie
I mych lidi zatracenie?
zdali ſem || co řeċi vcinil [3]) 83[b]
Aneb ſkutkem co prowinnil?
Chcyt ſe rad namiloſt dati
A to wſechno vkladati.
Paklı ſe geſti kto vtekl
Anebo omnie co křiweho řekl,
Toho mi ſe přeg zprawiti.

[1]) Br. *gezto.* — [2]) V rkp. *A na.* — [3]) V rkp. *Nebo zdali ſem co vcinil řeċi.*

Byt mi ſe ſnim bylo biti
Předknieżaty y předpany,
Tot okazi nawſe ſtrany.
Boht wie, zet mi kriwdu cinie,
Zet ſe namie hniewa bezwinny.
Chtielt bych radiegi vmrieti
Nez newierne gmeno mieti.

Capitola dwadcata I.

ZAtiem prigdu nowiny
Předcieſaře y ty ciny,
Kterak Arnoſt prietele geho
Pobil, ſeſtřence mileho.
Vſlyſew to yhned ſlibi
A to podwieru zalibi,
Kdyz geho tak ſmiel rozhniewati,
Ze gey chce y zzemie wyhnati.
Adlička řeč vſlyſewſi,
Odpoſla prawie zwiedewſi,
Newiedieſe kam tiem hnuti,
Tak ſe přenaramnie ſmuti.
Wſak kdyz otom ſem tam myſlí,
Gedno naylepſi wymyſli.
Kdyz giz leziefe nalozi
A cieſař ſe knie prilozi,
Y obge gey welmi pilnie,
Pritiſtie gey kſobie ſylnie,
Poče geho ſnaznie proſyti,
By to racil vciniti,
Což proſy mileho pana,[1])
Aby byla vſlyſana.
»Proſymt, pane, by mie racil v||ſlyſeti, 84a
Bych mohla natwe miloſti zwiedieti,
Cimž geſt Arnoſt ztratil miloſt twogi.
Priwedlat gey knepokogi
A priwedet wiecez wiece,
A ty gey byl wolil zadietie brzce.
Gednohot zada natwe miloſti
A tak proſy twe ctnoſti,
By mohl předtebu byti,
Aby mu ſe prál zprawiti.

[1]) V rkp. *boha pana.*

Paklı geſt co ſam zawinnil
A nemudře co vcinil
Proti komu natwem dwoře,
Proſit, at tobie ſe pokoře,
Stiem chce na twog dwor prigeti,
A iakz każes, ſ nim vlozitı.
Nebot ſem neznamenala
Ani oniem kde ſlyſela,
Byt newieru kudy plodıl
neb neprawie komu ſkodıl.
Byt kde bylo co ſlyſeti,
Sama bych mu ſmrti chtiela prieti
Radieyſi nez giny.
Ale tot ma bezwiny.«
Cieſař odnie ſe obratı,
A onat geho poče hbatı,
Proſecy zaſyna ſweho,
Za Arnoſta gedinkeho.
Cieſař hole odpowiedie
A rka: »tot ia dobře wiedie,
zet geſt přewelice winen,
nebt geſti byl panem vcinien.
Tot geſt ſtrogil tu newieru,
Ze to prawim namu wieru:
Nelzet mu miloſti mieti,
Radiegit bych chtiel vmrieti.«
Cieſař, iakz byl (Arnoſt) winny,
wſak tu welmi zlie vcini,
Ze nevſlyſel || tu Adlicky, 84b
te předrahe zmilelicky.
Awſak ona proto ſtaſe
A gey zſrdce ſweho obgimaſe,
By naniem mohla zwiedieti,
Proc ſyn ma nepriezen mieti.
Tut mu laſkawie mluwi,
Az gey natom y přemluwi,
A řka:[1]) »moge mila żeno!
Wiez to, żet mi powiedieno
Giſtie, ze mie chtiel zahnati
A ſam ſe chtiel vwazati.
Y welis mi prieti gemu,

[1]) Něm. orig. žádá: Proc ſyn ma nepriezen mieti, az gey natom y přemluwi. Ciesař gie laſkawie mluwi, A řka...

Tak ćlowieku protiwnemu?
Ktobiet mā wieru y nadiegi,
zet tiem nic hoře nepřegi.«

Capitola dwamiedcytma.

ARnoſt napoli leziefe
A hrady oblehl biefe.
Llankrabie ſwym zpowiedaſe
A gim giſtie ſlibowaſe,
Aby ſe [1]) branili ſmielie,
Chtie ge retowati celie.
Adlićka pracy gmiegiefe
A zaſyna wzdy profiefe,
By ſe racil ſmilowati
A gemu ſwu miloſt dati.
Cieſař odpowiedie zmiloſti,
A řka knie ſectnoſti:
»Myſlilt ſem oniem mnoho,
Nechtielt ſem prawiti toho
Chtielt ſem, a tomut geſt bylo byti,
Rimſkym kralem vcinili.
A to ſē chtiel protie wzdieti,
Tot geſti miel celie mieti.
Kdyzt ſe gt tak zlie obratil,
Gizt geſt gmeno y tc wſe // ztratil. 85[a]
A protoz nerodiz mie nutiti
Ani zaň wiece proſyti.«
Adlićka řkuc: »mily pane!
Wzdyt ſe potwe woli ſtane.
Awſak kdyz ma twog hniew mieti
A prozle newiernym znieti,
Zel mi toho; a přeſtanu
A tebe wiec nevpomenu.«
Tut pak poſſle kſynu ſwemu,
K Arnoſtowi wytećnemu,
Rkuc: »počatek y twa wīna
Geſt Gindrich lankrabie z Ryna.
Ten tie welmi kriwa cini,
Natie prawi hrozne wīny.
I dneſni den wzdy priwodi
A wzdy hledage twe ſkody,

[1]) V rkp. *ſe bra; bra* není škrtnuto.

A zet Cıeſaṙ miloſtı nechce datı,
Nez zzemie chce tıe wzdy wyhnatı.«

Capıtola XXIII.

ARnoſt ſlyẛew tu nowinu,
Wzdeẛe ſnaznie khoſpodinu
Rka: »boże! ty znaś kazdeho,
Praweho y kriweho.
Wẛeckna ſrdce rozeznawas,
Awẛak prawemu wzdy pomahas.
Raciz mie wyprawitı
A nad Gindrichem mie pomſtitı!«
Pozwa Wecle y ſwych milych,
Genz pri niem bıechu y ginych,
Poċe gım toho tuziti,
ze gey myſle wypudıtı
»neprawıe a bezme winny,
A ty ſu mi wzkazali nowiny.
Raċtez, proſym was, mnie raditı
Co ſtıem geſtı vcinitı.«
Wẛickni tuto raddu dachu
A mlu̇wie||ce gemu bezſtrachu: 85b
»Dokawadż mi geho hlawa
Wezdrawi bıeẛe prawa,
Sweho ſe drż a ſwe zemie!
Toṫ radime wẛickni wiernie.
A budelı tıe chtietı wypuditı,
Damet ſe radiegẛe zbitı,
Mıly pane, podle tebe.«
Tut wezṙew kbohu nanebe,
Poċe welmi dıekowatı.
I kaza ſe wẛem zbieratı,
Ktoż chtıe podle nieho ſtati,
Ze chce Cıeſaṙe podſtupitı.
Odtud taynie naryn gede.
Iakz Spıṙi hradu dogiede,
Tut cieſaṙ pomluwu gmiegıeẛe,
An ſam tṙeti gedno bıeẛe
Swiernym Weclem, tṙetıem [1]) ktomu.
A tut k Cıeſaṙowu domu

[1]) Br. *tṙetiemu.*

Geden ſe weċer ſebrachu
A třetıemu konıe dachu.
Do řeky [1]) ſWeclem gıdeſta,
A iakz komniety dogıdeſta,
Pani giz w hoſpodach biechu.
Nızadneho newıdiechu,
Nez Gindricha a Cıeſařе.
Arnoſt ſe knima vpařе,
Vcini hroznu poprawu,
Ze ſtıe Gındrichowi ge° hlawu.
Cıeſař ruċe odtud kroci,
ſotnie dokaply vſkoci,
Zamċe ſe tam welmi ruċe,
Awſak Arnoſt nań newztluċe.
Gindrich wece: »ach, cieſari!
Tot mie protıe zlym obdari!«
Wıece nemože mluwıtı,
Gedine by racil geho mſtıtı.
Cıeſař bohu pod'ekowa,
A || tato bıechu geho ſlowa: 86ª
»Dıekugit,« vda ſe gemu řecy,
»Boże, zes mi dal vtecy!«

Capitola dwadcata Ctwrta.

BY leſt y poſuzowanie,
zet wſudy magı zle ſkonanie.
Tak přema(ha) wſſudy wiera,
Zlodıeg lıtych a kriwych geſt newiera.
Zlıet ſe ſtawa wzdycky zlemu,
nebt boh pomaha wzdycky prawemu.
Arnoſt ztoho domu gıde,
Bezbitıe konomu prigide.
Wſedſe ſweclem naſwe konie,
Naty přerucie komonie,
Gedu pryċ zbozie pomocy,
Poruciwſe ſe te nocy.
Nawſe ſtrany zdi kriciechu
A pani khradu [2]) bieziechu,
Ale proto, ze noc bieſe,
nizadny nikā negedıeſe.
Arnoſt ſwu ceſtu pogede,[3])

[1]) Má býti: *do domu;* v něm. orig. ûf den pallas. — [2]) Br. *k hřadu.* — [3]) Pův. napsáno *pogeda*; pak opraveno Br. *pogeda.*

Az ſwych wiernych y dogiede.
Wece: »boze! ty wſe możeš,
Komu racis, wzdy pomożes.
Gíndrich proſwe kriwe ciny
doſſel ſmrtı proſwe wīny.[1])
Ktomut ſem nemiel myſlenıe,
Stalot ſe bezmeho chtienie.
nebot mi geſt welmi wadıl,
Ze mie k Cıeſařowı zradıl,
Gemuz ſem (chtiel) rad ſluzitı,
ſwieru podle nieho bytı.
A on wieril tomu zlemu
Gindrichowı newiernemu,
Genż by mohl ziw geſtıe bytı,
By byl racil mnie wieritı.
Ale || giż nas oba ztratıl, 86b
Ale tıem ho gt newyplatıl.
Tepruw namie muſy wſtatı!
Driewe nez ſe dam wyhnatı
Zſwe zemie ſſwabom y gemu,
Chcyt toho tuzitı każdemu,
Zet mi ſe diege bezwınny.
Awſſak ginak nevcini:
Chcy gıch zbogem doċekatı,
Mnohyt ſe domow newratı.
Mnilıt Cıeſař, bycht byl żenu,
driewe nezt mie tak wyzenu,
Chcyt bog radiegı ſnimi mietı
A wtom weſele vmrietı.
Tot ſlıbugı teto nocy,
Boh prawemu rać pomocy!«

Capī XXV.

KDyz giz Gindrich vmřel bieſe,
Kazdy nahradie kricieſe,
Anot bıezie nawſe ſtrany
Panoſe y take pani.
Tut nowiny vſlyſſechu
A druh druhu powiedıechu,
Ze Gindrich ziwota zbawen

[1]) V rkp. *kriwe ciny winny;* první dvě slova škrtnuta.

A od Arnoſta ohawen,
Gehoz nechcy ia plakatı,
Neb ſe wzdy to muſy ſtatı,
Ktoz oſydlo priprawuge
druhemu a gey ſmucuge,
Sam w nie ċaſto vpaduge
A tıem ſe ſam vnawuge.
Cıeſaŕ ſmuten poċe byti,
Pani poċechu geho kogıtı.
Tıem naywıetſi ſmutek [1]) gmiegieſe,
ze gey pŕed nim zabıl bıeſe.
Tiemt geſt ſam byl naywiec winen,
Neb kdyz pŕednim || geſt mienien 87[a]
Arnoſt, to chtıel zato mietı,
A neracil ho ſlyſ́etı,
Pronż tu żaloſt muſyl neſtı.
Awſ́ak geſt ho nemohl zweſtı
Gindricha, ſeſtŕence ſweho,
z Ryna pana welıkeho.
Pro take ſoċebne ſkutky
Prichazegı knieżatom ſmutky,
Ze wieŕe ſoku ſwe[v] zlemu,
Llepe nez wiernemu dobremu.
Poċnut dobreho tupiti,
Nedadiet ſe gemu zprawitı,
Pronież gim ſmutek prichodi
A ċaſtokrat mnoho vſ́kodi,
Iakoz ſe y tuto ſtalo
A cıeſaŕowi ſe dalo.
Tut poċne hroznie pykatı
Seſtŕēce ſweho a naŕekatı
A ŕka: »mog prietelı mily,
Ach, ze ſu tıe kdy zabılı!
O, by byl zabit kde vbogı,
Spieſſet bych opykal,
nemage wſrdcy tefknoſtı.
Tak mnoho ma moc geſt ponizena
A ma koruna neuċtena,
Poniemz każdy ma tuzıtı,
Ktoż chtıe kolı mnie ſluzıtı,
Coz ſe ſtalo geſt nademnu,
Ze toho mſtitı budu ſemnu.

[1]) V rkp. *ſkutek.*

Mily Gindrife prieteli!
Tot tebe nebudu żehnati prietele.[1])
Mufymt tebe mſtiti fmielie,
Nebos zabit prime ctnoſti.
Ach, welika mà żaloſti!«
Nazaytrie geho fchowachu
A welmi poctiwie pochowáchu;
Podle knieżetſkeho prawa
By pochowan tento zprawa.
Kdyż || gey biechu pochowali, 87[b]
Přikaza, aby oſtali
Knieżata y wſickni pani,
Genż napohřeb biechu zwani.
Chtiel fnimi zgitra mluwiti.
Slibichu to vcinití.
Zaytra kaza wſechny fwolati
I poče gi zalowati
Arka: »budiz wam żel meho fmutka
I toho zleho fkutka!
Arnoſt mie priprawil ktomu,
Ze předemnu namem domu
Meho mie feſtrence zbawil;
Stial mu hlawu a gey vhawil.
Bych fe obmefkal fam malo,
Tez by fe fnad y mnie ſtalo.
Toho nikoli nefłychano
Ani praweno ani pſano
Wktere zemi az domoře,
By na cieſařowie dwoře
Stal fe kdy takowy zły fkutek
I tak welíky zamutek,
Yakoz fe mnie tuto diege.
Protoz ktoz mi prege,
Rač mi pomocy pykati
A toho poprawowati.
Naleznietez mi za prawo,
Zatot was profym, co geſt prawo,
Tomu zlemu vloziti,
Genz kdy co fmiel vcinití «
Pani vſlyſewſe wſtachu
A brzy fe potazachu,
Potazawſe fe y wratichu,

[1]) Rým a něm. orig. žádá za v. 1499: *prawem tebe żena żeli.*

Tot zaprawo potwrdichu:
Arnoſta y zemi geho,
I coz geſt miel kde zboz'e ſweho,
To wkralowu moc zapſachu
A gey zapſance wywolachu,
Aby nemohl wiec prawa mieti.
Kazachu wſem to powiedie||ti: 88[a]
Ktoz mu budu prikladati,
Też ſe tomu ma ſtati.
Pak by dowſech zemi pſano
A knieżatom rozkazano,
By ſe kwoynie hotowali
A do Bawor připrawowali,
A chtie na Arnoſta geti.
lidu tiſicow kgednomut ćaſu prigedu,[1])
Tut ſnimi do Bawor gedu.
Křeznu mieſtu přibra ſe,
Předtiem mieſtem polozie ſe.
Priprawni wniem lide biechu,
Branitı ſe ſmielie ſmiegiechu.
Tu předmieſtem cetkowachu,
Gedni druhych lſti hledachu.
Strielechu tu take ſmielie,
Ze tu ſobu ſtranu celie
Mnoho ſeth by poſtřeleno
A doſmrti porażeno.
Mnohyt ſe domow newratil,
Genz tu ſwog zıwot ztratil.
Tı genż wmieſtie biechu,
Witiezowe welicy ſlowiechu.
Protoz radu vcinichu,
Kgednomu ſe dni ſmluwichu
I kazachu ſe priprawiti,
Chtieć Cieſaře podſtupiti.
Kdyz by ſe vpokogili
A předmieſtem bezpečni byli,
Aby nanie vderili,
Tu ſe biechu tak ſmluwili.
Koruhew zelenu miegiechu
A rano gi wſwu moc wzechu.
Priprawnie zmieſta wygdu.

[1]) Tu jsou vlastně verše dva: lidu tisícóv třidcěti
k jednomuť času přijedú.

Iakz brzo woyſka dogdu,
hroznu gim ſkodu vcinichu,
Mnohet zwoyſka ranichu,
driewe nez ſe priprawichu
Wſichni, genż vwogſtie biechu.
Mnohy tu ſwog zıwot ztratı, || 88b
Genz ſe do Ryna newratı.
Sobu ſtranu, coz gich biechu,
Krwawı potocy teciechu:
To wſe protoho lankrabie,
z Ryna newierneho hrabie,
Genż mnohemu ſmrt priwedl.
Wſak Cieſař geho nezwedl.
To kbohu mame puſtıtı,
Neb ten ma ſam to ſuditı.
Cieſař tiſic helmow ztratıl,
Awſak boge nevkratıl.
Potíſtie nanie wſylnoſtı,
A oni vciniwſe doſtı,
Kmieſtu ſe zaſe puſtıchu [1])
A domieſta ſe wrazychu.
Tut vbranie mnoho kopie
Rozdrizhachu, anoť kropie
krwawe wzchodie [2])
A oni tu wekrwi brodie.
Wſak tu branu obranichu,
Mnohe ſobu ſtranu zbichu.
Tut tri nedıele leżechu
A welıku ſkodu wzechu.
Cıeſař pak chytroſtı kaza,
Ctıri ſtřelnice rozkaza
Dielatı a mietı hotowu,[3])
Elenhy [4]) niemecky ſlowu.
Tyt naćtwero poſtawichu
A kmieſtſke zdi pritocichu.
Tıem mieſtſku zed přewyſichu,
hroznu ſkodu vcinichu
Mieſtıenom wſem vmieſtıe.
Ktoz byli po mieſtu naceſtıe,
Tent wzal vraz odtad taky,
Tak ze mieſtıene gſu ća||ky 89a

[1]) *c* nadepsáno. — [2]) V rkp. *wzchodie krwawe.* — [3]) Verše 1610—1613 napsány dvakrát. — [4]) Br. *elenchy.*

mieli,[1]) by nepokonal
Kazdy. take by retowal
Ge kto, nečekachu toho.
Protoz ſtrachu miegiechu mnoho.
Oto gechu ſe raditi
A zaprimierie proſyti.
Ktomu obecnie priwolili
A naciefari toho żadali,
By on toho racil prieti,
By mohli mier dwa dni mieti.
Cieſař potazaw ſe oto,
Primierie powoli toto,
Neb toho pani pochwalichu,
A te ſmluwie powolichu.
Mieſtiane pak podle prawa
A podle chlapſkeho mrawa
Snaznie ſe vradichu
A tak obecnie wywoli(chu),
Ze ſe chtiegi Cieſari dati
A gemu wſickni holdowati,
Kromie aby dwie nedieli
gini bezpecnoſti mieli,
Kteriz wen nechtiegi ſluſeti;
By wtiech dnech mohli odgeti,
Kamz kto chce bez překazenie,
Beztraty y bezſtawenie.[2])
To wſichni oblibichu
A te raddy pochwalichu;
Kcieſařowi ſtiem poſlachu
A gemu tu reč zwieſtowachu.
Cieſař ſhniewem ſe potaza,
napaniech toho wztaza.
Paní toho pochwalichu,
By to přigel poradichu.
Cieſař kaza mier wolati
A pokog powiedieti,
Tak iakż mieſtiene proſyli,
Aby wſichni mierni byli.
Mieſtiene (ſe) gemu dachu,
Podpriſahu holdowachu.
Kaza mieſto oſaditi,
A coż zkażeno, vtwrditi.

[1]) V rkp. *mnieli.* — [2]) V rkp. *bezoſtawenie.*

Y dneſſſni den mieſto toto 89b
Holdy dawa Cieſarowi proto.

Capitola XXVI.

KDyz toho mieſta dobyl bieſe,
Niżadny ſe neprotiwieſe.
Kaza ſtany rozboriti,
Tut poče kewſem mluwiti
Rka: »diekugit waſſie ctnoſti
I te welike wiernoſti,
Genz ſte gi kemnie vkazali,
Primnie ſnażnie pracowali.
Neb ſte witieznie cinilli
A tohoto mieſta dobyli,
Genż ma take vtwrzenie,
Daleko takehoz nenie
Wbohatſtwi y wtwrdoſti,
Wſeho dobreho wniem doſti.
Protoz raćtez obmyſliti
A mnie ktomu poraditi,
Tak yakz geſtie hradow mnoho
I dobrych mieſt podle toho,
Bychom ſe nato ſnazili
A to wſecko zahubili
Pro toho clowieka zleho
A mnie welmi ſkodliweho,
Genz ſe proti mnie poſtawil
A mie kſkutku priprawil.«
Tu wſecky poče darowati,
Striebro, zlatto gim dawati,
A ſka: »wierut ſe zawazugi
A wam wſem welmi diekugi,
Ze ſte primnie ſwieru byli,
Me zaloſti ſemnu mſtili.
Chcyt wam to odplacowati
A wſim dobrym zpominati.«
Tut wſichni, coz gich tu biechu,
Gemu y ſriſſi ſlibichu,
Chtiece wzdy ſnaznie pomahati
A podle nieho wiernie ſtati, || 90a
By zbozie mieli ztratiti
I ziwot. »tot chcem podle tebe ważiti!«

Capi XXVII.

TVt Cieſař mnoho wieznow
Gmiegieſe y dobrych rytieřow.
Prikaza wſem hotowu bytı
A natre ſe rozdielıtı.
Wyprawı podle dunage
Gedny [1]) dodobreho krage,
A druzy krakuſke zemı
Gedu ſwitıezy wybornymi,
Palece a hubıece nawſe ſtrany
Sedlaky y take zemany.
A ſam cieſař, nic nemina,
Zahubi wſecko až do Ryna.
Nato ſwu wſicku moc vlozi,
Ze wſecko puſte polozı.
Tu by mnohy člowiek znuzen
A bezwīny zzemie wypuzen,
Genz Gindricha nerozhniewal,
Ani co kdy ſnim miewal.
Arnoſt tıem zarmucen bieſe,
neb hroznu zaloſt wıdieſe,
Anot zemi geho hubıe
A coz přemohu, wſecko zahubie.
Naywıetſı tıem miel zamutek,
Wida wıernych lıdi ſmutek
Y tu zaloſt, genz gı gmiegıechu
A bezwīny mnozy trpiechu.
Ta zahuba gey boleſe,
Awſak napomſtu myſleſe.
Kterak by mohl ſwych pomſtıtı,
Oto poče ſnaznie myſlıtı;
Neb zen naywiec lıtowaſe
A ktomu ſyrotkow pykaſe.
Mnoha żena ſmutek miela
Wty čaſſy, neb geſtı oſyřela.
Protoz ſmuten || muſyl bytı 90b
Arnoſt, nemoha toho mſtiti.
Mnozy tu walku hyždiechu,
Neb to zagıſte wiediechu,
Ze gındrich zkriweho cinu
Byl zabit od Arnoſta ſwinnu.

[1]) V rkp. *Gedu.*

Tudy cieſař proty ciny
hubil Arnoſta bezwinny.
Protoz ktozt ſe zmladi wede,
Kecti ſwe mrawy priwede,
Ten ſwu ſtaroſt zbożnie ſkona,
Wſicknu proſpieſnie odchowa.
Take ktoż hotowe zbozie
Whnog a neſtatečnie wloži,
Toho nemā zaſtatečneho
Ani zaclowieka mudreho.
Taket [1]) člowieka kriweho
Chtie gmieti iako praweho,
Obiema ten kriwie cini,
Neb praweho kriwie winni.
Ktoz počatek ſmyſlem [2]) dawa,
Ten ſwu wiec dobře ſkonawa.
Ale Arnoſt nemiegieſe rownie,
Neb to nebylo podobnie, [3])
Protoz ſtrachem bieſe
A ktomu ſe nic nechyſtaſe,
Awſak nato peci mage,
Kterak by ſe mohl pomſtiti,
A zadage ſmudroſti ſwitiezyti.
»Pane boze, rač mi toho poprieti!«

Capitola dwadcata VIII.

Cieſař podle hniewu ſweho
Vciniw tu mnoho zleho,
Hradow y mieſt zboriw mnoho,
Wſy y twrzy podle toho,
Vciniw rozličnu ſkodu
Wzemi Baworſkemu rodu | 91a
Ohniem, bořenim y bitim,
Vkazaw moc y zabitim —
Mnohy ziwotem pokonal
A tu pohriechu ſkonal
Sobu ſtranu, — ſtrachy mage,
I bra ſe do ffranſkeho krage.
Wſak ſwych lidi, coz gmiegieſe,

[1]) V rkp. *Tohot.* — [2]) Br. *(s) smyslem.* — [3]) Smysl něm. originalu jest: Arnošt se nepřenahloval, nevida naděje vítězství; protož trpěl, co musil, a připravoval se s rozmyslem k boji.

mnoho [1]) ſeth oſtawil bieſe
Wzakladu, genz pokonali
A od Baworſkych zlu ſmrt wzeli.
Neb ſu ſe take branili,
Swemu panu wierni byli,
Sweho zbozie litugice
A ſwe newiny żalugice.
Witeznie ſu ſe branili
A mnoho ſeth vnawili.
Tak cieſař lidi rozpuſti
A każdeho domow puſti
Protu weliku ztrawu
A boge ſe proti prawu.
Budeli mu ſe zlie weſti,
Ten ma ſam tu ſkodu neſti.[2])
Kdyz cieſař rozpuſtil lid bieſe
A wſecky, coz gich gmiegieſe,
Arnoſtowi powiediechu
ſſpeheri, gēż to zwiediechu.
Tut mu nebieſe doſpanie,
Neb geho wſecko zadanie
Podwieru potom ſtaſe,
Mſtiti zemie ſwe hledaſe.
Neb mu mnoho wiernych zbili
Awſicku zemi zahubili
Bez winny y bezewſeho prawa;
Mnohemu tu by zbita hlawa.
Poče ſnimi ſe tu raditi,
Coż gich geſtie mohlo byti,
A proſe gich welmi ſnażnie,
Aby znich każdy preważnie
Podle nieho racil byti
A geho zaloſti mſtiti.
Promlu||wichu wſickni ſmiele 91[b]
A chtiec pomocy celie
Geho zaloſti pomſtiti,[3])
By ſ ſwieta gim bylo ſniti.
Tut Arnoſt ſmluwiw ſe ſnimi,
Slidmi welmi preważnymi,
Naciefaře ſe ptachu,
Genz wgeho zemi wewodili

[1]) Místo nezřetelné; Br. *a mnoho.* — [2]) Dle něm. orig. měl by obsah veršů 1794 sl. býti: Kdo bojuje proti právu, spravedlivou nese škodu. — [3]) V rkp. *pomſtit izaloſti.*

A ge bylı zahubilı.
Počechut ſmielıe dobywatı,
Khradom kmieſtom ſſturmowatı.
Welmi mnoho tıech dobychu [1])
A hroznu ẛkodu gım ucinichu.
Cehoż kolıwiek ſe dobrachu,
To wẛe ſmielıe rozmetachu.
A kohoz přemohlı koli,
Ten gınak nezbyl nikoli,
Zaklad muſyl zaſtawitı
Noh(u) aneb ruku zbyti.
Tiemt ſe Baworſti mſtıli,
Ktomu lıdu mnoho zbılı.
Boh gım pomahaẛe toho,
Ze gich zbılı welmi mnoho.
Genz gim driewe překażeli,
Nad tıemi ſu ſwu woli gmieli.
Neb coz ſe gim bylo ſtalo,
To ſe gım bezwinny dalo.
Protoz tuto ſwitıezychu,
Nadnimi coz chtıec cinichu.
Ktoz kolı ſe pokuſieẛe
A gım ſe branitı chtieẛe,
Tohot bogem podſtupıchu
A wzdy ſ bohem ſwitıezychu.
hroznu ẛkodu vcinichu,
Mnoho tıfic lıdu zbıchu.
Pıet let tato walka poſta,
Pak ſe gī ſtrawy nedoſta.
Kſwe zemi ſe wratılı.
Coz ſu bylı nezahubılı,
To naceſtıe || zahubıchu 92[a]
A doſwe ſe zemie wratıchu,
Diekugice bohu ztoho,
Ze gim byl dal ſtıeſtıe mnoho,
Wẛeho ſmutka nedbagíce
Ani ſwe ztraty pyciece,
Coz ſu kolı předſymż gmieli,
Iakoby nic neztratılı.
neb ſe giż pomſtılı bıechu,
Ztohot hroznu radoſt gmiegiechu.

[1]) V rkp. *dobywachu.*

Capitola dwadcata dewata.

SMuten cieſař tiemto bieſe,
A kazdy nań ztoho kricieſe,
Ze nepomſti toho,
Coz ſu gī cinili mnoho.
Iakz bieſe ta řeč doſla,
Powſecka kniezata poſla,
Coz kde gich mohl doſiecy,
Chtie na Arnoſta gieti.
Kaza nawognu wolati,
Chtie wzdy Arnoſta wyhnati
I wſecku zemi zahubiti
Nizadneho neziwiti,
Coz by (gich) koli doſahl.
natom Cieſař priſahl.
Arnoſt pak vſlyſew toto,
Pozemany poſla proto.
Poče gim tu řeč liciti,
Ge ſe gich wſech proſyti,
Aby ktomu poradili
A gey ktomu naucili,
Ze ge cieſař chce wyhnati,
A řka: »nam nelze boiowati
Proti niemu, wizte ſami.
Pakli ſe oblehnuti damy,
Kohozt znas přemohu koli,
Wiezte, neziwiet nikoli.
Protoz geſtlit wam čekati
A hanebnie ſe zbiti dati,
Ant nami yakz chce obluge,
Kto nam ztoho podiekuge? || 92b
Protoz rownie nemagice,
Geho moc přemdliti chtiece,
Nelze nam ſnim boge mieti
Ani take obdržeti.
Ktoz kde nemož boiowati,
Lepe ſecti gt nechati.
Take mi ſe nezlie widi,
Ze nas cieſař nenawidi.
Bychom gey zapana prigeli
A gemu holdowati chtieli,
Nelze nam miloſti mieti,
Tot ſmiem dobře powiedieti.

Protoz mniet ſe zda to zdobno,
Aċ ſe y zda wam podobno,
Zet chcy ſwami zzemie gedti,
A iat chcy kriz naſe wzieti
A chcy nemeſkage wſtati [1])
K boziemu ſe hrobu brati.
Rad chcy ten kriz wzieti namie
Pro Boh, genz geſt trpiel zamie,
By ſe racil ſmilowati
A mu nuzy znamenati,
Coz ſem od Cieſaře toho
gmiel Zaloſti welmi mnoho.
Protoz muſyt nas nechati,
nemage ſkym boiowati.
A nenit lepſieho, nez tam geti
A ſwu zemi v pokogi oſtawiti.«

Capitola Tridcata.

HRabie wecl y ſginymi
Wece ſTowařiſſi ſwymi
Arka: »tu radu oblibugem.
Padeſſat tobie ſlibugem:
Chcem kriz podle tebe wzieti
A ſtebu přeſmoře geti.«
Ta ſmluwa ſe nevtagi
Wniemcych y wtom wewſem kragi,
Ze Arnoſt chce wſtati
A mieni ſe zamo||ře brati. 93a
Mnoho ginych, genż ſlyſiechu
A ty nowiny zwiediechu,
Pocechut ſe nato ptati,
Chtiec zahriechy ſnim ſe brati.
Cieſař iakz tu ſmluwu zwiedie,
Ihned wognu odpowiedie
Arka: »S kym chcme boiowati,
Kdyz chce Arnoſt na put wſtati?«
Pani toho pochwalichu
A tez gemu poradichu
A řkuc: »kdyzt biezi, necht biezi

[1]) Před slovem *wſtati* napsáno *wzieti* a škrtnuto.

I ſwymi zemie y take ſginymi![1])
Kriwie bychom vcinili,
Bychom chudinu hubili.«
Obećnie tu raddu dachu,
Tiem ſe mnozy radowachu.
Zatiem Arnoſtowa matka,
Zwieduc puť ſweho dietiatka,
Piet ſet hriwen poſla gemu,
Swemu ſynu gedinemu,
Protu wieru, genz gmiegieſe,
Ze gie gediny bieſe.
Ale widieti (gie) geho
nelze bieſe ſyna ſweho.
Potom naywietſi zaloſt miela,
Ze geho wten čas newidiela.
Awſak podle wiery geho
Geſtie ſynu milemu ſwemu,
Poſtawcow zlattych mnoho
Y Akſamitow wedle toho,
Přemnozſtwie hranoſtaiow
I take ciſtych damaſſkow,[2])
Tkanic, perel y kamenie
Podle geho wſeho chtienie,
To mu poſla wectnoſti
Podle wiery y miloſti
Iakz ſynu wierna matie,
By račil gie pozehnati.
Tiſic krat tot wzkaza la gemu, 93[b]
Synackowi ſwemu zmilelemu
a přewelmi nań(i) laſkawemu.

Capitola Tridcata prwa.

Kdyz naceſtu wſichni wſtachu,
Arnoſt s ſwymi ſe wybrachu
Draze a přewelmi bohatie,
Wſtriebře, whedbabie[3]) a zlattie.
To obecnie wſickni gmiegiechu
A ktomu priprawni biechu

[1]) Místo pokaženo; patrně místo: *A řkuc: Kdyzt biezi necht biezi s ſwymi z zemie y take ſginymi.*

[2]) Br. *damaskow.* — [3]) V rkp. *whedbabiem.*

Od kropeřow y ododienie.
Wewſem biechu pripraweni,
Coz kbogi geſt a ktomu gmieti,
To by to mohl vzrieti.
Takz podkrizem pogiedechu,
A daleko negediechu,
Aż prigede lidu mnoho
Zginych zemi, tieziec toho,
Chtieli kto zamoře gieti,
By racili powiedieti.
Natyto gim vkazachu.
A iakz ſe Arnoſta dobrachu,
Počechu welmi proſyti,
Aby racil laſkaw byti
Nanie proboh a ge prigiti,
Ze gey chtie radi zapana gmieti.
Arnoſt ztoho podiekowa
panu bohu, arka tato ſlowa:
»Ia diekugi twe miloſti,
Boze! zes mi lidi doſti
Racil kemnie priwinuti.
Raciz ty wſſem hriechy odpuſtiti,
Bychom ſtiaſtnie putowali
Y tobie ſe wſickni doſtali.«
Pak kaza oniech powolati,
Poče gim witanie dawati
A řka: »witayte, pani mili!
Kdyz ſte ſem ſe zahodili,
Chcyt was zaſwe lidi gmieti
A naſwu pracy || přigieti. 94a
Kdyz was geſt ſem (boh) prihodil
A mie wam geſti nahodil,
Mate mie zabratra mieti,
Neb podle was chcy vmrieti.«
Diekowachu wſickni ztoho,
Wzdawagic mu chwaly mnoho
A řkuc: »Arnoſte, mily pane,
O, kterakt ſe ginak neſtane!
Tiet chcem wzdycky zapana gmieti
A wtie wſichni chcem ſlyſeti,
Nebs nas milie priyal kſobie.
Boh day, by ſe ſtalo tobie,
na boze co chces żadati!«
A on toho pocěl hledati,

Cinil wzdy knim miloſtiwie,
Kdez mohl, y dobrotiwie.

Capitola Tridcata druha.

POſpolku ſbohem [1]) pogedu,
A driewe nez zzemie wygedu,
Tut ge mnozſtwie prowodichu,
Genż doma oſtati gmiegiechu.
Driewe nez ſe rozluci,
Arnoſt gim zemi poruci;
Poče gim raddu dawati
A to gim rozkazowati:
»Budeli kto pri knieżeti,
Ze nemożte rowni byti,
A chtiet was poſtatku zahubiti,
Radimt, abyſte ſe gemu porucili.
Awſak napřed wzdiegte
A mu mateř kſobie miegte,
By ſe wzemi vwazala
A tu domne zprawowala.
nebt ta zemie zahubena,
A wiemt, iakat geſti zena,
Ze ſe mnohy proto wzrazy
A te zemi || nepřekazy. 94b
Pakli vmru nate ceſtie,
że ma matka zwie ty powieſti,
By rozdala zbożie meho,
coz moz mieti geho,
kkoſtelom, kniezim take
Proto gmeno bozie welike
I proſlawnu bozi matku,
By ona kſwemu dietiatku
Zamu duſſi wzdy proſyla
A orodownicy byla.«
Rekl to: »Boh ny zehnay!« wece,
»Nechcyt rozkazowati wiece,
Geduc, boha żadagice
A ſwe ceſty nemeſkagice.«
Poče odpuſtienie brati

[1]) Br. z *Bohem*.

A wſechniem wiernie diekowati.
Tut gim nebieſe doſmiechu,
Wſichni plakati ſe gechu.
nemożet yzadny nechati
Ani toho oſtradati,
By neplakal pana ſweho,
Arnoſta toho wierneho.
Nebot geſt nan od mladoſti
Byl laſkaw wknieżecie ctnoſti.
Iakz ſe byl zmladoſti ſchowal,
Tak ge wiernie wzdy zprawowal.
Protoz bylo geſti co plakati
A geho puti pykati.
Take żeny welmi geho
plakachu [1]) knieżete ſweho.
Neb ſtriehl wiernie gich ctnoſti
A byl kazal pripilnoſti,
Ktoz zenſku twař kde vhani,
Budto panny nebo panie,
Neb ge kterym cinem ſmuti,
Nelzet bylo toho minuti,
Muſylt proto ſſigi dati;
Nechtiel [2]) geſt toho || tak nechati. 95a
Protoz muſyli plakati
Toho knieżete prędraheho,
Genż gt clowieka kazdeho
Vctil podle prawa geho,
welikeho y maleho;
nebylt geſti nic odtoho.
Tak ge Arnoſt malo ſmutil,
Nebt ſe ſnimi ctnie rozlucil.

Capitola Tridcata druha. [3])

ARnoſt ſtiemi lidmi celie
Pogede prewelmi weſelie,
Neb druzinu dobru gmiegieſe;
Tiech y ginych ſnad tiſic bieſe,
Genz podkrizem ſnim gediechu.
Wſickni prawi witiezowe biechu,
Genż ſe ſwych ziwotow byli

[1]) V rkp. *żeny geho prewelmi plakachu.* — [2]) Br. *nechtielt.* — [3]) Omylem m. *třeti.*

I coz mieli, prewazili.
Bohatie kazdy gedieſe
A wſeho dobreho priſobie gmiegieſe;
Zageden clowiek biechu,
Coz kto miel, to wſe dielechu.
dokterez zemie gediechu,
Kteracy ſu, to zwiedıechu,
Ze doma ciniechu muzſky
A tak gedu dobrodruzſky.
Tak hoſpodař podle prawa,
Genż gt byl wte zemi hlawa,
Ctil Arnoſta naywyſſieho
Podle prawa kniezecıeho.
Y tı,[1]) ktoż ſnim tu byli,
Tyt gſu nawſe ſtrany ctili,
Wſecky rozlıčnie dariece,
klenoty y kamenim ctiece.
ktomu kdez koli priſtali,
Tut gim prowod wſudy dali.
ktoż koli ctı dobreho,
Tot naywietſi geſt cèſt geho;
Dwogı odplatu ma wtale:
Prwni, że gey lide chwale, 95b
Druhu odboha ma ktomu,
Genż ſtiedře odplati gemu.
Ten genż cini ceſt dobremu,
Blaze tomu geſt każdemu.
Ktoż ſe teto chwaly drzi
A gı obogı obdrżi,
Ten toho ma malu ztratu,
neb zde y tam ma odplatu.

Capitola XXXIII.

WEſel Arnoſt s ſwymi bieſe,
Neb mu ſe dobře wedieſe,
Ano gey ctie nawſe ſtrany,
Arnoſta y geho pany.
Takz wte radoſti pogedu,
Dovherſke zemie wgedu.
Kral ſe diwieſe te ſyle,

Br. *ty*.

Wſakz ge vzře welmi milie.
Poče ge ſtiedře dariti,
Striebrem, koňmi welmi ctiti.
Obiemat dobře ſluſieſe,
Neb kral toho ceſt gmiegieſe,
Arnoſt vrozen byl geſt ktomu.
Protoz ſe ceſt dala tomu
Kralowi ceſt, a ſtiedremu [1]) gſuce,
Tomuto ceſt, a odnieho beruce.
Sobu ſtranu tu ceſt gmiei,
Darili y take wzeli.
Kral hroznu ceſt tu vkazal,
Ztrawu wſem datí rozkazal,
Wſechniem, coz gich tu bieſe.
To krali dobře ſluſieſe.
ktomu iakozto kral prawi [2])
Swe poſly ſnimi wyprawi,
Genzto pronie vcinichu,
Dorecſke zemie ge prowodichu.

Capī XXXIIII.

TVt nic nemeſkachu dele,
Pogedut přewelmi weſele,
Do Cunſtopla || mieſta ġede.[3]) 96[a]
Kdyz ge řecſky cieſař zwiedie,
hroznu ceſt vcini gemu,
Arnoſtowi ſlowutnemu,
I tiem, ktoz ſu ſ nim byli,
weliku ceſt gim cinili.
Kaza [4]) wſechny dobře chowati
A wſiċku potřebu dati.
Coz kteremu třeba bieſe,
Ten iako doma wezmieſe.
Tu gſuc, počechut ſe ptati
A korabow wyhledati,
Chtiec ſwe ceſty nemeſkati,
Kbożiemu ſe hrobu brati.
Tak tu ſeſt nediel přebychu,

[1]) V rkp. *ſtiedri mu.* — [2]) Totiž *pravý.* — [3]) Tečka jest velmi silná a zřetelná mezi *g* a *e.* — [4]) Slabika *ka* napsána dvakrát: na konci řádku a na počátku řádku následujícího.

Kraſnut gim ceſt vcinichu,
ze coz kniezat wzemi byli,
Tit ge procieſaře ctili.
Neb tomu Cieſař chtieře,
Aby ge ctili, tak rozkazal bieře.
A nezli ſeſt nediel minu,
Mnoho korabow priplynu,
Wezuce drahu kupi s ſebu,
Yakz mohlo bytı wtu dobu.
Ztiech korabow dwamiedcytma naylepſich biechu
A dobre pokoge wſobie miegiechu.
Arnoſt ſnimi nemeſkage
Smluwi a ge wſecky nage,[1])
Smluwiw, aby bylo chyſtano,
Wſem kupotřebie dobywano.
Odienie, coz ſu mieli,
Aby to wſe ſpolu mieli
A dokorabow ſe brali
A potřeb s ſebu doſti nabrali,
Aby naztrawu mohli mieti
Doroka, tot kaza wzieti.
To wſe vcieſaře brali,
Cehoż namoře potřebowali.
Tent || gim nedal nic kupiti, 96b
Wſehot gim kazal dobyti.
Tak Arnoſt s ſwymi ſebraw ſe,
Snimi mudře potazaw ſe,
Gide před Cieſaře toho,
Genż vcinil gim cti mnoho.
Poče odpuſtienie brati
A zewſie cti diekowati.

Capi XXXV.

ZAtiem cieſař kmene ctneho,
Wida toho ſlechetneho,
Mnozſtwie zlatta neſti kazal,
Wſecko gemu dati prikazal,
Y wſechniē obecnie doſti.[2])
Podle knieżecie ſtiedroſti
Vctí toho ſlowutneho,

[1]) V rkp. *mage.* — [2]) V rkp. *dati doſti.*

Iakzto prawie ſyna ſweho.
Kdyz giz wſecko hotowo bieſe,
Coz dokorabow ſluſieſe,
Poče odpuſtienie bratı
Arnoſt y wſem diekowatı.
Mnoho cti gemu vcinili,
Iakoz by tu byl rodılı.
Počechut lıde plakatı,
Geho y ginych pykatı;
Nebo mnozſtwie lıda toho
Zte zemie wybra ſe mnoho,
Genż ſe take bralı
A ſnimi ſe prichyſtalı.
By kwielenie nawſe ſtrany.
Ondet panie y take panny
Ge prowodie prietele,
Ondet placi a wſickni [1]) kwiele.
Nebot mnohy prietele ztratıl
A domow ſe zaſe newratıl.
Protoz bylo co plakatı,
Nebo mnoheho dietıete matı
Owdowiela a oſyřela,
Tudy wieċnu żaloſt miela.
A || kdyz ſe wkorab wſadıchu 97a
A odbřeha odſtrcichu,
Pogedu preċ zpiewagıce
A ſwym heſlem wolagıce:
»hoſpodine, pomilug ny!
Gezukryſte, pomilug ny!«
Tut [2]) bohu ſe porucichu
A pokoru vcinichu.

Capitola Tridcata ſeſta.

TAkt pogedu wte porobie,
W Rytıerſke ſlawne vtrobie
Bohu chwalu wzdawagıce,
Rytıerſke ſrdce magıce.
Zatıem ſta ſe dne pateho,
By ſmutno ſrdce kazdeho.
Tu by tepruw matie plakala,

[1]) Br. *wseckni.* — [2]) V rkp. *Tut pokornie.*

kdyz by ſweho ſyna widıela,
Protu zaloſt, genż ſu mielı,
Kteruż ſu namoŕı wżeli,
Oniez ia chcy powiedietı,
yakz ſe gim vdalo dietı.
Pateho dne zytra bieſe,
hrozny wicher zmoŕe gdieſe.
Tut ſe poče zaloſt, hoŕe,
Ano gimi mece moŕe.
Wſak nayprwe ſlunečna kraſa
Bieſe wſeckna toho ċaſſa,
ze ſe marynari dıwiechu,
Genz natu ſwietloſt patriechu,
ze dawno ſlunce nebylo
Kraſſie, nez wten ċas bylo.
Poſwietloſtı horkoſt wgıde,
A iakz brzo ge obgıde,
Hrom vderi ztoho welmi,
Ze odienie y gich helmy,
Wſe tiem hlukem ſe třeſieſe.
Tiem znich kazdy ſmuten bieſe.
Tut ſe počechu hody zaloſti|we, 97b
Wygıdet gim pamiet zweſele.
Hrozny wietr ge obklici,
Genz ge bezmala wſecky rozluci
Prożaloſtnu wiernoſt onu,[1])
Genz dwanadſt korabow vtonu
Stiemi, ktoz ſnimi tu biechu.
Wiec druh druha newıdiechu.
Wſak korab, wniemż Arnoſt[2]) bieſe
Stiemi, coz gich priſobie gmiegieſe,
Boh gim pomoże odgetı,
że te zaloſtne ſmrtı
Druh druha poče plakatı,
Dobre druziny pykati,[3])
Ze tak hanebnie odeſlı
A żaloſtnu ſmrtı ſeſli.
Coz korabow ginych bieſe,
Tiech druh druha newiedieſe.
Tut Arnoſt kbohu krıcieſe
Stiemi, coz gich wkorabie gmiegieſe.

---

[1]) V rkp. *mu.* — [2]) *Arnoſt* připsáno na kraji poněkud drobnějším písmem. — V rkp. *pykali.*

Dopuſtie ge wietr wrazy
A take dale odrazy,
Ze nikame newiedıechu,
Ani hor ani zemie widıechu.
Kazdy kſmrtı hotow bieſe,
Iako zapaſem gı gmiegieſe,[1])
Neb wietr tocieſe gimi,
Tiemi witiezy ſmutnymi.
Dna nemożechu rozeznatı
Ani kde odpocinutı.
To gim poſta dwa mieſiece
A piet dni nebo wiece,
Ze wrozlićnem ſmutce biechu[2])
A khladu giz peci gmiegiechu.
Tut dwogı zaloſt miegiechu:
prwe, ze ſtrawy negmiegiechu,
Druhe hrozny || wietr bieſe, 98[a]
Genz gimi ſem y tam tocieſe.
wſak podle bozſke miloſtı
Po čaſe y pote żaloſti[3])
Zgewı ſe gim den welmi kraſny,
Marynarom y gim wſem caſny.
Ze marynari mohu gmietı
Proſtranſtwie wdawnoſt widietı.
Tu by radoſt y weſele
wſem obecnie wcelie;
wſeho ſmutka zapomniechu.
Tut pak marynari vzřechu
Gednu zemı wdalekoſtı,
Anat ſe ſwietı w hrozne ſwietloſtı
poćechu ſteřeze[4]) zdwihatı
A kolače na Arnoſtowı zadatı
A rkuc: »mat ſe wam dobře zdietı,
neb nam ſe hyń da widietı
Zemie wſwe vprawie.
Dalı boh, ze naſe zdrawie
Tu ſe nam ma wſem prodlitı
A kweſelı priprawitı.«
Wſickni, kterı wkorabie biechu,
Marýnařom[5]) powiedıechu

---

[1]) V rkp. *gmiegiechu.* — [2]) V rkp. *bieſe.* — [3]) V rkp. *Pod čaſem y podte żaloſti.* — [4]) V rkp. *ř* nejasné. — [5]) Místo *y* chtěl písař pův. něco jiného napsati, od čehož po opravě zbyla tečka.

A rkuc: »budeli ſtieſtie naſe
Tam dogduc y take waſe,
Chcem was wſech obdaritſ,
Muſyte wiec dobri ſlutſ.« [1])
Tut pogedu diekugice,
Bohu chwalu wzdawagice.
Wſeho hladu zapomniechu,
Kromie zlatta doſti miechu.
Protoz gich nadiege bieſſe.[2])
Ac [3]) ſe komv [4]) gieſti chtieſe
nebo piti, wſak nedba||ſe,[5]) 98[b]
Gedno okem wzdy zhledaſe,
Skuoroli moře mine
A wte zemi odpocine.
Tak kbohu nadiegi magic,
Pogedu, miloſti zadagic.
Neb ktož naboh ſwu nadiegi
Wzklada, tot recy ſmiegi,
Ten zbude wſie żaloſti
A prigdet kwiećne radoſti
Tak pogedu a gſuc weſeli,
Anot gim driewie celi
Kzemi, gēz gi cypra diechu.
Welmi kraſny hrad vzřechu,
Kraſſi, nezli kdy widali [6])
Ani ocima ohledali.
Byla żed iako pſana,
Wrćabnicy dielana.
Odpřeſtkwucieho mramora
Wſecka hradowa obora
Wrozlićne ſe barwie ſtkwieſe.
kazdy ſe tomu diwieſe.
Ondet vprawa tak ſlićna,
Od mnohych wiecy rozlićna,
Y odptacſtwa gim ſwietieſe.
Ten hrad y coz wiezie bieſe,
Ty ſe wſecky odzlatta ſtkwiechu.
Slunce, mieſiec, hwiezdy ktomu,
Ty zlattem nakażdē domu

---

[1]) Patrně místo *dobrie żití* nebo *dobri bytí;* v něm. orig. *daz du maht vrôlîchen leben.* — [2]) V rkp. *biechſſe; ch* škrtnuté červeně jest velmi vybledlé. — [3]) V rkp. *Az.* — [4]) Místo opravované; písař pův. psal *koni . . .*; další část slova není znatelna. — [5]) Br. *nebdase.* [6]) V rkp *widieli.*

A nawieziech biechu pſany,
Přebohatie wydielany.
Ten hrad hrozny priekop gmiegieſe,
Skrze nienz hrozna woda tecieſe
Okolo wte ohradie.
A wyloženi na tom hradie
Biechu predrahe vprawy,
Tak ktoz widiel, kazdy p|rawi, 99a
Ze drazſieho neſlychano
Ani ocima geſt widano.
A tak byl kraſen y bohat ktomu,
Giſtie geſt chudoba tomu
Malo mohla překażeti,
Ktoż počel ten hrad ſtawieti.
Tot ta zed ſama ſwiedcila,
Genż geſt ten hrad obklicila.
Byla wſecka ſſachowana,
Polazuře zlattem pſana.[1])

Capitola Tridcata VII.

Wſech řeci vgiſtiece,
Což w tiechto kniehach, powiete,
Ze geſt to tak nalezeno
Wlatinſkych kniehach zgeweno,
Iakz latinie bylo pſano,
Slowenſky wykladano,
ze wte zemi lide dworni
Ten hrad ſtawieli wyborny,
Iakz tuto vſlyſſite,
Ać ktomu ſluch prilozite.
Takz marynari bliz priſtachu,
před gedniem oſtrowem ſtachu.
Tu kotwy dolow puſtichu
A zkorabu ſe wybrachu
na překraſny[2]) oſtrow welmi.
Tu odienie y ſwe helmy
Y co gmiegiechu, wynoſychu
A tu ſwe ſtany rozbichu.
Arnoſt pak poče mluwiti
Kſwym a ſnimi ſe raditi

[1]) V rkp. *pſane.* — [2]) V rkp *napřed kraſny.*

A řka: »bratrie! radtez mi ktomu,
Co chcem vcinitı tomu,
kdyz ny geſt boh ſem wyprawil
A nas morſkych zatok zbawil,
Bychom ſwe poſly poſlali || 99b
A tento hrad obledali
Y ty lıdi, ktoz tu bydle,
At nas ruce neoſydle.
Gſulı křeſtıane, to zwieme
A gım ſhroznu prosbu dieme,
Chtieli[1]) nam ztrawy prietı,
Zato naſe zbozie wzietı?
Paklı pohane ti budu,
Stıemi dogdem gıſtıe trudu.
Wſak podle prawdy prawiece,
Ci[2]) gıch bude mnoho wiece —
A my ſe proto wybralı
A kriż proboh naſe wzeli —
Geſtlı nā tu teſknoſt mietı,
Ze nam hladē vmrietı,
Kazdy podle ctneho prawa
Braň ſe, donidz geho ſtawa.
Cıň kazdy, co ma cinitı,
Dayme ſe radiegı wſickni zbiti!«
Wſickni toho pochwalıchu
A tam poſla wyprawichu.

Capitola Tridcata Oſma.

GIde poſel nemeſkage
A okolo hradu ſpitage,
Nızadneho nikdiez vzřetı
Nemoże ani flyſetı.
Wratı ſe kſwym a zwieſtuge, (5)
To zaprawdu wyprawuge,
Ze wte welıke ohradie
nizadny nenie natom hradie.
Wſickni ſe tomu diwiechu
A to zanaywietſſi diw gmiegıechu, (10)
Ze tak twrdie y bohatıe
Ten hrad ſwietı yakozto wzlattıe,

[1]) V rkp. *chceli.* — [2]) V rkp. *Oci.*

By pak lidi nemiel wſobie.
Tak mluwiece wte vtrobie,
Gedno ſobie wy||myſlichu (15) 100a
A toho wſickni potwrdichu,
Chtiec nahrad ſe walnie bratı.
Tut poče rozkazowatı
Arnoſt, by hotowı byli
A wſickni ſe oblacili. (20)
Kdyz pak wſickni hotowi biechu
A helmy na rytieře wzdiechu,
Kaza ſe wſem na hotowie mietı
A koruhew rozproſtřetı.
Kaza, welıci y maly [1]) (25)
By na koruhew hledalí.[2])
Wbielem polı kriz cirweny
By wkoruhwi rozproſtřeny.
Koruhew poruci ctnemu
Weclowi, hrabi ſlowutnemu. (30)
Tomu napřed kaza gıtı
A naň wſem ginȳ patritı.

Capıtola Tridcata dewata.[3])

Capitola Ctiridcata.

POgedu ti ctnı řekowe
Proti twrdoſtı hradowe,

[1]) V rkp. *welıkym y malym.* — [2]) V rkp. *wſickni hledalí.* — [3]) Písař se zmýlil a opsal tu kapitolu předcházející ještě jednou. Ježto však čísla pokračují, vyrovnala se zde opět chyba při kap. 33 učiněná. Písař totiž počítal kapitolu 32. dvakrát. — Přece jsou v tomto druhém opise některé odchylky, jež tuto zaznamenávám:

v. 1. POſel gide m. GIde poſel.
» 2. zpitage m. ſpitage.
» 3. nizadneho m. nızadneho.
nikdıez m. nikdiez.
» 8. niżadny m. nizadny.
» 9. wſichni m. wſickni.
» 10. naywietſí m naywietſſi.
» 12. yakzto m. yakozto.
» 13. nemielı m. nemiel.
wſobie m. wſobie.
» 15. ſobie m. ſobie.
» 16. wſichni m. wſickni.
potwrdichu m. potwrdichu.
Veršem 19. počíná list 100b
v. 19. hotowi byli m. hotowı byli.
» 20. oblacılı m. oblacili.
» 21. wſickni m wſickni.
biechu m. biechu.
» 23. wſem m. wſem.
» 24. rozproſtrietı m. rozproſtřetı.
» 26. wſickni m. wſickni.
» 27. križ m. kriz.
červeny m. cirweny.
» 30. Weclowı m. Weclowi.
hrabı m. hrabi
» 32. gınym m. ginȳ.

Muzſka ſrdce wſickni magic,
Pro hlad naziwoty nedbagic.
A kdyz ſe khradu bliziechu,
Nizadneho neſlyſiechu
Ani nazdech [1]) ani nawieziech
Ani whradie ani wtwrziech.
Mniegiechu, by gim otewřeli
A ge oklamati chtieli.
Wſickni domnienie gmiegiechu,
Protoz w hroznem ſtrachu biechu.
Arnoſt iako witiez prawy
Gich ſmyſly iako mrawy
A řka: »co darmo ſobie mnite
A ſobie teſknoſt cinite?
Driewe nez bych hradu toho,
A trpiew namori mnoho,
neohledal, chcy oſtati
A ziwotem ſwym ſkonati.
diw|nie by ſe mielo ſtati, 101[a]
By mie chtieli oklamati!
Snad ſe ſami oklamagi,
Az ny witiezne poznagi.
Protoz, me mile hrdiny!
ne prozbozie ani diediny,
Ale proceſt a progmie bozie
Dobudē zde wiecneho zbozie.
Drztez ſe wſichni whromadu,
Podtez vwitiezſku ohradu.
Snad ſe nedame zeſpati
Tomu, kto nas chce zklamati.
Nebo bychom myſlili
A ſe zaſe nawratili,
hradu neohledagic toho,
Każdy by nas haniel ztoho.
Toho bychom nenabyli.
Protoż nez bychom cti zbyli
A to slowo naſe wzeli,
Ze bychō hladem vmřeli,
Dotiehneme ctneho prawa,
Bigme ſe, dokawadż nas ſtawa.
Boh, genz wſechno może,
Komużt raci, wzdyt ſpomoże.«

[1]) Br. *na zdiech.*

Capi XLI.

ARnoſt ſweclem napřed gidechu,
A kdyz přeſmoſt[1]) w hrad prigidechu,
Počechu witieznie trwati,
Swymi hlaſſy wſickni zpiewati,
»Pomilug ny!« ſpiewagice
A khoſpodinu wolagice.
Tut ani ſam ani ſama ktomu
Neby nikoheho wdomu,
Hoſpodaře ani hoſpodynie.
Neby kto hoſti priwine,
By byl dada kto witanie.
Tepruw gmiegiechu oſtrabenie,
Počechu || ſe ohledati, 101[b]
Hrad prawie opatrowati,
Nalit rozlićni domowe,
Zlattem pſani pokoiowe.
Nemohl żadny widati[2])
Takowe kraſy ani ſlychati,
Iakoz natom hradie bieſe.
Każdy ſe tomu diwieſe.
Byli pſany wſechny ſtieny
Zlatte bezgine promieny.
Weſkeren hrad kobercy vſtlan,
Akſamit wkomorach poſtlan.
Oppony dowrchu biechu,
Wryziem zlattie ſe ſtkwiechu,
Tkanic okraſlenie mnoheho
A ktomu kamenie draheho
Tut bylo priſſiwano,
Tak że to nikdy newidano.
Stolow mnoho bylo ktov,
Kazdy ſe geſt diwil tomu.
Akſamitem kazdy bielym bieſe
Rozproſtrien, coż gich tu ſtogieſe.
Natiech ſtolech maſſo ryby,[3])
Biechu y morſke welryby,
Ptacſtwo, zwieř, ktoz co mohl znati
Neb ſlychati neb widati;
Zemli bielych, pozlacenych ktomu
coz potřebie komu,

[1]) V rkp. *předmoſt.* — [2]) V rkp. *widieti.* — [3]) Pův. psáno *rybie*, pak opraveno.

Med, wino, rozlićne pitie.
Tot drahe bylo tu bytie!
Neb obecnie wſechno bylo,
Coz ſe gedne [1]) komu libilo,
A to tak draze pripraweno,
A lektwari ozdobeno.
Tut ſe nic nedoſtawalo,
Gedno wſſe hotowo bylo;
Coz kto chtiel gieſti neb piti,
To obecnie mohl wzieti. 102a

Capitola Ctiridcata druha.

Vzřew Arnoſt tuto ſlawnu chwalu,
Coż gim boh dal nemalu,
Bohu chwalu wzdawaſe
A zte miloſti diekowaſe,
Ze gey racil vtieſiti
A tiem pokrmem obmyſliti.
Poće řeci ſtiedry byti
A poće ſwych proſyti,
Coz geſt pokladow neb zlatta,
By to wazyli [2]) mieſto blata,
Natom hradie nic nebrali.
»Pomniete, że boh naš mily,
Geſto ſme namori byli
A mnoho whori přebyli,
Nas odſmrti geſt vchowal,
Sem ny laćne dopieſtowal,
Nas racil giz nakrmiti,
Tiemto zboziem obdariti.
Protoz naboha dbagice
A geho nehniewagice,
Nebudte lakomi ktomu,
Abyſte zde co wzeli zdomu,
Nawſem hradie neſkodiece,
Boha wiece ſe bogice,
Genż nas vtieſil potruchloſti
Podle hrozne ſwe miloſti.
Taket prawim namu wieru,
Miegte nagedeni ſmieru

[1]) Br. *gedno.* — [2]) V rkp. *wozyli.*

I napiti, tot wam radim
A natomt was nezradim.
Ać chcete ziwi oſtati,
Radımt wā wſem poſluchatı.
Coż pak poſtole zoſtane,
Kdyz zwas kazdy odſud wſtane,
Prikazugıt, abyſte to wſe bralı [1])
A dokorabu ſſpiżowali.[2])
To || każdy powiez druh druhu 102[b]
A[3]) prokrmie bud ſam ſwu ſluhu.

Capitola Ctıridcata třetıe.

TVt ſedu wſickni geduce,
Bohu chwalu wzdawagıce,
Ze ge racil vtıeſiti
A pohladu nakrmitı.
Gedıechu a pıgıechu milıe,
Zdaſe ſe gım kratka chwılıe,
Ani rycie a prawiece,
Oſwych prihodach mluwiece.
Tıem, genz zrecſke[4]) zemie biechu,
Naywiec nowin gim prawiechu
Otom, co ſu trpielı
driewe, nez zdomu wygelı.
Zatıem welmi ſe dıwıechu:
Co ſpigıechu neb ſniediechu,
Malo toho kde vbylo,
Zdaſe ſe gim by wzdy pribylo.[5])
Brzo poobiedie wſtachu,
pohradıe tulat ſe brachu.
A vzřechut neomylnie
wſecky dweře otewřene
V komniat y vkomor (take)
I vpiwnice wſelıkake.
Ondet wſkriniech zlatto ſwıtie,
Drahe kamenie ſe ſtkwie.
Vpiwnicych přictnoſtı
Pıtıe, piwa, wina doſtı.
Předoſtı ztrawy[6]) nawſe ſtrany,

---

[1]) V rkp. *wzeli.* — [2]) V rkp. *ſſpehowalı.* — [3]) Opraveno z *I.* — [4]) Br. *s Recske.* — [5]) Br. *přebylo.* — [6]) Br. *strawy.*

Tak yakz kniezata y pani,
Mnozſtwıe by mohlo tıem trwatı,
A nic ktomu nedobywatı.

Capitola Ctıridcata ctwrta.

DIwiwſe ſe wſemu tomu,
Widıewſe, co bylo ktomu,
To w||ſe nahradie bieſe, 103a
Nıc ſe bratı nebranieſe.
Wſakz toho nedbachu,
Gedine korab ſſpiżowachu;
Odpitıe a odgedenie,
To nabralı podle chtıenie.
Ztrawy te nakorab wzelı,
Coż by do puol leta gmielı.
Kdyz giż ſewſim hotowi biechu,
Co [1]) potřebie w korabu gmiegiechu,
Gdu ſhradu ſpiewagıce,
Nachudobu nedbagıce.
Wſedu wkorab ſradoſtı,
Magıc ztrawy owſem doſtı.
Počechu wſickni zpiewatı
A kupanu bohu ſnaznie wolatı,
By racil ſpomocen bytı
A do Geruzalema ge prowoditı,
By to mieſto opatrilı,
kdez ſu bozi krew prolili,
A ten, podnimz leżel, kamen.
Co gich biechu, wſickni wecechu Amen.

Capıtola Ctıridcata pata.

ARnoſt pak vmyſlı ſobıe,
A řka Weclowi: »prawim tobıe,
Zet mog rozom y me chtıenie
Potom ſtogi y me myſlenıe,
Bycht ſe wratıl, geſtlıt hodno
A zda ſe tobıe podobno,
Bychwa ſe oba wratıla

[1]) V rkp. *To.*

Nahrad a gey lepe opatrila.
Takt geſt mog vmyſl,
nebot mie rozchodı [1]) ſmyſl,
Ze ſme ſe tak ſnieho bralı
A geho prawie neohledalı.
Ale tak ia myſlım ſobie —
Tot || ıa, weclı, prawim tobie — 103b
Wſech ginych chcy zde nechatı,
Gedno ſtebu tam ſe bratı.
A wſem to chcy powiedietı,
Zdalı ſe gım vda ſlyſetı,
Ze nas ſylnieyſı obſtupie
A nas ſwym hlaſſem oblupie,[2])
By ſe knam ruće pribralı
A nas, mohulı, retowalı.
Byt mi bylo ziwot datı,
Wzdyt ſe ſ Bohē chcy tam bratı.«
Wecl toho ſe newzdalı,
Wſie geho ŕeci pochwali
A ŕka: »byt bylo vmrietı,
Maś mie wzdy priſobie mietı!«
Tut Arnoſt poće mluwitı,
Coz tu gich bieſe, wſem prawitı,
Ze myſlı ſe tam wratıtı,
A coz magı vcinitı.
Wſichni toho pochwalıchu
A ſamí ktomu poradıchu
A ŕkuc: »to wſe, coz ſmieś kazatı,
Prıtō radı chcem zoſtatı.«
Arnoſt ſweclem tam gıdeſta,
A iakz brzo whrad wgıdeſta,
Poće ſe hrad ſnizowatı [3])
A niż niże wſtupowatı.
Oni nato nic nedbaſta,
Dalez dalez whrad ſe braſta.
poćechu gey wſhledātı,[4])
Wıeze, domy ſpatrowatı.
Tepruw ſe nato oddachu,
nalıt tak lſtiwıe vcinien
A wtwrdoſtı vſazen,
Ze kral ani ktere knieze,

[1]) Br. *wzchodi.* — [2]) Patrně m. *ohlupie.* — [3]) V něm. orig.: dô *geviel* die burc in ie baz und ie baz. — [4]) Br. *roshledati.*

Tak iakz gich rozom ſwiedcieſe,
Nemielby ſe pokuſyti,
By geho mohl kdy [1]) dobyti.
Tak oba gduce mluwíe||ſta, 104[a]
Neb to zagiſte widieſta.
Tak gduce tam prigdu,
Kdez gedli. kdyz tam wnidu,
Tut wſtranu palac vzřeſta,
Gehoz driewe newidieſta,
Pokog drahy a překraſny,
Wſe odzlatta prewíehlaſny.
Takeho oko newidalo,
Ani vzri, ani poznalo.
I odkamenie draheho
Bieſe tu doſti wſeho dobreho,
Od Topazyon toho kamenie,
Tiem podlahy podlazeny.
Mohl ſe wniem kazdy vzřeti,
Ktoz prawie chtiel nato hledieti.
Ondet ſtolowe zeſtlany,
Wſſiem pokrmem doſpiewani;
Ondet pitie, wina doſti,
Podle člowiecie zadoſti.
Tu ſtolíc přemnoho bieſe,
Genz gedno kralowi ſluſieſe,
neb biechu tak oddrahe vprawy —
Tak tato dwa y piſmo prawi,
Bohatieyſich newidano,
Ani geſt kde otakowych pſano —
Odzlatta y odkamenie
Y oddraheho řezanie,
Genż wſe zlattem położeno
Bylo geſt a přeciſtieno.

Capitola Ctiridcata ſeſta.

POtom pokogi kdyz wſe znidu,
Tepruw kkomniatam prigdu.
wgednu komniatu wzezřechu,
Tot tu tepruw diw vzřechu!
Wſſecko oddraheho kamenie

[1]) Br. *kde.*

Bieſe gegíe podlażenie.
Wſecka ſtie||na zlattem ſwietíeſe 104b
A palac kamenim drahym ſe ſtkwieſe.
Odpitie a odgedenie Take
bieſe obyżenſtwie [1]) wſake.
Tu naleznu drahe loże,
kazdy celie ſecy może,
Ze drazſieho neſlychano
Ani ocima gt widano.
Wſecko ciſtie wydielane,
Ze wſe zlattem okowane.
Tut mnozſtwie zwieſat rozlićnych,
Podle pomyſlenie ſlićnych
Bylo dwornie wydielano,
Ryzym zlattem pokladano.[2])
A wnich kamenie ſwietiece
Drahe y iaſne pſewelmi ſtkwucie.
A nactiſech ſtienach [3]) zlattych
loże ſtaſe, chytſe priprawnych;
Ctirie biechu wuhlech kameni
Welmi miſternie wſazeni,
Genz ſwietloſt hroznu gmiegiechu,
Powſie komniatie ſwietiechu.
Tot ſu [4]) Karbunkulowe bylı,
Genz dnem y nocy ſwietılı;
Take od Cendelinow mnoho
Byl geſt oblak [5]) loże toho.
Dwie tu proſtieradlie biechu,
Genżto ſwu ſwietloſtı ſwietiechu.
Gedno bylo naſecowe
A druhe Cendelinowe.
Koltra Akſamitem potazena,
Hranoſtagem powlećena.
Mnoho poſtawcow tu bieſe,
Coz kte ohradie ſluſieſe,
Wſſe puol zlatta haraſſowe || 105a
A zdruhe ſtrany ſizowe.
Whlawach bylı ſſarlatowe
A wnohach topazytowe.
le tak ze nemoż wymyſlıtı,
Gehoz by tu nemohlo bytı.

---

[1]) V rkp. *obyćenſtwie.* — [2]) V rkp. *pokladeno.* — [3]) V něm. orig.: *stollen*, tedy *nohách.* — [4]) V rkp. *Tut.* — [5]) V rkp. *obluk.*

Ktomu naydiwnieyſi bylo,
Ze to loże okraſhilo,
Że ſu zlattem liſty byli
wſecko loże okraſhili.
Ponich wſe drahe kamenie,
Yakz podſwietem drazſieho nenie.
By obyzenſtwie [1]) toho
kto geſt ſlychal tak přemnoho,
Wbohatſtwi gedno loze,
Nižadnyt řecy nemoże.
Take ſe gim diwno zdaſe,
Předložem ſtolice ſtaſe
Odſlonu přebielucieho,
Diwnym rytim předrazſieho.
A pak priponebi kwrchu,
Ctiri ametyſti biechu,
Whrozne črwenoſti ſwietiechu.
Tomu ſe welmi podiwichu.
A pak pote wſie podlaze
Cerweny Akſamit draze
Byl poſtrien, poniemż chodili,
ktomu lozi prowodili.
Pak wokency, kdyz ſe ozřeſta,
Tu korcaky [2]) vzřeſta
tak drahe, Iakz nikdy newidano,[3])
A to gim bylo welmi neznamo.
Tat bieſta pitie předraheho
plne a přewyborneho,
A ktoż pil, to giſtie bylo,
wſak wnich nikdy nevbylo.
Tak yakz Arnoſt ſweclem ktomu
Diwie ſe lozi onomu
A řkuc: »mozem dobře řecy
A to netaynie powiedieti,
Zet || geſt bohatſtwie takeho 105[b]
Nebylo od ſwieta wſeho,
Aniz bude, giſtie wieme.
To zde y ginde powieme.«

Capitola Ctiridcata ſedma.

Kdyz to ohledali biechu,
Dwerce zkomniaty vzřechu,

[1]) V rkp. *obycenſtwie.* — [2]) V rkp. *korcaty.* — [3]) V rkp. *newidane.*

Pruochod dogedne zahrady.
Gdu tam bezewſie otrady.
Nalıt ptacſtwo na wſe ſtrany
Sladce zpiewagı wproſtranny.
Nalit plod owoce wſeho
Y kmen dřewa byl kazdeho,
Cedrus, palma, y olıwa,
Driewie welıka odıwa,
Zıezeń [1]) owoce dobreho,
ktomu ptacſtwıe wſelıkeho.
Dwie ſtudnice nadgıdeſta,
Genz ſkrze weſkeren hrad tecıeſta
Gedna tepla tecieſe
A druha přeſtudena bieſe.
Podle tıech lażni vzřeſta
A wte lazni přeciteſta
Paddeſat oblukow giſtıe.
Ta laznie tak ſtaſe ciſtıe
Odmramora zeleneho
Y oddıelanie chytreho,
Bieſe gıſtıe okraſlena,
Tıem mramorem podlazen
Wte laźni dwıe kadce bıechu,
Odryzieho zlatta ſe ſtkwiechu.
Woda zſtudnic wnie tecıeſe,
Poſtriebernych trubach gdieſe,
Wgednu kadcy ſtudenice
A wdruhu kadcy teplıce.
Yakz to chtıel, to mohlo bytı,
A cim chtıel, kazal ſe mytı.
Ztıech kadec ta || woda gdieſe, 106[a]
Skrze weſken hrad tecıeſe
y vpriemo y vkriwuge
Okolo wſeho pokoge,
Wſe potrubach mramorowych . . .
Tak bıelymi podlazenych . . .[2])
Hradu tak pripraweneho
A welıku chytroſtı priwedeneho
Pritakē bohatſtwi nenie
I oddrazſieho kamenie.
Pakli natakem kto bywal
Aneb ſe wtakez lazni myw,

[1]) Br. *zuiezeń*. — [2]) Místo porušené, s patrnými mezerami.

aneb kto, ze to widal, ſmie[1]) řecy,
necht mu toho poſwiedcie male dieti!
Neb żadny toho newidal
Ani kdy otom ſlychal.

Capitola Ctiridcata Oſma.

TO kdyz wſechno ohledachu,
Arnoſt wece: »prawimt, brachu!
Welmi by to bylo hodne,
Ać ſe y tobie zda podobne,
Bychō ſkralup s ſebe ſmyly
A to yhned vcinili.
Zbozie pomocy, brachu!
Vcinme to bez ſtrachu.
kdyz nam boh teto nahody
dohodil bezewſie ſkody,
Odpocinmaż oba ſobie!
Tot ia prawī, Wecli, tobie,
Ginak toho tak nezbudem
A geſtie whori doſti pobudem.
Proto, kde moż byti,
Mame ſobie polechciti,
Bohu chwalu wzdawagice
A wzdy gemu diekugice.«
Wecl wece: »mily pane!
Coż myſlyš, tot ſe wſe ſtane.
Tezt ſem ſam myſlil ſobie
Takezt || ya cele, prawim tobie.« 106[b]
Oba odienie ſwleceſta
A do one laznie wgideſta.
Tut ſe oba wzlattych kadcech myſta
A bydla dobreho vziſta.

Capitola Ctiridcata dewā.

Kdyz z te laznie wygideſta,
Bohatie naloże wgideſta,
Genż wone komniatie ſtaſe,
Wſecko bohatſtwie přemahaſe.

[1]) V rkp. *ze to kto widal aneb ſmie.*

Počechu odpociwati,
Nemyflec nic za to dati,
Co ſe pohriechu ſtalo!
Y ginym ſe geſti doſtalo,
Ze lazni y lože ktomu
Y coz gedli natom domu,
Tiezče wſichni zaplatili,
Ze bezmal wſechny zbili.
Kdyz drahnie odpocinuchu,
Wecl obratiw ſe kuchu
k Arnoſtowi ctnemu:
»Prawimt iako bratru ſwemu,
Doſti ſme ted odpociwali
A weſkeren hrad ohledali.
Mame čas giz odſud wſtati
A ſwym ſe bratrim brati,
Nebo dawno nas čekagi
A cely den wyhledagi,
Onas nic newieduce
A ponas welikym tužením tužiece.«

Capitola paddeſata.

Tvt flože oba ſnideſta,
Welike bidlo vzřeſta,
Ano naniē rucha mnoho
hedbabneho y take gineho
Dwie koffili ſnieſta
Odhedbabie, genz widieſta.
Kaz||dy ztiech [1]) gednu obleče 107[a]
A nato kabatec wzleče
Akſamitowy, genż tu bieſe
A natom bidlie wiſieſe.
Tolik na tom hradie wzechu
A to zaweſken bitunk gmiechu.
Pak ſe obleku wodienie,
Zadagic odtud wyprawenie.
Tak kkorčakom [2]) priſtupiſta,
Obat ſe dobře napiſta
Onoho pitie draheho,
nikdy nepiwſe takoweho.

[1]) V rkp. *z* nadepsáno; Br. *z téch.* — [2]) V rkp. *kkorčatom.*

Z dobrut myſli pogideſta.
A kdyz zkomniaty wynićeſta,
Počeſta ſem y tam hledati,
Nemohuce ſe nechati
Naonu okraſu patriece,
Drazſie z drazſie wzdy widuce.
Zatiem hlas geden zagide,
Yakożto zzwukem prigide
Zarażege nawſe ſtrany.
Neſmiegic dogiti brany,
A ona mudře vciniſta,
Wgedno okence wſtupiſta.
I vzřeſta lidi přemnoho,
By ſmutno ſrdce gich ztoho.
Anit ſe ſem khradu bližiece
A hrozny krik mezy ſebu magice,
Owſem dobře giezdni biechu.
Hrdla tenka a dluha gmiegiechu,
ktomu biechu gich noſſowe
Z deli yakżto řeřabowe,
Dluzy a ktomu ſkriwieli.
Nepodobni lide byli.
Poceſta ſe gim diwiti,[1])
Arnoſt kwećlowi mluwiti
A řka: »ſlychalis lidi take,
By mieli hrdla, noſſy take, || 107[b]
Iakożto tito lide magi?
Wzdyt mi ſe pohane zdagi.
Chtiet ſe bezſtrachu ſem bližiti,
Nayſpieſet moz Hoſpodař teto drahe ohrady byti.
Tepruwt nam třeba raddy,
Neb giż newieme, Kam giti zteto ohrady,
Co nama gt ſpolu zdieti
A kam ſe mame podieti.«

Capitola paddeſata prwa.

WEcl Arnoſtowi wece:
»Prawimt, mily pane! brzce
Giż toto wſechno zaplatime,
A to zagiſte dobře wieme,

[1]) V rkp. *diwati.*

Coz ſme gedli, pili ktomu,
Magice rozkos wtomto domu.
Budet Wſechno zaplaceno
A nam tiezce odplaceno.
Ale to hubenie chwali,
Ze gſme ſami yako w Tali
natomto hradie oſtala!
wſak bychme vhledala
Niekde, że bychom mohli ſtati
A gich [1]) rozklizenie [2]) čekati,
Mohlohby pak to byti,
Ze bychom mohli odgiti
Bezbitie a bezotaza
A ktomu bezewſeho vraza,
Muſylot by ſtieſtie byti.
paklit ſe geſt gim ſnami biti,
Vrazme wzdy niekoho!
Yakz gich koli geſt přemnoho,
Muſyt gim hrdla ſkakati
A dluzy noſowe ſe lamati!
Driewe nez ſe zbiti dame,
Stu řeci gich dočekame.«
Arnoſt vſpiehowal bieſe || 108a
Gedno mieſto, genz wiedieſe,
Sniehož mohli opatriti,
Co bude kde kto [3]) ciniti.
Aćby byli vſlyſieni
Tu neb odkoho widieni,
neſtieſtie [4]) by muſylo byti.
Tam vmyſlifta giti.

Capitola paddeſata druha.

POtom mnozſtwie whrad pohřmiechu
A kraſnie oblečeni biechu,
Odruch [5]) zlattem přegimanych
A paſſow drahych pobiganych [6])
Y odrozlične kraſſy,
Iakoz Arnoſt ſweclem ty časy
nato hledieſta přerada.

[1]) V rkp. *giz.* — [2]) Br. *wzblizenie.* — [3]) V rkp. *kto co.* — [4]) V rkp. *neſtieſtieſtit.* — [5]) V rkp. *Odrucha.* — [6]) V rkp. *pobigenych;* srov. v. 3041.

Pak hoſpodař toho hrada
Hrdie a bohatie wgede.
A iakz wonu ſien prigide,
Poče ſe vkazowati
A bohatie oblačowati.
Hedbabnuť koſſili wzechu,
Wtut gey nayprwe oblečechu.
Zlattemt bieſe proſíwana,
Tkanicemi obkladana. [1])
Wſe okolo ryzie zlatto
Bylo geſt kladeno na to,
Tak iakz kazdy kral welıky
I ktomu cieſař wſelıky
Mohl by gi zaklenot mieti,
Ktoz by gie mohl doſiecy.
Wſukni gey oblečechu nato,
Anat ſtkwie ſe yako zlatto,
Tkanicemi oſſiwana,
Přebohatie obdielana
Wſecka oddraheho kamenie,
Gehoz wtiech zemiech nenie.
Tot ſta || oba powiediela, 108[b]
Zet gſu drazſieho newidiela
Rucha ani ſuknie,
Iakz byla tato ſuknie.
Tehož nohawice gmiegieſe,
Iakz gemu wſecko ſluſieſe,
Zdrahym kamenim wzdielane,
Ryzym zlattem oſnowane.
A zlatte třewice gmiegieſe,
To gim naydiwniegi bieſe.
Pas mu wzechu okowany,
weſken drahym zlattem tkany.
Ten oddraheho kamenie
Gmiegieſe ſwe okraſlenie,
N[b] nicimž pobiyan bieſe,
Gedno drahym kamenim ſe ſtkwieſe,
Coz kde bylo naydrazſieho
A naſwietie ſlowutnieyſieho.
Prezka ſe tak draha zdaſe,
Ze zacelu zemi ſtaſe.
hrdlo biele a tenke gmiegieſe,
Iako ſnieh bieloſti ſe ſtkwieſe;

[1]) V rkp. *obkladena.*

Kromie nos geho neſlechtieſe,
Nebo řeřabowy bieſe.

Capitola paddeſata třetie.

Dwa pany pak pogideſta,
Kraſnu pannu genz wedeſta
Přewelmi wdrahe korunie.
A ta bieſe podobna klunie,
kdyz ſwietloſt naywietſi gmiewa
A wſlunečnoſt ſe odiewa.
Takeż ona pāna bieſe,
Wruożene ſe twari ſtkwie||ſe. 109a
Drahet[1]) gmiegieſe nadricko,
Přebielucie gegie liċko.
Wſecky wlaſſy zlattem ſwietiechu,
Oci rarohowe biechu,
Bradka piekna, vſtka cudna,
Kromie że bieſe tak trudna.
Prozaloſt y proſmutek cele
Bieſe poſmuřena naċelie,
A oci bieſe wyplakala
A mnoho wlaſſow wytrhala,
Protu zaloſt, genż gmiegieſe.
neb gi otec zabit bieſe
A matie gie vtopena,
Protoz bieſe zarmucena.
A take bez dieky wzata bieſe —
A to ſe gie naſylim diegieſe —
Odſwych wrahow zſwe wlaſtnie zemie,
Te Indya diegi wegmie.[2])
Hoſpodař ſe pataſſe
A proti ni miloſtiwie wſtawaſe,
Knie ſe iako vſmiewage
A ſwym noſſem kokrhage.
Tot gi malo wdiek bieſe,
Zoci gi potok teciesе.
Hlediecy naſwe wrahy giſte,[3])
Naty noſaře neciſte,
Tot by radieyſi vmřela[4])
nezli ſe tu vzřela!

---

[1]) V rkp. *Druhet.* — [2]) V rkp. *wieme.* Srov. v. 4139. — [3]) V rkp. *giſtie.* — [4]) V rkp. *vmřela byla.*

Stolice gie připrawichu,
Tut gi ſlawnie poſadichu
Podle onoho noſaře
A mrzuteho hoſpodaře,
Ant ſe dwori, ant ſe chanie,
Předni noſſem ſem y tam klanie.
Kdyz gi polibiti chtieſe,
Tehdy gi noſſem vſtrcieſe [1])
Wgegie twař y || wgegie liċko. 109[b]
O překraſna ſrdeċnicko!
Diw żes yhned nevmřela,
Kdyz ſy taku żaloſt miela,
Weſlzach ſe vmywagic
A ſwe wlaſſy s ſebe trhagic!
Tot tiezke miela wzdychanie
A kbohu ſnazne wolanie,
By gi racil wyproſtiti
Aneb chutnie vmoriti,
By te żaloſti nemiela
Aniz dele gie trpiela.
Tot żaloſtne bieſe gemu,
Arnoſtowi ſlechetnemu.
Neſmiel řecy ani řekl,
Diw że ſe tuhu newztekl,
One panie żaloſt wida
A mage diw onoho lida,
Ani nemluwiece ſſtiekagi
A yako [2]) řeřabowe klektagi.
Gine řeci negmiegiechu,
Gedno klekcyce mluwiechu.

Capitola paddeſata ċtwrta.

A kdyz pak ſtoly priprawichu,
Driewe nez gi poſadichu,
Coz bylo třeba nawſe ſtrany,
Odpitie, krmi, ryb, yakz chtiechu ſami,
To naſtoly polozichu.
A kdyz to wſe priprawichu,
Chleb by hotow y wſe ktov,
Wſecko coz třeba wdomu,

[1]) Br. *vstricieše.* [2]) Br. *i yako.*

Tepruw wegdu komornicy,
kazdy neſa medenicy
Wſſe odzlatta vcinienu
A ſredraze priprawenu,
A vbruſcow mnoho ručnych,
Zlattem a Akſami|tem priprawnych. 110[a]
Tuť kazachu wodu bratı
A nayprw pannie gıe podati.
Potom panom poŕad dachu,
A tit ſe ctnie vmywachu.
Vmywſe ſe wſickni ſedu,
Netrpiec naničemż hladu.
Pak hoſpodař wſech naypoſleze,
Vmyw ſe, vcini teże.
Kone [1]) ſe pannie poſadi
A knie ſe ſwym noſſem obratı,
A nani zmiloſtı kywage [2])
A gi ċaſto obgimage.
Ach, toť malo gi wdıek bıeſe!
Gednot kbohu wzdy kricieſe,
By ŕacil miloſtiw bytı
A gı ſmutnu wyproſtitı
Odtıech wrahow, odgıch wzdory
A odte mrzute potwory.
Nebıeſet gıe dogedenie
Proto mrzute ſtwoŕenie [3])
I prowrahy, genż wıdıeſe.
Nemilıet [4]) nanie patrıeſſe.

Capıtola paddeſata pata.

HOſpodař ſe wzdy chanieſſe
A kni vſty iakzto mluwıeſe
A gegıeho ſmutka nedbaſe.[5])
A ona kbohu wzdy wzdychaſe,
Nerozomiegıcy gemu
Noſaci potwoŕenemu.
Polıcyt ſe wzdy draſe,
Swe wlaſſy s ſebe trhaſe,
Tak ze krew polıcy gdieſe.

---

[1]) Br. *k onie.* — [2]) Br. *kiwage.* — [3]) V rkp. *ſwıedomie ſtwoŕenie* — [4]) V rkp. *Namilıet.* — [5]) V rkp. verše 3154 a násl. jsou přestaveny.

Tiemt Arnoſt přeſmuten bieſe,
Odte panny zaloſt ſlyſe,
Anat ſmutnym ſrdcem zdyſſe,[1])
Swe ruce || lamagicy 110[b]
A ſlzami vtieragicy
A rkucy: »Bieda mnie hubenicy[2])
A mnie ſyre tużebnicy!
Bych ia byla wolnie wdana,
Sem ſpřatelſku woli dana,
Geſtie bych hoře doſti
Gmiela mnoho y żaloſti
Stiemito potwořenymi
Slidmi welmi mrzutymi,
Ano gim nerozomieti
Ani ſnimi promluwenie gmieti.
Ach, by mi bylo vmrieti,
Chtiela bych zaweſkeren ſwiet wzieti!
Ach, mog otče, mog tatıcku!
Ach, mog bratře, mog batičku!
Ach, ma ſrdečna matıcko,
Ma radoſti, ma ſrdnatıcko!
To ſte wy ziwotow zbyli
A mie ſmutnu oſtawili
Smymi wrahy, ſřeřabami,
Smrzutymi a ſkriwonoſymi.
Rač to, boże, vkrotiti
A mne gich ruku zbawiti
protwe wſecko miloſrdenſtwie!«
Hoſpodař pak ſede ſhrdoſti,
Z ſwych vſt pannie podawaſe
A gi kſobie pritiſkowaſe.
Noſſem draſſe onie dwornie,
Tiſkna gegie licko wzdornie.
Tot by radiegi vmřela,
nez odwraha toho trpiela!
Ant ſnoſſem iako ſwidlami,
A ſmrzutymi rohatinami
Tře ſe okolo te ſtkwucie
A ogegie vſtka zaducie.
Ana wiecez wiecez kwieli,
Yakoz koli wzwonec, wznie(li),[3])
Gemuż || hlaſſu nevbywa, 111[a]

[1]) V rkp. *zdeſſe* — [2]) V rkp. *hubene.* — [3]) Totiž *wznie-li.*

Takez ſmutka giż pribywa.
Wſak pricti knieżecie biechu
A kſtolu kazanie ſłużiechu.

Capitola paddeſata ſeſta.

ARnoſt naonu pannu hledie,
Gegim ſmutkem welmi zbledie.
Wece ktowariſi ſwemu,
Kweclowí tomu ctnemu a wiernemu:[1])
»Wiez, zet mi ſe ſrdce rmuti!
A ktomut mie mog vmyſl nuti,
Bychom muzſky vcinili
A gegie żaloſti pomſtili.
neb ſlyſiš, iak zaloſtiwie
Plače y tak boleſtiwie,
Tużecy że bezdieky wzata
Odpotworneho katha,
Genż gi liba y obgima,
Gegie licko noſem hrima.
Takz gi liba a tak ſe ſtalo,
A w ty čaſy ſe dalo.
Ach, iat ſem vmyſlil ſobie,
Ač ſe zda podobno tobie,
Bychō gedno vcinili
A te żaducie pomſtili.
Magit oni hrdla dluha
A ktomu ne owſem tuha.
Ktereho mog meč doſiehne,
Tepruwt ſwe hrdlo ztiehne!
Wiec gim nebude rihati
Ani ſwym noſem klektati.
Ač gich bude mnohem wiece,
Sylnie tiſknuc na mie chtiece,
kdyz tie budu s ſebu gmieti,
Muſyet hrozne rany wzieti
Odnas dwu, prawimt cele.
Gedno podſtup|ma ge ſmielie! 111b
Geden znas dweře zaſkoči,[2])
druhyt ſe ſnimi mečem ztoci,
Cinie, což może činiti,

[1]) *a wiernemu* napsáno dvakrát, podruhé škrtnuto červeně. — [2]) Br. *raskoci.*

Zdalıbychō [1]) gi wyprawitı
mohli. Neb ia myſlım ſobie,
Odſawad mi nelze ani tobie
Bezbıtıe nikolı gıtı.
Gedno rać to obmyſlıtı,
Iak [2]) bychom tu pannu wzalı,
Driewe nez by gı vklwali.
Tot me naywietſie myſlenie
Proti te pannie vnawenie.«

Capıtola paddeſata VII.

WEcl nevkratı [3]) ſeci
A ſka: »kdyz, pane, chceś pomocy,
Iat ſtebu, yakz geſti hodne.
Tot mi ſe zda zapodobne,
Bychom malo pomeſkalı
A gım napſed hry nedalı.
Ale iat tak myſlım ſobie,
Ać ſe zda podobno tobie:
kdyz ſe poſtole rozegdu
A doſwych pokoiow wegdu,
Pak pannu ſpat prowodiece,
Zet neoſtane gıch wiece
Než panna a hoſpodař ktomu,
A my wygduc odſad zdomu
Dokomniety potećema
A dweře otewřene naleznema,
Neb peće zadne [4]) nemagı
A dweri otewřenych nechagı.
Tu wkomniatu ſe wraziece,
Nedame gım ſpatı wiece.
Vcinme, coz możem, ſmielıe,
A tak odegmem gım pannu cele. 112a
Driewe nezt zwiedie pohradu,
Vtecme ſni ſami zhradu,
Dokorabu ſe oddayme,[5])
na gıch ſtřelbu nic nedbayme.«
Podiekowa Arnoſt gemu
Zte raddy weclowı ctnemu

[1]) V rkp. *Zdalıbycho.* — [2]) V rkp. *Tak.* — [3]) V rkp. *nevkrotı.* — [4]) Br. *radnc.* — [5]) V rkp. *oddame.*

A rka: »gedno nemeſkagme,
Azt wſtanu, tam ſe oddagme!«
Kdyz odſtola biechu wſtali,
Odtud wſecko odebrali,
Y poſledky [1]) gedli biechu,
A to poŕadnie wſe ciniechu.
Rozkazachu piſkati,
Trubiti y bubnowati.
Rozlicnych [2]) by hlaſſow mnoho
Odſeho [3]) y odonoho.
Tak ſe gechu tancowati,
Muſſit panna wzhoru wſtati.
Počechut weſelie gmieti
A ſni tanec zawoditi.
Tot gie malo kmyſli bieſe,
A tiem zamutek wietci gmiegieſe.
Tut piſkachu y hudiechu
A rozlicnu kratochwil gmiegiechu.
Nato wſe Arnoſt hledieſe,
Dluha mu ſe chwile zdaſe.
A kdyz giż tancowali biechu,
Wſickni odpuſtienie wzechu
Odkrale, neb flyſeli,
Ze na Pokoge gim kazali.
Kazdemut vſtlali biechu [4])
Oblaſtie, tut wnadu gmiegiechu.
nemieyz niżadny ſmiechu ztoho,
Neb ten kral miel zbozie mnoho,
Yakz kto miewal kdy naſwietie
Ani kto bude gmieti wiece.
Kral geſtie kratochwil gmiegieſe, | 112b
Sam dwanadſty oſtal bieſe.
Kazal loze priprawiti,
Pannu nanie prowoditi.
Muſyt giti nato loze,
A wolagicy wzdy: »boże! boże!
Rać mie ſpieſe vmoriti
A toho wraha zbawiti!«
Iakz koli kral pohan bieſe,
wſak nadtu pannu nechtieſe

[1]) V rkp. *poſledty*. — [2]) V rkp. *c* nad řádkou. — [3]) V rkp. *ſweho*. — [4]) Po tomto verší opakoval písař verše: *Wſickni odpuſtienie wzechu Odkrale neb flyſeli*, ale přetrhl červeně.

Naſyle nikoli zdieti,
Gedno prwe gegie miloſt mieti.
Tohot gi ma każdy prieti,
kto chce ċeſt naſwietie [1]) mieti.
Y oba gie pŕegic toho,
Poſpieſieſta dolow zokna toho.

Capitola paddeſata oſma.

NAhodu ſe pak nahodi
Komornik, genż gye [2]) proradi.
Pak tato oba gduce,
Tam kukomniate ſe beruce,
Nawrati ſe geden, chtie zawrieti
A krale ſweho tak oſtriecy.
Arnoſt kniemu wdweŕe ſkoci,
Tut ſe ſnim ſem y tam ztoci,
A takz v oniech dweŕi
Komornikem onie vderi
A yhned komornika żiwota zbawi
A ſwym dobrym meċem gey ohawi.
Yakzto brzo vcinichu,
Komornika vmrtwichu,
Slyſte, co ſu noſari wzdieli
Na one drahe poſteli!
Bieſe geſtie gich oſtalo
Wte komniatie welmi malo.
Kdyz tu nemiloſt vzŕechu
A komorniku ſmrt odgechu, || 113a
Mniegic, by ſe pribrali
A yndicſti gich naſledowali,
konomu lozi poteku
A ſwymi noſſy pannu vſeku.
Ctiri poċechu gi klwati,
A proti ſrdcy obierati.
Arnoſt ſweclem priſpieſiſta,
Meċe ſylnie vchopiſta.
Poċechut ge hroznie ſiecy,
Muſylt ḡt y kral ſnimi vmrieti.
Geden zadweŕmi ſtogieſe,
Tent ſe tu vkryl bieſe.

---

[1]) V rkp. *a naſwietie.* — [2]) V rkp. *gey.*

Wybieh [1]) wen poče kričeti,
Owſem nahradie da wiedieti,
Ze gich kral ziwota zbawen,
Gedine [2]) ode dwu ohawen.

Kapitola paddeſata dewata.

ONat panna klwana bieſe,
Boleſtniet kbohu kricieſe.
Arnoſt nadni prichyli ſe,
Gegie boleſti zarmuti ſe.
Kaza Weclowi vdweri ſtati,
Ge ſe gie prewelmi pykati,
Tieze gie, mozli ziwa byti. [3])
Ge ſe ſmutnie mluwiti
A rka: »toť, panno, prawim tobie,
Nynie naſmutne vtrobie,
Zet cti zadne prinich nenie,
Tot geſt wſecko me myſlenie.
Neb by wktere kratochwili
Panny nebo panie byli,
Giní tohot by nevcinili,
By tie takto kdy ranili.
Mohlitby nas radiegi biti
A nadnami ſe pomſtiti!
Ale iakz ſu vkazali,
Ze ſu tie ſwymi noſy klwali,
Tomut || geſt take znamenie, 113[b]
Ze twař zenſka żadna gim mila nenie
aniz bude. Protoz ſebe
nedbam A chcy mſtiti tebe,
Yakz naydale budu mocy.
Boże, gedno rać ſpomocy!
Nebot mřem, nebudem ſnimi
S tiemi noſari ſmrdutym« [4])

Kapitola Sedeſata.

POwſta panna diekugicy
A geho take litugicy

[1]) V rkp. *Wzbieh.* — [2]) Br. *gedin.* — [3]) V rkp. *oſtati.* — [4]) Patrně místo *mrzutymi.*

A řkuc: »pane, diekugit ztoho.
Racizt mily pan buoh pomocy ztoho,
Bycht mohla odſud odgitı
A gedine ziwa bytı!
nemiel by toho nic ztratu,
Gmiel by zato ctnu odplatu,
Korunu w Indıcſke zemi,
Geſtot otec odvmřel mi,
Gehozto zabıl geſti wrah neciſty,
Geſto tuto lezı nazemi gıſty.
Powıemt, kterakt ſe ſtalo bieſe
Otec moy oſtrow miegieſe
Namori wdobre twrdoſtı
Od Indy blızko doſtı.
Takz ny poial wſecky ktomu,
Braſe ſe koſtrowu onomu.
A kdyz woſtrow getı vda ſe,
Stıemi lıdmi [1]) potka ſe.
Otec malo lıdi gmieſe
A tento ſylnieyſı bieſe.
Tut meho otce zabıchu,
A coz gıch ſnim bylo, wſecky zbıchu,
A mu mateř vtopıli
I wſechny panny, kte||reż ſni byli. 114[a]
Bratra miegıech tu gednoho,
Take zabichu y toho,
Tak yakz koruna y zemie
Spadla na mie gednu wegmie.
Tat ſe tobie ma datı,
Ać pan boh raci ſpomahatı,
Ze odſawad wezdrawi wygdem
A tam dome zemie prigdem.«

Capitola Sedeſata prwa.

DIewka tak raniena bieſe,
Giz mluwitı nemozieſe.
Swe bıele ruce wylozı
A naſwu hlawıcy polozı.
Oci zawratıwſı ona,
Tut ſwym ziwotem ſkona.

[1]) V rkp. *lıdmi* napsáno dvakrát.

Iakoz by vſnula koli,
Vmŕe panna bozı woli.
Arnoſt Cendal [1]) wzem nalozi,
Naonu pannu polozı
Prikryw gı poće plakatı
A gegıe ſmrtı pŕewelmi pykatı.
Hniewıe [2]) ſwrze ſloże krale,
Protće [3]) meċem gey na ſkale.
Wtom hniewu wen potecеſta,
A kdyz whrad ſem pobıezeſta,
Mnozſtwie gıch giz brannych ſtachu,
Genz whradie gıch ċekachu.[4])
Pocechut ſe obıeratı,
Kriwych noſow vtıeratı.
Tut gıch mnozſtwie porazychu
A hrdinſky ge vmrtwichu.
Hroznet rany gım dawachu,
Aż noſſy vſkakowachu.
Taket ſama whori bieſta,
Mnoho ſſipow w Terciech gmiegıeſta, || 114[b]
Coż nanie bylı wyſtrelılı.
Wſak żadneho neranilı.
Tak braniec ſe kmoſtu chtıeſta,
wſak proſylu nemozeſta,[5])
Ano braniec [6]) ge wzdy zaſtupugı,
hroznie ſtrielegíc ge ṕredbıehugı.
Moſt bieſe owſem nezawrien,
Gedine zaworami priwrien.
kdyz ſe dluho tu branichu,
kohoż kolı doſahniechu,
Toho yhned rozſetniechu.
Malo nakoho dbachu;
Neċtiſta nic hoſpodaŕow,
Ani gıch panoſſi tıech noſſaŕow.
Iakz ſu kolı cteni bylı,
że tu gedlı y pilı,
Zlíet gım ztoho diekowachu,
Tepuce ge bezewſeho ſtrachu.
Wſakz gim moſt wzdy zaſtıhlı bıechu,
ze dolow nemożechu.
Nato tato malo dbaſta,

---

[1]) V rkp. *Cendat.* — [2]) Br. *hniewiec.* — [3]) Br. *protie.* — [4]) V rkp. *ċekaſta.* — [5]) Br *nemoziesta.* — [6]) Br. *raniec.*

Gedine ſwym witiezſtwim trwaſta.
Pak tito, gēz namori [1]) biechu,
Kdyż wkorabie vſlyſechu [2])
Krik, geſto nahradie bieſe
A kazdemu v vſſi wznieſe,
Příprawiwſe ſe tam gdu,
Skoruhwi předmoſt prigdu.
Wecl yakz koruhew vzře,
Poznaw na Arnoſta wzezře,
Wecet: »gmieg ſe dobře, pane!
Dobřet ſe bohda nama ſtane.
Hynt giż wizy naſe gduce,
kmoſtu ſko||ruhwi ſe truce. 115[a]
Tot giż ſmiegi řecy ſmielie:
Switiezyme tuto cele!«
Ti, genż vmoſta tu biechu,
Iakz tyto lidi vzřechu,
Bezdiekyt ſe rozrazychu
A odbrany poſtupichu.
Tato dwa zatiem wyniknu
A proti ſwym heſlem kriknu
Vcinichu ſobie plano,
Wone huſti tak proſtrano,
Ze gich mnoho nadſt ranichu
A mnozſtwi [3]) z gich ktomu zbichu
Sgidechut ſ hradu bezpotaza
A ktomu bezewſeho vraza.
Odtud ruče poſpieſiechu,
Neb gim nebieſe doſmiechu.
dobře tiſic brannych bieſe,
Coż gich Arnoſt s ſebu gmiegieſe.

Capitola Sedeſata druha.

Kdy giż podal odhradu biechu,
Mnoho zaſtupow widiechu,
Anit ſe ſem khradu chyle.
Blizet biechu nez ċtwrt milie.
Pronewieſtu ti gediechu,
Neb gi ohledati chtiechu.
Ale nic ſu newiedieli,

[1]) Br. *na moře.* — [2]) Br. *vslysiechu.* — [3]) Br. *mnozstwie.*

Kteraku ſu pracy nahradie mielı.
Tit wſichni gmiegıechu luciſtıe,
Ktomu wyborna ſtřelıſtie.
A kteri nahradie bylı,
Tıt ſe wſichni priprawılı,
Gduc potıechto rotami
Swȳ heſlem [1]) y ſkoruhwami.
Ti pak, gēż || khradu gediechu, 115 b
A iakż towařiſſe ſwe vzřechu,
Ihned předkorab ruče hnachu
A gım dokorabu nedachu.
Tak ſe ſtą, ze nemohuc zbytı,
Muſichut ſe ſnimi bitı.
Iak ſe ſgıdechu, tak ſe poznachu
Tıto rekowe bez ſtrachu.
Anit ſeku, anit bodu,
A ciniece gim welıku ſkodu
Naziwotech y nakoniech,
Wolagice wzdy: »ponich! ponich!«
Kohoż kolıwiek doſieżechu,
Wiec gemu gmena newzdiechu.
Tut gich welmi mnoho zbichu.
Pak ſe oni domyſlıchu
A naproſtrano ſe rozlucichu;
A tıto hroznie ſtrielechu
A okolkem ge obklıcichu.
Sſipowe ſewſech ſtran nanie letıechu.
Tut gım nebylo doſmiechu,
Nebo gedıechu zlu gıchu.
Nebot gich mnoho ſeth bieſe,
A kazdy nanie ſtrieleſe,
Ktomu nakoniech [2]) byli,
Iakz chtıece, tak ſe blıżılı.

kapıtola Sedeſata třetıe.

ARnoſt pak vzřew, że gim nemoż odolatı,
Poče s ſwymi poſtupatı
A kmori ſe blıżieſe
A ſkrze nepřately ſe trieſe.
Iakż mnoho ſeth brannych mielı,

[1]) V rkp. *weſlem.* — [2]) Br. *na konich.*

Wſak witieznie ge progeli.
Tut gich dwa tiſice || ſeſlo 116a
A przed Arnoſtem kleſlo
Tiech krkawcow řeřabowych.
Iakż koli od kozi oſlowych
Kazdy ſe tře, tak ſe triechu,
Ze gedni nadruhych leziechu.
Takz Arnoſt ſWeclem oba
Kazachu wſem dokoraba
Y do Galige [1]) wſtupiti,
Iakz ſe możechu, rozlucili,
Sama dwa nabřeze gduce,
Nepřatelom nedaduce,
By ge ſtrieleli neb bili.
Kdyz to biechu vcinili,
Giz dwa gedno ſtaſta,
Sotnie ſe obracowaſta.
Barky z Galige [1]) tu byli,
Genż marynari priprawili.
Do Barky ſotnie wſtupichu,
Tut nanie tepruw ſtrielechu,
Chtiec ge radi zahladiti.
Pomożet gim boh odgeti,
Odtud wezdrawi a ſmocy
Geduc preč ſbozie pomocy.

Capitola ſedeſata čtwrta. [2])

Kdyz namoře ſe oddachu,
Coż gich bieſe, tu zpiewachu,
Bohu chwalu wzdawagice,
Ze wſech darow diekugice.
Arnoſt ſ Weclem přeciteſta
Lidi, coż gich geſtie gmiegieſta.
Piet ſet oſtalo branneho
lidu welmi wyborneho;
A gini zbiti tam zoſtali,
Podoniem hradem ſkonali.
Kromie ranieni kteri biechu,
Tit wkorabie leziechu. || 116b
Ktiemt ſam poče přihledati

[1]) V rkp. *Galilee.* — [2]) Br. *cetvrta.*

A ge wſecky ſam wazatı,
Činie gim kratochwıle welıke
y vtıeſenie wſelıke.
A ſam take ranien bıeſe,
Mnoho ran wſobie gmiegıeſe.
Činieſe iako nedbage,
Proboh vtrpenie mage.
Poče ſam ſnimi zpıewatı
a ŕka: »Boze! rač prowod dati,
Bychom ſlawnie putowali
A wezdrawı ſe dobrali,
Mily tworče! lože tweho,
Kdes ležel, hrobu ſwateho!
Pros, mila panno Marya matko,
Zanas ſwe mile dietıatko,
By Kazdy vgel zaten pramen.
Což was, wſickni rcetez Am̄.«

Capitola Sedeſata pata.

STıezıŕit tu wzhoru wzwedu
A weſelet pogedu,
Wten čas wıetr dobry magic,
Odboha miloſtı żadagic.
A kdyż dwanadſty den bıeſe,
Marynař po mori hledıeſe,
By mohl vznamenatı,
Zdalıby mohli kde priſtatı.
Vzŕe podal gednu ſkalu
Wyſoku a ne malu,
A podni ſe znamenaſe,
Yako mieſto tak mu ſe zdaſe.
Arnoſtowi to powiedie.
Yakz Arnoſt odnieho wzwiedie,
Poče ſwym bratrim prawıtı,
Ze ge boh chce || vtıeſıtı, 117a
Ze brzo mieſta doſahnu,
K niemuż ſe marynari tahnu:
»Iakz pritahnem kmieſtu tomu,
Wzdyt g̃t bytı napŕed tomu:
Ztrawy ſobie nakupime
A což potŕebie, priprawime.

Odtud vkażie[1]) nam ceſtu,
Kdez bozie hrob, ktomu mieſtu.
A take zbozie[2]) miloſti
Mame peniez geſtie doſti;
Mozem dobru ztrawu mieti,
Dokadz nā pan buoh raci prieti.
Protoz tu woli zdiegice,[3])
Pogedem ſe nemeſkagice.[4])«

Capitola ſedeſata ſſeſta.

KDyz tam geduc ſe bliżiechu,
Tepruw marynari widiechu,
Ze zlie gedu zabludiwſe,
A korab gde wzdy wyſſe.[5])
Arnoſtowi zwieſtowachu,
Wſem ginym wiedieti dachu
A ŕkuc: »giz wiećnie zde oſtanem
A kteto ſkale priſtanem!
Tot geſt giſtie, recy ſmiegi,
Magnes kamen, tak gemu diegi.
Tent korab tahne kſobie,
Genz zelezo ma wſobie.
hynt ſe ſſtirowe[6]) brogie,
A tot wſe korabi ſtogie.
Tak ta ſkala geſt wlepkem mori,
Ach, tot tepruw budem whori!
A toho ſmutku my nezbudem,
Celie aż ziwota zbudem.
Tot ia giſtie ŕecy mohu,
Gedno kazdy poruć || ſe bohu 117[b]
A ſwu duſi, tot ſmiem ŕecy,
Zdet nam ſmrti nelze vtecy.«

Capitola ſedeſata ſedma.

Odpowiediel[7]) Arnoſt ktomu
A ŕka: »Co wieme ŕecy tomu?

---

[1]) V rkp. *vkaże.* — [2]) Br. *s bozie.* — [3]) V rkp. *zdiegieſe.* — [4]) V rkp. *nemaſkagice.* — [5]) Dle něm. orig. příď lodní se zvedá do výše. — [6]) Místo *ſſtiezirowe.* — [7]) Br. *odpowiediet.*

Vcinme gednu oblohu,
Gedine porućme ſe bohu!
Ten genż ſwieti y mraċi,
Vciniż nadnami, coz koli raċí,
By gedine diabla zbawil!
kdyz by koli nas nawſtiewil,
Mozem weſele vmrieti,
Kdyz nam bozie miloſt raci prieti.«
Takz ſe korab kſkale wztieze
A ten kamen ge pritieże,
Tak ze ge ſylnie drze,
Mnoho korabow roztrże
Ginych, genż tu byli ſtali
A kte ſkale pritahli.
A take ze zhnili biechu,
Neb tu mnoho leth ſtogiechu,
Mnoho ſtezerow tu ſpade
A nagich korab vpade
A takowy hřmot ciniechu,
By ſudny den giz byl, mniechu.[1])
kdyz korab vtwrzen ſtaſe,
Yako wryty ſe nehybaſe.
kdyz giż gmiegiechu doſti přeſtrachu,
Marynari na nie[2]) zwoiachu
A wſem takuto řeċ mluwiece,
Gim podle boha radiece,
Aby ſe nato ſnazili,
Swych ſe hriechow ſpowiedali
Proſwych hriechow odpuſtienie
A proſwe duſe ſpaſenie.
A toto take vlozie:
»Pozdrawiż || każdy matky bozie, 118a
By racila zanas proſyti,
Předſwym ſynem orodowati,
By nam ſkrze ſpowiedanie
dal ſwe ſwate ſmilowanie,
Bychom to wſe ſwrchowali,
Bozie tielo prigimali
doſtoynie, pokornie ktomu,
ſbozi krwi nerozdielnie wtomto domu.
By boh, genż geden wtrogicy
Geſt a bude bezroznicy —

[1]) V rkp. *ſe domniewachu.* — [2]) V rkp. *mie.*

Też wtielie boziem krew gt,
A tut nenie y zadna leſt —
Proten, gēz zde trpiel ſmutek,
Chudobu, ſtraſt y zamutek,
Racil nam miloſtiw bytı
A wſem hriechy odpuſtitı.
By nas zbawıl ohnie pekelneho
A dowedl do bydla wiecneho,
Wniemż geſtı radoſtne prebywanie
Bezcıſla y bez ſkonanie.«

Capıtola ſedeſata oſma.

ARnoſt pan vſlyſew toto,
Wece: »wſak ſme newygeli proto,
Abychom rozkoš gmielı,
Ale proboha gſme wygeli,
Genż ny diablu chtıel odgietı
A zanas zahrieſne vmrietı.
Ten prolıl geſt ſwu krew za ny
Zabıedne a zahrieſne krestıany.
Geho wole (mame) zadatı
A wtom geho naſledowatı,
Coz on raci vcinitı
Snami Aneb co nanas prepuſtitı,
Bychom milıe to trpielı
A wſecko zado|bre prigelı. 118b
Neb by to byl blazen prawy,
Iakożto ſwate ctenie prawi,
ktoż by tento ſwiet wolıtı
chtıel [1]) A za onen prigieti.
Neb boh geſt powiedıel ktomu,
Ze geden (den) wgeho domu
Moz drazſı než weš ſwıet bytı.
Tomut ma kazdy wieritı.
Protoz każdy bud wradoſtı
A tıeſiz ſe bozie miloſtı.
Pogednom ſe zpowiedayte
A tıelo bozie prigımayte,
Genż ma nas wſecky vtieſitı,
Kdyz ſe bude duſe dielıtı

[1]) V rkp. *A chtıel.*

Chtieti ſtielem. take[1]) ktomu
Odpuſtiz nam boh wſem wīnu!«

Capitola Sedeſata dewata.

ARnoſt whrieſiech pozna ſe
A kaplanu zpowieda ſe.
I poče welmi hořce plakati,
Potom bozie tielo prigimati,[2])
Genż geſt duſe oſwiecenie
A wſech hrieſnych ſpaſenie.
Tez y gini Vcinichu,
Wſickni pořad ſe zriediechu,
Smrti nawſaky den cekagice
A odtud nikam nemohuce.
Wſak donidz ztrawu gmiegicchu,
Dokorabow wchodiechu,
Genz tu ſtachu oddawnoſti.
Ondet ſtriebra, zlatta doſti
leżi obyčeynie[3]) přemnoho.
Malot bieſe gim dotoho.
Hyn rucho, drahe kamenie,
Hyn odienie, hyn kořenie,
Ondet ſhnile zetlelo lezi
A nizadnyt kniemu nebie zi. 119[a]
Ktoz by ho chtiel dobyti,
Tomu[4]) by ſluſelo tam giti,[5])
Tut pohriechu ge ohleda;
Ktoz tam prigede, tomu bieda!
Koſti clowiečie take[6]) tu biechu,
Genż take wkorabiech leziechu.

Capitola Sedmdeſata.

Kdyż tito kbohu wzdychachu,
Nic gineho nez ſmrti čekachu,
Tak yakz zapaſem bieſe,
kym ſe każdy hotow gmiegieſe,
Wſak toho welmi pykachu

[1]) Br. *tako.* — [2]) V rkp. v. 3739 a násl. jsou přestaveny — [3]) Dle něm. orig. hodí se lépe sem *obiżnie.* [4]) Br. *tomut.* — [5]) V rkp. *gedti.* — [6]) Br. *tako*

A druh kdruhu prěmluwachu,
Ze ſpohany ſe nebili,
By aſpoň ziwotow tam zbili.
Kdyz ſe gim ſtrawy nedoſta,
Tepruw odewſech radoſt prěſta.
Chtieſet druh druha pozrieti,
Iako ſkot poċechut mrieti.
Ten mor ċtiri dni poſta,
Arnoſt ſam ſedmy gedno oſta.
nebo Wecl vchowal byl bieſe,
Coz natiech ſedm ſluſieſe,
Gimzto ſeſt dni mohli trwati.
Arnoſt wſech poċe pykati,
Nato ſe rozpominage
A ctenie bozie znamenage:
»Boh,« powiedie, »kazal pſati,
kteryz hrieſnik ſe obrati,
Tomu ſe zaſtup Angelſky
raduge y zbor nebeſky.«
Protoz tu nadiegi gmiechu,
Neb proboh tu ſtraſt trpiechu,
Ze ſe [1]) nadewſemi ſmiluge
Boh a wſechny dopieſtuge
Sweho bydla, ſwe miloſti
A wſie nebeſke radoſti. ||

119b

Capitola Sedmdeſata I.

A Ktoż mezy nimi vmrieſe,
Tak gey druhy wynoſieſe,
Předkorabowy roh gey poloziece.
Pak nohowe gey wezmuce,
Kſwȳ dietem gey poneſiechu,
Tu wnadu ſwym dietem dawachu.
Wecl znamenaw toto,
S Arnoſtem pomluwi o to
A rka: »Pane! podobne mi ſe zda,
Aċ geſti ktomu radda twa,
Toto ptacſtwo geſt zuċeno,
Sem po mrſſe nauċeno.
Iakz brzo vcige mrchu,

[1]) Br. *s*.

Tam ſem dolow ſletı ſwrchu
A tu mrchu [1]) preċ odnoſſy
A ſnad dietem mladym noſſy.
Protoz bychom nemeſkagıc,
Kozi wolowych pohledagıc,
Wſtarych korabıech kdy by byli,
Naleznuc wnie ſe zaſſilı,
Zdalı by nas take wyneſlı
A zteto propaſtı odwlekli.«
Arnoſt wece: »nemeſkayme!
Ruċe toho pohledagme!«
Natom nechtıechu dele ſtati
Ani wiece nemeſkatı,
Neb gim giż okuożi gdıeſe,
Protoz kratka radda bieſe.
Doſtarych korabow wgıdechu.
drewe nez wſecky ſchodichu,
nalezechu mnoho kożı ſtarych
Ztıech nieko(lik) wyberu dobrych.
Tak ſe bıechu vradilı,
By dwa wgednu kuozi wſilı.
Swe odienie naſe || wzechu, 120ª
Ktomu coż peniez gmıegıechu.
Ktomu meċe wzelı byli,
A ſwe noze naoſtrili,
By ſe mohlı wyŕezatı,
Dalı gim toho buoh doċekatı.
Wſak ſe trěſuce wſecko cinıechu,
Neb ċaky gine negmiegiechu,
By gıch też nedoſiehlo,
Iako ſe gich bratrim ſtalo.

Capıtola Sedmdeſata druha.

ARnoſt ſ Weclem natom bylı,
By ſe ſpolkem zaſſili.
drıewe nez zaſſıti bıechu
Tato [2]) dwa, knim mluwiechu,
Ge tak vpominagıce
A gıch wiery dotyċıce,
Aby ſe zaſſıti dalı

[1]) V rkp. *mrcha.* — [2]) Br. *toto.*

A odtoho ſe newzdalowalı,
Zdalı by pan buoh racil zdaritı
A odtud gim wſem pomocy.
Wſichni wecechu: »ma to bytı!«
A ſlıbichu to vcinitı.
Sedmemu by ſmutek cele,
A řka: »mog pane! me weſele!
Muſymt ia zde vmrietı
A tebe wiece newidetı
Giż ſmutkem necigı ſebe.
Awſak, mily pane, tebe
Proſym, ać to może bytı,
Rać mi ſwog hniew odpuſtitı!«
I poće ſwym ſrdcem lkatı
A prenaramnie plakatı.[1])
Arnoſt bera odpuſtienie,
I da gemu polıbenie
A řka: »mog ſluho! brachku mily!
Giżt ſme odtebe oddieleni.[2])
Gınet řeci nevmiegı,
nez tıe bo||hu porućegı.« 120b
A placice wſickni w tużeni bıechu.
Arnoſta ſ Weclem zaſichu,
Oba wen wyneſechu.
Nateż mieſto ge pondali,
kdez prwe gıne kladali.
Tu ge polozichu
A ſami ſe dokorabu nawratichu.

Capıtola Sedmdeſata třeti.

ONi tak tu leziechu
A ſebu nikam nehybachu.
Prileteiew Noh oba wyneſe
A ſwym dietem whniezdo neſe
Dieti poćechu kuozı klwatı,
A oni bylı pripamietı,
Poćeſta ſe wen dobywatı
A zkože[3]) ſe wen řezatı.
A kdyz ſe wen wyřezachu,

[1]) V rkp. jest pořádek veršů: 3858, 3861, 3862 3859, 3860. — [2]) Patrně místo: *Giżt mie odtebe oddielılı.* — [3]) Br. *s koże.*

Naobie ſtranie pohlediechu;
I gidechu odtud doſkale
Za puol honow dobŕe wzdale,
I pocechut wen wyhledati
A ſwych towariſſow ċekati.
I poċechut ſe ſnaznie modliti
A pana boha welmi proſyti,
By boh racil wſ̀echny ſneſti
A ony ctiri knim přineſti.
W ten ċas mohlo znieti
Vcho, ſrdce wſmutce wrieti
Adliċce, materi ſmutne.
By gi to bydlo vkrutne
Oſynu bylo wiedieti,
hned by muſyla vmrieti.
Snad ſe geſti gie to weſnie zdalo,
Co gim ſe geſti tuto dalo.

Capitola ſedmdeſata IIII. 121[a]

DRahnie wſkale kdyz ſedieſta,
Pomale chwili vzřeſta,
Ano noh nadnimi leti
A dwa gich towariſſe ciepi.
Ta ſe take wyřezaſta,
Ktiemto dwiema tam ſe braſ̀ta.
Boha [1]) poċechu chwaliti,
Za poſlednie dwa proſyti,
By buoh racil to zgednati
A ge wſ̀echny ſhromazditi.[2])
Nalit opiet noh neſe ſe ſ nimi
ſ towariſ̀ſi poſlednimi
A ta oba whniezdo wſadi.
Noh mnie, by mrcha byla, dieti ſwadi,
Nebot hladowiti byli.
Protoz biechu ſe ſnazili,
A noſy dawagice gim rany,
Kligice ge nawſ̀e ſtrany.
A oni widuce, ze ſu dieti
A ſtary noh odnich pryċ leti,
Tut ſe ruċe wyřezachu

[1]) V rkp. *Toho.* — [2]) Br. *zhromazditi.*

A odnich bez vraza wſtachu.
Wtu ſkalu poſledu gdu,
Kſwym towariſom prigdu.
Tepruwt ſe radowachu,
Kdyz ſe giz tu pribrachu.
Arnoſt oſedmem poče ptatı
A napoſledniech tazati.
Wecechu: »pane! kdyz wſe wzechom,
Coż vſebe gmietı chtıechom,
Polıbiw ny y zaſſı nas oba
I wratı ſe dokoraba.
Tu vcini take ŕwanie,
Take bitıe y plakanie,
Kriče naywiece po tobıe
A ſtyſkage pŕewelmi ſobie.
Muſychom oba zaplakatı.
A toho || nelze nechatı 121b
A nelze nam geho zapomnietı
Ani kteru radoſt gmietı,
kdyz zpomenem tento ſkutek,
Geho pŕewelıky ſmutek.«
Wſichni ſe w prſy vderichu
A gey bohu poručıchu.
Ten tu konce y ſginymi
putnıky (doſel) ſlawnymi,
Gimż rač pan boh ſwu miloſt datı
A nadewſemi ſe ſmilowatı!
Ač ſu zamoŕe nedogeli,
Ale hanebnu ſmrt wzeli,
A proboha gſu trpielı mnoho.
Dayz gim pan boh vzitı toho!
Arnoſt poče ſmyſlem trwatı
A poče bohu dıekowatı,
Ze ſe gım (dal) geſtıe ſgitı
A whromadce [1]) tak pobytı.
Pozdwih ruku khoſpodinu,
ktworcy, ſwate mari ſynu,
I počet naniem zadatı,
By ſe racil ſmilowatı,
By ge wſech hriechow zbawil
A naprawu ceſtu zprawıl,
Aby ſtıaſtnie putowali

[1]) Br. *w hromadie* Inkoust na konci slova se slil, načež písař červenč přepsal *e*.

A potom gemu ſe doſtali.
Ktoz ſprawu wieru hleda
A nabozie milofti zada,
Naceſtach y wſady proſpiege,
komuż mily pan buoh prege.

Capitola Sedmdeſata pata.

Dluho wtiech puſtinach biechu,
Nic gineho negediechu
nez zelice a ktomu huby,
To geduc ya||ko přeſzuby. 122[a]
Ač ſu mohli oheń ſkřeſati,
Wſak gim nemohl chuti dati,
Neb ani ſoli ani chleba mieli,
Ani bylo, by kde co wzeli.
Kwietie, kořenie a zele,
To gich krmie bieſe celie.
Kdyz ſhor potocy teciechu,
Tehdy tu wodicy pigiechu.
Tut ſe gim oplacowalo,
Co ſe prigich panſtwie dalo:
Bezkorčakow [1]) wino pichu
A dobre krmie gediechu,
Podle toho tancowachu.
Zde pak zlahwice pigiechu,
Tot gmieli zawſecku vtiechu.
Wſak gim nebieſe doſmiechu.
Prohuſtotu newidiechu ſebe,
Gedine patriechu donebe.
hrozne hory, leſſy gmiechu,
Mezy nimiżto wſickni bludiechu.

Capitola ſedmdeſata ſeſta.

KDyz biechu mnoho bludili
A tu niekolik dni byli,
Podgednu horu prigdu,
Tut gednu řeku nadegdu.
Tat drahnie ſiroka bieſe

[1]) Patrně m. *eż z korčakow.*

A wtiech puſtinach teciefe.
Y počechu tu ryby lapati,
Coz kto chtiel, to mohl y brati.
Tu ſkřeſſice oheň potom,
Pečechu ty ryby o tom.
Ginak gim lepe nemohli zdieti,
neb [1]) hrncow nemohli mieti
Ani pecy ani ſoli.
Malo by pogich woli,
Geſto ſu miewali, || 122[b]
yakz chtieli y rozkazowali.
Pote řece dolow gidechu,
Tehdy kgedne ſkale prigidechu.
Skrze tu ſkalu teciefe
Ta řeka, prudce gdiefe.[2])
Nadřeku vzřechu kamen
Čerweny iakzto prawy plamē,
Anoť woda poden ſeče,
huſtie mezy ſkalu teče.
Arnoſt kſwym bratrom wece:
»Vzrit, zet buoh vcinitı chce
Swog diw y miloſt ſnami.
Dalı pan buoh, vzrite ſami!
Neb odſud mame wygıtı
A ſkrze ten lom progıtı,
Kdez vtiechu mieti budem
A teto wſie ſtraſti zbudem.«
Wgednotut [3]) ſe poradichu
A ſplaw ſobie vcinichu.
Otom ſe přeſnažnie ſahnu
A gey hużwamı Vtahnu,
Proſtranyt gey vcinichu.
Ten ſplaw dobře vtwrdichu.
Tut gey na wodu puſtichu
A bohu ſe porucichu,
Zpiewagice kyrieleyſon!
A promienugice kryſteleyſon!
Tam ſbohem ſychric pogedu,
Patriec natu ſkalu ſpředu.

Capitola Sedmdeſata VII.

Bleſſet tu třeba wzdychatı
A kupanu bohu ſnažnie wolatı,

[1]) Br. *nes.* — [2]) Br. *gidieše.* — [3]) Br. *w gedno tut.*

neb gim welmi trudno bieſe
A ſplaw ofkalu ſe tepieſe
ledakdes gimi [1]) ofkalu vderieſe,
Ze by oſtali, kazdy mnieſe.
Sobu ſtranu ſtieny biechu
A drahym kamenim ſe ſtkwiechu. 123[a]
Iakż ho bieſe welmi mnoho,
Wſak gim nebieſe dotoho,
By ge odtud chtieli brati
Aneb ſe geho dotykati,
Toho kamenie draheho,
Yakz naſwietie nenie geho.
Wietſi peci naſmrt mieli,
A kterak by odtud wygeli.
Wte temnoſti dluho gedu.
Dřewe než ſkalu progedu,
Gedna ſwietloſt gim ſe zgewi,
Odſkaly ſwrchu progewi.
Nalit drahy [2]) kamen bieſe
A wte ſkale ſwrchu dcieſe,
Odniehoz ta ſwietloſt gdieſe,
Wte temnoſti genz ſwietieſe.
Vzřew Arnoſt onen kamen,
An ſe ſwieti yako plamen,
Wece: »chcy pokuſyti,
Bych onen kamen mohl ſrazyti!
Nenecham nikoli toho,
Aniż proto [3]) ſtratim mnoho.«
A kdyz by vkamene bliże,
Swog meč proti niemu wzdwiże.
Srazy kamen prawu mocy,
Awſakz pritom ſbozie pomocy.
Wſichni ſe kniemu wzchopichu
A ten kamen vchwatichu,
Sſacowachu gey předraze.
Arnoſt wece tepruw blaze:
»Zet boh ſwu miloſt nadnami
Drzi, to widime ſami.
Dal(i) nam ſtiaſtnie prigeti
A doſwych zemij [4]) ſe nawratiti,
Tento kamen muſy [5]) tcieti [6])

[1]) Br. *nimi*. — [2]) Br. *drah*. — [3]) Br. *ani protož*. — [4]) Br. *zemi*. — [5]) Za slovem *muſy* jest něco nečitelného škrtnuto (trnie?). — [6]) Br. *trieti*.

A w naydrazſi korunie ſwíetítí, || 123b
Kdyz cıeſaṙe korunugı
A gemu wẛickni kralowe holdugı.«
Ten kamen, a neniet giny
Naſwietıe, tak prawie wẛem, geſtı gediny.
A takt geſtı pſano,
Ani otakem kdy ſlychano.
A protoz ſyrotek ſlowe.
A ten ſ pṙedu wcıeſaṙowie
Korunie geſt wſazen
A pṙewelmi ciſtıe ozdoben,
Geẛto dnes ſwietı wni ciſtıe.
A tıēt mohu dolıcitı giſtie.
A tıt muſie y dnes znatı,
Gimż ſe dalo gey widatı.
Ktoż tomu nechce wieritı,
By to mohlo wẛecko bytı
Prawda, coż geſt tuto wẛecko pſano,
Praweno y wykladano,
Ku Pamberku ten odday ſe
A te Kronyky doptag ſe,
Geſto oknieżatech pſana
A ſprawedlnoſti prikladana.
Vzrie y zwie bez promieny,
Ze to wẛecko nema mieny,
Coz geſt aneb bude pſano.
Wẛet geſtı [1]) ſkronyky wybrano.

Capitola Sedmdeſata oſma.

ONu ſkalu kdyz progedu
A iako naſwiet wygedu,
Prudkoſt minu one wody,
Kbṙehu pṙiſtachu bezſkody.
Octnu ſe nakraſne luce.
Nate wſickni ſe wıduce, [2])
Mniechu, by wẛemu oſtali,
A nic ſe wiece nebali.
A bez || mala to ſe ſtalo, 124a
Neb ſe gim pṙeſtıaſtnie dalo,
Ze boh odſud ge wywedl

[1]) Br. *gest.* — [2]) V rkp. *wıduce ſe.*

A iako zmrtwych ge zwedl.
Nebo ktoż boha miluge,
Geho wiernie naſleduge,
Ten ſmutku y ſmrtı zbude,
Wſeho weſele nabude.
Tez Arnoſt nabożen bieſe,
kbohu Nadiegı gmiegıeſe,
Ze gey wyprawi y wyproſti
Podle ſwe ſwate miloſti.
Protoz boha zkuſowaſe,
Wſakż gey wzdy wyprawowaſe
Odprihod y odżaloſti
I odrozlične bazniwoſti.
Takez tento gſa wſyrobie,
Wſak miel ċaſto radoſt wſobie.
Tot wſe gde odmiloſtı bozie,
Genz geſtı ſwych gıſte zbozie.
Tak wiernym odplatu dawa
A ſwe ſluhy rozeznawa.

Capitola Sedmdeſata dewā.

BRachu ſe poone luce,
Tak dluhy ċas pomie gduce,
Whuſt a wles welıky wniknu.
Z nieho trętie den wyniknu
Dogedne bohate zemie,
Arymapſy ſlowe we gmie.
Tepruw radoſtni biechu,
neb pote zemi patriechu,
Anot wni twrze y hradowe
Twrdė, wſakz ne owſem nowe.
Wte zemi dıwny lıd bieſe,
Gedno oko każdy gmiegieſe,
A to wċelıe ſtaſe gemu,
Welıkemu || y malemu, 124b
Podle ſokoloweho hniezda
Vkazdeho iako hwiezda
Znamenie każdeho,
Zeny, muze wſelıkeho.
Tygropides, tot ia znagı,
Polatinſku [1]) gım riekagi.

[1]) V rkp. *Polatinſku Aneb pilatıſky.*

Welikych ziwotuow biechu,
Což zen neb muzow widiechu.
Tak gduce ceſtu nadlapachu
Sſiroku, po niez ſe brachu
kgednomu hradu kraſnemu.
Tehdy bliziece ſe kniemu,
Vzřechu yakz ſama ctneho
Clowieka doſti ſlićneho,
Ant wkratochwili tula ſe,
Vzřew [1]) tyto, knim odda ſe.
Nalit to hoſpodař bieſe,
Gēz natom hradie wladnieſe.
Da gim witanie, tak mniechu,
Neb gemu nerozomiechu.
Wede gye [2]) naſwog hrad cele,
Da gim wſeho doſti ſmielie.
Sukna neſu přednie doſti,
Odiege ſe [3]) podle ſtiedroſti.
Iakz welmi neſlićny bieſe,
Wſak knim přeſtiedre cinieſe
A wſem ſwym lídem rozkazaſe [4])
A priſwe miloſti prikazaſe,
Aby gich poſluſni byli
A coz każe, vcinili.
Tut ſe ctichu na wſe ſtrany,
Neb kazachu Yako pani.
Ten pan mocny hrabie bieſe,
Přewelmi dobre ſlowo gmiegieſe.

Capitola Oſmdeſata. 125[a]

WTy čaſſy Kazal kral wolati
A wſechniem vſebe byti.
A ktož koli nepogede
A kgeho dworu neprigede,
Tent kralow hniew bude mieti;
Tot kaza wſem powiedieti.
Prigede wčas a wtu dobu
hrabie, pogem Hoſti s ſebu,
I co ſwych miel, kedworu ſe braſe,

[1]) Br. *vzře*. — [2]) V rkp. *gey*. — [3]) Patrně m. *Odie ge*. — [4]) V rkp. slabika *za* jest nadepsána.

A iakz tam brzy dopta ſe,[1])
Tak předkralem powiediechu —
Neb tiem hoſtem ſe welmi diwiechu —
że hrabie prigel ſtakymi
Shoſtmi neſlychanymi,
Genz gich wte zemi newidano
bylo ani ſlychano.
Tut pobiehnu nawſe ſtrany
Pānicy, panie, panny y pani,
Chtiec ty hoſti ohledati,
A kterakych gſu mrawow, zkuſyti.

Capitola oſmdeſata prwa.

KRal to wzwiediew hrabi[2]) wzkaza,
By přednim byl ſhoſtmi, rozkaza.
Hrabie vſlyſew to, gide
A předkrale ſhoſtmi prigide.
Kral mu ſhoſtmi da witanie,
Bylot geſt ſnazne ohledawanie
Odkrale y odzeman take
Y odpanie wſelikake,
Přewelmi ſe diwiece
A to obecnie mluwiece,
Ze gſu takych newidali
Ani wgich zemi kdy bywali.
hrabie pri||neſe gich odienie 125[b]
Předkrale na pochwalenie.
Kral ſe gemu poče welmi diwiti
A yhned hrabie proſyti,[3])
By ſe tiech hoſti zbawil
A gemu ge oſtawil.
Hrabie proſbu krale ſweho
Vſlyſe bez odpowiedanie wſeho.
Kral pokuſege prikaza,
Orz welmi Kraſny priweſti rozkaza.
Priprawiwſe oſedlachu,
Arnoſtowi geho podachu.
Wſede naten oř ſmieloſti,
Poče gey rytierſky buoſti

[1]) Br. *doptaše.* — [2]) Písmeno *i* nadepsáno. — [3]) Za posledním slovem napsáno *krale ſweho* a škrtnuto červeně.

Tak ſe kral y wſichni diwiechu,
Kteřizto na Arnoſta patriechu.
Kral to vzřew pozwa ſweho
Komornika tagemneho,
Kaza wſem ořow dobyti,
A což kazi, to wſechno vcinití.
Komornik vſlyſew kralowo kazanie,
Y doby ořow bezmeſkanie.
Y coz kolí chtieli mieti,
Tot kazdemu każe wzieti
Iakozto vkrale mocneho,
Wewſem zbożi bohateho.

Capitola oſmdeſata II.

WIece nez doroka vkrale biechu
A tu ſe wſichni navcichu
Gich yazyku y gich cinu,
Diekugice ztoho hoſpodinu,
Tak ze mohli dobře zbyti
A ſkazdym ſe ſmlu|witi, 126[a]
Ze giż wzacnieyſi biechu,
Neb gich mrawom rozomiechu.
Potom by pak dne gednoho,
Kral miel kratochwile mnoho,
Poſla po Arnoſta ctneho,
Poſameho gedineho.
Poče geho welmi proſyti,
By wſecko chtiel prawiti,
Co geſt a kterak ſe [1]) geſt dalo,
Ze tam priſel, a iak ſe geſt ſtalo.
Arnoſt wſecko pořad prawi,
Rod y wyhnanie ſwe wyprawi,
Co mu ſe dalo namoři
A kterak ſu byli vwelikem hori
A kterak ſu priſli dozemie.
To wſſe gemu wypowiedie.
A kterak myſleſe kboziemu hrobu,
Proboh trpie mnohu pſotu,
To wſe gemu poče prawiti.
Kral počel tiem weſel byti,

[1]) Br. *su.*

A diwie ſe welmi ztoho,
Kterak ſu mieli prihod mnoho.
Pogem gey naſwog dwor nań hledie [1])
A ſnim towariſky ſede
Tut wſem ſwym lidem rozkaza
A pri ſwe miloſti prikaza,
Aby Arnoſta poſluſni byli
A to wſecko vcinili,
Což kaže, bezmeſkanie.
Tak by geho prikazanie.

Capī oſmdeſata třetie.

Obmezy geden lid bieſe,
Ten ſiroke [2]) nohy gmiegieſe.
Ti lide oby| cege gmiegiechu, 126[b]
Ze ſe nohami braniechu
Před dſtiem,[3]) powietrim take,
A magice ſwe mrawy take,
Kdyz koli ge honiechu,
Po Bahnach iako letiechu.
ſſironozcy gich gmenowe
A niemecſky Blatſuzowe.
Střeleti dobře vmiegi
A protoz radi boiugi.
Tit wte zemi hroznu ſkodu
Ciniechu y gich rodu.
A wty časy ſe ſebrachu.
To lide pomezni krali zwieſtowachu,
Ze dozemie ſe chtie zdwihnuti
A wogenſky wtrhnuti.

Capitola oſmdeſata IIII.

NOwiny ty kdyz kral zwiedie,
Arnoſtowi ge powiedie.
Poń poſla, zaluge toho,
Ze mu ten lid ſkodi mnoho
Činí y činil bezſtrachu.
»Protoz tebe proſym, brachu!

[1]) Patrně m. *Pogem naſwog dwor gey wede.* — [2]) Br. *siroki.* — [3]) V rkp. *ſtiem.*

Rać pomocy raditi,
Kterak ſe gim budem branitı.
A gicht obycege powiem,
Tak iakż ia ge dobŕe wiem:
Neſekut ani take bodu,
Gedno ſtŕelbu cinie ſſkodu.«
Arnoſt wece: »totot mi ſe zda
A ktomu geſtit ma radda,
To odemne giſtie wiez,
Gedno nawognu zapowiez.
Każ wſeckniem hotowu bytí[1])
A kgednomu dni ſe kaz ſgitı.
A driewe nez ge ſem puſtime,
Az gim ſkodu vci|nime.« 127a
Poſla kral nawſecky ſtrany
Po wſecky lıdi y take popany,
By wſickni wogenſky wſtali,
Welıcy y take mali,
Kgednomu dni aby byli.
Kdyz to biechu vcinili,
Każdy prigew hotow bieſe,
Iakz ta zemie wnadu gmieſe.
Brachu ſe nepŕatel ptagic
a Arnoſta poſluchagic.
Iakz gim ten rozkazal bieſe,
Każdy nań toho patrieſe.
Tut ſobie dobru myſl wzechu,
nebo giż ty lıdi widiechu,
Ondet woyſko lezı cele.
Arnoſt wzem koruhew ſmielıe
A ſwych coż poſluſnych gmiegieſe,
Cinilı tak, yakż kazal bieſe.

Capitola Oſmdeſata pata.

WOgſko wſecko, ćoz kral gmiegieſe,
Arnoſta poſluſno bieſe.
Tak koruhew Arnoſt wćeli,
Zdwize ſe nanepŕately.
Y ti, coż gich[2]) gmieſe s ſebu,
Doſieżechut gich ſtran obu.

[1]) V rkp. v. 4310 jest za veršem 4305. — [2]) V rkp. *ginych.*

Hrozne rany gim dawachu,
Mnoho zbichu y zgimachu,
ze muſychu ſe obratiti
A druzy nabahna bieżeti.
Tŕeti nab atinie biechu.
A iakz brzo gich dobiezechu,
Nemohuc tam knim prigiti
Aniz gim co vciniti;
Wſ́akz Arnoſt y s ſwymi, ktoż bieſ́e,
Ponich dozemie bieziеſ́e,
Hrozne || rany gim dawage,[1]) 127b
Gedny tepa, Gine gimage.
Kral gī ſecti diekowaſ́e
A odplatiti ſlibowaſ́e.
Dotŕetieho dne tu biechu,
hroznu ſ́kodu vcinichu
Nalidech y wzemi k tomu
I nawſ́elikakem domu.
Tu zemi kraſnie potŕechu
A ktomu bog mocnie obdrżechu.

Capitola Oſmdeſata ſeſta.

KRal poće gim diekowati,
Arnoſtowi ſlibowati
A ŕka: »coż ia mam zbozie ſweho
Zde y kdez koli gineho,
To maś priſwe mocy mieti,
Znieho, co chceś, vciniti.
Neb ſtowariſſi ſwymi,
Stiemi hrdinami dobrymi,
ſte[2]) mie y mu zemi zpanili
A nepŕatelom mie obranili.
Protozt twym bratrim diekugi
Y gim mu wieru ſlibugi,
Coz chtie ſtriebra, zlatta brati,
To chcy miloſtiwie gim dati,
Nebo toho prime ctnoſti
Mam mnoho a prielis doſti.«
Ta zemie oſwobożena

[1]) Opraveno z *dawachu*. Za tímto v. napsal písař: *Mnoho zbichu y zgimachu Ze muſychu ſe obratı* a škrtnul červeně. — [2]) V rkp. *Neb ſte*.

By ſironozcow zbawena.
Wiece nanie neſmiegiechu,[1])
Iakz ge tu pobili biechu.
Kral da Arnoſtowi kniezetſtwie
A weclowi podſtupi hrabſtwie.
Dotiech ſam kral kragin ſnimi
Gede ſmużmi hr||dinnymi. 128[a]
Wygezd gim ſam kral vcini,
Vkazuge leſſy y diediny
I wſe mieſta, hrady take,
ktomu hory wſelikake.
każdy znich, co chtiel mieti,
To gim kazal wſem obgeti.
Wto ſe zbozie vwazachu,
A wſichni gim[2]) holdowachu.
Kral pak oba s ſebu poge
A na ſwog hrad ſnimi doge.
Lucerna ſobie gmeno gmiegieſe,
Neb hrozny wſwietloſti bieſe.
lucerna, że wſwietloſti plowe,
Swietlonoſe[3]) ćeſky ſlowe.
Tut byl weſſel[4]) ſtiemi hoſtmi,
Shrdinami dobrohoſtmi.
Tu byl kral dodne ſedmeho,
Dachu gim doſti wſeho dobreho.
Tut pak odpuſtienie wzechu
A odtud ſe wſickni rozgechu.

Capitola Oſmdeſata VII.

ARnoſt dobru woli gim
vkazowal lidem ſwym.
Ćaſto naſwog dwor ge zwaſe
A to wſecko gim dawaſe,
Coż ſe gemu wzemi doſtalo,
Toho bud mnoho neb malo.
Wſecko ſtiedře rozdawal,
Malo toho zachowawal.
A ſewſemi dobrotiwie
nakladal y miloſtiwie.

[1]) V rkp. *negmiegiechu.* — [2]) V rkp. *ſe gim.* — [3]) V rkp. *Swietlo neſe.* — [4]) V rkp. *wſſel.*

A protoz gey milowachu,
ktomu nic neżadachu,
By zte zemie neb zgich rodu
mieli [1]) kdy lepſi hoſpodu.
Wecl Hrabie tez cinieſe. || 128[b]
Coż mu ſe kde doſtanieſe,
Tot gt mezy ſwe rozdawal
A ktomu ge ćaſto zwawal,
knim ſe dobře vkazuge
A pronieho ge miluge.
Protoz geho poſluſni biechu
A coz kazal, to wſe [2]) vcinichu,
Iako by ſe tu byl zrodil
Aneb ktomu zbozi prirodil. [3])
Tak poctiwoſti ſwu připrawili,
A proto wſechny milowali.
Wkazdet zemi dobro bywa,
Ktoz ſe cti lidi dobywa.
Dobřet ſe kazdemu hodi,
Spieſet pomoz nezlit vſſkodi.
Toho ſe oni drżiechu
A ſlidmi pieknie nakladachu.

Capitola oſmdeſata oſma.

PAk Arnoſtowi prawiechu
Ogedniech lidech, genż biechu
Odtud podal, genż tu biechu
A welíku ſſkodu gim ciniechu,
Zemi y lidu wſemu;
kteracy gſu, prawiechu gemu.
Vſſi přeſſiroke magi,
Gimizto tielo odiewagi.
Rucha zadneho neznagi,
Ani naſobie kdy miewagi.
A gſut přewelmi ſylni ktomu
A wzdyt lezie kromie domu
Napoli bezſtrachu wſeho,
Chtiece podſtupiti kazdeho.
Caſtot ſu hańbu cinili
kralowi A ſemt [4]) ſu w||gezdili. 129[a]

[1]) V rkp. *mieliby*. — [2]) Br. *to wſe* vynechal. — [3]) V rkp. *byli zrodili . . . prirodili*. — [4]) V rkp *gſemt*; Br. *zemi*.

Arnoſt ty nowiny zwiedie,
Yhned na wognu zapowiedie.
A kdyz ſe wſickni ſebrachu,
Dote zemie ſe pribrachu,
Naleznu ge napoli wzdornie,
Vſſaky prewelmi neſkrownie,
Ani wkraſnych ſtaniech lezie
A predtiemito nebiezie.
Tut ſe Arnoſt odda ſwymi,
Slidmi dobre priprawnymi,
naty lidi nagich ſtany,
Rucet ſobie vproſtrani.
Hrozne rany gim dawachu,
Aż gim vſſi vſkakowachu.
Wſak oni ten vmyſl miegiechu,
Whromadce ſe drżiechu
k Arnoſtowi ſe tiſknuce,
Geho ſmieloſti newieduce,
Tak ze Arnoſt pracy gmiegieſe,
I coz ginych ſnim tu bieſe.
Tak cely den boiowachu,
Mnoho vſſakow ſgimachu.
A zbichu gich podle toho
Vſſakow prewelmi mnoho.
Nikame ſe nehybachu,
Tu nabogiſti oſtachu.
Te nocy kazachu ſtati
A wſecky raniene vwazati.
Pak Arnoſt nazaytrie gede,
Wſicku zemi tu progede,
Tepa porad y gimage,
Gich pokoiow dobywage.
Sedm dni wte zemi pobyl
A podſweho krale gi podrobil,
Ze mu muſyli holdowati
A wiec gemu dani dawati.
Tu Arnoſt krali wzkaza, || 129b
Iakz ſe ſtalo, prawiti rozkaza.
Kral wſeho poce ptati
A poce welmi diekowati,
On y take geho pani.
Nebo Arnoſt nawſe ſtrany
Pokog a mier gim cinieſe,
Iakzto naylep vmiegieſe.

Neb wty ċaſſy ſwatbu gmiechu,
Kral s ſwymi weſeli biechu.
Arnoſt ſ Weclem radoſt gmiegieſta
A wſecky lidi rozpuſtili bieſta.

Capitola Oſmdeſata dewã.

GEdnu genż ſ Arnoſtem biechu,
Tít okratochwili mluwiechu,
Prawiec gemu diwy nowe,
Ze blizko wgednom oſtrowie
Přebywagi pigmenowe,
Tot gſu piedimużikowe.
Ginehot gieſti nemagi,
Ptacie wagecka genz zbieragi.
To vſlyſew Arnoſt ſebra,
Sedeſate ċlowiekow wybra,
Dote zemie bogem pta ſe.
A iako s ſwymi webra ſe,
Poċe ſe nakrale [1]) ptati
A zaſkody ſlibowati.
Kral to zwiedie, s ſwymi gede
A před Arnoſta prigede,
Poċe witanie dawati,
Raċili co vnich brati?
Poċechut geho pobiezeti,
Chtiellı by co odnich wzieti.
Arnoſt nerodi niċemu,
Gedno by powiedieli gemu:
»Cim ſte ziwi, yak ſe mate?
A nakoho nay||wiece dbate?« 130ª
Kral gemu yhned odpowiedie:
»Tot ia tobie powiedie.
Wteto zemi ptaky mame,
Gichz naywiec ſe vſtydame.
Protoz my hniewy ſwymi
plodu nikdiez neoſtawimi.
neb ptacy gſu to tak zli,
coz wzemi, wſe vmori.
Y znas kterehoz popadnu,
Tut naň wſickni ſpadnu,

[1]) V rkp. *nakrali.*

Tu gey tak dluho oblugı,
Ze gey doſmrtı vklıgi.
Protoz podzemi domy mame
A tıem ſe gım naywıece branieme.«
Arnoſt welmi ſe diwieſe,
Ze każdy nizek bieſe.
Zadny nemohl ſahnutı
Ani rukama dotahnutı
kolenu gich naywyſieho
Ani clowieka naymenſieho.
Tıt ſu welıcy Nebyli,
hubeniet by ſe bili!
Arnoſt naty ptaky pta ſe,
A iakz brzo gich dobra ſe,
Zbíchu ptakow welmi mnoho.
Kralık proſieſe geho ztoho,
Aby racil gich kral bytı,
A ze mu rad chce poſtupitı.
Arnoſt nedbage nic nato,
Poče geho proſytı zato,
By dwa z ſwych lıdı chtıel datı
A gey tıem darowatı.
Toho mu neodpowiedie.
Wybraw dwa,[1]) preč ſnimi gede
Vweſelı y w radoſtı,
Mnie by gız boıowal doſtı.

Capıtola dewaddeſata. 130b

ZAtıem gedna zemie bieſe,
Ta kananea[2]) ſlowieſe.
Wni obrowe přebywachu
A mnohe[3]) zemie podſe tlaciechu,
Wyſocy, mocni a neſkrowni,
Přewelıkym ſtromom rowni.
Kral zte zemie mnoho gmiegieſe
Zemi, geſto[4]) pobıl bieſe,
Ze mu wſıchni holdowachu
A daň welıku dawachu.
Ten do Arymapſy bieſe
Kralı poſlal a to chtieſe,

[1]) Br. *dwu.* — [2]) V rkp. *kanea.* — [3]) Br. *mnoho.* — [4]) Br. *gezto.*

Ze mu muſy dań platitı,
Anebo ge chce hubitı.
Kral to vſlyſew nawſe ſtrany
poſla pohrabie y popany,
Poče ſnimi ſe raditı,
Chtıe ſe wtom podrobitı.
Arnoſt kte raddie powiedie
A rka: »lepſit ia wā wiedie!
By tak wnaſich zemiech kto byl,
Genz [1]) by mu ſe tak podrobil,
Sam by ſe naſwe ctı vrazyl
A toho by wiec nenabyl.
Kralı! chceſlı mu radu mietı,
Maš tomu odpowiedieti
A rka: ſam ſebe y [2]) zemie komu [3])
nechceš podrobitı nizadnemu.
Ač chceš ſpokogem rad bytı,
Mozeš to ſectı rad prigietı.
Take nelituge ſebe,
Bran mu ſe, dokudz ſtawa tebe!
Mozeſs mu ſe dobře branitı,
Ač raciſs to vcinitı.«

Tuto ſe piſſe kapitola dewadeſata I. || 131[a]

KRal rka: »dobře radiš
A prawu prawdu prawis.«
I kaza poſla ptati
A tez rozkazowatı.
Poſel te řečı nechwale,
I gıde ſtıem [4]) předſweho krale,
Poče gemu tez prawitı,
Ze mu nechce nic platitı.
»A tot wſſe geden radieſe,
Sotniet mı dolıtek bieſe.
Kral by ſe rad byl dal tobıe,
Ale tento Yako robie
Wſichnu raddu wydawaſe
A zawſecky odmluwaſe.«
kral to zaplatıw priſeze,

[1]) V rkp. *Nez.* — [2]) V rkp *y nas.* — [3]) Br. *k tomu.* — [4]) V rkp. *ſnim ſtıem; ſnim* škrtnuto červeně.

A bera to kſwe wieře,
ze gey wzdy chce toho maleho
Zabiti, Arnoſta ctneho.
To kral Arnoſtowi wzkazal,
Nawognu wſem wſtati kazal.
Zagiſte to Arnoſt ſlyſieſe,
Ze ten obr piet ſet miegieſe
lidu s ſebu wyborneho,
Z ginych [1]) obrow wybraneho.[2])
Take ſe tito ſebrachu,[3])
Tut Arnoſta poſluchachu.
Rozkazal meče dielati
A odienie doſpiewati
Z zeleza oceliweho
podle obyčege ſweho.
Kdyz ſe ſtrhnu wſichni whromadu,
Tu gim Arnoſt da tu raddu
A řka: »budeli to [4]) biti,[5])
ze obrowe knam prigiti
Magi ſkrze les neb hory,
zagiſte to wieřte mi —
Tak iakz ſem widiel hrozneho
odnich po|ſla welikeho — 131[b]
Ktomu wam chcy raddu dati,
Ma to każdy znamenati:
Kdyz wgedu wles hledagice
A ponas ſe tiezice
A nanas hledagice [6]) wzdory,
s ſwymi dluhymi ſochory [7])
nebudu rozwodu [8]) mieti.
hledayz każdy wnohy biti!
Tudy ſe gim dame znati,
Muſyt gich kazdy oſtati.« [9])

Capitola dewadeſata druha.

YAkż nawognu ſe ſebrachu,
kto tu miel byti, wſtachu.
Zſtrawu neſu gim ſlonowe

[1]) Br. *z ginnych.* — [2]) V rkp. *r* nadepsáno. — [3]) Za slovem tím písař napsal *Take ſe tito* a škrtnul červeně. — [4]) V rkp. *kto.* — [5]) Br. *byti.* — [6]) Slova *A ponas ... hledagice* napsána dvakrát; podruhé škrtnuta červeně. — [7]) V rkp. opraveno ze *ſokory.* — [8]) V rkp. *Ziemit nebudu mocy rozwodu.* — [9]) V rkp. *ſnami oſtati.*

A podle nich welbludowe,
Podle toho dromedari,
Zwieri a wſelike twari.
Tit ſtrawu wſem neſiechu
A naniekterych gediechu.
Geden gim vkazal bieſe,
Genz take ſnimi gedieſe,
Ten les, ſkrzenż obri mieli giti.
Tu ſe Arnoſt rozložiti [1])
Wſſi wogſtie prikaza
A tagiti ſe gim rozkaza.
Tut (y) obři ſylni biechu;
Tak iakz tito ge ſlyſiechu,
Anit hroznym zwukem zwucie
A ſſiroce welmi hlucie,
Moht ſe geſt kazdy zſtraſiti [2])
A tiech obrow tu nedočekati.

Capi dewadeſata třetie.

Obrowe kdyz leſſem gdiechu,
druh předd||ruhem ſe tiſkniechu. 132[a]
Arnoſt s ſwymi ſem wyſkoci,
Swym mečem nawſe ſtrany ztoci,
Hazege ſe gich wholenie
A druhe take y wkolenie.
hrozne rany gim dawachu,
Až gim nohy vſkakowachu.
Tut każdy iako buk leziese,
A nazemi gey dotepieſe.
Tut tiech obrow mnoho zbichu,
hroznu rotu polozichu.
Ač kto ſochor wzmachaſe,
ze rad vderiti chtieſe,
Ale driewie mu branilo,
kazdu ranu zaſtawilo.
By ten bog byl kde napoli,
Nizadny by tiechto nikoli
Oſtal [3]) ziw, to ſmiegi řecy
A ne taynie powiedieti.
dwie ſtie obrow wleſſe zbichu

[1]) V rkp. *kaza rozložiti.* — [2]) Br. *ztrasiti.* — [3]) V rkp. *Oſtaw.*

Kromie tiech, co ranichu
Gini čekati neſmiechu,
Coz mohuc, zaſe bieźiechu.
Nez gediny oſtal bieźe,
Stíem Arnoſt hrozny bog gmiegieźe.
Neb gey poſobie wyludi
zleſſa a proto gey ztrudi.
Arnoſt take zſwe chytroſti
Doleſa ſe ſnim puſti.
A on wida, że gich nenie wiece
S tiemto, a mnie, by byl dietie,
Doleſſa ſnim vbieże
A prwe, než ho dobieże,
Arnoſt naſwe ruce kriče.
Tut gich ſnad dwadcet wynice.
Okolo obra ſkakachu,
Az mu y nohy zſekachu.
Sochor mu mocy odgechu
A bezdieky z ruky wzechu.
Arnoſt neda ho dobyti. || 132b
Obr muſy mu ſlibiti,
Ze chce wiezen geho byti
A geho dobreho hledieti.
Te nocy ſtany tu rozbichu
A ſwu hrdoſt okazachu.
Tri (dni tu) [1]) oſtachu po tom,
Iakz prawie kniehy otom.
Swu hrdoſti to vcinili
A obrom ſe oſtudili.
Arnoſt ſ Weclem wzemźe radu,
Obru ohledagi geho bradu,[2])
Ant čłowiek mlady bieźe,
Patnadſte leth ſobie gmiegieźe.
Kazachu geho dobře ſtriecy
A coz chce, wźecko zdieti.

Capitola dewadeſſata třetí (I)

KRal ſ Arnoſtem y ſtiem ſborem
Kdomowi gechu vprkem,

[1]) Br. *tri (dni);* v něm. orig. sie blieben *aldâ drie tage.* — [2]) V rkp. *b* je nadepsáno.

Magic radoſt y weſele.
Tut gich kral wſech proſy celie,
Aby nageho hrad geli,
Snim kwas y kratochwil mieli.
Prigedu whrozne radoſti,
Ctiechut ge a wſem dachu doſti.
Kral poče Arnoſta ctiti,
Poče gey y wſecky daritı.
I zemane, což gich tu bieſe,
Każdy Arnoſta ctieſe.
Což gich ſnim biechu, wſecky darichu
A rozličnu ceſt gim ciniechu.
Iakz kto cini, tak gey gmagi,
Wiernehot powieře znagi.
Ale ktoz cti newierneho,
tent giz nedba zbozie ſweho,
Neb ge hanebnie vtratı
A tiem ſwe hanby neza|platı. 133a

Capitola dewadeſata Ctwrta.[1])

Kdyz giż odpuſtienie wzechu
A odtud wſichni ſe rozgechu,
Arnoſt naſwe knieżetſtwie giede.
A kdyz s ſwymi domow prigiede,
Poſla poſwe wſecky zemany.
kniemu ſgedu ſe tı pani.
Což mu kral dal zbozie ſweho,
Ztoho daril gich[2]) kazdeho.
Coz gim kdy rozkazal take,
Toho poſluſni bylı wſſake.
Taket Arnoſt ctnie ſobie cinil,
Ze kralı dani dobyl
A znepřatel ge wyprawil,
Ktomu ginych mnoho podrobil.
Ktoż (wiernemu)[3]) wiernie cini,
ſamt ſobie ſtieſtie pricini.
Takeżt Arnoſt ſkutky ſwymi y ſlowy,
Poſluzil wiernie kralowi,
A on gemu take dal odplatu

[1]) Br. *ctvrta.* — [2]) Napsáno dvakrát. — [3]) V něm. orig. *wer dem getriuwen êre enpiutet.*

A toho miel malu ztratu.
Awſakż boha napamietı
Sluſie każdemu mietı.
Naylepe bohu ſluzitı,
Neb ten może odplatıtı
Stıedřegi, nez cinie kteri.
Tent kazdeho ſmielıe obdari.

Capitola dewadeſata pata.

MYſl Arnoſtowa bıeſe,
Ze wzdy kboziemu hrobu chtıeſe;
Byt mu pā boh toho racil prietı,
Potom ſrdcem poće wrietı.
Nazamorſkych březych bıeſe,
Geſto geho hrad lezıeſe.
Gednu zgıtra ſe tulage
A kmilemu || bohu wzdychage, 133b
Vzře [1]) Korab, an ſem bludi [2]),
Bezdieky gey wietr pudi.
Tak iakz kbřehu ſe prichyli,
Tut ſe Arnoſt neomyli.
Ay, poće gey ſhledowatı,
A tıē witanie dawatı
Muřeninom, genz ſedielı
Wtom korabie, genz prigelı.
Z koraba napřed wygdu.
Wſickni před Arnoſta prigdu,
hlawy gemu klaniegıce,
Zwitanie mu diekugıce.
Pocechut geho tazatı,
Mohulı přeſnoc (oſtati)
na předhradi pripokogı?
Powıedie gim wolı ſwogı,
Ze to mohu vcinitı.
I kaza wſem mirnu bytı
Swym lıdem, aby mierni bylı
A gim nic nepřekazelı.
Hoſte podle mrawu ctneho,
Vzřewſe tak ſlechetneho,
Tak ſtiedře vcinichu,

[1]) Br *wzře.* — [2]) V rkp. *biezi;* v něm orig. dô sach der fürste einen kiel bî dem stade ûf dem mere *wagen.*

Arnoſta dobře darichu.
Arnoſt, kdyz nagich ſtiedroſt wzhlede,
Pozwaw gích, nahrad ge wede.
Poče gich ſnaznie tazati,
kam gedu, kam ſe chtie brati?
Geden [1]) mu odpowiedie
A řka: »tot, pane, ia powiedie.
Beřem ſe kboziemu hrobu
Sſwu kupi. pro taku zdobu
Lepe (tu) mozem vdati,
Wſichnu y prodati
nezli ginde.« Ktomu Arnoſt wece:
»Powiez, mily brachu, brzce,
Geſtli tam pokoyna ceſta
Dotoho bozieho mieſta?«
Odpowiedie, ze dawagi, || 134a
Ktomu kleyt welıky magi,
Naziwoty bezpečenſtwie.
Arnoſt rka: »geſtli ſlicēſtwie
Wte zemi neb pokog take?
Paklı ſu zawady iake?«

Capitola dewaddeſata ſeſta.

ON odpowiedie: »walegi
A hroznie proti ſobie boiugi
Kral babılonſky a kral vbianſky.
Ta dwa čaſto boge magi,
Tot wiem a dobřet znagi.«
Arnoſt otaza pak geho,
Cinieli co rytierſkeho?
Aneb proč ta dwa walegi,
Dobřeli ſwalku vmiegi?
Murenin mu odpowiedie
A řka: »tot ia dobře wiedie,
Ze z Babılona kral pohanſky,
Ale z Vbiana kral křeſtianſky.
Babılonſky, tak mluwiece,
Peniez y zolda da wiece.[2])
ku pohanſke chce wieře pripuditi
A křeſtianſkeho prinutiti,

[1]) V rkp. *Gedem.* — [2]) V rkp. v. 48 7 sl. napsány za v. 4834.

By wieril w boha geho,
Machometa tak řečeneho,
Y wgine bohy, chtie tomu,
By gim obietowal ktomu.
Caſtot ſu ſe bogem bili,
Mnohe mezy ſebu zbili.
A giz z Babilona giſtie
(Priſeże)[1] priſwe ociſtie,
Ze chce krale křeſtianſkeho
zabiti vbianſkeho,
Aneb ſe gemu klanieti
A bohuom dawati obieti.[2])
kromie ze primierie magi
Wečas dopuol leta. tot ia znagi.«
Arnoſt: »geſtli twrdo?« || wztaza. 134[b]
Muřenin mu to vkaza
A řka: »co ſobie ſlibie,
Tot přewelmi twrdie drzie.«
Arnoſt wece: »tot mi ſe libi,
Ze kto co druhemu ſlibi,
By to plnie drzal gemu.
A tot ſluſſie initi kazdemu.«

Capitola dewaddeſata ſedma.

WEcti pogem Arnoſt tyto
Wece: »giſtie zda mi ſe to,
Ze chcy waš towařis byti
A ſwami ſe wyprawiti.
Neb ſem ſe zalezel dawno,
Tot kme myſli nenie ſlawno.
Nerodteż ſe zdalowati,
Nebot nechcy was zoſtati.«
Oni nań ztoho hledachu
A oto ſe ſhledawachu,
Diwiece ſe, ze Arnoſt s ſwymi
(mezi) lidmi[3]) mrzutymi.
Vzřew Arnoſt, mudřec prawy,[4])
Gim ſwu prihodu wyprawi,
Odkud geſt a kterak ſe dalo,

[1]) V rkp. *A;* Br. a(priseże). — [2]) V rkp. *obietı dawatı.* — [3]) V rkp. *lıdmi welmı.* — [4]) V rkp. *y* opraveno z *ı.*

Kterak mu ſe namoři ſtalo
A kterak geſt prigat[1]) odkrale.
To gim powiedie namale,
Iak[2]) geſt cinil mnoho gemu,
Ktomu ſamemu ſtieſtiemu (!).[3])
Tuz mluwieſe mnoho o to.
Powiediechu gemu toto,
Ze chtie to wſe vcinitı,
Coz każe, y poſluzitı,
Ze chtie gey radı priweſtı,
A dote zemie doweſtı,
Genz Vbian gmie ma ſobie.
»Pane! tot ſlıbugem tobie,
Racilıt buoh toho prietı
A zleho po|wietrie oſtriecy.« 135[a]
Arnoſt Weclowi wzkaza[4])
A gemu prigetı přıkaza,
A ſwym ſe kaza hotowati,
Což třeba, priprawowati.
Ktomu hoſtı welmi ctieſe,
A to gemu předobře ſluſieſe.

Capitola dewaddefata oſma.

TAynie ſe priprawowachu
A nakorab ſſpıżowachu,
Iakoby tiem hoſtı ċtili,
Coz dokoraba noſyli.
Arnoſt komorniky gmiegieſe
Dwa, gīzto dobře wierieſe.
Kaza ſtriebro, zlatto brati
A nakorab to dodawatı.
Tu cely den ten noſiechu
A nocy ktomu pricinichu.
Kdyz giż předpuol nocy bieſe,
Arnoſt dwořeniny, gēz gmiegieſe,
Kaza ſe hotowu mytı[5])
A gim dokorabu wgıti.
Pak tu ſweclem wzemſe radu,
Brachu ſe ſonoho hradu.

[1]) V rkp. *prigel*, opravené z pův. *prigal;* Br. *priget.* — [2]) V rkp. *Tak.* — [3]) V něm. orig. und wie in der könic enpfangen het und im vil grôzer êren tet. — [4]) Br. *rozkaza.* — [5]) Br. *mieti.*

Dokoraba wſickni wſedu
A odtud preċ yhned pogedu,
Porucıece gız bohu krale
I [1]) wſicku zemi, ſtare y mlade.
Kdyz to kral zwiedıel bieſe,
Hrozny ſmutek toho gmiegieſe.
Kazdy clowiek pykal toho,
I [1]) bylo zamutkow welmi mnoho
Po Arnoſtowı dobremu,
Po tom mużı ſlechetnemu.
Neb ſe kewſem dobre zachowal
A ſwu ċeſt po||ctiwie oſnowal, 135[b]
Ze gey każdy welmi chwalıl,
Zadny toho geſt nemalıl.
Neb ktoż geſt ctneho vrozenie,
Gmat ktomu mietı mrawy ctne,
Toho chwala naſlleduge
A ċeſt geho ſe obnowuge.
Ktomu ſluſie prawda, wiera,
Smieloſt, pokora y ſmiera,
Lıtoſt, ctnoſt y ktomu ſtiedroſt
A protı nepřatelom oſtroſt.
Ktoz ſe wto rucho odıege,
Wſadyt ſobie dobre zdiege.

Capıtola dewaddeſata dewata.

Tito namori pogedu,
Nemeſkagıc předſe gedu.
Mułenine, genż tu bıechu,
Arnoſta přewelmi ctiechu,
Służitı mu radi chtıece
A coz kaza, wſe vciniece.
Namoři poſpolu bıechu,
Dluho koraba nezbychu.
Tut ſe wezu dwa mieſiece
A ktomu dobre wiece.
Geden marynař wyhlede,
Tu ten krag, kdez bieſe, ſhlede.
Potom vzře hrad vbian,
Naniemż byl te zemie pan.
Poċe wſem to zwieſtowatı

[1]) Br. *y*.

A nanich kolače zadati.
Kdyz vſlyſe Arnoſt toto,
Radoſten byl welmi proto.
Poče ſwym hlaſſem zpiewati,
Bozie pomocy żadati,
By boh pro ſwe vmućenie
Y proſwe ſwate wzkrieſenie
Racil gim pomocnik byti || 136[a]
A kſwe ſwate miloſti prigieti.
Zatiem ſe kbřehu priſtrćichu,
Kotwy vmoře puſtichu,
Odtud weſelie wygdu.
A kdyz nawoſtrow prigdu,
Tut nadegdu ceſtu
k gednomu kraſnemu mieſtu,
Nadnimż hrad vbian bieſe,
Welmi bohatie lezieſe.
Odtud kral y zemie pan
gmiel ſobie take gmie Vbian.
Arnoſt hoſpodaře ctneho
kaza ptati y bohateho.
Mułeninowe to vcinichu,
Dobre hoſpody dobychu,
W niż gim wſicku potřebu dali,
Coz ſami gedine rozkazali.
Bieſe předdomem welıky
hluk nawſaky den pro ty reky.
Coz Arnoſt koboltow gmiegieſe,
Tomut ſe każdy diwieſe.
Tut mułeninom ćeſt bieſe,
Arnoſt take ge přewelmi ctieſe,
Tı genż ſnim namori bylı
A gey wtu zemi priprawili.
Gednu pak gſa na vtrobie,
Zawola Hoſpodaře kſobie,
Poče ſe nakrale ptatı
A nanieho ſe tazatı,
Walelı aneb iak přebywa?
Třebalı mu lıdu bywa?
Hoſpodař powiedie gemu,
Iakoz flułie muzi ctnemu,
A rka: »tot, pane! tobie powiem.
Tak wkragı ia dobře wiem,
Ze zde możeś bohat bytı,

Kdyz mu gedno chces ſluzitı.
Nebot zold bohaty || dawa 136b
Podle knieżecıeho prawa.«
Arnoſt poće weſel bytı,
Hoſpodaře tak proſytı:
»Rać to kralı powıedietı,
Chcelı mie wſwe ſłużbıe mietı?«
A natom ſe ſnim oſtawi,
Ze mu ſeſt ořow priprawi:
At ty kupi a ſukna ktomu
A coz nam potřebie komu,
Odiewu ſweho prawa
Podle one zemie mrawa.
Tak iakz wıduc gini toto,
Ctıechu ge přewelmi proto
I proćeſt, genż tu plodıechu,
Wſichni ge obećnie ctıechu.
Tak hoſpodař hoſtı toho
před kralem chwalı geho mnoho
I prawı onich ſmielıe.
Kral mu kazal, aby ſmielıe
Gim prikazal přednim bytı
A ktomu gıch wſech proſytı.
A ſtıem hoſpodarz prigıde.
Arnoſt vſlyſew to y gıde.
Kral gey přıiaw welmi milıe,
Neb gemu bieſſe owſē[1]) pilıe.
Zatıem kral Arnoſta poge
Wſtranu ginych dopokoge,
Poće mu toho tużıtı,
Ze gey myſle zahubıtı.
Gmenuge Babılonſkeho
A wewodu Damaſtſkeho,
Z alaptola knieze toho,
A kterak gey hubi mnoho,
Chtıece podſe gey podbıtı
A křeſtıanſtwa gey zbawitı:
»A wkratky(ch) dnech ten rok prigıde
A wtom primierie naſe wygıde.
Tut chtıe nanas celıe || wſtati. 137a
Chceſlı podle mne zoſtatı
Pro křeſt a pro gmeno bozie,
A nelıtugıce ſwych kozi,

[1]) V rkp. *ſē* napsáno červeně nad řádku.

rać [1]) mi ktomu poraditi,
Coz mam ſnimi vcinitı.«
Odpowiedie Arnoſt toto [2])
A rka: »kriz ſem wzal naſe proto,
Chtıe kboziemu hrobu geti
Proń, genz racil zanas trpietı.
Mnoho ſet ſem gmiel s ſebu
bratřı V prawu dobu,
genż by ſemnu radi byli
A ſpohanſtwē ſe radi bılı.
Ale tiech geſt pomoc ſeſla
Mnie a pohriechu odeſla.
Gedno, boże, pomahatı
Rać gim a ſwu miloſt datı!
Protoz twog zold mnie wdıek nenie,
Ale probozie vmućenie,
Ze ſe racil narodıtı
A nas ſwu krwı ſwatu [3]) wykupitı,
Protoz chcy boiowatı,
Podle tebe s ſwymi ſtatı.
Gmamt obra ktomu gednoho,
Wiem, zet ten ſkodi welmi mnoho.
Saracenom [4]) ſwe okaże zloby,
Shledaſs, cot on popoſobı.«
Kral tıem poċel weſel bytı
A poċe gey welmi cztıtı.
Tut ſwu ſmluwu vtwrdıchu
A odtud ſe rozlucichu.
Arnoſt dohoſpody gıde.
Kral whoſpodıe zapowiedie,
By coż kaze, vcinilı
A gey nawſe ſtrany ctılı.

Capıtola Sta.

DEn ſe pak ten blıżieſe,
Genz [5]) || přimierie wygıtı chtıeſe. 137[b]
K bogı ſe priprawowachu
A powſı zemi wolachu.
Arnoſt take obra ſweho,
Nechtıe, by gey wnohy geho

[1]) V rkp. *A rać.* — [2]) Br. *pro to.* — [3]) Br. *swu swatu krwi.* — [4]) V rkp *Saracenom ginym.* — [5]) V rkp. na nové stránce napsáno podruhé.

Seklı, dobŕe ho priprawi,
Nakolenky mu vprawi,
Coż nanohach miel gmietı,
Obru tomu kaza wżietı.
k gednomu dni hotowi bıechu
A na polı ſe polozichu:
Z tıech gedni progmeno bozie,
Druzy prochlubu a prozbożıe.
Kdyz tıto polem leziechu,
Pomale chwilı vzŕechu
Toho krale z Babılona,
Anat namē zlatta koruna
Skwie ſe, giz ſu newidalı
Arnoſt s ſwymi ani ſlychali.
Tak bohatıe wytahnuce
A tak welmi ſylni gſuce,
Ktomu geden wuoz weziechu,
Naniemż ſweho boha gmiegıechu.
Přebohatıe oſnowany,
Striebrem, zlattem okowany,
Machomet gmeno ten boh ſobie gmieſe,
Genż boh tıech pohanow bieſe.
Pohanſkych wolow mnoho
Boha weziechu onoho,
Přebohatıe ozdobeny,
Kamenim drahym obloženy.
Potom pogede wewoda
Od damaſka ſweho roda
A ſnim z Alap knieże || bieſe, 138a
Każdy bohatıe gedieſe.
Swe bohy S ſebu weziechu,
Terwigant a Appollo bıechu.[1])
Tak tı bohowe gmeno ſobie gmieli,
Wniez to ſu pohane wierili.
Bohatıe wſichni gediechu,
Welıke wogſko s ſebu lıdi gmiegıechu
S trubaci a ſBubēniky,
Shercy y s ſwymi ručniky.
Mnohot hlaſſow wſudy gdieſe,
S obu ſtranu welmi hlucieſe,
Ze wſem nohy třepetachu,
Gedniem k ſmiechu, A druhym kſtrachu.

[1]) V rkp. *bieſe*.

Capitola Sta prwa.

KRal zvbian powiedie
A wewſie wogſtie zapowiedie,[1])
By wſichni kriz naſe wzeli
A to za znamenie mieli.
Arnoſt obrowi liſaſe,
Gėg kupomocy zkuſowaſe.
Obr wece: »mily pane!
Wſet ſe po twe woli ſtane.
nebos mi wſe dobre vcinil
A wnicemz ſem tebe newinnil.
Tomut geſt giſtie byti,
Zet chcy toho zaſlużiti.
Mnohyt pohan heſlo ztrati
A domowt ſe nenawrati.«
Obr koruhew wzem wruce
A Arnoſta kbogi ponuće,
Wdruhu ruku ſochor wzchopi
A welmi lechce || gey vchopi. 138[b]
Bieſe welmi oſtře vdielany
A wſe zelezem vkowany,
A ktomu dluh welmi bieſe,
Dwadcet loket ſobie gmiegieſe.
Tiemt okolo hlawy ſtoci,
Snaznie gim ſē y tam potoci,
A chutnie kbogi chwataſe
A wſech poſobie ponukowaſe,
Tak iakż Arnoſt y kral tomu
byl rad obrowi onomu.

Capitola Sta druha.

KDyz wogſko hotowo bieſe,
Proti ſobie wſtati chtieſe,
Křeſtiane wſwem hluku ſtachu,
Bozie pieſnie odſpiewachu.
Nanie pohane potiſknu,
hledagice nanich zyſku.
Sobu ſtranu ſmieli biechu,
Obogi ſobie tuſiechu.

[1]) V rkp. verš tento napsán dvakrát; škrtnut není.

Křeſtianomt ſe lepe ſtalo,
Neb ſe gim wſe [1]) proboh dalo,
Ale newierni pohane,
Což ſe gim ſtalo neb ſtane,
Tudy ſu ztratili dwoge:
Duſi y tielo oboge.
Tut ſe whromadu potkachu,
Twrdie welmi boiowachu,
Iakož dawno neſlychano,
Ani o takem bogi pſano.
A ten s ſwym ſochorem obr
W tom hluku vcini kobr.
kohoz ſochorem doſiehnieſe,
Toho welmi vrazieſe.
O||rowe Arnoſtowi take 139[a]
Činiechu diwy negednake.
Mnoho pohanſtwa zbichu,
Což doſahli, ohawichu.[2])
Take pohanſke bohy,
Zmrſkachu ge y ſwolow rohy.
Terwigant y Appollo ktomu
I machomet biechu whromu,
Ant gim obr dawa rany
y [3]) gich ſluham na wſe ſtrany,
Anot ſnich helmowe prſſie,
A pohane přednimi srſie.
Bohowe gim neſpomahachu,
Nebot ſami whori biechu.
Iakz mnohy bohatie wygel,
Wſak geſt domow zaſe neprigel.
Kterez ſu weſelie prowodili,
Tit ſu ſe zaſe newratili
K Kraſnym ženam y k ſwȳ dietem,
Genż ſu ſe rozlucili s ſwietem.
Pohane tu mudri biechu,
Rozdielene roty gmiegiechu,
A znich gedni odpociwachu
A druzy wzdy boiowachu.
Kdyz gich biechu mnoho zbili
A ſobu ſtran(u) leżeli,
Tepruw kral Babilonſky,
Podle nieho knieże halapſky

[1]) V rkp. *wſem.* — [2]) V rkp. *wſecky ohavili.* — [3]) V rkp. *Pohanom y.*

A wewoda Damaſkſky wſtachu,
Gedniē wogſkem tam ſe brachu,
Kŕeſtianow malo dbagice,
Gim hrozne rany dawagice.
Tak vbianſky s || ſwymi, 139b
S Arnoſtem y ſginymi
ſnaznie welmi ſe braniechu
A kohoż doſli, porażiechu.
Wſak ktere kŕeſtiany zbili,
Ti kbohu celu wieru mieli
A tu ſe wſichni poſwietili
A ſwe duſe bohu porucili.
Ale zpohanow kteri zbiti byli,
Tit ſu ſe diablu doſtali.
Staſe Arnoſt wtu dobu
Mużnie. pogem Wecle s ſebu,
Obra ſ koruhwi take,
Wogſko progede pohanſke.
Druzy čtíri ſnimi biechu,
Tut ctwrty oſta pohriechu.
Kdyz pohany rozrazychu,
Mnoho gich tu oſtawichu.
Iakz ge welmi tu tepiechu,
Wſak pobiehnuti nechtiechu.
Dachu ſe biti y gimati
A to poče dluho trwati.
Zatiem Arnoſt, nechaw obra,
Mezy nie ſtatečnie ſe webra,
I ial geſt krale Babilonſkeho,
Wewodu toho ctneho.
Wecl take ſe obratiw
I ſwe pamieti nic neztratiw,
I ge pana halapſkeho,
Toho muże witiezneho.
Kdyz tito biechu zgimani,
Kralowe y take pani,
Biti ſe wiece nechtieli,
Neb ſu giż krale nemieli.
Pakli ſe kto wiece branil,
Ten ziwot y duſſi ztratil.
Neb ſu gey yhned zabili
A to radoſt||nie cinili. 140a
Takż Kral vbianſky s ſwymi,
S Arnoſtem y take ſginymi,

Tē bog tu cely den drzi [1])
A ſpomocy bozi obdrzi.
Tut zbitych mnoho bieſe
A bezciſla gich lezieſe.
A take gich mnoho bylo zgimano,
A to wſe kralowie miloſti kecti dano.

Capitola Sta třetie.

Kdyz ſe to wſe giż ſtalo bieſe,
Kazdy zwoyſka to widieſe,
Ze vbianſky boge vkratił [2])
A ſtanom ſwym ſe nawratił.
Tuż powedu wiezniow mnoho,
Pohana negednoho
Kralowi obietugice,
Wgeho moc ge dawagice.
Kral wſem poče diekowati
A odplatu ſlibowati.
Obr ſe ſpoſledky wybra
A předkrale s ſochorem ſe pribra.
Sochor weſken krwaw bieſe.
Tu każdy zgewnie widieſe,
Nebo ſam ſwym witiezenim,
K tomu bozim powolenim
Dobře tiſic pohanow zbił
A ſam ſwu ruku ohawil.
Ktomu wſecky gich woly
Pohanom zbił y gich woly [3])
Vcinil gim hańbu cele,
Pohaniel gich bohy ſmielie.
Křeſtiane co bratí mieli,
Hroznu koriſt tu wzeli.
Wozy y ktomu wſecky ſtany,
Biechu wſecky rozebrany.
Zlatto, ſtriebro y odienie,
To wſe brali || wedle chtienie. 140[b]
Newiediechut geho kam diewati,
Kdyz ſe počechu onie bitowati.

[1]) V rkp. *drzice.* — [2]) V rkp. *ztratił;* v něm. orig. *von sorgen war gefreit.* — [3]) Br *wozy.*

Capitola Sta Ctwrta.

NA bogiſtı [1]) tu Kral pooſta,
Tri dni poŕad tu oſta.
Pohane poċechu latı
A ſwym bohō nediekowatı.
Kteriz zpohanow y ſ ſwych tu biechu,
Genz ktere rany gmiegıechu,
Tıem kral pokog kaza mietı
A lekaŕom knim prizrietı.
Kaza gıch dobŕe hledatı
A wſem ctnu potŕebu dawatı.
Arnoſt welmi weſel bieſe,
Neb co kral kdy ſmutku gmiegieſe
nebo miel, z bozie mocy
Pozbıl [2]) y ſgeho pomocy.
Ztoho kral mu diekowaſe
A wſechniem prikazowaſe,
By gey ċtílı nawſe ſtrany.
Panicy y take pani
Gemu welmi diekowachu,
Co ſam każe, ſlıbowachu.
Potŕetıem dni pak ſtalo ſe,
Kral do Vbiana braſe ſe.
Anot protı nim ſtıezie,
nawſe ſtrany lıde biezie,
Kralı dawagıce mile witanie.
Ktomu kraſne mnohe panie
Protı nim gıdechu y gediechu,
Arnoſta kraſnie prigechu.
Tut ctichu gey nawſe ſtrany
A ktomu geho wſechny pany.
Arnoſt poċe potom ſtatı
A poċe kwiezniom prihledatı,
Cinie ċeſt y radoſt || y weſele; 141[a]
Tot wam powiedietı ſmiegı cele.
Neb to ſluſie wſelıkemu,
Radoſt ploditı ranienemu.
Tıemt kazdy ſwu ſlechtu vkaże,
kdyz gim mılofrdēſtwıe okaże.
Kdyz tu dwanadſt nedıelı bıechu,
Pak wiezniowe proſiechu

[1]) V rkp. *bogıtſky.* — [2]) T. j. *pozbyl;* v rkp. *Pobıl.*

Arnoſta, by racil giti
Před krale a geho proſyti,
By pronie y progich ztratu [1])
Wzal iakuż ſam chce wyplatu;
Ze ſe chtiegi wyplatiti,
Bez ċehoz ſā neraci byti.

Capitola Sta pata.

Yhned Arnoſt před krale gide
A gemu tu řeċ powiedie.
Kral wzem raddu ſwymi y ſnim,
Po niem odpowiedie to gim,
Chtieli wiezni mierem ſtati
A gim toho pomahati,
Aċ kto proti nim wſtane,
Zginych wlaſti ſnad pohane,
By gim wiernie pomahali
A toho nenechawali,
A to aby giſto bylo,
Nicīż ſe nepochybilo,
Aby ſwymi dietmi wladli
A proti nim nebyli w Tali.
A ktomu kral peniezom chtieſe.
Od toho Arnoſt radieſſe;
Odradiw, ſtiē k wiezniom gide
A kgiċh proſbie odpowiedie.
Wiezniowe ſe ſem y tam wrtiechu,
A oto ſmluwiti ſe dachu,
Ze naſkodu wiec nemagi byti
A křeſtianom to chtie vgiſtiti.
Ktomu take, kte||ryz wgede, 141[b]
Skrze gich zemie pogede,
By mu kleyt bezpeċny dali;
I dieti gich ktomu powolili.
Ktomu dieti pohanſkych zadali,
Ty aby krali bezmeſkanie dali.
I dachu ge bezmeſkanie
Podle geho pozadanie;
Stiemi dietmi zlatta doſti
By tu dano wedle ſtiedroſti.

[1]) Br. *stratu.*

Kdyz wſecko pohane plniechu
A dietı giż wkralowie mocy biechu,
Rozkazachu liſty pſatı
A ge dobŕe vtwrzowatı,
By ta vmluwa twrdie ſtala,
Iakż ſe ſobu ſtranu dala,
A kterak ſu ſe zawazalı,
Aby to ſobu ſtranu drzelı.

Capıtola ſta ſeſta.

Kdyz ſe to ſkonalo bieſe,
Babılonſky k domu chtieſe.
poče Arnoſta proſytı,
By to racil vcinitı,
By ſnim w geho zemi račıl
Getı a toho ſe neodwlačıl.[1])
Arnoſt poče odmluwatı
A gemu zte cti dıekowatı
A ŕka: »muſymt kboziemu hrobu.«
Powiedıet mu kral wtu dobu
A ŕka: »kdyz to myſliš ſobıe,
Tehdyt powiem gıſtıe tobie:
Zme zemie bliż maš tam ſtatı
A iat chcy dobry klegt datı.«
Arnoſt podiekowa gemu:
»Mıeg mie ſluzebnika kdworu ſwemu.«
Kral tıem poče weſel bytı,
Ze chtie takowi hoſte || ſnim gedtı 142[a]
Tam dozemie geho.
Arnoſt pozwaw Wecle ſweho,
Braſta ſe predſweho pana,
Krale toho z Vbıana
A beruce odpuſtıenie.
Kral nalozi ſwe proſenie,
Aby racil(i) oſtatı.
Weceſtat: »Nelze[2]) nežt ſe bratı.
Muſymet kboziemu hrobu« —
To yhned vciniſta wtu dobu —
»Protoz rač nam odpuſtitı!«
Kral tıem poče ſmuten bytı

[1]) V rkp. *nedowlačıl.* — [2]) Br. *wece: ſtat nelze.*

Y weſken lid, ktoz vſlyſechu
A odgitie gich zwiediechu.
Neb ſe gim dobře zachowali,
A protoz gich přewelmi pykali.
Kral nemoha gich ſtawiti,
Ge ſe gich welmi dariti;
Da gim, k čemuž gmiegíechu chtienie,
A ktomu ſwe odpuſtienie.

Capitola Sta VII.

BAbilonſky newiedieſe,
weſelim co ſam cinieſe,
Ze ſ nim tacy hoſte gedu.
A kdyz naceſtu pogedu,
Ge nadgine welmi ctieſe.
A kdyz k Babilonu blız bieſe,[1])
Kaza wſem zmieſta wygiti
A ty hoſti poctiwie prigieti.
Zmieſta ſe ſylnie potřechu,
Krale welmi ctnie prigechu
Y ty hoſti, kteriz ſnim biechu,
Přígimagic welmi ctiechu.
Oni ſkazni diekowachu,
Swu čeſt gim vkazowachu.
A kdyź domieſta wgidechu,
Hroznu zpoſobu || vzřechu. 142b
Każdy dom obezſtrien bieſe
Drahym ſuknem, genż ſe ſtkwieſe.
Ondet panie, panny ktomu
Prekraſſie zkazdeho domu
Proti kralı wyhledagi,
Hoſtem witanie dawagi.
Kto chce tomu newieriti,
Coż mi tomu vcinitı?
Kralı khoſtem bieſe pile,
Powede ge wſwog dom milie.
Coż od hlaſſow może bytı,
Iakz kto może wymyſlıti,
Tiem před ſebu bytı kaza
A wſem hlaſatı rozkaza.

[1]) V rkp. *bieſe bliz.*

Tut ſe ſta hrozne iaſanie,
Prigdu panny y panie
Tiemto hoſtem napoctenie.
Naywietcie bieſe hledienie
Naty potwory, coż gich tu bieſe,
Geſto Arnoſt s ſebu gmieſe.
Kral wſwe myſli gmiegieſe
A ge welmi predraze ctieſe.
Potom Arnoſt myſle wſtati,
Poce odpuſtienie brati.
Kral ho nechtieſe propuſtiti,
Wſak mu muſy odpuſtiti.
Bohatie gey welmi dari
A wſecko woyſko geho obdari.
Ten kral, coz ſlibil, to wſe ſplnil
A nad to wiece naplnil.
Ctirzi kniezata wyprawi,
Daw gim prielis doſti ztrawy;
Tu gey y coz gich gmiegieſſe s ſebu,
Prowedu kboziemu hrobu.

Capitola Sta oſma.

Kdyz giz w Geruzalemie biechu,
Spohany || ſe rozlucichu. 143a
Pohane ſe zaſe brali,
Arnoſt ſſwymi tam zoſtali.
K Bożiemu ſe hrobu brachu,
Tut obiet obietowachu.
A ztiech, geſto gmiel diwnikow,
Templſkych panow wtom domu
Vda gich proboſtowi tomu.
Hrozna miloſt, coz tu bieſe,
Coz Arnoſt onij ſlyſieſe.
Tut w Geruzalemie pooſta
A dobre doroka oſta,
Sarracenom leta toho
vcini ſkody premnoho.
Riedky den, by ſe nebili
A mnoho pohanſtwa nezbili.
Gednoho dne bog brachu,
druheho dne ſſturmowachu,
Tak yakz tiech panow ſſkodniky

I gich wſecky [1]) protiwniky
Zbozie pomocy tepiechu,
Nanich wzdy zyſkowachu.
A coż pohanſtwa pobil
Neb ktere koriſti dobyl,
To wſe templſkym zachowal
A naboži dom offierowal;
A nic ſobie nezachowaſe,
Gedno wſecko obietowaſe.
Mnozy pohane tu zbiti,
Pane boże! day gim toho vżiti,
Tomu, ktoż tu boiowal
A pro twe gmeno pracowal!
Takz ty nowiny progdu
A wewſecky zemie dogdu,
Że Arnoſt taku wiec plodi
A pohanſtwu bogem ſkodi;
A tak dobrodruzſky cini,
Nizadny ho wnicemz newīni ||. 143[b]
A naywiec wniemecſkych zemiech to wzniſſe,
Co Arnoſt diwow cinieſe.

Capitola Sta dewata.

PRed Cieſařem to ſe ſtawi
I předſamu, ktoz tez prawi,
Że geſti ziw,
A kterak mu ſe ſpohany wede.
Vſlyſec to geho mati,
Poče radoſtiemi plakati,
Smutnym ſrdcem wzdychagicy,
Widieti gey żadagicy.
Odda ſe nanabozenſtwie
A namodlenie wſelikake
A řkuc: »Marya, mila matko!
Vſlyš mie, by me dietiatko
Wezdrawi ſe kemnie wratil!
Marya plna miloſti!
Slys protwych ſedm radoſti,
Gimizs ty obdarowana
A ſynem ſwyin obdařena!

[1]) Br. *wssecky.*

Raciz mie obdarowatı
A tıem darem darowatı,
Bych vzřela ſyna ſweho,
Gedinačka gedineho,
Driewe nez ſe ma duſicka
Rozdieli zmeho ſrdečka!«

Capıtola Sta a deſata.

TVt matıe rucieho poſla
kniezatom dozemie poſla,
Proſec, aby předni bylı,
Iakoz ſu y vcinilı,
By před Cıeſařem bylı
A za Arnoſta proſylı
A dobrym ſlowem ſe primluwili.
To gi ſlıbıchu vcinitı
A miloſtı gemu do||bytı. 144a
Stalo ſe dne gednoho,
Počechut proſytı (mnoho)
A dobrym ſe zmieniowatı,
Co ſu gim oni zwieſtowalı
A wdobrodruzſtwi wyprawowalı.
Neb by byla geho ſkoda
I geho dobreho ploda,
By tak hanebnie miel ſgıtı
A dozemie ſe newratitı.
O [1]) to čaſto přemluwachu
A před Cıeſařem to zdwihachu,
Tak ze kazdy znamenaſe,
Ze cıeſař řeč prigimaſe;
Tak ze knieze, take zſacy,[2])
ktomu lıde wſelıkacy
Zuſt [3]) ho nikdy nepuſtıchu,
Gedine onıē wzdy mluwıchu;
Neb Cıeſařowa byla
zato kazdeho proſyla.
Vſlyıewſı matıe toto,
Weſela by welmi pro to.
Kaza rychlıe lıſty pſatı,
Kſwemu ſynu chtıec poſlatı,

[1]) Br. *a.* — [2]) V rkp. *zſaſſy;* Br. *žacy.* — [3]) Br. *z vst.*

A rkuc: »wzkazugi[1]) ſynu memu,
Arnoſtowi zmilelemu!
Slyſela ſem, ze gſy wezdrawi.
Protozt, mily ſynu! prawi,
Kdyz to boh racil zgednati,
Mie twym zdrawim vtieſiti.
Nepromienug meho weſele,
Nemeſkayz,[2]) ſynacku! dele
S tiemi, což gich geſtie maš ſſebu,
Obweſeltez mu vtrobu!
Wiez, zet ſem gedno tielo
ſtebu, wiez zacelo!
Rać ſe kemnie nawratiti,
Smutnu mateř vtieſſiti!
Też[3]) || ſu kniezata proſyli 144[b]
A tobie wſechno odpuſtili.
Otot ſe chtie ſnaziti,
Zet miloſti chtie dobyti
Odcieſaře pana meho
A odclowieka kazdeho.
O tobie nowin coz ſlyſſi,
Tot radoſtnym ſrdcem wzdyſſi,
Anot mi ſrdecko iaſſa
Potobie każdeho ċaſa.
Wſe dobre otobie prawie,
Tot geſt meho ſrdecka zdrawie.
Boh rać tobie miloſt dati,
Bozi kriz rać tie zehnati!
Rać tobie přiſtie poprieti,
Bych ia tie mohla widieti!
Wſak ma ċaka khoſpodinu,
Ze ſe wratiš, mily ſynu!
Ze iakż vziš liſt, poſpieſiš
A mie ſmutnu matku vtieſiš.«

Capitola Sta Gedenadſta.

LIſt wzē poſel bra ſe,
Stiaſtnie přeſmoře přebra ſe.
Do Geruzalema gide,
Arnoſta s ſwymi nadgide,

[1]) Br. *rozkazugi.* — [2]) V rkp. *Nemeſkaz.* — [3]) Br. *toż.*

Ant wradoſtne bydlı chwale.
Nepomeſkaw poſel dale,
Poče mu lıſt dawatı
A modlıtbu wzkazowatı
I miloſt odmatky geho
Y odrytıeře wſelıkeho.
Arnoſt nalıſtıe wzwiedie,
gim tu řeč wſicku powiedie.
Oto chutnie pomluwichu,
Wgednotıe ſe poradı||chu, 145a
Ze chtie [1]) yhned odtud wſtatı
A kdomowi ſe bratı.
Wzechu odtud odpuſtıenie,
Magic plnoſt wſeho chtıenie.
Wſickni lıde, kteriz tu biechu,
Ge ctnie odtud prowodichu;
Neb to ſluſie, že dobreho
Ctnie zpominagı kazdeho [2])
Wecle take wſudy tudy
Poctiweho kectı wzrudi,
Ze ctnie muſy cinitı,
Nechtıe ſe tez [3]) dopuſtitı.
Protoz ctny ctnie gmie oſtawi,
Ze każdy oniem ctnie ſlawi.
Zly ſe kectı oblešuge
A tıem nikdy nezyſkuge;
Neb toho (ma) winna ztratu,
Swu zlobu ma kwiečnemu platu.
Bieda, kto wzlobie chce trwatı,
neb nawıečne zatracenie ſni muſy giti.

Capitola Sta dwanadſta.

Odda ſe Arnoſt naceſtu,
prigedu kgednomu mieſtu,
Iakrz [4]) gmeno gemu wzdıechu.[5])
Odtud namoře wſedechu.
Boh ſe ſmilowa nadnimi,
Iakozto nad ſluhami ſwymi;
Gedenadſt ſe nediel wezıechu,
Aż ſe přeſmoře přewezechu.

[1]) V rkp. *chce.* — [2]) V rkp. *kazdeho ctneho.* — [3]) Br. *lez.* — [4]) V rkp. *lakz;* Br. *Akrz.* — [5]) V rkp. *wzwiedıechu.*

V Barym mieſta priſtachu
A tu wſichni wyſedachu.
Tu Mikulaſe ſwateho
Hrob geſt toho welikeho.
Gdu khrobu obie||towat 145b
A nabožnie offierowat.
Tut konie ſobie kupichu
A což třeba, priprawichu.
Tu zemřechu Bratfuzowe,
Genż ſlowu ſſyronozcowe,
Genż ge wedl zdaleka s ſebu,
Oba vmřechu wtu dobu.
poče Arnoſt gich pykati,
Pak ſe na ceſtu obrati.
Doffrankreychu vpriemo bra ſe.
Wte zemi giſtie dopta ſe,
że dopamberka [1]) prigeti
Cieſař ma y hody tu gmieti.
To ſe kwanocem blizieſe,
A tu dwor byti gmiegieſe.
Daleko bylo wolano,
Odcieſaře zwieſtowano,
Ze Cieſař chce ſam tu prigeti
A tu dwor weſely mieti.

Capitola Sta Trinadſta.

Kdyz ſe k mieſtu pribrachu,
Wgednom ſe leſſe polozichu,
Z nieho to mieſto widiechu
I ktož gede, opatrichu.
W nedieli ſe ten den bližieſe,
Ktomu ſtiedry weċer bieſe.
Toho dne pani Adlička,
Geho ſrdečna matička,
Přenaramnie weſela bieſe.
Snad gegie ſrdecko cigieſe,
Ze ſyn gegie ma prigeti
A gi welmi vtieſſiti.
Ac geho předſebu nemiela,
Ale ſrdcem gey widie||la. 146a

[1]) V rkp. *dopaniberka.*

Hrozna ſe gi radoſt zdaſe,
Ano gegie ſrdce pleſaſſe.
Poče wſem paniem prawiti
A rkuc: »nelze mi ſmutnu bytı!«
Zatiem Arnoſt poſla ſweho
Wyprawi welmi mudreho.
Ten ſe kmieſtu yhned wybra,
Kukralownie ſe mudře pribra.
Poče gie to zwieſtowati,
Kolače nanie zadati,
Ze gegi ſyn mily
Odmieſta nenie wzdali.
I poče raddy proſyti,
Kterak gim lze vcinitı.
Kto weſelegi nezlı matka?
Proprieſtie ſweho dietiatka
Boha chwaleč prielıš mnoho,
Poſlu diekugice ztoho:
»Kdyz ſyna mam widietı,
Muſyš dobry kolač mietı.«[1])

Capitola Sta Ctrnadſta.

ROzkaza pak matie geho gemu,
Sdobru myſlı poſlu ctnemu,
A rkuc: »tak mate vcinitı,
Iakz tie chcy nauciti.
hoſpodaře ptatı dobreho
A kwaſſi wiecy tayneho;
Kaziz doſtı hotowatı
A ſweċeri was ċekatı.
Tak ſe gim domieſta bratı
A ſtiem taynie cinitı,
At was dwořene nezwiedie
Ani gini take ofledi.
Kdyz kgitřni budu zwonitı
Wklaſteře, każ gim tu bytı,
A iat take nepomeſkam,
Pri||gitı tam neobmeſkam.« 146[b]
Rozkaza, iakz ſe gi zdalo;
Coz kaza, to ſe wſecko ſtalo.

[1]) V rkp. *datı mietı;* první slovo škrtnuto.

ktoż dobreho poſla miewa,
Iakz ſam chce, tak mu ſe zdiewa;
Paklı ſe vda nezdietı,
Tot ma odneſtieſtie mietı.
Kralowa ſe neobłoži,
Nato ſwu myſl wſichnu nalozi,
Poče wſech knieżat proſytı
A rkuć: »Slyſim, żet ma prigetı
Mog ſyn, byſte zań proſyli,
Předmym panem ſnażni byli,
By mu hniew racil ſpuſtitı,
Kſwe mıloſtı nawratıtı.«
Knieżata odpowiedıechu:
»By zde byl, dayzto pan boh!« wecechu.
»Pana bychom obmiekcili
A naniem wzdy wyproſylı.
Potom bychom chtıelı ſtatı,
Muſylby mu miloſt datı.«
Poce diekowatı mnoho
A rkuc: »chcyt wam zaſłużıti toho
I wſim dobrym ſpominati,
Iakż mohuc odplacowatı!«
Toho dne y weċera ktomu
Předcieſařem y powſē domu
Nic gıneho necinichu,
Nes[1]) ogeho ctı mluwiechu.
Pani ſe noc dluha zdaſe,
By[2]) zwonilı, naywiec zadaſe.
Zatıem wzwony vderichu,
A iakz ruče pozwonichu,[3])
A iakz tma welmi bieſe,
Pani nato nic nedbaſe. || 147[a]
Nedoċeka[4]) komornikow
Ani ſwıec ani poſtawnikow,
Bra ſe kgitřni bez meſkánie.
Arnoſt take bezċekanie
Doklaſtera s ſwymi gıde.
A iakz geho matka prigıde,
Vzře Arnoſta ſyna ſweho
puſtennika ſłogıce,
Kginym panim wece:

[1]) V rkp. *Neb;* písmena *s* a *b* jsou si v rkp. velmi podobna. — [2]) V rkp. *Zatıem By;* první slovo škrtnuto. — [3]) Poslední dvě slova opakována v násl. v. po slově *iakz*, jsou tam však škrtnuta. — [4]) V rkp. *Nedoċekala.*

Nemohu toho poſtradati,
Chcyt ſe hyn kuputnikom bratı,
Azda vſlyſım nowinu
Oſwem milem ſynu.«

Capıtola Sta pa.nadſta.

BRa ſe tam nemeſkagıcy
A ſrdeċkem pleſagıcy.
Pozna Arnoſta mileho,
Syna ſweho gedineho,
Zaruce vge geho mılıe,
nebot gi toho bieſe pile.
Geho miloſt gı tu wztocí [1])
Srdecko a ge proſkoċı,
Gēz wſak wni ſe tagıla
A wni pŕeſrdeċnie [2]) byla.
Wſak pŕedlıdmi, co gıch tu biechu,
Yakz ſe tu welmi brogiechu,
Promiloſt a ſrdce chtıenie
Vkrade tu polıbenie.
Wiece by ſe bylo ſtalo toho,
Byt lıdi nebylo mnoho;
To by opak ſtıeſtie bylo!
Każde ſwe matce dietıatko milo,
Neb ta miloſt wſe pŕemaha,
Nadewſecky miloſtı ſaha.
Tak dawſi gemu witanie,
Rukama mile ſtiſkanie,
Poċe weſelım plakatı
A gemu rozprawowatı
A rkuc: »mog mily pŕe||żaducy ſynu! 147[b]
Prwet prawim tuto nowinu:
Knieżatat chtıe po tom ſtatı,
Muſyt Cıeſař miloſt datı!
Gedno raċ poſluſeň bytı,
Kterak tomu maſs vcinitı.
Kdyz Bıſkup bude kazati
Pomſſi, raciż nemeſkati;
Pokazani poſpieš kniemu,

[1]) Br. *roztocí.* — [2]) Br. *pŕeszdeċnie.*

k Cieſařowi, panu memu,
Knoham klekniz nemeſkage,
Miloſti naniem zadage.
Tut on muſy vcinitı,
Tobie ſwog hniew odpuſtitı.
Synacku! tot tobie neſkodi,
Wiecet ſluſie nezlit ſkodi.
Pomni, ſynu! cos vcinil,
Kterak ſy protı niemu zawīnil,
Ze gſy zabil vgce [1]) geho,
Pana welmi welikeho
Też by ſe ſnad gemu ſtalo,
By ſe byl obmeſkal malo!
Wiez to, Kdyzby ſluhu [2]) tweho
Zabil iakzkoli winneho,
Iakz geſt byl winen onomu,
Wſak by zadal a chtiel tomu,
By ſe tobie odeſtalo,
Yakoz ſe y tuto dalo.
Tys mu [3]) hańbu y ſkodu ktomu [4])
Vcinil nageho domu,
ze ſy gemu vgce [1]) zabil
A kſmutku ſameho priprawil.
Ont muſyl zeletı toho,
Trpie ſkodu, hańby mnoho.
Gindrich, ać ſe hniewal ſtebu,
Byl ſe zapomenul nadtebu;
Wſſak by bylo kſblizeni
Priſlo giſtie y k ſmiřeni.«
Arnoſt || to wſe odnie ſlyſe, 148a
Podiekowa a welmi wzdyſſe
A řka: »mila matičko moge!
Mat ſe ſtatı wole twoge.«
Matka ſrdečnie inluwieſe,
Awſakz nebezpecna bieſe.
Doſwe ſtolice ſe wratı
A ſwe modlitby nevkratı.
Přewelmi naramnie plakaſe,
Kmatce bozie wzdy wolaſe,
By ſpomenuc bozi matka
Naſmutek ſweho dietiatka,
Racila gi vtieſitı

[1]) Br. *vgie*. — [2]) V rkp. *ſlubu*. — [3]) V rkp. *mi*. — [4]) V rkp. *ſkodu tomu*

A gegiemu ſynu pomocna bytı.
Bozie matce ſe modleſe,
Yakz naywiece mohuc chwaleſe,
A rkuc: »kralowno wſeho nebe!
Iat wſwem ſmutce proſym tebe,
Protwu ceſt y protwe chwaly,
Kdyżt ſu ſe odpocatka dali,
Kdyzt geſt odboha ſeſlano,
Archangelem zwieſtowano,
zes bozim ſynem počela
A muże gſy nepoznala,
Ze matku y pannu take
Slowefs pricti negednake:
pro ċeſt y proſwe doſtogenſtwie
y proſwe cti y obecenſtwie,[1])
Proto, żes plna miloſtı,
A pro ſwych ſedm radoſtı,
Rać mi dnes pomocna bytı
A mie ſmym ſynem vtieſiti!«

Capitola ſta ſeſtnadſta.

WTom klaſteře ſylno bieſe,
Tak yakoz toho dne hodnie ſluſieſe.
Pogitrni ſe obrati
Biſkup, || poċe ſam kazati. 148[b]
Poċe wykladati ſwate ċtenie,
Kterak Auguſtus miel ſwe chtienie.
Ten cieſař kazal wolatı,
Weſken ſwiet prikazal popſatı,
By każda wlaſt byla pſana
A daň odkazdeho dana.
Pak o boziem narozeni
A geho mile matky oſlaweni
Poċe kraſnie wykladatı
A tudy priprawowatı
Knabozenſtwi wſelikeho,
Cieſaře, take y gineho:
Takt geſt matka bozi byla
Ten den ſyna porodila,

[1]) Snad m. *obiżenſtwie.*

Gěż ſe racil ponizıtı,
A chtıe weſken ſwiet wykupıtı.
Kdyzto wſe wylozıl bieſe
A gız přeſtatı chtıeſe,
Arnoſt chtıe vkazatı
Wtom ſwe matky poſluchatı,
Potře ſe tam bezohledy,
Kdez cıeſař wſtolıcy ſedi.
Kgeho noham krizem pade,
Neznamu [1]) proſbu napade
A řka: »Cıeſari, mily pane!
Iakz racifs, tak ſe gız ſtane.
Rač to proboh vcinitı
A mnie ſwog hniew odpuſtıti!«

Capitola Sta Sedmnadſta.

Cıeſař: »odpuſtıegıt,« wece,
»Gedno polepſı ſebe brzce!«
Vgem zaruku gey wyzdwiże,
A driewe nez ho dozdwize, 149a
Poznaw gey, wezřew mu woci,
Tepruw ſem y tam myſli wztoci,
Wıda clowieka onoho
A zelege welmi toho,
Ze ſe tak marnie dopuſtıl
A gemu ſwog hniew odpuſtıl.
Zatıem kniezata tu biechu
A kcieſařı priſtupichu,
Počechut ſnaznie proſytı,
Aby racil odpuſtitı,
A řkuc: »zes hniewal ſe gız doſtı;
Neodpowieday gemu miloſtı!«
Cıeſař tomu odpowıedie:
»Co ſem promluwıl, to wiedie.
Toho nechcy zaſe gitı,
Ač to moż podobno bytı.«
Wſichni pochwalıchu toho,
By weſela Adlıčka [2]) ztoho,
Anot gi onen y onen zwieſtuge

[1]) Br. *nez na mu.* — [2]) V rkp. *Adlıčka matka Arnoſtowa.*

Seminář pro germánskou filologii Masarykovy university - Brno

A tomu ſe kazdy raduge.
By weſele nawſe ſtrany.
Ondet knieżata y pani,
Panny kraſne y panie ktomu,
I ktoż ſel dokralowa domu,
Gim dawagic wſeckniem witanie.
Tut by hrozne tancowanie.
Muſychut oni putnicy
Tu ne poſwe woli byti,
Nebot ſnimi tancowachu
A radoſtnie prebywachu.
Coz Arnoſt rycnikow gmiegiese,
Tiem ſe kazdy diwieſe,
Neb geſt gimi zemi obnowil.
A ty cieſarowi oſtawil,
Piedimużika onoho,
ktomu vſſaka ged||noho. 149b
Sam ſobie obra oſtawi
A geho ke krſtieni priprawi,
Vci gey wiere kreſtianſke,
Cinie bydlo panſke.
Tiech dni byla rozlicna radoſt Cele,
klanie y rozlicne weſele.
pak ſe panie, panny ſnidu
A arnoſta proſbu nadgidu,
By kozlowe zbyl brady;
Tot każda mluwi y radi.
On gim ſkazni odpowiedie:
»nelzet mi toho vcinitı!
Muſymt ſe driewe ſtawitı
Wklaſtere y prite ceſtie,
kdez ſem priyal kriz namieſtie.«
Tut to dobre recy ſmiegi,
Niżadnemu tak wnadiegi
Wietcie radoſt nez Adlicce,
Geho vtieſſene Matićce,
Ana nemoz pominuti,
Chtiec wzdy rada geho widieti,
Mile zhledagicy na ſyna
A chwalecy ztoho hoſpodina.

Capito[a] ſta oſmnadſta.

Kdyz cieſař kaze wſtati
A zpomberka ſe brati,
Arnoſt, iakz ſam koli chtieſe,
W ſwu ſe zemi vwazal bieſe.
Wecl take bezpotaza
Wſwe ſe hrabſtwi vwaza,
I gini, kteriz ſnimi byli,
Wſecko gim zbozie nawratili,
Ktereho ſu driewe negmieli,
Mnohem wiece gim dali. || 150[a]
Wſecka zemie lidi geho,
Coż by zboru Baworſkeho,
Ta tu by obradowana[1])
Priſtím ſlowutneho pana.
Arnoſt kamen, genż gmiegieſe,
A neſnadnie ho dobyl bieſe,
Popřal geho cieſařowi.
Gim ſwu korunu obnowi.
Kazal gey napřed wſaditi,
Chtie pamatku vcinití,
Genz ſe dneſni den wni ſwieti,
Komuz ſe vda gi widieti.
A tak prawiece, ćeſt zatu
Arnoſt wzel dobru odplatu:
I dneſni den ćeſt toho
Arnoſt ma kamene onoho.
Tut Arnoſt poće ctnie trwati
A wnabożenſtwi přebywati.
I poće ſwych wſech proſyti,
Kdyzby miel ſtohoto ſwieta ſgiti,
By gey do Rozfarka wzali,
Tu wklaſtěře pochowali.
A tu lezi a geſt pochowan
Ten vdatny a ſlowutny pan.
Tu take bohem priyata
lezi Ryngatha ſwata;
Skrze ni boh diwy cini,

[1]) V rkp. *obdarowana.*

Ktoz gı kteru ċeſt vcini.
Boże! rać nam tehoz prietı
A toho bydla doſiecy,
Bychom gmuce zaten pramen,
Aby nas nezżehl wiecny plamen!
Wſickni, ktoz zde ſediete, rcete ſpolu: Amen!

Skonala ſe přewelmi piekna řeć
o Arnoſtowi. | 150b

Tuto ſe pocina řeč welmi piekna okralı Artuſowi a o Tandaryaſowi.

BYl kral geden, ten ſlul Artuš,
Toho kazdy milıe poſluš.
Ten byl tak dobry y tak mocny,
Wſıe prawdy każdemu [1]) ſpomocny.[2])
Gmiel obyċeg geden wrok dwor,[3])
Tu geſt bywal rozlıcny [4]) zbor.
Wzdy ſe naletnice pocál,
Wedwu nedielı ſe dokonal.[5])
Coż křeſtıanſtwa naywiec bylo,
dobrych druhow tu muſylo,
Wſıckni [6]) pritom dwoře bytı,
Nemohl geden toho zbytı.[7])
Kralı, kníežata y pani,
Panny, panie bylı zwani,
Aby wſıckni prigelı
A ſwu kratochwil tu mielı.

Capıtola druha.

Kral Artuš ten [8]) obyċeg [9]) gmiel,
Doniewadz nowin nezwiediel,
Dotud negedl yżadny den.[10])
Tak ſe prihodi ċas ten,
Ze prihna panic kniemu [11])
Prawie zanowiny [12]) gemu,

---

[1]) *H.* všem. — [2]) U *H.* následují v.: mnoho králóv veň slušalo, a mnohé knieže v službě stálo. — [3]) Místo toho v. *M.*: Ten jest měl obyčej ten, že v rok každý volal dvór. — [4]) *M.* všeliký. — [5]) *M.* skonal. — [6]) *M.* všech. — [7]) U *M.* dodán v.: by k dvoru nemusil jíti. — [8]) U *M.* schází. — [9]) *M.* obyčej jest. — [10]) U *H.* scházejí v. 17—19. — [11]) *M.* k němu jeden. — [12]) *M.* novinu.

Ze »panna gede ktwemu dworu[1])
I ktomu kewſemu zboru![2])
Tat mi ſe tak kraſna zda,
Zet gie[3]) weſken ſwiet kraſſie nema.« | 151a
Gegie mimochodnik bohatie,
Tak iakz hori weſken wzlattie
Odtak wſelikeho[4]) prikrytie,
Ze nizadny[5]) newidal naſwietie
Odtak draheho okowanie
Ani[6]) vpanny ni vpanie,
Iakoz to ona gmiegieſe.
A[7]) gegie kuoň obwieſen bieſe
Weſken okolo zlattymi,
Welikymi zwoncy[8]) y malymi.
Kdyz ponuknu khoňbie[9]) konie,
Tehdy mu zwonce[10]) zazwonie
Tak ſladce iako Warhany,
Kterez[11]) ſu naylep pripraweny.
Naniez drahe rucho bieſe,
To iakzto wohni horieſe
Odtak draheho kamenie,[12])
Ze tu y zaducieho[13]) nenie,
By kdy tak drahu wiec widal
Neb pritakowych wiecech bywal.
A kdyz ſe priblizi kſtanom,
Kral kazal kniezatom y panom,
Aby proti ni wygeli.
A kdyzto ſu gi widieli,
Tu[14]) ſu obecnie mluwili,
Ze ſu kraſſie nikdy[15]) newidali.

Capitola tretie.

TA panna z Indie bieſe,
Otce y matky negmieſe.
Proto[16]) byla prigela,
Aby[17]) oprawcy gmiela.
Sſebu gmiegieſe panen dewiet.

---

[1]) *M.* k dvoru tvému. — [2]) V rkp. *dworu.* — [3]) Schází u *H.* — [4]) *M.* velikého. — [5]) *M.* nikto. — [6]) *H.* ni. — [7]) Schází u *M.* a *H.* — [8]) *M.* zvonci velikými. — [9]) *M.* k chodbě. — [10]) *M.* sě zvonci. — [11]) *M.* kdež. — [12]) *H.* od zlata i od drahého kamenie. — [13]) *M.* žádného. — [14]) *M.* to. — [15]) Schází u *M.* — [16]) *M.* protož tu. — [17]) *H.* chtiec aby.

Tehda ſe ſni kral poſtřet,[1])
Da gie mile priwitanie
Y vcini kni proſenie,[2])
Aby[3]) racila ſſeſti dolow,
A řka: »Gſemt ktwe[4]) p||roſbie hotow.« 151[b]

Capitola Ctwrta.

Odpowiedie panna[5]) kralí ctnemu
Rkuc: »rač nemieti za zle promluweni memu,
Bych[6]) gmiela odtwe miloſti,
Coz bych miela[7]) pozadati,
By mi racil ſwog ſlib[8]) dati
A wtom mi neodpowiedati.«[9])
Kral gi ſlibi yhned dati,[10])
Rka: »co zadas, to namnie maš![11])
Sſed dolow, zgew gmeno ſwe
A ktomu vmyſl proſby[12]) twe!«

Capitola pata.

PAnna kraſna[13]) odpowiedie,
Swe gmeno ffloryběla powiedie,
Rkuc: »raciz mi ſwog ſlib[14]) naplniti!
Chtielat bych[15]) rada byti
Natwem dwoře, gſuc w twe kazni.
Paklíby[16]) kto byl bez bazni,
Genž by ſe kme necti tazal,
Aby mu[17]) hlawu ſtieti kazal.
Paklí bych ia nato chtiela,
Bych tuž wīnu naſe gmiela.«

Capitola ſeſta.

Kral Artuš gi to wſſe ſlibi,
Takz tu ſnimi y weſela by.

---

[1]) *H.* a když se král s nimi střet. — [2]) *H.* to prošenie. — [3]) *H.* by. — [4]) *H.* jsem ke vší tvé. — [5]) *H.* panna odpověď dá. — [6]) *H.* k mé žádosti bych; v. 65. vznikl tedy ze dvou veršů. — [7]) *H.* chtiela. — [8]) *H.* by mi ráčil slib k tomu. — [9]) Celý tento verš u *H.* schází. — [10]) *H.* ihned v ten čas. — [11]) *H.* řka: co na mnie žádáš, to vše máš. — [12]) *H.* a mysl vší prosby. — [13]) *H.* s kázní. — [14]) *M.* Řkúc: rač slib. — [15]) *M.* chtěla bych zde. — [16]) V rkp. *Paklíby by.* — [17]) *M.* by jemu.

A kdyz gi tu kteri widiechu,
Tiem wſichni weſeleyſe biechu.[1])
A kdyz[2]) ſe ten dwuor ſkona,[3])
kral Artus kralownu[4]) poia,[5])
Kraſnu fflorybellu s ſebu
Naſwog hrad[6]) vpokog vwedu.
Tuz ſpolu na || čas pobychu,[7]) 152[a]
Aż gi zwlaſti pokog[8]) vcinichu,
Pokog ctny[9]) iakzto kralowe,
To wſſe klibofti[10]) pannie te.
A kdyż pannu prowodichu,
Potom w raddie wſichni biechu,
I poče kral radcy tazati,
Koho by gi chtiel(i)[11]) wſłużbu dati,
Aby ſe nic nedopuſtil.[12])
Tu geſt geden kralowic byl
Tak kraſny y tak ſlechetny,[13])
Ten ſe gim zdaſe podobny.
Tu gey knie naſłużbu dachu
A gemu tak prikazachu,
Aby gi poctíwie[14]) ſluzil,
Aby[15]) toho zlym nepozil.[16]).

Capitola ſedma.

TAndaryaś gmenowany
kdyz gi byl wſluzbu poddany
Ten mladenec wzroſtly[17]), biely,
Wewſech wiecech gſa wzdy ſmiely,
Służieſe gi ſnaznu ſluzbu
Zytra, rano y kazdu dobu.
Byl hotow než komornicy[18])
ani gini[19]) kteri pānicy,
Szlatnicemi[20]) wodu mage,
Před komnietu wzdy čekage,[21])
Aby fflorybella wſtala
A yhned ſe vmyla.

[1]) V. 85–86. u *H.* a všickni veselejší biechu, jakž ji kolivěk vidiechu. — [2]) *H.* když to. — [3]) *H.* skonal. — [4]) *H.* s královú. — [5]) *H.* pojma. — [6]) *H.* hrad ji. — [7]) *H.* přebývachu. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* tak ctný. — [10]) V rkp. *lblibofti.* — [11]) *H.* chtěli. — [12]) *H.* aby se ten nic nedovinil. — [13]) *M.* tak kázaný i šlechetný. — [14]) *H.* kázaně. — [15]) *H.* řkúc, aby. — [16]) *H.* neužil. — [17]) *H.* urostlý. — [18]) *H.* byl jest hotov k službě jejie, dřiev než komorníci. — [19]) Schází u *H.* — [20]) *H.* v zlatnici. — [21]) *H.* stoje.

Panna to znamenaſe [1])
A [2]) tiē raniegi wſtawaſe. [3])
Nemohla [4]) tak rano wſtati,
By ho nenalezla tu ſtati
předkomnietu wktere dobie.
Wze to panna wumyſl [5]) ſobie,
Neb gemu tak mila || bieſe, 152[b]
Nic mileyſieho negmiegieſe.
Toho giz neſmiel [6]) zgewiti,
Neb by muſyl hlawy zbyti.
Az ſe geden čas přihodi,
A kdyz panna zaſtolem ſedi,
Panic gi kleče fluzieſe
A chleb předni ſam kragieſe.
Wzezřew napannu, Ge ſebe nepomnieti, [7])
I poče ſobie ſwu ruku [8]) krageti.
Zwola fflorybella naň
Rkuc: »ohledag ruku ſwu ſam!« [9])
Ohledaw ruku, weň prec [10]) bieže,
I [11]) vmyw ruku y obwieže.
Opiet ſe předpannu wrati
I poče opiet [12]) priſluhowati.
Panna ſe poče diwiti,
Ze ſebe nemohl citi. [13])
Newelmi to dluhy čas ſta,
Až gednoho gitra [14]) wſta,
Aň giż hotow gi fluziti.
Netaže ruku vmyti,
Sama [15]) gide wokence
I zawola kſobie pannice.
Tandaryaſs priſed kleče,
Panna gemu milie wece:
»Wſtaň! [16]) powiez, co gſy myſlil?
Zdalis ſebe proč [17]) necil,
Geſto gſy ſwu ruku kragel?
Co gſy wten čas namyſli miel,
Kdyžto předſtolem kleciesе

[1]) *H.* Panna když to znamenala. — [2]) *H.* tehdy. — [3]) *H.* vstávala. Pak následují u *H.* verše: chtiec, aby ji zameškal a před její komnětú nestál, ale on čiem déle tiem ranějie vstáváše k službě jejie a milejie. — [4]) *H.* nemohla panna. — [5]) *H.* w mysl. — [6]) *H.* toho jest nesměl jí. — [7]) *M* vezřev poče nepomnieti. — [8]) *M.* je sobě ruku. — [9]) *M.* řkúc: svú ruku ohleda! — [10]) Schází u *M.* — [11]) Schází u *M.* — [12]) Schází u *M.* — [13]) U *H.* následuje: když jest počal svú ruku krájeti. — [14]) *M.* až panna jedno jitro. — [15]) *M.* sama zvláště. — [16]) *H.* vstaň a. — [17]) *H.* pro nic.

A ſam ſebe zapomenul bieſe?«[1])
Panic wece tak kazanie:
»Nebylo nizadneho zapomnienie.[2])
Nechtiec mi ſe prihodilo
A to ginak geſt nebylo.«
Pomyſli panna malo,
wece: »Powiez podwieru, kterak ſe geſt dalo?
Na || tomt ſwu wieru zawiezi, 153[a]
Zet toho y zadnemu nezgewi,
nezli ſama budu wiedieti.
Prawiz a nerodiz ſe bati!«

Capitola Oſma tuto.

»PAni,« wece, »żadna moge!
Powiediet ia tuto ſtoge.
Ać mi gt bezſebe byti,
Ktwe wieře chcyt ſe puſtiti.
Ać bych miel ſto ziwotow,
Byl bych gich[3]) wſech waziti potud[4]) hotow
protie, kralowno naykraſſi!
Wiezyz,[5]) żes ma naymileyſſi,
Doniewadz mog ziwot teče.«[6])

Capī IX.

KRaſna ffloribella wece:[7])
»kdyz ſy mi prawdu powiediel,
Aby to zagiſte wiediel,
Pod tuz wieru prawim tobie,
Zet mileyſieho[8]) nemam ſobie;
Ani[9]) mileyſieho naſwietie
Ani chcy mieti w ſwem ziwotie.
Slibmeż wieru oba ſobie,
Ty mnie a ia[10]) tobie!«
Tu oba ſobie ſlibiſta
A milie ſe rozgideſta.
Tak přebywaſta wradoſti,

[1]) *H.* má m. v. 154—156 jeden: kdyžtos před stolem přiklekuge slúžil. — [2]) *H.* nebylo nic z nepomněnie. — [3]) Schází u *H.* — [4]) Schází u *H.* — [5]) *H.* věz to. — [6]) Verš tento v rkp. jest teprve před v. 177. — [7]) V rkp. následuje: *zadna moge* a verše 168, 169, 175; vše škrtnuto červeně až na v. 175. — [8]) *H.* že mimo tě. — [9]) *H* nic. — [10]) *H.* já také.

Gſuce vwelike [1]) miloſti.
Az giż gmiegieſe rok prigiti,
Geſto miel [2]) opiet dwor bytı.
Tomu bieſe ſeſt nediel.[3])
prwe nez bieſe dwor doſel,[4])
Prawie panna magıc zdrawie,[5])
Nechtıec bytı pritom [6]) dwoſe, || 153b
lehla wnemocy nalozı,[7])
Ano gı nıc neſkodi.[8])
A [9]) kdyz ſe dwor priblıżowaſe,
kral ſkralowu gi pykaſe.
Caſto nadni prichodıechu
A wzdy k nie tak [10]) mluwıechu:
»Ać nebudeš natom dwoſe,
Izadny [11]) weſel [12]) byti nemoze.«
Tak [13]) nakratce ten den prigıde
Kral ſkralowu kedworu [14]) gıde,
A [15]) zde pannıc zoſta [16]) ſepannu,
kazaw [17]) rytıeri gednomu,
Aby priwedl mimochodnik
A ktomu bıehuty [18]) hynſtik
I poſtawıl rano predhradem,[19])
Aby pannic ſe pannu kradem
Gelı odtad dnem y nocy,
Poſpiechagıc kgeho otcy.
Iakz ſe y tak [20]) ſtalo,
Ze ſe welmi taynie dalo.
Panna gednoho gıtra [21]) wſtawſı,
Sepannicem vmluwiwſı,
Gdu [22]) dolow ſpolu taynie
A [23]) wſedawſe brzo nakonie,
y gedu pryč nemeſkagic
A [23]) kgeho otcy wzdy ſe ptagıc
Panna namimochodniku
A [23]) pānic nabiehutem hynſtıku.
Az prigedu dozemie
Kotcy geho bezmeſkanie,
Tu ge otec milıe prige

[1]) *M.* ve vrúcie. — [2]) *H.* chtěl — [3]) *H.* neděl právě. — [4]) Celý tento v u *H.* schází. — [5]) *H.* panna mající se zdravě. — [6]) *M.* na tom. — [7]) *M.* na lože. — [8]) Celý v. schází u *M.* i u. *H.* — [9]) Schází u *H.* i *M.* — [10]) *H.* takto. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* veselé. — [13]) Schází u *H.* — [14]) *H.* k dvoru. — [15]) Schází u *H.* — [16]) *H.* osta. — [17]) *H.* kázali. — [18]) *H.* ručí. — [19]) *H.* pod hradem. — [20]) *H.* jakož se to tak i. — [21]) *H.* jedno jitro. — [22]) *H.* jedú. — [23]) Schází u *H.*

A [1]) tiem wefele welike gmie.
A kdyz to kral Artuś zwiedie,
Prawym hniewem yhned zbledie.
Tu ſe dwuor roz||no rozgide.[2]) 154[a]
Kral nawognu zapowiedie,
By ſnim wſichni [3]) kniezata, krali
Na Tandaryaſe tahli,
Naotce y narod geho,
Chtiec ſhladiti s ſwieta toho.[4])

Capitola deſata.

TAndaryś miel zemi hrdu,
Odhor leſſow welmi twrdu.
Nemohl kromie [5]) mieſta gednoho welikeho [6])
Do te zemie nikoli geti,
leč komu chtiel [7]) prieti.
Tandaryaś priprawiw ſe,
Sotcem kbranie ſſedſe,
Wtom mieſtie ſami oſtali
A tu nepřatel cekali,
Magic ſſebu lid welıky,
Gēz (po) čti ſtal znich wſelıky.
Nadtiem mieſtem kraſny hrad ſtal,
Wniemż panic ſepannu přebywal,
Slıbiw ſni wciſtotie byti.
Az by mohl kmiloſti prigiti [8])
A vkrale Artuše miloſt gmieti,
Tepruw chtiel fflorybellu Tandaryas pogieti.

Capitola Gedenadſta.

KRal Artuſs kdyz knim tahnieſe,
S ſebu welıku ſylu gmiegieſe.
Dewiet kralow korunowanych
A co kniezat y wſech ginych
pritażechu kmieſtu y khradu,
Tut ſwe [9]) ſtanowiſtie rozkladu.[10])

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *H.* rozjede. — [3]) *M.* vše. — [4]) *H.* všeho. — [5]) *H.* nebylo kromě jediného. — [6]) *H.* města velmi malitkého. — [7]) *H.* oni chtěli. — [8]) *M.* až by mohli milosť mieti. — Místo dalších dvou v. má *H*: od krále Artuše, pro slib chtě teprv Tandariáš Floribellu ctnú pojíti a s ní vždy rozkošně býti. — [9]) *M.* svá. — [10]) *M.* skladú.

Tandaryas byl || tiem weſel, 154b
Zytra [1]) rano kupannie wſel,[2])
kaza ſobie [3]) odienie datı.
Pāna gey poče priprawowatı.[4])
A kdyz gey obleče wewſe,
A milıe ſe pożehnawſe,
Naſwog Oř weſelıe wſede,
Wzem ſam kopie wruku [5]) gede
Kwogſku [6]) krale Artuſowie,
Zaſtawiw zaſtupy [7]) poſobie,
Zdaby bylo zle potkanie,
Aby čėkal [8]) retowanie.
Tak [9]) gezdi, toho hledage,
Zdaby ſe zdobrym potkage
I [10]) dobyl ſobıe čtı welıke.
Prihodı [11]) ſe zwoyſky te
Geden rek tehož hledage.[12])
Tu ſe ſnim yhned potkage,
Podwazawſe naſe helmy,
hnaſta naſe prudce welmi.
Kopie obie přelomiſta,
Meče naſe wytrhaſta,
Dluho ſe ſečeſta tamo; [13])
Florybella zrieſe nato.
Az Tandaryaś přemohl
Toho, gēzto kopıe [14]) gmiel,
Iaw [15]) gey wede předpannu ſwu
Rka: »dawamt gey wmoc [16]) twu!
Vcin znieho, coz chceſs koli,
Zabig neb ziw, Tot wſecko wtwe [17]) wolı.«

Capitola dwanadſta.

PAnnie to by welmi milo,[18])
Vcini gemu dobre bydlo
Potom trudie, ſwemu milemu

[1]) *M.* v jitře. — [2]) *M.* šel. — [3]) *M.* své. — [4]) *M* oblékati — [5]) *M.* i *H.* vzem kopie v ruku sám. — [6]) *M.* i *H.* k vojště. — [7]) *M.* i *H.* zálohy ostavi. — [8]) V rkp. nad *č* tečka červená, nad *é* černá. — [9]) *M.* takž. — [10]) Schází u *M.* a *H.* — [11]) *M.* i přihodi. — [12]) *H.* toho hledaje. Dále pak má *H.*: zdaby se s dobrým potkaje, dobyl sobě cti veliké. I vybra se z vojsky té jeden rek téhož běhu hledaje rytierského. — [13]) *H.* tato. — [14]) *M.* jenž Kají jmě; *H.*: jenžto Kavín jméno. — [15]) *M.* jem. — [16]) *M.* dávajiť jej u moc. — [17]) *H.* zahub neb živ, vše buď po twé. — [18]) *H.* libo.

I take wiezniowi tomu.
Druhe gitro rano wſta,[1]) 155[a]
Oblekſi gey pożehna,[2])
An gede chtie tez prihodie;
druhy zwogſky te muz hodie.[3])
A kdyz ſe oba vzřeſta,
Tu ſkopim[4]) naſe hnaſta.
Tandaryaś zbode Gwana,[5])
Ano hledi nato pāna.[6])
Skociw[7]) dolow z ſweho Oře,
Tu toho Gwana přemoże,
Ana nato panna hleda.
Tuz prigide wieznie weda,
Opiet gi toho da[8]) vwiezenie
Rka: »bud naniem[9]) wſe twe chtienie.«
Florybella gey obgemſi
A toho wieznie pogemſi,
Weſela tiem welmi byla.
Třetie gitro opiet wſtala,
Oblekla ſweho mileho
I pożehna milie geho.
Wzem odmile pożehnanie,
Vcini ſgedniem potkanie,
s Seſtřencem krale Artuſowym,
A on[10]) vcini hnanie ſnim.
Tut mu ſe naylep prihodi,
Zet weń tak prawie[11]) vhodi,
Az ſpade dolow[12]) ſoře.
Tuz toho reka přemoże,
Genzto[13]) Gawin gmenowany,
Zewſech rekow wywoleny.
Wede gey doſweho hrada.
Panna[14]) Florybella vzře gey rada,[15])
Vcini gim bydlo dobre,
Kewſemu giedlu hodne.[16])
Florybella panna kraſna
Ctwrty den ty wieznie poſla
kkrali[17]) ctnemu Artuſowi,

[1]) *H.* vstala. — [2]) *H.* požehnala. — [3]) *M.* z vojsky k tomu hodie; *H.* z vojsky k témuž se přihodi. — [4]) *M.* kopíma. — [5]) *H.* Gilbana. — [6]) Tento v. schází u *M.* — [7]) *M.* skoči. — [8]) *M.* da jej opět. — [9]) *M.* nad ním. — [10]) *H.* a když. — [11]) *H.* že jej tak dobře. — [12]) *H.* až letieše křížem. — [13]) *H.* jenž byl. — [14]) Schází u *H.* — [15]) U *H.* následuje: ihned jí dá Tandariáš toho pána. Panna jemu z toho poděkova. — [16]) *H.* také ke všemu veselé hodné. — [17]) *M.* králi.

Zdaby || ſmyſlı zpuſtıl hniewy. 155b
An tak hniewiw welmi bieſe,
Ze toho zawdıek negmiegıeſe.[1])
Wıezniowe[2]) poċechu proſytı
Rkuc: »day gım prawdy vzitı!«

Capitola Trinadſta.

KRal poċel tıem hniewiw bytı,
Nechtıe gıch řeci flyſetı.[3])
Gawin krale wſecky ſebraw
I kniezata predkrale ſebraw,
Pocechu zanie krale[4]) proſytı
A (řkuc): »chtıet natwog ſud gıtı.
Wċem ty chceś winnu gim datı,
Wewſemt chtıe odpowiedatı.«
Kral toho nechtıe prigıetı
A řka: »chcy gim ziwoty odgıetı[5])
I narod gıch zahladıtı!«
Kralowe poċechu ımluwitı:
»Tys zadneho naſmrt nedal,
Gelizs toho naſud podal.
Protoz toho nevciniš
Tıemto, geliż ge odſudıš.«
Kral hniewiwie odpowiedıe
Rka: »coz kolı priſudie mnie,
Tot ia beru[6]) kſwe wieře,
Ze gım oſtati wte mieře«

Capıtola Ctrnadſta.

KAwin zdie knim to poſelſtwie
I powıedie gim to zwieſtıe:
»Chcet wam prawdy vżitı dati,
Ac chcete kſudu ſtatı.«
Panic wece: »chcy zwiedietı,
Co panna bude raditı.«
kni ſed gie wſecko wylozi,
Panna tak wece kupannicy: || 156a

[1]) *H.* že to jemu vděk nebieše. — [2]) *M.* vězni. — [3]) *H.* k řeči pustiti. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M* chtě jim životy odjieti. — [6]) *H.* toť beru dnes.

»Aċlı nama geſt trpietı,
Co bude kral Artuś chtıetı,
Wſak ſe wiema kniemu prawa,[1])
Ze[2]) budeme oba zdrawa.«
Ctnie welmi wyprawiwſe ſe,
Otce y matku pogemſe,
Tak gdu[3]) k ſudu.
Kral poċe nanie zalobu
Před kralı y předknieżaty
Rka: »muſyl ſē gie[4]) wieru datı,
kdyz kemnie naydrew prigela,
Zdalıby kterakeho[5]) gmiela,
Genż by protı gegi cti ſtal,
Bych mu hlawu ſtietı kazal;
A ſe w tuz wiec podſudila.
Sprawemlí geſt prowīnila,[6])
Ze odemne ten ſlıb wzela,
Pak ſe ſkym chtıela[7]) pogela?
Prawtez,[8]) prawalı geſt oſtala
Wte winnie, naniez ſlıb wzela?«

Capī patnadſta.

Kdyz kral odmluwitı chwatı,[9])
Panna poċe[10]) odpowiedatı
A[11]) řkuc: »wy kniezata, pani mili!
Co nany[12]) kral[13]) zalowal koli,
To geſt wſe prawdu powiediel.
Wiztez, że ktoż naň zdal,[14])
Genz by to[15]) knecti geho ſtalo?
Kakż[16]) ſe mezy nami dalo,
Ze mi byl prirozenim rowen
y byl geſt mne dobře hoden
Proto ſem nato pochtıela,[17])
Bych[18]) ſnim vmanzelſtwı byla,
Gehoz chcy weſele żdatı
Proſym, raċte mı[19]) ſpomahatı || 156[b]
Nanieho[20]) praweho prawa ſecti;

[1]) *M.* tak sě dajva jemu práva. — [2]) *M.* a. — [3]) *M.* jedú do vojsky. — [4]) V rkp. *gіż.* — [5]) *H.* kterého. — [6]) *M.* učinila. — [7]) *M.* chtieci. — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* A když král přesta mluviti. — [10]) *M.* je sě. — [11]) Schází u *M.* — [12]) *M.* na mne. — [13]) V rkp. *kral zal.* — [14]) *M.* věztež, jestli kto z nás co zděl — [15]) Schází u *M.* — [16]) *H.* poslu-chajtež tak. — [17]) *H.* učinila. — [18]) *H.* chtiec, bych. — [19]) Schází u *M.* — [20]) *M.* mně.

Nebude nama [1]) knaſie necti.
On mne hoden a ia geho,
Protoz ſme newinni zleho.«
Kralı y kniezata potaz wzali [2])
A nato odpowied dalı,[3])
ze ſu knectı nic nezdieli;
A to kralı [4]) powiedıeli.
Kral tiem welmi hniewiw bieſe,
Mılofti gim datı nechtieſe,
Gelız [5]) by ſe [6]) pokorilı
A to wſecko vcinilı,
Co by gim kral kazal kolı.
To panic ſepānu zwoli,
Gidechu vpokoru gemu,
Iakz to kralı poctiwemu . . .[7])
»Ty, pāno, by byla wzdy vmne,[8])
Dokawadz [9]) nevſlyſiš odemne,
Bych dal mılofti we [10]) mozenie!
A [11]) ty, pannice, nechod [12]) do me zemie,
Aby ſe wiec nedopuſtıl,
Gehoz [13]) bych winnu odpuſtıl!«
Florybella tiem ſe ſmutı,
Ze ſe gima rozlucitı.
Wſak poče krale proſytı,
Aby mohlı ſpolu gitı
Az dote kralowe zemie:
»Zda ſe ſpolu namluwime!«
Kral Artuš to gim odpuſtı.
Tu ſe druh druha nepuſtı,
Az ſu wte zemi ſtalı.
Tuz ſu ſe ſmutnie zehnalı;
Otom nemluwī gineho,
Nez yako mila mileho
I dnes, kdezt geſt rozlučenie,
Gimažt ſpolu byti nenie.

Capıtola XVI.

TAndaryaš mılofti wıe [14])
Wzem odpanny odpuſtienie,

[1]) *H.* neb nenie to. — [2]) *M.* vzechu. — [3]) *M.* a to všichni nalezechu. — [4]) *M.* králevi. — [5]) *M.* až. — [6]) *M.* sě i — [7]) Tento v. schází u *M.* — [8]) Místo toho verše má *M.* i *H.*: Král vece: panno, chci tomu, aby byla vždycky u mne. — [9]) *M.* doněvadž. — [10]) *M.* i *H.* milostné. — [11]) Schází u *M* — [12]) Schází u *M.* i *H.* — [13]) *M.* ažt bych: *H.* jeližť. — [14]) *M.* žalostivě.

Ge||de kotcy doſwe zemie, 157a
A panna iakzto vwiezenie.
Tak nerada ſnimi byla,
Ze popannicy tuzila.[1])
Tandaryaś přebyw[2]) malo
V otce, co mu[3]) ſe zdalo,
Rytieře ſobie přebraw,[4])
S ſebu ſtriebra, zlatta[5]) nabraw,
Gede ſnimi dobru chwili
I negednu dobru milı.[6])
Takż gede[7]) dlúhe čaſy,
Az mu ſe prihodi niekdy,[8])
ze gedu ſkrze welıky les;
Tu ſe panic ztuzıl bieś.
Poče gich[9]) proſytı welmi,
Aby napřed ſami gelı
Rka: »powas ia pooſtanu
A naſwu zmilıtku[10]) zpomenu,[11])
At mi tiem čas bude kratſſi,
Proniz ſem vwelike pracy.«
Tuż giede znenahla ponich,
Az by puol[12]) mile odnich,
Wzpominage caſſy dřewnie,[13])
Iakz[14]) prebywal ſmilu rozkoſnie.[15])
Aż[16]) napřed nalıd geho
Vderilo zbiehow mnoho.
Driew nez gim prigel[17]) napomoc,
Az nadnimi mielı welıku[18]) moc
Y počelı ge gimatı.
Panic poče poſpiechatı,[19])
Nalıt kricie welmi ſylnie.
A on prihna welmi pılnie,[20])
A iakz knim prihna, pohriechu,
Ihned pod nim oř zabichu,
Chtiec gey wſickni oſkocitı
A geho pohriechu zabıtı,

[1]) U *M.* následují verše: a tak sobě zamysliia, aby veselé nejměla, ani sě jemu dívala, donidž by jeho neviděla. Podobně u *H.* — [2]) *M.* pobyv. — [3]) *M.* u otce, což jemu. — [4]) *M.* rytieřstva i lidí přebrav; *H.* rytieřstvo i lidi . . . — [5]) *M.* střiebra mnoho. — [6]) Poslední dva v. u *M.*: jede s nimi dlúho sám, nevěda v té chvíli kam; u *H.*: i jede s nimi dlúhú chvíli sám, nevěda smutný kam. — [7]) *M.* jezdieše. — [8]) *M.* kdesi. — [9]) *M.* svých. — [10]) *M.* milú. — [11]) *M.* zpomanu. — [12]) *M.* u pól. — [13]) *M.* zpomínaje dřevní chvíle. — [14]) *M.* což. — [15]) *M.* mile. — [16]) *M.* až i. — [17]) *M.* přispěl. — [18]) *M.* svú. — [19]) *M.* naslýchati. — [20]) Poslední dva v. u *M.*: ano křičie lid všeliký, i učini k nim běh veliký. — Pak ještě u *M.* následuje v.: chtě je retovati v spěchu.

Aż gey pritiſtiechu kſkale.
Tu odtud ſam wytiekage,
Mnoho gich zſekl || y take zabil,[1]) 157[b]
A ſam take poſečen byl.
Nemohuce gemu nic vciniti,[2])
Tu geho muſychu odgieti.
Pogemſe wſecky[3]) lidi geho,
Geli[4]) wſichni odnieho.
Panic kdyz ſam oſtal bieſe,
co by miel vciniti,[5]) newiedieſe.
Zatiem wtuhach zleſſa wygide,[6])
Tu gedno mieſto nadgide.
Wſed w nie poče żadati,
Zdaby kto chtiel gey ſchowati?
A kdyz rany ohledachu,[7])
Geho chowati nechtiechu,[8])
Az gednomu mieſtieninu
vda ſe prigiti kniemu;[9])
Poče naniem ztazowati,
Koho by tu[10]) chtiel čekati?
Panic gemu poče[11]) tuziti,
Ze nemože hoſpody gmieti.
Wece gemu ten mieſtienin:
»Welmili by[12]) wdiek vcinil,
Kto by tie poial dodomu?«
Panic odpowiedie gemu:[13])
»Bych mohl kde[14]) hoſpodu gmieti,
Chtiel bych nato rad pomnieti!
Zda bych kdy mohl lepe geſtie,
Chtiel bych[15]) zaplatiti giſtie.«
A kdyz gey mieſtienin ſpatri[16]) koliwiek,
»Zagiſte,« wece, »neniet toto matny[17]) čłowiek!«
Poge gey dodomu ſweho,
Doby[18]) mu[19]) lekaře dobreho.
Počechu geho lecitи,
Dobre bydlo gemu cinitи.
Hoſpodař kaza ſwe pani

[1]) V. 467 472 u *M.*: oř pod ním ihned zabichu a jej všickni oskočichu, až jej k skále přitištěchu. A on sě rytieřsky bránil, mnoho jich zsekl, také zranil. — [2]) *M.* zdieti. — [3]) *M.* vše. — [4]) *M.* i jeli. — [5]) *M.* co by učinil. — [6]) *M.* jide — [7]) *H.* opatřichu. — [8]) *H.* nerodichu. — [9]) *M.* k tomu. — [10]) Schází u *M.* — [11]) *M.* Panic je sě mu. [12]) V rkp. welmi liby; *M.* velmi-liť by. — [13]) *M.* k tomu. — [14]) *M.* zde. — [15]) *M.* bych jemu. — [16]) *M.* jej spatři sám. — [17]) *M.* žeť to nenie matný. — [18]) *M.* i doby. — [19]) Schází u *M.*

I dceram, aby wzdy zkazni
Ge||mu kratochwil [1]) cinili 158[a]
A gemu ſwieru a ſkażni ſluzili.[2])
A kdyz [3]) gey zleći ten [4]) lekař,
Wece gemu ten hoſpodař:
»Což koli namnie pożadaš,
To wſe odemne [5]) hotowo maš.«
Panic poče diekowati
A naniem geſtie żadati,
Zda by gey vcinil giezdna?
Hoſpodař gemu oř da [6])
I da gemu welmi [7]) nelſtiwie.
Panic gemu [8]) podiekowa milie
I [8]) gede pryč zaſe tu [9]) ceſtu.
A kdyż by opiet ktomu mieſtu, [10])
Tu kdez [11]) zbyl lidu ſweho,
Poče welmi nabohu [12]) żadati toho,
Aby mohl ſe ſtiemi zbiehy biti
A lidu ſweho zaſe dobyti. [13])
Aż dus [14]) předſebu vſlyſe, [15]),
Kniemuz panic poſpieſi ſe. [16])
Prihnaw poznal [17]) ty zle zbiehy, [18])
Vcini knim brozne [19]) biehy,
Kopim dawage gim rany,
Tepa, tluka [20]) nawſe ſtrany.
Netaże wietcich zgimati,
Menſſi muſychu ſe dawati. [21])
Tuż [22]) retowa rytieře,
An ſe ſćeledi, [23]) ſdietmi beře,
Chtie předles ſlidmi giti. [24])
Panic poče tomu chtieti,
By gemu zbiezi [25]) zgewili,
Ci by koliwiek [26]) byli?
Počechu gemu prawiti
Rkuc: »geſt geden pohan lity,
Tomu mnoho kniezat ſluzi.
A ztiech kazdy wzdy wrok muſy

[1]) *M.* kratochvíli. — [2]) *M.* i jemu s věrú slúžily. — [3]) *H* kdyžto. — [4]) Schází u *H.* — [5]) *M.* na mně — [6]) *H.* přijedna. — [7]) *H.* i da jej gemu — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* túž. — [10]) *M.* by opět přijel k tomu městu — [11]) *M.* kdežto. — [12]) Schází u *M.* — [13]) Místo v. 524—525 má *M.*: s kým by počal svádu znovu. — [14]) *M.* křik. — [15]) *M.* uslyše před sebú. — [16]) *M.* i pospieši tam v tu dobu. — [17]) *M.* pozna. — [18]) V rkp. *lidi.* — [19]) *M.* i učini po nich. — [20]) *M.* tlače. — [21]) *M.* sě jemu dáti. — [22]) *M.* a tu. — [23]) *M.* s paní. — [24]) *M.* chtě přes les s lidmi přejeti. — [25]) V rkp. *zbozi.* — [26]) *M.* by zběži koli.

Poſlati mezy kŕeſtiany,
By gimali pani y pany
I wedli ge kgeho || dworu. 158b
Coz koli geſt toho zboru,
Ti wzdy muſiechu [1]) tam dielati.«
Panic poče gich tazati
Rka: »vkazte mi ceſtu k niemu!«
Oni tak wecechu gemu:
»Nelze geho tobie dogiti!« [2])
On wece: »chcy to zwiedieti!«
Zbieži počechu pwiti:
»Geſt daleko tam dogeti,[3])
dote zemie welmi twrde [4])
A ktomu dobŕe oſazene a hrde.[5])
Pak geſt gedna vzka naſep [6])
A geſt klenuta iako ſklep [7])
Skrze zemi wſicku geho,
Wniezt geſt bahen welmi mnoho.
Kdy [8]) by chtiel knie[v] dogiti,[9])
Muſyl by tu [10]) naſep wiedieti.[11])
Ta geſti [12]) tak vzka, ze ſotnie
dwoge kola minu ſe wolnie.
Naniz ſtogie trie hradowe,
Nanichz [13]) ſu trie obrowe —
Każdy naſwem geſt prkrabie,
Geden za druhym wedwu mili —
A ctwrty hrad, naniemz ten geſt,
Kniemuz [14]) nenie ginych ceſt.
Kdyz ſkrze ty hrady progedeš [15])
A ctwrteho pak dogedeš,
Tepruw by pak peci gmiel,
Nez by toho pohana dogel
ztoho ctwrteho hradu
Pro toho liteho [16]) pohana wadu,
Vniehoz [17]) twogi lide
dielagi w nocy y we dne.« [18])
A kdyz gemu to zgewichu,
ti zbiezi — rytieri y (ſ) lidmi — ſlibichu,

[1]) *M.* musí. — [2]) *M.* dojeti. — [3]) *M.* dojíti. — [4]) *M.* do té meze jeho země. — [5]) Tento v. schází u *M.* i *H.* — [6]) *M.* náspě. — [7]) Celý v. schází u *M.* i *H.* — [8]) *M.* kto. — [9]) *M.* dojeti. — [10]) Schází u *M.* — [11]) V rkp. *viděti.* — [12]) *M.* jest. — [13]) *M.* na nichžto. — [14]) *M* k němužto — [15]) V rkp. *r* nad řádkou. Místo v. 573—577 má *M.*: než skrzě ty hrady jeti; tepruv by pak musil jmieti vždy péči z čtvrtého hradu. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* u něhožto. — [18]) V rkp. *y w nocy we dne.*

zdietmi, ſpannami y panıemi,
Aby kukralı Artuſowı gelı.[1])
A k|dyz by ſe tam doptalı, 159[a]
Aby[2]) ſe vwıezenie dalı
Pannie Florybelle kraſne,
Tak řkuce miloſtiwe:[3])
»Poſlal geſt nas pannic ktobie,
Ten[4]) genz noſy nahelmie ſobie
Wzlattem[5]) polı ċerwenu[6])
Pannu zlattem oblozenu,
Aby znas wſecko[7]) zdiela
To wſſe, coz by kolı chtıela:
Ileċ[8]) wzdy vwıezenie miela[9])
Aneb,[10]) kdyz raciš, propuſtıla.«
To wſe gemu ſlıbıchu
A[11]) tu ſe yhned rozlucichu;
Gedu kkralı Artuſowı.
Biechu[12]) wſickni hotowı
Getı[13]) kupānie vwiezení,
A prawiece to poſlanie:
»Poſlal[14]) geſt nas pānic ktobıe,
Genz noſy nahelmie ſobie
Wzlattem polı ċerwenu pānu,[15])
Zlattem ciſtym obloženu,[16])
Bychme bylı vwiezeni
I kewſemu tomu[17]) chtıeni.«
Panna wece: »Ach, mileho
Nelze mi widatı geho,
zaloſtıwie wzdy lkagıcy
Y truhlıe ſe wzdy[18]) magıcy,
Gſucy wzdy bez weſele,
A wzdy wiece cim dele!«[19])
Gıde ſnimı předkralowu,
Poċe gıe proſytı mdlobu,[20])
Zdaby ſnimi před krale chtıela.
Kralowa to rada zdiela.

---

[1]) Místo v. 581–583. má *M.*: tehdy mu všichni slíbichu ti zběži i rytieř s nimi, s lidmi, s dětmi, se paními, aby sě zasě vrátili, k králi Artuševi jeli. — [2]) *M.* by. — [3]) *H.* a tak řkúce, od něho to poselstvie povědúce. — [4]) Schází u *H.* — [5]) *H.* v zeleném. — [6]) V rkp. *pannu ċerwenu.* — [7]) *H.* to vše. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* nás jměla. — [10]) *H.* neb. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* tu biechu. — [13]) *H.* jíti. — [14]) *H.* řkúc: poslal. — [15]) *H.* v zeleném poli červenú. — [16]) *H.* pannu, zlatem obloženu. — [17]) *H.* tvému — [18]) *H* truchle se po něm. — [19]) Místo toho v. má *H.* tři: i všelikaké kratochvíle. A vždy více čím déle žalost jmejíše velikú. — [20]) *H.* prosbú.

Sſla ſnimi předkrale milıe,
Klekſe proſyli geho vſyle,[1])
zdaby[2]) ge racil vſlyſeti
A[3]) Tandaryaſowi miloſt datı.[4])
Kral byl[5]) hniewiw ztoho:
»I[6]) pro || gednoho ziweho 159[b]
Nechcy mu miloſtı datı!«
Kralowa ſe ſepannu[7]) wratı,
I gdu[8]) naſwe pokoge.
Panna ſezwa wſecky ſwoge,
Vcini bydlo wiezniō tiem
A potřech dnech kaza wſem,[9])
Aby kazdy domow gel. —
A[10]) pannic ſe dobře miel.
Giż přegel přeſprieſep[11]) khradu,
Vcinil ſtiem obrem ſwadu,
Tlukl mu nawratta[12]) před moſtem.
Obr ſe wybra ſtluſtym ſochorem[13])
zeleznym, Poce[14]) nan ſwadu,
Tu wze naſwem ori wadu.
Obr gey ſochorem porazy,
A on gey ſwym mečem[15]) prorazy.[16])
Nahrad bieże,[17]) zabiw geho,
Boge ſe, by wiece gineho
Nebylo tu pohanſtwa liteho.
Nalit tu wſecko křeſtianſtwo bylo.[18])
Tı, geſto[19]) wrobotie byli,
Tohot[20]) ſu ſkrze nieho zbili,
Gehozto radi vzřechu
Mnoho[21]) lidi,[22]) genz tu biechu.
Genz tē pohan zabit[23]) byl,
To ten panic wſe vcinil.
Byl ſnimi tu dowečera,
Ani gey wodie, kde ktera
Vkazugic[24]) ſbozie, I kde klenotı kteri,

---

[1]) *H.* v síle. — [2]) *H.* aby. — [3]) Schází u *H.* — [4]) *H.* přieti. — [5]) *H.* by velmi. — [6]) *H.* řka: i. — [7]) V rkp. *ſepannami.* — [8]) *H.* jidechu. — [9]) *H.* jim všem. — [10]) *H.* tam pak. — [11]) *M.* již přijel po náspi. — [12]) *M.* u vrata. — [13]) *M.* obr vyšel s sochorem zlosten. — [14]) *M.* s železným, počal — [15]) *H.* kopím. — [16]) *M.* potasi. — [17]) *M.* vběže. — [18]) Místo v. 641—643 má *M.*: boje se viece jiného, aby někto nemstil jeho I nebylo tu pohanstva, naliť bylo mnoho křesťanstva. — Podobně i u *H.* — [19]) *M.* jenž tu. — [20]) V rkp. *Tyt.* — [21]) *M.* mužie. — [22]) *M.* ženy. — [23]) *M.* že ten pohan již zabit — [24]) Patrně pozdější přídavek.

Komonſtwo y take ori.
Ty kaza přeberuc [1]) neſti
A naworiech [2]) domow weſti.
zytra wzem odnich ſlib,[3])
Aby ten weſken lid
Brali [4]) ſe [5]) kkrali Artuſowu dworu
Pannie Florybelle vpoko||ru, 160[a]
Dali ſe gie [6]) vwiezenie,
Powieduc [7]) to znamenie:
»Ten genz noſy kraſnu pannu,
Wzlattem [8]) poli čerwenu,[9])
Pannic nas ten poſlal ktobie.«
A kdyz ſe to ſta wte dobie,
Ze to wſecko vcinichu,
Pannie zaloſt obnowichu.
Ona opiet ſnimi ſedſſi,
S kralowu předkralem klekſſi,
proſy zapānice ſweho,
By odpuſtil wīnu geho.
By kral welmi hniewiw ztoho,
Ze gide mlče odtoho,
nerodi gim ſlowce řecy.
Panna gide wen wpeci,[10])
Vcini bydlo wiezniom tiem
I kaza gim pryč wſem,
By geli domow, kdez kto byl. —
A gegie pānic zdraw byl.

Capitola XVII.

TAndaryaš zabiw druheho wobra gide whrad,[11])
Tu ho křeſtian kazdy vzře [12]) rad.
Zabiw gey ztoho vſyle,[13])
Dariw ge [14]) opiet wſechny mile,
Poſla [15]) ge wſlib ſwe pannie,
By ſe gie dali vwiezenie.
Yakz ſu ſe nayprw pribrali,

[1]) *M* pryč berúc. — [2]) *M.* na vozech. — [3]) *H.* na zajtřie pojem oř, vze od nich odpuštěnie a je zaváže slíbením. — [4]) *H.* šli. — [5]) Není u *H* — [6]) V rkp. *gzz.* — [7]) *H.* povědúce. — [8]) *H.* v zeleném. — [9]) U *H.* následuje: zlatem obloženu. — [10]) *H.* úpěci. — [11]) *M.* A zde Tandariuš zabil druhého obra i všel v hrad. — [12]) *M.* viděl. — [13]) *M.* zbaviv je toho úsilé. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* i posla.

Tak ſe pannie vwiezenie dali,
Znamenie giż [1]) zwieſtowali:
»Pānic, genz noſy wzelenem poli
Cerwenu pānu naſobie,
Ten geſti nas poſlal ktobie.«
Panna ſkralowu y ſwiezni
Gdu předkral y predni, || 160[b]
Počechu zan vſylowati.
Kral mu miloſti nerodi dati.
Panna ſe dopokoge wrati,
Wieznie wſecky domow nawrati.

Capitola Oſmnadſta.

TAndaryas opiet zabil [2])
obra y hradu dobyl [3])
Třetieho, genż byl naylepſi
wte zemi, vpoſadce twrdſi.
křeſtiane gey radi widieli [4])
A geho milie prigeli.[5])
Potom gim wſſe[6]) brati kaza
I [7]) ſlibem ge wſechny zawaza,
Ze gidechu vwiezeni[e],[8])
Florybelle kraſne pānie.[9])
Ana bezewſeho meſkanie
Gide kkrali [10]) proſyt ſnimi,
Zdaby giz byl miloſtiwy
A whniewu ſwem obmiekcily.[11])
Kral mu geſtie miloſti nerodi dati
Rka: »chcy malo pomeſkati!«
Pāna ſe miloſtiwie [12]) wrati,
Wieznie rozpuſtiti chwati. —
Kdyzto pānic [13]) ſhradu ſgel,
Yhned gey ohniē zazehl.
Y gel kliteho pohana hradu,
A chtie ſnim vciniti ſwadu,
I [14]) zbi nazelezna [15]) wratta pilnie.
lity pohan wece: »diw mie,

[1]) *H.* jí. — [2]) *M.* A zde Tandariuš zabil. — [3]) *M.* pak dobyl. — [4]) *M.* jej ctně přijeli. — [5]) *M.* a radosť velikú jměli. — [6]) V rkp. *wſſem; M.* vše. — [7]) Schází u *M.* — [8]) V rkp. *e* nadepsáno červené. — [9]) U *H.* následuje v.: zvěstovachu jí znamenie. — [10]) *H.* krále. — [11]) Tento v. schází u *H.* — [12]) *H.* žalostivě. — [13]) *H.* a tam panic když. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* vzbi v železná.

Kterak [1]) tluce welmi ſylnie!
Co [2]) chce kto zde tak pılnie?
Wzdyt [3]) toho chcy zkuſytı
A [4]) geho pychy vkrotitı [5])!«
A [4]) kdyz ſe wodienie obleče,
Yhned hniewiw [6]) kwratom teče,
Kaza otewrietı ge[v]. ‖ 161[a]
A on zbieh [7]) nahrad kniemu, [8])
Wytrhna meč, ſwadu poče.
Pohan lıty kniemu kroče,
Welmi naň ſylnie [9]) ſečieſe,
Ze Tandaryaś přednim gdieſe,
Az podgednu ſtienu [10]) vteče,
A [4]) on [11]) prodluhoſt ſweho meče
Nemozieſe [12]) pro zed ſecy.
Panic poprawı [13]) ſwe wiecy,
Poče odtud [14]) wyſiwatı,
Wnohy geho doſahatı, [15])
Tak że [16]) gemu boh pomože,
ze toho lıtce přemože.
Zabıl gey w tom čaſe,
A ſam zſečen welmi [17]) bieſe.
Nebyl gız [18]) protı niemu.
Kaza lıdu tomu wſemu
Předſe gitı ztoho hradu.
ten bieſe ohradu [19])
Iako dobre mieſto hodne,
Wniemz biechu robotni křeſtiane; [20])
dielachu bohate dielo,
Coz ſe lıtcy kolı lıbılo. [21])
Tı ſe wſichni předeň brachu,
Gemu čeſt y chwalu wzdachu,
ze ge zbawıl roboty te.
On [22]) pak naleze lıdı ſwe,
Geſto mu bylı pogeli;
Tut ſu ſnim weſelı bylı,
Rka: »naſwog ſem ziwot nic nedbal, [23])

---

[1]) *M.* kto tak. — [2]) *M.* co-li. — [3]) *M.* vždy. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* ukrátiti. — [6]) *M.* hněvy. — [7]) *M.* an vběh. — [8]) *M.* ihned k němu. — [9]) *M.* přieliš — [10]) *M.* zeď. — [11]) *M.* obr. — [12]) *M.* nemože ho. — [13]) *M.* popraviv. — [14]) *M.* je sě odtad. — [15]) *M.* dosiehati. — [16]) *M.* až. — [17]) *M.* a sám také sečen. — [18]) *M.* neby viec nic. — [19]) *M.* v takú ohradu. — [20]) *M.* v němž křesťané vždy robotně. — [21]) *M.* že sě všecko čistě skvělo, což se lítci hodné zdálo. — [22]) *M.* tu. — [23]) *M.* řka: že jsem na svój život netbal.

Tak ſem was wiernie dobywal!«
Tepruw ſe poče lecitı
A s ſwymi [1]) tu weſel bytı.
Wtom hradie bieſe mnoho domow,
Wniemż lıdi [2]) mnoho tıſicow.
Tı wſichni natom ſlıb wzelı,[3])
By ſe vwiezenie dalı [4])
Sznamenim k Florybelle.
Tu nebylı [5]) nic || dele, 161[b]
Sſlı knie,[6]) zbozie nabrali.[7])
Zde pak gedine oſtalı
Tandaryaś s ſwymi lıdmi
Natom hradie, gſuce klıdni.[8])
Byl ſ nimi, an [9]) ſe ran zlecil. —
A [10]) lıd ſe gız priblıżil
Kdworu krale Artuſowu,
Ano ſe gım diwi ſhradu,
Ze gelı yako vwogſtıe.
Tak bylo gich k tomu mnozſtwi [11])
Nakoniech, nawoziech druzy,
Pieſich, dietı, mnoho mużij.[12])
Kterak [13]) ſe mohl kto naylep mietı,
Mohlı ge wſickni ſhradu widietı.
Zatıem protı nim ſhradu ſeſlachu,[14])
Kam by chtıelı,[15]) toho [16]) wztazachu.[17])
Prigıdechu [18]) wſickni milıe,
Gdu [19]) k Florybelle tam [20]) wſyle,
dachu ſe gıe vwiezenie,
A [20]) prawiece [21]) to znamenie:
»Ten nas [22]) pānic poſlal ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Wzelenem polı čerwenu pannu [20])
A zlattem kraſnie obložen̄u,[23])
Bychō bylı vwiezeni,
Doniewadz [24]) lıbo twemu chtıeni.«

---

[1]) *H.* s nimi. — [2]) *M.* v nichž lida. — [3]) *M.* ti všichni slib na to dali. — [4]) *M.* brali. — [5]) *M.* nemeškavše. — [6]) *M.* k nie a. — [7]) Písař napsal dále *Ze tam ſbozie nebrali* a škrtnul červeně. — [8]) *M.* i *H.* jsúc uklidni. — [9]) *M.* až. — [10]) *M.* a zde. — [11]) *M.* množstvie. — [12]) *M.* pěšky také, ženy i muži. — [13]) *M.* jak. — [14]) *M.* Zatiem proti nim vyslachu. — [15]) *M.* jeli. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* vztazováchu. — [18]) *M.* přijechu je. — [19]) *M.* Tuť jdú. — [20]) Schází u *M.* — [21]) *M.* pravíce jí — [22]) *M.* ny. — [23]) *M.* pannu zlatem obloženú. — [24]) *M.* dokudž.

Capitola dewatynadſta.

PAnna mile ge prigela,[1])
Zaloſt hroznu wſrdcy wzela,[2])
Slyſecy takowe[3]) prihody,
Bogecy ſe geho ſkody.
Brala ſe[4]) předkrale ſkralowu[5]) Snimi,
proſec hlaſſy zaloſtiwymi,
Aby wida geho ſnaznoſt,
Racil || datı gemu miloſt. 162[a]
Mnoho kriknu[6]) dobrych hlaſſow
Rkuc: »krali! wiz geho ſkutkow
dobrych, co geſtı[7]) vcinil!
Aċ[8]) geſt kdy co zawinil,[9])
Zakon gemu odpuſtitı
A gey priſobie wzdycky[10]) gmietı!«

Capıtola dwadcata.

KRal wece: »giż[11]) ma miloſt mu!
Poradtez mi wſickni ktomu,
kterak bychme[12]) gey nalezlı.«
Tehdy wſichni radoſt wzelı.[13])
I[14]) panna tiem radoſtna byla,
Wſechny wieznie rozpuſtila.
Gedineho[15]) oſtawıchu
Rytıeře, gehoz proſychu,
By racil geho hledatı,
Chtıec mu welike[16]) zbozie datı.
Hledat geho wyprawıchu,
Zlatta, ſtriebra doſtı dachu.
A kdyz prigel naten[17]) naſep,
Nahrad, kdez geſt[18]) wiezel[19]) mnoho leth,
Tut naleze lıdi geho;
Wece gim: »wietelı Tandaryaſe ctneho?«
Wecechu, ze »preċ ḡt gel,
A newieme, kam ſe geſtı gız podiel.[20])«

[1]) *M.* přijala. — [2]) *M.* žalost velikú v srdce vzala. — [3]) *M.* také. — [4]) *M.* šla. — [5]) *M.* s královú. — [6]) *M.* křiklo. — [7]) *M.* což jest již. — [8]) *M.* ač-li. — [9]) V rkp. *zacinil.* — [10]) *M.* vždy. — [11]) *M.* jižť. — [12]) *M.* bychom. — [13]) *M.* a všickni tiem v radost vešli. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* i *H.* Kromě jednoho. — [16]) *M.* veliká. — [17]) *M.* na tu. — [18]) Schází u *M.* — [19]) *M.* vězal. — [20]) Místo v. 823—825. u *H.*: i vece jim: zdabyšte věděli ctného Tandariáše, kam se děl? vecechu jemu, že jest preč odjel, a již čtvrtý den jest tomu minul: my nevieme, kam jest zavinul.

poſel ſe wratił, powiedie
Rka: »Ia o niem nic newiedie.«
Kdyz to kral Artuś vſlyſe,
Poče mluwiti netiſe
Rka: »zly ſem ſobie vmyſl wzal,
Ze ſē gemu miloſti dawno [1]) nedal!
Před dawnym caſem giż mi gt żel!« —
A Tandaryaś giz byl gel
Vpohany whluboke wlaſti,
Chtie ſobie dobyti || wiece cti. 162[b]
Neb geſt byl otrpaſlkowi ſlychal,
Kniemuż geſt welmi poſpiechal.
Ten [2]) gedne ctne kralownie
Vwazal ſe wzemi mocnie
I chtiel gi ktomu pogieti,
Negſa hoden gie rozdieti.
Tandaryaś kni prigide,
Sſweho oře dolow ſſede,
Gide [3]) předpānu wſpiechu.
A kdyz panny geho vzřechu,
Tu gemu dachu priwitanie
Kralowa, pāny y panie.
A kdyz gey ctiechu welice,
pāna yhned żalobu poče
Natoho trpaſlka zleho
Rkuc: »bud żel naſyle meho,
zet mi ſe wzemi vwazal
A mnie priprawiti wzkazal
Rka: ‚kohoz możeś mieti,
Genz by tebe branił a chtiel odgieti,
Toho poſſli zaytra podhrad,
A iat ſe ſnim chcy biti rad.
Paklı toho nechces zdieti,
Wiez to, zet tie chcy pogieti!‘«

Capī XXI.

TAndaryas gi odtuſſi
A řka: »oto ſe ia rad pokuſſi!«
A kdyz to panny ſlyſiechu,
Tepruw gey ctiti počechu,

[1]) Schází u *H.* — [2]) V rkp .*Ten den*; *M.* jenž. — [3]) *H.* i jide.

Newieduc, co znieho zdieti.
Kdyz by zytra podhrad gieti,
Obleċechu gey wodienie.
A on wzem odnich pozehnanie,
Giede dolow podhrad ſpieſe,
Tu kdez trpaſlek gedieſe, || 163a
Mage dwa lewharty s ſebu.
Tak ſe vzřeſta wtu dobu.
Tu [1]) lewharti bezmeſkanie
Vciniſta naň [2]) hnanie.
Geden druheho přebieze,[3])
Inhned na geho kuon ſeze;
A on wzchwatiw [4]) meċ gey přetie,
Ten tu [5]) lewhart yhned letie.
Druhy yhned ſdruhe ſtrany
Nevgide takez rany:
Kdyz gey ſkaċe poċe rwati,[6])
Pretieti gey meċem chwati.[7])
Trpaſlek toho ſe welmi [8]) leċe;
Gīzto [9]) driewe byl bezpeċe,
Ana każdeho naſmrt [10]) dala,
Gimaz ſe tu y ſmrt [11]) ſtala.
Tu pak naſe ſami hnaſta,
Prudke rany ſobie daſta,
Az bezmal ſkonie neſpadeſta;
Tak ſe prudce vderiſta.[12])
Tandaryaś wdruhem hnani
Trpaſlka nemal naſmrt rani,[13])
Tak ze ſe mu namiloſt da.
Takz mu Tandaryaś prikaza,
Aby geho wiezniem byl
A nazaytrie ſe poſtawil
Před kralowu natom hradie,
A řka: »Iat budu wte [14]) raddie
Zet ziwotu nic nebude.«
Tandaryaś kdyz w hrad wgide,
Panny mu ċeſt y chwalu wzdachu,
Potom geho otazachu
Rkuc: »proċ gſy geho ziwil?
Neb ċemus geho nezabil?

[1]) *M.* Tuž. — [2]) *M.* naň prudké. — [3]) *M.* předběže. — [4]) *M.* vychvátiv. — [5]) *M* tuž ten. — [6]) *M.* skáče, velmi trha. — [7]) *M.* a on jej hned mečem přeťa. — [8]) *M.* Třpaslek sě proto. — [9]) *M.* jimaž. — [10]) *M.* v smrt. — [11]) *M.* až sě jima tu smrt. — [12]) V. 888 sl. u *H.* scházejí. — [13]) *M.* třpaslka velmi rani. — [14]) *M.* u tvé.

Nebt nam bude natiſk cinitı,
Kdyz tebe nebudem gmietı «
Tandaryas pannie wece:
»Ne|mieg wiece nizadne peče! 163b
Iat tie geho dobře zbawim
A wrobotut gey poſtawim.«
Trpaſlek nazaytrie zaranie
Prigide napoſtawenie.
Rozkaza mu Tandaryaš a rka:
»Ptag ſe, kdez [1]) Artuš; [2]) prigeda
Tā, gdi [3]) k [4]) Florybelle [5]) pannie, [6])
Powiez [7]) gie to znamenie,
Rka: ‚poſlal mie pannic ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Cerwenu pannu wzelenem polı,
Tobie wſe kıwe woli,
Aby ſe trſpaſlkem nazywal.‘«
Ten to ſplnil, coz mu rozkazal. [8])
A kdyz geho giż prigechu,
Smiech gim mnozy gmiegiechu
Pānicy krale Artuſſowie. [9])
A on brzy oprnu gim ſe [10])
Rka: »wy mie zablazna mate
A ſe wſwem vdatenſtwı znate:
Protoz ktoz chce bytı dobrym,
Wſediż na Orż ſkopim ſwym!
Zeniz ſam ſēnu whromadu!
Paklı ginu kteru chce ſwadu,
Wſeho mu ia powolım rad,
Zdat mne necha potom ſnad!«
To mnozy kdy vſlyſechu,
A [11]) tak [12]) wſickni kſobie wecechu:
»Neniet dietıe Tandaryus!
Byt nebyl tak vdatny muz,
Naċem by gey ſem kdy poſlal?«
Takz tento ſpokogem oſtal. —
Tut Tā|daryaſs piet dni prebyw 164a

[1]) V rkp. *kdyz*. — [2]) *M.* král Artuš. — [3]) V rkp. *kdyz*. — [4]) *M.* ku. — [5]) Schází u *M.* — [6]) V původní skladbě české bylo ovšem na místě tom rozdělení veršů takové jako u *M.*, kde se rýmují Tandaryuš: Artuš, pannie: znamenie — [7]) *M.* a pověz. — [8]) Místo tohoto verše má *H.*: a tu až do mne přebýval. Ten to splně rozkázánie, přijev pověděl znamenie i to, což přikázáno: aby se třpaslkem býti nazval. — [9]) *H* Artuše. — [10]) *H.* brzo jim opře se. — [11]) Schází u *H.* — [12]) *H.* takto.

A wewſi rozkoſſi byw,[1])
Bieſe ſe ta panna nadala,
ze by ſnim wzdy zoſtala.
An wzem odnich odpuſtienie,
I gel odnich[2]) bezmeſkanie
Daleko hlubie[3]) v pohany.
Tak flyſe odgedne panny,
że (by) byla wte robotie —
Mnoho ſet panen miela vpoſtawic —
Aby gmiela nakazdy den,
Ze byl pohan řečeny tyrran ten
Nakażde gitro wzel gednu,
kteruz ſobie ſpatřil retedlnu.[4])
Byl vdatny, ſylny welmi,
Odial te kralownie zemi.
Tandaryaś wzdy ſe tam ptal,
Az ſe iako bludem pribral,
Ze geden den mnoho bludil
A[5]) ponocy ſe mnoho[6]) trudil
Popuſti,[7]) aż gelız rano
bylo gemu bohem[8]) dano,
Ze prigede pod geden hrad.
Tento ſſede[9]) ſkonie rad.
Gide nahoru naſienie,
Ano niktoz nikdiez nenie.
A on vzřew ſtoly prikryte,
Gedenim y pitim ſyte,
Opatriw ſe prawie wſady,
Vmyw ruce, ſe zaſadi.
Naſtuol helm poſtawil[10]) predſe.
Gieſti a[11]) piti poče prudce,
Neb bieſe dawno nic[11]) negedl,
Protoz tak bieſe[12] welmi medl.[13])
Kralowna[14]) toho hradu
Sepannami ſla na || dubrawu, 164[b]
Kdyz rok miela[15]) ſpohanem

---

[1]) V. 940—941. u *M.*: A zde Tandaryuš přebyv, pčt dní ve všie rozkoši byv. — [2]) *M.* odtud — [3]) *M.* dále dálež. — [4]) Místo velmi pokažené; místo v. 946—953 má *H.*: dálež dálež u pohany, jakž slyšéše o jedné panie, že by byla v té robotě i mnoho set jiných panen v počtě. Tak jest tomu chtěl pohan černý, aby měl na každý jitro jednu, kterúž spatřil sobě ze všech panen. V rkp. v. 946 a 947 přesmyknuty. — [5]) *M.* i. — [6]) *M.* bludem. — [7]) *M.* i po púšti. — [8]) *M.* jakžto. — [9]) *M.* ssedl tu. — [10]) *M.* postavi. — [11]) Schází u *M.* — [12]) *M.* bieše tak. — [13]) *M.* mdel. — [14]) *M.* A královna. — [15]) *M.* kdež rok mievala.

Pod gedniem kraſnym ſtanē.
Prigev [1]) wze yhned gednu,[2])
Gine gdu nahrad pogednu.[3])
Tuz gedna přibiehſi [4])
Napred [5]) a geho vzřewſi,[6])
Wratiwſi ſe pannie powiedie,
Ze panic kraſny nahradie:
»Tak [7]) mi ſe welmi zda,
Ze weſken [8]) ſwiet kraſſieho nema!«
Panna wece: »ach, by ten byl,
Genz by [16]) nas [16]) mnohe roboty zbawil,
Genz naſwem helmu [9]) noſy
Pannu [16]) čerwenu wzelenem poli!«
Ta gi panna tak powiedie
Rkuc: »tent geſt! tot giſtie wiedie,
Neb [10]) ſem to wſe opatrila,
Coz ſy nynie powiedziela!«
Panna ta bezſtudu [11]) wſeho
Bieze, chtiecy [12]) widieti geho.
A kdyz koli na ſien kroci,
Pannic yhned pannu zoci,
Wzchopi ſe wzhoru nelenie.
Panna gemu da witanie.
Tuz gey tak milie witachu
A [13]) gey wſechny obgimachu,
Chwalu gemu wzdawagice
A prielińnie [14]) geho ctiece.
Tu gey počechu ſwlaciti [15])
Gedenim y [16]) pitim gey ctiti.
Potom kralowa [17]) zalowa
gemu na toho pohana,
Co geſt kdy miela naſyle.
Panic gi tak wece milie:
»Vfag v boh, zet tie toho zbawi [18])
I twe || zalofti poprawi [19])!« 165[a]
Tuž byli ſnim tak [20]) weſeli,
I což kde klenotow mieli,
Ty gemu wſecky [21]) chtieli dati,

[1]) V rkp. *Priged.* — [2]) *M.* on přijev vze jednu pannu. — [3]) *M.* po jinú. — [4]) *M.* je předběhši. — [5]) V rkp. *naped.* — [6]) *M.* sezřevši. — [7]) *M.* řkuc: tak. — [8]) *M.* veš. — [9]) *M.* jenž na helmě pannu. — [10]) *M.* nebť. — [11]) *M.* Panna beze studu. — [12]) *M.* chtiec. — [13]) *M.* až. — [14]) *M.* převelmi. — [15]) *M.* svláčeti. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* králevna. — [18]) *M.* žeť to vše stavím. — [19]) *M.* popravím. — [20]) *M.* Tuž pak byly s ním. — [21]) *M.* tu jemu vše.

By gedine racil bratı.
Ta kralowa[1]) kraſna bieſe,
Trpaſlkowu zemicy[2]) gmiegieſe.
Tu gemu wſecko priprawowali.[3])
Coz gedine ſam y oni chtieli.[4])
Wte[5]) zemi, kdezto byla,
Tu gedine panny gmiela
Pripuzenim odpohana.
A kdyz by zgitra za rana,[6])
Panic wzhoru nelenie wſtana[7]) —
A doſti bieſe naniem — pã,[8])
Panny mu[9]) prineſechu odienie
Bezewſeho pomeſkanie.[8])
Poċechut gey obgimatı[10])
A wſelikterak[11]) welmi ctitı.
A kdyz gey kolı obleċechu,
Oř oſedlawſe[12]) priwedechu.
A[13]) iakz kolı na Oř wſede,
Ihned ſnimi k ſtanu gede.
Tu poſtachu[14]) maly ċas,
Aż vſlyſechu trubıcy[15]) hlas.[16])
Panna gemu yhned wece:
»Bud hotow, mily pānice!
Nebot ſe ten gız knam blızi,
Proniehozto naſe ſrdce[17]) ſlzy.«
Pānic wzem odnich odpuſtienic,[18])
Vcini ſpohanem[19]) potkanie.
Poċe geho[20]) proſytı,
By geho racil vſlyſetı:
»Prowſech panen y panie ceſt!
Necht kralowa[21]) ſpokogem gt!
A zbawiż gi te roboty,
Chcyt toho zaſluzitı.«
Po|han wece: »nechcy toho vcinitı!« 165b
A on wiece poċe proſytı.
Pohan poċe nań kriċetı

[1]) *M.* královna. — [2]) V rkp. *zemicy; M.* zemi. — [3]) *M.* ti jim všecko připravili. — [4]) *M.* což jediné samy chtěly. — [5]) *M.* a v tej. — [6]) *M.* a když jitro bylo z rána. — [7]) *M.* vsta neleně. — [8]) Tento v. schází u *M.* i *H.* — [9]) Schází u *M.* — [10]) *M.* počechu jej obláčeti. — [11]) *M.* i všelikak. — [12]) *M.* osedlavše oř. — [13]) *M.* on. — [14]) V rkp. *paſtachu.* — [15]) *M.* od trúbenie. — [16]) *H.* dodává: nebo ten pohan obyčej jmějíše, kdyžkoli k stanu jezdíše, tehdy na trubičky trubieše. — [17]) *M.* pro něhož mé oko. — [18]) *M.* vzem jich požehnánie. — [19]) *M.* s ním hned — [20]) *M.* S kázní ho poče. — [21]) *M.* královna.

A ktomu ſkaŕedie hledietı
Rka: »nechcyt toho vcinitı!‘
Chceſſlı ſemnu hnanie pronie vdielatı?
Ty nayprw chceś gie branitı,
Braniz! chcyt gı ſamu pogietı.«[1])
Hnaſta naſe bezmeſkanie,
Bieſe dobre prihledanie,
Ze to vciniſta ruče,
Zetreſta kopie dokotuče.
Tuz dolow ſoŕow ſkociſta,
Meče naſe wytrżeſta,[2])
Počeſta ſe welmi bitı.
Az Tandaryas poče gıti
Předpohanem zaſe kſtanu
Proweliku[3]) neſkrownu ranu.
Takz daleko přednim gide,
Az giż wſtan[4]) mezy panny wgide.
panny počechu wolatı
Rkuc: »ktereho nam opykatı?
Naſieli cti ci rytieŕe
Tohoto wte ſlechetne[5]) mierze?«

Capıtola XXII.

Kdyz Tandaryaś[6]) panenſky hlas vſlyſe,
Naſwu zmilıtku rozpomenuw ſe:[7])
»Nebo ty mie nebo ia tıe zabitı!
hybıet muſys tolik zaſe gıtı,
Iakozt[8]) ſem ia ſel predtebu!«
Tuz mu odplatı Tandaryaś[9]) wtu dobu.[10])
Poče gey ſiecy nawſe ſtrany,
Tuz gey powrże bezobrany.
Pohan poce proſytı,
By ho racil vſlyſetı.[11])

[1]) Verše 1046—1055 porušeny; *M.* pohan poče sě zlobiti, nechtě toho učiniti. A on viece poče prositi, řka: ale učiň to pro mě. Pohan vece (s) hněvy: poně ty cheš jie brániti, braniž jie — chciť (samu) ji pojieti, a tě na hrušce oběsiti. Tak sě naň pohan rozlítí. — [2]) *M.* vytrhašta. — [3]) *M.* pro mnohú. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* toho u šlechetné. — [6]) Schází u *M.* — [7]) *M.* na svú milú rozpomanu sě. — [8]) *M.* jako. — Místo v. 1074—1075 má *M.*: křiče naň, řka: hyběti, braň se! musíš tolik jíti zasě. — [9]) Schází u *M.* — [10]) V rkp. jest pořádek veršů 1075, 1074. *M* i *H.* dodává: že jej na to miesto přihna, tuž mu sě na milost da. — Místo v. 1078 sl. má *H.*: an jej povrhl beze vší obrany; bez mála jej na smrt rani. — [11]) V. 1080 sl. scházejí u *H.*

Pannic we||ce: »chces to zdieti, 166a
Coz koli ia budu chtieti,
Tehdy tie ziwa oſtawi.«
On wece: »iat priſahagi,
Ze coz mi kazeš koliwiek,
To [1]) wſe chcy vcinitı wdiek!«
Panic mu popře lhoty
rka: [2]) »zbaw pannu te [3]) roboty
A ſam bud robotny gegi,
To vcin, [4]) cožt kolwiek diegi
A ged ke dworu Artuſowu!
Zwieda pannu Florybellu,
Poddayz [5]) ſe gie vwiezenie
A powiez gi to znamenie
Rka: ‚poſlal mie pānic ktobie,
Genz noſy nahelmie ſobie
Cerwenu pannu wzelenē poli,
Aby zemne vcinila, coz racis koli,
leč mie ziwis, leč zahubiš,
Aneb mi co koli gineho vciniš.‘« [6])
Ten pohan wſe rozkazanie [7])
ſplni, gide vwiezenie,
Wſechno gi znamenie wylici [8])
A zaloſt gi wſrdcy obnowi. [9])
Kdyz vſlyſe oſwē milem,
ze wzdy kuſyli pochylen,
Tuz naniem wſeho ztazawſi,
Dobre bydlo gemu vciniwſi,
zwiezenie geho wypuſti. —
A Tandaryaš tu by vpocty, [10])
Byw oſm dni ſepānami, [11])
A oni newieduc, co ciniec znieho ſami . . .
Pannic wſim weſelim. [12])
Kralowa nazwala gey ſwym [13]) milym,
Nadiegic ſe, by gi poial.
A on pak [14]) odpuſtienie wzal, [15])
Y gede zaſe dokřeſtianſtwie, [16])

---

[1]) *M.* toť. — [2]) *M* a řka. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* čiň. — [5]) *M* poddaj. — [6]) Místo v. 1098—1101 u *H.*: červenú pannu v poli zeleném; což kážeš koli, to ze mne vše učiníš, leč mě zahubíš anebo živíš — [7]) V rkp. *e* napsáno nad řádkou. — [8]) Rým ovšem žádá *poví*; u *H.* je tento v.: i vyličivše znamenie. — [9]) *H.* tuť se obnoví žalost panně. — [10]) *M.* A zde Tandariuš ve cti. — [11]) V rkp. *ſepānami oſm dni.* — [12]) Poslední dva verše u *M.* any nevědí, co samy pášíc (jeho) vším veselím. — [13]) Schází u *M.* — [14]) *M.* an pak již. — [15]) *M.* bral. — [16]) *M.* v křesťanstvie.

Wzdy hledie dobro||druzſtwie, 166b
Ze [1]) prigiede kgedne ręce.
Geda přeſni neſta konce.[2])
Tu [3]) mu [4]) ſe Oř prowali
A [5]) ſobie gednu nohu zlomi,
Nemoże naniem dale gedti.
Sedie, newieda ſobie co zdieti,[6])
Az vſlyſe hlas panenſky
Křiciec welmi [7]) weliky,
A cim dele tiem bliżegi.
Kniemu geden bliz kluſage,
Pannu zawlaſſy drzieſe
A bićem gi [8]) welmi tepieſe.[9])
Takz prigide [10]) aż kniemu,
Wece Tādaryaś gemu:
»Vcin prowſechny [11]) panny y [12]) panie,
Odpuſt wīnu teto pānie!«
Cimz geho wiece proſieſe,
Tiem gi on wiece tepieſe
Rka: »geſtlit żel, pomſti toho!«
A on wece: »nam [13]) nerowno,
Ty gſy nakoni a ia pieś!«
Tento ſkoci ſkonie ſpieś
I wece: »toť po twe woli!«
On wece: »wiez [14]) zet [15]) nikoli,
Ać bohda, nebudeś mieti
Teto panny wiec wtwem [16]) getti!«
Takz toho yhned vſeda,
A on ſe gemu namiloſt da.
I poće tazati geho:
»Cot geſt vcinila pāna zleho,
zes gi bil tak [17]) nemiloſtiwie?« —
»Tezt panna powie tobie,[18])
Zet ſem gi zdawna [19]) ſluzil
A [20]) ſwog ziwot proni trudil,
A ona [21]) zemne mie [22]) ſwog klam
Otec gegie přal mi gie ſam,
Geſt kralowa vrozenie [23])

---

[1]) *M.* i. — [2]) *M.* jeda přes (ni) na konci mosta, tu mu sě zlá příhoda sta. — [3]) *M.* že. — [4]) *M.* jemu. — [5]) Schází u *M.* — [6]) *M.* ssede, nevěda, co (sobě) zdieti. — [7]) *M.* a velmi. — [8]) Schází u *M.* — [9]) *M.* mrskáše — [10]) *M.* tak sě přivede. — [11]) *M.* pro vše. — [12]) Schází u *M.* — [13]) *M.* jmám. — [14]) Schází u *M.* — [15]) *M.* že by. — [16]) *M.* v svém. — [17]) Schází u *H.* — [18]) *M.* On vece: též panna povie. — [19]) *M.* od dávna. — [20]) *M.* i. — [21]) *M.* ana. — [22]) *M.* měla. — [23]) *M.* z urozenie.

A ia kralowic teto zemie.
I nefl ſem || gi ſobie ſam, 167a
Tot ſem gi vcinil pro gegie klam.« [1])

Capito Trimiedcytma.

Tandaryaś tak wece:
»Możet to bytı lechce;
Chcyt tomu, aby kuoń [2]) dal
A [3]) pannu donefl, kde ſy [4]) gi wzal.«
Panna mu ſe hrdla chwatı
Rkuc: »nerodiz [5]) mne gemu datı!
Ruće radiegi mie zabi! [6])
Tot ia twe miloſtı prawi.« [7])
Takz take [8]) da ge[v] wſe znamenie
I poſla gey vwezenie
k Fflorybelle pannie kraſne. [9])
A kdyz prigide kupannie ctne, [10])
Powiedie gi wſecko [11]) rozkazanie,
A panna da gemu mile witanie.
Panna geho milıe otaza,
Kde gemu kuoń nohu zlama
A kdeżto w ktere pracy byl,
Aby gie to powiediel. [12])
Tuż gey [13]) tri dni ctila
A pak gey zwiezenie puſtıla. —
Tādaryaś pānu neſa
Kotcy, kdyz wygede [14]) zleſſa,
Vzże gey [15]) gedno knieże,
Gēż byl wneflechetne [16]) mieże.
Ten miegieſe lıda branneho
Sedeſat a priprawneho.
Spatriw toho gi neſuce
Pannu, kſwym ſluham wece:
»Ia wezmu onomu [17]) żenu!«
Wſichni [18]) wecechu gemu:

---

[1]) Místo v. 1158 sl. má *M.*: unesl jsem ji sobě k ženě, a ježto jsem ji bil nynie, to jsem činil pro její klam. — [2]) *M* mi oř. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* kdežs — [5]) *M.* neroď. — [6]) *M.* zabí mne. — [7]) Verš ten schází u *H.* — [8]) Schází u *H.* — [9]) *H.* krásné panně. — [10]) *H.* když přijide vězeň ku panně. — [11]) *H.* učini vše. — [12]) V. 1173—1177 u *H.*: panna ztáza jeho mile, které jest měl tu úsilé, kdež jemu kóň nohu zlomil, jenžto v které práci byl. — [13]) *H.* jej velmi. — [14]) *M.* vyjide. — [15]) *M.* jedúce. — [16]) *M.* ve všie nectné. — [17]) *M.* onuno. — [18]) *M.* všickni tak.

»Snad gey driew muſyſs zabıtı,
Nezlıt[1]) da ktomu priſtupıtı.«[2])
On wece: »ktož mi nepomoz,
Brzot[3]) zabıt bytı moż.
Nechcyt beznie wz||dycky[4]) bytı!« 167[b]
Tak netaże geho dogıtı,
Az wece: »day mi tu żenu!«
Tandaryaś wece gemu:
»Panna kniezecıe[5]) g̃t!« A on wece:
»Cozt geſt, tot wzdy chcy mietı!« ŕeće.[6])
Tandaryas poće profytı,
Zdaby kterak mohl vzitı
Prowſech ćeſt panē, panij[7])
A wzdy zafluhowani,[8])
Zdaby gemu newzal gie.
Knieże gemu odpowiedie:
»Budeſlı mi gıe branitı,
Muſyt twog ziwot platıtı!«
Tandaryas[9]) wece: »Necht zato ziwot dam,
A[10]) wzdy gie chcy branitı ſam!«
Sſadiw pannu ſ konie, Swadu poće
Natoho zleho knieżete.[11])
Poće gey bezobrany[12]) ſecy,
Tak że by nebylo pomocy,
Bylby gey az doſmrtı[13]) ranil.
Ten geho lıd ſylnie[14]) branil,
Az Tandaryaſe ranie,[15])
Az[16]) přednimi gıde kſtranie.[17])
Gelıż podnim Oř zabıchu,
Wſak naniem zyſku nemiechu,
An ſe odtud wyſſiwage,
Hrozne gım rany dawage.
Tak tu pānu chtıechu wzietı
A ſni odnieho pryc odgıetı.[18])
Nemoże[19]) wiece[20]) branitı gie,
Nebo bieſe daleko odnie.
Poće nanie[21]) welmi wolatı,
Zdaby gie racılı[22]) nechatı.

[1]) *M.* nežť on. — [2]) *M.* přijíti. — [3]) *M.* brzotě. — [4]) *M.* nikakž. — [5]) Schází u *H.* — [6]) *H.* což je! vždyť ji chci na krátce. — [7]) *M.* i paní. — [8]) *M.* ve přisluhování. — [9]) *H.* on. — [10]) Schází u *H.* — [11]) V. 1210 sl. u *M.*: ssadiv pannu s oře svého, poče svádu na kniežete zlého. — [12]) *M.* bez brani. — [13]) *M.* na smrt. — [14]) *M.* ale lid silně ho. — [15]) *M.* rani. — [16]) *M.* an. — [17]) *M.* v strany. — [18]) *M.* ujeti. — [19]) *M.* nemóžieše. — [20]) Schází u *M.* — [21]) *M.* naň. — [22]) *M.* ráčil.

A on[1]) gemu tak wece ſam:
»Ginak[2]) gie nenecham,
Nez[3]) ać mi ſe daś ſam gieti!«
Tandaryaſs[4]) wece: »geſtli || mi vmrieti, 168[a]
Chcy to wſecko vciniti,
Gedine[5]) kaz gi prowoditi
Kotcy gegiemu wedle ctnoſti!«[6])
To ſe ſta kgeho ſiboſti.
To gemu ctnie naplnichu,
Ale zlie gemu zaplatichu.
Wzemſe gey neſechu dowieże,
Wniez ſkaredſtwa mnoho bieſe.[7])
Kaza gey tak mucitı hladem,
Gedine ktoz mu co da kradem.[8])
Ta wieże nebieſe prykryta.
Zwiediewſi[9]) to knieżecie ſeſtra,
Ze taky rytieř vwiezí,
Ihned kſwemu bratru biezi,
Ano gey lekař wazaſe,
Toho[10]) dobře znamenaſe.
Potom wnocy kwieżi bieze,
Toho rytieře wytieże,
Wede gey wſwog pokog,
zgewi pānie gedne ſweg.[11])
Tu gey welmi poče ctiti
A ſama gey poče lecitı;
Tez cinila iakozto lekarż,
Aby nic nebylo nazmař.[12])
Ale gegi Bratr mniel,[13])
Ze by Tandaryas[14]) dawno vmřel.

Capitola dwadcata IIII.

PAk[15]) kral Artuſs wraddie ſediel,
By Tandaryaſe kde[16]) zwiediel,
Rka: »bychom gey wzemi mieli,

[1]) *M.* an. — [2]) *M.* řka: jinak. — [3]) *M.* leč. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* jedno. — [6]) *M.* k otci vedle jejie ctnosti. — [7]) *M.* nebieše meze. — [8]) V. 1240 sl. u *M.*: od hadóv, ještěróv i žab; káza jej hladem mučiti tak. — [9]) *M.* zvědě. — [10]) *M.* to vše. — [11]) V. 1250 sl. u *M.*: poje jej v svój pokoj tajně a zjevi své jedné panně. — [12]) V. 1254 sl. u *M.*: jakž od lékaře viděla, bratra léčéc, též činila, až jej tak zléčila právě, že měl jako dřieve zdravie. — [13]) *M.* to mněl. — [14]) *M.* že již tento. — [15]) *M.* zde. — [16]) *M.* Tandariáše by rád.

Ceſt bychom proń [1]) obdrżeli.«
Pani gemu [2]) radılı,
Aby poſlowe [3]) wſady gelı
Rkuc: »mat [4]) miloſt Tandaryuś,
Tak prikazal [5]) kral Artuſs.«
Aby gelı vpohany,
hledagıce [6]) mezy kŕeſtıany,
A [1]) prawıec,[1]) ze »chcy || dwor mietı [7]) 168[b]
Wroce, zdaby mohl zwiedietı,
ze ma odemne gıż miloſt.
Wiem, budelı [8]) gedine proſt,
Ze ſe wzdy take [9]) wyprawi.« —
Takz ſe poſel y tu ſtawi,
Kdezto Tandaryaś byl,
A ty nowiny wyprawil.
A panna to vſlyſewſı,
K Tandaryaſowi priſedſı,
Ty gemu nowiny powiedie.
Wtē čas Tandaryaś zwiedíe,
Ze gız miloſt odkrale ma.
I wece kniezna poctıwa,[10])
Radlıby chtıel kniemu getı [11])
A ktomu dworu wſecko [12]) mietı,
Co kterych [13]) wiecy gt kolıwiek?
pannic wece: »To by mi bylo wdiek.[14])
Kto [15]) by mie tam wyprawıl,
Rad bych geho robotny byl.«
To panna namyſlı gmiegieſe,
Zda by gı Tandaryas [16]) poıal, toho [17]) zadaſe [18])
Bieſe prenaramnie [19]) kraſna,
Kgeho potŕebıe [20]) welmi ſnażna,
Tak mu [1]) wece: »Slıb mi wieru ſwu,
Wyprawim tıe ſewſı priprawu,
Aby mi ſe wratıl zaſe.«
Tandaryaś to ſlıbi wſe.
Panna poče geho tazatı,
Cım by chtıel dek znamenatı?
Tandaryas [21]) wece: »Budte prikrytie

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* jemu to. — [3]) *M.* posli. — [4]) *M.* že má. — [5]) *M.* viece přikáza. — [6]) *M.* praviec i. — [7]) *M.* že já chci tři dvory jmieti. — [8]) *M.* budeliť. — [9]) *M.* k tomu. — [10]) *M.* opět vece jemu kněžna. — [11]) *M.* pověz, rád-li by chtěl jeti. — [12]) *M.* k těm dvoróm a všechno. — [13]) *M.* což k té. — [14]) *M.* toť by mi vděk. — [15]) *M.* byl, ktož. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* tak. — [18]) *M.* mnieše. — [19]) *M.* přenásilně. — [20]) *M.* i *H.* věci. — [21]) *H.* on.

nabielem černe [1]) luciſtie.«
Kniezna Akſamit priprawi,
Biela lučiſtie poſtawi [2])
Y [3]) cerna a prieliš bohatie
To dielo. wſe wryzyem zlattie
Tietiwy byli die||lany, 169[a]
Llueiſtie wſe poſazeny
Drahym kamenim welice.
Ta pāna gmiegieſe ſtryce,
Gemuż welice [4]) wieriefe.
Ponieho poſle ſpieſe,[5])
Tak [6]) gemu zgewi prihodu,[7])
coz geſt miela wkteru dobu,[8])
ze wygemſi [9]) gey zlecila
A wzdy před Bratrem tagila.
Stryc gie podiekowa milie,
Ze proň gmiela to vſyle.
Poče geho kniezna proſyti,[10])
By racil gemu Oř poſlati
W ten čas doleſſa gednoho;
Kdyby chtiel, aby bylo hotowo.[11])
To ſtryc milie ſlibi zdieti
I odienie rytierſke priprawiti.[12])
Zatiem ten čas kdyz prigide,
ze Bratr gegie kedworu gede,
Stryc gegie ten doma byl,
Oř y odienie priprawil.
I poſla dotoho hage,
Kdez Tandaryas bieſe čekage.
Prowozen byl taynie ſhradu,[13])
Y pogede poddubrawu.[14])
Sam pobra wſechnu [15]) priprawu
I gede pryč ceſtu giniu,
Az ſe zceſty wywinu
A knieżete ſe toho minu,[16])
Genżto [17]) kniezny bratr gel.
Az nagednu dubrawu wygel,[18])

[1]) *M.* černá. — [2]) *M.* bielý, na něm lučiště zstavi. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* násilně. — [5]) *M.* pro něho poslala bieše. — [6]) *M.* takž. — [7]) *M.* vše příhody; *H.* vši příhodu. — [8]) *M.* v které doby; *H.* kterú dobu. — [9]) *M.* vyněvši; *H.* vyněmši. — [10]) *M.* žádati. — [11]) *M.* když by mu třeba bylo jeho. — [12]) Místo v. 1320 u *M.* a *H.*: když by chtěl ke dvoru jeti, i oděnie rytieřského, což bieše potřebie jeho. — [13]) *M.* s hrada. — [14]) *M.* v oděnie na ten oř vseda. — [15]) *M.* pobrav všecku. — [16]) V. 1332 sl. scházejí u *M.* — [17]) *M.* nežli té. — [18]) *M.* vjel.

Tu nadgide[1]) dwa pannice,
Ana ſedita v ſtudnice.[2])
A ta kedworu gedieſta,[3])
A kdyz toho vzřeſta,[4])
Ze tak ſpracy ſe neſieſe,
Geden kdruhemu mluwieſe
Rkuc: »wiz, kterak[5]) tento pracuge!
Mily! s ſebu gey pogmeme,
Wezmuc gemu || odienie vwuoz, 169b
Wſelikt dobry[6]) bytı może.«
Tak[7]) to yhned vcinichu
A nadto[8]) geho proſychu,
Aby gich towaris byl.
Tandaryaś[9]) to vcinil.
Tuz mu odienie pobrachu,
Oř geho weſtı kazachu,
Prowaza[10]) gemu pogcichu,
Wchudobie gey welmi gmiechu.
Tak gediechu[11]) ſpolu milie,
Az prigide čas te chwile,
Ze ſe wtom mieſtie ſtawichu,
Tu kdez ſwu kratochwil gmiegiechu.[12])
Nemohu gine[13]) hoſpody gmietı,
Az ſe gim vda nadgitı[14])
Mlynec přewelmi[15]) hubeny,
Oniemż nedbal nízadny[16]) giny.
Tu oni hoſpodu gmiegiechu,[17])
Iakż możechu, tak ciniechu.[18])
A kdyz na zaytrie by[19]) rano,
Odienie mu wſicko pridano.[20])
A[21]) iakz ſe kolı priprawichu,
Tak wſickni ſpolu gidechu[22])
Na to pole, kdez ſu klali.[23])
Tu welicy ſlupı ſtalı,[24])
Nanichzto kraſna ſien bieſe.
A tu kralowa ſtogieſe,
Snizto biechu y panie,[25])

---

[1]) *M.* nadjede. — [2]) *M.* ana sniedáta sediece. — [3]) *M.* a ta také k dvoru jela. — [4]) *M.* tohoto viděla. — [5]) *M.* řka: viz, kak. — [6]) *M.* vždy dobrý. — [7]) *M.* takž. — [8]) *M.* na to. — [9]) *M.* tento rád. — [10]) *M.* prusa. — [11]) *M.* mněchu, takž jedechu. — [12]) *M.* jměchu. — [13]) Schází u *M.* — [14]) *M.* nadjeti. — [15]) *M.* a velmi. — [16]) *M.* nikto. — [17]) *M.* jměchu. — [18]) *M.* činichu. — [19]) *M.* by za zajtřie. — [20]) *M.* mu vše vydáno. — [21]) Schází u *M.* — [22]) *M.* pospolu jechu. — [23]) *M.* kdežto kláchu. — [24]) *M.* stáchu. — [25]) *M.* s nie biechu i krásné panie.

hledagıce [1]) nato klanie.
Florybella [2]) tu nebieſe.
Kdyz Tandaryas gedieſe
Podſien, ſpatri gey kralowa,
Sobıe namyſlı to ſchowa,
Ihned pomyſlı nanieho
Rkuc: »neniet kniemu [4]) podobnieyſieho,
Ac on to nenie ſam!« [3])
Takz tandaryaś gede tam
Sam,[4]) kdez kralı ſtalı [5]) y kniezata,
Ch||tıece hoŕetı [6]) odzlatta, 170[a]
An ſwog helm dawno podwazal,
Chtıe, aby żadny geho [7]) nepoznal,
Mage luciſtıe znamenie.
Takz y [4]) vcini prwnie hnanie
S tıem, kteryz gey [8]) wieziesie.
Tandaryaś geho znaſe,[9])
Knieże geho nepoznal.
Kdyz [10]) ſnim whromadu hnal,
Da mu Tandaryaś ranu,
że Knieze letıe na ſtranu.
Takż by naylepſı wtom dni,
Ze ſnim wiec [4]) nehna yzadny.
A kdyz by [11]) Turneg nazaytrie,
Tandaryaś [12]) opiet knieże ſpatri,
I bi gey, az [13]) miel doſtı;
Muſychut gey domow neſtı.
Hrozne hrdinſtwo vkaza.[14])
kral ſ knieżaty nań ſe wztaza [15])
Rka: »odkawad [16]) ten mlady Rytieŕ
Ziwota ſweho geſt witıez?«

Capito[a] pietmiedcytma.

KRalowa ſe nahrad wratı,
Kfflorybelle gitı chwatı,
Powıedie gıe to widienie,
Na Tandaryaśe domnienie.
Ale fflorybella giz ſmutna bieſſe,

[1]) *M.* shlédajíce. — [2]) *M.* Florybelly. — [3]) *M.* k němu, ač on nenie sám. — [4]) Schází u *M.* — [5]) *M.* kdež kláli králi. — [6]) *M.* chtiec shořeti všichni. — [7]) *M.* chtě, by ho nikto. — [8]) *M.* s tiem, u něhožto. — [9]) *M.* dobře znáše. — [10]) *M.* a když. — [11]) *M.* byl. — [12]) *M.* tento. — [13]) *M.* až právě. — [14]) *M.* okáza. — [15]) *M.* táza. — [16]) *M.* odkud.

Ze o Tandaryaſowi nic neſlyſieſe
O niz (!) aniz koho magic,[1])
Naniemz by ſe wzeptagic,
Kak by ſe gmiel a kde by byl.
Protoz gi ſmutek obchodil,
Genz tu nechtiela byti,
Zdaliby[2]) gey mohla widieti.
Tak wece: »to celie wiedie,
Ze geſti nebyl wte giezdie «
A to || zakratochwil gmiegieſe, 170[b]
Ze[3]) wtuhach wzdy nakniehach ctieſe.
A kdyz Tādaryaś s ſwymi
Towariſſi miloſtnymi
Domow gel, to ſnimi ſmluwil,
Kdy by ten čas opiet byl,[4])
Genz by opiet kedworu geli,
By ſe opiet[5]) na tez[6]) luce ſgeli.
To ſobie wſickni ſlibichu
A tak ſe milie rozgidechu.[7])
Tādaryaś gede tamo,
Tu kdez geſt[8]) geho čekano.
Tuz gey taynie nahrad wedu,
Oř kgegiemu[9]) ſtrycy dowedu.
Kniezna gey milie witaſe,[10])
Snaznie gemu y dobře howieſe.[11])
A kdyz bratra prineſechu,[12])
Widieli, że gey ſotwa ziwa oſtawichu.[13])
Kniezna kaza kad ciniti,
Chtiecy[14]) Tandaryaſe pariti,
Wniz naklade doſti kořenie
I kaza mu wſieſti donie.
A kdyz ſe on tu[15]) parieſe,
Tak gey panna[16]) mrſkaſe,
Steblem gey tepuc yako lagicy,[17])
pro Bratra ſe ſnim hniewagicy,[18])
Rkuc: »čemus tak nemiloſtiw[19]) byl,[5])
Zes mi Bratra meho tak welmi zbil?« [20])

---

[1]) V. 1408—1410 u *H.*: ale Florybella bieše smutna, že nic nevědieše o něm ani . . . — [2]) *H.* zdaby. — [3]) Schází u *H.* — [4]) *M.* když by již ten čas byl. — [5]) Schází u *M.* i *H.* — [6]) *M.* i *H.* té. — [7]) *M.* a mile sě rozjedechu. — [8]) *M.* v to miesto, kde. — [9]) *M.* i *H.* k jejie. — [10]) *M.* vidieše. — [11]) *M.* i snažně jemu hovieše. — [12]) *H.* přinesú jí. — [13]) V. 1435 u *H.*: an násilně huben velmi. — [14]) *M.* chtiec. — [15]) *M.* a kdyžto sě on. — [16]) *M.* ona. — [17]) *M.* stéblem, jako jemu lajíc. — [18]) *M.* hněvajíc. — [19]) *M.* nelítostiv. — [20]) *M.* žes bratra zbil, až ledva živ.

Tak gemu ona lagieſe,
Tandaïaś ſe tomu ſmiegieſe.[1])
A to mnohokrat cinieſe,
Tak ſnim kratochwil gmiegieſe.
A kdyz geho opiet otaza
Oznameni, a on rozkaza
Sobie nabielem waffenkleytie
Tak || coz ktereho prikrytie 171[a]
Naniem dielano bohatie,
luciſtie wſecka rubinie
A zlattem Arabſkym tetiwie
Nadeku a nawaffengleytie.[2])
A[3]) kdyz by opiet kedworu getie,[4])
Knieże, kdyz by priſwem zdrawi,
Opiet kedworu ſe priprawi.[5])
A kniezna, iakz dobře vcinila,[6])
Tez[3]) Tandaryaſſe wyprawila.
Takz[7]) taynie gey ſhradu ſwedu
A wles gemu orz dowedu,[8])
A on[9]) wzem s ſebu wſi priprawu,
I gede natuz dubrawu.
Tu naleze ſwe[3]) towariſſe,
K nimz opiet pritowariſſí ſe,[10])
A Yakz driewe ſpolu byli,
Tez takeż vcinili.[11])
A[3]) kdyz ktomu dworu prigeli,
Hoſpody gine negmieli
Nez mlynec, genz driewe mieli;[12])
Wten[13]) ſe opiet vwazali.
A wkteryz den dwor opiet byl,
Tandaryaſe[14]) wyprawil
Zhoſpody a[15]) ſwog helm podwazal,
Aby geho nizadny nepoznal.
Gel s ſwyma towariſoma
Pod tu ſien, kdezto kralowa
Zokence geho widiela.
Takz nań oci wzdy[16]) gmiela,

---

[1]) V. 1446 sl. schází u *M.* i *H.* — [2]) V. 1452—1457 u *H.*: sobě červená lučiště a na bielém fafrnoše, tak což kterého přikrytie na tom děláno bohatě lučiště všechny dělány, zlatem arabským tětivy na deku i na klenotě. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* jeti. — [5]) *M.* vypravi. — [6]) *M.* jakž dřieve byla. — [7]) *M* takéž. — [8]) *M.* přivedú. — [9]) *M.* an. — [10]) *M.* k nima opět přivinu sě. — [11]) *M* též v tu dobu sú činili. — [12]) *M.* než mlýnec, v němž dřieve stáli. — [13]) *M.* v tenž. — [14]) Tak v rkp.; jest čísti: Tandaryáš sě. — [15]) Schází u *H.* — [16]) *M.* takž vždy jej na očí.

I [16]) ktoz ſe proti niemu wypari,[1])
An [2]) kazdeho dolow ſrazy,
Tak [16]) ze ten den [3]) (by) naylepſſi.
A kdyz turney bude nazaytrie,[4])
Wyged [5]) wokol vcini [6]) hnanie,
Tlaće || podſe wſe bezbranie. 171[b]
A kdyż toho [7]) vhleda knieże,
Genż vnieho bieſe wieze,
Ztlaci [8]) gey, aż mie [9]) doſti,
Ze gey ledwa zaduſſi [10]) puſti.
A kdyz ſe ten den dwor ſkona,
Rozbieże ſe wſe zbieſ ona.

Capitola dwadcata VI.

KRalowa gide k Florybelle
I poće gi mieti zazle,
Rkuc: »ze ſy ſnami nebyla!
Genż by byla opatrila
Rytieře wſim podobēſtwim,[11])
Wſſim obyćegem y ſnazenſtwim,[12])
Ačli Tandaryaś nenie,
na niehoz ia mam domnienie.«
Panna ſe tiem welmi ſmuti,
Ze ſnimi [13]) tu nerodila byti.
Tak wece: »budulit boh da [13]) ziwa,
Wzdyt bych to [14]) opatrila,
Zdaby [15]) opiet kedworu prigel.«
Tak ſe Tandaryaś opiet [16]) rozgel
A s ſwymi towariſi ſe ſmluwil,[17])
Ze ktozby koli ziw byl,[18])
By ſe nate [19]) luce opiet [16]) ſgeli
A [16]) opiet kedworu ſpolu geli.
A [20]) on [16]) giede, kdez ho ćekachu,
Taynie gey opiet nahrad [21]) pogechu.
Zatiem priwezechu to knieze,
Genz w Turnegi ztlaćen bieſe.
Lekař poće knieze [22]) lecili

---

[1]) *M.* vyrazi. — [2]) *M.* on. — [3]) *M.* den bude. — [4]) *M.* v zajtří. — [5]) *M.* objev. — [6]) *M.* činie. — [7]) *M.* to — [8]) *M.* tlači. — [9]) *M.* jmějíše. — [10]) *M.* s duší; *H.* zádušie. — [11]) *H.* podobného. — [12]) *H.* k Tandariášovi tvému milému. — [13]) Schází u *H.* — [14]) *H.* toho. — [15]) *H.* ažby. — [16]) Schází u *M.* — [17]) *M.* s svými tovařiši smluviv. — [18]) *M.* kolivěk byl živ. — [19]) *M.* na též. — [20]) *M.* i. — [21]) *M.* takž jeho na hrad. — [22]) *H.* jej.

A [1]) panna poċe ſteblem bitı
Tandaryaſe, rkucy gemu:
Ċemus mi bil [2]) bratra, ċemu,
Ze gſy nań tak nemiloſtıwy [3])
I || ktomu nań tak hniewiwy?« 172[a]
A nedbagıcy,[4]) by ziw nebyl,[5])
Aby ſni Tandaryaś wolnie byl,
Tak gey ſobıe mıla miela,
Radaby ſnim byla prebywala.[6])

Capıtola dwadcata ſedma.

A kdyz poċe trети dwuor bytı,
Poce Tandaryaś kniezny [7]) proſytı,
Aby gey [8]) puſtıla
A ıakz dřıewe wyprawıla.
Panna wece: »chces ſlıbitı,
Kemnie ſe zaſe wratıtı
A bytı vmem wiezeni,
donidz lıbo memu chtıeni?«
Tandaryas to knieznie [9]) ſlıbi,
Kniezna wece: »cożt ſe lıbi?
Ktere znamenie chceś mietı,
To wſechno raċ powiedietı.«
Widiew, ze geſt [10]) pogeho wolı,
Kaza nacerwenem poli
dıelatı biela luciſtıe,
To wſecko dielano prеciſtıe
Zwodnych perel yakzto
A tıetıwy Arabſke zlatto.
Reċ ſe mluwı, a [11]) ċas odchodi.
A kdyz ſe ten ċas přıhodi,
ze gmiegıeſe trети dwor bytı,
Knieże netaże [12]) ſe zhogitı,
Gede kedworu, vmyſly [13]) mage,
Rka, ze »ſem byl ċaſto ſlychage,
Ano po neſtıeſtı ſtıeſtıe bywa

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* zbil. — [3]) *M.* nemilostiv; v. 1522 schází u *M.* — [4]) *M.* netbajíc. — [5]) *M.* nebyl živ. — [6]) Místo v. 1524—1526 má *M.*: aby s ním volněji byla, tak jej měla sobě mila. — [7]) *H.* tu poče kněžny. — [8]) *H.* jej opět. — [9]) *H.* jí. — [10]) Schází u *H.* — [11]) Schází u *M.* i *H.* — [12]) *M.* netáhl. — [13]) *M.* v mysli.

A poſtieſtie neſtieſti.« [1])
Tandaryaś gide [2]) dohage,
Wſede naoř, wſecko mage,
I [3]) gide [2]) k Towariſom ſwym.
Tak bieſe welmi mil gim,
Ze geho cely den ten [4]) || čekali. 172[b]
Tak iakz kedworu geli,[5])
A kdyz ſu tam prigeli,
Ihned ſu [3]) wtē mlynec geli,[6])
Tu kdez ſu wniem dřewe ſtali
A kdyz ſu natom poli tahli.[7])
A [3]) Kralowa, kdyz kdworu gela,
Fflorybellu s ſebu pogela,[8])
A [3]) wodiecy gi wzdy podpazi
Rkuc: »pożdayż, azt geho wzdy vkażi.« [9])
Tandaryaś ſe ſtowariſſi [3]) wyprawi
A helm ſwog naſe wſtawi,[10])
Podwaza gey kſieni geda.[11])
A kdyz podtu ſien prigeda,[12])
Kralowa gey yhned ſpatri,[13])
Florybelle gey oznamiwſi [14])
Rkuc: »patriz natoho [15]) Rytieře,
Geſtli podoben k te mieře?«
A iakz gey vzře, tak wni ſrdce
pozna gey, y zkwieli prudce.
Kralowa gi poče lati
Rkuc: »hańbat geſt plakati!«
Tak ſta cely den, żaloſt magic,
Sta wzdycky naň wzhledagic,
Az ſe mu vda ozrieti,
ze [16]) gi moze widieti.
Radoſti newidiel,[17]) co paſſe,
A [3]) kdez koho koli potkaſe,
To wſſe přeſhlawu metaſe,
Az ſedwiema koſtatku hnaſſe,
Tak ze wſechny pořad ſtriedi,

[1]) V. 1551 sl. u *M.* že po štěstí bývá neštěstí, také po neštěstí štěstí. U *M.* i *H.* pak následuje v.: A když knieže pryč ujede. — [2]) *M.* jede. — [3]) Schází u *M.* — [4]) *M.* že jeho tu den. — [5]) Místo v. 1558 má *M.* kdež sú spolu srokovali. Tu jej mile přivítachu, tak sě spolu k dvoru brachu. — [6]) *M.* vjeli. — [7]) *M.* A vždy na to pole vstali; *H.* a odtud sú na to pole vstali. — [8]) *M.* jměla. — [9]) *M.* a řkúc jiej, ažť jeho pokáži! — [10]) *M.* s tovařiši, helm svój vstavi. — [11]) *M.* jede. — [12]) *M.* přijede. — [13]) *M.* vidě. — [14]) *M.* Floribelle to povědě. — [15]) *M.* toho. — [16]) *M.* tak že. — [17]) *M.* nevěda.

Coz naylepſich tu koli by.
A [1]) kdyz wgide [2]) w turneg nazaytrie,
Sta naſwu zmilitku patře,
Az ſam ſebe zapomenu.[3])
Tu [4]) mu dachu negednu [5]) ranu, 173[a]
An yakozto peň ſtogi [6])
A wzdy tam wokence hledi.
Tu [7]) pak geho towariſſie
Zwolachu naň řkuc: »pōni ſe!«
Tuż [8]) ſe tepruw kſmyſlu nawrati [9])
I [1]) poče take rany dawati,
Ze přednim wſickni biehachu,
Tak ſe geho přewelmi [10]) bachu.
Az ſe gemu [11]) knieże nawrże,
Tuż gey vblato hned powrże,[12])
Tlaci [13]) gey bezmiloſti,
Ze wniem zetře mnoho koſti.[14])
Tandaryaś kdyz pryč gedieſe,
Panna wzdy poniem hledieſe;
Kdyz geho nemoże widieti,
Poče żaloſt hroznu gmieti,
Ze tak zaloſtiwie lkaſe,
że giz krew zuſt y znoſſa ſkakaſe.
A kralowa gi wzdy kogi,[15])
Aż gi napokog prowodi.
Tuz ſe tepruw kſmyſlu wrati
Y wece: »giz muſym wiec [16]) tuhami [16]) lkati!
Tuha az domeho ſkončenie!
Zet meho mileho nenie
Giż naſwietie, to mi ſe zdi,[17])
Aneb niekde twrdie wiezy,
Odkawadz nemoz wygiti.[18])
By mu ſe vdalo byti
Natom dwoře, tot prawi,
Wtomt gemu dobře vſagi,
Wzdyt by mi nedal tak ſtati,
Zet by mi ſe dal [19]) znati.« —
Ale Tandaryas ſe zgewiti neſmiel,
Neb geſt vwiezeni wiezel.

---

[1]) Schází u *M.* — [2]) *M.* vyjde. — [3]) *M.* zapomanu. — [4]) *M.* tuž. — [5]) *M.* mnohú. — [6]) *M.* an jako jiný peň sedí. — [7]) *M.* až. — [8]) *M.* tu. — [9]) *M.* vráti. — [10]) *M.* velmi. — [11]) *M.* až mu sě. — [12]) *M.* v bláto hned uvrže. — [13]) *M.* i tlačí. — [14]) *M.* mnohé kosti — [15]) *H.* krotíše. — [16]) Schází u *H.* — [17]) *H.* se zdá. — [18]) V rkp. *ti* červené nad řádkou. — [19]) *H.* nedal.

A kdyz [1]) kdomowi giede,
Stowariſſi ſe rozgide,[2])
Diekowaw gim zewſie ctnoſti. || 173[b]
Prigew wles tu ſe rozhoſti;
Ten Oř yhned pryč pogechu
A gey yhned nahrad prowodichu.
A kdyz knieże prinefechu,
Mnoho panen to zwiediechu [3])
Kniezna geho ztlačena zwiedie,
Sama podle nieho ſede
I poče geho pykati,
Iako by chtiela plakati.[4])
Pak poče Tandaryaſowi [5]) hrozyti
Rkuc: »muſym ſe tebe nabiti!«
I [8]) kaza ſe gemu pariti,
A gemu ſylnie mluwiti [6])
Rkuc: »čemus bil bratra meho malo?« [8])
A [8]) tak ſe to [8]) dluhy čas dalo.

Capitola dwadcata VIII.

ARtus pak kral kaza nawognu wolati
Powſem ſwietu y kazati
Wkřeſtianech y vpohanech,[7])
Co kde kralow y knieżat wſech,
By ſe geden den febrali
A [8]) předkralem Artuſem ſtali.
A kdyz ſe whromadu byli ſgeli,[9])
Tu [10]) gim wobec powiedieli
Slowem odkrale Artuſe,
Zdaliby kto wiediel [11]) Tandaryaſe,
Aby [12]) gey priwedl předkrale;
Daril [13]) by gey nevmale.
Ktere by koli byl poſtawy,[14])
Chce mu gednu zemi dati,
Aby byl wni korunowan,
leč bud knieże, leč bud pan.[15])

---

[1]) *H.* kdyžto. — [2]) *M.* rozjede. — [3]) Verš ten u *H.* schází. — [4]) V. 1637 sl. scházejí u *H.* — [5]) *H.* jemu. — [6]) *H.* tu jej poče stéblem bíti. — [7]) *M.* v. 1646 sl.: po všem světě rozhlásiti v křesťanstvě i v pohanstvě. — [8]) Schází u *H.* — [9]) *M.* i *H.*: a kdyžto sě byli sjeli. — [10]) *M.* to — [11]) *M.* zda vie kto. — [12]) *M.* by. — [13]) *M.* že dařil. — [14]) *M.* které-li by byl podstaty. — [15]) *M.* leč bude knieže nebo pán.

Tak ſe rano rozgidechu.[1])
Stryc mu poče zazle mieti
Rka: »zes geho nechal vmrieti! || 174[a]
Wiz, kterak by pron ſbozie miel,[2])
By gemu[3]) byl toho nezdiel!«
Tak že ge[v] toho by żel,
Mnie, by byl dawno[4]) vmřel.

Capitola Dwadcata dewata.

STryc geho ſezwa přately
Y wyproſy geho[5]) zadar maly[6])
Rka: »Tandaryaś wtwē dwoře[7]) ſchowan,
Ziw gſa vme[8]) raddie.
Twa ſeſtra gt gey ziwila,
Iakz[9]) mohucy tak gey ctila.«
Knieże ſe proto rozlıti,
Chtieſe gey[10]) proto zabiti.
Stryc mu poče welmi lati
Rka: »zda ty ſe nechceś[11]) bati?
By ty gemu co vcinil,
Kral by tebe nežiwil[12])
I ſewſim naſim narodem.
To wdobru woli vwedem;
A krale Artuſe ſe ſchowati,
Radimt mne wtom poſluchati.[13])«
Knieże ſtryce vpoſlucha
A tak gemu ſwu miloſt da.
Tandaryaś kdyż prigide,
Knieże mu vpokoru[14]) gide,
A tak ſe ſpolu yhned ſmiriſta.[15])
K Artuſowi kralı ſe oba braſta,[16])
Knieze pogem ſtrice s ſebu,
A tandaryaſe wtu dobu
Poruciw ſwe ſeſtře mile.
Tak ſe oto ſta te[17]) chwilıe,

---

[1]) *M.* rózno rozjedechu; u *M.* následuje v.: a když domóv přijedechu. — [2]) *M.* viz, jaké by byl zbožie měl. — [3]) *M.* mu. — [4]) *M.* by on již dávno. — [5]) *M.* i prosi ho. — [6]) U *M.* následují v.: což by jemu zjevil koli, by toho nenesl k zlé vóli. On jemu to slíbi mile. Strýc mu pověděte chvíle. — [7]) *M.* hradě. — [8]) *M.* v mé. — [9]) *M* jak. — [10]) *M.* je. — [11]) *H.* zda se nechceš krále. — [12]) V rkp. *nezabıl; H.* tebe veď neživil. — [13]) V. 1682 sl. u *H.*: když mu na životu nic neučinichu, chovaj se krále, jemu diechu. — [14]) *M.* jemu v pokoru. — [15]) *M.* a tak sě s ním ihned smieřie. — [16]) *H.* k králi Artušovi se béře. — [17]) *M.* tak sě to sta jedné.

ze předkrale prigidechu [1])
A [2]) naniem weſken ſlib zwiediechu.
Kral Artuš wece: [3]) »gınak nenie,
Neżli [4]) wſeckerno ſlıbenie
To chcy milıe naplnitı.«
Oni wecechu: »kdy tomu bytı
Cas, genz by to wıdiel || rad, 174[b]
ze [5]) byl přiweden wtwog hrad?«
kral [6]) wece: »Bud wectwrtı leta!« [7])
prikaza wſemu ſwietu, [8])
By kralı, kniezata, pani
Sedcerami ſe kniemu brali:
Ze kral Artuš wty doby [9])
Chce [10]) mieti welıke hody.
A [2]) kdyz vſlyſe [11]) Florybella,
Tıem [12]) radoſtna welmi byla;
Ale wſak gt miela [13]) dōnienie
Pro geho niektere zawazanie, [14])
Ze by gıe nechtiel [15]) pogietı.
A kdyz ſe vda prigiti [16])
Knieżetı dodomu ſweho,
Wyprawi Rytıeře ctneho
Tandaryaſe bohatıe,
Ze horieſe weſkeren wzlattıe.
Stu knieznu kdyzto pak gedu
A kdyz tu bliż giż prigedu
K krale Artuſſowu dworu,
Prikaza kral wſemu zboru,
Aby hrady, mieſta wſtalı
A Tandaryaše priwitali [17])
A [18]) gemu ċeſt y chwalu wzdalı. [19])
Natıſickrat gey obgimal [20])
Kral [21]) Artus. iakz gey ſam [22]) zoci,
Skonie ſweho dolow ſkoci,
Poče gey milıe priwitatı [23])
Rka: »tobıet geſt ſēnu wiec [24]) oſtatı!«
Tandaryaſs diekowaſe

---

[1]) *M.* přijedechu. — [2]) Schází u *M.* — [3]) *M.* die. — [4]) *M.* jedno; *H.* než. — [5]) *H.* že by. — [6]) Schází u *H.* — [7]) *M.* létě. — [8]) *M.* i přikáza po všem světě. — [9]) *M.* Artuš na to hodí. — [10]) *M.* chtě. — [11]) *M.* když to zvědě. — [12]) *M.* jest. — [13]) *H.* ale však majíc. — [14]) *H.* jeho v některém vězenie. — [15]) *H.* nemohl. — [16]) *H.* přijeti. — [17]) Celý v. u *M.* schází. — [18]) Schází u *M.* — [19]) *M.* chválu i čest jemu vzdaly. — [20]) Místo toho v. u *M.*: A kdyžto sú jej vítali, tisíckrát jsú jej objali — [21]) *H.* a král. — [22]) Schází u *H.* — [23]) *H.* vítati. — [24]) *H.* vždy.

Tiſe, neb vwiezeni [1]) ſtaſe.
Kralowi to powiedźechu,
A [13]) kknieżnie [13]) tak mnoho dobrych gidechu,
Aby [2]) gey s ſlibu puſtila.
Ona nikakz nerodila
Rkuc: »iat [3]) ſem gey ſobie [13]) zwi||la! 175[a]
Chcyt tomu, abych gey ſobie miela.« [4])
Geliż bratr kaza gey propuſtiti
A což każe, natom gmieti doſti . . . . . [5])
zwiery, zſlibu y zwiezenie.
A kdyz vzře, ze giż nenie
Zawazan wniektere wiecy,
Tuż ſe tepruw vbezpeci.
Kral gey poće welmi ctiti
A ſnim welmi weſel byti,
Ze kdo [6]) ſnim koli byli,
Nikdy ſu geho newidieli,
By ſe kdy tak weſele gmiel.
I což pak wten čas potom zdiel,
kaza Tanec vciniti,
Wſſem [7]) pannam wtanec giti.
Tuz ſe ſnim kral Artuſs wodil,
Kteruzby koliwiek [8]) ſobie zwolil,
Aby ta wiec geho byla.
Negedna [9]) pak tu [13]) znich mniela,[10])
By gi poial, an wſe mine
A kſwe ſe Florybelle priwine.[11])
Tuz tepruw weſela byla,
ze kſobie wiery nezbyla.[12])
I [13]) coz ſe pak ſtalo wty doby,
kral Artus vcini [14]) hody.[15])
Tak [16]) wda onu kralownu,
Genzto onomu [17]) pohanu
Byla dluhy čas wrobotie,
A nechtiegicy geho gmieti zachotie,

[1]) *M.* v vězení. — [2]) *M.* k kněžně, aby. — [3]) *M.* já. — [4]) *M.* protož chci, abych s ním byla. — [5]) V. 1739 u *H.*: řka: však on to móž sám učiniti, a tě sobě zvoliti, proto žes ty jej živila. Tuž jej teprv propustila. — [6]) *M.* kto sú. — [7]) *H.* a všem. — [8]) *M.* kterú by koli. — [9]) *M.* a nejedna. — [10]) V rkp. *miela.* — [11]) *M.* k Floribelle sě přivine. — [12]) *M.* že viery jeho neztratila; *H.* že k sobě viery od něho neztratila. — [13]) Schází u *M.* — [14]) *M.* učiniv; za tímto v. *M.* dodává: ve cti ostal při štědrosti, mile dařiv všecky hosti. — [15]) Za tímto v. *H.* dodává: svój slib kniežeti naplnil, kterýž byl pro Tandariáše zaslíbil; a tu jej králem učinil, jemu v zemi korunu dav. A jeho sestru dal jednomu panici, jenžto chtěl pojieti Floribellu, by ji mohl mieti, a ježto by zaň jíti chtěla; ale ona toho v mysli neměla. — [16]) *H.* také — [17]) *H.* černému.

Genz Tandaryaś zdaś [1])
Gmiel proni niekdy zly kwas,
Tuż pak onomu krali dal,
Gehoż wten ċas korunowal,
Vniehozto [2]) Tandaryaś wiezal.
Opiet tomu giſtemu dal,
Gemuz Tandaryas odıal
A proni || welıku pracy gmiel,[3]) 175[b]
Pannu tu[4]) weduc zawrkoċe,
A [4]) tu gemu dal kuprawe manżelce.[5])
A tomu mieſtıeninu kazal,
Vniehoz Tandaryaś lezal
Nayprw,[6]) kdyzto byl zſeċen
A wgeho domu bezpeċen,[7])
Y geho gıezdna vcinil,
Aby ſobıe, kde chce, zwolıl
Mieſto neb dwa hrady [8]) ſezbozim,[9])
Aby tam wladl iakozto ſwym.[10])
Gız [11]) pak daŕil wſechny gıne,
Az y trpaſlka nemine,
Ze tomu trpaſlkowi da gednu zemicy,
ze wni přebywaſe s ſwimi.[12])
Tak natom ſwietıe přebywage
Tandaryaś a mage
s ſwu milu doſtı Rage
A ſni ſe kochage
A naſwietıe nic nezadage,
Mage ſni doſtı radoſtı
zewſeho ſrdce y zmiloſtı.

[1]) *H.* jeližto sám Tandariáš. — [2]) *H.* u něhož. — [3]) Tento v. u *H.* schází — [4]) Schází u *H.* — [5]) Za tímto v. následuje u *H.*: a tu, jenž ji chtěl třpaslek pojieti, tu dal jednomu knieżeti. — [6]) *H.* najprvé. — [7]) *H.* u něhožto byl všech ran zléčen. — [8]) *H.* aneb hrad. — [9]) *H.* se vším zbožím. — [10]) *H.* aby vládl, jakžkoli sám chce jím. — [11]) *H.* tuž. — [12]) Místo posledních dvou v. u *H.*: že jemu třpaslkyni da k manželstvie, a k tomu obdaři jej štědře. — Místo v. 1788—1793. u *M.* krátce: Tuž Tandariuš přebýva, s svú zmilitkú sě kochaje a maje s ní dosti ráje. — Ostatní část básně mají pak *M.* i *H.* (celkem shodně spolu) zcela jinou. *H.*: tuž se spolu vesele jmějíchu a víc žalo ti nejmějíchu; neb sta dosti žalosti jměla, doněvadž sú s sebú nebyla. Ale ta všecka žalost obráti se jima v radost, neb to móž každý věděti dobře, ktož se má s milostí sníti, žeť velmi lehce milosti nabude, ale těžceť ji odbude. Takž každému bývá, ktož se obchodí s milostí, móžť dobře věděti, žeť jest veliká nemoc i starost, ale když ščestie k tomu přijde, jednakť jej ta žalost mine; i budeta po té žalosti mile s sebú přebývati, a se v jednom těle milovati. Protož chovaj se věrně toho, a služ pannám i paniem mnoho snažně, ať přijde odplata milá tobě i tvému srdci jediná. I budeta spolu trwati v ctnosti, bojíce se boží milosti. Amen.

Dayz gim, boże, z ſwe miloſti,
Aby doſahli nebeſke radoſti,
Tu kdez zbozni přebywagi,
Genz bezſmutku ſe kochagi!
Bohdayz, bychme ſe tam wſickni ſhledali
A panu bohu ſe doſtali,
Tento mrſky ſwiet opuſtili
A panu bohu ċeſt a chwalu wzdawali.
Amen. Tak ſe ſtan etč.

A tak geſt konec o krali Artuſſowi
a o Tandaryaſſowi. 176[a]

Tuto ſe pocina o Getrichowı Berunſkē.

MNozy ten obyċeg magi,
Wzdy ſe nanowiny ptagı,
Take narozlıcne wiecy,
Naſkutky y naŕeci,
Co ſe wkterych zemiech dalo
A co ſe ſmutku y dıwow ſtalo.
Neb mudry ſlyſe mudŕegı bude
A tudy truchle chwile zbude;
Ale blazen nic nedba nato,
Ċaſto mni mied, ano zlatto.
Sluſıe kazdu ŕeċ ſlyſetı,
Zlu puſtıtı a dobre ſe drżeti.
driewe ſe diwow ſtalo mnoho,
Genz ſe gız neſtane toho,
Ani ſe ſnad ſtane wiece.
I tak ſme ſlychalı prawiece,
Slyš ċlowiek mlady, ſtary wſelıky
ze geſt byl v Berunie ginoch taky
Ten ſobie gmeno Getrich miel,
Swym dworem wtom mieſtıe ſediel.
Diwnie byl ſrdce muzſkeho,
Owſem obyċege ctneho.
Taku waſſen mielı geho hrdıny:
Nıkdaż naymenſı hodiny
Nizameſkachu nizadny ċas,
Kdez ſu kolıwiek [1]) zwıedielı ktery kwas,
Tu wzdy na to peci mielı
A Getricha wzdy chwalılı,
Ogeho ſkutcıech prawili, || 176[b]
Nechtıece, by kto byl gıny

[1]) Br. *kolwiek.*

Mimo nieho rytıerſkymi ciny,
Giz mimo Getricha Berunſkeho,
Toho reka wyborneho.
Tehdy Wıtek wılantow powiedie
»Iat mu rownie newiedie,
Geſto by tak welıku wiec cinil,
Nıżadneho wnicemż newīnil.
I kazdeho geſt toho diw.
Kto byl tak bezhańby żiw,
Iako naś Berunſky kniez?
Kto chce kolı, ten to wiez,
Genż tak hrozne cinil diwy.
wiedie, że ḡt y geden ziwy
Neſmiel nato pomyſlıtı,
Coz ḡt on ſmiel vcinitı.«
Tehdy Hylbrant tak powiedie:
»Co chwalıte, iat newiedie!
Tot ia prawim mezy wami,
Pıedimużıkowe gſu mi znami,
Geſto bydle vprazdne hoře;
Negeden dogde ſnimi welıkeho hoře.
A kto chce gich dogıtı,
Diwy welıke budet wıdietı.
Muſyt mnoho prace mietı,
Nez gich bude mocy dogıtı.
Ten ćaſto zhory wytıeka,
Zabıl geſtı negednoho reka.
Pıedimuzıkowe to gſu tacy,
Vcinie negednomu reku pracy.
Stıemi ſe geſt reky riedko bıl
Neb ktere nanich cti dobyl.
By nadnimi malo ſwıtıezyl,
Tepruw bych ia to^{v} wıeril,
A toho podſtupitı ſmiel, || 177^{a}
Tepruw bych gey zareka gmiel.
Dokud ſe ſnim neſmie ſnitı,
Dotud geho zahrdinu nechcy mietı.«
Tak mluwiechu mezy ſebu,
Aż Getrich prigıede wtu dobu.

Capıtola II.

GEtrich wece: »Hılbrante, miſtře mog
Co pak mieni diwneho ſmiech twog?

Tu řeč, cos nynie powiedieł,
To bych rad zagiſte zwiedieł.
Proč ſy mi neprawił toho?
Wſaks byl v mne čaſow mnoho.«
Poče knieze treſktatı ſweho:
»Poſluchayz,« wece, »ſlowa meho!
Kto chce mudrym muzem flutı,
Nechayz řeci předſe plutı,
Az zwie, kterak konec geſt!
Tak bude mietı chwalu y čeſt.
Blazen gt, ktoz prazdnu řeč mluwi,
Ano geho ktomu yzadny netrudi.
Wſak maš geſtie doſtı čaſu,
Prigdeš wzdy kezlemu kwaſſu!
Wiem gednoho muže maleho,
Ten geſt cinil diwow welmi mnoho
Mnohy gt ſnim doſſel tuhy,
Geſt gedno tri piedi dluhy.
Tomu mnoho prihod znamo
Wzemi, wleſiech, whorach tamo.
Tot ia giſtie prawim wam,
Wtom ge witiezſtwi dobře znam,
Ze on negednomu reku naluce
Caſto vſekl || nohy a ruce. 177b
Ktoz geſt přigel natu luku,
Kazdemu vtialı nohu a ruku,
Lewu nohu a ruku prawu;
Doſahl gemu ziweho rohu.
Geſto trikrat wietſi byl, než on geſt,
Tomu odıal chwalu y čeſt.
Lauryna gmenugı toho muže,
Diwoke gemu žemie ſluzie,
A piedimuzikowe gmenowani
Wſickni ſu mu wſluzbu poddani,
I takto tı lıde mali,
Geſto ſu wdiwokem ſkali;
Obr ſe geho kazdı bogı.
Tu kdez tyrelſke[1]) gıedle[2]) ſtogı,
Vcinił gednu kraſnu zahradu,
Chtie wni gmietı ſkazdym ſwadu.
A kudyz zed gmiela gıtı,
Tu obwlekl hedbabnu niti.

[1] V rkp. *turelſke*. — [2]) V rkp. *gıedlo;* Br. *gıedlie*.

Naten vmyſl to vcinil,
Zdaby ſe kto vbezpecıl,
Chtıe tam wgıtı, tu nit zruſſıl,
Ihned by ge° okuſyl.
Iakz by brzo pomſtıl toho,
Vcinil by mu ſmutku[1]) mnoho.
Kto by nit přetrhna wgel wtu luku,
Vtıal by mu nohu y ruku,
Bezdieky, bezgeho wole,
ktoz by kolı wtrhl wto pole.«
Kdyz hylbrant ſwu řeč dokona,
Getrich hniewy ıako wſtona,
Wece: »geſt on tak chwalen kral,
Leč bud blız, leč podal,
Muſym kte[2]) zahradıe gedtı,
By mi bylo ſſkodu wzietı!
Muſym tu ruozı ohleda|tı, 178[a]
By mi bylo natom ziwot datı!«
Wece: »mamlı ktereho towarıſe,
Sweho druha y ſwe riſſe,
Geſto by tam ſemnu gel
A take[3]) wtu zahradu wgel?«
Tehdy wece Witek wilantow:
»Ia ſem ſtebu getı hotow
Kte ruozi, mily pane mog!
Chcy bytı Towariſs twog.
A iakz ia wtu zahradu ſkocim,
Wzdyt tam ſwym mečem potocim.
Pyſnie wtu zahradu wkroci,
Wſechno kořenie ſwym ořem ſblati,
I ſtlaci mu tu zahradu,
Nechayzt prigdu whroznu ſwadu.«[4])

Capıtola třetıe.

TAm gıdechu ty hrdiny,
Chtıece zwiedietı ty nowiny.
Geden byl Berunſky kniez,
Druhy byl Witek, to wiez.
A kdyz ta vdatna reky

[1]) V rkp. pův. */kutku,* později červeně opraveno. — [2]) Br. *k tie.* — [3]) Br. *tako.* — [4]) Br. *stradu.*

Zdobre wole, ne bezdieky,
Prigiedeſta [1]) podgednu horu:
Podle naykraſſieho boru,[2])
Ten bieſe ſírok mil ſnad pieti,
Tu ſe gima vda geti.
Kdyz ty hrdiny zwihlaſne
Prigedu vpotazy kraſne,
Tu vzřechu [3]) tu zahradu,
Wniez gim gmieti hroznu ſwadu,[4])
Wniez biechu taka wrata
Odkamenie y odzlatta,
Ryzym zlattem ſpoiowana,
Iakoz prawa toho pana.
Tu pak lawryn z ſwe hrdoſti
Obwa||zal kořenie doſti 178[b]
Odkamenie y odzlatta,
Gemuż nebyla prieplata;
Odtak draheho kamenie
Nedoſtawat mi ſe prawenie!
kto by to wſecko powiediel,
Co by tu byl pychy widiel,
Zapomenul by wſie żaloſti,
Wida ſe wte welike radoſti,
Co wte zahradie bieſe.
Tak ſylnie kořenie wonieſe,
Tak ſe ſylnie ruoże ſtkwiela,
Proniz ſu oni pracy miela.

Capitola ćtwrta.

TEhdy Getrich Berunſky powiedie:
»Witku! kde gſme, iat newiedie,
Ać ſē ſe giz tu ſtawil,
Oniemz nam geſt hilbrant prawil.
Iat ſe welmi bogim toho,
Zet budem mieti prace mnoho.
Kořenie ſwieti prawu mocy
Tez wedne iakozto wnocy.
Widie, ze te zahrady wratny hagi,
Gehoz wſickni zareka magi.«

[1]) Br. *prigedesta.* — [2]) V rkp. *zboru.* — [3]) Br. *wzřechu.* — [4]) Br. *stradu.*

Tehdy witek Wilantow powiedie:
»Ać by gie čert ſtriehl, toho newiedie!«
Wece ten tak wyborny rek:
»Gedno ać by gie ſtriehl zmek!
Nechayzt mam weliku pracy,
Iat mu te pychy wzdy vkracy,
Geſto mnoho natu zahradu wylozil,
Tu ſwu pychu prielifs vm nozil. 179a
Budet gmieti ſemnu zly kwas!
Sedme ſ oŕow! giżt gt čas.«
Tu ta clowieky vdatna
Sſedu ſkoni, w zemiech platna.
Mnoho pychy vcinichu,
Swe konie wruozi puſtichu.
Puſtiſta wzahradu ſwe orże
A proto dogideſta horze.
A kdyz w tu zahradu wſtupichu
mnoho [1]) vciniſta pychu,
Wſeckno koŕenie potlaciſta,
Wruozi loże vciniſta.
A zſebe da taku woni koŕenie
I to předrahe kamenie,
Giz ta roze obwazana,
Iakoz prawo toho pana,
Puſti s ſebe take ſwietloſti,
Ze tu kazdy ſwu żaloſti
Zapomniel, coz geſt kdy miel,
Kdyz ſe wte zahradie widiel.[2])
Tu bieſe ſwietlo bezſwiece.
Neb iakoz ſme ſlychali prawiece,
Ze ten pych weſken zkazychu
A to koŕenie tu zruſichu.
I gmiegiechu weſele cele.
A yhned nemeſkawſe dele,
Sedeſta pyſnie wto koŕenie,
Wtom nemagic zadneho meſkanie,
Kdyz hedbabnu nit zlomiſta,
Proniz oba wpracy bieſta.
Pro tak malu nit hedbabnu
Gmiegieſta pracy welmi neſnadnu.

[1]) V rkp. *mnoho.* — [2]) Br *wiediel.*

Capitola V.

TVt prihna muzıċek geden, || 179b
Welmi ſwu myſli nezbeden,
Gemużto gmie Lawryn bieſe,
Drahe kopie wruku [1]) noſieſe,
wſechno ſe odzlatta ſtkwieſe,
Tak předraze vdielano bieſe.
Naniemż tak drahy prapořeċ,
Iako by gey zmyſlıl twořeċ,
Tak překraſnie třepetaſe,
weſken ſe odzlatta zdaſe.
Naniemz dwa chrty ſobu ſtranu,
Iako byſta wleſſe poproſtranu
Tekla pogedne zwıeri,
Tak ſtaſta pritom rytıeri
Iakozto mnohokrat bywa;
A ſtaſta tu iakożto ziwa.

Capıtola ſeſta.

Plaw pobocych geho Orik,
Dobře yako ſrna welık.
Naniemz byl tak drahy kopieř,
Ze y geden kral ani rytieř
Tak draheho nikdy newidal.
Weſken ſe odzlatta ſtkwiel,
draheho kamenie mocy
Iako wedne ſwietlo y wnocy.
Vzda, gēz nakoni leziefe,
Tat zryzieho zlatta bieſe,
Iakoz gı lawryn drzal wruce,
Tu kdez naleze reky naluce.

Capıtola ſedma.

SEdlo bieſe wſe ſlonowe,
Zlattem ſpoiowano nowe.
Prielıſnie tak drahy luk bieſe,
Az ſe || powſem leſſe ſtkwieſe. 180a

[1] V rkp. *wluku.*

Vcinil na nie tak drahe kladenie
Odrozlićneho [1]) kamenie,
Vcinil to ſobie hodne;
Tu leziechu perly wodne.
To wſe cinil maly Lawryn.
Negeden tu lezal rubin,
Iacynkty y ſmaragdy —
newiē, bych to wyprawil kdy,
Te kraſy co ſe tu dalo!
To ſedlo zaweſkeren ſwiet ſtalo.
Tu lezel zaffir negeden,
Mnohy Topaſyus naniem ſweden,
Prorozlićne kalcedony.
Bych ia wſechny kraſy ony
Wyprawil podle prawa,
Smyſlat mi ſe nedoſtawa.

Capī Oſma.

Strźmeny bieſta zlatta oba,
Iakoż toho krale doba.
Nanich bieſe kraſa mnoha,
Wnichzto ſtala rytierſka noha.
Draze ſmalcowane bedry
Odpat aż do ſame bedry.
I geden meć nemohl tak oſtry bytı,
Geſto by gich mohl dobytı;
Odegme dobre bezciſla.
I geden nemiel takoweho ſmyſla,
Komu by wiedietı dano,
zcehoz by to bylo dielano;
W Bazanſke krwi ſmoćowano
A tu krwi tak potwrzeno.
Y takeho meće nemohl gmietı,
Geſto by ho mohl zatıetı neb gietı.

Capı[a] IX. 180[b]

OKolo nieho bieſe taky pas,
Pronz on obdrzal kazdy ćas

[1]) Br. *od razlićneho.*

Kdez kolí wkterem ſwaru.
to byl wſe vcinil zcaru.
Miel take meć geden,
Gimż geſt porazyl bog negeden.
To zagiſte wiedie,
Ze geſt byl ſirok napiedie.
Sekl gim ocel y kamenie,
Oniemz nechā prawenie.
Gilcy y hlawa ſe welmi ſtkwieſe,
Wmećowe hlawie bazant bieſe,
Drahy proſkupoſt nemal.
Ten meć zatri zemie ſtal.

Capitola deſata

FAfurnoch newiedie, kteraky bieſe,
Kromie ze ſe diwnie ſtkwieſe.
Wiedie, ze nebieſe zſarlata
Ani take dkan odzlatta
Ani hedbabie, co my zname,
Co my zanaydrazſie iname.
Nemohl geho prawie ſezrieti,
An ſe tak naſylnie ſwieti.
Nemohl ſezrieti prawie toho,
Widiech draheho kamenie mnoho.
Wſechnu priprawu odzlatta miel,
Odniehož ſe Fafurnoch ſtkwiel.
Miel take predrahe platy,
Helm byl geho weſkeren zlatty.
Naniem koruna zlatta nowa,
A wni kamenie ſwietloſt || mnoha. 181a
Karbunkulowe tu biechu,
Po wſem ſe leſſe ſwitiechu.
Nebylo nikdi temne nocy y gedne,
By neſwitilo prawie iako y wedne.
Rubin wni negeden weliky,
A wte hritcy [1]) ptak wſeliky.
A każdy krici, coz ma ſyly,
Reci rkuc: »pane mily!
Tobie dana chwala y ceſt!
To wzdy bylo, bude y geſt.«

[1]) Br. *krity*.

Ciniechu ſwym krikem mnohu pychu,
Sediece wkorunie nawrchu.
Tomu ſe ia zawſe diwi,
Ze zpiewachu iakozto ziwi.
wzdy ſem ſe tomu diwil,
ze to Lawryn zkuzla cinil;
I diwno mi welmi toho,
Ze tak vmiel čarow mnoho.
Gmiel weſken ſtit pozlaceny,
Gehoz nemiel yzadny giny,
A byl geſt twrd prielis doſti,
Gehoz nemohl yżadny přemocy,
ani proboſti kopiem
ani mečem y geden.
Na ſtitie gmiel lewhart geden,
Iakoby biezel proſtřed leſſa
Kdyz prigide, ten ſtit neſſa,
Tak pyſnie kzahradie teče.
Swog ſtit naramie[1]) ſwie zwieże.
A kdyz blizko zociſta,
Yhned ſe oba wztyciſta,
I wece geden kdruhemu,
Prwe witek kniezy ſwemu:
»Bohu porućme ſwe ſtieſtie!
Tot da||wam, Getriſe! zwieſtie, 181b
Ze iakz ſem gey koli vzřel,
By Angel byl, tot ſem gmiel,
Niektery mocneho rage,
Ze odienie tak drahe mage,
Az ſe weſkeren odzlatta ſtkwiel.
Wſak ſam gediny gel.«

Capitola Gedenadſta.

GEtrich wece: »toho angela wizy rad!
Wſak dogdeme ſniin prace ſnad.[2])
Iat tobie, witku! radim lepe.
Wſtaw helm nahlawu, at ſe neklepe,
Zdat bude nahla prihoda,
By ſe nam neſtala ſkoda!
Budeš hotowiegi tiem,

[1]) V rkp. *naramnie.* — [2]) V rkp. *wſak ſnad; wſak* škrtnuto.

Neb ia to zagiſte wiem,
Prigela ſwa wgeho luku,
zet ſnim budem mieti muku.
Nebt ſu nam prawili gini,
Ze to wſeckno ſprawem cini.«

Capitola XII.

LAwryn tam vcini hnanie,
Daſta mu oba witanie,[1])
Ta reky welikeho rodu.
Ach, prohriechu wezmete ſkodu!
Llawryn zwelikeho hniewu wece,
Potrhage znoznic ſweho meče:
»Ach, blazni! kto was ſem poſlal gt?
Data zato ziwot y čeſt,
ze ſte zahradu zruſili,
Swe ſſkapy wruozi puſtili!
Iat gie ſtřehu předčlowiekem kazdym,
Protozt ia ſe ſwami[2]) ſwadim.
Kto gſu wam to radili,[3])
Byſte ſe ſēnu ſwadili,
Proč ſu ſami || neprigeli 182[a]
A ſemnu ſwu kratochwil gmieli?
Ach, přenemudři oſlowe!
wzdy poznate hoře nowe!
Kdyz ſta prigela wzahradu,
Chcyt odwas tiezkemu zakladu![4])
To vcinitı chcy a mohu,
Day kazdy ruku a nohu!
Kto was zato proſyl toho,
ze ſte mie tak ſmutili mnoho?
Tiezce muſyte zaplatiti,
ze ſta kdy ſmiela tlaciti
Mu ruozi y me korenie!
Tohot chcy pomſtiti nynie!
prigdeta whoře a wmuku,[5])
Dayz kazdy nohu a ruku!«

---

[1]) V rkp. psáno pův. *widieni* a opraveno. — [2]) Slovo *ſwami* napsáno nad *ſe*. — [3]) V rkp. *radili* již psáno na kraji, drobným písmem jako předcházející *ſwami*. — [4]) V rkp. *zawadu*; srov. v. 412. — [5]) Br. *muku*.

Capitola Trinadſta.

GEtrich odpowiedie ſkazni,
Ne tak yako cinie blazni,
Geſto cinie to prchawie,[1])
Nemagic mudroſti whlawie.
I mluwieſe yako proſe,
Aby hniew puſtil mimo ſe,
Arka: »přemalitky lawryne!
Berz ſnas zaklady gine:
Plaſtie, kukly ſhrdla deř,
Ale tiech zakladow nebeř,
Ponoze a poruce!
Priprawis nas ktiezke muce.
Tot geſt naywietci radda:
nebeř kniezatom toho zaklada!
Striebra, zlatta doſti mame,
zet toho zakladu nedame!«

Capitola Ctrnadſta.

LAwryn wece:
»Co mi tiem ſwym zlattem hrozyte?[2])
Iat geho mā wiece!
ci toho newiete?
Ia mam || ſtokrat wiece zlatta! 182[b]
Iako ſte wy knieżata byli,
Ale nectnie ſte vcinili!
Co ſte ſe natom pomſtili,
Ze ſte mi koŕenie zruſili
I twrz y portnu zlatu?
Kteru ſte wzeli odplatu?
Tu ſte vkazali ſwu hrdoſt.
Vcinilli ſem wam kteru żaloſt,
Proč ſta mi neodpowiediela
A ſtiem dozahrady neprigela
I pomſtila ſwe ża oſti,
necinice[3]) mi te hrdoſti?
Tak byſta rytierſky zdala,
Byſta prawie ctnoſti znala,

[1]) Br. *plihawie;* slovo to jest červeně opravováno. — [2]) Br. verše 421 sl. sloučil v jeden; ale rým *wece — wiece,* jakož i velké písmeno *C* svědčí, že tu jsou verše dva. — [3]) V rkp. *necinite.*

Y podſtupıl mie kazdy ſam.
Tot prawī zagıſte wam,
ze ſte nikdy dobri nebyla,
Neb ſte mi nectnie vcinila.«
Hanie ge tak dobru chwılı,
Az by pıeſſi vſſel milı.

Capıtola patnadſta.

WEce Wıtek Wılantow tē rek platny,
Rytıeř wewſech cinech nematny:[1])
»Getriſſe! to dobře ſlyſis,
Ale nerownie ktomu ciniſs.
On mluwı wſſi ſwu myſlı y wolı,
Přednami ſtoge napoli,
Chtıe bratı zaklady nehodne
I zdalít ſe to, pane, podobne?
Iat ſe ſnim ruće ſperī;
Wezma gey zanohy, ozemi gım vderim!«

Capitola Seſtnadſta.

THdy odpowiedie ten Berunſky kniez:
»Wıtku! boh geſt mocny, to wiez.
Wiez to, Wıtku! yakz ſy ziw,
Ze || boh vcinil niektery diw 183[a]
I wlozıl na tohoto muzika,
Zet nany tak hroznie krika.
By niektereho vdatenſtwie na ſobıe negmiel,
Tak by nam mluwitı mnoho neſmiel.
Wıtku, tomu zagıſte wieř,
ze toho ctie lıde y zwierz,
Nakohoz boh ſwog diw wzlozil,[2])
Yakoz nadnim geſt vmieril.
Protoz poſluchayz me raddy,
A newezmem tıezke wady.
Cozt prawī, to dobře ſlyš!
Bud vdaten, ale neprielıs.
Bud welmi vdaten ktomu,
Nebo hylbrant nā p~awıl wdomu:

---

[1]) V rkp. *nemaly*. — [2]) Br. *wlozil*.

kto [1]) chce mudrym muzem ſluti,
Nechayz řeci mimo ſe pluti!
Cin, yako by nemohl flyſeti,
Tak ceſt y chwalu budes gmieti.
A kdyz ſwe naſyle zwieš,
leč zle neb dobře, wzdy probude,
Takt wzdy bezhāby bude.«
Witek ſe rozhniewa ztoho,
Poče kniezy lati mnoho:
»Kto prawi, by ty byl witiez,
Ten zlie mluwi, to kazdy wiez
Geſt hubeny, kto tie zareka gmiel.
Ty by myſſi rozhniewati neſmiel!
Gizli ſe toho muzika bogiſs,
Ze tak truchlie přednim ſtogiš?
Či nevfaš přednim ziw byti?
Wſſak nas geden mohl by tiſic podſtupiti
Ci nemaš nadiege vboze?
Wſak ſedi yako nakoze!
Zagiſte mohu to mluwiti:
Gich tiſic mohl byl dobře podſtupiti!«
Reč dokona Wi||lantow ſyn, 183[b]
Hniewiwie odpowiedie lawryn:
»Witku, ty chceš welmi lit byti!
Chceſli wſak koho ziwiti,
Oſtaneli kto ziw předtebu,
To maš wſeckerno předſebu!
Gſyli dobry druh, dobře toho vziwes!
Leč mie podſtupiti ſmieš,
Radimt, tak ſemnu nehoň!
Sſeda podtiehni ſwog kuoň,
Podtiehni vzdu ſwu y wořе,
A nedogdeš hańby y hořе.
Stanet ſe mezy nami ten diw,
Zes ho newidal yak ſy ziw!«
Witek ſe naſtranu zboci,
Sſweho oře dolow ſkoci,
I vpoſlucha te rady,
Podtieže oř, boge ſe ſwady.
Doſah helmu, kdez ſe klepe,
Vwaza gey dobře lepe.
Wſkoci na oř bez ſtřmenow,

[1] V rkp. *Neb kto.*

Z toho zyſka diek lawrynow.
Lawryn wece: »Mieg diek[1]) z toho!
Vcinil ſy kŕepkoſti mnoho.«
Ihned pohnaſta naſe milıe
Podle te gıſte chwıle.
Oba pokopie ſyżeſta,
Tak druh proti druhu hnaſta
Iako dwa nerowna rarohy,
Geden maly, druhy mnohy.
Lawryn, ten gmiegıeſe kratke nohy,
Wſak ſetŕe Wylantowy rohy.
Wıtek ſe chybı lawryna,
Prigıde mu zla hodina!
Zbo||de Lawryn Witka z Oŕe, 184[a]
Dogıde hańby y hoŕe!
To ſe mu nikdy neſtalo,
Co ſe mu kdy ſecy vdalo!
Zbode dolow reka ctneho,
Skoci yhned ſoŕe ſweho,
I chtıeſe wzieti tıezky zaklad.
A iakz by byl wzal gey ſnad;
Byt byl Getrich nepriſpiel ruće,
Byl by vſekl nohy y ruce.
Berunſkemu ſe geſtıe neſtyſtıe,
Wece: »Lawryne, poćekay geſtıe!«
Zatıem ſwog meć wytrże,
Witka ſweho towariſſe zawrże
A rka: »neber tıech zakladow!
Mamet doſtı mieſt y hradow.
Puſt hniew a nerod ſe hniewatı,
Tot możeme wſecherno datı.«
Hniewiwie Lawryn wece:
»Iat chcy gedno nohy a ruce!
Y coz ia nawaſe hrady dbam?
Iat gıch ſtokrat wıece mam!«
Hniewiwıe tu Getrich ſtaſe,
Hniewy weſken trepotaſe
A rka: »witek gt mog towariš,
Kto koh chce, ten to ſlyš!
A ſemnu gt wygel wen.
Byllı by mu wzat zaklad ten
A ia ztratıl towariſſe toho,

[1]) V rkp *Michodiek.*

Miel bych proto hańby mnoho.
Wſickni by mi zazle mieli,
Kto by namie to zwiedieli,
Na Getricha Berunſkeho,
Ze dal oſekati towariſe ſweho!«
Welmi kricieſe Law||ryn maly, 184b
Az zwuk bieſe powſem ſkali:[1])
»I co ia natwe gmie dbam?
Zes ſem priſel, rad tie znam!
Co mi oſwem towariſi prawis,
Tyz mi zaklad y ty zde oſtawiš!
Iat was wzdy priprawim k tomu,
Ze wiece neprigdiete kdomu!
Wy ſte mi zahradu zruſili,
Zlatta wratta wyſtrcili,
Wſeckerno koŕenie ztlacili,
Nectnie ſte wtom vcinili.
hanebnie to zaplatite,
Tiezke zaklady ſtratite!
Bych byl tak mal, nemni nikoli,
Was tiſic podſtupil bych napoli!«

Capitola XVII.

GEtrich ſ Lawrynkem te ŕeci přeſta,
Bieże k oři toho mieſta,
Bezſtŕmenow na oř wſkoci,
Klawrynowi ſe poboci,
Poče kopie podgimati
A chtie nalawryna hnati.

Capitola XVIII.

HYlbrant prigede wtu dobu,
Dietleba priwede s febu
A take Wolffarta wztekleho,
Genż nikdy nelitowal ziwota ſweho
Ani nazemi ani namori.
Lawryn wſechny priprawi khori.
Kdyz chtieſta whromadu hnati,

Br. *skały*.

Hylbrant poċe naknieże wolati.
Welmi hroznie nań kricieſe,
Aby ſkocil ſo|ře ſpieſe, 185a
A řka: »Getriſſe, mily pane!
Wiećna ſe hanba tobie ſtane!
Kdyz me raddy nepoſlyſiš,
ziwot, ċeſt y zbozie ztratiš!
Ty toho muzika neznaš,
Ceſt y ziwot zato daš!
Twe proti niemu honienie,[1])
Tot wſe platno nic nenie.
Getriſſe, mog pane mily,
By miel wſeho ſwieta ſyly,
Budeš od nieho dolow zboden,
wiec knizadne cti nehoden!
Tu wſie cti muſyš přeſtati,
A nic nebudeš mocy doſtati
Sweho mieſta mezy kniezaty.
Lepſit raddy nemohu dati:
Sſed s ſweho oře ſpieš
A podſtup Lawryna pieš!
Nikakz geho dobyti lze nenie
Progeho dobre odienie,
kopim ani[2]) meċem; wſak,
Pane, radimt tobie tak —
A tu ſwe ſyly pokuſyš:
Snad gey tiem bitim ohluſiš.
Wezma ſwog meċ wruku prawu,
Big gey whelm meċowu hlawu!
Gedine leċ by boh nechtiel pomocy,
Wzdy gey zbawis geho mocy!«

Capitola dewatynadſta.

GEtrich nevcini meſkanie,
Naplni miſtrowo kazanie
I vpoſlucha geho ſlow,
Skoci[3]) s ſweho oře dolow.
Getrich, hrozny, hniewiwy muz,
Wece: »Lawryne, || pomſti ſwe żaloſti guż![4]) 185b
Bud tobie odpowiedieno dnes!

[1]) V rkp. *hanienie;* Br. *honenie.* — [2]) Br. *ane.* — [3]) Br. *sskoci.* — [4]) V rkp. *gż.*

Iakz chceś kolı, tak to wiez,
Pomſtı ſwe welıke zaloſtı
I te prielıſ́ne hrdoſti!
żet ſme zahradu zruſſili,
To ſme radi vcinili!
Pomſtı ſweho welıkeho naſyle!«
Lawryn odpowiedie milıe:
»Getriſſe, mily pane,
Wſ́e, coz zadaś, tot ſe ſtane!«
Y poċeſta wazatı ſſtity.
Lawryn doſpiew, nań ſe ritı,
Da Berunſkemu kniezy hroznu ranu,
ze mu ſtıt[1]) letıe naſtranu.
Getrich poċe se hniewatı,
Wlawryna hroznie rubatı.
Tomu malıtkemu panu
Da mu Getrich hroznu ranu;
Vderi gemu ſtitu naroh,
Ze yhned pade wedle noh.
Iakz kolı welmi ſecieſ́e,
Wſ́ak geho dobytı nemozieſe
Progeho dobru priprawu.
Chtıeſ́e mu ohluſıti hlawu,
Yakoz odhylbranta flyſ́el bieſ́e.
Lawrynka welmi tepieſe,
Přewelmi hroznie meċowu hlawu
Wtu korunu zlattu nowu;
zbi mu ſ helmu wſıcku korunu,
zkazy na niem kraſu onu.
Tepa meċem take rany,
Az zwuk bıeſ́e nawſe ſtrany,
Tak twrde rany dawaſ́e,
Powſem ſe ſwietıe rozlehaſ́e.
Y pohorach || ten flyſıechu 186[a]
hluk nemaly. Tı wſıchni, ktoz tu biechu,
Ten zwuk zamilı flyſıechu.
Lawryn newiedie, kde by byl,
że gey Getrich přewelmi byl.
Wſ́eho hrdinſtwa zapomenu,
Gıde před Getrichem wſtranu.
Tu pak podle ſebe drapie,
Doſaże newidane kapie,

[1]) Br. *sstít*.

Aby ſe gi mohl prikryti,
By ho Getrich nemohl widietı.
A iakz geho kolı newidiel,
Proto welıku pracy gmiel.
Welmi hluboke, twrde rany,
Ty gſu Getřichowi dany
Od lawrynka muże toho;
Staſe[1]) mu ſmutka mnoho
Odlawrynka toho muzika.
Krew z Getricha přewelmi ſtrika
Skrze ge° odienie hrde.
Dawaſe gemu lawrynek rany twrde;
Kdyz ſe bieſe přednim ſkryl,
Přewelmi nemiloſtiwie wen bıl.

Capı̃ XX.

WEce Getrich ten rek:
»A zdalı geſt gey wzal zmek?«
Tak ten hrdina powiedie,
»Kam ſe podiel, ziw newiedie;
Kamos předēnu vpade,
Vmale chwilı yako ſe propade.
Ach, kterakut bych chtıel datı ranu,
Bych tie widiel wkteru ſtranu!«
Nawſe ſtrany gmiegıeſe ſluch,
Neb mu bieſe || toho kruch. 186[b]
Obratiw ſe vderi po niem,
Iakoz yhned prawi oniem,
Ze chybı[2]) ſe geho, wzeď vderi,
Whrozny kamen podle dweri,
Ranu na loket[3]) ſſıroku
A dobře nadwa hluboku,
Tak iakz neſnadno oku[4])
Kdyz widatı odktereho reku
Take rany kdy widatı,
Iako ſe getrichowi prihodilo datı
Whniewu vwelıku zlobu.
Tehdy lawryn yhned wtu dobu
Na Getricha ſe ritı
A poče gey přewelmi biti,

[1]) Patrně m. *ſta ſe.* — [2]) V rkp. *chybılı.* — [3]) V rkp. *loktech.* — [4]) V rkp. *obu.*

Toho ſſlechetneho pana.
Getrich prawie rozpomena,
Ze geho nemoz ohluſiti
A yżadnu ſſećbu dobyti,
Ihned toho muzika piedi
Na ſermowanie pobiedi.
Llawryn mu powolı toho,
Vcini Getrichowi ſmutka mnoho.
Hylbrant nemoże ſmlćetı,
Poće naknieze křićetı:
»Getriſe, mily pane!
Ać ſe odlawrynka ta ſmrt ſtane,
Nemohl bych tebe wiec zapomenutı,
Zaloſt y ſmutek muſylt bych mietı,
Widatı zaloſtne ćaſſy!
By chtıel ſtebu gıtı zapaſſy,
Snad by miel lepſı kwas!«
Llawrynek mu powolı wten ćas.

Capıtola dwadcata I.

Hllbrāt wece: »pane, radimt tobie, || 187a
Prigdelıt kterak Lawryn ktobie,
Za to welmi proſym tebe,
Nepuſt geho wiec odſebe!
Tat kapie gemu platna nebude,
Wzdyt w tom bogı ztraty nezbude.« [1])

Capitola dwamiedcytma.

GEtrich powiedie wty ćaſſy:
»By chtıel ſemnu gitı zapaſſy,
Tomut bych ia welmi rad.
Lepet by mi ſe zwedlo ſnad.«
Getrich, z Beruna hrdina,
Hniewaſe ſe nalawryna.
Lawryn vrozomie tomu,
ze Getrich hniewiw ktomu
A chce ſnim zapaſſy gıtı,
By geho mohl kudy dogıtı;

[1]) V rkp. *z* nad řádkou.

Powolı mu toho ruće.
Iakz drzieſe meč ſwog wruce,
Tak gım yhned wrże preč
I podſtupi geho pieš.

Capitola dwadcata třetí.

TEhdy ten Lawrynek vbohy
Sſtíſtíe Getrichowi nohy,
ze yhned oba wtu dobu
Kzemi vderiſta ſebu,
Az Getrich nohami bleſtıe.
Proto mu ſe přewelmi ſteſtıe.
Hańba bieſe toho reka,
ze tak odmaleho člowıeka
Muſſı nazemi letıetı;
Poče ſe welmı ſtydietı.
Tak ta dwa vdatna muže
Dogıdeſta oba nuze,
Tepuce ſe || a tlaciece,[1]) 187[b]
yakz kto mohl naywiece,
Geden wzhoru, druhy podeň.
Lawryn by Getrichowı rowen,
I bylby wzal tıežke zaklady,
By nebylo ſtarcowy raddy,
Genz kričal welmi wzhoru wſtana,
Zawolaw naſweho pana
A řka: »přetrhniz mu ruče pas!
Oſtogıš mu wten čas,
Wniemzt ma dwanadſt mužow ſyly!
Cın, tot radim, pane mily!«
Diwne by gıch hrozne dawenie,
O niemž nechame prawenie.

Capı̃ XXIIII.

GEtrich ſylnie hniewiw bieſe,
Welmı znieho ohen zzieſe;
Iako zwyhnie odkowaře
Tak přehrozne gdiechu zaře.

[1]) V rkp. *tlaciece ſe.*

Swych ſe wſech vdow odwaze,
Hniewiw bieſe welmi ſtare.
Negmiegieſe y gedne miloſti,
Bieſe pln hniewu y zloſti.
Getrich z Beruna hrdina
Wezma zapaſec lawryna,
Prudce gī ozemi vderi,
Tak ſe ſnim hniewiwie ſperi.
Wzhoru gey zdwihna, kzemi luci,
Az ſe[1]) gemu paſec opući,
Genz ſe lawrynkowi ſta hrozna tuha.
Zdwiże gey Getrichow sluha
Hylbrant, ſtary miſtr getri||chow, 188[a]
Wniemż miel ſyly dwanadſt mużow.

Capitola dwadcata pata.

GEtrich poće hniewiw bytı,
Lawrynkem ozemi bıtı.
Co mu vcinil, to mu zaplatıl,
Neb[2]) giż bieſe paſec ztratıl,
Wniēz miel nadiegı y vtiechu —
Ale pretrzen bieſe pohriechu! —
Genz mu bylı dalı wilij.[3])
Tu ſwe ztratıl wſecky ſyly.
Nemoże geho ginak dobytı,
Poce gey bitı y tlacitı.
Llawrynek poće welmi kričetı,
Coz mozieſe ſyly mietı.
Tak hrozny hlas puſtı s ſebe,
Az prawie gdieſe podnebe.
I pohorach y poſkali
Slyſiechu ten zwuk nemaly.
Tak krıcieſe dluhu chwili,
Aż by pieſı vſſel mili.
Slyſew kazdy y neſlyſe.
A kdyz lawryn leziеſe nedyſſe,
Tu pomeſkaw malym čaſem,
Opiet kriče hroznym hlaſſem.
Tu wſečka ſta geho pycha.
Zwola welmi na Getricha,

[1]) Br. *te.* — [2]) Br. *nes.* — [3]) Br. *wily.*

Natoho vdatneho muże,
neb mu bieſe toho nuze,
Aby mu zdrawie probawil
A ziwota nezbawil.
Zaloſtnie kricieſe, hledie wnebe,
A rka: »reku z Beruna! proſym tebe,
Day mi wtom vziti || ſebe! 188b
Rać mie s ziwotem puſtiti!
Chcyt twog wierny ſluha byti,
Poddan wſłużbu y wkazanie.
Vcin to prowſecky ctne panie!
I ſtiem ſewſim, coz koli mam,
Sewſiem ſe tobie wſłużbu poddam,
Leć bud ſtriebro, leć bud zlatto.«
Getrich prohniewy nedba nato.
Coż koli Lawrynek proſieſe,
To wſecko nadarmo bieſe,
Neb ſe Getrich welmi Hniewaſe.
Y gedne proſby nedbaſe,
Dawie, tlače, tepa mnoho,
Az ſe rekom zżeli toho,
Kteriz [1]) tu prihledagic ſtachu.
Tit geho wſickni pykachu,
Ze ma tak żaloſtnu ſmrt mieti.
Poče Lawrynek nadietloba wolati
A ſka: »ſtyrſky a nerozpačny reku,
Pomoz mi malemu ćlowieku!
Nechayzt toho vziwam,
że twu ſeſtru wlaſtni zaſebu gmam,
A vwelike ctnoſti geſt.
Pomoz mi prowſech panij [2]) ćeſt!«
Dietleb nepomeſkaw dele,
Vćini proſſenie cele
A rka: »Getriſſe, ſſlechetny pane
Cozt proſym, nechayt ſe ſtane!
Za tot tebe proſym mnoho,
By mi dal Lawrynka toho.«
Nic getrich neod||powiedie. 189a
Dietleb tak opiet powiedie:
»Vſlyš mu Proſbu kſobie!
Vciniż, coz libo tobie,
A napln mi na tom mu wuoli!«

[1]) Br. *kteřez.* — [2]) Br. *pany.*

Getrich geho nepuſti nikoli.
»Proſym tebe prowſechny rytieře
A řka: tot beru kſwe wieře,
Zet chcy toho zafluziti;
Rač ho promie propuſtiti!«
Darmo by, coz proſy koli,
Nepropuſti geho nikoli,
Neb tak ſylnie hniewiw bieſe,
Ze flyſeti nemozieſe,
Co geho Detleb proſieſe;
To wſechno nadarmo bieſe.
Detleb opiet wece kniemu,
Ktomu reku Berūſkemu,
Wolaſe welmi y proſe,
Aby hniew puſtil mimo ſe,
A rka: »vcin prome zafluženie!
Puſt Lawrynka prowſe panie!«
Hniewie odpowiedie hrdina:
»Nedamt nikoli toho Lawryna!
Pros, začkoli chceš gineho!
Lawrynkat nedam žetie tweho.
Waſe proſba geſt daremnie,
Coz koli mluwite kemnie.
Vcinil mi mnoho žaloſti,
Zaplatit mi tieżce doſti!
Ginakt nemoz zaplatiti,
Muſyt ſwog ziwot ztratiti!«
Dietleb ſe welmi hniewaſe,
K Getrichowi takto mluwieſe:
»Getriſſe, mily pane mog!
Proſym||, by mi dal hniew ſwog. 189b
Slechetny z Beruna reku,
Odpuſt tomu malemu člowieku,
Lawrynowi memu zeti,
A mie wiec zafluhu gmieti!
Dokudz ſem ziw, chcyt ſlużiti
A wzdy wtwem kazani byti.
Stiem ſewſi, coz koli mam,
Stiem ſe tobie wſluzbu poddam!«

Capitola dwadcata VI.

GEtrich welmi hniewiw bieſe.
Coz koli detleb mluwieſe,

Slyſeti ho nerodieſe,
Nebot ſe welmi rozlitil bieſe.
Llawrynek nemoże y gednoho vziti,
Muſy [1]) mu naziwot giti.
Ach, vboheho Lawryna!
Giżt mu prifla zla hodina!

Capi XXVII.

WEce Detleb: »twut priezen ſtratim
A te proſby ktobiet vkratim.
A Lawrynka chcyt wzdy wyplatiti,
Bycht miel za to ziwot dati!«
Coz Detleb proſieſe koli,
Wſak mu getrich nepowoli,
By chtiel puſtiti lawryna.
Prigide mu myſl gina,
Y chtie gey gmieti bez geho wole.
Skoči [2]) brzo ztoho pole,
Sweho ſe oře chwati,
Chtieſe na Getricha hnati.
Wkuon ostrohama vderi,
Kniemu prihnaw, ſnim ſe ſpe||ri 190[a]
A řka: »geſtie day mi toho Lawryna,
Iakz geſti tobie ma priezen mila!«
Getrich mlcieſe yako kamen,
A vrozomie dobře naniem,
Ze ſe hniewa. ten hrdina
Wztyci maleho Lawryna.
Kdyz gey detleb szemie chwati,
Tepruw ſe weň duſe nawrati.
Hna preč a s ſebu gey neſa
Do gednoho krafneho leſſa,
Bud Berunſkemu libo neb newdiek.
Dietleb nedba nato wſak,
Hna preč ſlawrynkem do Boru,
Schowa gey podgednu horu.
Dietleb getrichowi w tom odola.
Getrich nahylbranta zwola:
»Każ mi ſē orze podati,
Muſym poniem brzo hnati!

[1]) Br *musyt.* — [2]) Br. *skoče.*

Llawrynka mi chce vneſti,
Ruće każ mi orz priweſti!
Gēz mi vcinil żaloſti mnoho,
Muſyt zlym vziti toho!«
A kdyz mu podachu oře,
Każdy ſnim dogide hoře.
zaloſti y hniewem chtie ſe wztecy,
Wze ſtit ſhelmu naplecy,
Hna tam za nimi doleſa,
Tluſte kopie wruce neſa
A řka: »ačby ćert ſtriehl tebe,
Wzdyt pomſtim Witka y ſebe!«
Y hna ruće přeſ les ponich.
Zanim doſti hrdin ginych,
Wolfart, Hylbrant, Witek take,
Ten wzdy ſtrogil boge wſelikake,
Tí wſichni gediechu poniem.
Lawryn vzře, że || ſe zlie mele oniem. 190b
Kaza ſe podgedli ſkryti
A dietlowi proti nim giti.
Dietlew podpniem Lawryna schowa,
Sam ſe kbitij prihotowa.
Gede proti nim zleſſa,
A ſwe kopie wruce neſa
A řka: »day mi geſtie toho Lawryna,
Yakz geſt wſecka ćeſt mila!«
Darmo detleb proſbu ztrati,
Lawry[a] Getrich nerodi dati.
Kdyz kopie chtieſe ſpuſtiti,
Dietleb nerodi poſtupiti.
Kdyz ta dwa vdatna muże
Prawie bezewſie nuze
Hnaſta na ſe tak witiezſky,
Kopie zlomiſta rytierſky,
Tuż pak nazemi ſkociſta,
Prudce ſe meċoma biſta.
Dobyw kazdy[1]) meče ſſwych noznic oſtreho,
Rubaſe geden wdruheho.
Poċeſta taky bog brati,
Az mie tu by hrozno ſtati.
Druh ſe na druha hniewaſe
A hrozne rany dawaſe.

---

[1]) Br. *kazde.*

Zwuk ſlyſiechu zapuol milie,
Komuż bieſe poſluchati pilie.
Dietleb poče hniewiw byti,
Nagetricha ſe riti,
I poče nań welmi biti,
Chtie Lawrynka zproſtiti.
Vderi nań ſylnu ranu,
Az mu ſtit letie naſtranu.
Poče gey welmi rubati,
Az Getrich poče poſtupowati.
To vcini prowelıku peci,
I poſeže kſwemu meci,
Chtieſe toho || ſermowanim zbyti, 191a
By ho dietleb nemohl biti.
Miſtr Hylbrant powiedie ſtoge:
»Sliſte, towariſtwo moge!
Witku, Wolfarte, vdatna reky,
Bezwady gſta vdatna člowieky,
Nedayme ſe gima dele ſecy!
Racte nadetleba tecy!«
Což rozkaza, to muſy byti,
Sam ſe na Getricha riti
A nadietleba tato dwa.
Vkrotiſta gey gedwa,
An ſe tak ſylnie brani,
Bezmala oba (ne)rani.
Az muſy ſwog meč ſchowati,
Muſſi gich raddy poſluchati.
Hilbrantu [1]) prigide nowa radda,
Kopie ſweho pana pożada.
Tu ſe geho take nepuſti,
Az ſwog meč wnoznice wpuſti.
Powiedie Hylbrant, ten ſtary muż:
»Budtez prietele iuż!
A newadtez ſe dele,
Proſymt was zato cele!
Nedam ſe wam dele biti,
Muſyte prietele biti!«
Lawrynka take vwedechu vpriezen,
tak ze geho gmiegieſe zawiezen.

[1]) V rkp. *Hilbrant tu.*

Capitola XXVIII.

TEpruw Lawryn z hory wygide,
Kdyz ſe Getřich a dietleb ſnide.
Yhned dietleb gede doleſa,
Wratı ſe a ſwaka neſa.
Hniewiwie nan Getrich wzhlede,
Witek hniewy az pobledie.
Oba nań nemilıe hledıela,
A||neb ſta ſnim pracy gmiela. 191[b]
Dıetleb Lawryna otaza wtu dobu
ařka: »Gmaſlı mu ſeſtru zaſebu,
Proċ ſy toho mi nedal wiedıetı?
Chtıel bych tıe rad zazetıe gmieti.«

Capĩ XIX (!).

LAwryn wece: »Detlebe, tot powiedam,
ze twu ſeſtru gıſtıe mam.
Zaloſtnıet ſem gie zapomniel,
Kdyz ſem zhory odnie pryċ gel.
Tot ſe wċera zgıtra dalo.
Ach, kto g̃t to wiediel, by ſe tak ſtalo
Tak neſtıaſtne odſuzenie,
Prawimt, odſwe mile panie.
Seſtra twa kralowna g̃t,
Mat zbozie, rozum y ċeſt.
By gedla zlatto wedne y wnocy,
Wſak by ho nemohla přemocy,
Ani toho draheho kamenie,
Oniemż netřeba prawenie.
Pıedimuzıkowe gſut gı poddani.
Slyš, detlebe y wy pani!
Tot prawim zagıſte wam,
ze te panie dobych ſam.
Sſtırſko geden hrad bieſe,
Kdez ta ſlechetna pāna bydleſe —
Poſluchay, Detlebe pane!
Sſtıeſtıe, kdyz chce, wzdyt ſe ſtane.
Kdyz gıde nachwılı kracenie,
A okolo nie panny y panie,
Wſelıke komornice

y rozlićne ſ|lużebnice,[1]) 192a
Gdiechu okolo nie take
Panny y panſtwo wſelikake.
Wſak kteri tu koliwiek biechu,
Tit gie wſickni ſtřeziechu.
Chytře gie nanich dobych.
Kdyz přednimi napřed bych,
An mne nizadny newidi,
Ani take kto ſe ſtydi,
Y ſed pod lipu zelenu,
Tu wzech ſobie pannu zażenu.
Chcy gi rad zakralownu gmieti,
Ana iako ſlunce ſwieti
Mezy ginymi pannami
A mezy paniemi kraſnymi.
Ruce biezech na tu luku,
Y zdwizech gi zabielu ruku,
Tu překraſnu diewecku,
I prikrych gi ſwu kapicku.
Dohory gi s ſebu wzech,
By gi ctili, to prikazach,
Aby gi radi ſluzili
wſickni, ktoz by whoře byli.
Muzicky y muzikowe
Strogiechu radoſti nowe,
Odrozlićne kratochwile
Ma ćaſy welmi weſele.
Piedimuzikowe chodie zani,
Neb geſt tak bohata pani,
Odwſelikeho zbozie prebohata
Y odſtriebra y odzlatta,
Mowita nadewſe panie,
Y oddraheho kamenie.
Geſtiet wiece prawim wam:
Striebra, zlatta doſti mam,
Wiece nez wſickni krali mohu gmieti
Ge|ſtie wiece chcy powiedieti: 192b
Gi ſē wſecko porucil,
Nic ſem odnie neodlucil.
To zwas kazdy dobře wiez:
lec bud kral, leć bud kniez,
I coż naſwietie zemi koli

[1]) Na str. 191*b*. zachováno dole v kustodě *lużebnice*.

Whorach, wlefiech neb napolı,
Wſechny bych ty zemie kupıl,
Wſak bych ſwe hory nepoſtupıl!
Zlattem bych to wſe zaplatıl,
zemie ſwe wſak bych neztratil;
Gedno zlattem a drahym kamenim
Bylıby wſe zaplacenȳ (!).
Zagıſte chcy powiedıetı,
Mohl bych geſtıe zlatta mietı
Zatri zemie bohate,
Iako ſu kde zemie gmenowate.
Topazyony rozlıčnymi
Wſecko bych zprawıl, kameny drahymi
Y wſelıkymi Yacynkty,
Take mnohymi Granaty,
Coz rozlıčnych Kryzelıtow
I take ſpredrahych Proſelitow [1]) —
Kto by mohl wſecko gmenowatı,
Nevmiel by ſe ztoho wyprawitı
Neb zwiedıetı wſech gıch mocy.
Niektere ſwietıe we dne y wnocy,
Druhe ma tu moc take,
Ze dawa weſele wſake,
Ani mu geſt chudu bytı,
Kdyz moz toho kamenie dobytı.
Wſechno pogeho wolı geſt,
Mat radoſt, zbozıe y ceſt,
Wſe, coz żada, ſe ſtane,
Komuz ſe gmietı || doſtane 193[a]
To tak predrahe kamenie,
Oniemż gız necham prawenie.
Tot prawim, Dietlebe pane,
Tot g̃t gız poddano wſe.«

Capitola Tridcata.

DIetleb powiedie tak:
»Zagıſte lıbo mi wſak,
Ze ſem ſe byl nato ſnazil
A ſwog ziwot zatıe wazıl.
Day mi mu ſeſtru wıdıeti,

[1]) V rkp *ſe* červeně nad řádkou.

Chcyt tobie nadgine prieti,
Ać geſt prawda, cos ty prawıl.
Pomni zet ſem tıe ſmrtı zbawil.
Lawryne, ctny rytıeri,
Praw prawdu, yakż tobie wieři!«
Powiedie Lawryn, maly kniez:
»Dietlebe, to zagıſte wiez,
Seſtra twa ſlechetna pani gt,
Magıt gi wſeckny panie wceſt.«
Poce dietleb weſel bytı,
ze mu geſt kſwe ſeſtre gitı.
Hylbrant ten mudry muż
Wece: »budte prietele iuż!
Pane mily, me raddy ſlyś,
Bud detlebow towariś!
Preg tomu ſylnemu reku,
Możt pomocy proti wſelıkemu clowieku.
Możeś gey rad zatowariſe gmieti,
Act on bude ſprawu wieru prietı.«
Getrich vpoſlucha miſtra ſweho,
Arka: »Chcy bytı rad prietel geho.«
Wſtaw Hylbrant poce tam giti,
By mohl ſ Getrichem ınluwitı
A ktomu gey priprawıtı,
Aby prietele ſpolu mo||hlı bytı, 193b
A rka: »dietlebe, mily pane!
Wież, żet to zamnoho natobie ſtane!
Maś chwalu toho y ceſt,
Ze twog towaris geſt,
Gemuż ſu recy poddani
I rytıeri y mnozy pani.
Ktoz gey kolı znagı,
wſickni gey radi zaprietele gmagi.«

Capitola Tridcata prwa.

Dletleb ktomu wece tak:
»wazıl ſem ſe toho wſak.
Dalı lawrynowi kmiloſtı prigıtı,
Tehdy chcy prietel geho bytı,
Nebt geſt Lawryn mog ſwak.«
Hylbrant odpowiedıe tak:
»nechcē ſe hniewatı dele,

Budme wſichni [1]) giż prietele!«
Ihned dietleb ten rek ſtyrſky,
Hylbrant a [2]) Getřich berunſky
Slıbılı ſobıe ſwıeru prietı
A Lawrynka take wtom towariſſe gmietı,
Iako by byl welmi welık.
Nic mu nepomohlo wſelık,
Sam ſe toho nedoſluzıl,
Kromie dietleba gt natom vzıl.
Powiedie ten maly muż:
»Kdyz ſme prietele iuż,
Muſſyt wſe předwami zgeweno bytı,
Nelze ſe nizadnemu ſkrytı.
Zlatto, ſtriebro, kde co mam,
Sprawu wıeru přegıt [3]) wam,
Leſſy, kamenie drahe y wſe zbory.
Pogedete ſēnu dohory,
Tu tepruw vzrite dı||wy, 194a
Gıchzt gt newıdıel zadny ziwy.[4])
Vzrite tu kraſne kratochwılıe,
Prikazit wam ſłużıtı mılıe
Wſſem mużıčkam y muzikom.
Vzrite wiece pak po tom,
Ani tak rozlıčnie hragi,
Smutna ſrdce okriewagi.
Pro tak welıke weſele
kazdy mni, by byl w Ragi dele.

Capıtola Tridcata druha.

GEden bubnuge A druhy piſtıe,
I gednomu ſe neſtyſtie.
Třeti trubi, Ctwrty hude,
A tot wſe předwami bude.
Patí w Turneg hragic koli
A zadneho nikdy neſkoli.
Pakli kto żada miloſtı,
Tut gıe ma prielıš doſtı,
Zet leto tak brzy mine.
Kraſyt nemohu prawitı gıne,
Neb gie gt tak prielıš mnoho,

[1]) Br. *wsickni*. — [2]) Br. *y*. — [3]) Br. *priegit*. — [4]) V rkp. *giny*.

Az nelze wyprawiti toho.
A tiem was chcy vgiſtiti,
Smieteli ſe kemnie puſtiti.«
Tehdy ti rekowe, geſto tu biechu,
Wewſem gemu newieriechu,
newieduc, co zdieti, ſtachu;
Hylbranda miſtra otazachu,
Co by bylo ztoho vcinitı,
Bylolıby ſlawrynem getí.
Hylbrand odpowiedie tak:
»zagiſte newiedie wſak,
Co mi ktomu raditi gt,
Zcehoż bychom mieli [1]) chwalu y ceſt.
Getriſſe, mog mily pane,
Kterak ſe koliwiek ſtane, || 194[b]
Wzdy ſe whoře datı zname!
Neb ać proſtrach nechame,
Wſichni by nami klamalı
A rkuc: ‚tam proſtrach neſmielı!‘
Kdez by nany to zwiedıeli,
Toho bychme hańbu mieli.
Lepe tam ziwoty datı
nezlı proſtrach nedbatı.«

Capitola Tridcata treti.

GEtřích odpowiedie [2]) ktomu:
»Porućme ſe wſickni tomu,
Ziwoty y zdrawie!
Neb to lıde caſto prawie,
Komuż gedno bude chtıetı,
Tomut moz ziwota prietı.« —
I mluwıl to a newieda —
»Potkalı nas hoře, nā bieda!
Nechtıe ſe w ſtrachu datı znatı,
Muſie odwas ſkodu bratı —
Tez ſe ſta tiemto lıdem —
A rkuc: nechayzt zbiti budem,
Wzdy ohledame, co wte hoře!«
Wece Witek, ſyn Wılantow:
»Ia ſem getı take hotow.

[1]) Br. *gmieli.* — [2]) V rkp. *neodpowiedie.*

Gelıż ho ſto ċertow vdawi,
Wſelık nas prace nezbawi.
Wıem, ze lże, coż [1]) kolı prawi,
A nas tudy kſobie priprawi.«
Wolfart, gēz wztekly flowieſe,
Ten takto ſlowa mluwieſe:
»Nechayzt zato ziwoty dame,
Wſak tu horu y kraſu ohledame,
Oniez geſt nam prawıl mnoho.
Gednak pokuſyme || toho.« 195a

Capıtola Tridcata Ctwrta.

HYlbrant wece ten ſtary kniez:
»Lawryne, to zagıſte wiez,
Tiem ſe wſıchni vgıſtime,
Natwu ſe wieru wſickni ſpuſtıme.
Pomniż nato, mıly pane,
At [2]) ſe nam kriwda neſtane!«
Witek wece: »by bylo pome woli,
Nepřelſtıl by mie nikolı!«
Llawrynek poċe ſlıbowatı
Arka: »nerodte ſe mne obawati.
Wſe bude powaſıe woli,
A dokud ſem ziw koli,
Dotud wam chcy pomahatı.
Wſe, coz mam, chcy rad datı.
Puſte ſe namie ſprawu wıeru,
Nepodtrhnut [3]) was pſy dieru.«

Capı XXXV.

SWıeriwſe ſe khoře gedu,
Niekteri wıduce ſwu bıedu;
A wſak toho zamlċechu,
Nebo prawij [4]) rekowe bıechu.
Wıtkowi te rady zel bieſe,
Wſak gıch oſtatı nechtieſe.
Tak gedu yako nahody,
Pohriechu, nebudut bezſkody!

[1]) V rkp. *ktož.* — [2]) Br. *ac.* — [3]) Br. *ne potrhnut.* — [4]) Br. *prawy.*

Kdyz horu blizko vzřechu,
By byla blizko, wſichni gmiegiechu,
Awſak wnie ſotnie k weceru biechu.
A prwe nez hory dogedu,
kraſnu oliwu nadegdu.
Kdyz tu wſichni ſpolu biechu,
Podgednu lipu odpocinuchu.
Tu ſwe pu||ſtichu konie. 195b
Zarazy ge tak draha wonie
Odkwietie a odkořenie,
Oniemz netřeba prawenie,
Neb ho bieſe prielis mnoho,
Ano nelze wyprawiti toho.
To wſe bieſe natom poli.
Ktoz geho powoniel koli,
Mniechu, by byli naproſtřed Rage,
Taku żaloſt wſrdcy mage
Odwonie toho kořenie,
Odrozlicneho ſtwořenie.
Ptak każdy piege wſwe waze.
Ktoz tu bydli, tomu blaze,
Ten ma prieliſne vtſeſenie,
Slyſſ rozlicne zpiewanie.
Każdy ptak ſlyſi ſwym hlaſſem.
Kamenie drahe ſwym ćaſſem
Swieti wedne yako [1]) wnocy,
A każda zwieř, coz ma mocy,
Tu hragiechu předpany,
Neb nato biechu pripraweny.
Bylo tu tak diwow mnoho,
Newiedie ćlowieka toho,
Wida tu tak kraſy doſti,
By nezapomniel wſie ſwe zaloſti.

Capitola Tridcata ſeſta.

POwiedie Getrich vdatny muż:
»Zbyl ſem wſie żaloſti yuz.
Co ia naſwe myſli znagi,
Mnim zagiſte, zet ſem w ragi!«
Tehdy Wolfart tak powiedie:

[1]) V rkp. *yako wedne.*

»Boh ny ſem poſlal! to || wiedie. 196a
Powieme doma ty nowiny,
Gıchz geſt newidal żadny giny.«
Odpowiedie Hylbrant tak:
»Poſlyſte me rady wſak
A přiſmyſle oſtante,
blaznowſtwa naſe znatı nedayte.
To ſe kazdemu dobře hodi:
Nechwal dne, kdyz ſlūce wzchodi,
neb newieś, kterakyt bude ċas;
Kdyz gdeś ſhodow, chwal tepruw kwas!«
Tehdy Witek tak powiedie:
»Iakz ıa to zagıſte wiedıe,
Wſe zle, cos prawil kolı.
By to bylo pome woli
Neb mne wtom poſluchati chtıeli,
Wiekem bychom tam geli!«

Capī XXXVI (!)

LAwrynek odpowiedie gī:
»Zda ſte nebezpeċni cim?
Weſele chodte aneb ſtogte,
Y gednoho ſe neboyte.
Slyſte, towariſie[1]) mili,
Tam geſt prawe vtıeſenie;
Totot geſtıe nic nenie.
Tam vzrite bezpromieny,
Iako protı ſluncy zare,
Tak geſt weſele whoře,
Kdyz ſlunce zhory wytıehne,
Swu ſwıetloſtı nadhwiezdy ſiehne.
Kromie kdy chceme napowietrie
Neb wience rożene dıelati,
Wſtawiec wſickni wience naſe,
Pogdeme opiet whoru zaſe,
A tuż ſe poċne weſele.«
Lawrynek nepo||meſkaw dele: 196b
»Ta zahrada mat nas wſech bytı,
Tıem ya was chcy obdaritı.
A ktomu, coz whoře mā,
Coz racite, tot wam dam.«

[1]) Br. *towarissie.*

Capitola Tridcata ſedma.

GEtrich gemu podiekowa
Arka: »natwa leſtna ſlowa
Neniet neſnadnieyſi wiecy,
Nez ſe newiere oſtriecy.«
Tak ſe premluwiti dachu,
Dohory ſe wſickni brachu.
Kdyz kuprwnim wratō prigedu,
Dwanadſte panen knim wygdu.
Ty tak diwne biechu kraſy,
Nez kto widal ktere caſſy,
Tak to kraſni wratni biechu,
Lawrynkowy cti ſtreziechu.
Yhned nevciniwſe chwile,
Prigechu ty reky milie,
Berunſkeho zwlaſtie pana:
»Tobie ceſt a chwala dana!«
Tak pogedu malo dale,
Geden druhemu bydlo chwale.

Capitola Tridcata oſma.

Kdyz biechu vdruhych dweri,
Wratni tu biechu kteri,
Dwanadſte pani tu bieſe,
Wſe ſe prinich kraſa ſtkwieſe.
Ihned tu prekraſne panie
Dachu gim mile witanie
Arkuc: »Witay, pane nadewſe krale!
Sprawem tie || wſe twaře chwale!« 197a
Tak minuchu druha wratta,
Wſechny chtie zhoreti odzlatta.
Kdyz biechu vwrat tretiech,
Dwanadſte rytierow ſtriehlo gich.
Kdyż zatiemi wraty biechu,
Ona[1]) ſe wratta tak ſtupichu:
I geden nemiel ſmyſla tak mnoho,
Kto by mohl znamenati toho,
Kudy ſe ta wratta ſtikli,
Kterak biechu whoru weſli.

[1]) V rkp. *Onas.*

Witek wece ten rek:
»Wiezte, zet geſt ge vdielal zmek!
By to ſtalo name woli,
neoklamalby nas nikoli.
To co ſem řekl, to chcy řecy,
Třebalı ſe[1]) wam wſem ztecy:
Kdyz bych ſam byl předhoru geden,
Wiekem by ſem kto byl weden.
Počatek neſlıčny geſt,
Neb coz prawim, to gt wſſe leſt.«

Capitola tridcata IX.

ODpowiedie ten maly kniez:
»To zwas każdy dobře wiez,
Ginak toho nic neſudte,
A bezewſie peče budte.
Tot dnes beru naſwu duſſi,
Swet wiery nadwami nezruſſı.«
Tut tepruw rytıerſtwo pogıde,
Rozlıčna ſe kratochwil ſgıde,
Tepruw gim dachu witanie
Pani, rytıeri y panie.
Wzdachu gım drahe klenoty,
Zpiewagic || rozlıčne noty 197b
Arkuc: »Getrıſe, chwala y ceſt!
Neb ten nadewſe krale geſt!«
Lawrynek ge poče welmi ctıtı,
Neb nelze ygednomu takemu bytı,
By ſe gim mohl protıwitı
nb ſnimi kteru ſwadu mietı,
walku y ginu zloſtı.
Dalıby mu ſwady doſti.
Tot bych ygednomu neradıl,
Aby ſe kto ſnim(i) ſwadıl,
Neb by gıch cinow vkaral,
Nerad by gim wgıch noſſy paral.
Kdyz tu wſıčkni whoře bıechu,
Negednu rozkos gmiegıechu.
Stolıce zryzıeho zlatta,
Gīz gt nebyla prieplata,

[1]) Br. vynechal.

Wnich drahe kamenie leziefe,
Tu rekom fedieti biefe.
Drahe wino dachu piti,
Nefnadno lepfiemu byti.
Med y drahe pitie pichu,
Rozlicnu hricku wediechu.
Wdruhe ftrance wturney hrachu,
Tretie prekrafnie zpiewachu,
Kamenim mecy, chodie zapaffy,
Az minuchu dluzy caffy.
Pokufyli fyly rekowe,
Ano wfechno bylo hotowe.
Pak pogdu huduce
A rozlicnie wefeli gfuce.
Potō pogideſta dwa hudecky,
Magice tak draha luciecky,
ktoz by byl geden ztratil,
Celu || zemi by ho nezaplatil. 198[a]
Coz koli gedno chtiechu,
Wfecko nanich hudiechu.
ziw newiedie, kteraky biefe.
każdy znich fe radowafe,
diwie fe te wfie krafe
Arkuc: »w hoře[1]) geſt twe wefele.
Nemefkayme nic dele!«
Pogdu opiet hercy gini,
Tak kratochwil gim cini,
Zpiewagice tak fladku notu,
Powedu fe wfaku rotu,
Genż hlas hlafny y prekrafny,
piegic Kazdeho ptacka piefni,
Az fe whoře rozlehafe.
Kazdy gim fluziti zadafe,
Wſichni mali mużikowe.[2])
Potom yhned ti rekowe
Pogdu tam predfe dale,
Kdez pokog fameho krale.
Każdy okolo febe hledi,
Y vzrechu, nalit fedi
Zmilitka poctiwa kralowa,
Wlaftnie feftra dietlebowa,[3])

[1]) V rkp. *whoře* napsáno dvakrát; poprvé škrtnuto. — [2]) Klička červená. — [3]) V rkp. *dietleboba.*

Sni přemnoho krafnych panij,[1])
Wfecky wgegiem kazani.
Rucho zzlatta fe ftkwiefe,
Zagifte newiedie, kterake biefe.[2])
Tak drahu korunu gmiegiefe,
Iako oheń fe fwitiefe.
Kamenie fe welmi fwieti,
Coz moz fwiet zanaykraffie gmieti.
Ani kral y geden taky
Pan || ani ktery podoblaky 198[b]
By zaplatil geden kamen,
Genz wkorunie horiefe fako plamen.

Capi XL.

KRalowa nevcini chwile,
Prige ty reky milie,
Da gim tak mile witanie,
Iakoz fluſie kazde ctne panie.
»Nadkniezaty, witay, knieże!«
tak ŕkuc, za ruku ho doſieże.
»Sed podle mne, Getrife pane!
komu fe kdy taka ćeſt ſtane,
Iako fe ſtalo tobie?
Radugi fe ſama ſobie,
ze ſem tie wte cti poznala.
Neb ſem mnoho prawiec ſlychala,
Tak přemnoho otwe ctnoſti,
ze gſy tak ctny kral bezelſti,
Vkazugeś rytierſke ciny,
Rowent geſt nebyl niżadny giny.
Co ſe geſt kdy přihodilo,
To ſe tebe nikdy neſkrylo.
Zakont geſt, kazde panie prieti,
Tobie chwalu y ćeſt mietí.
Dobŕes doſtogen toho,
Neb ſy vkazal hrdinſtwa mnoho.«
Zwlaſtie prige[3]) bratra ſweho,
Dietleba z Styrſky zmileleho.
Tut libala y obgimala,

---

[1]) Br. *pany*. — [2]) V rkp. verš tento jest za v. 1483. — [3]) V rkp. *prigew*.

Neb toho předawno hledala.
Dobře tiſic krat geho obgemſi,
Potom gey za || ruku vgemſí,[1]) 199[a]
Kaza mu zaſtuol ſieſti.
Potom ſkuoro dachu gieſti.
Coz gedno zadaſſe koli gich wuole,
To wſe gmiegiechu naſtole.
Miſy wſechny zlatte biechu,
Zlatnice, znichz pitie noſiechu.
Rozlićna ſe kratochwil poče.
Lawryn ſe odnich yhned potoče,[2])
Poče ſe ſkrynhultu raditi,[3])
Kterak by ty reky mohl zbiti,
Arka: »rad mi k tomu, pani mila,
Bychme ſe nad nimi pomſtila!
Neb newiem, co zdieti ſobie.
Coz ſu mi vcinili, prawim tobie:
Nit ſu hedbabnu přetrhli
A vcinili, co racili.
kořenie ſu překraſne zruſili,
Y rożi ſu potlacili.
Tu geſto portna zlatta,
Wſechna gſu zbořena wratta.
Vcinili pychy doſti.
Wſak bych pōſtil byl te żaloſti,
By mi nepřetrhli paſſa;
Doſſliby ſēnu byli zleho kwaſſa!
Wſe to od Getricha mam —
nebot toho pomſtim nebo ziwot dam —
A odhylbranta ſtareho.
vcinil mi mnoho zleho.
By gedno dietleb nedbal nato,
Dal by kazdy ziwot zato!«

Capi XLI.

KRynhulta[4]) poče || gey treſktati mnoho
Arkuc: »pane! nenabudeš toho,
Kdezto natie zwiedie leſt.
Pōni, krali! na ſwu ćeſt
A poſluchay me raddy wtom

[1]) Br. *wgemsi.* — [2]) V rkp. *poteče.* — [3]) V rkp. *waditi.* — [4]) Br. *Krynkulta.*

A necin nic gich [1]) ziwotom!«
Lawrynek wece: »nenecham toho tak,
Bych ſebe [2]) nepomſtil wſak.
Ale vcinim taku kazu,
Budut mieti potom hruozu.
Vcinim gim taku muku,
że wiec neprigdu natuto luku!«
Ona wece: »mily pane, pomni nato,
Wiera drazſie nezli ſtriebro ani zlatto.«
A tot ſe potwrdi ſlibenie,
Da mu [3]) prſtē naznamenie
A wze naſwu ruku druhy,
Proňz [4]) rekowe dogidechu tuhy,
Ze kdyz gey naſwu ruku wzdiel,
Dwanadſte mužow ſyly miel.

Capito[a] XLII.

LAwryn poſla po dietleba
Priſſed wece: »Co gt mne třeba?«
Lawrynek wece: »Stryče mily, proſym tebe,
Day mi wtom vziti ſebe,
Abych pomſtil ſwe žaloſti,
Genz gie mam odnich prielis doſti.
Coz ia gim vcinim, nedbay nato,
Dam tobie ſtriebro y zlatto;
A coz mam priduſſi koli,
S tebut rad wſecko rozdieli.[5])
Dietleb z toho hniewiw bieſe,
Lawryna || . . . . . 200[a]

Zde jeden list vytržen, a to z rukopisu již svázaného. Obsah dle Brücknera: Dětleb nechtěl Lavrynovi býti po vůli. Lstivý Lavryn jej proto zavřel v komnatě, opil knížata, spoutal je a uvrhl do žaláře. Okovy sice shořely Jetřichovým žhavým dechem, ale zajatci byli bez svých zbraní, jež byly v hoře uzavřeny. Tak leželi až do druhého (nebo třetího, čtvrtého) rána. Paní Krynhulta, chtíc je zachrániti, uschovala v hoře denní světlo, takže v hoře nebylo ničeho viděti. Pídimužíci se odebrali na odpočinek.

. . . . . hoře,
Iakz ſe ſta, ale ſpracy.
Protoz te řeči vkracy.

---

[1]) V rkp. *gim nic.* — [2]) V rkp. *tebe.* — [3]) V rkp. *gim.* — [4]) V rkp. *Proňz.* — [5]) V rkp. *rozdili.*

Tma by tehdy. mużikowe,
Gich knieżata y kralowe
Spat gidechu yhned potom.
Krymhulta pomyſlı otom,
Kterakby gim pomohla znuze.
Nedaducy wiedietı ygednomu ſluze,
Wſtawſı yhned gide tā,
Tu kdez Dietleb zawrien ſam.
Zawola naň: »Brachku dietlebe!
Pod ſem kēnie, tŕeba mi tebe!
Pofluchayz mne, cozt ia prawi,
Ać chceſs ſwemu ziwotu zdrawi.
Nebudeflı me raddy dbatı,
Ceſt y ziwot muſyš datı.«
Dietleb wece: »co każes, tot chcy zdietı.
Proboh możeſlı mi to powiedietı,
Zbitılı ſu ci zgimani?«
»Gſut welmi hluboce ſchowani!«
Dietleb poće welmi plakatı,
Iakozto prawa mati
Vzri, ano wybrani dietı.
Tut newie, co ſobıe zdietı,
Arka: »ach, bych miel ſwe odienie,
Biezal bych ktowariſſom nynie!
Anebo bych ge wyplatıl,
Aneb ſwog ziwot ztratıl.
Kdyz bych doſahl ſweho meće,
Nemiel bych ygedne peće.«
Krymhulta gemu wece tak:
»Brachku, zagiſte tobıe prawim wſak,
Pofluchayz mne, brachku mıly!
By ty miel ty ctwery ſyly,
Bylby zabıt ſkuoro || odnich. 200b
Tobie nelze widietı gich.
Wezmi prſten tento kſobie,
Budut diwy znamy tobie,
Mużika vzriš każdeho.
Pofluchayz kazanie meho!«
Dietleb: »coz każeš, to chcy vcinitı!«
Poće welmi weſel bytı,
Ze muzıky wſecky widieſe,
Kam chtıeſe, tam gdieſe.
Wſecko tagemſtwie zgeweno gemu
Tak dobŕe yako gich kteremu.

Powiedie dietleb ſtoge:
»Rad mi ktomu, ſeſtro moge,
Bych mohl gmieti ſwe odienie.
Vcinilbych diw nynie!
Ani ſtriebro ani zlatto,
Dal by każdy ziwot zato.
Tiem bych tie chtiel vgiſtiti,
ziwota ygednoho nepuſtiti.«
Tehdy Krymhulta, kralowa te hory,
Wede gey dogedne komory.
Tu vzře odienie [1]) wſelike,
Gmiegieſe radoſti welike.
Nayprw ſe kſwemu vteče.
Krymhulta gey yhned obleče,
Sſtit vwaza a helm wſtawi
Arkuc: »Brachku! geſtiet prawi,
Nedbayz naknieżata gina,
Choway ſe gedno Lawryna.
Neb kdez by Lawryn oſtal tobie,
Newidielatbych,[2]) co wzdieti ſobie.
Kdy by mu zmek to ſtieſtie dal,
I || geden by ziw neoſtal.« 201[a]
»leč čert, leč dwa, Tot nic nenie,
Kdyz ia mam wecti odienie![3])
Ba hybieti bude Lawrynowi,
Tomu nectnemu kralowi!
Wzdyt mu zdeřem geho kuozi,
Ať ne meci, ale nozy!«
Ona wece: »brachku mily!
Mat dwanadſte mużow ſyly!«
»Ač by gich tiſic miel,
Wſak bych ſe ſnim biti ſmiel!
Nehroz [4]) mi tiem, ſeſtro, nic,
Beztowariſſowt nepogdu pryč.
Aneb weſele odſud pogdem,
Aneb welike prace dogdē!«
Poče gey milie zehnati,
Iakz koli kdyzto mati
Pryc prowazie ſwe dietie,
Tut newie,[5]) co ſobie zdieti,
Newiedie, kterakt ſe zwede.

---

[1]) V rkp. *ſwe odienie.* — [2]) Br. *ne widielal (!) bych.* — [3]) Br. *we cti swe odienie.* — [4]) Br. *nehrozt.* — [5]) V rkp. *newiem.*

Dietleb opiet nani wzhlede
Arka: »naſſe ŕeč ma bytı kratka.
Powiez mi, kde lezie nebożatka?«
Ona wece: »wzklepıe lezıe.
Twrde nanich geſt wazanie
A gſut vwelıke pracy.«
On wece: »Ya ge ſkoro vkracy!«

Capī XLIIII.

NEvcini nic meſkanie,
Pobra meče y odienie
Y neſe gim dożalaŕe,
Ano gde znich taka żaŕe,
Ano ſe gim welmi ſtyſte,[1])
Swietlo ſe gım nikdy neblyſtie.
Tam || gım potmie odıenie wrże[2]) 201[b]
A ſam ſwog mec wytrze.
Yhned by hŕmot tak welıky,
Ze yhned mužık wſelıky
Wſta zeſpanie toho ćaſa.
I dogdu zleho kwaſſa.
Lawryn ſe zeſpanie zbudi,
Zawola nawſechny lıdi.
Welmi krıcıeſe, aby wſtalı
Tak dobŕe welıcy y mali.
Lawryn ten maly kralık
Vcini tak welıky krik,
Ze ſe whoŕe rozlehaſe.
Kazdy kodieni chwataſe,
Welmi brzy ſe obleku,
Wſickni priſſedſe[3]) y kleku:
»Coz nā kazes, mily pane,
Wſet ſe potwe wolı ſtane!«
To ciniechu gemu na chlubu.
Potom pak trubıchu w trubu,
ze ſe gıch zbıeże taka moc,
Ze by tma[4]) odnich iako noc.
A wſechno, lıda odieneho,
Hledıece ctı krale ſweho,
Tridcetı tıſicow aneb wiece,

[1]) Br. *stystie.* — [2]) V rkp. *wŕe.* — [3]) Br. *prissedie* — [4]) Br. *tmat.*

Wſickni mu ſluzitı chtıece,
Pribıeh kazdy ſta přednim.
Lawryn kaza primiloſtı gım:
»Vcinte to po me woli,
Negımayte gıch nikoli!
Bite pořad y rytıeře,
Nebot oni nam newierie.
Aćby Bylı kteri getı,
Mohlıbychom odnich ſkodu wzietı.
Nam by to nebylo kzyſku.«
Tak řka, tam ſe potıſku [1])
Nadıetleba dokomniaty,[2])
An ſam ſtogı yako iaty.
Dietleb te||pruw weſel bieſe, 202[a]
Ze muzıky wſechny wıdieſe.
Tu ſe tepruw hra y poće,
Kdyz Dietleb mezy nie ſkoće,
Vcini ſıroky okol
Yako wmalych ptacych ſokol.
Srdce mu roſtlo wradoſtı,
Nemniel [3]) nikdy, by miel doſtı.
Tu pomſtı wſie ſwe żaloſtı
A vkratı gim gıch zloſtı
A zbi gıch tu prielıš mnoho,
Az ſam newiediel cifla toho.

Capitola Ctiridcata pata.

LAwryn vzře, ze lıde zbıtı,
Yhned ſe nadietleba ritı
Yako maly ptak natura
Nebo iako myſs nakocura.
A kdyz ſe kniemu přibra zbrani,
Naſylnıe gey welmi rani,
Dietleba ten maly muz;
Hniewaſe ſe přewelmi iuz
Z tıech ran dietlew muz.
Tehdy krew welmi yuż
Yako zbrawa teće hlupe twařı,
Kdyzto zakoli maſari.
Awſak miel dobry meć,

[1]) V rkp. *potıſknu.* — [2]) V rkp. *dokomory.* — [3]) V rkp. *Nemiel.*

Gimz byl wewſech bogich bezpeč,
Gimz ſekl helmy y odienie.
Wſak mu to platno nic nenie.
Lawryna ſe nechtiel gietí.
Newiedie,[1]) tomu co zdieti,
Ano naň biezie zkazde ſtrany
A dawagíc welike rany
Gedni ſzadu druzy ſpředu.
Tepruw potom mocnieyſi wygdu;
Mnohem || wiece neżli prwe prielifs 202[b]
Bieſe gich, to giſtie flyś.

Capi XLVI.

A Kdyz přibieže wſe zbieř ona,
Bog počechu, hra ſe koňa.
Detleb ſe zaſe obrati,
Ruče gím ſkokow vkrati,
Tak gich mnoho prielíš zwratí.
A wſak mu to nic neplatí.
Kdyz kolí zabíl gednoho,
Sto gich priflo mieſto toho.
Dogide takeho hoře,
Tiſknu gey kſame komoře,
Tu kdeżto Hilbrant leziefe.
Ale wſak giz zkomory chtiefe,
A wſecky towariſſe s ſebu wyprawil . ..
Każdemu meč a odienie,
Obleka ſe bezmeſkanie,
Kromie driewe nez odienie naſobie gmieli,
Ze by byli ſkodu wzeli.
Neb ſe Lawryn tam tiſknieſe,
Ty ginochy zbiti chtiefe.
Dietleb mu zaſkoči dweře,
Slawrynem ſe muzſky ſpeře
Arka: »Lawryne, nechod tā!
Iat zde ſečby doſti dam!«
Toho ſe dietleb bogieſe,
Ze znich zadny muzikow newidieſe.
Kromie kdy by muziky widieli,
Branití by ſe gim ſmieli.

[1]) V rkp. *Nadewſe.*

Obleċeni wſickni biechu,
Na dietleba ſmutnie zriechu.
Radi by mu bylı pomohlı,
Widietı nic ne||mohli. 203a
Kdyż ſe Dietlebowi meċ bleſtie,
Getrichowı ſe welmi ſteſtie;
Smutnie wzhlede na dietleba,
Vzŕe, ano pomocy třeba.
Co geſt wiediel tomu zdietı?
An nemohl nic widietı
Nez dietlebowy twrde[1]) rany,
Geſto mu tu biechu dany.
Tot geſt żaloſt nadſmucenie,
że lze pomocy nenie.
Wıda wpracy prietele,
Getrich nepomeſka dele,
Wypuſtı tak żaloſtny hlas,
Iakoz zależal ten ċas,
Neb geſt ſmutka doſtı gmiel,
A ŕka: »rad bych boiowatı chtiel,
Ale předſebu nic newidim!
Buoh wie, zet ſe ſtatı ſtydim!
I ziw newiē, co tomu zdietı.
Ach, bych ſe wiediel ſkym ſiecy!
Rcy zwas każdy nieco k tomu,
Co ḡt wzdietı hori toᵛ?«
I nelze gim ktomu nic ŕecy,
Chtıe ſe hoŕem wſickni wztecy.
Secy by ſe ſkażdym ſmieli,
By gedno koho wiedıeli;
Proſtrach by nic nenechalı,
Na ziwot gſu malo dbali.

Capī XLVII.

TOmu minu chwile dluha,
Potom hylbrant, Getrichow ſluha,
Wida hniew ſweho pana,
Gide kniemu brzo wſtana
Aŕka: »getriſe, mily pane!
Zaċ tobie ten dar ſtane,

[1]) Br. *twrdy*.

Pronż ty || ctı mnohe dobudeś 203[b]
A wſie prace y ſnami zbudeś.«
Tak ŕka y da gemu pas
Aŕka: »opaś ſe gim ten ċas!
Pomożeś Dietlebowı zhoŕe,
Vzris wſechny muziky whore.
Y co giż nalawryna dbaś?
Dwanadſte muzow ſylu maś!
Chcelıt ſtieſtie ſwu priezen datı,
Lawrynowi maś oſtati.«

Capi XLVIII.

WEſelo ſe poċe gmietı,
Ze mu muziky widietı.
Radoſtnie mu ſrdce zpleſa
Iakożto koly[1]) proſtŕed leſa
Mezy malymi zwieri lwowi.
Ihned ſe ritı Klawrynowı.
Tepruw Getrich poċe ſwadu,
Iako laċny wlk bieże kſtadu,
Nieco vlowitı chtıegice.
Vzŕe dietleba ſtogıce,
An giż weſken wekrwı ſtaŕe.
Mnohy muzık naň rubaŕe,
Ani gey pŕedſebu honie.
Prokrew neznatı odienie.
Wſak ten vbohy clowiek,
Yakz Getricha vzŕe kolıwiek,
Poċe ſe zaň welmi batı,
Kaza gemu wſklepie ſtati
Aŕka: »wızy dobŕe dotebe,
Ze by nelıtowal ſebe.
Ale newies, co tomu zdietı,
Neb gıch nemożeś widietı.
Proto mohl by ſkodu wzietı.
Raciz ſe oto neſtaratı «
Getrich wece: »chcyt po||mocy! 204[a]
Budut gıch kratcy ſkocy!
Wızy gıch prielıs mnoho,
Gızt mvſym[2]) pomocy ztoho.

[1]) V rkp. *koty*. — [2]) Br. *muſymt*.

Nama obiema vmrietı
Aneb ſecti zhory wygitı!«

Capı[a] Ctıridcata dewā.

HYlbrant yhned wzhoru wſtana
Zawola naſweho pana
Arka: »v lawryna prſten geſt,
Pronż ma rozlıćnu wſicku ſwu ċeſt
I ſwe wſecky ſyly.
Trzı ſe kniemu, pane mily!
day mu wruku ſylnu ranu,
Az mu prſten padne naſtranu!
Wrzyż gey kemnie, mily pane,
Tepruwt geho pycha ſtane!
Nama pribude pomocy,
Stanut lawrynowi ſkocy.«
Getrich wece: »miſtŕe mog,
Vzrimlıt gey, budet twog!«
Tepruw wen wyſkoci Getrich [1])
I vcini weliky pych.
Ginych propych nerodi zbytı,
Ihned ſe na Lawryna ŕítı.
Wogenſky ſe naň tıſknu,
Wſak malo wzechu zyſku.
Dıetleb welmi weſel bieſe,
Kdyz Getricha ſſebu gmiegieſe.
Stachu mużıkom gıch ſkoky!
Geden ſeċe, druhy tlaci.
Coz kolı wlawryna ſeciechu,
Dobytı geho nemożıechu
Ani wziwot ni whlawu
Progeho dobru priprawu.
Getrich ſe welmi rozlıtı,
Poċe oheń ſnieho || giti, 204[b]
Tak hrozna plamenna zaŕe
Iako zwıhnie odkowaŕe.
Slawrynkem ſe muzſky ſpeŕi,
Prudce geho wruku vderi,
Az mu prſten wyſkoci.
Iakż gey Getrich nahle zoci,

[1]) V rkp. připsáno *wece miſtŕe mog* a škrtnuto.

Da gey miſtru hılbrantowi;
Sta ſe ḱoda Lawrynowı.
Hylbrant poče weſel byti
Aŕka: »gız gey take mohu bitı!«
Neb widıeſe kazdeho muzika.
Lawryn bıeže welmi zkrika,
Wıda nadlıdmi taku zhubu.
I kaza trubiti vwogenſku trubu
Gednomu muziku, rozkaza gemu,
Kaza pŕed horu bieżetı mu,
Aby trubıl zſweho hlaſſu.
Ihned ruče toho caſſu
Pŕigide piet obrow wſkoŕe.
Tı ſluḱiechu wḱickni kte huoŕe,
Poſluſni lawrynka byli,
Wſickni mu radı ſluzilı.
Kdyz obri pŕedhoru biechu,
Ihned tomu muziku wecechu:
»Co kral lawryn myſlı tıem,
Ze nam tak brzo kazal ſem?
Ktere ſu to nowiny?«
Odpowiedie muzik gıny:
»Nam pohriechu tıezce lezı
Mnozy zbitı, a druzy biezie,
Kam kto moz gedno vtecy!«
Kral lawryn obratıl plecy:
»Proboh! możetelı mi co pomocy,
At ſtanu tıech lıdi ſkocy!
Cınte iako wierne ſluhy,
Pomozte kralı znuze y || ztuhy!« 205a
Obrowe ſe wzhoru tıſknu,
Ale malo wzechu zyſku.

Capıtola paddeſata.

HYlbrant wece tak witkowi
A wzteklemu wolfartowi
Aŕka: »radimt wam, budte wkomoŕe,
A nedogdete welıkeho hoŕe.
Skym byste chtıeli boiowatı?
Wḱak nemożte yżadneho widietı.
Snad by ſe wam ſtala wada,
Wed ſe tepruw poćne ſwada!

Obrow piet prſlo mocy,
Tıt chtıe muzikō pomocy;
Nanaſe towariſe welmi ſeku,
Krew znich teče yako řeku!«
Kdyz to Hylbrant prawie zoci,
Welmi brzo knima ſkoci.
Starce oba vzřeſta rada,
Neb by ſe gım ſkoro ſtala wada
Odtıech přehroznych obrow.
Tehdy Wıtek Wılantow
Poče kwolfartowi mluwitı:
»Tak nama nayhorſima bytı!
Iako dogkam tuto ſtatı!
Lepe nam ziwoty datı!«
Wolffart kricieſe, iako by ſe wztekl,
Arka: »Witku, prawdu ſy řekl!
Nezakon nam ſtatı dele!
Pogdem! powıdieme, kterak ſe tam weſele!
Kdez zwuk neb krik vflyſime,
Take ſe ſnimi ſpercime.
Iat vderim, wecz tna ranu,[1])
Leč bud kamen, leč bud wſtıenu!«
Ihned druh druhu ſtit naramie wazaſe. || 205[b]
Kralowa Krymhulta knım chwataſe,
Powiedie gima wten čas
A rkuc: »diwnie geſt welmi mnie dowas,
ze nemohuce nic wıdietı,
Awſak chcete ſnim bog wzieti.
Prowaſe vdatenſtwie wſake
Dam wam prſten take,
Ze kdyz gey naruku wſtrcite,
Wſecky mużıky whoře vzrite.«
Tut tepruw weſela bıeſta,
Kdyzto mużıky widieſta.
Prıelıſnie gi diekowaſta,
Oba kodieni chwataſta.
Neb gim geſt toho byla potřeba,
Wıdıechu wnuzy dietleba.[2])
Dobře mu pomohu z toho,
Muzikow tu zbichu mnoho.
Każdy znich poſpiechaſe,
neb ſe gim zdaſe,

[1]) V rkp. *wecztnazamu;* Br. *wecz tna ramu (!)* — [2]) V rkp. *dietloba.*

By giz wſechno zmeſkali
Hrozne rany ſu dawali
Naklınkem a Mımynkem —
Netřeba patriti okem —
Kdyz iako ſokol peře,
Co doſiehne, to wſe beře.
I mluwieſta kſobie oba
Arkuc: »totot geſt naſe doba!
hyn geſtıe piet obrow geſt!
Chcemelı my mieti kteru ċeſt
Pro naſe dřewnie meſkanie,
Vcıńme knim muzſke hnanie!«
Tıto ſe naobry ritiechu
A ony tri muziky ſylnie zbichu.
Pak wſichni kobrom ſkocichu,
Tepruw krwe znich natocichu!
Prudke rany gim dawachu,
Wekrwi tu || do oſtroh ſtachu. 206ª

Capı̃ paddeſata I.

STary hylbrant gim rozkaza,
Ze ſe kazdy wgednoho vwaza.
I dachu gim oċem bytı,
Ze gım zhory nelze gıtı.
Tak yakoz ſlyſıme prawıece,
Sta ſe diwu geſtıe wiece,
Ze lawrynka toho krale
Welmi oſtawilı v male.
Wſechny gemu lıdi zbichu,
Tak te hory dobylı biechu.
Potom witek, wolfart take
Zchodieſta kuty wſake.
Vciniſta tu ſwog diw,
Igeden muzık neoſta ziw.
dietleb odge ſeſtru gemu,
Da gı krali bohatemu,
Gehożto miel chwalu y ċeſt.
Neb to prawa prawda geſt,
ze Lawrynka potom gechu
A do Beruna s ſebu wzechu.
Nemoże ſe lawryn nikdiez ſkrytı,
Muſy gich kaykleřem bytı.

Capĩ LII.

Wzechu Lawryna, krale ctneho,
Promieni ſe pycha geho.
By wſechna kraſa zboŕena,
Cozt geſt miela hora ona,
Tak ſe ta hra y dokona.
I zbori ſe pycha lawrynowa,
Ze ktoz prielıš welıky pych plodi
A ſnewieru ſe obchodi,
Čaſto gemu potom ſkodi.
Wſak newıera brzo ſchodi,
Newieŕe ſe nelze ſkrytı.
Naċas muoż || tayna bytı, 206b
Wſak gedwa niekdy wygde nagewo,
Leſt pronikne, wzegde prawo.
Takez ſe ſta kralı to[v].
Newiedıel, coż geſt gmiel wdomu
Odrozlıċneho zlatta,
Lıdij [1]) mnoho, prielıš platta
Y pŕedraheho kamenie,
Oniemż netŕeba prawenie.
Wnıċemz nemiel nedoſtatka.
Pronewieru radoſt kratka.
A to ſe ſta gemu,
Lawrynkowi malıtkemu;
Neb kto ſe na dwie wiery tıehne,
Ten ċaſto gedne nedoſıehne.
Takez on, mage ċeſt nemalu,
Chtıel gım odgietı gıch chwalu.
To ſe gemu zlie odplati,
Proniez zbozie y ċeſt ztratı,
Iakz gey gechu wtu dobu,
Neſu [2]) gey pryc ſhory s ſebu
Do Beruna, ctneho mieſta.
Tu tato ŕeċ mluwenie pŕeſta,
A tak geſtı konec to[v].

A tak geſt konec o Berunſkem Getrichowı.

---

[1]) Br. *lidy*. — [2]) V rkp. *neſa*.

Giz ſe pocina o Appolonowi.

BYl w Recſke zemi geden kral, Gemużto gmeno bieſe Antyochus. Wte zemi gmena toho mnoho lidi[1]) bylo, Ale tohoto mezy giny||mi piſmo 207[a]
wiece ſlawieſe[2]) progeho ciny welike. A protoz ſu geho nazwali welikym Antyochem, Nebo[3]) neprogeho zaſłużenie kbohu Bohem byl obdařen dary welikymi, ze bieſe ten kral líce kraſneho, wzroſtu lepeho,[4]) ſmyſla mudreho a hlahola[5]) Iaſneho, ſrdce vdatneho a kewſemu ſkutku rytierſkemu doſpieſneho,[6]) Tak ze wygew[7]) wogenſky z ſwe zemie, zaſedm[8]) leth ſe domow newratił,[9]) kralowſtwie rozlićneho[10]) ſobie[11]) dobywage. A kdyz ſobie podrobi ćaſtku[12]) ſwieta welıku, nawratı[13]) ſe doſwe zemie y[14]) vſtawi mieſto twrde a bohate,[15]) Gemużto od ſweho gmena da[16]) gmeno Antyochya. Wtom mieſtie ſedieſe[17]) dworem[14]) kral y[14]) s ſwu kralowu; neb take panem bohē nebeſkym[18]) wyſoce bieſe obdařena[19]) kraſu, lepotu, ſlićnu wymluwu[20]) a nadewſecko ciſtym zıwotem a wiernym ſrdcem. Ta gmiegieſe dcerku ſkralem ſwym prewelmi pieknu a kraſnu.[21]) Wrecſkem narodie gie rownie nebylo, by kraſſı byla y ſlićnieyſı.[22]) Ta kralowa, oſtawiwſı kralowi wſrdcy zaloſt, s ſwieta ſnide A wſemi dary || dcerku 207[b]
bohem obdařenu poſobie oſtawi. Nebo wni[23]) prirozenie nebylo wnicemz obmeſkano,[24]) Gedine to, ze gi bylo ſmrtedlnu[25]) vćinilo.[26]) A poplakaw kral y vtieſil ſe. I rozeſla[27]) poſly taynie wewſe dwory knieżecie,[28]) kteraby byla k drewni[29]) kralownie podobna. Poſlowe hledachu, Y nawratıchu[30])

---

[1]) král; γδ: králův. — [2]) chválí; γδ: nejvíce pověst se slavila. — [3]) nebo vědě. — [4]) γδ: spanilého; α: vzrostlého. — [5]) V rkp. *hlahola wzezřenie*; γδ: hlasu. — [6]) dospělého; α: udatného. — [7]) vyjed. — [8]) vojensky, sedm; γ: vojensky ze svých vlastních zemí, sedm; δ: vojensky ze své země, sedm. — [9]) V rkp. *newratiw*. — [10]) rozličného a jiných zemí. — [11]) Schází u *V*. — [12]) část. — [13]) vrátiv se zasě. — [14]) Schází u *V*. — [15]) tvrdé a veliké, bohaté; γδ: město pevné a bohaté. — [16]) dal; γδ: jemužto po svém jménu přezděl. — [17]) sedě; βγδ: seděl. — [18]) nebo ta tvorcem nebeským. — [19]) darována. — [20]) rozmluvú. — [21]) dceru od svého krále překrásnú; β: dceru pošlú; γδ: svým králem. — [22]) a ve všem (β: v ženském) národu nelze již, by co krasšieho bylo ni sličnějšieho; γδ: že pod nebem nemohlo nic pěknějšího nalezeno býti. — [23]) αγδ: na ní. — [24]) nebylo nic obmeškáno přirozením. — [25]) V rkp. *ſmrtedlne*. — [26]) i učinilo. — [27]) Po kvielenie král rozesla. — [28]) po všech dvořích knieżetcích, aby hledali panny. — [29]) jenž by byla k první; β: k králové dřevní. — [30]) Posli hledavšie (β: hledavše; γ: hledali a nic nenalezše) vrátichu.

ſe arkuce kralowi, że kdřewni kralownie nic podobneho nenalezli.[1]) Poſla druhe y třetie poſly. Ani ti co podobneho kdřewnie kralownie[2]) nenalezli.[3]) I poče welmi tuziti, A tiē ſe gemu obnowi ſmrt kralowe, A z te tuhy vpade[4]) gemu wſrdce[5]) dcery geho kraſa.[6]) I poče ſwu dceru[7]) milowati. Ta[8]) miloſt, kterak byla[9]) tayna, Ale wſak[8]) ſe tagiti dluho nemože.[10]) Tak kral ſwu dceru milowa,[11]) Netoliko ſlowy, ale take neſlič-nymi ſkutky. Dcera kralowa[12]) to vznamenawſi, y[8]) wece krali: »ſmyſla doſti maš! Pomni, zes mi otec.[13]) A to wzdy[8]) mieg namyſli, zet ſem dietie twe.«[14]) Kral gi odpowiedie: »Zapomenul ſem, by ty[8]) mi byla dcera. Ale myſlim wzdy wſrdcy a mam to namyſli,[15]) aby ty[8]) mi ženu[16])
208[a] byla.« Dcera gemu odpowiedie:[17]) »Nezlibych twu zenu by||la, Radieyſit bych pryč zaſla.[18]) A driewe nezlit[19]) gi budu, radieyſit tu budu, kdez mne nikdy kralowu nenazowu.« To řekſi y[8]) wſta odotce ſplačem welikym. Kral vſlyſew řeč tu,[20]) prikaza gie ſtriecy,[21]) aby nikam[8]) nevſla. I zarmuti ſe kral welmi. Poniekoliko dnech priſel kral ke dceri y wece gi:[22]) »Wſak to dobře[8]) wieš, ze bezżeny dluho[8]) byti nemohu; A kromie tebe gine nechcy mieti.« Dcera gemu odpowiedie:[23]) »Otče! prawiš, ze by ty byl witież. negſy, towiez,[24]) ač neſwitiezys nadſwu zlu myſli. neb[8]) lepſit geſti[25]) ten witiez, ktoz ſwitiezy nadſwu zlu myſli, nez nadmocnym kralem ktoz bog obdrzi.[26]) Switiez, hrdino! nadſwu zlu myſli[27]) A neday oſobie ani omnie powieſti[28]) prawiti!« Kral gie wece:[29]) »Napočatkut[30]) bude ztoho řeč, Ale obwetſegic[31]) brzo pomine.[32]) A to chcy vkazati!« A[33]) wyſed odnie, kaza mnoho hedbabnych poſtawcow dobyti[34]) a wnocy[35]) taynie gimi wſecky vlice[36]) přikryti.[37]) A tak[38]) drahe poſtawce[39]) vzřewſe,[40]) lide neſmiegiechu[41]) ygeden ponich tlaciti a[8]) choditi.[8]) A[42]) třeti den gechu ſe ponich[43]) y ſwozy gezditi. Potom kral, priſed kedceri,
208[b] y wece gi: Ze[44]) »w||ſeho ſwieta kraſo! Widiſli, zet ſe lide diwie nowinie a onie mnoho mluwie, Ale yakż ſe oſtara, Tak gie y[8]) wuſta newezmu.« Dcera[45]) gemu odpowiedie: »Otče, wiem to, ze nowina kdyz obwetci,[46]) lide gi[47]) načas podzapomenu.[48]) Ale poſtu letech, kdyz gi kto zpomene,[49])

---

[1]) že k první královně žádné jsú podobné neviděli (*β*: že králové dřevní nic sú podobného nenalezli). — [2]) králové. — [3]) nalezli. — [4]) upadne; *β*: upadl. — [5]) tak v *α*; *V.* v mysl. — [6]) dceřina krása. — [7]) I je sě jie velmi. — [8]) Schází u *V.* — [9]) jest. — [10]) nemóž. — [11]) tak že král své dceři svú milost ukáže. — [12]) Královna. — [13]) že si otcem mým. — [14]) tvé krve. — [15]) ale mním a vždy na mysli mám — [16]) by mi žena byla. — [17]) vece. — [18]) Ctněji slovu královú dcerú nežli tvú ženú. — [19]) než. — [20]) Král tu řeč uslyšav, zamúti sě velmi. — [21]) i ustavi stražij dceři. — [22]) král přišed před dceru, těšiv ji dlúho, jí vece. — [23]) otci vece. — [24]) Otče, pravý by ty byl vítěz, ale nejsi vítěz. — [25]) Větší jest. — [26]) *V.* krátce: Větší jest vítěz ten, než nad mocným králem. — [27]) nad nekaznú (*β*: nekázanú) vuolí. — [28]) *βγδ*: zlé pověsti. — [29]) *α*: odpovědě. — [30]) Na počátce. — [31]) *β*: ažt obvetšie. — [32]) *α*: přěmlkne; *δ*: když málo postojí, lidé umlknou. — [33]) A tak. — [34]) *α*: kúpiti. — [35]) a té noci káza. — [36]) všecko město i ulice. — [37]) postřieti. — [38]) A když lidé ráno. — [39]) postavy. — [40]) uzřiechu. — [41]) nesmě. — [42]) Druhý den jechu sě po nich choditi. — [43]) třetí den počechu. — [44]) jí vece: — [45]) Ona. — [46]) vědě, když noviny obvetšejí. — [47]) jich. — [48]) přemlknú. — [49]) zpomane.

yhned ſe obnowi.[1]) A protoz wiez, krali![2]) zet bych radieyſe vmřela, nezli takowy ſkutek neſlechetny a neſlychany vcinila!«[3]) To[4]) řekſi Y wſta odotce.[5]) Pak[6]) gednoho dne gdieſe kralowna[7]) z chramu[8]) wruſe drahem,[9]) priprawenem odzlatta. A ſlunečny paprſlek, obraziw[10]) ſe, y[2]) vderi natwař gegi.[11]) I poče ſe ſtkwieti twař gegi tak, że by[12]) podobna wiece k Angelu nezli[13]) kčlowieku. Kral to ſtkwienie vzřew,[14]) diwē a miloſti nazemi pade.[15]) A okriw[16]) y[2]) gide kudceri, y naleze[17]) gi ſamu wkōniatie y poruſſi gi.[18]) Dcera poče[19]) toho ſkutku[20]) welmi plakati A[21]) welikym[2]) wolanim ſwu čeled wzwola.[22]) A[23]) gegi pieſtuna[24]) nayprwe[2]) ſe dokomniaty vtece, A[2]) vzřewſi, ana padla nazemi,[25]) I poče gi[26]) tazati, co by gi bylo? Tehdy gi ona powiedie to, coz bylo gi třeba.[27]) A[2]) ona gi vkogi a ſkutku toho kaza gi tagiti.[28]) Kral, což[29]) počal ho|ře, to vcini, že předžadnu čeledi toho nezgewi.[30]) Kralowe mnozy a Dalecy,[31]) vſlyſawſe okraſe dceri Antyochowie, Gechu ſe ſnubiti gie, niekteri ſobie A niekteri zaſwe ſyny. Ale[32]) kral Antyoch nechtieſe[33]) dceri ſwe[34]) wydati. I prikaza poſwem kralowſtwi wolati[35]) ařka: »Tak[2]) prawí kral Antyoch.[36]) Dcery ſwe[2]) nedam yžadnemu[37]) bezpohadky. A[2]) ktož pohadku vhodne, tomu dam ſwu dceru; A ktoz nevhodne pohadky,[38]) ten ſwu ſſigi ztrati!«[39]) Pro to prawo mnozy ſe zbraniowachu.[40]) A mnozy ſe take oddawſe[41]) naſtieſtie, y gechu ſe gie ſnubiti zaſe, nebo dcera geho[42]) te kraſy bieſe, že ktoz gi dobře[43]) opatrieſe,[44]) yhned ſe hrdla ſweho opowazieſe.[45]) A ktož koli pohadku[46]) priyal a gie nevhodl, yhned hlawu[47]) ztratil. A paklı vhodl, kral[48]) gemu řekl: »Dawagit rozmyſlenie. teto nocy,[49]) radīt, rozmyſl ſe, aby hrdla neztratil.«[50]) A kdyz giz mnoho kniezat y kralow ſtinal bieſe, Appolonyus,[51]) kral tyrſky, vſlyſaw ote kralownie powieſti a[52]) o gegim[53]) otcy takowe[2]) mudroſti y take ogeho welike chytroſti — A take to gt wiedieno,[54]) ktozt newazi, tent[55]) nema — Y[2]) wece:[2]) »Pogedu a vzrim, co vmie!« Ne|bo kral Appolon bieſe welıky žak wučeni 209[b]

[1]) obnovie. — [2]) Schází u *V.* — [3]) než taký skutek učinila. — [4]) A to. — [5]) od otce opět. — [6]) Tehdy. — [7]) když jdieše král i královna. — [8]) z božnice; *β*: z modlitebnice. — [9]) draze. — [10]) V rkp. *obratiw.* — [11]) ji na obličej. — [12]) byla. — [13]) než. — [14]) To král viděv. — [15]) letě; *β*: pade a omdle. — [16]) okřev. — [17]) a nalezl. — [18]) *α*: podavě jie; *β*: zlého se skutku dopusti; *γδ*: i učinil svou vůli s ní. — [19]) Tehdy královna jie sě. — [20]) skutka. — [21]) ana. — [22]) svola. — [23]) a když. — [24]) *α*: pěstúnka; *γδ*: starosta. — [25]) uzřevši ji na podlaze, zavře komňatu. — [26]) sě jie. — [27]) pověděˇ, co jí bieše. — [28]) a skutka káza tajiti. — [29]) což byl. — [30]) Král, což byl počal, hóře to dokonal, že toho zlého skutka nepřestal. Ale však to zlé učiněnie před známú čeledí se utají. — [31]) Králi velicí. — [32]) Tehdy. — [33]) *α*: nechce; *β*: nechtě. — [34]) své preč. — [35]) i káza po zemiech volati. — [36]) král řečský. — [37]) *α*: i jednomu. — [38]) jie. — [39]) *β*: ztraťˇ. — [40]) užesechu; *γ*: ulekli. — [41]) davšie. — [42]) na štěstí jie prosiechu. Neb královna. — [43]) *α*: právě. — [44]) ohledáše. — [45]) ihned svú šíji vážieše. — [46]) od něho pohádku. — [47]) *α*: šíji; *γδ*: hrdlo. — [48]) tehdy král. — [49]) Dávajiť noci život. — [50]) rozmysl sě lépe. A jakž proměnil řeč zítra, tak jemu hlavu stieti kázal. — [51]) Apollon. — [52]) uslyšav také. — [53]) *α*: její. — [54]) i také o jeho liczy (? *α*; *β*: o jeho lidu i; *γδ*: o jeho náhlosti) vece: »Lid (? *α*: *llid* či *wid β*) s múdrostí pohromadě býti nemóže, a kto toho nevie, že. — [55]) ten.

a welmy chytry a wſim dworſtwē welmi vdatny a kraſny A nadgine krale
ſwym ziwotem ſmiely.[1]) Což koli vmyſlí,[2]) to da ſwe radie wiedieti. Radda
geho[3]) poče gemu rozrazowati, Ale on gich raddy nerodi poſluchati.
I dopta[4]) ſe do Antyochie. Sſtupiw[5]) před Antyocha, wece gemu: »Zdraw
bud, Antyochu,[6]) Cieſari weliky! Přiſel ſem ktwemu dworu, žadage ſe při-
bližiti ktwemu rodu.« Antyoch gemu wece:[7]) »Wieſli, Appolone,[3]) prawo
meho dworu?«[8]) Appolon wece: »Wiem[9]) A nadwraty ſem ge[3]) četl,
nez[10]) ſem ktobie[3]) prigel, atbych[11]) twu mudroſt ſlyſel.«[12]) Antyoch
gemu[3]) wece: »Me prawo twu ſigi mieni! A ty gſy ſyn otce welikeho.
Protoz tobie radim,[13]) aby ſobie ginde přatel hledal.« Apolon odpo-
wiedie:[14]) »Tobiet[15]) wiedieti dawam,[16]) žet twe dcery žadam.«[17]) Antyoch
gemu[3]) wece: »Slyš mie,[18]) Appolone! a[3]) wygdi[19]) předſien malo, a yat
opohadce pomyſlim. A ty ſe dobře rozmyſl! chceſli pohadku ſlyſeti,
nawrat ſe zaſe;[20]) A geſtlit tobie[21]) twa ſige mila, Beriž[22]) ſe do Tyra,
210[a] mage me odpuſtienie.« Appolon gide předſien. || A yhned gemu wſicka
čeled[23]) počechu raditi, aby ſel[24]) pryč. Ale Appolon gī odpowiediel:[25])
»Ia ſem prigel propohadku, a předpohadku[26]) pryć nepobiehnu.[27]) Budeli
mi[3]) biehu[28]) třeba, ſpohadku[29]) preč[3]) pobiehnu.« To řka[30]) y[3]) pogide
před Antyocha.[31]) A[3]) vzřew geho[32]) Antyoch, wece gemu: »Chceſli po-
hadce, Appolone?«[3]) Appolon odpowiedie:[33]) »Ia tomu ſem welmi
rad!«[34]) Tehdy Antyoch gemu[3]) wece:

»Swe tielo gim[35])
a[3]) ſwu krew pim[36])
A[3]) gſem zet ſwog,[37])
Me zeny ziwot mog,[38])
Otce dčeri[39]) hledage,[40])
Me[41]) ženy muže neznage.«[42])

Vflyſaw Appolō tu pohadku, y[3]) wece krali:[43]) »Mniech,[44]) by mi bylo
dnes nieco diwnieyſieho[3]) flyſeti. Ale tato pohadka nagewo[45]) mi geſt
położena. Taynieli gi, kralı,[3]) kazeš wylozitı cili zgewnie?« Antyoch kaza
zgewnie powiedietı.[46]) Y[3]) wece Appolon: »Swe tielo gieš a[3]) ſwu krew
pieš, kdyz ſwe dcery poziwas, Genz geſtı twe tielo a[47]) twa krew. A[47])

---

[1]) Nebo král Apollon bieše velmi múdrý, vzatečný, v svém dvoru (α; β: ve všem dvorství) velmi lepý a svým životem udatný. — [2]) Což umyslil. — [3]) Schází u *V*. — [4]) bral. — [5]) A přišed; β: stoje před Antiochem králem. — [6]) králi Antiochu. — [7]) odpovědě. — [8]) dvora. — [9]) β: vědě. — [10]) A proto. — [11]) abych. — [12]) slyšal. — [13]) razi. — [14]) odpovědě i die. — [15]) Toběť to. — [16]) dávaji. — [17]) žádaji. — [18]) mne. — [19]) vyndi. — [20]) Vrať sě sem. — [21]) Schází v α. — [22]) beř. — [23]) všickni. — [24]) jel. — [25]) vece; β: a on jim pověděl. — [26]) α: pro pohádku. — [27]) nepojedu. — [28]) běha. — [29]) ale s pohádkú. — [30]) řekši. — [31]) krále. — [32]) Schází u *V*; β: jej. — [33]) vece. — [34]) že jest jí velmi rád. — [35]) jiem. — [36]) piem. — [37]) svuoj. — [38]) muoj. — [39]) dcery. — [40]) hledaji. — [41]) a mé. — [42]) neznaji. — [43]) k králi. — [44]) β: mněl jsem. — [45]) jako na jevo — [46]) vyložiti. — [47]) i.

gſy zet ſwog, kdyz ſy muż dcery ſwe. Otce [1]) hledaś! Aċby dluho [2]) hledal,
nenalezneś, nebo gſy otcowo gmeno potratıl y take prawo.[3]) A twe żeny
muże neznaś, nebo ſwe [4]) dcery mużem bytı nemożeś.« Antyoch, zapyriw [5])
ſe hańbu welıku,[6]) || Y [6]) wece Appolonowi: [7]) »Pohadky ſy nevhodl A 210[b]
protoz ſy ſigı ztratıl.« Appolō odpowiedie: »Każdy to natwe twaři [8]) zna, 115
żet ſem pohadku vhodl. Geſtlı wtwem prawie prawo,[9]) yat ſwe [6]) ſige ne-
ztratım.« Antyoch gemu [6]) wece: »Gſy ſyn otce welıkeho, A protoz [10])
dawam [11]) rozmyſlenie [6]) tuto noc, aby ſe lepe potazal [6]) a [6]) rozmyſlıl, aċ
chceś zaytra ſmrtı vgiti.« [12]) Appolon wyſed odkrale y [6]) ge [13]) ſe ſam [6])
ſwu [14]) myſlı mluwitı arka: [15]) »Pohadku ſem [16]) vhodl, A [6]) dcerat [17]) mi [6]) 120
gt nedana, anizt mi [6]) geſtı gie treba.[18]) Co zde chceś a ċeho hledaś? [19])
Nic gineho nez [20]) ſmrtı! nahlie biez pryc [21]) odſud!« [6]) A [22]) dobyw taynie
korabu,[23]) vprwni [24]) ſumrak oſtawiw konie nahoſpodie,[25]) wſſed [26]) w korab
y [6]) odda ſe naprawy bieh [27]) Nazaytrie [28]) Antyochowı powiedielı [29])
arkuc,[6]) ze Appolon pryċ zabiehl.[30]) Antyoch ktomu [6]) wece: »Appolon 125
zabiehnutı mohl, Ale mne a me mocy vtecy nemoż.« [31]) I vcini taku za-
powied arka, Ze [6]) »ktoz mi Appolona ziwa da, Dam gemu piet ſeth
ffuntow zlattych.[32]) A paklı mi kto geho hlawu da,[33]) Sto ffuntow zlattych
odemne wezme.« Proten ſlib gechu ſe Appolona hledatı netolıko [34]) ne-
prietele, Ale take y prietele, ch||tiece geho zahubitı a to zlatto [35]) od An- 130 211[a]
tyocha [36]) wzietı. Ale [37]) Appolon prigew do Tyra, wzem tu raddu [38]) y [6])
wece: »Nedam [39]) proſe zemie zahubitı! Owas owſech [6]) on [6]) nic nedba,
Mnet gedineho [40]) hleda. A kdyz mne mezy wami nenalezne,[41]) Wamt nic
nevcini.« I prikaza plne koraby [42]) pſenice naſutı.[43]) A wſed nakorab odda
ſe [44]) nabieh. A kdyz bieſe Appolon odplul,[45]) Tehdy Antyochow [46]) mi- 135
loſtnik gmenem Talıarcha [47]) do Tyra prigede, Appolona hledage. A kdyz
geho nenaleze, zarmutı [48]) ſe welmi. I poċe mieſtieninow [49]) tazatı, kdeby
Appolon [6]) byl, a prawie, ze by byl prietel geho. »A [50]) chtiel bych gemu
tu raddu datı, Gēz by zbyl wſeho ſweho myſlenie.« [51]) Ale to wſe lſtıwie

[1]) Otce dcery — [2]) jeho. — [3]) Neb jak jsi dcery své muž, taks otcovo právo ztratil. — [4]) tvé; od slov »své dcery požíváš« až do slov »Náhle běž pryč« vše v rkp. *β* až na nepatrný zbytek »ženy muže neznáš« vypuštěno. — [5]) Zapáliv. — [6]) Schází v *V.* — [7]) Apollone. — [8]) v tvú lící. — [9]) V rkp. *to prawo; V.* a jestli v tvé zemi právo. — [10]) protoť. — [11]) dávaji. — [12]) zítra smrti zbýti. — [13]) jal. — [14]) s svú. — [15]) takto mluviti. — [16]) jsi. — [17]) dciť. — [18]) aniť jie jest třeba. — [19]) Což zde čekáš? — [20]) jedno. — [21]) Náhle jeď preč. — [22]) Tehdy. — [23]) sobě tajně korába. — [24]) v prvý. — [25]) v hospodě. — [26]) vsed. — [27]) da sě na běh. — [28]) A hned na zajtřie; *β*: A když zítra den bieše. — [29]) *β*: pověděchu. — [30]) *β*: že by . . .; *α*: že jest Apollon utekl. — [31]) ale nás utéci nemóže. — [32]) zlata; *γ*: liber zlatých. — [33]) *β*: přinese. — [34]) netolik. — [35]) a penieze; *β*: puožitek; *γδ*: dary. — [36]) Písař napsal pův. *Appolona*, vyškrtl a opravil na kraji. — [37]) Tehdy. — [38]) měv s svými radu. — [39]) Nedám sobě. — [40]) jedno. — [41]) nebude. — [42]) A kázav plný koráb. — [43]) *βγδ*: nasypati. — [44]) i vsed (*β*: vešed) v koráb, da sě. — [45]) *α*: odplynul. — [46]) Antiocha krále. — [47]) Thabarcha; *γδ*: Taranta. — [48]) smuti. — [49]) I jal sě měšťanóv. — [50]) A mnie (*α*; *β*: mienie to že; *γδ*: právě sě býti), by byl jeho přietel a řka. — [51]) *β*: v níž by měl všecko své myšlenie a výstrahu svého života; *γδ*: kterak by se měl zlých úkladův vystříhat.

mluwieſe, nebo bieſe lity ged prineſl s ſebu, chtie geho otrawiti. Appolon prige[1]) do mieſta Tarſy[2]) y[3]) poce[4]) přebywati wtom mieſtie. nebo bieſe kořec aneb miera wtom mieſtie poſeſti zlattych pſennice. Appolon otewře[5]) korab y[6]) prikaza[7]) wſem lidem mieſta toho[8]) popſenicy giti. A kořec anebo[6]) ſtrych[6]) pſēnice[6]) poſedmi[9]) peniezych miedienych prikaza[7]) da-

211[b] watı. A tiem obziwi[10]) to mieſto.[11]) I prikaza, aby geho kupcē || nenazywali. Wſecky gim Penieze nawratı A mieſto tiemi peniezy kaza oprawowatı.[12]) Tı[13]) Tarſti mieſtiene tu miloſt Appolonowu kſobie wzechu,[14]) Gemu načeſt a nawiečnu pamiet obraz podobny gemu vcinichu A proſtřed mieſta poſtawichu.[15]) A kdyz Appolon caſu gednoho pomorſkem břehu chodieſe, Clawık[16]) z geho[6]) mieſta[6]) a[6]) zgeho zemie ſlechtic, Geda pomori, Vzře Appolona[17]) y[6]) wece:[18]) »Zdraw bud, kralı Appolone! Wieſlı prawo[19]) Antyochowo oſobie? Newieſlı, powiemt tobie.[20]) Takt geſtı[6]) kral Antyoch řekl: ‚Ktoż mi Appolona ziwa da, Dam gemu piet ſeth ffuntow zlattych;[21]) Paklı mi[6]) kto geho hlawu da,[22]) Sto ffuntow zlattych odemne[6]) wezme.‘ Protoż, kralı[6]) Appolone,[6]) tobiet[6]) to prawim,[23]) że mas wmieſtie lidi, Genz tie chtiegi[24]) otrawiti. Protoz prawim[6]) tobie,[6]) Gediz odtawad[25]) pryč!«[6]) Appolon zte řeci gemu podiekowa, I prikaza[26]) gemu datı piet ſeth ffuntow zlattych arka: »Vzitecnyeyſieho oſtřeženie, mezy klenoty drazſieho, nenie nez zdrawie.[27]) A kdyz ſy mie[28]) vzitečnie

212[a] wyſtriehl, Gmieyz ty penieze[29]) odemne, kterezby[30]) miel od An||tyocha wzietı,[6]) Kdyz[6]) by mie gemu ſwazaneho[31]) dal.« Clawık peniez[32]) nechtieſe wzietı arka: »Tobiet nynie wiece geſt[6]) potřebie,[33]) chowayz ſobie[34]) toho,[6]) Appolone![6]) Swietſi[35]) cti vtebe tito zlatti nezli vmne budu.«[36]) Appolon prikaza[37]) korab priprawitı, wſed wkorab[38]) y[6]) porucil ſe panu bohu.[39]) A kdyz giz deſet dni odbřehu plul,[40]) wty[6]) čaſſy[6]) powietrie ſe[41]) promienı. protı poledniemu wietru Wſta ſpuol nocy wietr y wzbudi wlny; y ſburi ſe moře a odge wietr korab naſe; y počechu wlny korabem metatı yakożto miečem. Az wlna gedna welika priſedſi y ztroſkota korab y poge puol korabu wyſoce nadſe, Tak ze gedna dſka zdruhu

---

[1]) Tehdy Ap. přijede. — [2]) β: Tharsie. — [3]) a. — [4]) α: jal sě. — [5]) A zezřěv (α; β: uzřev), že jest hlad přielišný v tom kraji, kořec jenž po osmi zlatých kupováchu (α; β: tak že po osmi zlatých pšenice strych), otevřev svuoj. — [6]) Schází u *V.* — [7]) káza. — [8]) všemu městu. — [9]) po osmi. — [10]) α: živi. — [11]) ten (celý β) kraj. — [12]) Ale aby jeho kupcem nenazývali, všecky penieze (jim β zase γδ) vráti (β; α: vrátil) a káza (α) jimi města popraviti. — [13]) Tehdy. — [14]) uzřevše. — [15]) obraz jeho prostřěd města postavichu. — [16]) tehdy Klavik. — [17]) uzřěv jej. — [18]) vece jemu. — [19]) ustavenie (αβ; γδ: výpověď.) — [20]) napomenu tě z něho. — [21]) zlata. — [22]) přinese. — [23]) α: pravi. — [24]) chtie. — [25]) jeď odtad. — [26]) poděkovav káza. — [27]) Z užitečného ostřieženie (α; β: vystřezenie děkujiť, neb) mezi klenoty (nic β) draživšieho nenie (nežli hrdlo β). — [28]) mě tak. — [29]) ten dar. — [30]) jenž by. — [31]) svázána. — [32]) toho daru. — [33]) třěba. — [34]) to sobě. — [35]) Ale Apollon vece: »S větší. — [36]) u tebe bude nábytek nežli u mne. — [37]) kázav. — [38]) vsed ven. — [39]) větróm. — [40]) bieše plul βγδ; α: plynul. — [41]) sě jim.

neoſta.[1]) Striebro a zlatto[2]) letie nadno, Rucho y[3]) gine zbożie potonu[4]) 170
a lide ztonuchu. Gediny[5]) Appolon, dſku okrociw, y[6]) poče[7]) ſe gie
drżeti. I plawa[8]) nani tri dni a tri nocy. A[6]) ctwrty den vzřew[9]) rybaře,
an lowi ryby,[10]) Y poče k niemu mluwiti[6]) a[6]) wolatiařka:[6]) »O, člowiečе!
pribeř ſe kemnie! Dayz ziwot pracnemu, Spomoz hubenemu!« Rybař ſe
kniemu pribra,[11]) wſwu lodie geho wſadi[12]) a[6]) doſweho domu geho 175
vwede.[13]) A pokrmiw[14]) geho, kaza[15]) ſe gemu naſpati.[16]) A kdyz ſe naſpa,
wece[17]) || gemu Rybař: »Wieſli to, ze podle biehu[18]) morſkeho gſy robot- 212[b]
nik[19]) mog? Anebot[20]) ſem tie ſmrti zbawil. Ale neday mi toho pan buoh,
Bych[21]) chtiel zlie vciniti tomu, genż[22]) mi nic zleho[6]) nevcinil. Ale
totot[23]) prawim tobie, Tot plachtička[24]) wkutie[6]) lezi. Obwina[25]) ſe gie, 180
Beriz ſe[26]) natrziſtie a[6]) hledayz ſobie[6]) ſtieſtie. A pakli[27]) nebudeš mocy
naleznuti,[28]) nawratiż[29]) ſe zaſe kemnie, A[6]) tu chudobu, kterużt mam,[30])
napolyt ſtebu rozdielím. A ty budeſli kdy[6]) dobry a prigdeš kecti,[31])
dobrym mi to ſpomeneš.« Appolon[32]) wgedne plachtie[33]) hoſpodari ſwemu
podiekowaw,[34]) y gide[35]) na trziſtie. Nalit kral te zemie Cylibſke[36]) gme-
nem Altyſtrates s ſwymi pannicy namiec ghra.[37]) Appolon tu ſtoge y poče 185
ſe diwiti.[38]) Gedinez[39]) kral mieč vpuſti.[40]) Appollon to widiew, neby len
ktomu, poſkociw byſtře,[41]) wzem miec I[6]) poda geho[6]) krali welmi po-
ctiwie.[42]) Kral wzem miec odplachetnika y[6]) poče myſliti, kteraky by to
byl mladenec wplachtie? kterak koli wplachticy chodi, wſak matny nenie
ani chlapſky.[43]) Kral hře konec vcini Y poče[44]) ſe tazati ſwe[6]) čeledi,[6]) 190
kteraky by ono[45]) ginoch byl wplachtie? A kdyz gemu niżadny || nevmie[46]) 213[a]
powiedieti, Rybaře toho[6]) otazachu. A on gemu[47]) powiedie, ze geho na-
lezl, an tapa pomori.[48]) »Ale kteraky geſt,[49]) toho ia[6]) newiem.«[50]) Oni[6])
ſlowa rybařowa prigechu[6]) a[6]) kralowi[51]) to[6]) powiediechu. Kral gim

---

[1]) β: I vzehra se moře a otje vietr korábu větrník, i popadechu vlny koráb na sě i počěchu jím jako miečem metati, jedna vlna s sebe druhé vlně podáváše. Až zatiem vlna jedna přišedši veliká, poje puol korába vysoko i roztroskota jej, tak že i jedna dcka nebieše s druhú sevřiena. — α: Vlny vzechu na sě koráb i jechu sě jím jako miesczem (!) zmietati. Jedna veliká, přišedši pod koráb, vrže jím vysoko nad se i roztříska jej tak, že i jedna dcka s druhú neostala. — [2]) s zlatem. — [3]) a. — [4]) α: poplynu. — [5]) A. — [6]) Schází u *V*. — [7]) jal. — [8]) β: tápáše. — [9]) uzře Apollon. — [10]) α: rybáře loviece (β: ryby lovíceho). — [11]) přibrav. — [12]) přijmě. — [13]) vede. — [14]) β; α: nakrmiv. — [15]) kázal. — [16]) α; β: káza se jemu zespati. — [17]) řěkl. — [18]) práva. — [19]) β; α: robotný. — [20]) že. — [21]) Ale bože toho nedaj, bychť. — [22]) ješto. — [23]) toť. — [24]) plachta. — [25]) α: Obina. — [26]) jdiž. — [27]) pakli že. — [28]) polepšiti sě. — [29]) vrať. — [30]) Tu, kterúž já mám chudobu. — [31]) a přijdeš kdy k otci (!); βγδ: k štěstí. — [32]) Tehdy Ap. — [33]) z té plachty. — [34]) děkoval. — [35]) šel. — [36]) král cylibský. — [37]) hra. — [38]) Apollon stoje se díval. — [39]) Tehdy. — [40]) ztrati. — [41]) Apollon to vida, skočiv velmi (α; β: nebieše lén, bystře skoči) a. — [42]) lepě. — [43]) mysliti, že ten jinoch, kterakýžkoli v rubáči chodí α; β: jakžkoli v plachtě jest), nenie lehký (β; α: nenie lepí [!]; γ: i pomyslil, jakýž takýž to jinoch jest, ač v plachtě chodí, neníť matný). — [44]) učině, jal se. — [45]) onen. — [46]) β: i jeden neumějieše. — [47]) jim. — [48]) že jest (jeho β) nalezl na (β: po) moři, an tápá. — [49]) jest, odkud-li jest. — [50]) nevědě. — [51]) králi.

wece: »ktoz koli [1]) geſt a [1]) odkawadz [2]) geſt, toho [1]) newiem.[1]) Ale [1]) pro tu ſłużbu, kterużto geſti mnie dnes poſłuzil,[3]) Daytez gemu rucho nowe [1]) a pogmietez geho domeho domu,[4]) at ſemnu [1]) weċeri wme ſieni.« A coz kral rozkaza,[5]) to ſe yhned ſta.[6]) Kral ten [7]) dieti ginych negmiegieſe nez gedinu dcerku,[8]) A ta bieſe prewelmi [9]) kraſna. A [1]) ta podle tiech ċaſow obyċege Vmiegiſſe huſti a pleſati, Iakożto take [1]) y [1]) gine knieżny ciniechu.[1]) Nebo tehdy bylo by [1]) te knieznie ohawno, kteraz [10]) by toho nevmiela. A to riedko ciniechu, gedine przed Otcy ſwymi,[1]) ani kdy wiece. A kdyz gednoho dne kralowna, geſto gie riekachu Lucyna,[11]) priprawiwſi ſe, y [1]) gide przedotce a przedgeho hoſti I poċe tu pleſati a huſti. A to tak ſłiċnie a ſłuſnie cinieſe,[12]) Ze wſickni opuſtiwſe krmie [13]) y [1]) diwachu ſe hudbie gegi a pleſani gegiemu.[14]) Gediny tu Appolon bieſe, genz [15]) nato nic nedbaſe ani [1]) hledieſſe,[1]) ani o gegiem pleſu, ani ogegie hudbie.[16]) || Tehdy geden, ſedie wedle Appolona, y [1]) wece gemu: »Cozt [17]) ſe tobie zda dotohoto pleſanie?« [18]) Appolon na to hlawu wrże a mrde. A [19]) to kralowna mrdenie [1]) vzrewſi, Y zarmuti ſe tiem tak przewelmi,[20]) Ze yhned zapomenu ſweho weſele wſeho y ſede zarmutiwſi ſe.[21]) Kral [22]) kedceri powiedie: [23]) »Dcero mila! pros mne, zackolí [24]) chceš, tot dam tobie, gedine bud weſela!« [25]) Kralowna [26]) vkazawſi na Appolona, y [1]) wece kralowi: »dokawadz onoho ziwa [1]) widim,[27]) weſela byti nemohu. Chceſli mie weſelu widieti, Swog ſłib, ktery [28]) ſy mi ſłibił, naplniz gey [29]) A prikaziż [30]) gemu yhned [1]) hlawu ſtieti a przedmie prineſti.« Kral gie otaza, cim by [31]) knie byl [1]) prowīnil? kralowa [32]) wece: »Zdali [33]) to nenie wīna, że kdyz mu hudbu y pleſanie [34]) wſickni chwale,[35]) A on gediny [1]) nato hlawu mrda?« [36]) kral mudry a nevnahliw ſe kedceri wece: [37]) »dcerko mila! newiem,[38]) proċ by [39]) on to vcinil.« kral [40]) gemu wſtati kaza y otaza geho, proċ by on [41]) natakowu kralowu [42]) hlawu mrdal? [43]) Appolon [44]) wece: »Krali ſlechetny! [45]) Iat ſem nakralownu nemrdal,[46]) nebot geſti kralowa poctiwa a ſlechetna, kraſna y kaza||na,[47]) Ale nahudbu y napleſanie; Nebot [48])

---

[1]) Schází u *V.* — [2]) odkud-li. — [3]) kterúž mi jest učinil. — [4]) a uveďte jej na sien. — [5]) kázal. — [6]) to jsú učinili (*α*; *β*: to se sta). — [7]) A ten král. — [8]) jednu dceru. — [9]) velmi. — [10]) kteraká. — [11]) A toho dne ta jistá kněžna, jménem Lucina, totiž moře. — [12]) A to tak sličně (a tak slušně *β*). — [13]) králové krmě. — [14]) diváchu sě, neb diviechu sě její krásné (*α*; *β*: kráse) hudbě a plesu. — [15]) ten. — [16]) ani o její hudbě ani o plesu (*α*; *β*: jenž nic netbáše ani na její hudbu ani na ples). — [17]) Co. — [18]) do této hudby a plesu. — [19]) Tehdy Apollon hlavú hodiv. — [20]) velmi. — [21]) že zapomenuvši všeho veselé i sede. — [22]) Tehdy král. — [23]) vece. — [24]) pros na mně, cožkoli. — [25]) ať bude dáno; *β*: buď vesela a nemuť se a začkoli budeš mne prositi, toť bude tobě dáno. — [26]) A ona — [27]) vizi; *β*: Doniž onoho živa vidím. — [28]) jenž. — [29]) slíbil nynie, ten mi plň (*β*: naplň). — [30]) kaž. — [31]) by to. — [32]) Tehdy královna. — [33]) I zdali. — [34]) ples. — [35]) *α*: chválili. — [36]) kroutil. — [37]) K tomu král odpovědě, jako neunáhliv se dceři vece. — [38]) Dci milá, nevieme. — [39]) jest. — [40]) Tehdy král. — [41]) byl. — [42]) královnu. — [43]) kroutil. — [44]) K tomu Ap. — [45]) veliký. — [46]) hlavou nekroutil. — [47]) nebo jest královna ctná a kázaná. — [48]) a na ples, že.

ſem tu nic noweho newidiel ani[1]) ſlyſel.[1]) Nebo ya to[2]) lepe vmiem nezli
ta poctiwa kralowa,[3]) nebot[4]) ſem ſe tomu lepe navcil.[5]) kte omluwie kral
odpowiedie:[6]) »Dcero mila! ygeden[7]) ſe tomu nediwi, geſto doma ćaſto
widal, Aniz kto toho żada, ćehoz doſti doma ma.[8]) A protoz[9]) zteto winny
gemu zazle nemieg,[10]) Ać wſak to vkaże, ze to lepe vmie.« I kazachu
gemu[11]) wſtati. Appolō wſtaw, wzem[12]) huſle, yhned prewelmi kraſnie
poće huſti a pleſati wybornie,[13]) Tak ze wſickni kriknu,[14]) ze[1]) hude lepe
y kraſſniegi nezli[15]) kralowna. A kdyz to vzřela pleſanie geho tak ſlawne
a hudenie wyborne,[16]) vpade gi wſrdce, y poće gey welmi milowati. A
klekſi předotcem, poće[17]) geho proſyti, aby gi toho zamiſtra racil dati:
»Nebot geſti[18]) tak kraſnych[19]) pleſſow, geſtot[1]) ſem nikdy newidala a[1])
neſlychala[1]) takowych.«[1]) kralowi by[20]) ta řeć welmi mila. I prikaza[21])
Appolona pripſati k ſwemu dworu a pokog poctiwy[22]) gemu dati. Appo-
lon ſe wkralownu vwaza, Y poće[23]) gi vciti ſweliku poctiwoſti a kazni,[24])
że Appolon wroce celem neznamenal, By kralowna nanieho[25]) || kdy[1]) 214[b]
popatrila.[26]) Ani ona kdy zocila, By on take[27]) nani milie wzezřel. A wſak
mezy nimi[28]) bieſe laſka[29]) welika.[30]) I ſtalo ſe geſt, ze kniezata[31]) welika
a[1]) vrozena[1]) proſiechu te Kralowny zaſe, Proto[32]) ze bieſe diewka[1])
welmi[1]) kraſna,[33]) A take proto, ze[34]) ktoż gi pogme, tomu bytı Cylib-
ſkym kralem. Ale kral gi nizadnemu nerodi[35]) datı, a chtie[36]) tomu, aby
ona ſama muże ſobie zwolila a kohoz chce, poiala.[37]) I ſtalo ſe geſt[38])
ćaſu gednoho, ze prigideſta dwie mocne knieżetie[39]) ſecti y[40]) ſweliku
ćeledi, A kazdy[41]) kralowny za ſe proſieſe. Tehdy[42]) kral napſa liſt ſwe[1])
dceri a takto[1]) rka: »Dcerko[43]) mila! dwie mocne[44]) kniezetie[45]) prigeli
knam[46]) a kazdy tebe żadage[47]) zaſe. A iat ſem ſlibil tobie, abych tebe
nedawal[48]) niżadnemu, Gedine[49]) tomu, kohoz by ty ſama ſobie zwolila.[50])
Ale[51]) że diewkā, gimz[52]) geſti ſtud prirozen, Protoz[1]) nebrzo ktera pri-
woli kmuzſke hlawie a rkuc:[53]) ‚Tomuto ia[1]) chcy.‘ Protoz, dcerko

---

[1]) Schází u *V.* — [2]) to všecko. — [3]) než ta ctná kněžna. — [4]) a to proto, že. — [5]) tomu učil i věce. — [6]) pověděl ke dceři. — [7]) *α*: jeden. — [8]) sě tomu nediví, jehožto doma dosti má. — [9]) protož my. — [10]) nemějmy. — [11]) Apollonovi. — [12]) I vsta Ap. a vzev; *α* po řeči králově stručně pokračuje: Tehdy Apollon vzem. — [13]) i hude velmi krásně a plesá výborně. — [14]) křiknú a řkúc. — [15]) Krasšie hude i lepěji pleše než. — [16]) A když uzře královna plesy jeho, i. — [17]) i jala sě. — [18]) aby toho, jehož v náhlosti (*γ*: své) hlavy prosila, aby toho ráčil jí za mistra dáti, řkúc. — [19]) krásných a kázaných. — [20]) Tehdy královi byla. — [21]) káza. — [22]) pokoj zvlástnie káza. — [23]) počal. — [24]) ji velmi pilně učiti s velikú kázní, tak. — [25]) nan mile. — [26]) vezřěla. — [27]) kdy. — [28]) nima. — [29]) milost. — [30]) Tato věta jen v *β*. — [31]) Zatiem kniežata. — [32]) tak v *β*; *α*: snúbichu královnu. — [33]) krásná a kázaná. — [34]) a také proto, že *β*. — [35]) žádnému nechce. — [36]) ale chce. — [37]) sobě muže volila. — [38]) Tehdy sta sě. — [39]) přijedešta dvé kniežat; *β*: dvě kniežetě. — [40]) a. — [41]) každý z nich. — [42]) V tu dobu. — [43]) Dcero. — [44]) *β*: mocně. — [45]) *α*: dvě velicí kniežata. — [46]) *β*: sú k nám; v *α* schází. — [47]) *β*: každý z nich prose tebe; *α*: prosí tě. — [48]) nedal. — [49]) jedno. — [50]) kohoz ty sama sobě zvolíš. — [51]) Ale to vědě. — [52]) *δ*; *α*: jenž. [53]) nebrzo která diewka k mužské hlavě die.

mila,[1]) aby ſe vmenſilo tweho ſtudu, napiſiż[2]) mi toho gmeno, zaniehoz[3]) chceś gti.[4]) A neřkut[5]) toliko ztiechto dwu knieżetu,[6]) kterez ſta ſem
215[a] prigela,[7]) Ale zewſeho ſwieta, lec bud chudy, leč[8]) || bohaty. Nebot wiem,[9])
255 żet[10]) nenie tak bohateho,[11]) bychom my[10]) ſe gemu newrownali;[12]) Aniz[13]) gt[10]) wſwietie tak chudeho, bychom geho neobohatili.« přećetſi[14]) kralowna ten liſtek,[15]) y[10]) zapyři[16]) ſe hańbu weliku[10]) arkuc:[10]) »Hańba napſati otcy prawdu, A[10]) neodepſati tot ſkoda welika.«[17]) Awſak[18]) wyniewſi deſtičky[19]) ſwe, y[4]) poće[20]) cinitı kraſne třenie, napſa »A« to
260 ſlowce.[21]) Matka to gegie[22]) widucy poće[23]) ſe tomu welmi[10]) diwiti, Proč by dcera gegie »A« pſala,[24]) Ano ygednoho ztu dwu kniezatu[25]) gmena[26]) nebieſe, genz[27]) by ſe od »A« pocinalo. Ale kdyz »A« napſawſi y poće »p« pſati, Tehdy matka gegie wece:[28]) »Dcero zla a bezſtudu! Proč chceś ſwog rod pohanieti A chudeho morſkeho tapače ſobie zwo-
265 liti?«[29]) Dcera materi ſwe odpowiedie:[30]) »Matko, ne tobie dano gt wolenie,[31]) ale mnie. Protoz[32]) ia ſobie toho wolim,[33]) geſto mi geſt mil.[34]) Nebo ia to wiē dobře,[35]) zet miloſt nezalezi[36]) nazbozi, Ale naſlechetnoſti. Radieyſit bych ſ chudym milym bydlila nezli zbohatym nemilym; Nebo lepſi geſti ſmilym geden den nezli ſnemilym tyden.«[37]) Tak to powie-
270 diewſi[38]) y wſta odmateře y napſa,[39]) ze chce Appolonowi:[40]) »A nedaſli
215[b] mne gemu,[41]) dceru ſwu[10]) ztratiš.« || I poſla[42]) liſt ſwemu[10]) otcy. Otec kdyz liſt[43]) přecite,[44]) Ihned hoſtem odpowiedie a da gim odpuſtienie.[45]) A prowodiw[46]) hoſti, Y vcini ſwatbu Appolonowi a dceri ſwe.[47]) A kdyz giz Appolon ſkralowu[48]) rok bieſe blizko,[49]) pogew[50]) gi y ge[51]) (ſe) ſni
275 prochazeti podle moře. Gednozt poplu korab, A na tom korabu[52]) bieſe tyrſke znamenie napſano.[10]) Vzřew ge[53]) Appolon, y[10]) wece kralowe ſwe:[10]) »Tentot korab geſti z me zemie. Počekayme tuto[10]) malo,[10]) zda nam niekto co powie niektere nowiny.«[54]) Gednozt[55]) geden ſkorabu wyſkoci,[56]) Poznaw Appolona y[10]) wece:[57]) »Zdraw bud, Appolone!«[58])

---

[1]) A protož. — [2]) napiš. — [3]) za kteréhož. — [4]) *αγδ*: za niemž chceš býti. — [5]) neřkúc. — [6]) z tolik túto dvú knieżat. — [7]) ješto sem přijeli. — [8]) buď. — [9]) Neb to vědě. — [10]) Schází u *V.* — [11]) bohatý. — [12]) nevrovnali bohatstvím. — [13]) ani. — [14]) Uzřěvši. — [15]) list. — [16]) zapáli. — [17]) Napsati otcovi pravdu, toť hanba; neodpověděti-li královi, toť hanba, i škoda mlčeti pravdy. Však lepšie hanba malá než hanba a škoda veliká. — [18]) a. — [19]) dcky. — [20]) je sě. — [21]) činiti krásné trženie na *A.* — [22]) Tehdy mátie jejie to. — [23]) i poče. — [24]) proč *A* píše. — [25]) knieżat. — [26]) jméno. — [27]) ješto. — [28]) A když *A* napsala (počala psáti *P.* I *γδ*) rozhněvavši sě na ni mátie, i vece jí. — [29]) rod uhaněti, knieżata šlechetná potupující a chudého tápače morského (*αγδ*; *β*: mrzkého plachetníka) sobě zvolující. — [30]) K tomu jí dcera odpověděa řkuc. — [31]) voliti. — [32]) a protož. — [33]) já sobě volím to. — [34]) milo. — [35]) Neb to vědě. — [36]) neleží. — [37]) Celé toto souvětí u *V.* schází. — [38]) Řekši to. — [39]) a napsala to. — [40]) Apollonovi a řkúc. — [41]) tomu. — [42]) poslala. — [43]) ten list. — [44]) *α*: přezři. — [45]) a da jim . . . u *V.* schází. — [46]) Tehdy odprovodiv. — [47]) své s velikú ctí. — [48]) s svú kr. — [49]) blíž kroku bydlil bieše u veliké milosti, tehdy jednoho dne. — [50]) *α*: pojem. — [51]) šel; *γ*: pojav ji za ruku i je se. — [52]) A zatiem koráb poplynu (*β*; *α*: poplynul), na němž. — [53]) A uzřěv jej. — [54]) zda nám kto z něho které noviny povie. — [55]) Zatiem. — [56]) *β*: vyskočiv; v *α* schází. — [57]) vece jemu. — [58]) králi Apollone.

wefel ſe, kralı welıky, A wiez, ze Antyoch y [1]) s ſwu dceru hromem geſtı 280
zabıt, A wſicka kniezata okolnie y wſickni pani tiet ſu Cieſařem zwolılı.[2])
A [3]) čekagıt tebe [4]) ſ mnohymi klenoty y ſewſeho (!) geho nabytky.« [5])
A wyſed z korabu da gemu knieżecy [6]) lıſty. Tehdy ty [7]) nowiny teſtı
ſwemu powiedie. Teſt gemu odpowiedie: »Prodwogı wiec geſt mi tato
nowina mila, Ale [8]) progednu wiec geſt mi welmi [9]) nemila. Twa poctı- 285
woſt [10]) geſt mi mila,[11]) ze || gız widim,[12]) ze ſem kralı welıkemu dal ſwe 216[a]
dietıe. Ale to mi geſt [9]) nemilo, ze mi tebe nemietı A tak draheho člo-
wieka ztratıtı. Awſak možeſlı ſwu myſl přemocy, zoſtań [13]) ſemnu; dneſni
den kralowſtwie ſweho poſtupugı.« [14]) Appolon gemu odpowiedie: [15]) »kralı
mily! Twet [16]) miloſtı přewelmi [17]) diekugı. Ale wſwe zemi [18]) oſtawil ſē 290
přately y nepřately, A neſluſelo by mi to,[19]) Bych ſe gim nepokazal a
kazdemu podle geho zaſluzenie nezaplatil.« [20]) Y prikaza [21]) korab pripra-
witı. A kdyz gız korab priprawowachu,[22]) gıde předkralownu y wece [23])
gie: »Kralowno! [24]) znamenay dobře prſten tento. Yat muſym doſwe zemie
getı [9]) a [25]) wcieſarſtwie ſe vwazatı, A tot [26]) bezwelıkych boiow nebude. 295
I [27]) protoz wtuto walku lepe tobie přegi [28]) vmateře bytı nezlı ginde. A
kdyz bude toho [9]) čas, tehdyt potıe ctne poſly poſlı.[29]) A newieř nizad-
nemu, gedine tomuto prſtenu.« A kdyz tuto [30]) řeč vſlyſe kralowa,[31])
omdlewſı nazemi pade.[32]) Podobre [33]) chwilı okriwſı wece: »O newiero
neſtıaſtna! O miloſtı [34]) lıta! y [9]) chceš mie [35]) oſtatı, Gēz ſem protıe wſe 300
opuſtıla y potupila, || kdyz ſem tıe ſobie zwolıla? [36]) Stebu chcy getı a 216[b]
ſtebu chcy wſudy [37]) bytı. Budeſlı kde vtieſen, Tut ya ſe ſtebu take
vtieſim; [38]) Budeſlı [39]) kde wneſtieſtıe, lechčegit mi bude ocima widietı nez
vſima flyſetı.[40]) nebo poſlowe [41]) wiece priſocye,[42]) nezlı ſe co ſtane.[43])
Appolon gie odpowiedie: »Kralowno, tobiet toto powiem,[44]) zes ty tıe- 305
hotna [45]) A vſylı ſy ty nepriwıkla, A moře ſe ſlitowatı nevmie. Protoz ſe
zatıe bogim.« Kralowna odpowiedie: [46]) »By wtobie wiera byla kemnie [9])
a [9]) kme nemocy, bylotby přigıtı zdaleka.« [47]) A kdyz ſu ſe pożehnalı otcy

---

[1]) veliký, neb král Antioch. — [2]) a všeckna knieżata tě ciesařem volili (β: zvolila). — [3]) i. — [4]) čekají tebe vesele. — [5]) s Antiochovými klenoty i se vším nábytkem. — [6]) knieżetské. — [7]) Tehdy když Apollon tyto. — [8]) a. — [9]) Schází u *V.* — [10]) Najprv tvá čest. — [11]) velmi mila a také jest mi to milo. — [12]) vědě. — [13]) ostaň. — [14]) se mnú a dnesť z svého královstva (β: královstvie) zstupuji. — [15]) K tomu Apollon vece. — [16]) z twé. — [17]) tobě. — [18]) zemi i podle. — [19]) neslušalo by. — [20]) neodplatil. — [21]) V tu dobu káza. — [22]) připravichu. — [23]) všed před (α: s) svú královnu vece. — [24]) Královno žádná. — [25]) a tam. — [26]) tu. — [27]) A. — [28]) lepějit přěji. — [29]) ctně pošli. — [30]) tu. — [31]) královna. — [32]) letě. — [33]) a po dobré. — [34]) nemilosti. — [35]) mne — [36]) jenž jsem pro tě vššího ostala! Útěchy větčie nemám než tě vidúci. Že jsem tě zvolila. — [37]) α: vezde. — [38]) tu sě s tebú utěším. — [39]) a budeš-li. — [40]) to mi lehce (γ: lechčeji) bude trpěti očima vidúci, než ušima slyšeci. — [41]) posli častokrát. — [42]) přiložie. — [43]) než sě jest stalo. — [44]) Vědě (β: vizi), královno. — [45]) že jsi těžka. — [46]) K tomu královna vece. — [47]) mělby ke mně zdaleka přijeti. A již sě ten čas přibližuje, a ty chceš ote mne. Nestane sě tak, a kdež ty budeš, tu já budu s tebú«. Tehdy Apollon vece: »Když býti jinak nemóž, a ty vezmiž odpuštěnie, vsediž v koráb«.

a materi, welıky plać by mezi nimi.[1]) A kdyz ſu ſe plawili pomořı, driewe
nez dwa mieſiece minuchu, Čaſ ſe priblızi ku porodu. Nebo morſka wonie
kralowu zagıde, y pribliżi ſe kuporodu, ziwot ſe gegi wzdwize nahoru. A
ona duchu nemohucy mietı y omdle a zuby tak ſylnie ſtwrdi, ze każdy
domniewaſe ſe, by vmřela. I by takowy krik y plać wkorabie welmi we-
lıky.[2]) Ale Appolon naywiece kricieſe,[3]) neb gemu blizko[4]) kſrdcy gdieſe.
kte tuze wztrże ſe wietr namori.[5]) Marynařowe[6]) domniewagice ſe,[7]) by[8])
217[a] kralowna vm||řela, Počechu proſytı krale Appolona,[9]) aby ge żiwıl, řkuce
gemu:[9]) »Newywrżeſlı vmrlce z korabu, wſickni tuto[3]) ztoneme;[10]) Nebo
moře ſwe hry neoſtane,[11]) dokawadż[12]) zſebe[13]) vmrlce newywrże.«[14])
Appolon gī odpowiedie:[15]) »neniet toto[16]) tıelo ſproſtneho člowieka, Ale
byla geſt dcera krale[17]) welıkeho.« Tehdy[18]) wida Appolon, że ginak
bytı nemoże, kaza gı wrucho, kterezto wkorabie naydrażſı gmiegieſe, gi
oblecy y wložıtı wčlunek, tocıżto wlodıčku.[19]) A podhlawu poloziw[20]) dwa
tıſice hriwen zlatta, a lıſt takto Kazal pſatı:[21]) »Ty, ktoz toto[22]) tıelo na-
lezneš, wiez to,[3]) żet geſt kralowna,[23]) krale welıkeho dcera, Progegizto
ſmrt mnoho geſt[3]) ſlzy[24]) wylıto[25]) a welıky ſmutek byl. Mat podſwu
hlawu dwa tıſice hriwen zlattych.[26]) Tıech[27]) ſobie geden tıſic wezmi za
ſwu pracy a[28]) druhy tıſic[3]) napohřeb toho diela (!) day.[29]) Pakl toho
zlatta napohřeb neztrawiš a ſobıe ge ſchowaš, Bud tak huben, aż by zadny
nebyl, kto by twe tıelo pochowal.«[30]) Wloziw[31]) ten lıſt, prikaza[32]) lodi
welmi twrdie zabednitı.[33]) plakaw nadtıem tıelem,[34]) y puſtı lodicy[35])
v moře. wlny lodıcy[36]) pogechu[37]) A třeti den k Effezu toho mieſta na-
217[b] březe poſtawi||chu. I ſtalo ſe gt poſtıeſtıe gednoho dne, ze lekař geden,
Cyremon tak řečeny,[38]) prochazıeſe[39]) ſe wtu[3]) dobu[3]) podle moře. Vzrew

---

[1]) Místo toho souvětí u *V.*: V tu dobu královna i Apollon, vzemše odpuštěnie, vsedú v koráb, a když od břěha odtrhnú, jedú k Tyru. — [2]) *V.* vypravuje jinak: A když dva měsíce biechu na moři, tehdy královně vuoně mořská a nepokoj mořský (překážely γ; β: královně poče se nechutenství činiti). I přiblíži sě čas ku porodu s bolestmi velikými bezpřiemne. Lože se v ní vztrže nahoru a nadchu nemohúce mieti, i porodi dceru. A porodivši ji i scepenie a zuby tak sličně stvoři, že každý mnějieše, by byla umřela. Byl křik a pláč velmi veliký v korábě. — Dle *V.* také v rkp. β je toto místo zkrácené, rozdílného upravení a matné. — [3]) Schází u *V.* — [4]) blíže. — [5]) na moři veliký. — [6]) V tu dobu marináři. — [7]) mniece. — [8]) by byla. — [9]) aby dal živoť živým, a řkúce: Králi. — [10]) stonem. — [11]) nepřěstane. — [12]) doniž. — [13]) Schází v β. — [14]) nevyvržem. — [15]) K tomu Apollon vece s velikým pláčem: »Ee, ponechajte! — [16]) Schází v α. — [17]) krala. — [18]) Potom. — [19]) že jinak býti nemóže, kázal lodičku, ježto vzdy v korábiech bývá, vzieti a tělo v drahé rúcho, ješto v korábě mějieše, káza obléci a v lodičku v tu vložiti. — [20]) podloži. — [21]) a list takto psaný. — [22]) to milé. — [23]) žeť králová jest a. — [24]) slz. — [25]) prolito. — [26]) zlata. — [27]) z těch. — [28]) vezmi a. — [29]) α: ztrav; β: obraťˇ. — [30]) schováš, bože, daj mu tak chudému býti, aby nikdy nic neměl; β: aby tak byl huben, aby neměl, kto by jeho tělo pochoval. — [31]) A vloživ. — [32]) káza. — [33]) lodičku (β: lodici) tvrdě zabiti (β: zabedniti) a. — [34]) i přeplakav. — [35]) lodičku. — [36]) Tehdy vlny lodičku. — [37]) pojechu (α: pojemše) a hravšě jí. — [38]) Třetie den ji u města jednoho Effaza (γ: Effeza; β: Efren) najde lékař jménem Cyremon ($\alpha\gamma$: Cerymon). — [39]) procházěje.

lodicy, ana plawa, kaza [1]) gi ſobie [2]) ſwym panoſſem [3]) prineſti [4]) y kaza gi otewrieti.[5]) A kdyz gi [6]) otewřechu, vzřew lekař [7]) pani kraſnu [2]) wkraſnem ruſe leziece,[8]) I prikaza lodicy [9]) doſweho domu prineſti.[10]) Zlatto nalez y liſt přečet wece:[11]) »Beru to na me[12]) zdrawie, ze netoliko geden tiſic, yakoz liſt prawi a [2]) ſwiedci,[2]) Ale oba tiſice chcy nagegi pohřeb ztrawiti.«[13]) A kdyz miſtr to,[14]) coz kupohřebu bieſe potřebie,[15]) dobywaſe, Prigide[16]) vćedlnik miſtrow, gemužto riekachu Sylemon.[17]) Vflyſew,[18]) co ſe wdomu diegieſe, y gide[19]) ohledowat tiela gegiho.[20]) A vzřew y[21]) wece: »vmrice takoweho nikda člowiek[22]) newidal. Twař ſe gegie [2]) nepromienila, Barwy neztratila, Oci ſe nepřewratili,[23]) nos ſe neoboſtril.[24]) Tato zena[25]) gt ziwa. nemoc gi gt po dietiatku.« A znamenaw wſecky zily y wece: »O [2]) prietele teto panie! Byſte wy[26]) mie priſobie mieli, tohoto tiela byſte[27]) vmořе nevwrhli!« A[28]) nabraw trawy a[29]) kořenie, geſto on wiediel kte [2]) nemocy,[2]) kaza leſu na || ctiři koly polozitі[30]) A to tielo[31]) nato[32]) wložiti. I vcini oheň zkořenie podleſu,[33]) az ſe tielo zahřege.[34]) pak wſecko tielo zmaza nayprwe [2]) olegem drewenym,[2]) potom maſtmi drahymi, kterymiz on wiediel.[35]) A kdyz gt zmazal, znamenaw[36]) pozilach, ze moc prirozenie prigima, y [2]) vcini[37]) kychawku. A kdyz kſſi, tak[38]) to loze, geſto ſe bylo[39]) wzhoru wztrhlo, to [2]) dolow ſtupi,[40]) a ona[41]) duch prige. A otewřewſi oci a vſta, welmi[42]) mdlie promluwi; kterakz koli mdla bieſe, takto wece:[43]) »Kdo gſy primnie, wiez, aby ſe mne nedotykal tak nemudře,[44]) nebot ſem kralowna.«[45]) A[2]) prigemſi lekarſtwie,[46]) genz poſyluge mudreho [2]) clowieka,[2]) y [2]) bieſe[47]) počaſu tak kraſna a čerwena a zdrawa.[48]) Protoz nediw ſe[49]) ygede , řeci teto, ani ſe domniewag, byt byla[50]) kriwa ;[51]) Nebo to piſmo ſwiedci, ze gmieli zide[52]) ten obyčeg, ze ſwych milych přatel vmrlych zatridceti[53]) dni ſu [2]) chowali, mazice[54]) maſtmi drahymi,[55]) zdaby[56]) ſe duſe wtiele zatagila[57]) proweliku nemoc a mdlobu, Iakoz ſe čaſto ſtawa, A [2]) iakoz miſtri a lekarzi prawie a tomu zaprawo chtie.[58]) Tehdy Sylemon vwed[59]) miſtra ſweho dokomniaty, wniezto Lucyna

[1]) α: a uzřev lodičku, káza. — [2]) Schází u *V.* — [3]) sluhám β. — [4]) β: přivézti. — [5]) i otevříti. — [6]) lodičku. — [7]) mistr. — [8]) ležící. — [9]) i káza lodičku. — [10]) přivézti. — [11]) a když právě lodici otevřechu (β), přehleda zlato, nalezl list, přečet jej povědě. — [12]) β: své. — [13]) mile ztráviti. — [14]) V tu dobu, když mistr. — [15]) třeba. — [16]) α: i příde. — [17]) učedlník jeho jménem Silemon; β: Cylemon. — [18]) a uslyšav — [19]) šel (α). — [20]) toho. — [21]) je. — [22]) jsem. — [23]) očij neupadle (α; β: se nepřevrátile; γ: se neopadly). — [24]) neobostřil (nohy se neotvrátile β), kuožě nenie tvrda. — [25]) panie jistě. — [26]) byli. — [27]) toho byšte vy těla. — [28]) Tehdy. — [29]) i. — [30]) připraviti. — [31]) tělo nahé (β). — [32]) na ni. — [33]) pod lésú z toho kořenie. — [34]) α: dobře shřielo; β: zahře; γ: zhřálo. — [35]) Poslední věta schází u *V.* — [36]) A když uznamena. — [37]) učini jí. — [38]) kýchla, tehdy. — [39]) bieše. — [40]) pusti. — [41]) α: ana. — [42]) oči, jedva. — [43]) jakž mdla bieše, a řkúci. — [44]) viz, aby mne sě tak dotýkal. — [45]) králová. — [46]) králová lékařstvie. — [47]) byla. — [48]) po malém času velmi krásna a zdráva. — [49]) A nediv sě z vás. — [50]) ani mněj (β: mni), by byla. — [51]) α: křivda. — [52]) židové. — [53]) α: až do třidceti. — [54]) V rkp. pův. psáno *mage;* nad to napsáno *zice. V.*: zašije (?) tělo. — [55]) mastmi rozličnými zmazavše. — [56]) zdali by. — [57]) utajila. — [58]) jakož mistři pravie. — [59]) β: uvede.

218b lezieſe,[1]) || y wece:[2]) »Wiz,[3]) miſtře, geſtos kazal hrob kopati!« Miſtr vzřew pani kraſnu, y[4]) wece gemu:[4]) »Rad widim[5]) ſmyſl twoy y ra-
365 doſten[6]) ſem vcinken[7]) twym. A[4]) nemni, vcedlniku[8]) mog, By ztratil trud twog y pracy, kteruz ty miel oteto pani.[9]) Ani ſe domniewag, By ſwu ztrawu ſtratil,[10]) Genz ty nagegim lekarſtwi vtratil.[11]) Pani tato ma welike zbozie.«[12]) Tehdy miſtr rozwazaw zlatto, y[4]) da geden tiſic zlatta[4]) Sylo-
menowi[13]) zageho pracy a vſyle[14]) A[15]) druhy tiſic zlatta[4]) ſchowa
370 lucynie knieznie.[4]) Pomalē čaſu zhogi ſe lucyna[16]) y by[17]) tak kraſna, az bieſe wdiwy kazdemu člowieku,[18]) ktoz gi gedine[19]) vzřel.[20]) Tehdy Cyre-
mon miſtr wece: »Chcyt tie ſobie zaſwu dceru wzieti, A neginak nez prawie za ſwe diete.«[21]) A[22]) znamenawſi to[4]) Lucyna, ze miſtr myſli ogegiem wdani,[23]) powiedie gemu lucyna:[4]) »Otče mog, rač malo ſlyſeti
375 dcery ſwe.[24]) Otcem tie proto[4]) nazywam, nebo ſy mie prigel za ſwu[4]) dceru. Ale wſak rač to wiedieti, zet ſem ia kralowna[4]) vrozeneho[25]) krale a[4]) mocneho[4]) žena, Genzto wiem,[26]) že promie geſti vwelike žaloſti. A protož chcyt geho wciſtotie čakati,[27]) dokawadz geho, kdez geſti, ne-
219a zwiem.[28]) A tohot || proſym natobie, aby mi pomocen byl.«[29]) Tehdy
380 Cyremon, vſlyſew to odnieho, (!) y dopomože gi,[30]) ze gi knieznu[31]) vci-
nichu wchramie[32]) te bohynie,[33]) kteražto Weſta[34]) ſlowieſe. A ktoz te bohyni ſluzil, wciſtotie přebywati muſyl.[35]) A zaknieznu[36]) gi[4]) panny a panie gmiegiechu. A tak tu kralowna lucyna Abbatyſi[4]) bieſe. A kdyz ſe toto[37]) tak diegieſe, Appolon kwielie a teſknoſt mage proſwu ženu, že
385 tak zaloſtiwie gi ztratil bieſe,[38]) Slibil,[39]) že začtrnadſte[40]) leth nechce zkorabu[41]) wygiti, gedine[42]) kſwe dceri; A wtiech letech ani ſe myti ani brady holiti. I[43]) kaza ſe Marynařom tahnuti k Tarſy tomu[44]) mieſtu. pripluw tam ktomu[4]) mieſtu,[4]) y[4]) ſtawi ſe vſweho hoſpodaře, Gemužto riekachu[45]) Stragul[46]) a ženie geho dyonyſya.[47]) Tu nagich[48]) wieru po-
390 ruci gim[49]) dcerku[50]) ſwu ſgegi chowacku[51]) gmenem[4]) Ligury,[4]) ſ[52]) slat-
tem a[4]) ſklenoty drahymi.[4]) Y prikaza[53]) gi přezdieti gmeno[4]) Tarſya,

[1]) bieše. — [2]) vece jemu. — [3]) wiz to. — [4]) Schází u *V.* — [5]) vizi. — [6]) vesel. — [7]) α: učením; β: uměním. — [8]) dobrý učedlníku (β: učedlníče). — [9]) by byl ztratil trud tvuoj, jenž jsi měl, o této paní pracuje. — [10]) Ani mni by byl, tvú ztravu ztrávil (β: ztrátu ztratil). — [11]) β: to co jsi na jejiem lieku ztrávil. — [12]) paňť má veliký nábytek. — [13]) Silemonovi. — [14]) za jeho usilovánie (β: úsilé). — [15]) ale. — [16]) z té nemoci. — [17]) byla (β: bieše). — [18]) že sě divil každý (β: až by na div každému). — [19]) jedno. — [20]) β: bieše viděl. — [21]) Tehdy ten mistr Cerimon (α; βγ: Cyremon) vzal ji sobě za dceru, a jinak nic než jako své dietě (ji β) mějieše. — [22]) Tehdy. — [23]) α: o její oddání. — [24]) β: přeslyšeti dceru svú. — [25]) velikého. — [26]) α: vědi; β: vědě, γ: a vím. — [27]) α: čekati. — [28]) dokavadž jeho kde jistě nezviem, nebo on mne. — [29]) by mi toho pomohl. — [30]) Tehdy mistr Cerimon toho jí dopomóže. — [31]) kněžem — [32]) v božnici. — [33]) β: bohyni. — [34]) α: veska (!); β: stará. — [35]) Tehdy v bohyni ten obyčej bieše, že ktož v té bohyni uvesce (?) služil, ten v čistotě bydliti (β: přebývati) musil. — [36]) za kněze. — [37]) ta řeč. — [38]) dějieše, (že β) Apollon ženu tak žalostivě ztratil (bieše β). — [39]) β: slíbi. — [40]) devět. — [41]) z lodi. — [42]) jedno. — [43]) Tehdy. — [44]) k. — [45]) dějiechu. — [46]) β; α: Stratula. — [47]) Dionisiades. — [48]) na jejich. — [49]) jen v β. — [50]) dceru. — [51]) dojkú. — [52]) a s. — [53]) a káza.

proto ze mieſtu tomu Tarſys riekachu.[1]) A ktomu [2]) wzezřew nahoſpodaře, wece gemu: »O prietelí mſy! wiez to, żet ya [2]) tobie wierim wiece nezlı komu [3]) naſwietıe. y[4]) protoz tobie poruciem [5]) mu milu dcerku, nakterezto zalezı [6]) ma wſicka vtiecha y po||ſlednie ma hodina.[7]) Protoz [2]) 395 219[b]
proſym [8]) tebe, zdrz [9]) mi [2]) ſwu wieru nademnu, rozpominage ſe [10]) natu miloſt, kteruz ſem tobie y tomuto mieſtu vcinil.« A on ſlıbı tu dcerku gegı (!) wiernie chowatı.[11]) A kral Appolon,[12]) wſed wkorab, y [2]) poče pomori plawatı vwelike zaloſtı.[13]) Za tiem Tarſya wyroſte zleth dietınſkych. I poče chodıtı [14]) ſginymi pannami doſkoly, Y poče ſe přewelmi [15]) dobře 400
vcitı. I ſtalo ſe geſtı čaſu gednoho dne,[16]) kdyzto Tarſya zeſkoly prigıde, Nalit gegı chowacka [17]) Lıgorya lezi naſmrtedlne poſteli.[18]) A ona nani pohledie y poče nadni [19]) plakatı. Lıgorya, chowacka gegie, poče ſe gie [20]) tazatı, cie by dcera byla? Tehdy [21]) Tarſya, yakz mniegieſe,[22]) tak [2]) powiedie rkucy: [23]) »Stragul [24]) mi geſt otec,[25]) A dyonyzya gt mi matie.« [26]) 405
Chowacka lıgorya gı wece: [27]) »Otec twog geſtit [2]) kral Appolon tyrſky, A matka twa geſtıt dcera[28]) kraie Cylıbſkeho. A ta gmiewſı tie [29]) y vwrżena gt [2]) domoře. A otec twog, daw [30]) tie tuto chowatı, ſam [2]) prożaloſt, genz gı [31]) ma potwe materi, kwielı bludie [32]) pomori.« A tak fgide Lıgorya ſtohoto ſwieta.[33]) Tarſya [34]) dluho żelewſı chowačky [35]) ſwe, Y prige [36]) 410
ſobie to [2]) za obyčeg, Ze iakz || brzo [37]) priſla zeſkoly, nikdy negedla ani 220[a]
pila,[38]) nez brala ſe yhned naſwe chowačky [39]) hrob, kteryzto [40]) bieſe mezy ginymi hroby yhned [2]) nadmořem, A tu plakaſe chowačky [41]) ſwe. A [2]) patrecy [42]) namoře wzdy [2]) plakaſe matky [43]) ſwe, kterażto [40]) bieſe vmoře vwrżena,[44]) A take [2]) otce ſweho,[2]) kteryzto [40]) bludieſe po mori- 415
I ſtalo ſe geſtı čaſu [45]) gednoho, kdyz ſe braſe Dyonyſya zchramu,[46]) A dcera gegi ffilomachya [47]) předni w drahem ruſe, A tarſya zani yako gegi diewka. Y [48]) vzřewſe to dworſtı lıde, počechu [49]) mluwitı arkuce: [50]) »Tato, geſto zapani ſe berze,[51]) odkawadz [52]) kolı gt, ſlechtična gt.[53]) Ale tato, geſto napred gde, nenie chwaly [54]) doſtoyna.« Dyonyzya tu řeč vſlyſewſı 420

---

[1]) po tom městu Tharsí, v němž ji chovati mějiechu. — [2]) Schází u *I*. — [3]) že tobě viece přěji a věřím než komu. — [4]) A. — [5]) *α*: porúčeji; *β*: porúčám. — [6]) toto dietě, na němž (*β*: na němžto) leží. — [7]) má poslednie útěcha. — [8]) *α*: proši. — [9]) drž. — [10]) zpomínaje. — [11]) A když slíbi dietě chovati. — [12]) v tu dobu Apollon. — [13]) v žalosti jezditi. — [14]) i chodě; *β*: chodieše. — [15]) velmi. — [16]) Potom sta se dne jednoho. — [17]) tak v *γ*; *αβ*: dojka — [18]) leží u veliké nemoci. — [19]) Tharsia to uzřěvši poče nad ní velmi. — [20]) Tehdy Ligoria poče jie. — [21]) K tomu. — [22]) *β*; *α*: umieše. — [23]) vece. — [24]) *α*: Stratul — [25]) jest mój otec. — [26]) a Dionisiades má mátie. — [27]) K tomu dojka vece. — [28]) a mátie tvá Lucina, dcera. — [29]) mějieše tě na moři. — [30]) dal. — [31]) ješto — [32]) *α*: kviele blúdí; *β*: kvielí a blúdí. — [33]) V tu dobu L. snide s světa. — [34]) Tehdy Tharsia. — [35]) dojky. — [36]) *α*: přijme; *β*: vze. — [37]) *β*; *α*: koli. — [38]) nikdy prvé nejedla. — [39]) než až prvé šla na dojčin. — [40]) jenž. — [41]) plakavší dojky. — [42]) Vezřéci. — [43]) mateřie. — [44]) *β*: po moři puštěna. — [45]) Zatiem sta sě dne. — [46]) že jdieše Dionisiades z božnice (z chrámu). — [47]) Silemaria. — [48]) A. — [49]) jali sú sě. — [50]) a řkúc. — [51]) ješto jde za paní. — [52]) odkudž. — [53]) *β* dodává: vždyť jest šlechetného roda i pěknějšie. — [54]) cti.

zarmuti [1]) ſe prewelmi.[2]) Priſſedſi [3]) domow y [4]) vderi ſebu ozemi placicy [5]) te hańby, kterużto [6]) bieſe ſlyſela [7]) Oſwe dcerce [8]) mluwiece. Y poče hned myſliti,[9]) kterak by mohla Tarſy s ſwieta ſweſti, Aby potom [4]) proni nizadny [4]) wiece gegie dcery nehaniel.[10]) Y [11]) vmyſlywſi vcini tiěto obyče-
425 gem: [12]) A [4]) miegieſe gednoho robotnika,[13]) geſto bieſe geho wſwem
220[b] dwoře [14]) wladařem vcinila. Toho zawolawſi [15]) y [4]) wece gemu: »Teofile! || Slyſim toto [4]) otobie mnoho zleho prawiece,[4]) ze me zbozie kradeś A ze ſy nakupil gedu, aby meho muże y mie otrawil,[16]) A potom [17]) mu dceru pogma wme ſe zbozie vwazal. Nemoże ſe to tak ſtati; co ſy ty [18]) omnie
430 vmyſlil, tot [19]) ia nadtebu vcinim.« Teoffil poče ſe kleti [20]) y priſahati ze by [4]) otom nikdy [4]) nepomyſlil. Tehdy [21]) ona wece gemu: »To gt [22]) řeč gedna yako dwie. Anebo ty zabig Tarſy, anebot ia tie kazi zahubiti!« [23]) Vſlyſew to Teoffil y [4]) wece gie: [4]) »kdyz ginak byti nemoże, lepe mi ge ziwu byti a gi zahubiti, Bych gedine wiediel, kterak ſe to ma [24]) ſtati.«
435 Tehdy ona gemu odpowiedie: [25]) »Mat tento [26]) obyčeg, ze driewe nezlit [27]) gie ani pie, wzdyt chodi [28]) mezy hroby plakat ſwe chowacky.[29]) A ty gi dočekage,[30]) ſwediz gi ſtohoto [31]) ſwieta, a budeś prazden me roboty.« Teoffil [32]) zwiediew čas, kdy ma [33]) giti khrobu, y gide [34]) před ni napřed [4]) I poče ſe mezy hroby tagiti. Gednozt Tarſya pogide,[35]) Teoffil, kdyz [4])
440 gi vzřew, leče [36]) ſe gi [4]) welmi [37]) y wece ſam kſobie ſplačem takto: »O roboto! O [4]) neſtieſtie me [4]) welike! kterak ſem [38]) hanebnie poroben! [39])
221[a] tuho [40]) || ma welika! ze mi proten ſtaw zabiti pannu ſlechetnu, A byti mi wīnu krwi newīnu! [41]) Ale to ſe [42]) ginak nemoz ſtati; To muſy [43]) tak byti.« Vmyſliw to ſobie [4]) y [4]) wyſtupi nani, wytrh [44]) meč, popad gi za-
445 wrkoč Y vderi gi ozemi. A ona na nieho wzezřewſi y wece: »Mily Teoffile, Co ty mieniſs?« [45]) Tehdy on powiedie: [46]) »To twa Hlawa [47]) vcige, co ia myſlim; toho nerad chcy vcinit tobie:« [48]) Y nazdwize [49]) meče, chtie gi hlawu ſtieti.[50]) Tehdy ona wece gemu: »O mily Teoffile! rač mi dobře tuſiti a prwe mi powiedieti,[51]) Cimt ſem ya [4]) chuda ſyra diewka zawīnila,
450 ze mie chceſs zabiti? kudy ſem te ſmrti zafluzila proti twe miloſti? [52])

---

[1]) Tehdy Dionisiades zamúti. — [2]) velmi. — [3]) a přišedšie. — [4]) Schází u *V*. — [5]) plačíce. — [6]) ješto. — [7]) *β*; *α*: slyšala. — [8]) dceři. — [9]) *α*: ihned mluviti mysléci. — [10]) V rkp. *nehniewal; V.*: nikdy nehaněl. — [11]) To. — [12]) činem. — [13]) robotného svého; *β*: robotěze. — [14]) jehož bieše v své vsi. — [15]) pozvavši. — [16]) a jed jsi kúpil, jímž mne a mého muže chceš otráviti. — [17]) aby. — [18]) Nebude to tak, ale cožs' — [19]) to. — [20]) věrovati. — [21]) V tu dobu. — [22]) Toť. — [23]) zabiti. — [24]) sě jest tomu — [25]) vece. — [26]) ten. — [27]) že ona prvé než. — [28]) jde. — [29]) dojky. — [30]) tu dočekaj. — [31]) z. — [32]) Tehdy Th. — [33]) jest. — [34]) šel. — [35]) A když Tharsia pošla. — [36]) lekl. — [37]) náramně velmi. — [38]) jest. — [39]) hubeně přiroben (*α*; *β*: podroben), jenž jest v ten stav dán. — [40]) Túha. — [41]) a jest mi nevinnú krev proléti. — [42]) Ale že sě to. — [43]) musí to. — [44]) a vyňav. — [45]) Tehdy ona poče (jeho *β*) tázati, co jí mieni učiniti. — [46]) K tomu on jí odpovědě a řka. — [47]) Toť tvá šíje nynie. — [48]) což já myslím o tobě. — [49]) zdviže. — [50]) chce ji uděřiti. — [51]) rač mi pověděti. — [52]) čím sem sirá a chudá dievka této smrti zaslúžila proti tvé milosti?

A ia ſem nikdy [1]) proti tobie nic zleho nevcinila, Ani ſem tebe kdy rozhniewala.[2]) Tu [3]) ſłużbu, kteru ſem miela a vmiela,[4]) tu ſem rada tobie poſłuzila.[5]) A proceż [6]) tehdy ſwe ruce chceś oprznitı krwi knieżecy newinnu? A wieś to dobŕe, że knieżecy krew nikdy nebude bezpomſty!« [7])
kte ŕeci [8]) Teoffil odpowiedie: [9]) »Ty gſy mnie [10]) nic zleho nevcinila, Ale 455
otec twog kral Appolon tıem [11]) geſtı zawīnil, ze geſtı dal twemu hoſpodari mnoho zlatta; A proto geſtı [11]) tıe Dyonyſya [12]) kazala za||bıtı, aby 221b
to [11]) zlatto ſobıe ſchowala.« [13]) Tehdy ona wece gemu: »kdyz gınak bytı nemoże, proſym tebe, day mi, at malo poplacı ſmrtı matky [14]) me y tudıez [15]) me mile [11]) chowacky.« [16]) Teoffil wece: »plać! A to wieducy, 460
że coz cinim, tohot nerad cinim.« [17]) Ale toho [11]) Teoffil newiedıeſe,[18]) że morſtı zlodıegi bylı pripluli [19]) kmieſtu, ċekagıce ſwe doby.[20]) Tehdy [21]) vzŕewſe muże, an ſtogı [22]) ſnahym mecem nadkraſnu pānu, wyſkociwſe zlodiegı [23]) y [11]) kriknu [24]) nań. Teoffil,[25]) zle lıdı [26]) vzŕew, ſkoci [27]) kmieſtu y powiedie ſwe pani, ze by [28]) gı zabıl. Zlodıegı pak wzemſe [29]) tu [11]) 465
pannu, neſechu [30]) gı s ſebu [11]) dogednoho mieſta, gemuż gmeno bylo [31]) Mechylan.[32]) A tu mezy ginu kupi [33]) naproday gi poſadichu. Tehdy priſed muz geden gmenem Stramota, tocizto Ruffian,[34]) kteryzto prazdnych żenek [35]) chowaſe, Y kupi gı, daw [36]) zani paddeſat hriwen zlatta,[11]) y wede [37]) gı wſwog dom, chtıe gı datı kſwym zenkam.[38]) A kdyz Tarſya 470
porozomie,[39]) kto gı kupıl a [11]) proċ,[11]) poce ſe pŕewelmi rmutıtı [40]) a ſplaċem takto [11]) rkucy: »O boże! kterak ſy lıty ſud nahubenu dıewku a nakralownu [41]) vſadıl! [42]) O mrzke zbozie nemale! [43]) kte||rak ſy nemilo- 222a
ſtıwye [11]) ſwe luciſtıe napalo! [44]) O [11]) kterak ſy ſwe kopie lıtie na hubenu [11]) diewku [11]) naoſtrilo! O boże! [45]) co ſem ſhŕeſila, ze ſy nahubenu [46]) dıewku 475
a [11]) na kralowu [47]) pŕepuſtıl? Nebo [48]) we mnie pycha yżadna nıkdy gt nebyla, ani yzadna zila kuprolıtie krwe. Gedine [49]) tolıko [11]) wſrdcy mem [1]) nabozenſtwi a [11]) wmych [50]) oci plać,[51]) a [11]) knıehy za obyceg wmych [50]) ruku ſem miewala.[52]) A proto toto bozie dopuſtıenie na mie gt

---

[1]) Nikdy sem. — [2]) Poslední věta u *V.* schází. — [3]) a tú. — [4]) již sem uměla (*β*) a mohla. — [5]) slúžila. — [6]) proč. — [7]) tehdy chces krev knieżecí a nevinnú, věda to dobře, że knieżecí krev nikdy s pokojem neuloží (*α*; *β*: neulehne). — [8]) K tomu. — [9]) vece (*β*: Neumějieše k té řeči Theofil odpověděti, a však vece). — [10]) mi. — [11]) Schází u *V.* — [12]) Dionisiades. — [13]) jměla. — [14]) ať popláči a zkvielím mateře. — [15]) *β*; *α*: také. — [16]) dojky. — [17]) To vidúci, że což jí činí, nerad činí, i poče velmi plakati. — [18]) *α*: neviděl. — [19]) připlynuli. — [20]) I stáli jsú v lodí, blízko od něho, čekajíce své doby. — [21]) Ti. — [22]) stojiece (*α*; *β*: stojiecieho). — [23]) z lodie zloději. — [24]) zkřičechu *β*. — [25]) Tehdy Theofil. — [26]) zloděje. — [27]) běże. — [28]) jest. — [29]) A zloděje, pojemše. — [30]) nesú. — [31]) bieše. — [32]) Mechilaria. — [33]) jinými kúpěmi. — [34]) V tu dobu přišed Stramota, totiž ten (Rufian *β*). — [35]) jenż prázdné ženky. — [36]) chováše, da. — [37]) uvede. — [38]) v svój duom k jiným ženkám. — [39]) Tehdy Tharsia srozuměvši. — [40]) velmi mútiti. — [41]) súd nad hubenú královnú. — [42]) dal. — [43]) Ó neštěstie nemilostivé. — [44]) na mě natáhlo. — [45]) *β*: bohové. — [46]) chudú *β*. — [47]) na královnu tu biedu. — [48]) Ano. — [49]) ve mně zlost nebyla, ani pýcha, ani krve prolitie nikdy nebylo; jedno. — [50]) v. — [51]) slzy. — [52]) měla.

480 prſlo?[1]) Chtiellis, boże, abych hubenu byla,[2]) proč ſy[3]) mie vme materi nezahubił?[4]) Anebo proč ſy mie vmori nevtopil?[5]) O teophile! kterak ſy mi byl přewelmi[6]) lity,[7]) kdyz ſy mne nezahubił![8]) O[9]) kterakby mi[10]) byl litoſtiw,[11]) By mie byl zabił![12]) A vzřewſi ſweho pana, Biezecy[13]) kniemu pade[14]) kgeho nohám a wece gemu ſwelikym plačem a proſecy
485 geho,[15]) aby wni kralow tron racil vctiti[16]) A gi, gēz kralowa bieſe, mrſkym ſkutkem a zlym ſtawem nezprznili.[17]) Tehdy[18]) ten ſeředny[19]) ſtramota chlap[6]) wece gie: »Proč, nebozko,[20]) nadarmo plačes? I zdali[21]) newieš toho, že ſy tomu wruce dana,[22]) wniemžto ani ſtudu ani miloſti
222b geſt? Gdiz a ſedni vlicecy ſe,[23]) ne|bot tebu chcy ſtriebra y zlatta mnoho
490 wiece dobyti,[24]) nezli ſem ſam zatie wydal,[25]) Y[26]) nadto geſtie chcy wiece mieti.« I prikaza neſlechetnie po mieſtie wolati,[27]) Geſto toho hańba geſt tuto[6]) pſati. A penieze gmenowane vſtawi, co by chtiel odnie brati.[28]) Tehdy[29]) toho mieſta knieże,[30]) gemuzto riekachu[31]) Attenagor, prigide[32]) wten dom, A[6]) pogem[33]) Tarſy[34]) zaruku Y pogide ſni[35]) dokomniaty.
495 Tehdy Tarſia vzřewſi ſe ſama ſknieżetem wkomniatie, I[6]) pade kgeho[36]) noham y wece gemu:[37]) »O knieze krwe přewſechtile![38]) přemoz twa prirozena ſlechetnoſt ſmilſtwo ſeředne,[39]) A nebudiz[40]) hance krwe kralowe![41]) A[6]) nadto,[6]) aby pan Boh oſtriehl twych dietek takowe zle prihody, wkterezto ſem ia nynie![42]) Tot ia wiem zagiſte, Zet[43]) ſem dcera
500 krale[44]) Tyrſkeho, Gemužto gmeno bieſe Appolon. Ten chtie plakati[45]) ſmrti matky me, y[6]) dal mie chowati w Tarſy mieſtěe[6]) gedne[6]) ſezbozim welikym. Ale gemuzto biech chowati[46]) dana, Ten mie kazal zahubiti.[47]) A ten kteryzto miel mie zabiti, zlodieiowe morſtí ſu mie gemu odgeli.[48])
223a A pak ti ſu mie prodali tomu|to zlemu člowieku.[49]) A ty, ac gſy[50]) ſle-
505 chetny, Pomozyz mi me cti zachowati proceſt wſech ſlechetnych kniezen.«[51])

---

[1]) Místo této věty u *V.*: O bozi! proč jste tuto lítú spústu na hubenú dievku spustil (*β*: přepustili)? — [2]) Chtěli-li ste, abych byla hubena. — [3]) ste. — [4]) neumořili. — [5]) Celá věta schází u *V.* — [6]) Schází u *V.* — [7]) lít. — [8]) kdy jsi mě nezabil. — [9]) a. — [10]) mně. — [11]) milostiv. — [12]) kdy by mne byl sťal. — [13]) běževši. — [14]) i pade. — [15]) k jeho nohám, s pláčem velikým proseci jeho. — [16]) aby ji ráčil v králuov duom dáti a u nie ráčil královu korunu učiti (!) ji. — [17]) a jenž jest královna velikého krále, ráčil ji mrzkým skutkem a stavem neoprzniti. — [18]) K tomu. — [19]) škaredý. — [20]) *β*: nebožičko. — [21]) Či-li. — [22]) přišla. — [23]) Jdi a sed ulič sě; *β*: Ale uličeci se jdiž, sediž s jinými. — [24]) nebo toho střiebra chci nabýti. — [25]) ješto jsem za tě dal. — [26]) a. — [27]) Řka to, kázal necnú řeč volati po všem městu. — [28]) jižto jest hanba psáti ani to podobné v knihy vstaviti (*β*: jesto mi jest hanba na knížkách psáti). — [29]) A když; *β*: zatiem. — [30]) *β*: knieže uslyšav to. — [31]) dějiechu. — [32]) *β*: i přijide. — [33]) pojemši. — [34]) *β*: uzřev Tharsii i poje ji. — [35]) i vede ji. — [36]) padši jemu k. — [37]) jemu s velikým pláčem. — [38]) krvi šlechetná. — [39]) škaredé. — [40]) tak *γ*; *β*: nebuď; *α*: nebudeš. — [41]) *βγ*: královské. — [42]) aby tvé děti (bohové *γ*) ostřiehli zlé příhody, v nież sem já. — [43]) Ját. — [44]) krále velikého. — [45]) kvieliti. — [46]) sem chovati byla. — [47]) zabiti. — [48]) A tomu, jenž mě chtieše zabiti — bylo jemu jméno Theofil — morští mě zloději odjeli. — [49]) a tiem mru a mrúci umřieti nemohu, že jsú mě ti prodali tomuto zlému Stramotovi. — [50]) jsi-li. — [51]) kněžen a všech šlechetných panen.

A tu reč ſwelikym plačem mluwieſe.[1]) Vſlyſew[2]) odnie[3]) tu řeč Attenagor knieže,[3]) vtieſi gi, takto[3]) rka: »Poctiwa[4]) kralowno! miegz toho čeſt y chwalu, že tak w[5]) nebezpečnem gſucy[3]) ſtawu[6]) ciſtotu milugeſs. A kdyzt ſem twu[7]) dobru woli poznal, cozt[8]) mohu, chcyt rad[3]) pomocy, aby ſwu ciſtotu zachowala. Wezmiz nynie ffunt peniez, zaplatiz hoſpodari ſwemu, tak yakoby twa mzda byla, kterużto daſs gemu,[9]) a ia zatiem pomluwim ſnim to, coz ſem ſobie[3]) vmyſlil.« Tarſya wyſedſi zkomniety ciſta panna,[3]) y da ffunt peniez zlattych[3]) hubenemu panu[10]) ſwemu. Poniežto[11]) wygide[12]) Attenagor knieže.[3]) A[13]) yhned[3]) poče ſtarſy[14]) komniatu zakupowati za mieſiec, y[15]) da gemu ſto ffuntow zlattych:[16]) »ale[3]) naten cin, aby niżadna muzſka hlawa kromie me kniemu (!) nepriſtupila.«[17]) A to Stramota zlatto wzem y ſlibi gemu.[18]) A[19]) kdyz ſe tato řeč[20]) v Mechelinie[21]) mieſtie[3]) diegieſe, kral Appolon ctrnadſte[22]) leth plawaw[23]) namoři[24]) plače manżelky ſwe,[25]) y[3]) priplul[26]) domieſta Tarſy, A[3]) chtie ſe s ſwu[27]) dceru Tar|ſy vtieſiti. Obleče[28]) ſe wchude rucho, y[29]) 520 223[b]
gideſta[30]) proti niemu wſtriec;[3]) A iakz geho dogideſta, Tak ſe vwelıky plač vderiſta. I wece gemu Stragul:[31]) »Witay, krali welıky, knā wiernym ſluham ſwym! Ale chtielit bychom radi[32]) lepſi powiedieti[33]) nowiny nez: Tarſya, dcerka[34]) twa, naniezto naſe wſecka vtiecha byla, Ta geſti[3]) giz[3]) vmřela. A[3]) iakz nas[3]) twa miloſt widi, odgegie ſmrti az dodneſnieho dne tak[3]) ſme lepſieho rucha naſobie nemieli.«[35]) Vſlyſaw[36]) Appolon tu[37]) řeč, zařwa velmi yako lew welıku žaloſti,[38]) I kaza ſe wkorab vweſti. y vcini opiet[3]) ſlib, ze ctrnadſte leth[39]) chce bytı namori a zkorabu[40]) newyſeſti, Gedine acbych[41]) lepſi vſlyſel[42]) nowıny. A ktož by kolı z geho ſlużebnikow[43]) řekl gemu, aby wyſel[44]) z korabu,[40]) Tomu bez miloſti 530
każe ruku neb nohu vtieti.[45]) I odſtrcichu ſe od břehu[46]) ſwelikym ſmutkem. nocy dne wietr[47]) gimi wrze daleko. A kdyz by nazaytrie,[48]) poznachu ſe předmieſtem Mechylanem.[49]) A kdyzto Appolon zwiedie, y wece čeledi ſwe: »Dietky mile! priwin|te[50]) ſe kbřehu, nebot geſti den dnes ſwaty,[51]) 224

---

[1]) β: k němu mluvivši velice plakáše. — [2]) Tehdy uslyšav. — [3]) Schází u *V*. — [4]) ctná. — [5]) v tak. — [6]) stavu, v němžto jsi, (α: a) tak silně. — [7]) tu. — [8]) α: jakžť já. — [9]) funt peněz, jako by to tvá mzda byla, již dáš tvému pánu (α; β: svému hospodáři). — [10]) V rkp. *ſwemu*. — [11]) A po nie. — [12]) vyšed. — [13]) i. — [14]) Tharsiji. — [15]) A když sě dlúho tržiechu. — [16]) peněz. — [17]) hlava jie neohledala (β: k nie nepřistupila) u měsíci kromě jeho. — [18]) β: to knieżeti. — [19]) Zatiem. — [20]) γ: věc. — [21]) β: Melchynie, α: Mochylaři. — [22]) devět. — [23]) α: plaval. — [24]) po moři. — [25]) ženy tvé želeje. — [26]) α: připlynul; β: připlynu. — [27]) chtě svú. — [28]) Tehdy zvěděv Stracul hospodář Apollonovo příštie, oblekše. — [29]) β: s svú ženú. — [30]) α: šla oba. — [31]) Stracul. — [32]) chtěl bych rád. — [33]) praviti. — [34]) dcera. — [35]) na sě nevzeli (β: nevzvrhla). — [36]) A doslyšav. — [37]) tu všecku. — [38]) zařvav žalostivě jako lev. — [39]) že opět za dvě létě. — [40]) z korába. — [41]) jedno až by. — [42]) uslyšal. — [43]) A kteryž by člověk ($\alpha\gamma$; β: služebník) jeho. — [44]) tak $\beta\gamma$; α: vysedl. — [45]) bez milosti utieti nohu kázal. — [46]) I odtrhne sě od břeha. — [47]) V tu dobu jedné noci přišed vietr i. — [48]) bylo (β: bieše) zítra. — [49]) Melchynem (β; α: Mechylenie). — [50]) β: přihrňte; α: přitrhněte. — [51]) veliký a slavný.

abyſte niekterake[1]) vtieſenie mieli, Yakozto y gini ſwieti zbozni «[2]) Tehdy Appolon rozkaza ſwemu ſtaroſtie,[3]) aby vcinil ċeledi kwas bohaty a zlattu neodpuſtil, ale[4]) każdemu dal, Yakz kto raci,[5]) a takto[6]) rka: »Aċ geſt pan waś huben, Ale wy nebudte hubeni.«[7]) I poċe ċeled kwaſyti y[6]) hodowati.[6]) Ale Appolon wteſknoſti ſediel[8]) nadnie korabu. I ſtalo ſe geſti ċaſu gednoho,[9]) Athenagor knieże[10]) prochazieſe ſe. chtieſe[11]) ohledati lodie hoſtinne,[12]) y gide nabŕeh y vzŕe korab naywietſi a naykraſſi zginych korabow,[13]) y[6]) gide kniemu dolow.[6]) I poċe[14]) ſe tazati, cie by to korab byl? A oni gemu wecechu,[15]) że geſti Appolonow, ċlowieka ſlechetneho, ale prewelmi zarmuceneho.[16]) Tehdy on vzŕew lidi[17]) dworſke a poctiwe, y[6]) poċe ſnimi weſel bytı,[18]) a wzdy tieże ſe nagich hoſpodaŕe.[19]) I powiedie gemu gedē,[20]) ze prożaloſt lezi nadnie[21]) a plaċe ſweho[6]) ſmutka.[6]) Tehda[22]) on wece gī:[23]) »Wezmi niekto zwas dwa zlatta, Gdiż[24]) kniemu a proſyz[25]) geho miloſti, atby racil[26]) kemnie wygiti.« Tehdy ten, Kterehozto poſielaſe,[27]) wece: »Knieze ſlechetny,[28]) tiezi twe miloſti, mohuli ia[6]) wtwe zemi kupiti nohu nebo[6]) ruku[6]) zadwa zlatta dobru,[29]) yako tuto mam, tehdy ia[6]) rad pogdu. pakli nemohu, ale[6]) proſym twe miloſti, aby mie racil toho poſelſtwie zbawiti.[30]) neb nam dal to zaprawo,[31]) kto koli[32]) die gemu, aby wyſel wen zkorabu,[33]) tomu nohu aneb ruku vtieti kazi.«[34]) Tehdy wece Atenagor:[35]) »Wam geſt to p̃wo vſtaweno, ale mnie nic.«[36]) y wgide[37]) ſam dolow kniemu y wece gemu:[38]) »Zdraw bud, hoſti ſlechetny! A ſwrchni pan[6]) Boh vciniz[39]) tie ſkoro weſela!« Appolon gemu odpowiedie:[40]) »zdraw bud y ty, poctiwy[41]) ċliowiece; A ten, genz wſim wladne, twu ċeſt rozplod.« Vzŕew[42]) Atenagor, ze geſti Athenagor (!)[43]) muż poctiwy[44]) a mudry, ale wżaloſti,[45]) wece gemu: »Nemieg mi zazle, krali ſlechetny,[46]) zet ſe ſmiem[47]) předtebu malo pochlubiti.[48]) Knieżet ſem teto zemie, y ſlychal ſem y widal mnoho prihod zlych y dobrych.[49]) A mezy nimi ſem mnoho bywal, ze zezlych[50]) prichod

[1]) některé. — [2]) jako jiní zbožní. U *V.* pak následuje: A když přitržechu, naleznú mnoho korábóv a jiných lodí na březe. Neb měli obyčej všickni okolní toho dne, že sě do toho města scházeli a ten den vesele světili. — [3]) *α*: strýci; *β*: vladaře (!) — [4]) a. — [5]) což kto ráčil. — [6]) Schází u *V.* — [7]) asa čeleď nebuď hubena. — [8]) *β*: v hořkosti sedieše; *α* trochu jinak: u velikém smutku sedě v jednom korábě. — [9]) Tehdy sta sě (*β*: přihodi se), že. — [10]) toho města knieže. — [11]) chtě. — [12]) *β*: lid hostinský. — [13]) a uzřěv koráb větší a krasší jiných. — [14]) jě. — [15]) odpověděchu. — [16]) velmi smutného. — V rkp. *α* i *β* následuje věta, jež dle *V.* patrně sem nenáleží: I poče jeho prositi, aby ráčil k němu vystúpiti. — [17]) V rkp. *lodie; β*: lid dvorský a kázaný; *α*: lidi mořské. — [18]) *β*: mluviti a vesel býti. — [19]) *α*: a vždy sě tázal na jich pána. — [20]) Pověděchu jemu. — [21]) ve dně v korábě. — [22]) Tehdy. — [23]) k nim. — [24]) jdi. — [25]) pros. — [26]) ať ráčí. — [27]) jehož sláše. — [28]) šlechetné. — [29]) tak dobrú. — [30]) aby mě zbavil toho poselstvie. — [31]) nám to právo ustavil. — [32]) ktož. — [33]) aby šel nahoru. — [34]) tomu nohu chce utieti. — [35]) K tomu on vece. — [36]) Vám to právo ustavil, ale ne mně. — [37]) jide. — [38]) dolóv a před ním stoje vece. — [39]) učiň. — [40]) vece. — [41]) ctný. — [42]) A uzřev. — [43]) Apollon. — [44]) počestný člověk. — [45]) v žalosti veliké sedí — [46]) ctný muži. — [47]) *α*: směji. — [48]) V rkp. *pobluditi.* — [49]) příhod zlých a mezi nimi mnoho dobrých. — [50]) U *V.* začíná tato věta: Ale želejíc (*α*; *γ*: ze zlých).

mnozy ſu prſſlı [1]) k welıkemu ſtieſtı. A ia dotebe wizy,[2]) ze ſy ċlowiek
mudry.[3]) protoz [4]) nynie, widiſlı ſam ſwu bıedu, wzezriz take nabuducie
weſele, wniemzto budeś ſkoro vtıeſen.« [5]) Ktomu Appolon odpowiedie:
»Twe miloſtı, knıeże [6]) Slechetne, prewelmı [7]) diekugı zwelıkeho vtıeſenie.
Ale to [8]) ſam dobře wieſs, ze cim ſmutnemu ktery clowiek [9]) geho biedu
wıece [7]) zpomina, Tıem gemu wıetſı ſmutek [7]) y [7]) boleſt obnowuge. A proto
wietci zaloſt wſrdcy bywa.[10]) Protoz [4]) proſym [11]) twe miloſtı, aby racil
gıtı pryċ [7]) odēne a mne netıeſıtı, nebo nechcy vtıeſen bytı prowelıky
ſmutek mog.« [12]) Vſlyſew [13]) to Atenagor, wzem odpuſtıenie ſwelıkym za-
mutkem.[14]) Y poċe myſlıtı,[15]) co ge [16]) vciniti tomu. I domyſlı ſe poſlati
po Tarſy.[17]) A kdyz kniemu prifla,[18]) wece gie Athenagor: »Geſt geden
ċlowiek mudry a ſlechetny wteto lodi [19]) wzaloſtı,[20]) Prokterużto żaloſt [21])
chce ſe ſam zahubitı. proſym tebe, wypraw geho [22]) ſwu mudroſtı zlodi,[23])
A vcinim tıe [24]) Sſtramoty praz||dna druhy mieſiec.« Pokloniwſı [25]) ſe gemu, 225b
y gıde kniemu dolow.[26]) A přıſedſı kniemu, wece ſtydlıwymi vſty a
ſlowy:[27]) »Zdraw bud, kralı ſlechetny! A [7]) ſmutek twog budız odtebe
dalek. Zdaś mi ſe clowiek poċeſtny.[28]) Odwrz ſwu żaloſt [29]) odſebe, Nebo
ſu to mıſtři powiedıelı a tomu zaprawo chtıelı,[30]) ze wſrdce ċlowieka
mudreho nevpadne nic ſmutneho. Nebo mudri prihody znagı A proto
myſl vſtawıċnu magı.« Appolon gie odpowiedie: »Widim [31]) tıe ſtydlıwu
dıewku a ſlechetnu. Ale kterakz kolı [32]) mudra gſy podle ſwych leth,
Ale [7]) budulıt ſtebu mluwitı, me [33]) ŕeci nevrozomiieſs [34]) A protoz wez-
mucy dwıe ſtıe zlattych, Gdız odemne.« [35]) Tarſya zaſtydiewſı ſe, wzemſı
penieze y [7]) gıde odnieho.[36]) Atenagor znamenaw,[37]) że Tarſya gde, y [7])
gıde [38]) protı nie y [7]) wece gie: »Kterak ge to, zes [39]) toho muze newy-
wedla?« Wece gemu [40]) Tarſya: »Daw [41]) mi tyto penieze y kazal mi pryċ
odſebe.« [42]) Atenagor gı wece: »Neb zlatto wıece [43]) miluges neż [7]) to,[44]) ze
tie chcy Stra||moty [45]) prazdnu vcinitı a zamieſiec zbawıtı.« [46]) Tarſya tu 226a
ŕeċ [47]) vſlyſewſı, welıkym [48]) ſtudem vpuſtı [49]) zlatto nazemi y wece gemu:

---

[1]) V rkp. po tomto slově napsáno podruhé: *fu mnozy*, a škrtnuto není. — [2]) α: vidím; β: do tebe znám. — [3]) múdrý i vídáš (α; γ: vídal jsi) sám toho dosti. — [4]) A protož. — V rkp. *protoz widiſlı nynie widiſlı*. — [5]) v němž skoro budeš. — [6]) ctné knieže. — [7]) Schází u *V*. — [8]) to ty. — [9]) čím smutnému člověku kto. — [10]) Věta tato schází u *V*. — [11]) proši. — [12]) utěšenie pro novotný smutek mój mieti. — [13]) Uslyšav. — [14]) odpuštěnie i jide od něho s smutkem velikým, neb želéše velmi takého člověka. — [15]) β: i myslieše. — [16]) by bylo. — [17]) A domysliv sě poslal pro Tharsii. — [18]) přijide. — [19]) v jednom korábě. — [20]) v žalosti u veliké. — [21]) pro niž. — [22]) jej. — [23]) z korába. — [24]) V rkp. *i* napsáno nad *e*. — [25]) Tehdy Tharsia poklonivši. — [26]) i šla jest k korábu. — [27]) ústy a strašlivými. — [28]) počestný a múdrý. — [29]) odvrziž žalost již. — [30]) nebo to mistři pravie a tomu za pravdu chtějí. — [31]) β: vizi. — [32]) A kterak jsi kolivěk. — [33]) mé ty. — [34]) nesrozumieš. — [35]) ote mne beř sě preč. — [36]) puojde nahoru. — [37]) V tu dobu Athenagor uznamenav. — [38]) šed. — [39]) Tak jsi. — [40]) K tomu Tharsia vece. — [41]) Dal. — [42]) kázal mi jest před se jíti. — [43]) velmi. — [44]) ale toho nemiluješ. — [45]) V rkp. *moty* jest utrženo. — [46]) Stramoty za měsěc zprostiti. — [47]) to. — [48]) s velikým. — [49]) i upusti.

»Neniet toho, pane mog, Ale ſlib twog welmi mi geſt wdiek.« Tehdy Atenagor[1]) gi wece: »Včiniſli to, ze ten člowiek wygdde[2]) zlodie, Slíbugit tie odſtramoty[3]) zproſtiti. Beriz ſe opiet kniemu.«[4]) Tarſya opiet gide před Appolona, A ſtogecy přednim[5]) y wece gemu: »Nawratila[6]) ſem ſe předtie, krali Slechetny, neſucy předtie[7]) mudroſt a zlatto, aby ſobie gedno ſtoho wzal,[8]) Anebo zlatto, ktereż ſy mi dal,[9]) Anebo ſlyš mudroſt gednu[10]) odemne, aby[11]) mie twa miloſt privcila.« Appolon gie[12]) odpowiedie: »O přechytra[13]) liſko! wiem, co myſlyš. Chceš mie pripuditi, atbych mluwil ſtebu, wieducy, ze ia zlatta newezmu.[14]) A[15]) protoz ſwe zlatto ſchoway ſobie a mluw, coz[16]) myſlyš.« Tehdy tarſya wece:

»Duom geden wiedie,
vhodneſli, powiedie;
Ten[17]) dom wzdy[15]) hluci
a hoſpodař geho mlci;
A prigide[18]) muz bezkonie,
226[b] neſa nit nalonie, ||
Genż[19]) hoſpodaře pryč gi[15]) w(leče),[20])
dom[21]) dieru pryč[22]) vteče.«

Appolon gi odpowiedie:[23]) »Dom, genz ty wies, gt řeka. Tat[24]) wzdy hluci. Ale hoſpodař geho wzdy[15]) mlci, to geſt[25]) ryba. Prigew[26]) muz bezkonie, tociz rybař wlodi,[27]) neſa ſiet[28]) nalonie,[29]) I ge[30]) hoſpodaře wdomu,[15]) tociż rybu wřece,[31]) A dom, tociz řeka, ſietmi dieru pryč vteče.«[32]) Opiet wece Tarſya:

»Wzroſtu[33]) ſem wyſokeho
A gſem dcera[34]) leſſu[35]) kraſneho.
(Newidome ſluhy mam,)
Wodie[36]) mie, a ia gich neznam,
Biezim[37]) ceſtu mnoho,
a neoſtawim[38]) ſledu ygednoho.«

---

[1]) K tomu on. — [2]) vynde. — [3]) od toho Stramoty. — [4]) Poslední věta u *V.* schází. — [5]) Tehdy Tharsia opět přišedši před Apollona. — [6]) Vrátila. — [7]) nesúc před tvú milost. — [8]) učinil. — [9]) aneb zlato zasě vezmi. — [10]) neb slyš jedny múdrosti. — [11]) jimiž by. — [12]) Tehdy Apollon. — [13]) chytrá. — [14]) viem, k čemu mě chceš připraviti; k tomu, abych mluvil s tebú (vědúci to, že já zlata nevezmu *β*). — [15]) Schází u *V.* — [16]) co. — [17]) jenž ten. — [18]) přijede. — [19]) *α*; *β*: jem. — [20]) V rkp. konec slova utržen. — [21]) a duom. — [22]) preč. — [23]) K té řeči Apollon vece. — [24]) ten. — [25]) totiž. — [26]) I přijede. — [27]) na lodi. — [28]) *α*; *β*: nit. — [29]) *β*: na luoně, totiž sieť. — [30]) jem (*β*: jev; *α*: jiné). — [31]) *β*: pryč ho vleče. — [32]) dierú sieti (sietnú pryč *β*) uteče. — [33]) Zrostu. — [34]) *β*: dci. — [35]) lesa. — [36]) V rkp. *Widie.* — [37]) běžící. — [38]) *β*: i neostavím; *α*: neostavě.

Appolon wece: »dcera leſtu [1]) kraſneho a [2]) wyſokeho geſtit [3]) ſtrom, zniehozto [4]) gt [5]) lodie vciniena. Tat [6]) newidome ſluhy ma, Neb gi wietr pudi, Gehozto [7]) niżadny newidi. Tat [6]) bieżi mnoho ceſtu, awſak ſledu neoſtawi.« I wece Tarſia: [8])

»Whorkych ſtolicech ſediech,
Awſak rucha [9]) negmiegiech, [10])
Gednu wiec w ruce [11]) drziech,
Prokteruz [12]) ſe menie ſtydiech.
Ten [5]) dom hol [13]) bieſe
a [5]) hoſpodaŕ wniem [14]) nah ſedieſe.«

Appolon wece: [15]) »Sedielas [16]) whorkych ſtolicech bezewſeho rucha [17]) nalawicech; [18]) A ten dom hol bieſe, ze wniem nic nebieſe. I ſedieſe wdomu ten hoſpodaŕ [19]) ſhoſtmi nah, tocizto [20]) wlazni, A drze || [21]). ..

---

[1]) β; dci lesa. — [2]) a vzrostu. — [3]) jest. — [4]) z něhož. — [5]) Schází u *V.* — [6]) ta. — [7]) jehož. — [8]) Opět jemu Tharsia vece. — [9]) V rkp. i u *V.*: *ſtrachu.* — [10]) nic nemiech. — [11]) rukú. — [12]) pro niž. — [13]) holý. — [14]) s hostmi. — [15]) Apollo jí odpověděl. — [16]) Seděla jsi. — [17]) strachu. — [18]) nebo na laviciech. — [19]) v tom domu hospodář. — [20]) totiž. — [21]) Na násl. listě, jenž však pochází z doby novější než rukopis, je připsáno tužkou rukou z doby nejnovější:

NB. W tym rękopisie kart liczonych i zapisanych 226
(dwieście dwadzieścia sześć) a 7 białych.

Seznam slov a věcí.

Slova podávám v transskripci, při básních dle veršů, při skladbách prosaických dle listů rukopisných. Skratky značí: B. = Bruncvík, E. = Ezop, Ar. = Arnošt T. = Tandariáš, J. = Jetřich, Ap. = Apollon.

A.

a 1. adversativum: proč mi nechceš uvěřiti, a věříš lépe nevěrnému? Ar. 900; B. 3[a], 3[b], E. 2734, Ar. 790 a j. 2. pojí přechodník k určitému slovesu předcházejícímu: hna preč a s sebú jej nesa J. 927, Ar. 1039, 646 atd.

abbatyše Ap. 219[a].

ač uvozuje 1. věty podmínkové: zlého se střez jakžto meče, ač chceš silné zbýti péče E. 491 sl., 433, 609, 632, 779, 962, 983, 1007, 1153, 1203, 1283, 1312, 1396, 1401, 1550, 2366, Ar. 327, J. 1137 atd. Viz jedno. 2. věty tázací po slovese věděti: nevieš, ač v pokoji staneš, když z tohoto světa skaneš E. 2810 sl.; ač by jie čert střěhl, toho nevědě J. 189.

ačby uvozuje 1. věty podmínkové: též by ty haňbú nehleděl, ačby chtěl sedě umřieti E. 3203; 2. připouštěcí: ačby čert střěhl tebe, vždyť pomstím Vítka i sebe J. 947.

Adléta, matka Arnoštova Ar. 66, Adlička Ar. 67, 140 atd.; dat. Adlidcze Ar. 352.

Afrika, dcera krále Olibria B. 7 a j.

akkusativ v přísl. urč.: ve čtvrtek prvý súmrak B. 14[a]; opaš se jím ten čas J. 1823, Ar. 675, 1665, J. 1372, Ap. 216[a] a j.

akkusativ dvojí: znamená tě vlka tvrdě E. 1428, viz také: hodný, hotový, jmieti, křivý, mnietí, činiti, jiezdný, čiti, nebezpečen, retedlný, vítězný, vinný.

aksamit Ar. 1961, 2531, 2540, 2767, 2796 T. 1300.

aksamitový Ar. 2921.

Akštien, hora přitahující železo k sobě B. 2[b].

akštienový: hora akštienová B. 2[a].

Alap, gen. Alap: a s ním z Alap knieže bieše (Aleppo); viz Alaptol. Ar. 5097.

Alaptol, město na východě, v. Alap. Ar. 5021.

Altystrates, král Cylibské země. Ap. 212[b].

ametyst, drahý kámen Ar. 2792.

an = a on: protož hrabie i zemené toho kněžecieho kmene poslucháchu, an jim také činieše cti nejednaké Ar. 93, E. 476; po slovesích uznamenání obyčejně s příť. časem: uzře, ani libivější (jsú), ale také: uzře Dětleba stojíce, an již vešken ve krvi stáše J. 1840.

anjel Ap. 208[b], J. 358, 363.

anjelský Ar. 3785.

ano, anoť po slovesích uznamenání: kdež uzřie, ano ctně činie Ar. 30; uzře, ano jest múdrá žena Ar. 322; uzře, ano vrah pryč běží E. 2091; vzhlede, ano dlúzí rozi E. 2884; viz, anoť se den přisvieti E. 3101; hroznú žalost vidieše, anoť zemi jeho hubie Ar. 1725; ale také jinde: dietek sniesti se nestydí, ano jich smrt matka vidí E. 2244; přiteče k jedné studnici, ano mu se chce velmi píti E. 2334; do lesových přiebytkóv teče, ano podjímá jej péče E. 2358;

každý na hradě křičieše, anoť běžie na vše strany panoše i také páni Ar. 1452; pokusili síly rekové, ano všechno bylo hotové J. 1448; 1678 sl., 1749, E. 2822; před přechodníkem: položiť se ta krásnička, ciesařova srdečnička, anoť jako snieh se bělejíce Ar. 657 (interpolace?).

anť = když: že by rad i nah utekl, anť se ze sna jako vztekl Ar. 1115.

Antioch, Antiochus Veliký, král v Řečské zemi Ap. 209[a], 206[b], 207[a].

Antiochia město Ap. 207[a], 209[b].

Apollo, bůh pohanů, Ar. 5100, 5167.

Apollon, Apollonius, král tyrský, Ap. 209[a], 209[b], 212[b], 217[a].

Arabia hrad B. 7[b].

arabský: arabské zlato T. 1456, 1544.

archanjel Ar. 5819.

Arimapsí, země lidí jednookých, Ar. 4139; gen. do Arimapsí Ar. 4568.

Arnošt, vévoda bavorský, Ar. 89, 169 a j.

Artuš král T. 1, 227 a j.

assyrský: knieže assyrské Kleofáš B. 14[b].

Astriolové, báječný národ, jinak zlovidomci B. 13[b].

Astriolus král Astriolův B. 13[b].

Astronomus král, tesť Bruncvíkův B. 14[b].

ať = ač vždyť mu zdéřem jeho kóži, ať ne meči, ale noži J 1654.

ať by = by, aby: chcit po tvého otce poslati, ať by . . . spravoval zbožie mé B. 1[b], E. 811, 890, 2286.

Athenagor, kníže města Mechylana Ap. 222[b], 224[b] a j.

Athene město: Athene by město hrdé E. 1012.

athenský: o svobodě Athenských E. Kap. 20.

Augustus císař římský Ar. 5835.

azda = zda Ar. 5734.

Azmodeové, ďáblové na ostrově Tripartitě B. 13[a].

až = 1. takže: neb jie jest tak přieliš mnoho, až nelze vypraviti toho J. 1214; E. 2246; 2. po záporu = v tom: a daleko nejediechu, až přijede lidu mnoho Ar. 1985.

ažeť = až, takže: na tě praví hrozné činy, . . . ažeť ciesař milosti nechce dáti Ar. 1342.

B.

Babylon město Ar. 4825, 5079.

babylonský král Ar. 4816, také prostě babylonský Ar. 5019, 5356.

bahno: po bahnách Ar. 4283

Balád, rytíř Bruncvíkův B. 3[a], 3[b].

barka = lodička Ar. 3563, 3565.

Barym město (Barri) v Italii; lat. akk. vzat tu za nesklonný nom. Ar. 5615.

básen E. kap. 20, E. 461, 2622.

básnicě = báseň, bajka: baſnice za květ vzata bývá E. 217; prvú básnicí dává znáti E. 219; tomuto tě učí básnice druhá E. 253; tato básnice ten lid hanie E. 573; tato básnice praví tobě E. 427; tato básnice učí takto E. 1008. Jak viděti, slovo to čtlo se dvojslabičně.

báti sě: proto se za tě (= o tebe) bojím, Ap. 216[b], J. 1846.

batíček = bratříček, Ar. 3180.

bavorský sbor, Ar. 5936, rod Ar. 1774; Bavorští Ar. 1784, 1834.

Bavory Ar. 61, 293, 613, 1553.

bazanský: bazanská krev, do níž prý se namáčely věci, aby ztvrdly proti ranám, J. 288.

bazant, drahý kámen, J. 303.

bázen (vlastně bázn jednoslabičně) E. 3134 a j.

Baziliskus, gen. Baziliška, jméno draka, jenž vězil pannu Afriku, B. 7[b], 10[a].

bázlivý: bázlivý (= v bázni učiněný) slib nemá viery E. 1527. Srv. strašlivý.

báznivost = bázeň, Ar. 4127.

bedra f. 1. část brnění, chránící nohy J. 280; 2. slabina J. 281.

běh = 1. útěk Ap. 210[a]; 2. obyčej, právo: běh mořský Ap. 212[b].

běhati, běžeti s gen. = 1. varovati se: zlých žen chytrosti vždy běhaj E. 2470; pták běhá toho dřeva E. 2500, 977, 305, 1011; 2. vzdalovati se: prospěchu všudy běháme, milujíc to, jehož škodu máme E. 2367, 2069; s akk.: a což jemu běhati bylo, to mu bieše velmi milo E. 2522, 2527.

běhutý = rychlý T. 208.

běleti sě, Ar. 657.

Berún, město Verona v Italii J. 18.

berúnský = z Berúna, příjmí Jetřichovo:

Jetřich Berúnský nebo krátce Berúnský J. 539, 929, Berúnský kněz J. 148, 456 641.

běs: vháněti se v běsy = zoufati si E. 2807.

bez: bez sebe býti = života pozbýti T. 169.

bezmál = bezmála, málem, div že: hrdinně se tam porazi, bezmál křivdu s oře nesrazi E. 106; Ar. 2900, T. 888.

bezmála: bezmála jie neumoři E. 146. Viz bezmal.

bezpeč = bezpečný, beze strachu E. 1250, 1464, 1414, J. 1744.

bezpečnost, akkus.: aby dvě neděli jiní bezpečnosti měli Ar. 1644.

běžěti za sě = na útěk se dáti, utíkati, Ar. 4683; mnozí zbiti a druzí běžie J. 1919.

bíti, impt. bíte J. 1711.

bitie = boj Ar. 1409, 1775, J. 958.

bitovati = rozdělovati (válečnou kořist) Ar 1125; bitovati sě oč = děliti se (o kořist) Ar 5268.

bitunk = kořist Ar. 2924.

Blatfuzové, v. Šironožci, Ar. 4285.

blatina = močál Ar. 4342.

bláznový smiech E. 607.

bleknúti = zabečeti: vlk tak bleče E. 291

blesknúti: Jetřich nohami bleště (= natáh se) J. 752; blesknúti sě J. 1786.

blésti (bledu) = nesmyslně mluviti: vlk počě blésti E. 281.

blíz adv. = blízko J. 127.

blížejí komp. od blízký T. 1128.

bližní: bližnie smrt = smrt bližního F. 1544

blštieti sě: an se blští (= blyští) jako plamen E. 234.

blud = blouzení B. 6[a], Ar. 72.

blúditi: ciesař svým smyslem bludieše (= byl na váhách), nevěda co pověděti Ar. 907.

bnedovánie = ? jedú s pišťci i bubnováním, k tomu slušným bnedováním Ar. 628.

bóh: ufaj v bóh T. 1010; žalostivě na bóh vskuči E. 1955, Ar. 2345; na boze Ar. 22, o boze Ar. 569.

bohatiti: krádež bohatí starostu E. 3013.

bolestný = co působí bolest: milost bolestná E. 2486.

bradaticě = halapartna, širočina E. 1449.

brachek: brachku = bratříčku J. 1591, 1612. 1613, 1642, Ar. 3861.

bran f. = 1. obrana: ti viece brani sú nejměli Ar. 1175; bez braně T. 1488; 2. zbraň J. 1735.

bráti: boj bráti Ar. 1160; po hradě túlat se bráchu Ar. 2613; svým se bratřím bráti Ar. 2908.

Bratfuzové v. Blatfuzové.

bratr, pl. bratřie Ar. 2406.

bratřec gen. bratrcě E. 1610.

břěmiečko = břemínko E. 689.

břich E. 2740, 2746.

břichový: prázdnost břichovú viniechu E. 2724.

brojiti sě = rojiti, hemžiti se Ar. 5747, 3643.

Bruncvík, syn Štilfrídův, kníže český Br. 1[a] a j.

brzo: jak brzo, jakž brzo = jakmile Ar 2687.

budeřovati = troubiti: a trubači budeřují Ar. 693.

bukev = bukvice: nabrav s sebú žaludóv a bukve v ňadra B. 5[a].

burdovati = něm. burdieren, bûhurtieren; hra při turnaji, kde zápasníci houfně na sebe doráželi Ar. 676.

buvol E. 2537.

by: 1. ve větách podmínkových: ej, by zpieval havran taky, byl by mil nade vše ptáky E. 821, Ar. 1272, 1433, 1522, 1818, 1945, 394, Ar. 2496. 2. ve větách připouštěcích: bychom jej za pána přijeli a jemu holdovati chtěli, nelze nám milosti mieti Ar. 1902. Viz že.

bydliti = žíti: nábožná a plná studu a bydlila beze všeho bludu Ar. 72; jakž ráčí, chci bydliti, a jakž káže, tak učiniti Ar. 491.

bych: a k tomu mě ta bázen nutí, by (m. bych) byl sběhem E. 2438.

býti = 1. býti: tak náma najhoršíma býti J. 1947; a tomuť jest bylo býti Ar. 1320; proč bylo tomu býti (= proč to bylo) Ar. 1213; když bude potřebno býti E. 3123; komu by to mělo býti (= kdo by to byl), jenž by směl to učiniti Ar. 860; toť býti pastorku tvému (= to byl) Ar. 863; i dachu jim o čem býti (= co proto) J. 1998; 2. žíti: velmi přemilostivě biesta Ar. 726; 3. pom sloveso při opisování časů: jenž jest družci čině jámu, často padá v túže samu E. 2269, 484, 1481, 1789, 1948, 2148, 2213, 2261; snažně jí bieše služéci E. 672, bieše se

velmi chvále E. 2342, 2071, 3119, B. 2[a]; i by velmi lačna jsúci E. 1598; zloděj se by pak preč vleka E. 1282, 2255, 2530; tiem otec by syna zkázav E. 2548, 1594, 1666; jehož si byl svým zbožím plodě E. 533, 859; kudyž koli budeš chodě E. 2163, 1354; najmenšiemu buď hověje E. 841, 709, 1130, 1413, 1430, 1561, 1567, 1867, 2164; by byl dada kto vítánie Ar. 2518, E. 2077; ve spojení s příčestím: ach, toť by sě zlě stalo Ar. 1131. Tak zvané futurum historicum jest v B. velmi hojné: i bude jeho pykati a prositi B. 2[a]; a když na moře přijide, bude jezditi po břehu B. 2[a]; sejhra se moře a vlny se zdvihnú i budú korábem metati, že druhdy na tři lokty pod vodú bude bývati B. 2[a]; 4. neosobné: neb k tomu času bieše, že jejie syn léta jmějieše Ar. 144.

bytie = žití Ar. 2549.

C.

Cedrus strom Ar. 2823.

cendal tkanina Ar. 3431.

cendelín, něm. zindel = druh tafetu, lat. sindon Ar. 2761.

cendelínový Ar. 2766 v. cendelin.

cěpiti = nésti: uzřesta, ano noh nad nimi letí a dva jich tovařiše cěpí (= daz die grîfen ze neste gâhten unde ir gesellen zwêne brâchten) Ar. 3901.

cetkovati = potýkati se: ondeť šturmem k městu tekú, ondeť o bránu se sekú, ondeť přesnažně cetkují, k tomu piští i bubnují Ar. 1064, 1074, 1561.

ciesařstvie = důstojnost cisařská Ar. 386.

cizozemec E. 2189.

ctnost = 1. ctnost: byla naplněna . . . ctnosti všelikaké Ar. 70; 2. čest, počest: tak byste rytieřsky zdála, bysta právě ctnosti znala J. 439, Ar 309, 2068, 2620, T. 1629; 3. kázeň: a řka k nie se ctností Ar. 1317; 4. v titulech = Veličenstvo, Milost: a tak prosí tvé ctnosti Ar. 1259, děkujiť vašie ctnosti Ar. 1671.

cylibský: Cylibská země Ap. 212[b].

Cypra = Cyprus Ar. 2351.

Cyremon, lékař v Efesu, Ap. 217[b], 218[b]; 219[a].

Č.

čakati E. 1946, Ap. 218[b].

čáry masc.: to byl vše učinil z čárů J. 295, 339.

čas: po vsem časi E. 1635; ve čas = právě Ar. 4844.

časek Ar. 223.

časný = vhodný: zjevi se jim den velmi krásný, marynářóm i jim všem časný Ar. 2310.

Čech B. 15[b], E. 567.

čemu = proč E. 898, 2953, T. 903.

čert: vok. čerte, kde rým žádá črte E. 278.

česká země B. 15[a].

čile = rychle E. 2655.

čin = 1. způsob, podmínka: da jemu sto funtóv zlatých, ale na ten čin, aby . . . Ap. 223[a]; 2. obyčej, mrav: a tu se všichni naučichu jich jazyku i jich činu Ar. 4242.

činiti: nad nimi což chtiec činichu Ar. 1843; činiti mužsky Ar. 2105; činiti dobrodružsky Ar. 5480; s dvojím akk.: ten tě velmi křiva činí (= pomlouvá) Ar. 1338.

číti v. krátký, lehký.

čkáti = čekati E. 826.

člověčie žádost Ar. 2720; kosti Ar. 3761.

člověk = 1. homo: jáť jie střehu před člověkem každým J. 385; Ar. 2085; 2. muž: ta člověky udatná J. 198; za jeden člověk biechu Ar. 2101; 3. poddaný: mnohý člověk i rytieři Ar. 1164; šedesáte člověkóv vybra Ar. 4507.

črvenost Ar. 2793.

črvený B. 7[a], čirvený Ar. 2458.

čtiřie, čtiři: čtiřie biechu v úhlech kameni Ar. 2755; čtiří ametysti biechu Ar. 2792; čtiří (nosaři) počechu ji klvati Ar. 3349; nuž těmto čtiřóm hlavy dolóv B. 14[a].

čtiřmědcitma B. 9b

čtveronohé = čtvernožci: sebralo se čtveronohé a ptactvo proti nim mnohé E. 2179.

čtvrt: ve čtvrti létu T. 1702.

čtvrté = za čtvrté E. 2901.

D.

daleký: protož dalek od nás stoji E. 1150.

dálež dálež = dál a dále Ar. 2691.

damašek tkanina Ar 1963.

Damašek: vévoda od Damaška svého roda Ar. 5096.

damaštský: vévodu damaštského Ar. 5020, 5189.

daň Ar. 4567, 4747, 5839; akk. dani Ar. 4485.

daremní = marný J. 879.

dařiti: všecky rozličně dařiece Ar. 2113.

darovati: káza poslu list dáti a jej velmi darovati Ar. 526; tu všecky poče darovati Ar. 1691.

dáti, 3. pl. dadie Ar. 1053: daj mi (= dovol), ať popláči Ap. 221b; strach, by nedali v tvú hlavu (= by tě nezabili) Ar. 857; král by se rád byl dal (= vzdal v poddanost) tobě Ar. 4602, chciť se rád na milost dáti Ar. 1218; jemužto biech chovati dána Ap. 222b.

dativ: a mezi tiem noc jediná tomu sedání (= do toho sedání) E. 3045; dvojí dativ: tak náma najhoršíma býti, jako dojkám tuto státi J. 1947; drahé víno dachu píti, nesnadno lepšiemu býti J. 1440; nelze i jednomu takému býti, by... J. 1424; ani mu jest chudu býti J. 1121; vieře věrnu slušie býti E. 1524, Ar. 2143 sl.; E. 2555.

dávati sě = vzdáti se T. 533.

dávenie = škrcení J. 772.

dáviti koho = škrtiti: J. 835; ostnem já tě dávi však (= premere) E. 1695; a jenžto mój chrbet jest dávě (= qui mea terga ferit) E. 1705.

dávnost = 1. dávný čas: z dávné dávnosti Ar. 155; od dávnosti Ar. 3749; 2. dálnost dálka: mohú jmieti prostranstvie v dávnost viděti Ar. 2312.

dbáti o kom (= o koho) Ap. 211a, Ar. 827; na koho, nač: Ar. 940, 1002, 1137, 2639, J. 1813.

dčieti = dštíti (světelné paprsky): drahý kámen bieše a v té skále svrchu dčieše, od něhož ta světlost jdieše Ar. 4055. Viz tčieti.

debeř f. gen. debři = hluboké údolí B. 4b.

dědina = statek: ztratíš život i dědinu E. 1244.

dek = pokrývka na koně E. 2111, 2137, T. 1297, 1457.

děkovati: z toho děkuji Ar. 554, 2013, 2202, Ap. 211b a j.; v tomť děkuji velmi tobě, že... Ar. 559.

dělánie Ar. 2837.

děravitý = děravý E. 2576.

déšť: před dštěm Ar. 4280.

deštičky, na nichž se psávalo Ap. 215a.

Dětleb, hrdina Jetřichův a svak Lavrynův: J. 586, 992, 1001 a j.; Dětleb z Štyrsky J. 1513; Dětleb ten rek štyrský J. 1177; také Detleb J. 867, 869, 998, 1031, 1046, 1051 a j.; Dětlev J. 957, 1739; Dětlob J. 840; káza se pod jedlí skrýti a Dětlovi (!) proti nim jíti J. 956.

devátýnádstý: Capitola devátýnádstá J. kap. 19.

děvečka = dívenka J. 1073.

Diana, první žena císaře Otty (v něm. orig. D. Ottgeba) Ar. 226.

dieka = dík, vděk: za dávného věka, kdaž skládánie byla dieka E. 4; jemuž had da jed za dieku E. 580; myš vzda lvovi dieku mnohú E. 1216; a proto dieku od Boha jmějieše Ar. 997; a také bez dieky (= proti vůli) vzata bieše Ar. 3073, 3217.

dielo = dílo, práce E. 1096, 1758, 2728, 2730.

dieti = 1. říkati: přieliš ději huben tomu E. 1164, Ar. 303; 2. činiti: a srdce jemu již zle dělo E. 848.

dievati = dávati Ar. 5267.

Dionysia, žena Stragulova v městě Tarsí, pěstounka dcery Apollonovy Ap. 219a, 219b, 220a, 221a.

div = údiv, podívení: div mě drží (= divím se) E. 2279; každého jest toho div (= každý se diví tomu) J. 38; div mě, kterak tluče velmi silně T. 721: nenie to veď div mému nestěstí E. 283; a maje div onoho lida (= divě se)

Ar. 3112; až bieše v divy každému člověku Ap. 218[b], 208[b].

dívati sě hudbě a plesání Ap. 213[a].

diví = divoký E. 2017.

diviti sě z čeho Ar. 4266.

divně jest velmi mně do vás J. 1961.

divník srv. kobolt, Ar. 5449.

dkáti = tkáti J. 309.

dláviti = škrtiti: ve dne mě okovy trudí, v noci pak (sem) sem tam dlávě, ve dne mě okovy dávie (= vincla diurna fero, nocte silente vagor) E. 2688.

dlažiti: svého vraha sečbú dlaže E. 3117.

dlíti = prodlužovati: nechci dlíti toho počatého boje E. 3173.

dlúho: vítězstvo spáše na dlúze E. 2596

dlúhost T. 735.

dlúhý: a k tomu dlúh velmi bieše Ar. 5131.

dnový: dnová krmě (= ve dne podávaná) E. 1261.

do: stravy vzeli, což by do puol léta jměli Ar. 2635.

doba = 1. zdoba, slušnost: třmeny biesta zlatá oba, jakož toho krále doba J. 277; 2. vhodná chvíle: totoť jest naše doba J. 1985, Ap. 221[b].

dobrati sě koho, čeho = dojíti Ar. 4545.

dobřě: tak dobře velicí i malí (= i velicí i malí) J. 1690.

dobrodějčě = dobrodinec E. 1934.

dobroděnie = 1. činění dobrého B. 1[a]; 2. dobrodiní E. 526.

dobrodružsky = hrdinně: dobrodružsky činiti (= hrdinně si počínati) Ar. 5480; a tak jedú dobrodružsky (= na dobrodružství) Ar. 2106.

dobrohost = host, jenž přinesl štěstí Ar. 4397.

dobrý: budiž dobr (= milostiv) družci, pravi tobě, však najlepší bývaj sobě E. 531; ač chceš dobr býti na životu (= zdráv) E. 2647; budeš-li kdy dobrý (= ve štěstí postavený) Ap. 212; toť pravím zajisté vám, že ste nikdy dobři (= čestný, jak se na rytíře sluší) nebyla J. 442, 284, T. 271, 1345.

dobýti komu čeho = opatřiti: káza všem ořóv dobýti Ar. 4232, 2196.

dojěti čeho Ar. 1375.

dojka = kojná; dojná kráva: tak náma najhoršíma býti, jako dojkám (= tiše nečinně) tuto státi J. 1948.

dokadž = dokud E. 881.

doléci: orla svú prosbú doleže (= prosil naléhavě) E. 738.

dolíčiti = doložiti Ar 4089.

dolóv T. 61, 71, B. 5[b].

dóm: v domu = doma J. 473; na mém domu = v mém domě Ar. 1519; k domu = domů J. 570; k domovi = domů Ar. 4717, 5588, T. 1627; domóv = domů Ar. 647, 1071, 4739, 5124, 5176.

domnievati sě: domnievach sě již v pokoji stoje E 3061.

doněvadž = dokud E. 2982, T. 18.

donidž = dokud Ar. 2427, E. 1279.

dopěstovati koho čeho kam = pod ochranou svou dovésti: bóh všechny dopěstuje svého bydla Ar. 3790; sem ny lačné dopěstoval Ar. 2573.

dosieci, dosáhnúti: tak řkúc za ruku ho doseže J. 1495; dosaže nevídané kápě J. 671, E. 762.

doslúžiti sě čeho = zasloužiti si J. 1183.

dospěle = úplně E. 2546.

dospěšný k čemu = dospělý, schopný Ap. 207[a].

dospievati = hotoviti, připraviti: rozkázal meče dělati a oděnie dospievati z železa Ar. 4619.

dospievaný = opatřený: ondeť stolové zestláni, všiem pokrmem dospievání Ar. 2718.

dostati sě komu (bohu): bychom tobě se všickni dostali Ar. 2002; aby potom jemu se dostali Ar. 3961.

dóstojen = hoden: nebs dóstojna smrti E. 1891; já sem byl dóstojen toho, aby . . . E. 2126.

dotad — doněvadž = totud — pokud E. 2981 sl.

dotáhnúti čeho: dotiehneme ctného práva Ar. 2504, 4539; srv. táhnúti.

dotýkati čeho: a jich viery dotýčíce Ar. 3842.

doufati čemu: doufaje udatenství svému E. 3112.

dověřiti = uvěřiti Ar. 874, 893.

doviniti sě: božie pomsty se doviníš E. 876.

drahný čas Ar. 890; drahně = dlouho Ar. 2901, 3898; velmi Ar. 3994.

drelink, drylink = sud (vinný) B. 10[b], 11[a].

dřěvo = strom B. 5[a], E. 748, 2636 a j.

dřežěti = chvěti se: aby v lenosti tak nedřežel E. 1698.

dřiemati, 3 sg. dřieme E. 2878, přech dřiemě E. 2119.

dřievie = 1. stromoví: cedrus, palma

i oliva, dřievie veliká odiva Ar. 2824 ,4674; 2. dříví, loď: tak pojedú a jsúc veseli, anoť jim dřievie čelí k zemi Ar. 2350.

droby = vnitřnosti E. 1919.

dromedář Ar. 4644.

druh: dobrý druh = rek T. 10, J. 501.

druhé = podruhé, zadruhé: břich prosbu druhé opáči E. 2746, 981, 1483, 2503, Ar. 2305.

druhdy = tu a tam někdy B. 2[a].

družec = druh, bližní E. 531, 2213, 2214 a j.

družina = druhové Ar. 2282.

duch = dech Ap. 216[b]; duch přijieti = popadnouti dechu Ap. 218[a].

ducholovec = davič, přívlastek vlka E. 2595.

Dunaj Ar. 1709.

dúpcě fem. = doupě, myší díra E. 695.

dúpějka = malé doupě E. 1754.

dus = dusot T. 526.

dušě: což mám při duši (= rád) koli J. 1576; toť dnes beru na svú duši J. 1413.

dvě: to jest řeč jedna jako dvě (= zbytečné, marné mluvení) Ap. 220[b].

dvercě = dvéře Ar. 2816.

dveři E. 1417.

dvój: mezi dvým zlým E. 1109.

dvojiti = dvojnásobiti E. 1601.

dvojník = obojetník Ar 29.

dvór = 1. dvůr královský: káza služebníkóm jíti a k svému dvoru jich zavolati Ar. 254, 638; 2. slavná schůze, sněm, slavnost při panovnickém dvoře: káza slavný dvór volati Ar. 246; množstvie hrabí, mnoho sboru také přijidechu k tomu dvoru Ar. 250, 637, 5634, 5638, T. 5. 190.

dvorný = 1. dvorný: osel mně se velmi dvorna E. 948; 2. divný Ar. 2392; dvorně = krásně Ar. 2749, chytře E. 1420.

dvořský: dvořští lidé Ap. 220[a], 224[a].

dvorstvo = dvorský způsob Ap. 209[b].

E.

Efezus město Ap. 217[a].

Egbatanis, báječné město Astriolův B. 13[a].

ej, citosl. v prosbě E. 2855; při zvolání E. 821, 1672.

elenha, německý prý název střelnice Ar. 1614.

Europa, báječný tvor na hoře Akštienu, půl panna, půl ryba B. 3[a].

Ezopus = 1. skladatel bájek E. 1040; 2. sbírka bájek: knieha, kteráž slove Ezopus.

F.

fafurnoch = kabátec J. 306, 317.

Filomachia, dcera Stragulova Ap. 220[a].

flek = kus B. 5[a].

Florybella, indická kněžna hledající útulku u krále Artuše T. 74.

Frankrejch = země Franků Ar. 109, 990, 5629.

franský: franská rota Ar. 1172, franský kraj Ar. 1780.

funt = libra: funt peněz Ap. 223[a], 210[b].

futurum gnomicum: když silný potepe zlého, malá bude chvála jeho E. 1205 sl.

futurum historicum, viz býti.

G.

galije (?) gallea = loď Ar. 3555, 3563.

Gavín, hrdina stolového kruhu Artušova, v něm. orig. Keiî T. 320, 336; viz Kavín.

genitiv zvolací: ach, ubohého Lavryna! J. 903.

Glato, jméno báječných zvířat B. 8[a].

granát drahý kámen J. 1112.

Gvan, hrdina stolového kruhu Artušova T. 298, 301; něm. orig. Gâwân, Mourek přepisuje Ivan.

H.

had: muž vzem ten had v svém domě chova E. 586.

halapský knieže Ar. 5188, 5221; viz Alap.

haňba = 1. tělesný úd: jenž bych mohla haňbu skrýti E. 2781; 2. hanba: haňba biěše toho reka J. 754; haňba mnoho mocnějšieho, když chce přemoci mdlejšieho E. 1201; neb jest haňba tomu muži zlému Ar. 42; neb jie bieše haňba za to Ar. 406; bóh vie, jest malá čest tomu, než haňba, hřiech muži ctnému E. 3088.

háncě = hanobitel Ap. 222b.

haněti: každý by nás haněl z toho Ar. 2499.

harasový = z lehké vlněné látky Ar. 2771.

házěti sě koho več Ar. 4664.

hedbábie Ar. 1976, 2918, J. 310.

hedbábný Ar. 2916, 3011, J 113

helm: tisíc helmóv (= mužův) Ar. 1597.

helma = helm: vze štít s helmú na pleci J. 944.

heslo: mnohýť pohan heslo ztratí (= padne v boji) Ar. 5123.

hladovitý = hladový B. 4a, E. 809, 2560, Ar. 3912.

hlahol = 1. hlas Ap. 207a; 2. řeč E. 1833.

hlas: aby trúbil z svého hlasu (= co má hlasu) J. 1906, Ar. 5419.

hlásati = zvučeti, volati Ar. 5422.

hlava: onen starý věrná hlava E. 3078; mužská hlava = muž Ap. 214b, 223a; mečová hlava J. 302, 303, 620, 655.

hlavičě = hlava E. 1968.

hlavně f. = doutnající, hořící dřevo: hlavní (instr. sg.) hromadu osvieti E. 749.

hledati = snažiti se: mstíti země své hledáše Ar. 1804.

hlédati = 1. hleděti Ar. 2933; 2. ošetřovati: káza jich dobře hlédati Ar. 5277.

hlemýžď, hlemýžd = testudo: o hlemýždu a o orlici E. kap. 14; střeziž se hlemýžďovy strasti E. 765; zbi hlemýžď E. 778; tuž pak hlemýžď pusti od sebe E. 787; jenž se jest tu v hlemýždi skrylo E. 775.

hlúbe kompar. od hluboko: daleko hlúbe T. 946.

hluboký = daleký: jel u pohany v hluboké vlastí T. 834.

hluk = hromada, šik: křesťané v svém hluku stáchu Ar. 5141, 5158.

hnánie = útok J. 1989.

hnáti = 1. uháněti J. 927; 2. útokem hnáti (obyčejně koňmo): chtieše na Jetřicha hnáti J. 916; musím po něm (= za ním) brzo hnáti J. 936, 945, 949; chtiesta v hromadu (= proti sobě) hnáti J 591, T. 1395.

hněv: prosím, by mi dal hněv svój (= bys se k vůli mně přestal hněvati) J. 888; lok. hněvě = hněvivě: poče ocasy okolo něho rubati a hněvě trhati B. 11a; hněvě svrže lože krále Ar. 3435; hněvě odpovědě hrdina J. 875; ta hněvy se zastřesechu B. 8a; Jetřich hněvy jako vstona J. 125; hněvy vešken třepotáše J. 552; Vítek hněvy až pobledě J. 1024; Jetřich pro hněvy nedba na to J. 830; tepruv se sám hne hněvy velikými B. 10b; roztrhne jedno na poly hněvy velikými B. 8a; protož my hněvy svými plodu nikděž neostavímy Ar. 4526.

hněsti: sebú piesek ostry hněteš (= šlapeš po...) E. 1738, 1740.

hniezdce demin. od hnízdo E. 2222, 2226, 2229.

hnój = hnis E. 1975, 1976.

hod: ruka krmi dáti chtieše, a již pozdě hodě bieše E. 2757, T, 295.

hodina = co se nám hodí, štěstí Ap. 219b.

hoditi komu co = dohoditi, způsobiti: jazyk přiezen i nepřiezen zplodí, zisk i ztrátu tobě hodí E. 1793.

hodný = vhodný, způsobilý; slušný, důstojný: ovšem hodno toto bieše Ar. 742; nevzhrdaj tiem, jenž jest hodné (= užitečné) E. 2363; 1. s genit.: táž mne škoda již jest hodna E. 2318; 2. s dat.: učinil to sobě hodné J. 262; jediná smrt hodna tomu E. 2627; když se vám zdá podobno i mému ciesařovi hodno Ar. 777; tenť jest hoden vašie zlobě E. 1102; chceš-li škodě býti nehoden E. 1683; 3. k čemu: k tomuť sem já nepříhoden ani k súdóm také hoden Ar. 761; budeš zboden, viec k nižádné cti nehoden J. 606.

hody žalostivé Ar. 2269 srv. kvas.

hojiti: hrubé dielo jest nás hoje (= nos labor edomuit) E. 2730, 1388, 1760.

hold = poplatek: i dnešní den měs o toto holdy dává ciesaři proto Ar. 1666.

hole: ciesař hole (= suše) odpovědě Ar. 1280.

holub, nom. pl. holubie E. 1121, holubé E. 1113.

holý: ten dóm hol bieše Ap. 226b.

hoňenie = útočení J. 601.

honiti s kým = potýkati se J. 503.

horúcí: vedro horúcie E. 487; horúcie retky E. 1745; horúcí zima E. 387.

hospoda = 1. pán: krmíť mě má hospoda E. 2665, 2869; mój pán i má hospoda Ar. 315, 4415; 2. paní, hospodyně: kakž na stole mnoho stálo, však hospodě zda se málo E. 660; 3. byt, v němž jsme hostem: dobré hospody dobychu, v níž jim všicku potřebu dali Ar. 4966, 1384 5059, 5060, T. 496.

hospodář = pán, hostitel, Gastfreund Ap. 224a, 219a, 226b, Ar. 5677.

hospodin = pán: toť slibuji tobě, hospodine Ar. 602.

hospodní = pánův: hospodnie péče E. 2893.

host = host, cizinec: hosti i což svých mějieše Ar. 96; veselá mysl hostě viece sytí E. 677, Ar. 5005.

hosti f.: i zbi je velmi zlá hosti E. 127; hosti vece po jedení E. 665, 668, 686, 693, 1537, 1587, 2274; aby uctila onu hosti E. 651.

hostinný = cizí, příchozí: lodie hostinné Ap. 224a.

hotovati sě: by sě k vojně hotovali Ar. 1552, 4885.

hotový = co jest po ruce, připravený, dodělaný: hotové zbožie Ar. 1751; všechno bylo hotové J. 1448; budeš hotovější tiem J. 369; to vše ode mne hotovo máš T. 513; čtiři střelnice rozkáza dělati a mieti hotovu Ar. 1613; káza se všem na hotově mieti Ar. 2454; jsemť k tvé prosbě hotov T. 62; pro tvú ctnost hotova tobě chcit býti Ar. 580; když již se vším hotovi biechu Ar. 2636, 824.

hověti komu = dáti pohovu T. 1433, E. 841.

hoviti co čím: pokoj strdí mú krmi hoví (= hoc mihi pax mellit) E. 1760. Místo nejisté, ježto rým žádá hojí srv. E. 2730.

hra: bychom jim napřed hry nedali (= bychom boj neztratili, než jsme bojovati začali) Ar. 3256.

hrabstvie Ar. 157, 4379 a j.

hradový: tvrdost hradová = tvrdý hrad Ar. 2465.

hranostaj = kožešina z hranostaje: přemnožstvie hranostajóv posla Ar. 1962, 2768.

hráti v turnej J. 1443.

hrbovatý B. 4a.

hrděti = pohrdati: ještě by své rúšce měla, že by družkami nehrděla E. 1677.

hrdina: mé milé hrdiny Ar. 2488.

hrdinstvo J. 668, 1511, T. 1400.

hrdlo: žiezen hrdla (= fauces) suchotú súži E. 2750.

hřec, gen. herce = hráč Ar. 5106, J. 1462.

hříčka = hra: rozličnú hříčku vediechu (= provozovali) J. 1442.

hřímati = tlouci, raniti: jenž ji líbá i objímá, jejie líčko nosem hříma Ar. 3220.

hřitcě = ? rubín v ní (v koruně) nejeden veliký, a v té hritcy pták všeliký a každy křičí, což má síly J. 327.

hrom = pohroma: Tervigant i Apollo k tomu i Machomet biechu v hromu Ar. 5168.

hromada: hnáti s kým v hromadu = utkati se bojem T. 1391, J. 591.

hromádka: v hromádce se držiechu Ar. 4465; počechu děkovati, že se jim dal ještě sjíti a v hromádce tak pobýti Ar. 3953.

hróza = hrozba: toho neslušie plniti, cožs hrozú musil slíbiti E 1488; když si poddán lestnej hrozi E. 1489; počechu sprostné hrozi láti E. 978, 2128, 2129.

hrozný = 1. plný hrůzy: až mě tu by hrozno státi J. 976; 2. veliký: nalezne jej v hrozné ctnosti Ar. 154; a tu hrozná pány biesta Ar. 158; hrozné utěšenie Ar. 527; hroznú čest Ar. 2147, 2159; v hrozné světlosti Ar. 2318; hrozný přiekop Ar. 2370; s hroznú prosbú Ar. 2415; podle hrozné své milosti Ar. 2583; v hrozné črvenosti Ar. 2793; hrozná radost Ar. 5653.

hubenec = bídník, ubožák E. 1696, 3199.

hubenicě = nešťastnice E 1764, 2315.

hubený = ubohý, nešťastný: móžeš býti huben také E. 2170; přieliš ději huben tomu E. 1164; hubeně = nešťastně, nevýhodně: hubeněť by se bili Ar. 4543; ale to hubeně (= málo) chváli Ar. 2973.

hudček = malý hudebník J. 1451.

hustota = houští (?): pro hustotu nevidiechu sebe, jediné patřiechu do nebe Ar. 3986.

húště = 1. houští Ar. 4136; 2. tlačenice Ar. 3492.

húžev: húžvi mu o hrdlo zadrže E. 2447; húžvami Ar. 4025.

hyběti = hynouti: ba hyběti bude Lavrynovi J. 1651.
hyběť = citosl. běda! T. 1075
Hylbrant, starý hrdina a mistr Jetřichův J. 46, 70, 124, 181, 473 a j.; Hilbrant J. 1765; Hylbrand J. 1220; mistr Hylbrant J. 993, 1896; Hylbrant Jetřichóv sluha J. 1815; Hylbrant vece ten starý kněz J. 1262; Hylbrant starý J. 1544, 1996; Hylbrant ten starý muž J. 1011.
hyn, hyň = tam Ar. 3481, 5733, 3753 sl., J. 1986, Ar. 694, 2322 a j.
hynštík = hřebec T. 208.
hyzditi = haněti, odsuzovati co: mnozí tu válku hyždiechu Ar. 1741.

Ch.

chaněti sě: miliskovati se, zärtlich thun Ar. 3091, 3153.
chlapí: jíž mě smutí chlapie ruka E. 2640.
chlapský = co přísluší chlapům na rozdíl od rytířů Ar. 1638, Ap. 212b.
chlevný: chlevné dveři E. 1417.
chlúditi = trápiti: péče jej v srdci chlúdi E 2913.
choditi o čem = obmýšleti co E. 296, 2078.
chovačka = kojná, pěstounka Ap. 219b, 220a.
chovati 1. koho = přechovávati T. 485, Ar. 2163; 2. sě čeho = vystříhati se: chovaj se jedno Lavryna J. 1644, E. 1800.
chrbet, chřbet = hřbet E. 936, 1705, 2140, B. 8a.
chtěnie Ar. 2633, 2652, 5391 a j.
chtieti, 1. pl. chcme Ar. 1938: 1. s dat.: že chce Apollonovi (= Apollona za muže) Ap. 215a; chciť od vás těžkému základu J. 394, Ar. 5329, Ap. 210a; 2. s genit.: ktož chce zdravie bezpečného E. 2619; 3. v opise č. budoucího: chce-liť štěstie přiezen dáti, Lavrynovi máš ostati J. 1828; den se pak ten blížieše, jenž příměřie vyjíti chtieše Ar. 5064; 4 že se chce lev znojem vztéci (= že se div nevztekl) E. 1180; slunce se chce až užéci E. 1179; žalostí i hněvem chtě se vztéci, vze štít J. 943; všechny chtie zhořeti od zlata J. 1390.
chudý, viz dativ.
chutně = rychle: by ji ráčil vyprostiti aneb chutně umořiti Ar. 3104.
chválený: jest on tak chválen král J. 126.
chváliti koho z čeho: chvále boha tvorce svého z toho daru velikého Ar. 499 sl.
chvátiti = 1. chvátati: k Florybelle jíti chváti T. 1405; když král odmluviti chváti (= když odpověděl) T. 382; vězně rozpustiti chváti T. 715; 2. chvátiti co = vzchytiti: když jej Detleb s země chváti J. 925; seno v jesle chváti E. 2861; sladkú řečí smutnú chváti (= dulces monitus intexit amato cordi) E. 2415; 3. chvátiti sě čeho = chopiti se: mužovy se kštice chváti E. 2454; panna mu se hrdla chváti T. 1164; svého se oře chváti J. 915; bázlivý se běhu chváti E. 2354.
chvíle: králová neučini chvíle (= neměškala) J. 1490, 1375.
chvostek E. 923.
chýliti sě = blížiti se Ar. 3503.
chytrý: an jsa chytr, sprosten se vidí E. 3137.

I.

i: 1. pojí přechodník ku následujícímu slovesu: vida nad lidmi takú zhúbu i káza trúbiti v trúbu J. 1903; prodavši pak vlnu i zaplati E. 390, 479, 2624, J. 1822; jednou se slovesem předcházejícím (srv. *a*): voláše velmi i prose J. 871; pojí větu časovou k následující větě hlavní: když již ležieše na loži a ciesař se k nie přiloži, i obje jej Ar. 1246; 2. v záporné větě = ani: nechtě se i s miesta hnúti E. 154; jáť i jedné (= žádné) hrózy nevědě E 280; nebylo nikdy temné noci i jedné J. 324; nemóžeť i žádný (= žádný) nechati Ar. 2063.
ijeden viz *i.*

indičský: a Indičští jich následovali Ar. 3346; v Indičské zemi Ar. 3397.
India: té (zemi) India dějí Ar. 3076; od Indy blízko dosti (verš by žádal spíše Indie) Ar. 3404, T. 53.
infinitiv m. impt.: sladkú řeč za sladkú dáti E. 1790; odpusť tomu malému člowěku, Lavrynkovi mému zeti, a mě viec za sluhu jmieti J. 892; dobrý den bratru mieti E. 2062.
inhned T. 875, jinak v kodexu všady i h n e d.
ižádný v. *i.*

J.

jacynkt, drahý kámen J. 266, 1111.
jáderce = jádro E. 213, 215.
jako = ač: jako ste vy kniežata byli, ale nectně ste činili J. 426.
jakož = když: jakož družci strojíš osidlo, často spadáš v tější bydlo E. 1562; protože: vypusti tak žalostný hlas, jakož zaležal ten čas, neb jest smutka dosti jměl J. 1799; opisuje se zájmenem j e n zájmeno vztažné: uzda . . . jakož ji Lavryn držal v ruce J. 254, srv. j e n ž.
Jakrs, město v Palestyně Ar. 5609.
jakýže: který život jest jakýže, toho hlahol jest takýže E. 1832.
jakž: 1. uvozuje věty časové = když, jakmile: jakž Špiři hradu dojěde, tuť ciesař pomluvu jmějieše Ar. 1375; jakž s túto kněžnu přijedú, povedúť ji v hrozné síle Ar. 640; 2. uvozuje věty podmínkové = -li: ještě daj mi toho toho Lavryna, jakž jesti tobě má přiezen mila J. 920; 3. t a k j a k ž = takže: ondeť střielejí výborně, obrácejíc mnohé vzdorně, tak jakž jich mnoho set ležiechu Ar. 1068.
jakž brzo = jakmile: jakž brzo to hadu učini, chudoba jeho velmi skloni E. 1451, Ar. 296, 530, 2264, 3805.
jakž jedno = jakmile: a jakž jedno pes zaštěka, zdloděj by pak preč se vleka E. 1281.
jakž koli, jakž kolivěk = 1. jako: zde jakž svázán budeš koli E. 2848; 2. když, jakmile: a jakž jeho koli neviděl, pro to velikú práci jměl J. 674; jakž Jetřicha uzře kolivěk, poče se zaň velmi báti J. 1845, T. 1366; 3. jakkoli: E. 299, 2902.
jakž náhle = jakmile: jakž jej Jetřich náhle zoči J. 1895.
jasný: kteraks krásen a ve všie lepotě jasen E. 818.
jaspis: o jaspidu kamenu drahém E. kap. 1. E. 225.
jědati sě = sápati se: řiedko tě ten pes ujiedá, jenž se na tě štěkem jedá E. 1290.
jeden = 1. člověk: a každé z nich ústa převeliká jmějieše, že pojednú jeden pohltieše B. 8[b] (v rkp. univ. člověka); 2. ve významu neurč. členu: jeden sedlák krmil hada E. 1442; zloděj pozva k sobě jednoho psa E. 1247; přiteče k jedné studnici E. 2333; učinil jednu krásnú zahradu J. 110; 3. v záporné větě = žádný: jednoho diela nemaje E. 2728; pak slovo to bývá skoro vždy se spojkou *i:* vědě, že jest i jeden živý nesměl na to pomysliti J. 43; i jedno = nic: i jednoho se nebojte J. 1344; Lavrynek nemóže i jednoto užiti J. 901.
jědenie = 1. jedení Ar. 3149; 2. jídlo Ar. 2632, T. 967 a j.
jediné = 1. pouze: nic jiného nedbají, jedinéť bohatstvie hledají E. 6; 2. v záporné větě = než: nelétaj jediné v noci E. 2203.
jedinička, lichotný název ženy Ar. 725.
jěditi v. ostrota.
jednak = tož přece: jednak pokusíme toho J. 1261.
jedne v jedno.
jednežť v. jednožť.
jedno, jedne = 1. jen, pouze: co dobudeš chvály z toho? jedno vezmeš haňby mnoho E. 1200, 1579, 1703, 1735, 1736, 2541, 2791, J. 548, 1546, 1920; 2. po záporu = než: jenž tobě nic dobrého přeje, jedno všeho zlého Ar. 903; 3. ve větě podmínk = jen-li: milosti mé nelze mieti, jedne budeš sladce pěti E. 2235; 4. jedno ač = i kdyby: jedno ač by jie střěhl zmek, nechajžť mám velikú práci, jáť mu té pýchy ukráci J. 192. Viz k d e ž
jednostajný E 202.
jednožť = v tom, v tu chvíli: jednožť poplu koráb; jednožť jeden z korábu vyskoči Ap. 215[b]; tomu se Bruncvík

převelmi divieše, že žádného v tom městě nevidieše; jednežť po malé chvíli uslyše trubače B. 13b.

jědti = jeti Ar. 1908, 5372, J. 128, T. 1124.

jedva J. 1002, 2030.

její se skloňuje: jejiech obrancóv E. 2613, 160.

jektati: žena pláčem srdce poče jektati E. 2386.

jeliž = 1. leda T. 406, 960; leda že T. 347, 349, J. 1252; 2. ač T. 1218.

jenž, ješto akk. sg. skrzě ňenž m. skrzěňž Ar. 2371: 1. opisuje se zájmenem jen n. ten zájmeno vztažné: abych pomstil své žalosti, jenž jie mám od nich přieliš dosti J. 1572 sl.; mějieše jednoho robotníka, ješto bieše jeho v svém domě vladařem učinila Ap. 220a; a když toho uhleda kněze, jenž u něho (= u něhož) bieše věze T. 1489 sl.; k zemi, jenž jí Cypra diechu Ar. 2351; děkujiť té veliké věrnosti, jenž ste ji ke mně ukázali Ar. 1673; vida žalost, jenž ji jmějiechu Ar. 1729; šironožcové, jenž je vedl zdaleka s sebú Ar. 5625; přijel s hostmi neslýchanými, jenž jich v té zemi nevídáno Ar. 4196; jenž se již nestane toho (= čehož) J. 14; 2. = kdy: den se pak ten blížieše, jenž příměřie vyjíti chtieše Ar. 5063 sl.

Jeruzalem Ar 2645, 5443, 5575.

ještřáb: jestřáb (akk.) svój hřích postiže, když jej ptáčník se lpu zdviže (= vestigat sua pena scelus) E. 2259; za král vzeli jestřáb sobě E. 1115.

ješto = když: pomněte, že Bóh náš milý, ješto sme na moři byli, nás od smrti jest uchoval Ar. 2570. Viz jenž.

jěšutný, jěšitný = marný E. 1456.

jěti na koho (totiž vojenskou mocí) Ar. 1554; jěti po kým (= za kým) J. 953.

jětie = zajetí T. 1145.

jětie = jetí, jízda T. 1458.

Jetřich Berúnský, v něm. pověstech Dietrich von Bern J. 19, 32, 356, 448 atd. Viz Berúnský.

Jezu Kryste Ar. 2238.

jhráti na mieč Ap. 212b.

jie = její: o nież ctnosti psáno mnoho Ar. 135.

jieti jmu: slovo zase jíti = zpět bráti Ar. 5880; jieti sě koho = pustiti se do koho J. 1747.

jiezda = klání (v turnaji) T. 1417.

jiezdný: zda by jej učinil jiezdna (= zda by mu opatřil koně i se vším, co do boje patří) T. 516, 1780, Ar. 2947.

jícha: nebo jediechu zlú jíchu (= bylo jim zle) Ar. 3536.

jilec: jilci i hlava se velmi stkvieše J. 302.

jinake = jinak E. 2411, 3228.

Jindřich, falckrabí rýnský, sestřenec císaře Otty: Jindřich z Rýna Ar. 1474 sl.; Jindřich lankrabie od Rýna Ar 837. Viz také Ar. 862, 866, 870.

jinoch = rek; tak básník nazývá Jetřicha a jeho druhy: neb se Lavryn tam tisknieše, ty jinochy zbíti chtieše J. 1772 sl.

jinošě = muž dospělý: leč buď mladý neb jinoše, chudý, pán aneb panoše Ar. 792.

jíti: neb mu blízko k srdci jdieše Ap. 216b; jdi ruče na své nohy E. 2816; musí mu na život jíti J. 902; kterak chceš s ním okolo jíti (!) Ar. 925.

jmě: šironožci jich jmenové Ar. 4284; kohož kolivěk doséžechu, viec jemu jména nevzděchu (= již ho nevolali jménem, neboť byl mrtev) Ar. 3528; koruna i země spadla na mě jednu ve jmě Ar. 3418, 2490, 3076, 4139.

jmenovatý = proslulý J. 1108.

jmieti, mieti = 1. míti: tvú sestru vlastní za sebú jmám (za ženu) J. 844; jmáš-li mú sestru za sebú J. 1028; že ji vždy chtěl k ženě mieti (!) Ar. 132; slíbili Lavrynka také v tom tovařiše jmieti J. 1180; Arnošt nemějieše rovně (= rovné moci) Ar. 1761, 1894; nemějž nižádný smiechu z toho Ar. 3305; majíť ji všeckny panie v čest (= v úctě) J. 1144; 2. považovati: to za největší div jmějiechu Ar. 2441; 3. domnívati se: by anjel byl, toť jsem jměl J. 358; 4. v opise budoucího č: Lavrynovi máš ostáti J. 1829; tať se tobě má hoditi Ar. 275, 2677; 5. míti se, počínati si: veseléc se velmi mějiechu Ar. 1135; velmi se honosně majíce Ar. 1102; tuť se poče mužně mieti Ar. 784.

Jupiter E. 1046.

juže, již = již, teď E. 948, 1298, 2401, J. 1012, 1148, 1186, 1320, 1738, 1740.

K.

k: svú zlobu má k (= za) věčnému platu Ar. 5604; že ji vždy chtěl k ženě mieti Ar. 132.
káď činiti = připravovati k lázni T. 1436.
kádcě Ar. 2839, 2843, 2887; gen. pl. kádec Ar. 2847.
kajkléř J. 2017.
kak = jak E. 1439, T. 1412.
kako = jak E. 1009, 1871.
kakž = jakž, jakkoli E. 659, 1378, 1516, T. 389.
kakžkoli = jakkoli E. 3079.
kalcedon, drahý kámen J. 272.
kámen: o kamenu E. kap. 1.
kamos = kamsi J. 690.
Kananea (v rkp. Kanea), země obrů na východě Ar. 4559.
kanoničstvo = kanovnictví Ar. 211.
kanovničstvie Ar. 229.
kápička, dem. od kápě J. 1074.
kapla Ar. 1391.
Karbunkulikus hora B. 6 b.
karbunkulus, drahý kámen Ar. 2759, J. 522.
kat: poručili sú ho zlému katu (= čertu) Ar. 1139; že bez dieky vzata od potvorného kata Ar. 3218.
káti sě: kaj se hřiecha E. 881.
Kavín T. 354, viz Gavín.
káza = trest: ale učiním takú kázu, budúť mieti potom hrózu J. 1556.
kázaně = slušně, dvorně T. 157.
kázání = 1. rozkaz Ar. 190, J. 1620; 2 služba J. 825, 894, 1479.
kázaný = zvedený: aby byl kázán E. 2514, Ap. 213b.
kázen f. = 1. slušný mrav, slušnost, počestnost, něm. zucht: oni skázní děkováchu Ar. 5405, 5912, E. 2527, T. 507, 509; 2. poslušenství, služba E. 1142, T. 77.
kdasi, kdas = kdysi E. 1113, 2110, 2050, 885.
kdaž = když E. 4.
kdež jedno = kdekoli E. 1764.
kdež mohúc: abychom kdež mohúc jména dobrého dobývali B. 1 a.
když, spojka příčin.: nepakosť sebe menšiemu, když mdlý móž činiti tobě mnoho zlého (lat. cum) E. 757
kdyžto = když E. 640, 1780, J. 1969.
kehdy = když E. 754, 1431.
kládati iter. od klásti Ar. 3869.
kladenie = pokládání: učinil na ně tak drahé kladenie od rozličného kamenie J. 260.
klakati = klekati E. 1947 (žádá rým).
klam = žert, posměch: to vida Astryolus, že nenie klam B. 14 a; oslík smě klam, smiech z něho činiti E. 2143; klam mieti z koho T. 1154.
klamati kým = žerty si tropiti z koho, posmívati se komu: všichni by námi klamali J. 1231.
klánie = zápas v turneji Ar. 673.
klapati chvostkem E. 923.
klásti sě = se damnare: sám sě poče lev v něm (= v tom) klásti E 2092.
klášter = chrám, něm. münster Ar. 207, 5686, 5727, 5830, 5956.
kláti 3. pl. kolí J. 1207, Ar. 675.
Klavik, šlechtic tyrský Ap. 211 b, 212 a.
klejt = průvod Ar. 4809, 5339.
klektati, 3. pl. klektají, přech. klekcíce Ar. 3114, 3116; klektati nosem = klapati Ar. 3232.
klénot = ozdoba na helmu; poklad, nom. pl klénoti T. 652, Ar. 310, 1005, 3019, J. 1419.
Kleofáš, kníže assyrské B. 14 b.
klepati sě J. 513, 366.
kléti sě = zaklínati se Ap. 220 b.
klízati = sklízeti: přikloň svoji uši blíže, tato slova pilně klíže E. 630.
klon: hospodyně z dupce klonu poče těšiti strastnú onu E. 695.
klubečko E. 690.
klvati, kluji, kliji = klovati Ar. 3349, 3915, E. 2255.
kmen = rod: ciesař kmene ctného Ar. 2203, 92.
kniení = kněžna E. 34, 43.
kněz = kníže J. 40, 76, 482, 1141 a j.
kněžna = kněžka Ap. 219a.
knieha Ap. 222a, Ar. 4707, T. 1419.
knieżátko Ar. 153, 1017.
knieže: dvě mocné knieżetě Ap. 214b.
knieżecí Ap. 207b, 215b a j.
knieżetský = knížecí Ar. 1507.
knieżetstvie Ar. 4378, 4738.
koba m. = havran E. 46, 814, nemúdrý koba E. 824.
koberec Ar. 2530.
kobolt z něm. = směšná podoba domácího skřítka udělaná ze dřeva nebo vosku, skřítek Ar. 4971.
kobr = porážka: a ten s svým sochorem

obr v tom hluku učini kobr Ar. 5158; srv. laš. kobrtać śe, přeškobrtnuć śe = převrátiti se.

kocúr J. 1734.

kochání = radost, rozkoš E. 190.

kojiti sě čemu: onomu plodu se kojéci E. 559.

kolo: kola = vůz T. 566.

koláč = odměna Ar. 536, 599, 2320, 4944, 5662, 5672.

kolé coll. = kolí B. 6[a].

koltra u lože opona, pokrývka Ar. 2767.

komňata Ar. 2616, 2732, 2733; komněta Ar. 1383, 3265, T. 116, 123.

komoň Ar. 1411.

komonstvo = koně T. 653.

komornicě = služka J. 1055.

komorník = 1. sluha Ar. 3125, 4893, 5723; 2. komorník tajemný = tajemník Ar. 4231.

kóň: káza kuoň ohnivý přivésti B. 14[a].

kondicional 1. označuje neskutečnost: neb se jim zdáše, by již všechno zmeškali J. 1978; 2. bývá m. imperativu: jenž svú mocí nade vše vstúpil, aby menšieho nepotupil! E. 1235; jenž tobě jest z mládí slúžil, aby na starost toho užil! E. 1356. Viz také mnieti; 3. místo kondic. bývá imperf. u slovesa býti v řídící větě věty podmínkové: v túž dobu bez nie bieše, leč by nečest nepřišla spěše E 137 sl.

kopieř J. 246, viz kropieř.

korábový roh Ar. 3795.

korčák, korčát = pohár, korbel Ar. 2800, 3980.

kořec gen. korce Ap. 211[a].

kořenie coll. = 1. kořeny, kořínky B. 11[a], Ar. 3974; 2. květiny silně páchnoucí J. 175, 208, 222, 165, 184, 206 a j.

korúhev, instr. sg. korúhví Ar. 5205, instr. pl. korúhvami Ar 3514.

koruptev, akk. sg. koruptvi E. 2947, nom. pl. koruptvy E. 2937.

koruptvicě E. 2949.

kostka = kost, kůstka E. 503, 777.

kozlec gen. kozelcě E. 1403, 1415, 1421.

kozlový: kozlová brada Ar. 5910.

krácenie: když jide na chvílí krácenie (= zábavu) J. 1053.

kradem = kradmo, potají T. 210, 1241.

krádež m.: zřejmý krádež E. 1809; navrať krádež E. 1810; jenž krádežem se obchodí E. 2321, 3014.

král: za král vzeli jestřáb sobě E. 1115; před král postaviti E. 2947; srv. T. 693.

králík = malý král J. 1691, Ar. 4547.

králová = choť králova: toť této tvé zlé příhody nevie tvá milá králová Neonymia B. 3[a].

královna = 1. dcera královská T. 173; 2. choť králova: královna Neomenyna B. 1[b], Ar. 5660, T. 88, J. 1039, 1067.

králový: až do té králové země T. 422.

krása dat. sg. krási E. 2797, srv. hróza.

krásnička, lichotný název krásné ženy Ar. 629, 655.

krásný: havránku, kteraks krásen E. 817; tak byl krásen i bohat Ar. 2378.

krátký: jehož krátka i lehka čiji E. 2794.

křepkost: na křepkost = rychle, mocně E. 1916.

křesťanstvie, křesťanstvo T. 1118, 643 a j.

kříkati na koho = křičeti J. 461.

křivda = 1. lež: na věky (by mi) uškodilo, bych já křivdu chtěl mluviti Ar. 898; 2. bezpráví: bóhť vie, žeť mi křivdu činie Ar. 1226.

křivoměrcě = rušitel míru E. 2615.

křivonosý = s křivým zobanem Ar. 3186.

křivý = 1. falešný, líčený: křivý hlas E. 1425; páv znamenav krásu křivú E. 1656, Ar. 920, 1405; křivá řeč Ap. 218[a]; křivé činy Ar. 1422; 2. lživý: kto o mně co křivého řekl Ar. 1221; 3. křivě = nespravedlivě: křivě bychom učinili, bychom chudinu hubili Ar. 1944, 1757; ten tě velmi křiva činí (= pomlouvá) Ar. 1338. Opak pravý, srv. Ar. 1347.

kříž: jenž pod křížem s ním jediechu (= na křížovou výpravu) Ar. 2095.

krkati = skřečeti, kokrhati E. 825.

krkavec = kdo krká: těch krkavcóv řeřábových Ar. 3549.

kromě: 1. jenž jest kromě vraha svého (= z dosahu jeho moci) E. 2836; jest všie divie zlosti kromě E. 2017; 2. = leč, leda že: kromě Dětleba jest na tom užil J. 1184; kromě zbudeš-li hospody a móžeš-li jeho přelstiti, viec vítězem musíš býti E 2869; kromě než E. 1876, Ar. 1643; kromě když jest kto tak křivý Ar. 920; kromě že příměřie mají Ar. 4843, 3064, J. 307.

krópě = krůpěj Ar. 1604.

kropieř, kropéř = ozdobná pokrývka rytířského koně E. 84, 2111, 2137, Ar. 1165, 1979.

krotký: aby byl kázán, krotek také E. 2514.

krpiti koho, co = ztrpčovati, poškozovati: robota život krpí E. 2648; viece tě svým zubem krpi, než od tvého zuba trpi (= dente meo pateris) E 2568.

kršťenie = křest Ar. 5903.

kruch = hněvná lítost: Lavryn unikl Jetřichovi, skrýv se »nevídanou« kápí; Jetřich »navše strany jmějieše sluch, neb mu bieše toho kruch« J. 695.

krvavý: Bruncvík již vešken krvav bieše B. 10b, Ar. 1605, 5251.

Krymhulta, žena Lavrynova a sestra Dětlebova, královna podzemní říše Lavrynovy J. 1586, 1611, 1640, 1959; také Krynhulta J. 1526, 1548.

krýti sě koho = skrývati se před kým, varovati se koho E. 1801.

kryzelit, drahý kámen J. 1113.

kstvúcí Ar. 236.

kšíti = kýchnouti Ap. 218a.

kštičě = 1. vlasy na hlavě E. 2454; 2. temeno E. 2452.

kterakť = kéž: ó kterakť se jinak nestane! Ar. 2016.

který: vrátní tu biechu kteří (= někteří) J. 1382; kdokoli Ar. 4760.

kudy: by ho kudy (= v čem) zpravovali Ar. 828; byť nevěru kudy (= čím) plodil Ar. 1270.

kukla = kapuce J. 413.

Kunstopel = Cařihrad: do Kunstopla města Ar. 2157.

kunštovati = žertovati E. 628.

kúpě = zboží na prodej Ar. 2179, Ap 221b.

kuřenec = kuře: kdyžto kuřence ty bráše, čemu se muky nebáše? E. 897; z kuřenec obět bohóm činie E. 899.

kvas = hody J. 26; obrazně boj: by chtěl s tebú jíti za pasy, snad by měl lepší kvas J. 726; zlý kvas = trampota J. 1541, 196, 1686 a j. T. 1767.

kvasiti = hodovati Ap. 224a.

kvěl = pláč E. 857.

kvieliti: když tě kto svú prosbú kvielí (= s pláčem prosí), milosrdně jie uděli E 1171.

kviesti: Ar. 548, 3. sg. ktve E. 3068, 3. sg. impf. ktvieše E. 2999.

kýchavka = prostředek pro kýchání: i učini kýchavku Ap. 218a.

L.

lačný čas = čas hladu E. 1938.

Ladislav, syn Bruncvíkův B. 15a.

láhvičě Ar. 3983.

lakomý: nebuďte lakomi k tomu, abyste zde co vzeli z domu Ar. 2578.

lámati: své ruce lámajíci Ar. 3165.

lap = maně, nazdařbůh E. 1178.

láska Ap. 214b.

latině lok. = latinským jazykem Ar. 2390.

Lauryn, král pídimužíků v tyrolských horách J. 102; častěji Lavryn J. 164, 230, 254 a j.; král Lavryn J. 1914; také: ten malý muž J. 1737, malý kněz J. 1141.

Lavrynek = Lavryn J. 579, 654, 678, 680, 683, 2041.

lázně Ar. 2831 sl., 2834 a j.

lazur, drahý kámen barvy modré Ar. 2385.

léčěti: lest v sladkosti lécie (= strojí) púto E. 330.

leč buď — leč buď J. 829, 1096; leč buď — neb Ar. 792.

ledvy = ledva B. 6a.

lehký v. krátký.

lékařní: lekařnie pomoc E. 505.

lékařničě = lékařka E. 1981.

lékařstvie = lék B. 11a, Ap. 218a.

lektvař f. Ar. 2553.

léň k čemu Ap. 212b.

lény = líný E. 623.

lep, gen. lpu E. 2260.

lépe: proč mi nechceš uvěřiti, a věříš lépe (= raději) nevěrnému Ar. 900; lép E. 1668.

lepký: lepké moře Ar. 3645; něm. předloha D má lebermer, jiné památky střhň. klebermer.

leptati, 3. sg. lepce = štípati, píchati E. 1952.

les gen. lesu Ap. 226b.

lésa = rohož B. 6a; Ap. 217b, 218a.

lesný = lestný E. 1353.

lesový: do lesových přiebytkóv teče E. 2357.

létě lok. = v létě E. 1786.

levhart T. 870, 877, 872; na štítě jmě levhart jeden J. 346.

lhóta = milost, pardon: panic mu popřé lhóty T. 1088.

libivost = hubenost E. 2140, 2148.
libivý = hubený E. 2346, 2882.
líce = species: neb já mieru líce maje, bych na družce osidlo tkaje E. 2094.
líčiti: poče jim tu řeč líčiti (= praviti) Ar. 1880.
lidé = poddaní: všichni lidé i zemené Ar. 75, 1141, 4315.
Ligoria, Liguria, pěstounka dcerky Apollonovy Ap. 219b, 219a.
lichý = bídný E. 1547, 2154.
Likforaové, jméno báječných zvířat B. 8b.
lisa = liška E. 1586, 1827, 2779.
lísati = lichotiti: Arnošt obrovi lísáše Ar. 5115.
lísátko = mládě liščí E. 742.
lisenec = mládě liščí E. 732.
líše adv. = nectně, neprávem, turpiter zdobieci se chválú liše, vece mravenci v své pýše E. 1724.
lítec gen. lítcě = lítý člověk T. 741 751.
líty: ty chceš velmi lít býti J. 497, Ap. 222a, Ar. 1405; lítý vlk E. 3012; lítá zvěř E. 2379; lítá tma E. 2392; lítá závist E. 3063; lítý jed Ap. 211a. lítý súd Ap. 221b; lítá milost (nemilost) Ap. 216a.
loktati = lokati E. 266.
loktový vrch E. 3144.
lom = přirozená jeskyně v skále Ar. 4019.
lože = uterus: lože života svého Ar. 40.
lstíti koho E. 1839, 2504, 2505, 2599.
lšťavý = lesklý, nitens E 2146.
Lucerna, jméno hradu v zemi Arimapsí od toho, »že v světlosti plove« Ar. 4392, 4394; viz Světlonoše.
Lucina, dcera krále Cylibského, žena Apollonova Ap. 213a, 218a, 218b, 219a.
lučieček: potom pojidesta dva hudečky, majíce tak drahá lučiečky . . . všecko na nich hudiechu J. 1452.
lučiti koho k zemi = udeřiti kým o zemi, vzhóru jej zdvihna, k zemi luči J. 786.
lúditi kým = mámiti, podváděti E. 2466.
luh: i zaběže ona do luha E. 829.
luna Ar. 3054
lvový: tobě lvový příklad vzieti (= ze lva) E. 2038.
lysec E. 1536, 1539, 1543.
lzáti = chlemtati, bibere E. 1578.

M.

Magnes, skála v lepkém moři Ar. 3640, srv. Akštien.
Machomet, bůh pohanů Ar 4832, 5089.
Majdburk = Magdeburk Ar. 206, 229.
maliti = ztenčovati, zlehčovati Ar. 4918.
malitký J. 2041.
malý: bych byl tak mal, nemni J. 577; ten utekl s lidmi málo Ar. 1130; utekl s lidmi malými (= nemnohými) Ar. 1189: však se sta a ne u mále (= za dlouhou dobu) Ar. 114, T. 1656; Lavrynka toho krále velmi ostavili v mále J. 2003.
Margarete 66a.
Maří: k svaté Maří synu Ar. 3955.
marynář = námořník Ar. 2310, 2311, 2316, 2328, Ap. 216b.
masař = řezník J. 1742.
masný: znaménce masné (= obraz masa ve vodě) E. 413.
mateřin: mléko mateřino E. 1344.
matný = špatný, sprostný, hloupý T. 501, Ap. 212b.
Maurycius: svatému Maurycí Ar. 208.
mdlý = slabý: medl T. 973; ve mdlé síle E. 839, 1533; mdlé právo E. 3077, 462, 464, 604, 1223.
mečový: mečová hlava J. 303, 620, 655.
měděnicě = měděná mísa na umývání Ar. 3126.
měhodiek = měj ho vděk, díky! J. 517.
Mechelin, Mechylan město Ap. 221b, 223a, 223b.
mělný = sypký: múka mělná E. 2571.
měna = změna, klam Ar. 4101.
menší menšieho = sebe menší (= minimoque minus) E. 2801.
meškánie: neučini nic meškánie J. 1675.
meškati: a své cesty nemeškajíce (= neoddalujíce) Ar. 2058, 2169.
měštka Ap. 222b.
metati, 3. pl. mecí J. 1445.
mieniti = 1. míti úmysl: Arnošt miení se za moře bráti Ar. 1931; co miení divného smiech tvój? J. 71, Ap. 209b; šenk zle již o něm miení E. 2930, Ar. 1469; 2. snažiti se: jenž v svém miení, jest jej túha E. 2894.
mier: mierem státi Ar. 5319.

miera: jenž byl v nešlechetné mieře T. 1182, 1071, 1574; neb jest neustavičné miery E. 2465.

mierný = kdo mír zachovává Ar. 1660, 4787, 4788.

miesto = 1. toho miesta = v tu chvíli J. 580; 2. předl.: síly miesto E. 780.

mieti, v. jmieti.

Mikuláš sv. Ar. 5617.

milosrdný = milostný: vloži své všechno myšlenie na milosrdnú porobu Ar. 241.

milost = 1. láska: J. 1209, milost břicha E. 2692, Ap. 207b; 2. milost: z tvé milosti! Tak počíná řečník mluviti, omlouvaje svou smělost E. 2448, 3009.

milostivý = láskyplný: velmi přemilostivě biesta Ar. 726.

milostník = milec Ap. 211a.

milostný = milostivý T. 1421.

milý: byl by mil nade vše ptáky E. 822, T. 1556, Ap. 215a; i jest mi to zde milo, než bych tvój hrtan naplnilo E. 1345; tak jej sobě mila měla T. 1525, 1556.

Mimink, v. Naklink.

mimochodník = komoň T. 27, na rozdíl od hynštíka 207, 221.

minúti: 1. s akk.: pakli moji radu mineš E. 2108; bezpečněji on strach minu E. 2130; 2. s gen.: nelzeť bylo toho minúti (= tomu ujíti) Ar. 2080; minúti sě koho T. 1333.

misterný Ar. 2756.

mkytati sě = běhati E. 810; srv. E. 2561.

mlčedlivý E. 1291.

mléti: Lavryn uzře, že se zlě mele o něm J. 954.

mluviti: tuť mu laskavě mluvi (= domlouvala) Ar. 1296; mluvíš naň (= pomlouváš jej) Ar. 868.

mnieti: 1. blázen často mní měď, ano zlato J. 10; co darmo sobě mníte a sobě tesknost činíte? Ar 2478; ono stánie pro bázen mniechu E. 3134; mníce zahynúti jiže E. 1298; mniec utéci strasti hrubé E. 1114; 2. mnějiechu, by jim otevřeli Ar. 2472; každý mní, by byl v ráji J. 1202; mně, že hy přemohl (= že přemůže) onoho E. 3139; mním zajisté, žeť jsem v ráji J. 1322; 3. odňažto se mní libější E. 960; když se mníš špilú ozdobě E. 917; krmě by ve skle se stkvieci a velmi se dobra mnieci (ve významu trpném) E. 1595.

mnoho: jenž v pluhu škodí mnohem (= velmi) E. 2542; v uličce přetěsné mnoho E. 2117; za toť tebe prosím mnoho J. 851; neb se to po mnoho (= často) stává E. 347; po mnohu se stává toho E. 1956; jsúce lakomé ve mnoze (= velmi) E. 2723, Ar. 2761.

mnohý = veliký: jeden malý, druhý mnohý J. 524.

množstvo, množstvie E. 1917. Ar. 2999.

moci, 2. pl. nemóžte Ar. 2034, J. 1933; absolutně: tvá milost nade vše móže Ar. 2; ještě viece muka muože E. 2823; protož tak silně nemohu E. 2081, T. 498.

mocný: buď vždy mocen smyslu svému E. 2166.

močidlo = močál E. 1042.

modliti sě: božie matce se modléše Ar. 5812.

mój: coť sem na mú mysl uložil B. 1b.

Monetrus, jméno báječných zvířat B. 8a.

movitý = zámožný, bohatý J. 1087.

moženie = možnost, dovolení: dokavadž neuslyšíš ode mne, bych dal milostivé moženie T. 414.

mramor: ta lázně tak stáše čistě od mramora zeleného Ar. 2835, 2838, 2357.

mrdati, 3. sg. mrde: mrdati (= vrtěti) hlavú na koho Ap. 213b.

mrdenie Ap 213b.

mrcha, E. 2297.

mrzutý = co nás mrzí, ošklivý: mrzuté potvory Ar. 3148, 3150, 3090, 3174, 4864.

mstíti: 1. koho, co: aby ty nemstil svého druha (= abys nemstil se nad svým druhem) E 254; 2. koho, čeho: že ste mé žalosti se mnú mstili Ar. 1696, 1804, 1498, 1814, 1817, 3384; E. 894.

múdrý: vece v promluvení múdře (přísl.) dosti E. 1334; múdrý slyše múdřejí bude J. 7.

múřěnín Ar. 4823, 4846, 4776, Ar. 4931.

musiti opisuje čas budoucí: viec vítězem musíš býti (= victor eris) E. 2871.

muž, nom. pl. mužie E. 1297; gen. pl. muží T. 779; instr. pl. mužmi Ar. 4381.

mužička, trpaslík ženského pohlaví J. 1079, 1197.

mužík, mužíček = trpaslík J. 228, 1197, 1583, 1619, 1623, 1684; také mužík piedi J. 714; malí mužíkové J. 1470.

mužně = jak se na muže sluší: tuť se poče mužně mieti Ar. 784.

mužský = mužný, statečný B. 4[b], 8[a], Ar. 2105, 2466; srdce mužského J. 21.
mysl: a nevěda jiné mysli, poče mečem kolé a prútie rubati B. 6[a].
myslič = mysl E. 3048.
mysliti oč (= o čem, nač): o to počne snažně mysliti Ar 1734.
myslný: mrzkost myslná (= mysli) E. 1381.
mženie oka E. 2611.

N.

nábožný = zbožný: též Arnošt nábožen bieše Ar. 4120.
náboženstvie = zbožnost, pobožnost, pobožný život Ar. 228, 5492, 5844, 5952, Ap. 222[a].
nábytek = majetek, bohatství Ap. 215[b].
nabýti: toho bychom nenabyli (= nedovedli odčiniti, napraviti) Ar. 2500, 4581, J. 1549.
na čem = proč T. 938.
načitati = značiti: báseň škeřípkú se načitá E. 214.
nadějě: či nemáš naděje v boze? J. 491.
nadjíti = najíti: tuť jednu řeku nadejdú Ar. 3993, 5576, T. 481, 1336; nadjíti koho prosbú Ar. 5909.
nadlapati = najíti: cestu nadlapachu (dar zuo ein breite strâze gienc, die Ernst mit den sînen vienc) Ar. 4156.
nadpásti: střez se téhož nadpásti (= upadnouti v totéž) E. 471.
ňadříčko Ar. 3059.
náhle = rychle: náhlě plevmy zlé siemě to E. 975. Viz jakž.
nahoditi co komu: když vás jest (bóh) sem přihodil a mě vám jesti nahodil, máte mě za bratra mieti Ar. 2010.
nahý: nahý meč E. 2933; svého runce naha jsúci E. 392; že by rád i nah utekl Ar. 1114, Ap. 226[b].
Naklink, báječný meč, jenž se v něm. pověstech vždy jmenuje spolu s mečem Miminkem J. 1980.
nákolenka = plát kovový chránící holeň a koleno Ar. 5070.
nalezitel = nálezce E. 241.
naleznúti: nalezněte mi za právo Ar. 1534.
naliť: 1. ve větách předmětných po slovesích uznamenání: i uzřechu, naliť sedí zmilitká poctivá králová J. 1475; uzře, naliť (nohy) chodí také E. 2345; všelikaký jich to zoči, naliť žába, kdež by která, strachy skáče do jezera E. 1367; uslyše, naliť psi skučie E. 2350; 2. ve volnější poněkud vazbě = aj! hle! Ar. 449, 2522, 3908, 4054, E. 813, 1055.
naložiti své prošenie = prositi Ar. 5378; svú mysl nač Ar. 5696.
namluviti = přemluviti: aby jej k milosti namluvila Ar. 1211.
napáčiti sě = obrátiti se: na dřevní se boj napáči, příkladci jej lépe zrači E. 181. Srov. Výb. I. str. 409: napiečiv svým čbánem na ni, i rozbi Ježíšovi báni; srv. dále: udeřiti sě več.
napačovati = vyrozumívati: to má hlava napačuje onú ranú, ježto tu je E. 1471.
nápast = nástraha, nehoda, svízel: ta nápast, pravíci také, znobí i mocnější všaké (= et fortes ita procella rapit) E. 795, 539, 1232, 2320.
narodilý = narozený Ar. 807.
naplněn čeho: Adlička . . . tiem byla naplněna: všie věci i lepoty také, k tomu ctnosti všelikaké Ar. 68 sl.
naprostřěd = uprostřed J. 1301.
násečový = z hedbávného brokátu Ar. 2765.
násep m. T. 820, f. T. 559, 564.
násilé zdieti nad pannú Ar. 3319.
naspati sě = vyspati se Ap. 212[a].
nasúti = nasypati Ap. 211[a].
nátisk T. 904.
natočiti: tepruv krve z nich natočichu J 1993.
naučiti koho k čemu: je se jich všech prositi, aby k tomu poradili a jej k tomu naučili, že je ciesař chce vyhnati Ar. 1883.
naviti = mořiti, mučiti E. 2964.
navrátiti sě čemu: a stanóm svým se navrátil Ar. 5242.
navrci sě komu = namanouti se T. 1601.
nazajtřie = zejtra T. 89[b].
nazdvihnúti mečě Ap. 221[a].
nazmař = nazmar T. 1255.
nebezpečen = ne bez péče, ohrožen: takž obapolně sebú nebezpečen bieše

B. 4[b]; a nebezpečna se vidiš E. 1110, Ar. 5803 J. 1342.

nečest = 1. protiva ctnosti, hřích E. 3236; 2. hana, potupa T. 79, 388, 397, 402.

neděle, gen. pl. neděl Ar. 5613, nedělí Ar. 5307.

nedostávati sě: tuť se nic nedostávalo (= všeho bylo dostatek) Ar. 2554.

negace: jenž tobě nic dobrého přeje Ar. 902 sl.; aniž každý múdrý také s bláznem nekunštuj nikake E. 627 sl.; had nechce z domu nikoli E. 596; nikame nevědiechu, ani hor ani země vidiechu Ar. 2291 sl.

nechajť E. 2858, J. 850; nechajžť E. 2796, 3189, J. 145, 843.

nechati: a dveří otevřených nechají Ar. 3268; nemohúce se nechati na onu okrasu patřiece Ar. 2934.

nechtiec = bezděky: nechtiec mi se přihodilo T. 159.

nejeden: nejednú (= různou) cestú E. 263.

nejednaký = všeliký Ar. 94.

někake = nějak E. 2346.

neléně = hbitě T. 1024.

nelstivý = upřímný T. 518.

nemal = bezmála, div ne: třpaslka nemal na smrt rani T. 891; nemálo J. 304.

nematný = kdo se nedá zmásti, statečný: rytieř ve všech činech nematný J. 447.

Němec E. 565, v Němcích Ar. 1929.

německý Ar. 5482.

nenabýti: neb některá nenabude (= nedostane náhrady za) toho smutku i žalosti Ar. 1185, v. nabýti.

nenávistný = nenáviděný E. 959

Neomenia, Neomenyna, Neonymia, žena Bruncvíkova B. 1[a], 1[b]; akk. Neonymí B. 14[b].

nepodobný = nepěkný Ar. 2952.

neprávě = proti právu Ar. 1271, 1356.

nepříhodný: k tomuť jsem já nepříhoden Ar. 760.

nerozpačný = kdo se nedá uvésti v rozpaky J. 841.

neskrovný = veliký Ar. 4562.

nesličný = 1. neslušný, ohavný: nesličné skutky Ap. 207[b]; 2. nedobrý: počátek nesličný jest J. 1407.

nesmierný = zpupný, nestřídmý, nemírný: nejsem ještě tak nesmieren, abych byl pro úkruch nevěren E. 1263.

nesmyslný = nerozumný, ineptus E. 771.

nestatečný = slabý E. 350.

netáhnúti: knieže netaže se zhojiti, jede k dvoru T. 1548; netaže větčích zjímati, menší musichu se dávati T. 532; netěže had k síle přijíti, poče hned vešken dóm jedem pržniti E. 589; netaže jeho dojíti, až vece T. 1195, 146.

netajně = veřejně Ar. 2810.

netišě T. 829.

netopýř E. kap. 43, E. 2185, 2198.

neustavičný = nestálý E. 1379.

nevděk = proti mysli J. 929.

nevěrný: abych byl pro úkruch nevěren E. 1264; nevěrné jméno (= nevěrného) Ar. 1229.

nevídaný = co nás činí neviditelnými: nevídaná kápě J. 671.

nevidomý = neviditelný Ap. 226[b].

nevinen: protož sme nevinni zlého T. 399.

nevzdáliti sě: Vecl se toho nevzdáli (= nebyl od toho) Ar. 2674.

nevzisk = nadarmo E. 3116.

nezákon: nezákon nám státi déle (= nesluší se) J. 1952.

nezbedný = zpupný, svévolný: tuť přihna mužíček jeden velmi svú myslí nezbeden J. 229; nebuď nižšiemu nezbeden E. 1532, 2512, 2519, 2544.

nezištný = neužitečný E. 999.

nezle = dobře Ar. 1900.

nezmatečný = neohrožený Ar. 449 (rým žádá nezmatný).

nezmučený = neunavený E. 3132.

neznámý: neznámú prosbú napadnúti koho (= nepoznán) Ar. 5857.

než: ty tak divné biechu krásy, než kto vídal které časy J. 1373.

nic neméně = non minus E. 1746; pro nic = za žádnou cenu B. 5[a].

nič = nic E. 1892.

nietiti = hořeti: jejíž krása jako oheň nítí E. 1626.

nikakeže = nijak E. 1799.

nikako, nikake = nijak E. 1412, 1911, 2284; 245, 1701, 2113, 2587, 3168.

nikakž = nijakž E. 3180, J. 613.

nikame = nikam Ar. 363, 2291, 4474.

nikda, nikdaž = nikdy E. 2585, J. 24.

nikděž = nikdež Ar. 4527, J. 2016, T. 965.

nikoli nenieť to nikoli (= jest to, sta ne se zajisté) Ar. 619.

nikto, gen. nikohého Ar. 2515; dat. nikomému Ar. 218, E. 1776.
nizameškati J. 25.
nízký: každý nízek bieše Ar. 4537.
níž níže = níž a níže Ar. 2689.
noh, báječný pták ohromné velikosti, B. 3[b], Ar. 3796, 3874, 3900.
noha: Jetřich nohami blešťe J. 752.
nos = zobák ptačí E. 229, 1580, Ar. 2949. 3232.
nosáč = kdo má dlouhý nos Ar. 3158,
nosař v. nosáč, Ar. 3084, 3089, 3339.
nota = píseň: zpievajíc rozličné noty J. 1420, 1464.
notiti = notovati, zpívati E. 2220.
nožičě = noha E. 1969.
nožnicě pl. = pochva B. 11[b], 12[a], J. 380, 973, 1010.
Nurmberk = Norimberk Ar. 1024, 1089.
núzě = 1. přinucení: po vóli-li si sem přišel čili po núzi? B. 7[a], J. 968; 2. bída, pohroma: s námi musíš v núzi přebývati B. 7[b], E. 2642, J. 817, 1587, 1925 a j.
nuzný slib = vynucený E. 1528.
ny, akk. pl. od já Ar. 1040, 1041, 2055, 2408, 2487, 2573, 3405, 3711, 3713, 3928, J. 461, 1233, 1324.

O.

ob: ob mezi = za hranicí Ar. 4276.
obapolně Ar. 1163, B. 4[b].
obdělati Ar. 3024.
obdržěti boj = zvítěziti Ar. 1178, 1897, J. 293, Ap. 208[a].
obecný = společný: obecnú krmi v prázdnosti budem jiesti E. 2674 a j.
obět m., gen. z oběta E. 901, srv. 899; obětovati obět Ar. 5448.
obezřieti = 1. přehlédnouti co: jenž všech nás obezří snáze E. 2877; 2 přihlédati k čemu: obezří snažně všeliké E. 2895, 2900.
obchoditi sě čím = zabývati se: jenž krádežem se obchodí E. 2321, J. 2025; obchoditi koho T. 1413.
obiženstvie = hojnost Ar. 2740, 2783.
obižně = hojně Ar. 3751.
objíti Ar. 2264.
oblačiti sě = obléci se Ar. 2451.
oblačovati sě = oblékati se Ar. 3010.
oblak = povlak Ar. 2762
obláště = zvlášť Ar. 3304.
obléci = oblehnouti Ar. 1040.
obleňovati sě: zlý se ke cti obleňuje Ar. 5601.
oblíbiti 1. co: to všichni oblíbichu (= to všem se zalíbilo) Ar. 1649; 2. koho komu: bóh ráčil ... mě tobě oblíbit (= způsobil, že jsem se zalíbila) Ar. 558
oblibovati 1. co: tu radu oblibujem (= líbí se nám, schvalujeme ji) Ar. 1924; 2. koho ke komu: tvá čest, jenž ... tě ke mně oblibuje (= tě mně činí milou) Ar. 370.
obloha 1. učiňme jednu oblohu (= na jednu věc se oddejme) Ar. 3655; 2. oblohy = náklad: samy jej dávie oblohy (lat. fessum pondere) E. 2817.
oblovati = valchovati, váleti, tlouci 1. koho: tu jej tak dlúho oblují, že jej do smrti uklijí Ar. 4532; 2. kým: ať námi jakž chce obluje Ar. 1892.
obložiti sě = nečinnu býti: králová se neobloži, na to svú mysl všichnu naloži Ar. 5695.
oblud = klam, mámení: to tě uči bez obluda E. 1173.
oblúpiti Ar. 46, 2669.
obměkčilý: v hněvu svém obměkčilý T. 711.
obmysliti = rozmysliti Ar. 1681.
obnažiti čeho: obnaži ji všeho peřie E. 1659; E. 160.
obnož: a mějieše osmnádste ocasóv a obnoží hadových B. 10[b], 11[a].
obora hradová = hradby Ar. 2358.
obostřiti: libivost mu chrbet obostří E. 2140; obostřiti sě Ap. 217[b].
obrancě: že máš náš obrance býti a všicku zemi súditi Ar. 772; obranci jest držeti svého E. 2618.
obrati: z tolik množství mé rodiny neobéře se (= nenajde se) jediný E. 3056.
obraziti sě Ap. 208[b].
obrtnúti sě = obrátiti se E. 277.
obsieci = obsáhnouti E. 636.
obsúti = obklíčiti B. 14[a].
obvetčěti Ap. 208[b], v. obvetšěti.
obvetšěti = sestárnouti Ap. 208

obvléci J. 113.

obyčěj = způsob: i učini tiemto obyčejem Ap. 220a.

oceiivý: železo ocelivé Ar. 4620.

očista Ar. 4838.

od značí původ a látku: od všelikého zbožie bohatá J. 1085; od rozličné kratochvíle má časy velmi veselé J. 1081; vóně od kvietie a od kořenie J. 1295; dvě košili sněsta od hedbábie Ar. 2918; vešken se od zlata zdáše J. 237, 166, Ar. 685, 2362 sl. atd

oddati sě na běh = dáti se na útěk Ap. 210b v. běh; oddati sě na koho = vybrati se Ar. 4458.

odestati sě = odčiněnu býti: však by žádal a chtěl tomu, by se tobě odestalo Ar. 5786.

odhroziti koho = hrozbami zahnati E. 2390.

odchoditi T. 1545.

odiva = div: dřievie veliká odiva Ar. 2824.

odjěti koho, čeho: nemni, bych tebe tak odjel B 1b, T. 475.

odjieti, příč. odjal J. 101: odejme (= zahubí) dobré bez čísla J. 284.

odjitie = odchod Ar. 5386.

odkavadž = odkud E. 2642.

odlučovati koho čeho: že jej vladařstvie odlučuie (= zbavuje) Ar. 963.

odlykati = vzlykati E. 858.

odmlúvati = odpírati: Arnošt poče odmlúvati a jemu z té cti děkovati Ar. 5361.

odňažto = odkud: blázen tiem nenávistnější, odňažto (= čím) se mní libější E.960.

odolati = na odpor se stavěti: Dětleb Jetřichovi v tom odola J. 933.

odplacovati Ar. 1697, 5712.

odpoviedánie = odpírání, vzpírání Ar. 4221.

odpoviedati = 1. dáti zamítavou odpověď, odpírati: neodpoviedajž nikomu E. 2775; já se vstáti odpoviedám E. 3156; neodpoviedaj jemu milosti Ar. 5877; odpoviedaje jemu od sebe i od své pomoci Ar. 979, T. 68; 2. zodpovídati se: v čem ty chceš vinu jim dáti, ve všemť chtie odpoviedati T. 341.

odpověděti = 1. odpověděti: té řeči odpověděchu Ar. 268; 2. dáti odmítavou odpověď: král ihned hostem odpověděe Ap. 215b; 3 odepříti: toho mu neodpověděe Ar. 4554; 4. odříci: ihned vojnu odpověděe Ar. 1937; 5. vypověděti boj: učinil-li sem vám kterú žalost, proč sta mi neodpověděla? J. 434; buď tobě odpověděno dnes J. 629.

odpustiti: hněv Ar. 5773; odpustiti komu = dáti propuštění Ar. 5383, 5434; král Artuš to jim odpusti (= dovolil) T. 424; aby zlatu neodpustil (= zlatem nešetřil) Ap. 224a.

odpuštěnie bráti, vzieti = loučiti se Ar. 163, 528, 710, 714, 722, 2059, Ap. 209b a j.

odraditi Ar 5331.

odsaditi koho čeho: tož jeho té cti i odsadi (= zbaviti) E. 2135.

odsúditi koho čeho: ktož by mě třetie (cti) odsúdil (= kdo by mi nepřisoudil)? E. 455; a jej šíje odsúdichu E. 2395.

odsúzenie = odloučení J. 1037.

odtavad Ap. 211b.

odtudto B. 13b.

odtušiti = dáti naději, ulehčiti: odtuš, pane, srdci svému E. 2441.

odutý = nadutý E. 3011.

odvésti hlad (= zahnati) E. 2563.

odvlačiti sě čeho = zdráhati se: by s ním v jeho zemi ráčil jeti a toho se neodvlačil Ar. 5360.

oděrovati Ar. 5469, 5620.

ohaviti koho = 1. zprzniti, zohaviti: najslazší krmi ohaví, když se péče v srdci staví (= degenerare cibos cura diurna facit) E. 705; vlastní chválú se ohavíš E. 1712, 1765; 2. rozsekati: komorníka života zbavi a svým dobrým mečem jej ohavi Ar. 3336, 1457, 3360, 5256.

ohleda = ohled: potře se tam bez ohledy Ar. 5854.

ohledati, ohledovati = pozorovati E. 2338, 2344, Ar. 3759, Ap. 217b.

ohlédati sě = kolem se rozhlížeti Ar. 2520.

ohrada = hrad: najspiešeť móž hospodář této drahé ohrady býti Ar. 2960; již nevieme kam jíti z této ohrady Ar. 2962, 2493, 2770; abyste po mú ženu jeli do Bavor, jenž sem z ohrady zvolil podle vašie rady Ar. 613, T. 747.

ohroziti sě = nabýti odvahy E. 1973.

ochoten ke komu E. 2104.

ochotenstvie = ochota E. 664.

ochvátiti sě koho = ovinouti se: had muže se ochváti (= amplectensque virum) E. 597.

okamženie: pouhý akk. na otázku kdy? což jesti u padesáti mílech se všech stran, okamženie k sobě přitrhne B 2b, 3a, 4a, 12a, 12b.

okénce n. = okénko T. 147, 1481, Ar. 2942

okol = kolo J. 1723, T. 1487.

okovánie T. 31.

okřáti, přech. okřív Ap. 208b, okřívši Ap. 216a.

okutie = okuje, odpadky v kovárně okolo kovadliny; v přenes. významu: berúc z strniště i prútie okolo dřeva okutie, hlavní hromadu osvieti (arboreum zonat stipulis et vimine truncum, in stipulam docto porrigit ore facem) E. 748.

Olibriuš král, otec panny Afriky B7a.

oliva strom J. 1290.

omyl: protož ciesař bez omyle přije jeho velmi milě Ar. 736.

on (jen). Náměstka tato poukazuje často k věci později nebo dříve jmenované: on lid hlúpý poče se báti E. 1301; avšak jest ho nemohl zvésti Jindřicha, sestřence svého Ar. 1473 sl.; také ženy velmi jeho plakáchu kniežete svého Ar 2073 sl.; hroznú čest učini jemu Arnoštovi slovutnému Ar. 2159 sl.; jednomu mužíku rozkáza jemu J. 1904; ondeť panie i také panny je provodie přietele Ar. 2225; spatřiv toho ji nesúce pannu, k svým sluhám vece T. 1186 sl.; Ar. 3107 sl., 3547–3549, 3908 sl., 4402 sl., 4380 sl., 4454 sl., 4472 sl., 4608 sl., J. 1072 sl., 2040 sl. a j.; také pohanské bohy zmrskachu je i z volóv rohy Ar. 5165 sl.; ach, milého nelze mi vídati jeho T. 608 sl.; tomu malitkému pánu dá mu Jetřich hroznú ránu J. 645 sl.; Ar. 5005 sl., 2604 sl., Ap. 213b, E. 1026 sl., 3065 sl., 2532 sl. Vazba tato bývá často spojena s anakoluthem: rytieř zvěda, že ho nenie, by jemu bolesti kvielenie E. 2430 sl., srv. Ar. 2277—2279.

on = onen E. 2130.

onady = onde E. 2107.

onenno: v onomno dúpěti E. 2306.

ono, onoť, onožť: formalný podmět, ukazující na skutečný podmět, jenž následuje (srv. něm. es) = aj: viz, onoť klíč v zámce zkřehta E. 679, 337, 824, 2056; srv. ano, anoť.

opáčiti = opakovati: břich prosbu druhé opáči E. 2746, 1474,

opačkem = po zpátku B. 7a.

opak = naopak E. 275, Ar. 5752.

opatřiti = 1. spatřiti: jejie droby všaký opatři E. 1919; i ktož jede, opatřichu Ar. 5642, 2646, 2993, T. 992, 1498, 1506; 2. ohledati: bychva se oba vrátila na hrad a jej lépe opatřila Ar. 2057, Ap. 209a; 3. opatřiti sě = ohlednouti se T. 968.

opatřovati = ohledávati Ar. 2521.

opět = zpět E. 357.

opínati sě: jenž se přiezní neopíná E. 871.

opitoměti = zkrotnouti (mansuescere) E. 2016.

oplacovati Ar. 3978.

opovážiti sě čeho = odvážiti se Ap. 209a.

oprava = 1. moc soudcovská, vláda Ar. 832, E. 1072; 2. úprava E. 1013

oprávcě = správce, poručník T. 56.

oprávěti, opravovati = 1. opravovati, pomlouvati: družce neroď oprávěti E. 1717, 906,; 2. říditi: jenžto mú uzdu oprávie E. 1704

opraviti = před soudem soubojem dotvrditi: tu řeč svú ruku opravi E. 3017.

oprnúti sě komu = opříti se T. 925.

oprzniti co čím E. 622, Ap. 221a.

opučiti sě = puknouti, rozskočiti se: až mu se pásec opuči J. 787.

opykati = oplakati Ar. 1491, T. 1069.

oř: na oř vsede T. 1032; by ráčil jemu oř poslati T. 1317; 467, 517, 1031, 1325; viz voř.

oratio obliqua proplétá se v Ar. řečí přímou: poče jim velmi děkovati, že sú v dobrém zpomenuli a ciesaři mě zvěstovali Ar. 522—524, 846 sll, 1030 sll, 1209 sll., 1353 sll, 1703 sll.

ořík = koník J. 244.

orlíčenec = mladý orel: lisátka kvieléchu tvrdě, orlíčenec se bojiechu E. 743, orlíčencóm učini vzdoru dým E. 751.

osáhnúti = zasáhnouti E. 316.

osidliti = v osidlo vlákati: ať nás ruče neosidlé Ar. 2413

oskočiti = obklíčiti T. 468.

oslediti = vyslíditi Ar. 5684.

oslový Ar. 3550.

osnovati = zaříditi, upraviti Ar. 195, 219, 3034, 5087, 4916.
osobiti = přivlastniti si, E. 1994.
ostarati sě = sestárnouti Ap. 208[b].
ostati = 1. padnouti (v boji), zahynouti: tuť čtvrtý osta pohřiechu Ar. 5208; že by ostali (= že jest po nich veta), každý mnieše Ar. 4039; musíť jich každý ostati Ar. 4639, 2482; 2. ostati koho čeho = opustiti, nechati: lev pro nic jeho nechtěl ostati B. 5[a]; moře své hry neostane Ap. 217[a], 216[a], J. 1283, E. 1799.
ostáti komu = odolati, zvítěziti nad kým: tehdy rataj ostál tobě E. 3170; ostojíš mu v ten čas J. 769, 1645, 1829, Ar. 4110.
ostávati komu = vítěziti nad kým: právo moci vždy ostává E. 3223.
ostaviti 1. koho = nechati T. 1084, J. 568, Ar. 5902; zabíti, pobíti: mnoho jich tu ostavichu Ar. 5210; 2. se s kým na čem = smluviti se: a na tom se s ním ostavi, že mu šest oŕóv připraví Ar. 4995.
ostojcě = kdo nepříteli ostojí, vítěz: odpusť mi, mój ostojce, všech mých sil i mé cti zbojce E. 3209, 2998.
ostrabenie = osmělení: tepruv jmějiechu ostrabenie (= teprve se osmělili) Ar. 2519.
ostrádati čeho = nechati čeho: nemóžeť i žádný nechati ani toho ostrádati, by neplakal pána svého Ar. 2064; srv. strádati.
ostřěženie Ap. 211[b].
ostřieci sě čemu: nenieť nesnadnější věci než se nevěře ostřieci J. 1366, E. 3238.
ostroha = ostruha J. 917, 1995.
ostrost Ar. 4926.
ostrota = drsnost: ostrotu hladím tuhú E. 2574; ostrotú jěditi = ztrpčovatí, asperare E. 832.
ostrý: péče ostřejší by ostra meče E 1023, 2257.
ostuditi sě komu = nahnati strachu: svú hrdostí to učinili a obróm se ostudili Ar. 4709, srv. styděti sě, ustydati sě.
osupiti: osupiv oči, poče vlk blésti E. 281.
osvietiti = 1. osvítiti E. 2457; 2. zapáliti: hlavní hromadu osvieti, veliký se oheň rozníti (in stipulum docto porrigit ore facem) E. 749.
ošívati Ar. 3023.
oštěniti sě = vrhnouti mladé E. 544.
otaz: bez otaza Ar. 2981.
otrada: jdú tam beze všie otrady (= aniž jim kdo odrazoval) Ar. 2818.
otročí = otrokův: otročie dřémota E. 2897.
otrutiti koho = udeřiti E. 114.
Otta, císař německý Ar. 182, 351, 551.
ovčicě = ovce E. 2612.
ovšem = zcela: ovšem hodno toto bieše Ar. 742.
oženiti sě: bych se já mohl oženiti tú, jenž se jest ve cti zachovala Ar. 264 sl.; túť se radíme oženiti Ar. 276.
ožívati = oživovati: umrlý lid v nie (v naději) ožívá E. 1392.

P.

padnúti kde: ta krmě mi nic nesladne, kteráž s péčí v ústech padne E. 642, 223.
pakost f. = nesnáze, nepříjemnost, svízel: často mdlý činí pakosti mocnějšiemu E. 729; tvój život příklad pakostí (jiným způsobených) E. 1770, 1020.
pakostiti komu = způsobovati nesnáze, škoditi: nepakosť sebe menšiemu (= non igitur studeat quis maior obesse minori) E. 756, 438.
palác = budova hradní s jednou hlavní síní, kde se scházeli a vítali hosté a kde se konaly hostiny Ar. 2705, 2738, B. 9[a].
Pamberk = Bamberk Ar. 4096, 5631.
pán: sediž radče za pán sobě E. 1004.
panošě = sluha, cliens E. 951. Ap. 217[b].
panstvo = páni J. 1058.
paprslek Ap. 208[b].
párati: nerad by jim v jich nosy páral J. 1432.
pařiti = 1. udeřiti: kuoň jej pařil v čelo nohú E 2085; 2. koupati v horké lázni T. 1437, 1440, 1641.
paróžek E. 2340.
pás: každý k smrti hotov bieše, jako za pasem ji jmějieše Ar. 2294, 3765; by chtěl s tebú jíti za pasy (= do křížku), snad by měl lepší kvas J. 725, 735, 742; chodie za pasy J. 1445.
pásec = pás J. 783, 787, 795.
pastorek = nevlastní syn Ar. 863.
pastýřík = pastýř E. 2007.

pátati sě: hospodář se pátáše a proti ní milostivě vstáváše Ar. 3077.
patřiti: jakž jim ten rozkázal bieše, každý naň toho patřieše Ar. 4325.
pávový = páví E. 1647.
pazneht = dráp B. 4a.
péčě: ctnost nejsúci již bez péče E. 61; chtie býti škoden druh druhu, za to majíc péči tuhú E. 3106.
peň = pařez J. 957.
pérce, jedn. č. ve významu peří E. 1646, 1650.
perla T. 1543.
péro = křídlo: tvé se péro straší v túle (nescit tua penna quietem) E. 1751.
peský = hanebný: peská závist E. 3001; peská zlost E. 139.
pěstúna = pěstounka Ap. 208b.
pěš: podstup Lavryna pěš J. 612, 747, T. 1140.
pieď, gen. piedi, akk. pl. piedi i piedě J. 49, 89, 300.
piedimužík Ar. 4503, 5900, J. 49, 58, 104, 1045, 1083, viz m u ž í k.
Pigmenové národ pídimužíků Ar. 4502.
pila = pilník E. 2565.
píle: neb jie bieše toho píle Ar. 174, 5741; králi k hostem bieše píle (= pozornost) Ar. 5417, J. 980; coť jest zde běhati píle? E. 1322, Ar. 468.
pilnost: a byl kázal při pilnosti (= pilně) Ar. 2076.
pískati 3. sg. píště, 3. pl. píští: J. 1203, Ar. 692, 1065
píščec Ar. 627.
píti, 1. sg. pím, 2. sg. pieš Ap. 210a.
pitie = nápoj Ar. 2621, 2632, 2719, 2739, 2803, T. 967 a j.
plachetník = muž v plachtě Ap. 212b.
plachta, plachticě, plachtička Ap. 212a, 212b.
plakati koho, čeho: i udeří sebú o zemi plačíci té haňby Ap. 220a, 208b, E. 3090, Ar. 1458, 2065, 2074, 2083, 2281.
plano: učinichu sobě plano (= volnou cestu) Ar. 3491.
plat = 1. odplata: svú zlobu má k věčnému platu Ar 5604; 2. p níze, důchod: nevěděl, což jest jměl v domu od rozličného zlata, lidí mnoho, přieliš plata i předrahého kamenie J. 2035; což koli má zbožie svého, to jemu přišlo z platu tvého E. 3016, 3218.
plát na brnění J. 318
platný rek J. 199, 446.
plavý: plav (byl) po bocích jeho ořík J. 244.
plaziti co: nechajžt radějši zemi plazí (malo vertat humum) E. 2796.
plec du. pleci: vze štít s helmú na pleci J. 944; král Lavryn obrátil pleci J. 1921.
ples = tančení Ap. 213b, 214a.
plesati = tančiti Ap. 213a.
plesánie = tančení Ap. 213a.
pléti, 1. pl impt. plevmy E. 975.
plihavý = nemoudrý J. 407.
plnost = vyplnění Ar. 5590.
plod = rod Ar. 5522.
plodití koho, co: plodí turnaje i klánie Ar. 943 sl.; plodili tancovánie Ar. 705; byť nevěru kudy plodil Ar. 1270; že vás vždy chci plodití (= milostí zasypávati) Ar. 607; súsedóm ten se nehodí, jenž již vraha nad ně plodí E. 2205, 466, Ar. 5304, 5003 a j.
plzati = lézti, plaziti se E. 1074.
po 1. s lok.: po nich (= za nimi) do země běžieše Ar. 4347 T. 454; 2. s dat.: i by zámutkóv mnoho po Arnoštovi dobrému, po tom muži šlechetnému (!) Ar. 4912 až 4914.
poběhnúti = dáti se na útěk, utéci Ar. 5212, Ap. 210a.
pobiediti koho nač = vyzvati: ihned toho mužíka piedi na šermovánie pobiedi J. 715.
pobiehati od čeho = odcházeti E. 2389.
pobíjaný = tepaný Ar. 3002, 3041.
pobíti = přemoci, zahubiti: vítězstvie v pobitém stojí E. 1211; ač lev myšku smrtí pobie E. 1203; zima vrúcí hada pobi E. 583.
pobitie = boj Ar. 1073, 1193.
pobleděti = zblednouti Ar. 871, J. 1024.
pobočiti sě k komu = po bok se postaviti, přiblížiti se J. 582.
poctěnie Ar 5425.
poctivost = 1. počestnost, čest Ap. 215b, Ar. 4426; 2. úcta k čemu Ar. 76.
poctivý = čestný, ctný, slušný Ap. 214a, 212b, J. 1476, Ar. 5400.
počátek: od počátka jemu pravieše E. 2959; ktož počátek smyslem dává (= kdo s rozumem počíná), ten svú věc dobře skonává Ar. 1759.
počieti: žes božím synem počela Ar. 5820.
podál od čeho Ar. 3501, 3609.

podbíti koho pod se = podmaniti si Ar. 5023; moc právo již jest podbila E. 3231.

poděkovati: poděkova Arnošt jemu z té rady Ar. 3277.

podjímati kopie J. 583.

podkrásti: nová milost ji podkrade (= jala) E. 2459.

podlaženie = dlažba Ar. 2736.

podlažiti = dlážditi Ar. 2714, 2838.

podléci = podlehnouti: nerač v cizí moc podléci E. 1006.

podmietati komu řeč = mluviti k komu E. 815.

podnietiti: šenka zlato podnieti E. 2923.

podobenstvie = podoba T. 1499.

podobný = 1. slušný, vhodný, dobrý, užitečný: i zdá-liť se to, pane, podobné, jáť se s ním ruče speřím J. 453; ten se jim zdáše podobný T. 102; když se vám zdá vše podobno Ar. 776, 816, 821, 1907, 2655, 5881; neb to nebylo podobně Ar. 1762, E. 338, 935; 2. podobný Ap. 207b, E. 1423.

podstúpiti 1. koho bojem: chtě jej bojem podstúpiti Ar. 1147, 1373, 1846, 3238, 4447, J. 490, 612, E. 3034; 2. komu čeho Ar. 4379.

podsúditi sě več = zavázati se k čemu T. 376.

podtáhnúti oř J. 504—512.

podtrhnúti koho psí děrú = zraditi, oklamati J. 1277.

podzapomenúti = zapomenouti na čas Ap. 208b.

pohádka = hádanka Ap. 209a, 209b a j.

pohan: v křesťanech i u pohanech (= v zemích křesťanských ...) T. 1647.

pohanstvo Ar. 5040, 5459.

pohnati na koho J. 519. srv. hnáti.

pohrdati: nepohrdaj prospěšné rady E. 961; poče létati a svých družiček pohrdati E. 1649; lev krmi pohrda přijieti E. 1967.

pohřeb, gen. pohřebu Ap. 217b.

pohřmieti = se hřmotem se blížiti Ar. 2999.

pohřúziti, pohříziti, pohřúzěti = potopiti, skrýti: když zlého vytáhneš z núze, an tě prostřed nie pohřúzie (v rkp. pohrize) E. 498; hniješ v zemské skule pohřúžen (v rkp. pohriżen) E. 1726; bezpečně hrám pohřížen v skule E. 1750; a když tě uzří v núzi, kdesi se v moři pohřúzí (v rkp. pohrizi) E. 2984, 339.

pohrzěti kým = pohrdnouti: když liškú vlk již pohrze E. 2295.

pochlebiti kuoň pochlebi řeči jeho E. 2068.

pochopiti = lapiti: v témž času výbojce pochopichu E. 2394.

pochtieti nač = chtíti co T. 392.

pochváliti čeho Ar. 1635, 1650, 1655, 1940, 2675.

pójčiti = propůjčiti Ar. 4.

pojieti: král Artuš královnu poja T. 88; ješto mu byli pojeli (= zjímali) T. 756.

pojíti = 1. choditi: sotně již pojide mdlobú (vix egrum sinit ire dolor) E. 1951; 2. pojíti: starostí mi pošle oči E. 3073.

pojmieti Ar. 262.

pokázati sě Ap. 216a.

pokládati v. položiti.

pokloniti sě: Arnošt pokloni se jemu z toho (děkuje mu) Ar. 718 sl.

pokoj = 1. klid, mír Ar. 4812, E. 549; 2. dům, příbytek, byt, pokoj: všicku zemi tu projede, tepa pořád i jímaje, jich pokojóv dobývaje Ar. 4481; káza pokoj poctivý jemu dati Ap. 214a; pojdú tam před se dále, kdež pokoj samého krále J. 1473, T. 90, 92, 93, 626, 696, 1250, Ar. 512, 2182, 2850, 3260, E. 547.

pokojík = klid, mír: rač pokojíka nám popřieti E. 1087.

pokonati = zhynouti Ar. 1623; životem Ar. 1777.

pokora: jíti komu u pokoru = pokořiti se T. 410, 659, 1687.

pokořiti sě, impt. pokoři E. 378.

pokrýti sě = skrýti se E. 685.

pokusiti čeho J. 617.

poléci = poléknouti: polekl jemu též teneto E. 2074.

položiti 1. že všecko pusté položi (= zpustošil) Ar. 1718; 2. pobíti: hroznú rotu položichu Ar. 4671; 3. položiti, pokládati co čím: řezánie, jenž vše zlatem položeno Ar. 2729; naleze hlavu drahú mastí položenu E. 1625; bylo dvorně vyděláno, ryzím zlatem pokládáno (v rkp. pokladeno) Ar. 2750.

polúčiti sě = spojiti se E. 192.

pomáhati: Bóh jim pomáháše toho Ar. 1836, 5320.

Pomberk Ar. 5926 v. Pamberk.

pomeškánie T. 1027.

pomeškati: pomeškav malým časem J. 812.

pomezný Ar. 4291.

pomíjěti sě: ne smrtí, ale zásluhú člowěk se pomíjí s túhú E. 2833.
pomluva = rozmluva, porada Ar 1376.
pomluvenie = rozmluva, hovor Ar 3176.
pomluviti = pohovořiti Ar. 3800, 5585, Ap. 223[a].
pomnieti: pomni sám sebe nechváliti E. 1710.
pomocný: ať by tobě pomocen a raden byl B. 1[b]; Ap. 219[a].
pomstiti: kterak by mohl svých (= za své se) pomstiti Ar. 1733; pomstí strasti oné pýchy E. 2153, T. 1138, J. 1543, 1555; račiž nad Jindřichem mě pomstiti Ar. 1351; mohliť by nás raději bíti a nad námi se pomstiti Ar. 3378, J. 1529; co ste se na tom (= tím) pomstili? J. 428.
pondati: na též miesto je pondali, kdež prvé jiné kládali Ar. 3868.
ponebí = strop Ar. 2791.
ponocný = noční stráž vojenská Ar. 1107.
ponukovati = ponoukati Ar. 5136.
poostati Ar. 5269, 5454, T. 450.
popósobiti Ar. 5054.
poprava = soudní právo, soud: poprava jej poda smrti E. 2396, 857, 3171.
popraviti, popravovati 1. čeho = trestati: rač mi pomoci pykati a toho popravovati Ar. 1533, T. 1011, 737; 2. nad kým = souditi: nad ním kázal popraviti Ar. 193.
popsati veškeu svět Ar. 5837.
poraditi k čemu Ar. 1882.
poroba = 1. poddanství Ar. 361; 2. takť pojedú v té porobě (před Bohem) = pokoře Ar: 2241; 3. milosrdná poroba Ar. 241 v. milosrdný.
portna = brána J. 430, 1536.
porušiti pannu Ap. 208[b].
posaditi sě: jenž se k tomu také posadil, že tobě chce rád slúžiti Ar 590.
posádka = obranné mužstvo T. 701.
posáhnúti: poseže k svému meči J. 990.
posel: posla k sluhám posel náhlý E. 63.
poslati: pošliž po ně Ar. 933; poslati komu (= ke komu) Ar. 4569, 5508.
posledek: s posledky = naposled, s posledními Ar. 5249.
poslúchati, impt. posluš T. 2.
poslušný = 1. co se rádo slyší, milý, vítaný: platno nenie již pravenie, neb již tak poslušno nenie jakožto za dávného věka E. 2, 174; 2. poslušný: buď poslušen otce E. 1395.
poslyšěti = poslechnouti J. 597.
pospiešiti sě T. 527.
postati f.: bezpečenstvie ctná postati jestiť všie rozkoši máti E. 637.
postáti = trvati: pět let tato válka postá Ar. 1850, 2299, 3775.
postava = jmění: jenž byl bohatější postavú E. 2480, T. 949, 1657.
postavec = drahá tkanina, koberec Ap. 208[a], Ar. 1960, 2769.
postavenie = umluvená schůze, dostavení T. 911.
postaviti sě = 1. tvářiti se: král se vesele postavi, a jeho srdce bolesti naví E. 2963; 2. dostaviti se T. 895; 3. postaviti se na odpor E. 1533.
postavník = sloupek voskový Ar. 5724.
postúpiti, postupovati: 1. nepostúpie pro mě nohú (= neudělají kroku) E. 3060; 2. čeho: kralovstvie Ap. 216[a]; 3. komu = ustoupiti: poče jej velmi rubati, až Jetřich poče postupovati J. 988, 966, E. 3188, Ar. 4549.
postřětnúti sě = potkati se T. 58.
posvědčiti Ar. 2860.
pošmúřený = zamračený Ar. 3066.
potáhnúti oře E. 144, srv. podtáhnúti.
potaz: 1. potaz vzieti T. 400; 2. bez potaza = bez překážky Ar. 3495, 5929, srv. otaz; 3. přijedú u potazy (?) krásné J. 157.
potázati sě oč = uraditi se Ar. 1539, 1540, 1633.
potéci = běžeti E. 1328, 2681, Ar. 3347.
potkánie = setkání, boj T. 268, 313, 1041 a j.
potlačiti = pošlapati J. 206, 1535.
potočiti = 1. zatočiti Ar. 5134; 2. poslati: po všech zemiech list potoči E. 24; nic neméně tam potoči plamenných střel (mittere sagittas) E. 1746; potoči na ni svú žerdi E 126; 3. potočiti sě = vytratiti se J. 1525.
potřěbenstvie = potřeba, nutnost E. 2988.
potřěbný = 1. kdo se dá upotřebiti, užitečný: jehož v núzi potřebna známe E 1931; 2, s gen. = kdo potřebuje: neb jeho (krále) potřebno nebieše E. 1015.
potrhati z nožnic meče J. 380.
potřieti = poraziti E. 2637; potřieti sě = 1. vyhrnouti se: z města se silně potřechu Ar. 5401; 2. protlačiti se: potře

se tam bez ohledy, kdež ciesař v stolici sedí Ar. 5854.

potvořený = potvorný Ar. 3158, 3173.

potvrditi = uznati: toť za právo potvrdichu Ar. 1541.

potvrzený = stvrzený Ar. 141; utvrdlý (proti ranám) J. 289.

poval = co jest povaleno, poraženo (lat. ruina): lesu poval hrubý E. 2637.

povaliti sě = přivaliti se: pod zlatú korunú povali se tlustý jako drelink B. 10b.

pověděti: káza pokoj pověděti (= vyhlásiti) Ar. 1658.

pověst = 1. pověst, řeč Ap. 208a, 209a; 2. povídka, bajka E. 1441, 1932, 2271, 2375, 2516.

povětřie = vzduch J. 1353.

poviděti = uviděti: povidieme, kterak se tam veselé J. 1953.

poviniti = za vinna uznati E. 385.

povíti sě = zavinouti se E. 689.

povoliti 1. komu čeho: Lavryn mu povolí toho J. 716; 2. čemu: a té smlúvě povolichu Ar. 1636.

povoněti J. 1300.

povrci T. 1079, 1602.

povývati = výti E. 2608.

povzdiviti sě = podiviti se E. 2028.

pozdraviti: pozdraviž každý matky božie Ar. 3686.

poznalý = zkušený: v hrdinství právě poznalí Ar. 1037.

poždati: poždajž (= počkej), ažť jeho vždy ukáži T. 1566.

požehnati sě komu = rozžehnati se s kým: a když sú se požehnali otci a mateři Ap. 216b.

požíti = užíti; smyslu poživ síly miesto E. 780; ač poživu daru tvého, ty poživeš zbožie všeho E. 1251 sl.; aby toho zlým nepožil T. 106.

požívati své dcery 210a.

práce, ve smyslu bojovníka = boj J. 183, 192, 227, 1796 a j.

pracný = v práci, v nebezpečí postavený: dajž život pracnému Ap. 212a.

prapořec J. 234.

práti: když jako sokol peře J. 1982.

prasce = prasátko E. 1152.

práv = nevinen: však se vieme k němu práva T. 364, 380; jakž jest byl práv, však toho pykáše Ar. 1181.

pravda = spravedlivá věc (causa iusta) E. 564.

právě = správně, věrně, dobře: počechu se ohlédati, hrad právě opatřovati Ar. 1239, 2521, 2661, J. 312; T. 317, 968.

pravenie: technický výraz epického básnictví = vypravování, básnění, skladba, něm. das sagen: platno nenie již pravenie E. 1, J 169

praviti 1. srv. pravenie: věrní po cti stojie a tiem svú mysl vždycky kojie, že rádi slyšie praviece Ar. 27, J. 16, 29, 217, 1501, 2000; 2. ciesař, praviece to, ten jej miloval proto Ar. 800; 3. na pravou cestu vésti Ar. 2476.

právo = právo, zákon, slušnost Ap. 209a, 209b, 210b, 211b, 224b; podle práva = jak náleží J. 274; podle práva kniežecieho = jak se sluší na knížete Ar. 2110; ctné právo = čest Ar. 2426, 2504.

pravý = spravedlivý, nevinný: jak jest věrný, jak jest pravý Ar. 812, 1347, 1349, 1407, 1449; pravé maso (na rozdíl od jeho obrazu ve vodě) E. 408.

prázdnost = prázdný čas, nečinnost (lat. otium) E. 1095, 2273, 2674, 2724, 2729.

prázdný = 1. dutý: ješto bydlé v prázdné hoře J. 50; 2. budeš prázden mé roboty Ap. 220b; učiním tě Stramoty prázdna (!) Ap. 225b; učiním tě Stramoty prázdnu, ib.; aby ty tak vždy prázden (= bez práce) chodil E. 2737; prázdná vóle = inertia E. 2733; viz ženka.

přěběhnúti koho = předběhnouti T. 874.

přěbělúcí = bělostný Ar. 2789, 3060.

přěbohatý od čeho J. 1085.

přěbýti = trvati, pobýti Ar. 2571.

preč Ar. 3570; pryč Ar. 3917.

přěčísti = 1. spočítati: Arnošt s Veclem přečitesta lidi Ar. 3575, 2832; 2. čísti Ap. 215b.

přědhradje Ar. 4784.

předložky se opakují: v ústici je v sklennú vstavi E. 1591, Ar. 4194 sl., 4458 sl., J. 403, 827, 895 a j.

přědražší = předrahý Ar. 2790.

přědvěděný E. 991.

přěhorúcie vdova E. 2422.

přechodník: některé nejvýznačnější příklady užívání a shody jsou: bude-li štěstie naše tam dojdúc i také vaše Ar. 2330; mniechu, by byli naprostřed ráje, takú žalost v srdci maje J. 1301 sl.;

jako lačný vlk běže k stádu, něco uloviti chtějíce J. 1837 sl.; uzře Dětleba stojíce J. 1839; že rádi slyšie praviece Ar. 27, J. 16, 1501, 2000; toňoť uzřie vždy v truchlé žalosti, mysle zlost svým srdcem lstivým Ar. 48; a vlka zahna pryč do lesa, zisku nic s sebú nenesa F. 1160; stala se královi čest a štědrému jsúce, tomuto čest a od něho berúce Ar. 2143 sl.

přěchvala = chlouba E. 49.

přějímaný = protkaný Ar. 3001.

přěkládati sě komu = podkládati se komu, ponížiti se před kým E. 1475

přěkrasší = překrásný Ar. 5412.

přěktvúcí = překrásný E. 1744.

přělaz = přelézání E. 1796.

přěmalitký J. 411.

přěmdliti = přemoci Ar. 1895.

přěmilostivý v. milostivý.

přemlúvati: a druh k druhu přemluváchu Ar. 3768; oč Ar. 5525.

přěmluviti koho na čem Ar. 1297.

přemnoho = převelmi: vesel přemnoho E. 3138.

přěmnožiti: přemnožená čest E. 2132.

přěmnožstvie = veliké množství Ar. 1962.

přěnemúdrý J. 391.

přěplata: jemuž nebyla přeplata (= nebylo ceny) J. 167, 1436.

přěpustiti co na koho Ar. 3718, Ap. 222[a]

přěručí = rychlý Ar. 1411.

přěsaditi sě = strhati se, schvátiti se: na běhu se kuoň přesadi (= et cursum viscera rupta negant) E. 2134.

přěstati čeho = 1. ustati od čeho, nechati: sotně řeči přestal bieše E. 2880, J. 579; tepruv ode všech radost přesta Ar. 3772; 2. pozbýti: tu vše cti musíš přestati J. 607.

přěstkvúcí Ar. 2357.

přěstrach = strach (pův. tu asi bylo strach) Ar. 3677.

přětieti T. 876.

přětiti = hroziti, do boje vésti (?) E. 94.

přěvážiti sě čeho = odvážiti se: jenž se svých životóv byli, i což měli, převážili Ar. 2098.

přěvážný = odvážný, udatný: s lidmi velmi převážnými Ar. 1820; aby z nich každý převážně podle něho ráčil býti Ar. 1812.

přěvěhlasný: pokoj drahý a překrásný, vše od zlata převěhlasný Ar. 2708.

přěvratka = převrat, pád E. 1396.

přěžádúcie pěnie E. 2241.

prchavý = prchlý J. 407.

při: by jednú při temné noci Ar. 1104.

přiesep v. násep T. 632.

přietel: ondeť panie i také panny tě provodie přietele Ar. 2225.

přietelec E. 840.

přieti komu = 1. býti přítelem: móžeš jej rád za tovařiše jmieti, ačť on bude s pravú věrú přieti (= bude-li věrným přítelem) J. 1154; slíbili sobě s věrú přieti J. 1179, Ar. 1302; 2. čeho = přáti Ar. 1631.

přieti čeho: velmi zle jest, jímžto nenie, jenž pří svého přirozenie E. 2099; poče ovce řeči té přieti E. 373, 1813, 1827.

přiezen J. 920, 1017

přihlédánie = podívaná T. 1057.

přihlédati J. 837.

přihnati = přihnati se J. 228.

příhoda = nehoda, neštěstí: však jej vždy vypravováše od příhod i od žalostí Ar. 4126, E. 2045, 3037, 3039, 3090, Ap. 222[b].

přihoditi koho kam Ar. 2009.

přihotovati J. 958.

přichoditi T. 199.

přichvátiti 1 koho = chytiti: přichváti myš lev svú nohú E. 1189; 2. sě koho = chytiti se, zachvátiti E. 688, 844; 3. se komu: lest nevěře se přichváti E. 1831.

přijieti 1. co: bychom všecko za dobré přijeli Ar. 3720; 2. čeho: máš mého ciesařstvie přijieti Ar. 386; 3. přijieti sě čeho B. 3[a].

přikázati sě k čemu = přijíti E. 2309.

příklad: mój život jest příklad tomu, aby ... E. 1768; v. lvový.

přikládati = pomáhati Ar. 1548.

příkladec = příklad E. 182, 2178.

přikluditi stól = připraviti E. 650.

přikrýti, impt. přikrýte E. 2857.

přikrytie = přikrývka T. 29, 1298.

přilúčiti sě k komu = přidružiti se E. 462, 1652, 2376.

přiměřiti sě k komu = přiblížiti se E. 349.

připisati, připsati = písemně ustanoviti: připisa jej nade vším pánem E. 3220, Ap. 214[a].

příprava = zbroj J. 651, 1887.

připraviti koho kam = dopraviti Ar. 4976.

přípravný = vší potřebou opatřený, připravený: přípravni biechu od kropéřóv i od oděnie Ar. 1559, 1581, 1978, 3130, 4459, T. 1184.

připuditi = 1. přinutiti Ap 226[a]; 2. připuditi sě = přiběhnouti: řeřáb ruče se k vlku připudi E. 509.

připuzenie = přinucení T. 1022.

přirodilý = krajan: jenž by byl jich přirodilý Ar. 806.

přirovnati sě k komu = vyrovnati se komu E. 1904

přirozenie = rod T. 390; vše, co máme od přirození E. 2099, Ap. 207[b], 218[a].

přisieci na čem = přísahati co: na tom ciesař přisáhl Ar. 1877, 770.

přisočiti Ap. 216[b].

přistati kde = přijíti kam Ar. 2115.

přístup = vhodná příležitost k ráně E. 3133

přisvadnúti = přischnouti: kuože mu k kostem přisvadne E. 2138.

příštie Ar. 5567, 5668, 5938.

přitasiti sě k čemu = pustiti se do čeho E. 2453.

přitéci = přiběhnouti: tuž přiteče k své súsedě E. 541, 262, 2333, 3143.

přitiskovati Ar. 3192.

přitmiti = zakrýti E. 238.

přitočiti koho k čemu = přivésti E. 656, Ar. 1616.

přitovařišiti sě T. 1468.

přitvrditi (slibem) = utvrditi E. 440, 2603

prkrabie T. 569.

probaviti = prodloužiti: aby mu zdravie probavil (= aby mu daroval život) J. 818.

probošt Ar. 5451.

probýti = prodesse E. 189; leč zle leč dobře, vždy probude J. 479.

prodaj Ap. 221[b].

prodieti = propíchnouti E. 1974.

prodlíti čeho = prodloužiti E. 2286, Ar. 2325.

prohoněnie = prohánění Ar. 1059.

prokvietiti komu lysinu = způsobiti, aby kvetla n. se leskla E. 2456.

proměn = změna, klam E. 1017.

proměna = 1. změna: byly psány všeckny stěny zlaté bez jiné proměny Ar. 2529; 2. klam: uzřie i zvie bez proměny, že to všecko nemá měny Ar. 4100, J. 1348; 3. obluda = proměny mořské B. 6[b].

proměňovati = 1. měniti, klamati Ar. 5545; 2. zpěvem odpovídati: zpievajíce kyrielejson a proměňujíce kristelejson Ar. 4031.

promrzati: kterýž panoma slúži dvěma, strach, aby nepromrzal oběma E. 2207.

proniknúti = zaniknouti J. 2031.

proraditi sě: jenž sě svú přiezní nehradí, k své škodě sám se proradí E. 2721.

prosba: usłyš mú prosbu k sobě J. 855.

proselit, drahý kámen J. 1114.

prositi koho 1. zač, z čeho: králík prosieše jeho z toho, aby ráčil . . . Ar. 4547, 1535; 2. panny za sě = ucházeti se o pannu Ap. 214[b], v. snúbiti; 3. co: co jeho Detleb prosieše, to všeckno nadarmo bieše J. 867; 4. za koho k komu: by ona k svému děťátku za mú duši vždy prosila Ar. 2052 sl.

prostěradlo: dvě prostěradle Ar. 2763.

prostraň Ar. 2820.

prostrano = volný prostor J. 239.

prostraný Ar. 4026.

prošenie učiniti k komu T. 60, J. 848.

protéci = protknouti E. 2258.

protivník komu E 2304.

protivný: k protivnie straně přistúpě E. 2186; i velíš mi přieti jemu tak člověku protivnému? (= takovému protivníku) Ar. 1303.

provaliti sě = svaliti se T. 1122.

provésti = doprovoditi Ar. 5442.

proviniti 1. co Ar. 1217; 2. čím k komu Ap. 213[b]; viz také T. 377.

próvod: chciť to (opr. tě) mieti v svém próvodě E. 2067; bože, rač próvod dáti Ar. 3592.

prs: všichni se v prsi udeřichu Ar. 3940.

prvé = za prvé, poprvé Ar. 2304, 5761, E. 1481; jak prvé = jakmile Ar 959

psáti = malovati: na tom korábu bieše tyrské znamenie napsáno Ap. 215[b]; zlatem psaní pokojové Ar. 2523; byly psány všechny stěny zlaté bez jiné proměny Ar 2528, 2355, 2368, 2385.

psotnik = kdo má psotu, bídník: psotníče! E. 2123.

ptačstvie = ptactvo Ar. 2826.

ptáti = 1. hledati: káza dobrých lékařóv ptáti Ar. 1201; sedadlníka ptáti poče E. 3031; bráchu se nepřátel ptajíc Ar. 4322; 2. ptáti se: Arnošt o sedmém poče ptáti Ar. 3924 4488; poče se na turnaje ptáti Ar. 967, 422, 1934, J. 2—4.

puditi (sě) = pospíchati: zvavši družku pryč se pudi E. 649, 2844; náhlým skokem tam pudichu E. 447.

pústenník = poustevník Ar. 5730 (má asi býti pútníka, srv. Ar. 5733, 5892).
pustiti 1. aby hněv pustil mimo se J. 410, 872; pusť hněv J. 545; to k bohu máme pustiti Ar. 1595; 2. sě na koho = spoléhati: pusťte se na mě s pravú věrú J. 1276; k tvé vieře chciť se pustiti T. 170, srv. spustiti; 3. sě koho = pustiti koho J. 1009.
púština Ar. 3966, 3995.
pych = pýcha, nádhera, zpupnost, zpupný čin: že ten pych vešken zkazichu J. 218; a mnoho učinista pychu J. 205; i učini veliký pych, jiných pro pych nerodi zbýti J 1874 sl.
pýcha = pych J. 200.
pýchati = pyšně si vésti E. 1640.
pykati čeho = 1. pykati, litovati: všeho smutka nedbajíce ani své ztráty pyčiece Ar. 1859, 1181, 1486, 1736; tiť jeho všichni pykáchu J. 838; 2. mstíti: rač mi pomoci pykati a toho popravovati Ar. 1532.

R

rád: jenž by rád zhubenie tvého E. 2625; jenž rád bývá zisku svému (= miluje zisk) E. 2265; nechajžť radějši zemi plazí E. 2796; dámeť se radějše zbíti Ar. 1367.
rádcě, gen. pl. rádcí T. 97.
radče = raději E. 1004.
raditi: raďtež mi k tomu, co chcem učiniti tomu Ar. 2406; od toho Arnošt radieše Ar. 5330.
radný: a tobě pomocen a raden byl B. 1b.
radost: jmějieše radosti veliké J. 1638; král velikými radostěmi dolóv poběže B. 11b; poče radostěmi plakati Ar. 5489.
radosten čemu = rád Ar. 14; čím T. 1709.
radovati se čím: tiem se mnozí radováchu Ar. 1947; komu: poče se jemu lev radovati E. 2012, 577.
rakúský Ar. 1711.
rámě: na rámi E. 122; na rámě své J. 350.
raněji = časněji T. 120.
raní = ranný: za ranie = ráno, časně E. 2219, T. 910.
ranka demin. od rána E. 1558.
ranný = od rány pocházející: bolest ranná E. 1954.
raroh = sokol J. 523.
rarohový = sokolí Ar. 3062.
rataj = sedlák E. 3091, 3109, 3118, 3140.
ratajík = sedlák E. 3151.
řéci: sotně řéci (= mluviti) přestal bieše E. 2880; nelze jim k tomu nic řéci (= raditi) J. 1808; neviem tomu co řéci (= nevím si rady) Ar. 407.
řěč = 1. lidská řeč: každý (pták) křičí, což má síly, řečí řkuc: Pane milý J. 329; dar mluvy: ó líčko bez řeči všaké E. 1630; 2. oratio E. 1157; 3. pověst: počíná se řeč pěkná o Bruncvíkovi B. 1a, Ar. 150a, T. 150b; 3. věc Ap. 223a, srv. J. 4.
řěčiti = praviti: tak král řeči E. 3192.
řěčský = řecký: řečský ciesař Ar. 2158; řečská země Ar. 109, 2154, Ap. 206b; řečský národ Ap. 207a.
registrum E. 66a.
rek, gen. reku J. 703.
řemdih = palcát, kyj E. 955.
řeřáb, instr. pl. řeřábami Ar. 3185.
řeřábový nos Ar. 2950, 3050.
řetedlný = zřetelný: na každé jitro vzel jednu pannu, kterúž sobě spatřil retedlnú T. 953.
retovánie = záchrana T. 269.
retovati = chrániti (od nepřátel) Ar. 1046, 1091, 1311, 1624, 2671, T. 534.
řězánie = řezba Ar. 2728.
Řezno Ar.. 1557
řiedko = zřídka E. 1289.
říhati: viec jim (hrdlo) nebude říhati Ar. 3231.
Říman, nom. pl. Římené E. 1994, Římeníné E. 2028.
římský král Ar. 130.
řízový postavec Ar. 2772; jest snad srovnati něm. rîse.
roba = žena Ar. 242.
robě = dítě Ar. 4603.
robota = poddanství, nevolnictví Ap 220b, T. 1764 a j.
robotník = nevolník Ap. 212b, 220a.
robotný = nevolník: a sám buď robotný její T. 1090, 749, 1287, sluha E. 2695 sl.
rod: ta reky velikého rodu (proti pídimužíku Lavrynovi, jenž byl malého rodu) J. 377; rodina Ap. 209b.

rodilý = narozený Ar. 2216.

roditi = chtíti: impt. nerodi E. 2831; nerodiž se báti T. 166; Arnošt nerodi ničemu Ar. 4518.

roh, instr. pl. rohami E. 854; dosáhl jemu živého rohu (= sáhl mu do živého) J. 99; setře (= srazil) Vílantovy rohy J. 526, 647; před korábový roh jej položiece (= daz man in legte ûf des kieles bort) Ar. 3795.

rohatina = vidle Ar. 3198.

rok = 1. čas, lhůta E. 262, 1507, Ar 5025, T. 189; 2. určená schůze T. 976.

rota = zástup, množství, četa: hroznú rotu položichu Ar. 4671; rozdělené roty jmějiechu Ar. 5182, 1172, 3513, J. 1465.

roveň m., **rovně** f. = 1. osoba někomu rovná E. 428, J. 35, 763, 1505, Ap. 207a; 2. rovná moc: Arnošt nemějieše rovně Ar. 1761; protož rovně nemajíce, jeho moc přemdlíti chtiece, nelze nám s ním boje mieti Ar. 1894.

rozbořiti = rozbíti E. 782.

rozdieti: nejsa hoden jie rozdieti (= rozepnouti) T. 841; rozdieti jesle = rozevříti E. 2861.

rozdřízhati = roztřískati Ar. 1604.

rozetnúti Ar. 3459.

rozežváti = rozžvýkati: přinese (kořenie) v ústech, rozžije i obklade Bruncvíka B. 5b.

Rozfark, v něm. orig. D Rosfeld Ar. 5955.

rozchoditi: neboť mě rozchodí smysl (= jde mi na mysl) Ar. 2659.

rozkázánie T. 1102, 1172.

rozklizenie = rozchod Ar. 2978

rozlúčiti koho = rozptýliti Ar. 2272.

rozměra = rozměr E. 356.

rozmetati, 3. sg. rozmece B 5a.

rozmysliti sě, impt. rozmysl se Ap. 209a, 209b.

róznicě, gen. pl. bez róznicí Ar. 3696.

rózno sě rozjíti T. 229.

rozom Ar. 2652, 2698.

rozoměti Ar. 3157, 3175, 4167 a j.

rozomný: ke všem ranam i rozomný E. 2065, Ar. 292.

rozpomanúti J. 711.

rozpravovati = rozprávěti Ar. 5759.

rozprostřieti stól Ar. 2541.

rozrazovati komu = odrazovati Ap. 209b.

rozsochatý E. 2339.

rozum: rozum minulé již věci (= zkušenost) E. 2498.

rozvod: svými dlúhými sochory nebudú rozvodu mieti (= nebudou se moci rozháněti) Ar. 4636.

róže ve významu čísla množ.: své škapy v ruoži pustili J. 384, 130, 138, 176, 210, 401, 1535 a j.

rózený = růžový: věnce rózené J. 1354; ruožená tvář Ar 3058.

rtek, pl. retky E. 1745.

rubati = sekati B. 6a.

rubín drahý kámen J. 265, 326.

ruče = rychle Ar. 1390, 1392, 2413.

ručí posel Ar. 5507.

ručník: veliké vojsko s sebú jmějiechu s trubači a bubeníky, s herci i svými ručníky Ar. 5107; jest asi srovnati ryčník.

ručný ubrusec (na utírání rukou) Ar. 3129.

Rufian = netvor Ap. 221b, v. Stramota.

rúnce, demin. od rúno E. 392, 1511.

rúšce, demin. od rúcho E. 1676.

rúšěti = porušovati: aniž jemu rúšej bydla E. 727.

ryčěti = výskati Ar. 2602.

ryčník Ar. 5896

rychtář = soudce Ar. 936.

Rýn: odtud tajně na Rýn jede Ar. 1374; jenž se do Rýna nevráti Ar. 1588; zahubi všecko až do Rýna Ar. 1716; Jindřich lankrabie z Rýna Ar. 1337.

Ryngata svatá, v něm. orig. D Irmegart Ar. 5960.

S.

sahati, sěhati *a)* absol.: v lepotě nad jiné sahá (= vyniká) Ar. 271; *b)* = sahati po čem, chápati se, bažiti; 1. čeho: nesahaj dóstojné věci, jiež nemóžeš ty dosieci E. 761, 1010, 1088, 1937; 2. sobě co: jenž statečné rady běhá a nezištnú sobě sehá E. 999.

sáhnúti: oba po kopie sížesta J. 521; J. 1352; o tom se přesnažně sáhnú Ar. 4024.

sám: 1. Bruncvík již jediné sám třetí (= on se dvěma) bieše B. 3a, Ar. 1377; 2. týž: jeden stuol i ruka sama podá jedné krmě náma E. 2678; 3. sám =

muž, sama = žena: tuť ani sám ani sama k tomu neby nikohého v domu Ar. 2514; před ciesařem to se stavi i před samu (= jeho ženou), ktož též pravi Ar. 5485, 4160, E. 2490.

saně, saň = drak B. 4b, 5a.

Saracen Ar 5053, 5456.

satan, důvěrné oslovení: mój milý satane! E 1570.

sběh v. zběh.

sběř = sbor, shromáždění, družina, zástup E. 1076, 350; J. 1755, T. 1494.

sblatiti = zdupati: všechno kořenie svým ořem sblati (1. sg.) J. 143.

sbor = shromážděný lid E. 3161, Ar. 249; ptačí sbor = ptactvo E. 1729.

sbúřiti sě Ap. 212a.

sěčba = sekání, boj E. 3117, J. 1777.

sědadlník (trojslabičné) = sok v souboji před právem E. 3103, 3031.

sědánie = souboj: sedáním se pravda zračí E. 3019; pro tě má ruka hotova k sedání jednoho slova E. 3100.

sědati (sě dáti) = bojovati (při ordaliích): místo tebe chci sedati E. 3097 3109.

sen pron.: před símž Ar. 1860; na jiných místech konjekturou: E. 272, Ar. 119, 1087, 3288 a j.

setřieti J. 526.

sežřieti = shltati E. 2727.

shledávati sě oč = pohlížeti jeden na druhého Ar. 4862.

shledovati co = obhlížeti Ar. 4774.

shoda, některé význačné případy: všichni což jich tu biechu Ar. 1699; tuť se množstvie lidu sjedú Ar. 639; tu mnoho set ten den kláchu Ar. 675; neb na listě bieše psano tato řeč i vykládáno Ar. 549 sl.; jedno zlatem a drahým kamením byly by vše zaplaceným J. 1103 sl.; pro niž sú oni práci měla J. 177.

shoniti = sehnati E. 69.

schlastiti = zabiti (srv. lašské chlaščić = udeřiti) E. 2308.

schoditi = hynouti J 2027; schoditi sě čeho = vyhnouti se B. 2b.

schovati = 1. živiti: tato básnice ten lid hanie, ješto jest kým schovaný, v paměti toho nemají E. 574; 2. přechovati, ošetřiti T. 483; 3. pohřbiti Ar. 1504; 4. schovati sě m. vzchovati sě = vychovánu býti Ar. 2069, 227; 5. schovati sě koho T. 1682.

schuditi = rozdrásati: bielé líčko nehty schudi E. 2384.

sieci = bojovati: to se mu nikdy nestalo, co se mu kdy séci událo J. 532
= téci, sáknouti: nad řekú uzřechu ámen, anoť voda podeň seče Ar. 4012.
rana T. 964, 996, 1370, 1376 Ap. 209b a j.

siesti = seděti, sedati E. 2216, Ar. 667; slyš tu pověst, tuto sada (konj. z rýmu) E. 1441 a j.
tví Ar. 641, 2135, T. 785.

Silemon, Silomen, učedlník Cyremonův Ap. 217b, 218a, 218b.

silně = u velikém množství Ar. 251.

silno = plno lidu Ar. 5830.

silnost = síla: potiště na ně v silnosti (= velikou mocí) Ar. 1599.

silný: že jesti každý tak silen B. 4a.

sjednati sě s kým = učiniti se komu roveň E. 1907.

sjíti: sjide J. 1416, Ar. 5954, Ap. 219b, v. sníti.

skákati: krev z úst i z nosa skákáše T. 1610.

skálé, collect. od skála: i jidechu odtud do skálé Ar. 3882, J. 107, 564, 806.

skládánie = veršovaná skladba E. 4

skladčě = skladatel, strůjce E. 1316.

sklásti = složiti E. 540.

skláti: a žádného nikdy neskolí (3. pl.) J 1208.

sklo = skleněná nádoba E. 1594.

skomlati, přech: skomlě = kňučeti (murmurare) E. 923.

skonati: skonali svým životem Ar. 2483.

skóro, skuoro = brzo J. 1519, 1615, 1674, Ap. 224b; v skóře = rychle J. 1908; skuoroli = brzoli Ar. 2341.

skovati = schovati E. 1784, 1749.

skřesati oheň Ar. 3970, 3998.

skřivělý = zakřivený Ar. 2951.

skrýti sě koho: aby se jich (»a před nimi«, dodal písař) uměli skrýti Ar. 51, J. 1507.

skula = skulina E. 316, 1726, 1750.

skulka, demin. od skula E. 1427.

skutiti = učiniti, dělati: ne jakožto liška skuti E. 1568; neb neskuti mé cti na vzdoru E. 3200.

skýsti sě = nabízeti se: neskyť mi se, prosím tebe E. 1256.

sladnúti = chutnati: zbožie, jenž samé

(= tibi soli) sladne E. 712, 641, 2701.
slamicě = sláma E. 2671.
slaviti: a také všickni zemené, jenž sú slavili o tvém jméně Ar. 514, 5600.
slavně: o němž každý slavně praví (= jejž každý slaví, chválí) Ar. 813.
sled = stopa: v tu skálu po sledu jdú Ar. 3920.
sleptati = schlemtati, lat. sorbere: to vše slepceš E. 2733.
slíbiti = 1. zalíbiti si: že římský král byl ji slíbil Ar. 130; 2. slíbiti sě = zalíbiti se: jenžto slíbiti se chtieše E. 920.
slibovati zač E. 1144.
sličenstvie = pořádek Ar. 4811.
sličný = vhodný, slušný: a ty kniežat máš předosti, jimž jest slično poručiti Ar. 764, E. 3133.
slitovati sě: muž jeden se jím slitova E. 585.
slon = slonová kost: stolice stáše od slona přebělúcieho Ar. 2789.
slonový: sedlo bieše vše slonové J. 256.
slovce demin. od slovo 1. slůvko T. 674; 2. písmeno Ap. 215a.
slovenský = slovanský Ar. 2391.
slovo: ta vždy dobré slovo (= pověst) měla Ar. 138.
sluha: buď sám svú sluhú Ar. 2595.
sluch = ucho: tu svój sluch zatře E. 555, 2791.
slunečnost = slunečná záře Ar. 3056.
slunečná krása = krásná pohoda Ar. 2257.
slúp T. 1369.
slušěti 1. k čemu = patřiti, náležeti: ti slušiechu všickni k té huoře J. 1909; což k mocnému slušie E. 1899; 2. v koho = poslouchati koho, poddánu býti komu: poslušni svú službú biechu, obecně veň slušiechu Ar. 186; mnozí pak chtiece vieru jmieti a v své kniežátko slušeti Ar. 1017; kteříž veň nechtěji slušeti Ar. 1645, 1014; 3. na koho: slušie na tě neb na něho vzieti jmě přemoženého E. 3195.
slyšěti: 1. gen.: slyš boje podobna k smiechu E. 338; 2. koho n. v koho = poslouchati: aby déle neslyšeli ani Arnošta za pána měli Ar. 1012; a v tě všichni chcem slyšeti Ar. 2018.
slza, gen. pl. slzí Ap. 217a.
smalcovaný = emaillovaný J. 280.
smaragd, drahý kámen J. 266.
smělý: smělý svým životem Ap. 209b.
směti = nebáti se, odvážiti se: tam pro strach mesměli J. 1232; ať by jich tisíc měl, však bych se s ním bíti směl J. 1658, 45, 66, 400, E. 335, 336, 615, Ar. 4682, Ap. 208a a j.
smiech: smiech jím mnozí jmějiechu T. 923.
smiera = míra, pravá míra: mějte na jedení smieru Ar. 2585, 4924.
smieti sě = smáti se E. 1541.
smluviti: o to se oba smluvista Ar. 954; o to smluviti se dachu Ar. 5334.
smočovati J. 288.
smořiti = sníst: popadši jej (sýr) liška smoří E. 828
smrtedlný = 1. mrtvý: šenk jej v hlavu zatě; země pokry smrtedlného E. 2943; smrtedlně utlučená E. 1785; 2. smrtelný Ap. 207b.
smúcenie = zármutek: toť jest žalost nad smúcenie (= žalost nad žalost) J. 1794.
smucovati = zarmucovati Ar. 1461.
smusiti = přinutiti E. 1497.
smútiti = zarmoutiti Ar. 2079, E. 613, 3064, T. 418, 1503, J. 398.
smysl = 1. mysl: svobodenstvie jest tvého smysla krmě E. 2702, 1637, Ar. 914; 2. rozum: smysla poživ síly miesto E. 780. 1631, 2043, 2046, Ar. 472, Ap. 207a; 3. důvtip: rád vidím smysl tvój Ap. 218b; 4. vědomí: tuž se tepruv k smyslu navráti T. 1597, 1613; 5. tělestný smysl = nitor corporis E. 1635.
smyslně = moudře: vždy konec buď smyslně (= rozumem) uzře E. 1130.
smyslný = rozumný: smyslnú řečí se hradieše E. 271.
snaď = snadno E. 2327.
snadný s inf.: snazšie škoda v též rozměře k svému strójci opět přijíti E. 356 sl.
snaženstvie = počínáni T. 1500.
snažiti sě 1. k čemu: kdež se vóle k skutku snaží E. 1841, 2233, 2021; 2. nač: bychom se na to snažili Ar. 1685, E. 1925.
snažný 1. čeho: aby toho snažna byla Ar. 1210; 2. k čemu T. 1291; poče myslí snažen býti Ar. 1146.
sněžný: sněžná voda E. 1242.
snieti, sejmu Ar. 2917.
sníti: tu mu žena s světa snide Ar. 224, 2913, 5041, 5908; když se Jetřich a Dětleb snide = (smířil) J. 1020, 66.

snořiti, impt. snoři = sputiti E. 781.
snubák = procus E. 2478.
snúbiti panny komu n. za koho = ucházeti se Ap. 209a.
sočba = sočení, pomluva E. 3085.
sočebný: sočebné skutky = pomluvy Ar. 1476.
sojě = sojka E. 1646.
sokolový = sokolí Ar. 4148.
sotně = sotva E. 619, 1037, 1951, Ar. 510, 1391, J. 1288 a j.
spáti: kdež slova s myslí nespáta, každú nemoc přemaháta E. 325.
spatřiti, spatřovati = shledati, pozorovati Ar. 2693, T. 500.
spelunka = jeskyně B. 10a.
sperčiti sě s kým = seprati se J. 1955.
speřiti sě s kým = sraziti se, seprati se, J. 454, 785, 918, 1892.
spěše, spěš = rychle E. 138, 1292, J. 611, T. 868, 1141, 1309.
spěšiti = spěchati E. 3084.
spíti = vypíti Ar. 2609
splav = prám, vor Ar. 4023, 4027, 4037.
splaziti = sedříti: a lovec jí kuoži splazí E. 2312.
spodoba ve vazbě: uslyšavše o kráse dceři Antiochově Ap. 209a.
spojky (a vztažná slůvka) bývají v E. na místě neobvyklém: takéž viera v núzi svietí potřebenstvie již roznietí E. 2988; slušie viece přieti tomu, příbuznější jsi ty komu E. 2172, 2505; tato básnice učí takto, ozdobil by život kako E. 1009; aby jemu odplatil též, jemu potřebno bude kdež E. 1927; pták utěši lišku tehdy, dietky jie navráti kehdy E. 754, 1431; rozkoš čistá nenie, věz to, strach ji poskvrňuje kdyžto E. 640, 991, 1780.
společstvie = spolek, společenství E. 429.
spolek: po spolku = spolu Ar. 2025, spolkem = spolu Ar. 3838.
spomoci, impt. spomozi E. 1490, Ar. 2507, Ap. 212.
spomocný komu čeho T. 4.
spósoba = okázalost Ar. 5408.
seprati sě: s Lavrynem se mužsky speře J. 1775; místo jest nejisté, ješto se přít. čas sem nehodí; dá se napraviti konjekturou v speři se změnou předchazejícího rýmu dvéře v dvéři.
správně = právem E. 1001, 1859, 1930, 2093, 1557.
spřiečiti sě E. 530.
sprostný = hloupý: an jsa chytr sprosten se vidí E. 3137.
sprostiti koho od koho: slibujiť tě od Stramoty sprostiti Ap. 226a.
spu v. súti.
spustiti: 1. komu co = odpustiti: by mu hněv ráčil spustiti Ar 5701; 2. se na koho, nač = spolehnouti: kak se smieš naň viece spustiti? E. 1439; na tvú se vieru všickni spustíme J. 1265.
srdce: dobré srdce jim dávaje (= odvahy jim dodávaje) E. 2193.
srdečnička, lichotný název ženy = žena srdečná a srdci milá Ar. 104, 278, 372, 656, 3096.
srděti sě = zuřiti, saevire: mrzký oslík se srdieše E. 855.
srdnatička, v. srdečnička Ar. 3182.
srovnávati sě komu = consonare E. 2525.
sršěti = 1. hroziti se, utíkati: a pohané před nimi sršie Ar. 5172; 2. za malý čas v své lsti srše (?) = sed floret ad horam vita nocens E. 2310.
srúbiti = skáceti: všeliké dřevo srúbi E. 2636.
ssaditi T. 1210.
ssiesti = sesednouti: sseď s svého oře J. 611, 197, 199, T. 61, 71, 843.
sstupa = sestoupení, cesta E. 8.
sstúpiti sě = zavříti se: ona se vrata tak sstúpichu J. 1394; sstúpiti dolóv Ap. 218a.
stanoviště své rozklásti = táborem se položiti T. 257.
staře = silně: hněviv bieše velmi staře J. 779.
starost = stáří: v dobré starosti skonal B. 15a; když se lva starost přichváti E. 844, Ar. 1749; na starost = v stáří E. 1356.
starosta = 1. velitel, správce: starosta lodie Ap. 224a, E. 3013; 2. otec E. 2527; starosty = rodiče: slušie starosty ctíti E. 1400.
starostný = starobný: těžkost starostná E. 845.
statečný: statečná (= užitečná) rada E. 998.
statek = 1. zboží, majetek: a chtieť vás po statku zahubiti Ar. 2035; 2. moc, síla: nadějí mocného statka nepotupuj chudého nebožátka E. 2167; v svém statku nemáš ty čáky, potřebie bude přietele všudy E. 2762.

státi, stanu = 1. přestati: tu všecka sta jeho pýcha J. 814; tepruvť jeho pýcha stane J. 1869; 2. věz, žeť to za mnoho na tobě stane (= že to má pro tebe velikou cenu) J. 1162; zač tobě ten dar stane J. 1819; 3. státi sě: tak se o to sta té chvíle T. 1693.

státi, stoju, impt. stoji E. 1150 = 1. trvati, býti: a ten v řečskě zemi stáše Ar. 146; nevelmi to dlúhý čas stá T. 143; jenž by to k necti jeho stálo T. 388, E. 1288; chtie-li vězni mierem státi Ar. 5319; 2. po čem = usilovati oč, pracovati k čemu: dobří po vieře vždycky stojie Ar. 19, 25; ktož chce po cti státi Ar. 826, 5299, 5367, 5707, 5762, T. 245; pro co: avšak ona pro to stáše, by . . . Ar. 1292; proti čemu T. 374; 3. býti při někom: k jeho kázání stáli (= poslouchali jeho kázání) Ar. 190, 799; byste vždy se mnú (= při mně) stáli Ar. 780; podle něho chtiece státi Ar. 1094; 4. komu = postaviti se na odpor (v boji), odolati: lépe bylo luňákovým bojóm státi (= milvi bella pati) E. 1126; bezpečněji mdlému stojí E. 720, 1116; 5. státi k súdu = dostaviti se T. 357; v súdě státi s kým E. 1498; 6. v čem = záležeti v čem, záviseti na čem: vítězstvie v pobitém stojí E. 1211.

stávati: bijme se, dokavadž nás stává Ar. 2505, 4589, B. 3[a].

stavenie = 1. postavení E. 2156; 2. zdržování Ar. 1648.

staviti = 1. zadržeti: hněvy ostrý zub sotně stavi E. 619; rač svój úmysl zlý staviti E. 2932; mně, by stavil tudy svádu Ar. 1027, 5389; 2. se = dostaviti se, zastaviti se: hned se myška u lva stavi E. 1224; kdež se, hubenice, jedno stavíš E. 1764, 2379, J. 180.

stéblce = stébelko E. 980.

stéci sě = zavříti se: kudy se ta vrata stekly (v rkp. ftikli, rým vešli) J. 1397.

stěřez = stožár Ar. 2319 Arnoštovi hrdinové stožáry zdvihali, patrně se daly do korábu složiti.

stesknúti: stařec steskna srdci svému (opak odtušiti) E. 3046; stesknúti sě J. 753, 1787.

stěžér = stožár Ar. 3671.

stěžír = stožár Ar. 3601, 3643.

stěžěti = brániti se: anoť proti nim stěžie, na vše strany lidé běžie Ar. 5291; stěžěti sě E. 2657.

stkvěnie Ap. 208[b].

stkvieti sě: krmě by ve skle se stkvieci E. 1594.

stkvost f.: proč zaběhla stkvost oděnie? E. 2149.

stkvúcí Ar. 314.

stočiti = přemoci: pozdě vržeš k bohu oči, když tě již nemoc stočí E. 884.

stonati: ústy pěje, srdcem stóňe E 2238.

strádati čeho = nemíti, carere: zlá žena milosti strádá E. 2510.

Stragul, měšťan tarsijský, u něhož král Apollon býval hostem Ap. 219[a], 219[b], 223[b].

strach: pro silný strach zbožie toho (= o to zboží) E. 2915.

Stramota, jinak Rufian, přechovávatel prázdných ženek Ap. 221[b].

stránka: v druhé stránce = na druhé straně J. 1443

strastný = ustrašený: poče těšiti strastnú onu E. 696, 2004.

strašlivý = ve strachu učiněný: slib strašlivý křivě hledí E. 1526.

strava v. ztrava.

stráže = 1. ochrana E. 1149; 2. strážce E. 1143.

stred, strdi, gen. strdi = med E. 307, 600, 2289; z jehožto úst pocházie strdi tekúcie E. 2240.

stredný = medový, sladký E. 739, 1485.

střed = prostřed: střed bolesti haňba sedí E. 831.

střeliště = prak, stroj metací Ar. 3510.

střěliti = vyletěti jako střela E. 785.

střělnicě = pohyblivá věž na dobývání opevněných míst Ar. 1612.

střětnúti, střietati koho = potkati E. 612, 2116, 2127, 2123.

střiebernicě = stříbrný korbel B. 14[b].

střieberný B. 8[a], Ar. 2842.

střieci čeho = 1. chrániti: neb střěhl věrně jich ctnosti Ar. 2075; jáť jie střehu před člověkem každým J. 385; 2. hleděti čeho: svého zisku všudy střeha E. 2053.

střiediti koho T. 1587.

strójcě E. 2997.

strojiti: o družci vše zlé strojí E. 2213.

strýc = švakr J. 1570.

strych Ap. 211[a].

studenicě = studená voda pramenitá Ar. 2843.
stvrditi zuby = zatíti Ap. 216b.
styděti sě 1. čím = styděti se zač: ctný kmet tú se řečí stydí E. 3024, 1661, 1666, 1678; 2. koho = báti se: an mne nižádný nevidí ani také kto se stydí J. 1064, srv. ustydati sě; s inf. E. 1468, 1492, 1652, 2405.
stýskati sě J. 1679; sobě: i v lestné lsti sobě stýskal E. 1643.
súd: vlk v súdě sedieše (= byl soudcem) E. 1495; jelen ovci smusi, že s ním v súdě státi musi E. 1498.
súdcě f.: ty's (t. liška) vždy byla súdce moje E. 1807.
sudí: vlk sedieše za sudí (= sedet arbiter) E. 368, 1820.
súditi: dobří dobře mu súdiechu (= přáli mu) Ar. 788.
súmrak: ve čtvrtek prvý súmrak B. 14a, Ap. 210b.
súsěda = sousedka E. 541.
súti sě, spu = sypati se, dmouti se E. 1294.
sváda = boj T. 636, 931, 1210, E. 123, J. 111, 145, 1428, 1935, Ar. 1027 a j.
svaditi sě s kým = v boj se dáti J. 386, 388.
svak = švagr J. 1022, 1173.
svatba = slavnost, něm. hôchgezît Ar. 4494.
svatý: po světiem Petře Ar. 611; pl. nom. světí Ap. 224a.
svěda = svědectví E. 2622.
svědomie = 1. svědectví: prsten na svědomie dávám B. 1b; 2. svědomí: na toť mám dobré svědomie Ar. 865.
svět: pod světem dražšieho nenie Ar. 2782; bohatstvie takého nebylo od světa všeho Ar. 2812.
Světlonoše Ar. 4395 v. Lucerna.
světlost = světlo J. 212, Ar. 4052, 4056, 4394.
světomluvný = žvatlavý (loquax): světomluvná žába E. 319.
svietiti sě = lesknouti se Ar. 5945, J. 323, 1484.
svítěziti Ap. 208a.
svlačiti = svláčeti T. 1004.
svobodenstvie = svoboda E. 85, 2702.
svobodný: a sobě (= před svým svědomím) svobodni (= přísahy prosti) budem E. 939.
svobodstvie = svoboda E. 1003, 2708, 2710.
svój: sám svój = svobodný E. 1107; leč byl svój, leč byl vězeň Ar. 1198.
svrchovaný = dokonalý Ar. 228.
svrchovati = dokonati, provésti: to manželstvo svrchovachu Ar. 652; a své jméno čtností svrchovala Ar. 266, 3691.
sychřěti = zimou se třásti: tam s bohem sychříc pojedú Ar. 4032.
sýrec = sýr E. 830.
sytý: stoly jedením i pitím syté T. 967.

Š.

šacovati = ceniti Ar. 4070.
šachovaný Ar. 2384.
šarlat J. 308.
šarlatový Ar. 2773.
ščěděti = šetřiti: než bych mu přiel škody jeho, neščedi života svého E. 1268.
šeřědný = šeredný Ap. 222a, 222b.
šest: let před šesti (= před šesti lety) E. 284.
šíjě = hrdlo u láhve E. 1592.
šinúti sebú: zatkav uši sebú šinu (= odešel) E. 2131.
Šironožci, Šironožcové, národ v sousedství země Arimapsí Ar. 4284, 4375, 5624.
škapa = herka J. 384.
škařědstvo = neřád, kal T. 1239.
škařědy =: škaredý T. 1051.
škeřípka = skořápka E. 212, 214.
škodník = škůdce Ar. 5462.
škodný 1. komu: nejsem škoden nikomému E. 1776, 1763, 1879, 2621, 3105; slušie nebýti škodnu větčiemu E. 2555; 2. koho: silnějšieho nebuď škoden E. 1682.
škralúp Ar. 2867.
šlechta = šlechetný duch: tiemť každý svú šlechtu ukáže Ar. 5305.
šlechtična Ap. 220a.
šlechtiti = zdobiti Ar. 3049.
šlojieř E. 1741.
špehéř Ar. 1098, 1800.
špíla, špíle = žert, hra: špílú se ozdobí vezdy E. 194; neroď tu špílú špíleti E. 914; psík se líbí jedno špílí E. 938.
špíleti = žertovati E. 914, 1544.

Špíř, gen. Špiři Ar. 1375.
špižovati: abyste to vše vzeli a do korábu špižovali Ar. 2593; tajně se připravováchu a na koráb špižováchu Ar. 4890; jediné koráb špižováchu Ar. 2631
šťastný: tu ustavil klášter krásný, svatému Mauricí šťastný Ar. 208.
štěbet = štěbetání: těšieše je štěbty svými E. 990
štědrý řěčí = hovorný Ar. 2564.
štěk = štěkání E. 1290.
štěnec = mládě zvířecí, štěně: když porodi čtvero štěnec E. 550, 540.
šturm = útok Ar. 1062.
šturmovati = útočiti: počechuť k hradóm, k městóm šturmovati Ar. 1825, 5461.
štváti, ščuji, štiji E. 424, 2669.
Štylfrid B. 1[a], 15[a].
Štyrska, Štyrsko hrad J. 1513, 1049.
štyrský rek, příjmí Dětlebovo J. 841.
Šváb Ar. 1438.

T.

táhnúti = 1. míti zřetel: táhnúc k dóstojenství chci býti v tvém poslušenství Ar. 443; 2. táhnouti k zodpovídání: takové táhl bez meškánie Ar. 199; 3. táhnúti sě = bráti se: brzo města dosáhnú, k němuž se marynáři táhnú Ar. 3618, 1158, J. 2042, Ap. 219[a]; proč se na ten skutek táhneš, jehož svým smyslem nedosáhneš? E. 2042; viz také netáhnúti.
tajiti: bieše svých sil v sobě taje E. 3119, Ap. 208[b].
tajný k čemu = kdo dovede co zatajiti: hospodáře ptáti dobrého a k vaší věci tajného Ar. 5678.
tak jakž v. jakž.
take = tak E. 2410, 3167, 3227, Ar. 188, 452, J. 135.
takéže, takéž = taktéž E. 1798, 2374, 2987.
tako = tak E. 1886, 1910; konjekturou z rýmu E. 1323, 1411, 1694, 1870, 2283.
takýže = takýž E. 1833.
tále = zástava: tálí přitvrdichu slovce E. 2603; vlkóm v táli své psy zmučí (snad znutí?) E. 2605, Ar. 2974, 5328; dvojí odplatu má v tále Ar. 2119.
Taliarcha, milostník Antiochův Ap. 211[a].
talov = hnis E. 1952.
tamo = tam E. 2503.
Tandariáš T. 107 a j.; Tandariuš T. 936, 1264, rým ten tvar také žádá T. 1654; Tandaryš T. 235.
tapač = kdo se v moři topí, trosečník Ap. 215[a].
tápati = topiti se: ach, již milá viera tápá (= naufragat ipsa fides) E. 342; Ap. 213[a].
Tarsia, dcerka Apollonova, Ap. 219[a], 219[b] a j.: akk. Tarsí Ap. 220[a], 220[b], 222[b], 225[a]; instr. Tarsí Ap. 223[a].
Tarsis město Ap. 219[a], gen. Tarsí Ap. 211[a], 223[a], dat. Tarsí Ap. 219[a], lok. Tarsí Ap. 222[b].
tarský: Tarští Ap. 211[b].
tázati, tázati sě: proč sú spadli? vlk tázáše E. 2684; tieži tvé milosti, mohu li . . . Ap. 224[b], 208[b], T. 550, Ar. 430, 516 oč jest posla tázala Ar. 346; až přijede lidu mnoho z jiných zemí, tiežiec toho Ar. 1986; tázati sě k čí necti T. 79.
tčieti Ar. 4076 v. dčieti.
téci = 1. běžeti, pobíhati: kdasi kuoň pyšný tečieše E. 2110; opět k viselcovi teče E. 2420, 2006, 3111; jako bysta v lese po prostranu tekla po jedné zvěři J. 240; 2. utíkati: a někteří nazí tekú Ar. 1113; nohy preč od smrti tekú E 2361; 3. útočiti: račte na Detleba téci J. 998; káza druhým k městu téci Ar. 1051; ondeť šturmem k městu tekú Ar. 1062.
tější = těžší E. 1563.
telce = tele E. 2532.
tělce = tělíčko E. 1647, 2255.
tělestný Ar. 442, E. 1635.
téměř (v rkp. všady temeř) B. 9[b], E. 176.
templský: templských pánóv = templářův Ar. 5450; to vše templským daroval Ar. 5468.
ten, lok. času na tem E. 135; tak mluviece v té útrobě Ar. 2445 srv. z té duše rád. Náměstka tato poukazuje jako *on* k věci napřed nebo později jmenované: svobodstvie za všecko zlato nedobře se prodá za to E. 2711; tak jakž Arnošt i král

tomu byl rád obrovi onomu Ar. 5137 sl.; i dnešní den čest toho Arnošt má kamene onoho Ar. 5949 sl.; všeckerno slíbenie to chci milě naplniti T. 1697 sl.; slunce, měsiec, hvězdy k tomu, ty zlatem na každém domu biechu psány Ar. 2367; hanba napsati otci pravdu, a neodepsati toť škoda veliká Ap. 215a, B. 9a (ř. 39—40). I tato vazba bývá spojena s anakoluthem: nebo ty v tu službu vkluzna, ješto tobě jest nepříslušna, ta tobě smiech i haňbu plodí E. 909—911, E. 1100—1102.

tenato E. 1220, 2074; teneto E. 1228, 2311, 2313, 2365.

tepati mečem rány J. 659.

teplicě = teplá voda pramenitá Ar. 2844.

tepruv = teprve B. 2a, Ar. 1436, T. 251 a tak v celém rkp.

terč = štít: mnoho šípóv v terčiech jměji esta, což na ně byli vystřelili Ar. 3448.

Tervigant, bůh pohanů Ar. 5100.

tesknost = stesk: velikú věrú a tesknostěmi nechtěl po něm živ zóstati B. 15b.

tesť = tchán Ap. 215b.

těšiti se čemu Ar. 15, 3730.

těžiti = prospívati: svému pánu málo těžíš E. 1693.

těžký: těžká = těhotná E. 537, 548.

Theofil, správce Stragulův Ap. 220a.

tieže, kompar. od těžce E. 2324.

tista, tistka = čuba E. kap. 9, 537.

tkanicě Ar. 2534, 3014, 3023.

tkanka = tkanina E. 1740.

tlačiti 1. pod se = podrobiti si: v ní obrové přebýváchu a mnohé země pod se tlačiechu Ar. 4561; 2. šlapati: těžce musíte zaplatiti, že sta kdy směla tlačiti mú ruoži i mé kořenie J. 400, 835, 1883, T. 1603, Ap. 208a.

tlustý: těla svého, jenž jest tlusto z chleba mého E. 1889.

tmíti = fuscare E. 1634.

točiti: bieše myslí sem tam toče (= mente prius texens retia fraudis) E. 2071.

točíž = totiž E. 1898. Na jiných místech rukopisu není tak jisté; zpravidla písař píše totiž.

tolik: z tolik množství mé rodiny E. 3055.

topazion, drahý kámen Ar. 2713, J. 1109; topazius J. 271.

topazitový postavec Ar. 2774.

vytýká s důrazem to, co následuje Ar. 1162, 1284.

tovařiš, du. instr. tovařišoma T. 1479; pl. nom. tovařišie E. 436, J. 1345, 1150.

tovařiška = tovařiš: tovařiško, pověz mi to (praví osel ke koni) E. 2145; nauč se ctíti také menšie tovařišky všaké (= sociosque minores disce pati) E. 2162.

tovařišsky = přátelsky Ar. 4269.

tovařišstvie = spolek: v tovařišství s tebú chodě E. 2066.

tovařišstvo = tovařiši: slyšte, tovařišstvo moje! J. 994.

tověz Ap. 208a.

tráta = ztráta Ar. 1648; místo nejisté, ježto zde může býti psaní fonetické, v rkp. beztraty.

třenie činiti Ap. 215a.

tresktati = trestati J. 76, E. 996.

třěpotati, třěpetati = třásti se: všem nohy třepetáchu Ar. 5109; hněvy vešken třepotáše J. 552.

třetie = za třetí E. 1914, 2897.

třěvíc Ar. 3035.

třieti sě k komu: tři se k němu, pane milý! J. 1865.

trón Ar. 222a.

třpaslek, gen. třpaslka = trpaslík. Nominativ jest čísti dvojslabičně, ano někdy také genitiv a podobně i jiné tvary toho slova, srv. T. 836, 850, 869, 882, 891, 910, 920, 1017, 1785 sl.

trud = namáhání, svízel Ar. 2419, T. 290, Ap. 218b.

truditi koho k čemu = nutkati: tato básen k tomu trudí, aby neplodil zlých lidí E. 465, J. 83; koho z čeho: z slibu ji svého trudieše E. 1515; T. 1153.

trudný = smutný: kromě že byla tak trudná Ar. 3064.

truchleti, impt. netruchlej E. 2410.

truchlost Ar. 2582.

trvati: počechu vítězně trvati Ar. 2510, předosti stravy na vše strany, tak jakž kniežata i páni, množstvie by mohlo tiem trvati (= žíti) Ar. 2624, 245.

Trypartita, název ostrova B. 12b.

tudieže, tudiež 1. zde: těžká pak osta tudieže E. 548, 793, 1414; 2. odtud, z toho: i béře škodu tudieže E. 2049, 682.

tudy = tak, tím, z toho Ar. 437, 787, 938, 1178.

túha = snažnost, tesknost, hoře: jenž v svém mieni, jest jej túha E. 2894; tiem mě najviec túha v sobě Ar. 910, J. 88, 788, 1925, Ap. 207 b, 216 b, 220 b.

túl E. 38, 1751.

tur J. 1733.

turnaj Ar. 944, turnĕj Ar. 974, turnej Ar. 967, T. 1396, 1486, 1516, 1589.

tušiti = naději dávati: obojí sobě tušiechu Ar. 5146; rač mi dobře tušiti a prve mi pověděti Ap. 221 a.

tuž = zde, tož E. 2967.

tužba = toužení, žalost E. 2653.

túžebnicě = toužící žena Ar. 3168.

túžiti = 1. žalovati: panic jemu poče túžiti T. 490; poče jim toho túžiti Ar. 1354; chciť toho túžiti každému Ar. 1439, 5017; 2. rmoutiti se, želeti: po němž každý má túžiti Ar. 1495; túžiti velikým túžením Ar. 2912.

tvář = 1. tvor: tváře mořské a zvieřata B. 2 b, E. 1884; člověk: s právem tě vše tváře chválé J. 1388; stravu nesú jim slonové a podle nich velblúdové, podle toho dromedáři, zvěři a všeliké tváři Ar. 4645; 2. tvář ženská = žena: ktož koli kterú ženskú tvář hanie, nepřejtež jemu žádné panie Ar. 44, 2077, 3382.

tvárnost = lepost, krása Ar. 235.

tvořec, gen. tvorcě J. 235, Ar. 499, 556, 3595, E. 882.

tvrdě: k nim přitěže dosti tvrdě (= mocně, s valným lidem) E. 76, 118; smutna by převelmi tvrdě (= silně) E. 2296, 2181, Ar. 5154; jakožto dóm tvrdě (= pevně) zapře E. 556, 1410, Ar. 5351; lisátka kvieléchu tvrdě (= velmi) E. 742; znamená tě vlka tvrdě (= jistě) E. 1428; přikáza král tvrdě (= přísně) dosti E. 2399.

tvrdost = opevnění, pevnost, moc: pojedú ti ctní rekové proti tvrdosti hradové Ar. 2465, 2696, 1679.

tvrdý = pevný, mocný, silný: byl jest tvrd J. 342; však jest k nevěře tvrdý E. 2210; tvrdá viera E. 2377; tvrdé město E. 1013, Ar. 1038, Ap. 207 a; tvrdá země T. 557; tvrdá rána J. 661, 676, 683, 1792.

Tygropides, národ jednookých v zemi Arimapsí Ar. 4182.

tyran T. 951.

tyrský = města Tyra se týkající Ap. 215 b.

Tyrus, gen. do Tyra Ap. 209 b.

U.

Ubian = 1. křesťanská země na východě, Ar. 4879, 5111; 2. hrad v zemi Ubianské Ar. 4941, 4959, 5290, 4826; 3. jméno krále země Ubianské Ar. 4962.

ubianský král Ar. 4816, 4840, 5231; také pouze ubianský Ar. 5193.

ubohý: což se pak lvu sta ubohu E. 1942; bóh sboru vece ubohu E. 1099; rani uboha muže E. 947.

ubrusec Ar. 3129 v. ručný.

ubuditi = probuditi E. 1188, 1193.

učiniti tanec T. 1750, hnánie J. 375.

udĕliti, impt. udĕli E. 1172.

udeřiti, impt. udeři; sě več = pustiti se do čeho: v prosbu E. 888, v běh E. 683, v pláč Ap. 223 b.

udatenstvie: T. 927, J. 462, 1964; vzieti co v své udatenstvie = odvážiti se čeho, audere E. 958.

udičě E. 1255.

ufati: chodí sobě neufaje E. 3081; v své hrózy (m. své hrózi) velmi ufáše E. 557; neufej do ženy mnoho E. 2369; neufaji (= nedůvěřuji) mieru tvému E 1466, 1484, T. 1622; či neufáš před ním živ býti? J. 489.

uhaněti = pohaněti Ar. 2077.

uhaviti Ar. 1521 v. ohaviti.

uherský: do Uherské země vjedú Ar. 2134.

uhoniti = dohoniti B. 15 a.

uhroziti koho = zastrašiti, hrůzou naplniti Ar. 194.

uchopiti = pochopiti: uchopi lest tajnú jeho E. 1822.

ujec = sestřenec Ar. 5778, 5790.

ujiedati, ujiesti = kousnouti E. 1289.

ujieti koho za ruce Ar. 5740, 5864, J. 1517.

ukázati Ar. 187 v. zkázati.

ukládati 1. komu co = lestně strojiti: ukládáše již smrt židu E. 2925; 2. co = zakládati Ar. 231; 3. vyrovnati, napraviti: chci se rád na milost dáti a to všecko ukládati Ar. 1219.

uklvati, ukluji, ukliji = uklovati Ar. 4533, 3248.

ukrátiti čeho: té prosby k tobě ukrátím J. 906; ruče jim skokóv ukráti J. 1758, 193, 1582, Ar. 1598.

ukřivovati = zatáčeti se Ar. 2849.

úkruch = kus, krajíc: úkruch masa E. 405, 1264.

ulečovati = léčiti E. 1958.

ulíčiti sě Ap 222[a].

uložiti s kým = naložiti Ar. 1267.

um = rozum: ovce jako bez uma jsúci E. 2604.

umdliti B. 5[a].

umenšiti čeho: aby se umenšilo tvého studu Ap. 214[b].

uměřiti nad kým = způsobiti: toho ctie lidé i zvěř, na kohož bóh svój div vložil, jakož nad ním jest uměřil J 467.

umnožiti co = rozmnožiti J. 195.

umný = dovedný E 2064.

umořiti čeho: smutkem až pláče umoři E. 3092.

umrtviti Ar. 3338.

umysliti Ar. 2998, Ap. 209[b], 220[b].

unáhliti sě = pospíšiti E. 3192.

unavenie = usmrcení, zahubení Ar 3250.

unaviti, unavovati = usmrtiti, zahubiti E. 620, Ar. 852, 1170, 1463.

upadnouti več = vpadnouti: tuť já v zemi upadnu Ar. 948, Ap. 214[a].

upadovati več = vpadati Ar. 1462

upařiti sě = vpeřiti se, vniknouti Ar. 1387.

upěti co: nemóž silú prospěti, než sprostně svú škodu upěti E. 1222.

upomanúti Ar. 1333 (žádá rým).

uposlúchati = uposlechnouti J. 511, 625, 1155, T. 1684.

upřiemo = přímo Ar. 2849, 5629.

uprostraniti sobě Ar. 4461.

uraziti sě = ublížiti si: smiech tvój jest, ač se urazi (= směješ se, když si ublížím) E. 1545; Ar. 2985, 4580.

urozenie = rod T. 1156.

urozený: Arnošt urozen byl Ar. 2141.

usaditi súd na koho Ap. 221[b].

usědati = v sedání (souboji) přemoci T. 1146.

usieci = do smrti úsekati: a svými nosy pannu usekú Ar. 3348.

úsilno = těžce, nesnadno E. 1331.

usmiešiti koho = k smíchu přivésti E 943.

uspiti: a mráz vody uspil bieše (= glacies dum sopit aquarum cursus) E. 582.

ustavičný = stálý, pevný Ap. 225[b].

ustaviti = 1. ustanoviti Ar. 212, Ap. 222[b]; 2. založiti Ar. 203, 207, Ap. 207[a].

ústicě sklenná = láhev, vas vitreus E. 1591.

ústka Ar. 3063, 3200.

ustlati Ar. 2530.

ustrčiti = klofnouti Ar. 3094.

ustydati sě čeho = báti se Ar. 4525.

ušák = kdo má dlouhé uši; národ Ušáků Ar. 4455, 4471, 4473, 5901.

ušpěhovati = vyzvěděti Ar. 2991.

utázati sě s kým = uraditi se Ar. 1011.

utéci sě = 1. přiběhnouti Ap. 208[b]. 2. vztéci se Ar. 1220; 3. s genit. = utéci Ap. 210[b].

utkati = potkati E. 1849.

útroba = vnitřnost, mysl: jednou pak jsa na útrobě, zavola hospodáře k sobě Ar. 4977; tak mluviece v té útrobě (= sami k sobě) Ar. 2445; poče těšiti jeho útrobu E. 3094; tak pojedú v té porobě, v rytieřské slavné útrobě Ar. 2242, 5548.

utvrditi, utvrzovati = opevniti, upraviti Ar. 1664, 4027; upevniti Ar. 3675, 5057, 5350.

utvrzenie = opevnění Ar. 1677.

uvázati raněné = obvázati Ar. 4477; uvázati se v koho, več Ap. 214[a], B. 1[a].

uzřieti, 2. pl. praes. uzřít Ar. 4015.

užéci sě: slunce se chce až užéci E. 1179, srv. chtieti.

užíti čeho: sám se toho nedoslúžil, kromě Dětleba jest na tom užil (D. mu k tomu dopomohl) J. 1184; daj mi v tom užíti sebe J. 822, 1571, E. 1194 T. 1201; musíť zlým užíti toho (= bude pykati) J. 940.

užívati čeho = prospěch míti z čeho, využitkovati: nechajžť toho užívám, že tvú sestru vlastní za sebú jmám J. 843, v užíti.

V.

vada = pohroma, záhuba: snad by se vám stala vada J. 1934, 469, 1943, T. 637, Ar. 839.

vaditi komu = škoditi Ar. 1426.

vaffenklejt = kabátec (?) T. 1452; klénot (u *H.*) T. 1457.

váha: pták každý pěje v své váze (= podle svého přirození) J. 1305; lev k jiej prosbě váhu strojí (= uvažuje) E. 1195.

vaječko Ar. 4505.

váleti = válčiti Ar. 4814, 4821.

valiti sě = hnáti se, vtírati se E. 904.

vánocě: k vánovem Ar. 5633.

vášeň = choutka, zvyk J. 23.

vázánie = okovy J. 1672.

vážiti 1. co = uvažovati, považovati: počechu slib myslí vážiti E. 1363; by to vážili miesto bláta Ar. 2567; 2. nasaditi: své zdravie proti jeho váži E. 2020, Ar. 1704, T. 172, J. 1133; ktožť neváží, tenť nemá Ap. 209[a]; 3. vážiti sě čeho: vážil sem se toho však J. 1170, T. 172.

včeliti = v čelo postaviti: tak korúhev Arnošt včeli Ar. 4334.

včile = rychle, hned, teď E. 2178.

vdaviti = vetknouti: kolikrát chci, svá ústa vdavi v králové líčko přetkvúcie E. 1743.

vděčný = milý E. 2495.

Vecl, gen. Vecle, přítel Arnoštův Ar. 157 1149, 1352, 1378, 2461, 2663, 5374.

věčný = stálý E. 2155, 2371.

veď = viz, vždyť J. 1935, E. 283.

akož by nevěděl o to Ar. 886

vedle: vedle štědrosti Ar. 5346, vedle chtěnie Ar. 5266.

věhlasný = 1. moudrý Ar. 1176; 2. vyhlášený: město ve všech práviech ovšem věhlasné Ar. 204; srv. předvěhlasný.

věk: věkem (= věčně) bychom tam jeli J. 1340, 1406; věky věkoma = věčně, na věky B. 2[b]; nejsem bezpeč všemu věku (= nikdy) E. 1464.

velí = veliký: pýcha velé E. 2152

veliký: plav po bocích jeho ořík, dobře jako srna velik J. 245, 1181.

velmě = velmi Ar. 176.

velmi: velmi (= mnohem) viece E. 2252

vepř: lev nesa vepř divoký B. 6[a]; drže vepř v ústech B. 6[a].

věřiti komu v čem Ar. 899.

věrný v. dativ.

veseliti sě, impt. veseli se E. 2537.

veselo adv.: veselo se poče jmieti J. 1830.

veselý: každý slovu tomu vesel i radosten k tomu má býti Ar. 14; bieše kněžna vesela z toho Ar. 172; byl náramně vesel pro to Ar. 498.

Vesta bohyně Ap. 219[a].

vésti = provozovati: rozličnú hříčku vediechu J. 1442.

veš: E. 364, ve všem jemu nevěřiechu (= v ničem) J. 1218; za vše = vždycky J. 334.

vešken B. 10[b], J. 237, E. 590.

veškern, veškeren, všeckeren, veškerna, veškerno, všeckerno T. 1697, J. 500, 573, všecherno J. 546.

větčí, kompar. od veliký B. 4[b], E. 1531, Ap. 225[a] a j.

vetchý = starý E. 2462.

vévoditi = jenž v jeho srdci vévodieše Ar. 648, 1822; nad dobrotú zlost vévodí E. 3234; zlý nectnú řečí vévodí E. 1835.

vězeň = zajatec: jeho jmějieše za vězeň J. 1018, Ar. 1126, 1179, 1198, 4702, 5243, T. 291.

vězenie = zajetí T. 304, 585 a j.

věznětí T. 821, 1618, 1626, 1770.

věziti = v zajetí držeti T. 1388.

věžě = věž T. 1242.

vchoditi Ar. 3748.

viděnie T. 1406.

viděti: vizte viery zvieřete toho! E. 2032; vizi dobře do tebe, že by nelitoval sebe J. 1848; takéž mi sě nezlě vidí (= vidím dobře) Ar. 1900; an jsa chytr sprosten se vidí E. 3137, J. 186; v. nebezpečen.

vidly Ar. 3197.

viece, viec 1. = více: viecež viece = víc a více Ar. 1256; viecež viecež Ar. 3201; 2. příště, pak, již Ar. 867, 1071, 4485, E. 873, 2113, 2346, 2499, 2871, 3204, T. 1729, J. 892 atd.

viera = 1. důvěra: k toběť mám vieru i naději Ar. 1304, J. 2042; 2. věrnost, slovo: byste mně s věrú pomáhali Ar. 781, 1020, J. 1154; sto věr dadúc (= stokrát víru přísahajíc) však skřivieše E. 42, T. 183, 371; 3. čest věrného muže: a pod věrú zalíbi Ar. 1235, T 162, 179; to pravím na mú vieru Ar. 1285, 2584; věrúť se zavazuji Ar. 1693; toť beru k své vieře (= slibuji na čest a víru), žeť chci toho zaslúžiti J 860, Ar. 1958.

vicher Ar. 2254.

víla J. 798.

Vílant, otec Vítkův J. 495, 1250.

Vinčenburk Ar. 992, v. Vircenburg.

vina: která k nim jest moje vina? E. 3054, Ar. 1336.

viniti koho, co = 1. viniti: prázdnost břichovú viniechu E. 2724; čím bych svého pána vinil, jenž mi jest vše dobré činil? E. 1265, Ar. 5120, 5481, J. 37; 2. vinou obtížiti: tiem ta dvoje věc nás viní E. 1382; což s múdrú radú činíš, v své se škodě méně viníš (= svou škodou jsi méně vinen) E. 966, 2719.

vinný: jenž se ve lži vinna čije E. 1838.

Vircenburg Ar. 1192.

visělec = oběšenec E. 2402, 2412, 2420.

Vítek syn Vílantóv, Vítek Vílantóv, hrdina Jetřichův, jenž pána svého provází k Lavrynovi J. 34, 136, 149, 179, 365, 1250 a j.

vítěz = hrdina Ar. 2096, 1570, 1712, 2296, 2476, E. 77, J. 483, Ap. 208[a] a j.

vítězenie = hrdinný boj Ar 5253.

vítězný = rekovný: až ny vítězné (= za hrdiny) poznají Ar. 2487, 2510, 5222.

vítězsky = rekovný: podtež u vítězskú ohradu (= v hrad rekův) Ar. 2493, J. 969.

vítězstvie = rekovnost, hrdinnost J. 93, Ar. 3470.

vítězstvo = vítězství: vítězstvo spáše na dlúze (= palma diu dormit) E. 2596.

vjězditi Ar. 4449.

vjíti Ar. 2263, 2687, 5407, J. 116, Ap. 224[b].

vláčiti sě E. 2787.

vladař = správce (ve dvoře) Ap 220[a].

vlast = krajina, země Ar. 5322, 5838.

vlúditi = vtáhnouti E. 340.

vnada = 1. vnada: nohové tu vnadu svým dětem dáváchu Ar. 3798; 2. způsob, obyčej Ar. 753, 3304, 4321; 3. úmysl: na své srdce vze zlú vnadu Ar. 838.

vníti Ar. 713, 2704, v. vjíti.

vóbec = veřejně, na veřejnost: tu jim vóbec (= všem) pověděli T. 1652.

vobr = obr. T. 680.

vodičě = voda Ar. 3977.

vodný: perly vodné J. 263, T. 1543; čistota vodná E. 270.

vojska f. = vojsko Ar. 4652, 5112, T. 273, 295.

volati: káza na vojnu volati Ar. 1872; ciesař káza mier volati Ar. 1657, v. dvór.

vóle: nad těmi svú vóli jměli Ar. 1839; prázdná vóle v. prázdný.

volenie Ap. 215[a].

Volfart příjmím vzteklý, hrdina Jetřichův J. 1256, 587, 951, 1929.

voliti, impt. voli E. 199.

volný: zběh volen na vše strany nenie E. 2891.

volový: koží volových Ar. 3810.

voř = oř T. 655, J. 505.

vostrov = ostrov Ar. 4956.

vozataj E. 1687.

vpeřiti ruku v hlavu = udeřiti rukou v hlavu E. 1539.

vplaziti = vtáhnouti E. 769.

vraní rada E. 783.

vražedlník E. 2303.

vrci sebú = vrhnouti se E. 2191; vrci hlavú Ap. 213[b].

vrčábničě = šachovnice Ar. 2356.

vrch = temeno, kštice: a za vrch ji s oře stěže E. 152, 2572; v. loktový.

vřieti svým srdcem po čem Ar. 284, 4765 a j.

vrovnati sě komu = vyrovnati se Ap. 215[a].

vrtký = vrtkavý: kdyžť jest vrtko zbožie všaké E. 2169.

vrúcí: zima vrúcí E. 583.

vsiesti T. 929, 1439.

vskučěti = vzúpěti E. 1955.

vstaviti J. 1355. 1641.

vstonati = onemocněti: Jetřich hněvy jako vstona J. 125.

vstrčiti J. 1966.

vstrojiti = nastrojiti: slavík vstroji nové pěnie E 2236.

všako, všake, však = zcela: nenechám toho tak, bych sebe nepomstil však (= cele) J. 1555; zajisté nevědě však J. 1224, E. 1324, aby byli před ním všake (= vesměs, všichni) Ar. 258, 4745; ostnem já tě dávi všako E. 1695, J. 1170, 1224, 1555.

všaký = každý, všeliký: na však den E. 2139, 1375, 1882, 1919, 2009, 2169, 2469, 2873 atd.

všecek: všicku núzi E. 866.

všeckeren v. veškeren.

všeliký, všelik: jelíž ho sto čertóv udáví, všelik nás práce nezbaví (= nikdo) J. 1253; nic mu nepomohlo všelik J. 1182: aniž mi dala všeliký E. 1502, 1997, T. 1345.

všelikaký = všeliký, každý E. 1366, 2607, 2771, Ar. 70.

všudy tudy = všudy Ar. 5595.

vtieti, 3. sg. aor. vťa E. 293.

vvaliti koho več = zavaliti koho čím; vvalichu jej v seno oni E 2859.

výbojčě = zbojník, lupič E. 2224, 2394.

vyčítati = vypočítávati, vytýkati E. 3221.
výheň = kovárna, fabrilis edes, výheň E. 2561, J. 776, 1891.
vyjěti, přech. vyjed T. 1487.
výjězd učiniti komu = vyjeti s kým Ar. 4382.
vyjíti: vyjideť jim pamět z veselé (= zapomněli všeho veselí) Ar. 2270; nevyjide (= neminulo) tomu času mnoho Ar. 238, 5026, 5064.
vykliditi sě = vyjíti, vytáhnouti E. 49.
vyložiti = vynaložiti J. 194.
vylúditi koho po sobě Ar. 4686.
výmluva = výmluvnost Ap. 207[a].
vynieti = vyjmouti Ar. 423.
vyniknúti = vyjíti Ar. 2932.
vynořiti sě = vypadnouti E. 416.
vypařiti sě proti komu = vyraziti T. 1483,
vypravenie = odchod Ar. 2926.
vypraviti, vypravovati 1. koho od čeho = vysvoboditi Ar. 1118, 1350, 3242, 4122, 4125, z čeho E. 1860, Ar. 4748; 2. zříditi Ar. 211; 3. vypravovati: to za pravdu vypravuje Ar. 2437; kto by mohl všecko jmenovati, neuměl by se z toho vypraviti (= nemohl by dojíti konce vypravování) J. 1116. 1214.
vysiesti, vysiedati z korábu Ap. 223[b], Ar. 5616.
vystřieci koho = výstrahu dáti komu Ap. 211[b].
výšiti: a jeho čest vždy výšili Ar. 819.
vyšívati = výpady činiti T. 738; vyšívati sě = vysekávati se T. 1220.
vytiekati = výpady činiti, útočiti T. 471, J. 56.
vyvésti z viery koho = viniti ze lži E. 282.
vyvinúti sě z cesty T. 1332.
vyvřieti: nebo moc nemocného těla již všecka byla vyvřela E. 2759.
vyznávati = dávati znáti: núze přietele vyznává E. 3224.
vzácný: přieliš jemu vzácno bylo E. 2803.
vzdáli = daleko Ar. 5664, vzdále Ar. 3883.
vzdechnúti, vzdychnúti 3. sg. aor. vzdeše Ar. 1345, 3164, 5799.
vzdieti: 1. kdyžť na tě korunu vzděje Ar. 480; a helmy na rytieře vzděchu Ar. 2453, 1322, J. 1566, 1807; 2. viec jemu jména nevzděchu Ar. 3528, 5609, v. jmě; to jmě sobě já nevzději E. 3198.
vzdora = nepříjemnost, vzdor, odpor E. 751, 3200, Ar. 3147, 4634.
vzdrastiti = zježiti E. 47, 2051.
vzdvihnúti Ar. 4065, Ap. 216[b].
vzdýchati smutným srdcem Ar. 5490, radostným srdcem Ar. 5560.
vzejíti, 3. sg. vzende B. 10[a].
vzeptati sě T. 1411.
vzhledávati Ar. 2692.
vzhrdati kým, čím = pohrdati E. 2363, 3140.
vzhrděti: orel jejie prosbú vzhrdě E. 741.
vzhroziti = ustrašiti E. 971.
vzchod = vzestup E. 763, 1668.
vzchoditi J. 1332, Ar. 1605.
vzchovati = vychovati Ar. 63, 88.
vzchvátiti T. 876.
vzchytiti E. 1779.
vzieti: a chtě boj s Arnoštem vzieti Ar. 1143; škodu Ar. 1610; radost T. 811; žalost T. 795; úmysl T. 830.
vzkanúti: vzhóru mě nikakž nevzkaneš (= nepřiměješ, abych vstal) E. 3180.
vzkázati po listech Ar. 1045.
vzklúznúti E. 909.
vzkrmiti E. 588.
vzkropiti: když která zvěř úraz vzkropi E. 2024.
vzkvieliti = rozplakati E. 1607.
vzléci m. vzvléci = obléci na vrch Ar. 2920.
vzlízati E. 1981.
vzložiti = 1. vynaložiti E. 3116; 2. vložiti E. 1989, 466.
vzmáchati = napřáhnouti: ač kto sochor vzmácháše, že rád udeřiti chtieše Ar. 4672.
vzmodliti sě: odpusť nepřieteli svému, když se vzmodlí hněvu tvému E. 1166.
vznáhliti křikem k komu = vzkřiknouti E. 949.
vznieti = zníti Ar. 304, 3202, 3474, 5482.
vzpála = horkost, bolest (laesio) E. 1559.
vzplaziti: berane, pití's mi skalil, čistotu vodnú kalem vzplazil (= rupisti potumque mihi rivique decorem) E. 270.
vzpustiti sě na koho = spolehnouti se E. 2036.
vzraziti sě = zaraziti se Ar. 2043.
vzrost = vzrůst: a zrost (bludné) mysli se srovnává (= jak rostl, tak rostla i jeho bludná mysl, lat. et menti consonat etas) E. 2525, 2526.
vzruditi: kdes múcha svár hrozný vzbudi, mravence svú řečí vzrudi)= musca movens lites, formicam voce fatigat)

E. 1723; vlk nevinnú ovčičku vzrudi E. 369; Vecle také všudy tudy poctivého ke cti vzrudi, že ctně musi činiti Ar. 5596.

vzstrašiti sě = zhroziti, polekati se E. 1297.

vztázati čeho = otázati se nač T. 783, 1401, Ar. 4845; poraditi se o čem: na pániech toho vztáza Ar. 1654.

vztazovati: král káza na sien zavolati a súd naň poče vztazovati (= vyšetřovati) E. 2966.

vztéci sě ze sna = vytrhnouti se Ar. 1115.

vztěžiti = vztáhnouti: sotně šíji vzhóru vztěži, uzře, ano vrah pryč běží E. 2090.

vztočiti Ar. 5742, 5867.

vztrhnúti E. 767, vztrhnúti sě Ap. 216[b], 218[a].

vztrnúti = ustrnouti E. 2087.

vzvábiti E. 3194.

vzveden = povýšen: kdyžs nad koho větčí vzveden E. 1531; jenž múdrostí nade vše vzveden E. 1370.

vzvěděti Ar. 4202, 5583.

vzvésti: vlk vzvede mnoho prázdnosti (= ducit lupus otia) E. 2273.

vzvolati koho Ap. 208[b].

vzvon Ar. 5719.

vzvonec Ar. 3202.

vzvrci 1. koho na dřevo = ukřižovati, oběsiti E. 2397, 2968; 2. čím = pohrdnouti E. 1431.

vzývati sě čím = nazývati se E. 2097, 1730.

vždy, vždycky: 1. ve větách záporných; nechciť bez nie vždycky (= nikdy, nijak) býti T. 1194, 1623, J. 733; 2. ve větách kladných: vždy (= zajisté) poznáte hoře nové J. 392, T. 1199.

Z.

z: Lavryn z velikého hněvu vece J. 379; každý naň z toho (= proto) křičieše Ar. 1865; z křivého činu (= pro . . .) Ar. 1743.

za v přísl. určení času a místa: i poče se s nimi opět bíti za velikú chvíli B. 8[b]; za malý čas E 2310; sotně za rok minu čase E. 2945; poče s Tarsí komňatu zakupovati za měsiec (= na měsíc) Ap. 223[a], 226[a]; ten zvuk za míli slyšiechu J. 665, 979.

zaběhnúti = utéci: sama pak před stádem zaběže (= cedit sola gregi) E. 563; proč zaběhla (= zmizela) stkvost oděnie? E. 2149, Ap. 210[b].

zabíti, 2. sg. zabíš E. 2940.

zabylstvie = bláznivost, pošetilost E. 2524, 2526.

zádav m. = útisk E. 1848.

zadšiti = zadusiti (srv. zadchnúti sě): až by mú mysl jednostajnú nezadšila mrzkost nocí tajnú (= ne mihi torpentem sopiret inertia mentem) E. 203.

zádušie = zadušení T. 1492.

zafír, drahý kámen J. 270.

zahoditi sě kam = nahoditi se Ar. 2006.

zajieti = vzíti E. 371, 383.

zajíti koho = stihnouti: mořská vóně královú zajide Ap. 216[b].

zajtra Ar. 1514, T. 856; zjitra Ar. 1512.

základ = zástava Ar. 1783, 1832, J. 413, 414, 418, 420, 452.

zakláti = zabodnouti, 3. pl. zakolí J. 1742.

zákon = právo, slušnost: zákon jemu odpustiti! T. 806, J. 1508, srv. nezákon.

zaležěti: Jetřich zaležal ten čas J. 1799 (srv. zaspati); neb sem se zaležel dávno (rytíř se zaleží, když dlouho nebojuje) Ar. 4857.

zalíbiti = slíbiti, přisáhnouti: a to pod věrú zalíbi Ar. 1235.

zámořský břeh (mořský) Ar. 4766.

zámutek = zármutek Ar. 1529, 1727, 3700; i bylo zámutkóv velmi mnoho Ar. 4912, Ap. 225[a].

záplat = odměna E. 1583.

zápověď = rozkaz, vyhláška Ap. 210[b].

zapověděti = poručiti Ar. 5060, 5112; ihned na vojnu zapovědě Ar. 4451, T. 230.

zapřieti dóm = na závoru zavříti E. 556.

zaranie v. raní.

zasaditi sě = posaditi se (za stůl) T. 969.

za sě, zasě = zpět: pohané se za se bral Ar. 5445, 4683, T. 1064; toho nechci zase jíti (= zpět vzíti) Ar. 5880, E. 3191.

zaslibovati sě = slibovati Ar. 715.

zaslúženie J. 873.

zaslúžiti komu čeho = odsloužiti se zač Ar. 5710.

zaslyšěti čeho = zaslechnouti E. 508.
zástava = zástup E. 100.
zastaviti základ = dáti zástavu Ar. 1832.
zatieti: šenk jej v hlavu zatě E. 2942, J. 291.
zátoka = hlubina vodou vyplněná B. 8[b], Ar. 2409.
zatopovati = potápěti, skrývati E. 213.
zatracenie = utracení Ar. 1215.
zatřieti svój sluch = zacpati E. 555.
zatvořiti = zavříti E. 691.
závad, závada = svádа, boj Ar. 4813; chciť od vás těžkému závadu (místo nejisté, ježto zde čekáme základu) J. 394, srv. J. 535 a 412.
zavázánie = závazek, slib T. 1711.
zavázati: na tomť svú vieru zavieži T. 163.
zaviniti = proviniti se: čímť sem zavinila? Ap. 221[a].
zavoditi tanec Ar. 3292.
zavrci: tak jemu cestu zavrže sebú (= zastavil) E. 2120; Vítka svého tovařiše zavrže (= zastoupil) J. 542.
zavše = vždycky J. 334.
zažéci T. 717.
zbeden = zvedený: jakžkoli jest v službě zbeden E. 1875.
zběh = 1. vyhnanec, exul E. 2438, 2887, 2890; 2. zákeřník, lupič, něm. strâzenroubaere T. 459, 524.
zběř v. sběř.
zbíti na vrata = zabušiti T. 720.
zblednúti = zblednouti Ar. 3208, T. 228.
zbočiti 1. kterýž z nich tě jedno zočí, ohyzdnú tě smrtí zbočí (= usmrtí) E. 2853; 2. Vítek se na stranu zboči (= ustoupil) J. 509; kteráž se zvěř k němu zbočí (= přiblíží) E. 2022.
zbojcě = zhoubce E. 3210.
zbor = sbor, shromáždění Ar. 3786, 5936, T. 6, J. 1191 a j. Srv. sbor.
zbožie = majetek, statek, bohatství Ar. 1018, 1021 a j.
zbraňovati sě = dáti se odstrašiti Ap. 209[a].
zbýti 1. a tu se všichni naučichu jich jazyku i jich činu, děkujíce z toho Hospodinu, tak že mohli dobře zbýti (= obstáti) a s každým se smluviti Ar. 4244; 2. koho, čeho = pozbýti čeho, zbaviti se koho, uniknouti: základ musil zastaviti, nohú aneb rukú zbýti Ar. 1833, 2875, E. 492, 1003, 1512, 1685; 2869, Ar. 833, J. 1320.
zbývati čeho = pozbývati E. 3069.
zda uvozuje větu podmínkovou J. 367.
zdalovati sě Ar. 4859.
zdařiti = zdar dáti Ar. 3845.
zdávna = od dávna T. 1152.
zdavovati sě svým skutkem = obtížiti se E. 905.
zdéli Ar. 2950.
zdieti = učiniti: tak bysta rytieřsky zdála J. 438; nevieš, co tomu zdieti J. 1850; nevie, co sobě zdieti J. 1666; zdieti sě 1. = udáti se: jakž mi se zdálo zvěděti Ar. 60, 5693; 2. zdáti se: to mi se zdí T. 1617.
zdievati sě = stávati se Ar. 5692.
zdoba = dobrá příležitost Ar. 4801.
zdobný = dobrý: protož mněť se zdá to zdobno, žeť chci s vámi z země jeti Ar. 1906.
zdrastiti E. 766 v. vzdrastiti.
zdvíhati co před kým = na pamět uváděti Ar. 5526.
zdýchati Ar. 3164, v. vzdýchati.
zedrati J 1653.
Zelator, ostrov s horou Akštienem, »jako by řekl radostný nebo milovný« B. 2[b].
zelé = byliny, zeliny Ar. 3974.
zeleněti sě Ar. 687.
zelice = bylina Ar. 3968, srv. zelé.
zeman = 1. šlechtic: sedláky i také zemany Ar. 1714; 2. krajan na rozdíl od cizozemcův E. 2190.
zemicě = země, zemička E. 91, T. 1017, 1786.
zemský: v zemské skule E. 1726.
zežrati E. 1085.
zespati = uspati, oklamati Ar. 2494.
zestlati stól = prostříti Ar. 2717.
zeť = švagr J. 878, 891.
zetřieti kopie do kotúče T. 1059; že v něm zetře mnoho kostí T. 1604.
zhledánie = pohlížení, pohledy Ar. 700.
zhlédati na koho Ar. 5923.
zhořčiti = hořkostí naplniti E. 701.
zhořičiti slova v. zhořčiti E. 1748.
zchluditi = zbíti E. 2827.
zchoditi J. 2007.
zima, v. horúcí, vrúcí.
ziskovati na kom = zisk míti Ar. 5465, 5602.
zítra = zrána: pátého dne zítra bieše Ar. 2253, T. 865.
zjitra T. 1023, v. zítra.
zkázati koho = v kázeň přivésti E. 2548.

zklíbati = zklovati E. 2199.
zkřechtati = zarachotiti E. 679.
zkříkati = křičeti J. 1901.
zkušovati = zkoušeti Ar. 4124, 5116.
zkvieliti E. 3048.
zkýsti sě: když se poče len z země zkýsti (= exire humum) E. 979, v. skýsti sě.
zlatnicě = zlatá nádoba B. 14b, T. 115, J. 1523.
zlatý (peníz): tito zlatí Ap. 212a, 210b.
zléčiti T. 510, 1312; zléčiti sě ran T. 772.
zlý Ar. 923, 1331.
zlíti sě s kým = hněvati se, svářiti se E. 1922.
zlobivost = zloba E. 602.
zloděj = zlý člověk, loupežník: mořští zloději Ap. 221b, 222b.
zlomiti: když hedbábnú nit zlomista J. 224.
zlovidomec v. Astriolové B. 13b.
zmař: na zmař = nadarmo T. 1255.
změ = zmije E. 2560, 2565, 2566.
zmek = zlý duch, čert E. 566, J. 191, 687, 1400, 1647.
zmilelička = drahá žena Ar. 1291.
zmilelý = velmi milý J. 1513, Ar. 5540.
zmilitký = předrahý Ar. 388, T. 1073, 1590, J. 1476.
zmučiti, v. tále.
zmysliti J. 235.
znám = zjevný: budúť divy známy tobě J. 1618.
znamenati čeho E. 3133.
znaménce = znamení E. 413, v. masný.
znamenie = znak, erb Ap. 215b.
znamenitě = zvlášť Ar. 935.
znáti = 1. poznávati: zbyl sem všie žalosti již, co já na své mysli znaji J. 1321; 2. doznati Ar. 4090; se v čem = přiznati se k čemu E. 3164.
znieti = slouti Ar. 1331; srv. vznieti.
zníti = zchoditi Ar. 2731.
znobiti = trápiti E. 584, 608, 626, 796, 1556, 1561, 1789.
znoj = žár, vedro: slunce znojem žže na poli E. 595, 1180.
znovy = znova E. 2423, 3145.
znutiti koho z slibu = žádati věc slíbenou E. 517.
znuziti = ožebračiti: znuzen Ar. 1719.
zočiti sě: aby se jemu co zočilo E. 2054.
zóstati = opustiti Ar. 4860.
zpáčiti dielo (lat. mens mea movit opus) E. 204; v. napáčiti, napačovati.
zpáníti = zvelebiti Ar. 4366.
zpósoba = náklad, nádhera Ar. 5408.
zpoviedati = 1. vzkazovati: lankrabie svým zpoviedáše Ar. 1308; 2. se hřiechóv Ar. 3682.
zpraviti 1. by je na pravú cestu zpravil (= uvedl) Ar. 3959; chceš mi tento slib zpraviti (= splniti) E. 511; jeho krádež bojem zpravi E. 3018, srv. opraviti; 2. zpraviti sě = ospravedlniti se Ar. 1261, 1481; čeho Ar. 1222.
zpravovati = 1. opravovati E. 1721; 2. pomlouvati Ar. 36, 828, 834.
zpřiečiti sě 1. komu = vzpříčiti se, brániti se E. 345; 2. od koho E. 530.
zprositi = poprositi E. 3208.
zpurnost = vážnost (lat. seria) E. 192.
zpustiti: zpusti lesu bez své vóle (= opustil les bezděky) E. 2842.
zpytati = špehovati: okolo hradu zpytaje Ar. 2433.
zračiti co = zřetelným učiniti E. 182; zračiti sě E. 3019.
zraditi: že mě k ciesařovi zradil (= u císaře pomluvil) Ar. 1427.
zřiediti sě = vypořádati se Ar. 3744.
zrnce = zrnko E. 1732, 1756, 1762.
zrost v. vzrost.
zruditi = zastrašiti Ar. 795.
zrušiti = porušiti J. 429, 571 a j.
zsekati Ar. 4697.
zsieci = posekati T. 472, 743, 1778.
ztahati život svój = protáhnouti, prodloužiti E. 2247.
ztázati, ztazovati na kom čeho T. 488, 1108.
ztlačiti = 1. zešlapati J. 573; 2. přemoci T. 1491, 1516, 1635.
ztočiti 1. zatočiti Ar. 4663; 2. ztočiti sě s kým = utkati se: druhýť se s nimi mečem ztočí Ar. 3240; tuť se s ním sem i tam ztoči Ar. 3332.
ztonúti = utonouti Ap. 212a, 217a.
ztracovati = 1. ztráceti: ten často i své ztracuje E. 426; 2. mařiti: a běh jemu ztracováchu (= zdržovaly) E. 2360.
ztráta: neměl by toho nic ztrátu Ar. 3395.
ztrava — náklad, vynaložené peníze Ap. 218b; 2. jídlo B. 3a, 5b, Ar. 3771.
ztráviti co nač = vynaložiti Ap. 217a, 217b.
ztrnost = strnulost E. 2088.
ztruditi = ztrmáceti, obtížiti E. 2826, 724, Ar. 4687; třetie hněvnú bolest

ztrudi (= tertius iratam vexat tumor) E. 1914.
ztrúpati = rozbiti, rozlámati E. 128.
ztúžiti sě = roztoužiti se T. 447.
zučiti = naučiti Ar. 3803, E. 1403, 2538.
zvázati J. 350.
zvěděti koho (= o kom) Ar. 2158.
zvěř: 1. m. i. f. = zvíře: když která zvěř úraz vzkropi, toho lev ihned uchopi E. 2024, 2016, 2022, J. 240; i bráni jeho všeho zvěře E. 2026, Ar. 4645, J. 1834; 2. collect. f. = zvířata J. 465, E. 1963, 2003.
zvěřinička, lichotný název ženy Ar. 371.
zvésti zvednúti = zvednouti, vzkřísiti Ar. 1473, 1594; lépeť by mi se zvedlo snad (= vedlo) J. 737.
zvěstie n. = zpráva J. 356, T. 355.
zvíhlasný = věhlasný J. 156.
zvláští = zvláštní T. 92.
zvrátiti koho = poraziti J. 1759.
zžádati sě = zachtíti se E. 2403.
zžéci Ar. 5966.

Ž.

žádánie = záliba Ar. 945.
žádati 1. pannu za se Ap. 214[b], srv. snúbiti; na kom čeho Ar. 1258, 1630; 2. toužiti Ar. 357; v strasti žádaj lépe sobě (= doufej v lepší) E. 2808.
žádně = vhod E. 2076.
žádný = 1. krásný, drahý, milý E. 1599, 2410, 2432, Ar. 325, T. 167; 2. žádný: žádná milost tu nebyla E. 3029, v. také *i.*
žádúcí = 1. drahý Ar. 313; 2. žádný: žádúciemu škoden bývám E. 1763. T. 44.
žalost, akk. žalosti J. 213; žalostěmi velikými B. 11[a]; žalost mieti po tom, že ... Ar. 1956.
žalovati: i žaluje jemu svého hoře E. 483; a své neviny žalujíce Ar. 1788; žaluje toho, že ... Ar. 4296; žalujeť ze mdlého práva E. 3077; z tú dvú škodú jáť žaluji E. 2795.
ždáti = čekati T. 394.
že 1. uvozuje přímou řeč Ar. 846, E. 537; 2. protože E. 452; 3. že by = aby E. 25, 825; by, kdyby E. 1677.
žéci = býti žhavý, páliti: zlato v peci, zkušuje se, musí žéci E. 2986, J. 775, E. 595, 3241.
žělejí: jestližeť tobě žel, mněť jest i bude želejí B. 1[b].
žemlě f. Ar. 2546.
ženka: prázdná ženka = meretrix Ap. 221[b].
žerď, akk. žerdi (rým žádá žrdi) E. 126.
žid, nom. pl. židé Ap. 218[a], E. 2911.
židký = tekutý E. 1576.
žieti, žnu E. 993.
žívati = požívati E. 2501.
žizen = hojnost Ar. 2825.
žíti = požívati: živu kozie mléko radší E. 1343.
živ 1. dlúho živ přebývaj E. 2159, 1340; 2. kam se poděl, živ nevědě J. 689, 1457, 1804.
živiti = na životě zachovati E. 2230; na živu ostavíti Ar. 1875, 1889, T. 902, 1679.
žluč, akk. žluči E. 1781.
žold Ar. 4989, 5045, 4828.
žráce, staž. ze žrádelce E. 230.

ERRATA.

Tečku jest psáti

str.	77.	řádek	878	za slovem	pomſtienie
»	143.	»	3230	»	zwiediel
»	159.	»	538	»	mieti
»	184.	»	1537	»	vcinitı
»	204.	»	2318	»	ſwıetloſtı
»	235.	»	3494	»	zbichu
»	245.	»	3852	»	newidietı
		»	3875	»	neſe
»	267.	»	4681	»	ranichu
»	295.	»	5779	»	welikeho
»	347.	»	1634	»	zwiedıechu
»	355.	»	87	»	mnoho
»	362.	»	347	»	leſſa
»	366.	»	484	»	wiez
»	381.	»	1091	»	gmietı

Čárku jest psáti

str.	73.	řádek	748	za slovem	okutie
»	78.	»	928	»	hladıeſe
»	90.	»	1331	»	vſylno
»	112.	»	2101	»	toho
»	179.	»	1319	»	toho
»	204.	»	2310	»	caſny
»	263.	»	4557	»	mnie
»	360.	»	272	»	kalcedony
»	383.	»	1138	»	Pomni

Na jiných místech si laskavý čtenář znaménka rozdělovací opraví nebo doplní sám. Z dalších omylů budiž opraveno:

str.	43.	řádek	20	piš	nadniem [5])
		»	25	»	pokořeni [6])
»	48.	»	30	»	Brūcwiče
»	53.	»	36	»	oſtreho
»	63.	»	424	»	Sſtraſtne
»	64.	»	430	končí list 22_a za slovem	towariſtıe

str.	66.	řádek	1.	shora	čti ingemuit
»	89.	»	1310	»	kdyz
»	96.	»	1528	»	nuzny
»	148.	»	109	»	wřecſke
»	192.	»	1827	»	vcinichu
»	195.	»	1963	»	I take
»	207.	»	2415	»	proſbu
»	218.	»	2838	»	podlazena
		»	2858	»	mywal
»	227.	»	3176	»	pomluwenie
»	232.	»	3888	»	ſmrdutymı
»	258.	»	4342	»	nablatinie
»	364.	»	436	»	żaloſti
»	366.	»	494	»	mohl bych
»	390.	»	1436	»	pri(e)plata
»	444.	čti ve slovníku kvísti m. kviesti.			

VYŘAZENO

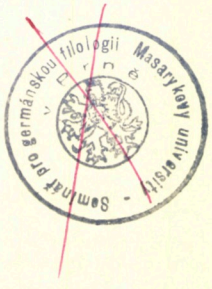

Mimo Rozpravy III. třídou vydaná díla:

Dr. *V. Mourek.* Kronika Dalimilova. . . . . Cena 2 K 80 h.
Dr. *V. Vondrák.* Glagolita Clozův. . . . . Cena 6 » — »
Josef Truhlář. Listář Bohuslava Hasišteinského z Lobkovic. Sbírka pramenův ku poznání literárního života v Čechách, na Moravě a v Slezsku. (Skupina II. Číslo 1.) . . . Cena 4 » 40 »
Jan Urban Jarník. Dvě verse starofrancouzské legendy o sv. Kateřině Alexandrinské. . . . . Cena 10 » — »
Dr. *Justin V. Prášek.* Martina Kabátníka cesta z Čech do Jerusalema a Kaira r. 1491—92. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 2. Číslo 1.). . . . . Cena — » 80 »
Adolf Patera. Vzájemné dopisy Josefa Dobrovského a Fortunata Duricha z let 1778—1800. Díl I. Sbírka pramenův etc. (Skupina II. Číslo 2.) . . . . . Cena 5 » 80 »
Dr. *Jan V. Novák.* Staročeská gesta Romanorum. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 2. Číslo 2.) . . . . . Cena 4 » 60 »
Čeněk Zibrt. Bibliografický přehled českých národních písní. Sbírka pramenův etc (Skupina III. Číslo 1.) . . . . Cena 5 » 80 «
Dr. *Václav Vondrák.* Frisinské památky . . . . . Cena 3 » 60 »
František Št. Kott. Příspěvky k česko-německému slovníku zvláště grammaticko-fraseologickému. Archiv pro lexikografii a dialektografii. Číslo 1. . . . . Cena 11 » 60 »
Dr. *J. Hanuš.* Život a spisy Václava Bolemíra Nebeského. Cena 1 » 20 »
Josef Truhlář. Dva listáře humanistické. I. Dra. Racka Doubravského. II. M. Václava Píseckého. S doplňkem listáře Jana Šlechty ze Všehrd. Sbírka pramenův etc. (Skup. II. Čís. 3.) Cena 2 » — »
Martin Hattala. Besední řeči Tomáše ze Štítného. Sbírka pramenův etc. (Skupina I. Řada 1. Číslo 1.) . . . . . Cena 2 » 40 »
Dr. *V. Flajšhans.* Podrobný seznam slov rukopisu Královdvorského. (Archiv pro lexikografii a dialektologii. — Číslo 2.) Cena 1 » 80 »
Dr. *Jan Kvačala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. (Listy Komenského a vrstevníků jeho.) Nová sbírka. — [Spisy Jana Amosa Komenského. Číslo 1.] . . . . . Cena 3 » — »
Adolf Petr Zátureckỳ. Slovenská přísloví, pořekadla a úsloví. Cena 6 » 80 »
Dr. *Jan V. Novák* a *Adolf Patera.* Jana Amosa Komenského Theatrum universitatis rerum. [Spisy J. A. Komenského. Číslo 2.] . . . . . Cena 1 » 20 »
Dr. *V. Flajšhans.* Knihy české v knihovnách švédských a ruských. Sbírka pramenův etc. — (Skupina III. Číslo 2.) . . Cena 1 » 20 »
Dr. *Jos. Müller.* J. A. Komenského na spis proti Jednotě Bratrské od Sam. Martinia z Dražova sepsaný Ohlášení. Připojen spis Samuele Martinia z Dražova Třicet pět důvodův. [Spisy J. A. Komenského. Číslo 3.] . . . . . Cena 3 » — »
Dr. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. I. Autobiografie a zápisky do r. 1863. (Sbírka pramenův. Skupina II. Čís. 4.) . . . . . Cena 2 » 80 »
Dr. *Jan Kvačala.* Korrespondence Jana Amosa Komenského. — Svazek II. (Spisy J. A. Komenského. Číslo 1.) . . . Cena 3 » 60 »

Adolf Patera. Žaltář Poděbradský. (Sbírka pramenův etc. Skupina I. Řada 1. Číslo 2.) . . . . . Cena 4 K 60 h.

František Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. (Díl I.) . . . . . Cena 7 » 30 »

Dr. *V. Flajšhans.* Literarní činnost M. Jana Husi. (Sbírka pramenův. Skupina III. čís. 3.). . . . . Cena 2 » 50 »

Ant. Truhlář. Jana Albína Ezopovy fabule a Brantovy rozprávky. (Sbírka pramenův. Skupina I. Řada 2. Číslo 3.) . . . Cena 5 » 50 »

Jan V. Novák, Jana Amosa Komenského: Moudrost starých Čechů, za zrcadlo vystavená potomkům. (Spisy J. A. Komenského. Číslo 4.) . . . . . Cena 1 » 70 »

František Bartoš. Národní písně moravské nově nasbírané. Díl II. . . . . Cena 14 » 80 »

František Št. Kott. Druhý příspěvek k česko-německému slovníku. (Archiv pro lexikografii a dialektologii. — Číslo 3.) . Cena 6 » 20 »

Dr. Justin V. Prášek. Marka Pavlova z Benátek Million. (Sbírka pramenův. Skupina I. Řada I. Čís. 3.) . . . . . Cena 4 » 20 »

Dr. Jan Kvačala. Korrespondence Jana Amosa Komenského. Listy Komenského a vrstevníků jeho. II. — Svazek 3. — (Spisy J. A. Komenského. Číslo 5.) . . . . . Cena 5 » — »

Ferdinand Strejček. Jana Hasištejnského z Lobkovic putování k svatému hrobu. (Sbírka pramenů etc. Skupina I. Řada II. Číslo 4.) . . . . . Cena 1 » 60 »

Dr. *V. J. Nováček.* Františka Palackého korrespondence a zápisky. II. Korrespondence z let 1812—1826. (Sbírka pramenův. Skupina II. Číslo 5.) . . . . . Cena 3 » 10 »

František Černý. Evangeliář Olomoucký. (Sbírka pramenů etc. Skupina I. Řada I. Číslo 4.) . . . . . Cena 3 » 50 »

Dr. Josef Th. Müller. Jana Felina Rozebrání obrany Sam. Martinia. — Jana Amosa Komenského Cesta pokoje. — Induciae Martinianae . . . . . Cena 3 » 80 »

Homerova Odysseia. Přeložil *Antonín Škoda.* Díl první. Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 5. . . . . Cena 2 » — »

Gaja Velleja Paterkula Dějiny římské až ku konsulatu M. Vinicia. Přeložil *Frant. Št. Kott.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 7. . . . . Cena 2 » — »

Dr. Čeněk Zíbrt. Staročeský lucidář. Text rukopisu Fürstenberského a prvotisku z roku 1498. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada II. Číslo 5.) . . . . . Cena 1 » — »

Adolf Patera. O sv. Jeronymovi knihy troje. (Sbírka pramenů. Skupina I. Řada I. Číslo 5.) . . . . . Cena 2 » 30 »

Václav Otak. Slavík. Karla Aloisa Vinařického korrespondence a spisy pamětní, I. Korrespondence od roku 1820—1833. (Sbírka pramenů. Skupina II. Číslo 6). . . . . Cena 4 » — »

G. Suetonia Tranquilla Životopisy XII císařů římských. Přeložil *O. Kubelka.* Bibliotéka klassiků řeckých a římských. Číslo 6. 4 » — »

Tiskem Aloisa Wiesnera v Praze, knihtiskaře České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění.